2015

31 Ocak

Yıldızlar da kayar! Zaman Gazetesi

28 Ocak

‘Off’ olmasınlar! Zaman Gazetesi

26 Ocak

Cinnet düğün salonu Zaman Gazetesi

25 Ocak

Din nasıl savunulmalı? Zaman Gazetesi

24 Ocak

Suskunlar konuşursa... Zaman Gazetesi

21 Ocak

Gizli tutanak! Zaman Gazetesi

18 Ocak

Saray ve inhitat? Zaman Gazetesi

17 Ocak

Taassubun ayak sesleri... Zaman Gazetesi

14 Ocak

Kat be kat Zaman Gazetesi

12 Ocak

Yenildik ey halkım... Zaman Gazetesi

11 Ocak

‘ÜRETİM HEYECANI’ DİYE BİR ŞEY... Zaman Gazetesi

10 Ocak

Hidâyet Bey'e mektup Zaman Gazetesi

07 Ocak

Yiğitlik bende kalsın: Ben de hırsızımı affediyorum! Zaman Gazetesi

05 Ocak

Eeyy Noel Baba! Zaman Gazetesi

04 Ocak

Yeni Anayasa Zaman Gazetesi

03 Ocak

Kaptanın 'Kırmızı Kitap'ı! Zaman Gazetesi

Kaptanın 'Kırmızı Kitap'ı!

İslâm tarihinin ve mefâhirinin 'İkinci Ömer'i olarak bilinen Ömer ibn Abdulaziz, hilâfet makamına geçtiğinde hutbelerde Emevîlerin icad ettiği Hz. Ali ve Ehl-i Beyt'e lânet okunması âdetini kaldırarak onun yerine Nahl Sûresi'nin 90. âyetinin tilâvetini emretmişti; âyet şöyledir: "Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara yardım etmeyi emreder; hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor."

Bu âyette geçen "Yakınlara yardım etmek" emrinin, yani, "Ve itâ'iz-il kurbâ" ibâresinin günün birinde Nepotizm'e (aslı, Yeğencilik demekmiş) kılıf biçmek için te'vil edilebileceği kimin aklına gelirdi? O da oldu. Son günlerde çarşaf çarşaf listesi yayınlanan akraba kayırmacılığını savunmak zorunda kalan bir vekil, Kur'an tefsirinde şaka gibi bir çığır açtı.

Muhabirin, "Akrabalar kayırılıyor mu?" meâlindeki sorusuna içerleyen vekilin cevabı, celî ta'likle iyi bir hattata yazdırılıp, bilahire tezhiplenerek duvara asılacak ve sabah akşam baktıktan ibret alınacak cinsten bir mugaalâta örneği,

-Biz inançlı insanlarız değil mi? Cuma namazına gittiğimizde her hafta hutbede ne okunur? Akrabalarını koru kolla der! Muhabir tam anlamıyor durumu, üsteliyor, "O zaman sizin yaptığınız bu? Öyle mi oluyor?" Üstâd bu i'zan fukarası muhabire ne diyeceğini bilemezmiş gibi bir süre tevakkuf ettikten sonra bombayı patlatıyor:

-Vallahi, diyor, "sen Allah'ın âyetine bile karşı geliyorsan ben sana ne diyeyim!"

Açıkçası artık dolaylı olarak zikretmek bile içimden gelmiyor; o ilgili partinin böyle vekili olduktan sonra 'içeride ve dışarıda' yıkıcı, paralel ajan felan-festek aramasına gerek yok bence. İşte bu yüzden kendisinin PDY/PÖ'nün, bu muazzez partiye büyük bir itinayla sızdırdığı paralel bir eleman olabileceği konusunda artık ciddi ciddi düşünmeye başladım. Şimdiye kadar kırdığı potları ve düştüğü gafları alt alta koyunca ister istemez böyle bir sonuç çıkıyor ortaya. PDY/PÖ kısaltmasının ne anlama geldiğini henüz bilmiyor olabilirsiniz ama bu yakınlarda ezberleyeceğinizi garanti edebilirim! Paralel devlet yapılanması/ Pensilvanya örgütü demekmiş ve hükümete yakın bir gazetenin manşetten duyurduğu, "Kırmızı Kitap'ta birinci sırada" başlıklı müjdeden öğrendiğimize göre TC Devleti bundan böyle iç ve dış tehdid söz konusu olduğunda birinci sırada bu örgütle mücadele edecekmiş. Detaylarını özene-bezene hazırlanan iddianamede göreceğiz bakalım!

Yahu bu Kırmızı Kitap'ın birinci sırası bugüne kadar neler gördü neler? Bugünlerde Doğu Anadolu dolaylarında 'kamu düzenini temin ve yürütme hizmetleri' ihâlesini alan PKK vardı meselâ birinci sırada; sonracığıma üzerinize âfiyet veya –afedersiniz- bilumum irticâî yapılanmalar vardı ki kendileri el'an kırmızı kitap yazarlığı vazifesini deruhte etmektedirler! Gariban komünistler vardı ondan çok daha önce; komünistlerin birinci sırada canı sıkılmasın, bunalıma düşmesinler diye bir ara yanlarına iliştiriverilen ülkücüler vardı. Hâsılı 'Kaptanın seyir defteri' gibi mürettebattan kimsenin okumadığı Kırmızı Kitap'ımız bir mânâda 'Rejisör'ün kanepesi'ne benzer; oradan geçmeyenler kolay kolay şöhret merdivenlerini tırmanamazlar; bkz. İrticâi yapılanmalar!

Bu arada mevzu açıldı, kaptanın kırmızı defteri hikâyesini anlatayım. Kaptan her sefere çıkmadan önce illâ ki demir kasada sakladığı bir kâğıdı çıkarır, uzun uzun okuyup ezberler gibi dudaklarını kıpırdatır, sonra yine kasaya kilitlermiş. Kaptan günün birinde sefer esnasında âniden ölünce ikinci kaptanın ilk işi kasayı açıp kağıda bakmak olmuş; ne yazsa beğenirsiniz?

-Sancak sağ, iskele sol!

Ha kaptanın kasada sakladığı esrarengiz kâğıt pusulası, ha bizim kırmızı kitabımız!

Yeni Anayasa

Başlangıç: Bu anayasaya aslında gerek yoktu fakat elâleme karşı, "Yahu bu Türklerin bir anayasaları bile yok" dedirtmemek için lüzum hâsıl oldu.

Bizim danışman çocuklar tarafından kaleme alınan bu anayasa aziz millete bir ikrâmımız olsun. İlke itibarıyla bilinmelidir ki bu metin, millî irâdeyi tek başına temsil eden 'Reis' hariç herkes için bağlayıcıdır.

I-Birinci kısım:

1-Devletin adı ‘Yeni Türkiye’dir. Devletin şekli, bütün ezilmiş İslâmî milletleri, yeni ve güçlü bir otorite etrafında toplayan hilâfetle karışık, pâdişâhî ve gayet monarşik bir başkanlık modelidir.

2-Devletin nitelikleri gayet iyidir ve tafsilata gerek yoktur. Gerektiğinde bu nitelikler günlük konuşmalarda peyderpey dile getirilir.

3-Devletin dili Osmanlıca’dır. Bayrağı hilâlin ortasında yanan Edison ampulüdür. Milli marşı Dombıra’dır. Pâyitaht, Reis’in bulunduğu yerdir. Devletin başı, başkanı ve herşeyi olan zât, bundan sonra kısaca “Reis” diye tesmiye olunacaktır.

4-Yukarıdaki ve aşağıdaki maddeleri değil değiştirmek, değiştirmeyi akıldan geçirmek bile yasaktır. Genç yaşında dünyasını değiştirmek ve dâr-ı dünyada rahat yüzü görmek istemeyenler bu hükümden ayrı tutulmuştur.

5-Egemenlik: Kayıtsız şartsız ‘Reis’in şahsında temerküz eder. Reis, egemenlik hakkını dilediği yerde, dilediği miktarda kullanır. Ayrıca egemenlik, başkanın sûlbünden devam eder.

6-Yasama yetkisi: Yasama yetkisi ‘Reis’e aittir; fakat ele güne karşı ayıp olmasın diye, ‘iyi insanlar ve uslu çocuklar’ arasından Reis’in seçtiği kişiler bir meclis oluştururlar. Meclisin adı, RBA’dır; açılımı, ‘Reis’in bütün adamları’ demektir.

7-Yürütme yetkisi: Reis’in uygun gördüğü güvenilir teknik elemanlardan oluşur; bunlar sadece Reis’e karşı sorumludur.

8-Yargı yetkisi: Bu yetki, Reis adına hüküm verecek güvenilir ve mutemed insanlar tarafından kullanılır; bu iş için hukukçu olmaya gerek yoktur.

9-Kanun önünde eşitlik: Reis, ailesi ve adamları dışında herkes kendi arasında bir bakıma eşittir ama bir şartla; erkek kadına, Müslüman Müslüman olmayana üstündür. Reis ayrıca dilediği kişiye veya zümreye imtiyaz bahşeder, hesap da vermez.

Esasen, Reis’in söyledikleri kanun olduğu için bu maddeyi fazla uzatmaya lüzum yoktur.

II. Bölüm: Temel haklar ve ödevler

10-Herkes bazı birtakım haklara sahiptir; bu haklar Reis’in aziz millete ikramıdır. Sahip olunan bu bazı haklar duruma göre artırılabilir veya Reis’in talimatına göre tamamen ortadan kaldırılabilir. Bu hakların nelerden ibaret olduğu kimseyi ilgilendirmez.

11-Kişi dokunulmazlığı filân diye bir şey yoktur; dokunulmazlık Reis’e mahsustur. Bilumum vatandaşın maddî ve manevî varlığı Reis’in tasarrufundadır. Reis’in buyruklarını derhal yerine getirmek her vatandaşın temel hakkıdır.

Temel ödev Reis’in sağlığına duacı olmak ve işbu anayasa hakkında sağda-solda dedikodu yapmamaktır.

12-Konut dokunulmazlığı: Lüzumsuz bunlar, yukarıda anlatıldı.

13-Düşünce ve ibâdet hürriyeti: Herkes Reis'i övmek, emirlerini yerine getirmek ve sağlığına duacı olmak, bu konularda kendi kendine düşünmek ve bunları yayınlamak konusunda limitsiz hürdür. Câmilerde namazlardan sonra Reis'in sağlığı için dua etmek müstecâbdır. Dualar yüksek sesle yapılır ve imam efendi tarafından, âmin demeyenler en yakın müftülüğe bildirilir.

14-Basın hürriyeti: Vardır. Bilumum manşetleri Reis atar; enkırmenleri Reis tayin eder, köşe yazarlarını Reis seçer ve bütün haberleşme ve yayın kanalları Reis tarafından son provaları onaylanmadan harekete geçemez. Reis'i övmek konusunda basın serbesttir.

15-Dernek kurma ve örgütlenme hakkı: Reis'in kadr ü kıymetini takdir ve sağlığına ham ü senâda bulunan bütün kuruluşlar, önceden Reis'ten izin almak şartıyla bu haktan yararlanabilirler.

16-Mülkiyet hakkı: Nedir o; çıkarın çıkarın!..

17-Suç ve cezalara ilişkin esaslar: Suç ve ceza, her yeni olayın şekline ve gidişatına göre Reis tarafından belirlenir; beynelmimel hukuk geçersizdir ve kesinlikle örnek alınamaz. Savunma hakkı hak filan değil Reis'in lütfudur; isteyenler mahkeme sona erdikten sonra hücrelerinde kendi kendilerine alçak sesle savunma yapabilirler.

III. Bölüm:

18-Ailenin korunması: Dört çocuk esastır ve gerisi teferruattır. 30 yaşını geçen bekâr kızlar kocaya verilir. Kadınların çalışması kocalarının iznine tâbidir. Çalışan kadın sayısı, çalışan erkeklerin dörtte birini geçemez.

19-Kamu yararı: En iyi Reis tarafından gözetilir ve tayin edilir; bu gibi konularda sağda-solda, ileri-geri konuşmak yasaktır.

20-Tarım işleri: Reis tarıma, hususen bakliyata büyük önem verir; üretimi artırmak için Osmanlı iktâ sistemi uygulanacaktır. Kaçgunluk yasaktır.

21-Çalışma hakkı: Herkes, Reis'in uygun gördüğü alanlarda bol bol çalıştırılacaktır. İşsizlik yasaktır. Kıraathaneler mülgâdır.

22-Sendika hakkı: Laayynnn!

23-Spor işleri: Reis futbolu sever ve defans önünden çil yavrusu gibi dağıldığında güzel gol atar. Plâse ve şandelleri iyidir. Reis'in tuttuğu takım her sene şampiyondur.

24-Siyasî haklar ve ödevler: Yok daha neler! Partiler mülgadır, onun için seçme ve seçilme hakkı yoktur; herkes işine gücüne bakar.

25-Vatan hizmeti: Askerlik, adamına göre mecburidir; ekonomik durum icab ettirirse askerlik hizmeti parayla savuşturulabilir. Askerlik bedeli, 25 altın varaklı kadeh fiyatından eksik olamaz.

26-Vergi ödevi: Vergi oranları her yıl Reis tarafından, kurumların cirosuna bakarak yeniden belirlenir. Vergi vermek serbesttir; fazlasıyla veren mükellef, Reis'in gözüne girer.

IV. BÖLÜM

Yasama: diye bir şey yoktur.

6. maddeye bakınız

Yürütme: diye bir şey yoktur, 7. maddeye bakınız

Yargı: Uzatmayınız, 8. maddeye bakınız.

Eeyy Noel Baba!

Hicrî 9 Rebîülevvel 1436 tarihinin tam da 31 Aralık'a denk geldiğini pek azımız biliyorduk ama o günün 'yılbaşı' olduğunu neredeyse bilmeyenimiz yoktu! Millî Gazete refikimiz eksik olmasın, şâhâne bir birinci sayfa posteriyle, unutanlara yılbaşını hatırlattı: "Uyma şeytana; aldanma, kutlama!" ikazlı kapaktaki korkunç Noel baba tasviri ile irkildik. Hmm, bugün yılbaşıydı!..

Bir ara, yılbaşı kutlamayı aklından bile geçirmeyen ama 'mübârek' geceyi boş geçirmekten huzursuzlananlara alternatif olsun diye Mekke'nin Fethi kutlamaları ihdâs edilmişti. Bu anlamlı tesâdüfü daha önce kimsenin farketmemesi ilginçti; ilginçti çünkü Mekke 1 Ocak'ta değil 11 Ocak'ta fethedilmişti ve 1 Ocak ise Medine'den çıkış tarihiydi! Bu gibi tarih zorlamalarına gerek yok! Müslümanların yılbaşına özel önem vermemesini tembihlemek anlaşılır ve mâkul bir yaklaşımdır ama te'ville, alternatif bir yılbaşı kutlaması icad ettiğimizde sadece yılbaşı kutlamalarının çekiciliğine farklı bir tarzda kapılmış oluyoruz. O günü sıradan ve rutin geçirmek Müslümanlara niçin zor gelsin ki?

31 Aralık gününü tersinden de olsa 'ihyâ' etmekte İslâmi çevrelerin birbiriyle rekabete girişmesi ne hoş! Ahi Kardeşlik Derneği de, henüz farkına varmayanları o günün yılbaşı olduğunu bir kere daha hatırlatmak için "Hadi gel, bu gece kopma İslâm'dan" yazılı el ilanları dağıtmış. Bolu'da ise BBP İl teşkilatı, "Bugün yılbaşı, unutmayalım, unutturmayalım" kampanyasına bir sokak gösterisiyle katkıda bulunmuş. Mizansene göre Noel baba çarşıda hediye paketleri dağıtırken –ne mutlu tesâdüf!- oradan geçmekte olan Padişah hazretleri sadrâzamına dönüp, "Lala, nedir bu rüsvâylık?" diye vermiş zılgıtı. Sadrâzam ne yapsın hemen Yeniçerilere emir verip Noel babayı kovalatmış! Eğer Noel baba diye biri varsa, bu sokak tiyatrosunu seyredip şâd ü handân olaraktan, "Aferin Türklere, tersinden de olsa nâmımı yürütüyorlar, hatırnazlık ediyorlar" diye gevrek gevrek gülmüştür; hele hele câmideki

Müslümanlara imam-hatip efendilerin, “Zinhar Noel’i kutlamayın, kâfir olursunuz” diye fırça çekmesini duyunca keyiften eriyip “Ho ho ho” diye göbeğini hoplattığını görür gibi oluyorum. Zavallı Müslüman cemaatin kaderidir; her yılbaşı arefesinde sanki alayı birden azılı bir yılbaşı düşkünü gibi azarlanır, her Yeşilay haftasında Bekri Mustafa muamelesine tâbi tutulur; AIDS mevzu bahs olunca, akla ilk mâkul şüpheli olarak cami cemaatinin gelmesi de cabası! Sanki bu cemaat ağzı açık ayran delisidir ve bütün günlerini fısk u fücûr ile geçirirken o cuma, bir tesadüf eseriyle câmiye takılıvermiştir; öyleyse ‘bu fırsat bir daha ele geçmez’ diyerek şiddetle azarlanması ve uyarılması lâzımdır! Hâsılı bizde cami cemaatinin her cuma, ‘bunları başıboş bırakırsak içkiye, kumara, fuhşa dalarlar!’ peşin fikriyle dayaktan geçirilmesi bizde nerdeyse gelenek olmuştur.

Öyle değil mi muazzez Diyanetimizin sevgili mensupları, yanlışım varsa buyrunuz köşe, tekzib ediniz!

Sadede gelelim; bütün dünyada yılbaşı, artık Hıristiyâni bir görenek bile olmaktan çıkarak bir nevi seküler bir eğlence, tüketim azdırıcı bir Diyanisos şöleni olarak ortak kabul görüyor. Eminim ki, aklıbaşında Hıristiyanlar, kendilerince anlamlı bir dinî yortunun paganlaşmasından muzdariptir. O onların meselesidir ve Paganlar da dahil, herkesin dini kendinedir. Bize düşen, her yıl sonu harala-gürele anti-Noel kampanyaları açmak yerine Müslümanlara vakarı hatırlatmak ve öğretmektir. Elbette yılbaşından yılbaşına değil; daima ve her vesîle ile. Mûteber ulemâmızın yolsuzlukla hırsızlık arasındaki tefrik çalışmalarını bitirdikten ba’de ‘Müslüman vakarı ve izzeti’ hususunda irşâda başlamalarını dört gözle beklemekteyiz.

Bu arada, birileri, toplumu birbirine karşı germe çerçevesinde yılbaşı mevzuunu nasıl atladığını hâlâ anlayabilmiş değilim; meselâ, “Eeey Noel baba!” diye başlayan bir tirâd ne güzel giderdi şu mübârek günlere!..

Yiğitlik bende kalsın: Ben de hırsızımı affediyorum!

Madem ‘trend’ budur, ‘Kambersiz düğün olmaz’ diyerek ben de ‘aklama-paklama’ alayına katılıyor ve kendi hırsızımı affediyorum!

Olay şöyle oldu: Defterime not ettiğim için gayet iyi hatırlıyorum: 2013 yılı 23 Nisan’ı sabaha karşı 4.30 sularıydı. Sanki birinin sert bir cisimle kalorifer borusuna vurmasını andıran bir sesle uyanıp başucu lâmbamı yaktım, yatakta doğrulup etrafa kulak kesildim; çıt yok. Derken ‘güm’ diye bir ses. Antredeki askılıkta asılı bütün giyeceklerin yere yığılmış olduğunu farketmedim bile. Salona geçtim, konsol çekmeceleri açık... Kabahati hemen eşime ihâle ettim kestirmeden; insan çekmeceleri kapatmaz mıydı? ‘Bir su içip yatayım’ diye mutfağa girdiğimde balkon kapısını açık buldum. Bu kadarı fazlaydı; balkon kapısı da açık bırakılır mıydı yahu?

Geri zekâlılığın bu kadarı fazla; eve resmen hırsız girmişti ayol! O an sırtımın buz kestiğini hissettim. ‘Sağda solda saklanıp da kendini bana telef ettirmesin alçak herif’ diye ortalığı bir daha kolaçan ettikten sonra hanımı uyandırıp lisân-ı münasiple vaziyeti anlattım. Gecenin karanlığında evde hızla hasar tesbitine giriştik: Hanımın cüzdanındaki birkaç yüz lira, benim cep telefonum ve araba anahtarı görünürlerde yoktu. Sevgili hırsızımız uyandığımı hissedince alelacele girdiği kapıdan yani mutfaktaki balkon kapısından iki kat aşağıya güm diye atlayıp kaybolmuştu.

Hanımla durum değerlendirmesi yaptık, polise haber verip vermemek konusu tartışıldı. Bence lüzumsuzdu ve sirkatin siyasi boyutu olmadığı için emniyeti yormanın âlemi yoktu fakat ertesi gün şöyle bir lüzum hâsıl oldu; araba anahtarının yenisini yaptırmak hayli tuzluydu ve sigortanın bu bedeli ödemesi için polis tutanağı lâzımdı vesaire...

Öğle üzeri polisler geldi, etrafı gezip kapıya-bacaya sahip çıkmamızı tembih etti ve gittiler. Zabıt ‘merkez’de tanzim edilirmiş. Ertesi gün karakola gidip zabtı aldık ve iş kapandı. O gün itibariyle zaten hırsızımıza beddua etmemeyi kararlaştırmıştık; çünkü nihai tahlilde kibar ve anlayışlı bir gece işçisiydi: Yüzünü bize göstermemiş, evin harîmine kadar sokulmama nezâketi göstererek, savuşup gitmişti.

Böyle düşünmekle birlikte geçen 5 Ocak Pazartesi akşamı saat 17.25’e kadar içimde küçük bir ümit vardı. Polis bir şekilde bizim hırsızı enseleyecek, telefonumu iade edecek ve ben de “Vay be, helâl olsun emniyetimize” diyecektim. 5 Ocak akşamı, bu çocuksu beklentilerime bir son verdim. Hanımla yine kısa bir müzâkereden sonra ortak bir aile kararı aldık ki aynı zamanda hırsızımıza da bir mesajdır:

-Biz senden razıyız ey hırsızımız; evden çaldıkların helâl ü hoş olsun; yarasın, lop lop et olsun; zira en azından mesleğini icrâ ederken hane halkını rahatsız etmedin, yüzünü bize gösterip yüreğimizi kaldırmadın, daha fenası bizimle açık oturum polemiklerine girişip, ‘Hırsızlık-yolsuzluk nedir aradaki farkı bilmeden konuşup duruyorsunuz; var mı elinizde mahkeme kararı; takipsizlik nedir bilir misiniz siz? Kıytırık bir emniyet tutanağı ile benim şerefimle oynayamazsınız! Ayrıca olayın üzerinden iki koca seçim geçti. Hırsız olsam halkım cezamı vermez miydi? Bu yaptığınız bana alenî bir darbe olup mesleki şeref ve itibarımla oynadığınız için sizi sürüm sürüm süründüreceğim; bu iş burada bitmez. Evet, evinize girdim ama ininize girmedim; oraya da gireceğim. Ağzınızdaki implant dişlere kadar söküp ardından kırmızı bültenle sizi interpollere vereceğim’ dememek inceliğini gösterdiğin için çok müteşekkiriz. Son bir yılda şahit olduğumuz hadiselerin üstüne 5 Ocak günü iyice idrak ettik ki, hırsız dediğin makûle tek bir millet değildir; onun dahi hırlısı-hırsızı vardır. Sen en azından ‘hırlı’ hırsız çıktığın, vaktiyle bir miktar da olsa temiz sütle beslendiğin ve en azından aile mahremiyetine hürmet gösterdiğin için sana dünya-âhiret haklarımızı helâl ediyoruz!

Ne kadar da âlicenâbım yahu; kendimi takdir edesim geldi vallahi! **t.alkan@zaman.com.tr**

Hidâyet Bey'e mektup

Evvelâ selâm eder, hasretle kucaklarım sevgili Hidâyet Bey. Bugün itibariyle tutukluğunuzun dördüncü haftası doldu; dualarımız sizin şahsınızda bütün mazlumlarla beraber. Silivri'deki mecbûrî ikametiniz sizi tanıyan ve sevenler için hamdolsun bir zül vesilesi değil bilakis sebeb-i iftihar oldu; sizi 'oraya koyan irâde'ye gelince, bu tutukluluk onlar için gün geçtikçe vicdanlarda gitgide ağırlaşan ağır bir vebâl durumunda.

Sizden iyilik ve yüksek moral haberleri geliyor, seviniyoruz. Bizlerden sual ederseniz, geçirmekte olduğunuz imtihanın bir cüzü de bizim omzumuzdadır. Dün dost, arkadaş ve omuzdaş olduğunu zannettiğimiz zevâtın günlük hakaret ve sataşmaları devam edip gidiyor; onlar hakkında sabır hakkımızı kullanıyor ve seslendikleri alçak irtifâya, sırf nazarlarımız kirlenmesin de bakmamayı tercih etmekteyiz.

Duydunuz elbette, Paris'te –kâğıt üstünde Müslüman oldukları ileri sürülen üç kişi- ortalığı kana buladı. Habercilik ahlakı söz konusu olunca mangalda kül bırakmayan pek çok kanalda infaz görüntüleri kare kare akıtılıp güyâ analiz edilerek gösterildi; her defasında sanki biz, hepimiz, bütün insanlık vurulmuş gibi olduk, kanımız dondu; hele yerde yatan yaralı polise –ki o dahi Müslüman imiş- ateş eden herifin o esnada tekbir getirmesi ile dünyamız sarsıldı. Dün cuma namazında –tesâdüf bu ya- sevgili Diyanetimiz, "Ezan özgürlüğün gür sedası" başlıklı bir hutbe irad ettirdi. Herhalde tekbirin suiistimalini kınayacak zannıyla kulak kesildim. Ne ses, ne bir nefes! Her vakitte altı kere tekrar ettiğimiz milyarlarca tekbir sedâsıdan ne anladığımız bir yana, bir kaatilin can almadan önce sırf propaganda olsun diye haykırdığı tek cümle, bütün dünyaya hâl-i pür-melâlimizin ilanıydı. Vallahi katilden daha ağır geldi, utandık.

Demek ki biz yanılmışız; herkes kendi namazını kılıyor, kendi Rabbine secde ediyor, kendine göre bir tevhid akîdesine baş eğiyormuş! Bu faslı uzatmayacağım, 'aynı kıbleye secde etmek' tâbirinin mânâsı kalmadı artık Hidâyet Bey. Vallahi sizi arslanlar gibi hapishaneye uğurlarken hiç üzülmemiştik fakat iletişim devriminin uğursuzluğu şudur ki, milyonlarca mü'minin hâlis niyet ve istikametini, tek bir uğursuzun şenaati tesirsiz kılabiliyor; çok acı çok... İslâm'dan hazetmediğini mertçe ifade edenlerle mücadele etmek meğer ne kadar kolay, her şeye rağmen ne kadar zahmetsizmiş! 28 Şubat'ta dine dahledip Müslüman'a gadredenlerin safı belliydi; vurdukları darbe sarsıyor ama acıtmıyordu; Müslüman'ın Müslüman'a husûmeti ise resmen iç kanamasına uğratıyor. Müslümanları büyük tahribata uğrattığı gibi 'Din'in izzet ve temsilini de zayıflatıyor. Diyeceksiniz ki, "Birkaç kendini bilmezin dahliyle dinin izzeti sukut eder mi?" Haklısınız fakat sorarım: Her dinin tarihi, aynı zamanda o dinin inananları tarafından nasıl anlaşılıp uygulandığının da tarihi ise bu bizim İslâm tarihinden nasıl bir netice çıkarmak lâzımdır? Kısaca İslam tarihinin resmettiği Müslüman nasıl karakterdir?

Bu soruya benim bir cevabım var lâkin uluorta tekrarlamak canımı acıtıyor.

Canınızı sıkıyorum, neyleyim ki bunlar ‘hüzn-i umumi’ye dair şeyler. Muhalifi-muvafıkı ile hepimizin yüzünü karartan, canını acıtan işler. ‘Yok mu hiç gönül açıcı bir haber’ derseniz size güzel bir müjdem var; gazetemiz her pazartesi bir mizah dergisi yayınlamaya başlıyor inşallah. Birileri koştura koştura alayımızı terörist safına katmak için elinden geleni ardına koymazken kalem arkadaşlarımın, habercilerin, yazar ve çizerlerin sadece daha iyi gazetecilik yapmak için uğraşması sizi çok sevindirir diye düşündüm.

Samanyolu’ndaki gençlerin de selamı var; her hafta üst kattaki yemekhanede kurufasulye-pilav turşu üçlüsüne takılıp, sizden bahsediyorlar.

Çalışanların patronlarını bu kadar sevmesi nadir haldir; ne mutlu ki size çok seveniniz var Hidayet Bey.

Selam, sabır ve hayır üzerimize olsun.

‘ÜRETİM HEYECANI’ DİYE BİR ŞEY...

Özel platformdan yayın yapan bazı TV kanallarında “How it’s made?” adıyla yayınlanan bir dizi belgesel var; Kanada mahreçli bu dizide kısaca “Nasıl yapıyorlar?” sorusuna 5-6 dakikalık kısa belgesellerle cevap veriliyor: Keman nasıl yapılır, futbol topu nasıl yapılır, kalem nasıl yapılır?

Son yıllarda beni büyüleyen belki yegâne belgesel bu. Bilardo topundan metal kaşığa, ateşli silahlardan elma kompostosuna, ayakkabıdan kürdana kadar etrafımızda gördüğümüz ama ‘nasıl yapıldığı’na dikkat bile etmediğimiz yüzlerce mâmulün beş dakikalık heyecan verici hikâyesi.

Niçin beş dakika? Doğrusu 5 dakikaya sığdırılmış hızlı anlatım beni kesmiyor; daha uzun süreli, daha etraflı bir anlatım tarzını tercih ederdim fakat günümüzün TV seyircisini (Özellikle Amerikalı) beş dakika bir konu üzerine odaklamak mümkün olmuyor galiba. Son zamanlarda belgesel diline hâkim olan bol hareketli, birkaç saniyede değişen görüntülerle, ses ve ışık efektleriyle süslenmiş anlatım, Amerikan tarzı televizyonculuğun anayasası gibi bir şey haline gelmiş.

Her neyse, bu haline de razıyım!

Ham maddenin mâmul tüketim malı haline gelmesini hikâye eden bu dizilerin bizde pek müşterisi yok; öyle olsa mutlaka, ‘televizyonda ne gider?’ sorusuna cevap arayan zehir gibi yapımcılarımız belgeselin yerli versiyonlarını da çekmeye başlarlardı.

Bir ara TRT’de eski zanaatleri konu edinen ve ‘How it’s made’ formatına uygun bir yapıma rastlamıştım; alıcısı çıkmamış olmalı ki artık görmez olduk. Belli ki Türk seyircisi parlak dizilerin büyüsünden sıyrılıp da gerçekten işine yarayabilecek ve kendisine varoluş sebeplerinden birkaçını hatırlatabilecek ciddi şeylere iltifat etmiyor!

Bu belgesellerde beni 'büyüleyen' şey tek kelimeyle üretim heyecanı. Bir şeyleri yapılırken seyretmenin bile insanda derin tatmin uyandıran pozitif bir yanı var. Bu heyecanın körlenmemesi, her dem uyandırılması gerek.

Belgesel, seyircilerde "Sen de yapabilirsin"den başlayarak "Sen de üretim heyecanını tatmalı, yaşamalısın; senin de üretebileceğin bir şeyler mutlaka vardır. Kendini tanı, içindeki üreticiyi keşfet ve ona imkân ver" arzusunu uyandırıyor. En azından kendim için böyle bir duygunun sahiciliğinden söz edebilirim. Elbette evdeki imkânlarla bir bilardo topu imâl edemezsiniz, elbette kırtasiyeciden üç-beş kuruş verip bir kurşun kalem almak yerine kendi kurşun kaleminizi yapmaya kalkışmanın mânâsı yoktur ama mutlaka sizin de yapabileceğiniz bir şey vardır...

Ev hanımları bu konuda erkeklere göre çok şanslı ve daha büyük imkânlara sahip: Bir kere mutfak, bu nazarla bakıldığında tamamen kadınların hükümranlığında bir eyâletcesine başlıbaşına bir atelye veya laboratuvar gibi; yeni yemek tecrübeleri, yeni tatların keşfi, konservecilik, turşu veya reçelde yeni ufuklar aramaya kalkıştığı için hiçbir ev hanımı yakın çevresinden ümit kırıcı eleştiriler almaz. Kaldı ki hanımların mutfak dışında üretim heyecanını karşılayabilecekleri pek çok 'meşrû' imkân mevcut. Muselâ, kumaş boyama işleri, vitray, ebrûculuk, üç boyutlu kartpostal, çini boyama vs. türünden onlarca mârifet, son on yılda sadece hanımlara hitab eden hatırı sayılır bir sektör haline geldi; sadece ev hobileri konusunda hanımlara hizmet veren özel dükkânlar ve kurslar açıldı.

Hanımların tuzu kuru yani; kimse onlara, niçin Osmanlı nakışıyla uğraşıyorsun, niçin reçel yapıyorsun, niçin kırkyama tekniğiyle (patchwork) yorgan dikmeye kalkışıyorsun, diyen yok. Onlar evin mutlak hâkimleri. Benzer konularda şevke gelip bir şeyler yapmak isteyen erkeklerin nasıl caydırıldığına dair sevimsiz örnekler vermek –nedense- içimden gelmiyor!..

Evde yapmak şart mı? Değil elbette ama Amerikan filmlerinde görüp imrendiğimiz garaj atelyesi, gariban Türkler için sadece bir fanteziden ibaret. Bahçeli evinin bir köşesindeki garajda, özel meraklarıyla uğraşabilecek takım-tezgâh kurabilen kaç kişi tanıyorsunuz ki? Eminim sayabildikleriniz bir elin parmaklarını geçmez!

Bu noktada meseleyi, evde erkeklerin ortalığı kirletme ve aile huzurunu bozma noktasına taşıyarak esas anafikri ıskalamamak gerektiğine inanıyorum. Anafikir, 'üretim heyecanı'dır; insanlara varolma sebeplerini hatırlatacak temel faaliyetleri yeniden hatırlatmaktır.

Terâne mâlum: modern insan, kendisine paket halinde sunulan mâmul ürünlerini tüketmekten başka bir hakka sahip değil. Satın aldığımız ürünlerdeki 'garanti' şartnamesinin ilk maddesi, "Sakın içini açıp kurcalama, yetkili olmayan kişilerin müdahalesine izin verirsen garanti hakkını kaybedersin" şıkkı. Hazır ürün, şimdilik Türk toplumuna pek hitab etmiyor olsa da dondurulmuş halde satılan ve yiyecek hale gelmesi için sadece mikrodalga fırına konulması yeterli yiyeceklerle mutfaklarımıza bile gözünü dikmiş durumda. Sadece yaz tatilleri değil,

hafta sonu ailece çıkılan geziler bile artık paketlendi! AVM'lerde herkese hitab eden mağaza ve dükkânlar mevcut. Tasarlamak artık sıradan insanların harcı olmaktan çıktı, sektörleşti.

Gününün üçte birini TV karşısında geçiren bir erkek neyi, ne zaman, niçin tasarlasın?

On numaralık bir soru: Yeni doğan bebekler için açılan mağazaların hızla yayılması sizce ne mânâya geliyor? Bu mağazalarda pazarlanan her ürün, patik, zıbın, iç çamaşırı, takke, battaniye, bebek karyolası veya ziyaretçilere ikrâm edilecek yiyecek içecek vb. yakın zamanlara kadar içinde annenin de mutlaka yer aldığı geniş bir tanıdıklar kadrosu tarafından zevkle, heyecanla, sevgiyle hazırlanırdı. Şimdi hepsi, üstelik hatırı sayılır fiyatlarla topyekûn mağazalarda satılıyor; bebeklerin yaşgünleri için evi süsleyecek firmalar faaliyet halinde. Size sadece parayı ödemek düşüyor.

Vaktiyle her genç kızın çeyizinde illâ ki bir dikiş makinesi bulunması arzu edilirdi; dikiş makineleri şimdi evlerde çok yer kaplıyor ve zevkle döşenmiş salonlarımıza yakışmıyor. Doğru, konfeksiyon ürünleri ucuzladı ama beraberinde bir şeyler üretebilme zevkimizi de götürdü.

Konuyu biraz uluslararası perspektife taşıyalım. Dünyanın en büyük üreticisi artık Çin. Çin proleteryası dünyanın ihtiyaç duyduğu her şeyi muhtelif kalite tercihleriyle üretiyor ve herkese pazarlıyor. Aralarında Türkiye'nin de olduğu pek çok ülkede imâlat sanayii çökme noktasına geldi. Eşyaya söz geçirme hünerimiz zaten zayıftı; şimdi temelli unuttuk gitti...

Toplumlar âlet kullanma becerilerini kötürümleştirdiler; yerli malı üretim daha pahalıya çıkıyor ve öyle olduğu için istihdam gücü 'beyaz yakalı' diye tabir edilen büro çalışanlarına yönelmeye başladı. Mahalli sanat ve zenaatlerin içler acısı hâline üzülmek bile aklımıza gelmiyor. Tüketicilikte gittikçe rafine bir zevk edinmeye başladık ve "ne nerede nasıl yenilir, nereden nasıl giyinilir, nasıl kaliteli tatil yapılır" konularında ustalaşmaya başladık. Bir yerinde "Hand made" yani elle yapılmış eşyalar ilgimizi çekiyor, bütçemiz elverirse onları tercih etmemiz gerektiğini de öğretiyorlar bize fakat el yapımı eşyalar artık antikalar gibi bir zenginlik ve refah göstergesi haline geldi.

Üretim neşesinden koptuk, koparıldık. Milli sanayimizde imâlatın yeri giderek azalıyor. Erkekler, evlerinde zuhur eden en küçük mekanik ârıza karşısında çâresiz telefonlarına sarılıyorlar; yakında çorba pişirmesini, sökük dikmesini bile beceremeyen genç kızlarımızın sayısı hızla çoğalacak.

Üretim yahu üretim; yok mu kurtaracak baht-ı kara mâderini?

Yenildik ey halkım...

"Alnı secde görmüş o iyi Müslümanlar nerede sahi?" diye soruyor Hürrem Sönmez, diken.com.tr'deki yazısında; ardından zehir gibi satırlar geliyor: "Memleketin çeşitli

şehirlerinde savaştan kaçan Suriyeli kadınlar pavyonlarda konsomatrislik yapıyor, erkekler parayla savaş mağduru kadın satın alıyor, küçücük kız çocuklarını alıp satıyor… Müslümanların bunları yapması imanınızı hiç örselemiyorken, belki hayatınızda hiç okumadığınız bir dergide basılmış bir karikatür dini inancınızı rencide ediyor öyle mi?"

Sonra aynı gazeteden Murat Sevinç soruyor, "Peki güzel kardeşim, dünyayı geçtim, bu ülkede, nerede bu gerçek Müslümanlar? Hutbe dinlerken 'Amin' diyenler, cami kapısında buharlaşır mı? Memleketin bu halde oluşunun, mide bulandırıcı ilişkilerin, ırkçılığın, nefret söyleminin, sabah akşam diğer inançlara ve inançlılarına hakaretin, hırsızlıkların, çürümenin, görgüsüzlüklerin sorumlusu, Protestanlar mıdır?"

Ve Nuray Mert: "Bu zihniyetle Müslüman nüfuslu coğrafyanın başı beladan kurtulmayacak, bilesiniz. İntihar eylemine fetva veren, cinayeti 'cihat' sayanlara hiç girmiyorum. Acı gerçek şu ki bu çerçevede en derin sorgulamaları da yine Batılı düşünürler yapıyor. Ama Müslüman dünyada kendine eleştirel bakan yok veya sayıları bir elin parmaklarını geçmiyor, esamesi okunmuyor, dahası 'ihanet'le suçlanıyorlar."

Yukardaki satırların altına imzamı koyuyorum; konuyu aynı icaz yüksekliğiyle ben yazmış olmayı dilerdim...

"Türkiye'de durur iyidir; biz demokrasi konusunda İslâm dünyasının abisi olacağız inşallah!" yollu palavraların foyası kalmadı. Müslüman geçinen –bu satırların yazarı da dahil- yazar-çizer takımının hâline şöyle bir göz atmak kâfi. Kendini Müslümanlıkla ilişkilendiren yazar-çizer takımı iki kampa bölündü. Bir kısmı ötekileri 'hırsızın suç ortağı, iktidar yalakası, kiralık vicdanlı' olmakla itham ederken ötekiler, sevmediklerini sülük, haşhaşi, terörist ve devleti içerden ele geçirmeye çalışan paralel örgüt yardakçısı olmakla suçluyor. Kimin doğru söylediğinin artık önemi yok. Artık ortada güvenilir Müslüman kalmadı bir bakıma...

Bundan sonrası için İslâm'a hayırhah bir katkıda bulunma şansımızı var mı? İslâm'ın ılımlı çehresi Türkiye, dünya kamuoyu nazarında birbirini en acı ithamlarla hırpalayan İslâmi intelijansiyası ve kapı bir komşusu Suriye'de rejimi devirmek için mahiyeti belirsiz paramiliter silahlı gruplarla iş tutan dış politikası ile büyük itibar kaybına uğradı; bu gruplarla Türk hükûmetinin şüpheli ilişkileri, işler tersine döndüğünde çok baş ağrıtıcı sonuçlar doğurabilir.

Başa dönelim, yani "Alnı secde görmüş o iyi Müslümanlar nerede" sorusuna. Biz ki, –hâyfâ!- o kesimin yazan kalemi, işiten kulağı, titreyen vicdânı olmak mevkiinde bulunuyoruz ama siyasi rezervlerimiz yüzünden zâlime zâlimsin, teröriste teröristsin diyebilmek için kırk dereden su getiriyor; amayla, lâkinle, fakatla başlamayan cümle kuramıyoruz.

Devletin mağduru iken kardeştik, kıblemiz birdi ve Müslüman bir vicdânımız vardı; "devlete dokununca" dejenere olduk, Müslümanlığımız, işlediğimiz günâhlara kılıf uydurmak

noktasında ağzı sıkı fakihlerle iş tutmak ve dini değerleri reel politiğe kurban etmekten ibaret kaldı. Abisi olmakla övündüğümüz İslâm aleminde artık tehlikeli maceraperest muamelesi görmekteyiz. Batı dünyası ise Türkiye'yi çoktan mâkul şüpheli rafına koydu. Devlet ve milletçe varoluşumuzun, yüksek ahlâk değerlerine dayalı bir gerekçesi kalmadı. Eski tâbirle tam 'tereddî' halindeyiz.

Bunun adı yenilgidir arkadaşlar; hani o fasih Osmanlıca zannıyla 'ya'yı şeddeleyerek "medeniyyet" deyip durduğunuz ama muhtevasından zerrece haberdar olmadığınız şey var ya; işte o iddiamızı kaybettik.

Yeni nesil, seküler ve liberal yöneticiler tarafından idare edilecektir!

Kat be kat

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun bazı maddelerini değiştiren torba yasa uygulamasıyla bir mânâda bu bakanlığın varlık sebebini tartışılır hale getirdi; bu kanun kabul edilirse (ki 2x2=4) daha önce yargı kararıyla imar vaziyeti iptal edilen binalar affedilecek. (Zaten binaların ne kabahati var ki?) Affın gerekçesi kazanılmış hak kavramı imiş...

Eskiden kamu arazisine dikilen gecekondular da, ilginç bir zamanlamayla seçim öncesine tesâdüf eden imar afları ile affedilirdi.

Hükümetin, Karadenizli tâbiriyle "Bu konuda hassasum" diye yaklaştığı çok narin bazı mevzuatlar var; bunlardan ilki ihâle kanunu. Kaç defa değiştirildiğini artık kanun koyucunun bile bilmediğinden eminim; ikincisi ise aziz ve lezîz imar mevzuatımız! İhâle işleri ve imar mevzuatı, güzelim Türkiye'mizde doğru dürüst bir şey üretmeden, riske girmeden çok para kazanmanın en kritik araçları.

16/9 Gökdelenleri için bir ara, o dönemin başbakanı tarafından İBB Kadir Topbaş'a sitem edildiği yolunda haberler çıkmış, hatta küstüğü ileri sürülmüş ama daha sonra 'ekâbir'den yani iktidara yakın çevrelerden haylice ismin, banka kredisine bile tenezzül etmeden trink para sayarak bu güzide binalardan 'kat be kat' satın aldıkları ortaya çıkmıştı. Bu gökdelenleri ilk gördüğümde, "Bre maaşallah, sahiplerine hayırlı olsun; bu eşsiz mimarlık âbidesini kimse tıraşlayamaz; aha da buraya yazıyorum" diyerek bindiğim aracın buğulu camına parmağımla not etmiştim!

Rant geliri kutsaldır çünkü; fıkıh kitaplarında henüz yok ise de fiilen böyledir. Tez zamanda zenginleşip köşeyi dönmek, balyemez güllesiyle bile yıkılmaz hale gelmek için bir ucu devletle tango'ya dayanan rant ekonomisini bu muazzez düzende kimse sarsamaz. Sadece bu satırların yazarı gibi iflâh olmaz hasetçiler ve milli birlik düşmanları köşesinde homurdanır dururlar. Beter olalım!

Yeni torba yasayı tebrik ediyor ve öpüyorum; Meclis'te bu yasaya oy verecek değerli vekillerimizi de ayrıca tahsîn ederim. Bu yaklaşımlarıyla sadece, "Vahh yazık; bitmiş bina yıkılır mı, affedelim gitsin, israf günahtır" diye düşünenlere hak vermekle kalmıyorlar, üstüne üstlük Türkiye'de 'yargı kararı' denilen lüzumsuz sistem takozlarının anlamsızlığını da yeniden vurguluyorlar. Bilindiği gibi delil toplamada gösterilen itinasızlık yüzünden 'silbaştan' edilen dosya kalmadı bugünlerde; hatta Yargıtay kararıyla kesinleşmiş davalar bile kırılıp-sarılıp yeniden görülmekte. Duyan zanneder ki yeni bir 'Devr-i Ömer'dir. Yargı kararlarını restore eden bu adâlet hamlesi elbette amele takımının ve fukara-yı sâbirîn'in dosyalarını kapsamıyor; tuhaf bir tesadüf eseriyle hepsi de, saygıdeğer hükümetin vaktiyle küstürdüğü fakat sonradan âniden zuhûrat vâki olmuşçasına gönüllerinin alınması lüzumu görülen bir kısım etkili zevâtın mağduriyetleri ile ilgilidir.

Hemen heyecana kapılmayalım; bu anlamlı hukuk restorasyonlarının bilumum mağdurları kapsayacak derecede genişlemesi istikametinde iyimser bir beklentim yok. Gayet realistim bu konuda. Vaziyet şöyle: Yeni Türkiye'nin hukuk düzeni insanları ikiye ayırıyor; iyiler ve kötüler. İyiyle kötüyü, zannettiğiniz gibi hukuk değil iktidar belirliyor ve meselâ geçenlerde şâhit olduğumuz gibi henüz başlamamış, zanlıları bile ifade vermemiş bir soruşturma hakkında ba'zı siyasi yağızlar, "Bunlar muzır adamlar; inlerine gireceğiz; ötekileri de toplayacağız" şeklinde talimat veriyorlar. Hukuk da ne yapsın; o talimattan aldığı derin ilham ve vecd ile harekete geçiyor.

Demek ki nedir: 'Yargı kararı' kavramı hakkında bildiğiniz her şeyi unutmanız gerekecek. Kısaca şöyle tarif edeyim, yoğurtla ayran arası bir şey!.. **t.alkan@zaman.com.tr**

Taassubun ayak sesleri...

Charlie Hebdo hadisesi ve ardından Cumhuriyet Gazetesi üzerinden yoğunlaşan, "Dinimize sövdürmeyiz" edebiyatı, açık söyleyim, beni çok endişelendirdi.

Şunu farkettim ki kitlevî taassubun uyandırılması için birkaç ucuz tahrik kâfi iken sulh ve itidalin yerleşmesi için çok daha fazla zaman ve emek lâzım. Yapmakla yıkmak arasındaki fark gibi; yapmak zor ve zahmetli bir süreçtir; fedâkarlık, bilgi, kaynak, maharet, sabır ve iyiniyet gerektirir; yıkmak için basit ve kör bir darbe yetiyor.

Basın hürriyetini savunmakla, mukaddesata yapılan saygıyı kınamak normal zekâya sahip herkes için kolayca birbirinden tefrik edilecek iki farklı hâdise. Bir yıldan beri paralelci, haşhaşi, devlet düşmanı, vatan haini gibi hakaretler tutmamıştı fakat "İşte bunlar, Peygamber Efendimiz'e hakaret edenlerle kol kola girdiler" anafikri etrafında yeni lânet kampanyası, kutuplaştırma üstâdlarının imdâdına yetişmiş görünüyor.

Bu siyasi bir mesele değil; dini bir hassasiyet. İnsanların hiç bedel ödemeden ediniverdikleri dini hamiyet duygularına hitab eden ve kitlelere kolayca bulaştırılabilen yeni bir "Vurun

Kahpeye" kampanyası başlatılıyor. Böyle kampanyaların linç anlarına canla-başla katılanlar her zaman çıkar. Ömrü boyunca dinleri için bir kediye su bile vermemiş olanlar, icabında mahallenin nâmusu, hainlerin sallandırılması veya dine hakaret edenleri cezalandırmak için birkaç dakikalığına olsun seve seve cellâtlığa gönüllü yazılabilirler. Bütün kitle olaylarında aynı mekanizma işler ve ruhunu kitlenin ruhuna ulamış olanlar, yaptıklarının sorumluluğunu hatırlamazlar bile.

Türkiye iyi yönetilmiyor ve iktidar, bir türlü yüzleşip hesabını veremediği ağır bir iddianın altında ezilmiş olmanın verdiği çâresizlikle doğru, haklı ve âdil olup olmadığına bakmaksızın önüne çıkan her vesileye sarılmaya mecbur görüntüsü veriyor. Yaşadığımız coğrafya, bütün etrafımız insanın kanını donduran dini taassub örnekleriyle dolu ve bu taassubun içeriye yayılmaması için dua ederken, karanlık bazı çevrelerin bu defa "Vurun kahpeye" çağrılarına başlaması hiç hayra alâmet değil. Bu manidar sinyallerin ardından toplu infaz gösterilerinin başlamasından endişeliyim.

Türkiye'de iki Müslüman topluluğun arasında hakemlik yapabilecek bir üçüncü mutedil heyet kalmadı; hepsi itina ile kutuplaştırıldı ve birbirine düşman mevzilere itildi. Sağduyuyu temsil edecek kimse yok. Fitne zamanlarında 'kamu düzeni'ni sağlamakla sorumlu devlet otoritesi hızla partileştiriliyor; hukukun kolu-kanadı kırıldı. Muhtemel bir çılgınlığın fren tertibatı boşalmış durumda; kaldı ki bu çılgınlığı tetikleyebilme kapasitesine sahip karanlık odaklar yarı resmi himâye ve siyânet altında bulunuyorlar.

Güneydoğumuzdan hayırhah haberler gelmiyor; barışla sonuçlanmasını beklediğimiz süreç, korkarım ki artık devlette bile kimsenin ucunu hesab edemediği karanlık ve belirsiz bir seyre doğru gidiyor. Görüşmelerin siyasi çıkar için sürüncemede bırakılması, son tahlilde hükümete manevra sahası bırakmadı. Olanlara siyâsetle vaziyet etme imkânı bulamayan güçlü irâde ise halkın gündemini, kostümlü müsamere provalarıyla doldurarak derindeki sıkıntıları görünmezleştirmek derdinde.

Bu daralmışlığa, birilerinin dini taassubunu galeyana getirerek zuhur edecek histerik intikam sahneleri çare olabilir mi; elbette olmaz ama böyle şiddetli kriz zamanları, halkı sahici gündeminden uzaklaştırmakta ve iki düşman safa ayrılıp birbirine karşı kışkırtılmakta işe yarar.

Hükümet, ya bile bile veya mecburen ağır bir sorumluluğun altına giriyor; sorumlulukları ağır ve büyük. Gitgide büyüyen taassup tehlikesini ancak onların bâsireti engelleyebilir. Vaktiyle hatırlatmış olalım.

Saray ve inhitat?

O meşhur tâbirle, 'Hiçbir masraftan kaçınmayarak' ama bu arada kamuoyundan gizlice yaptırılan saray, siyasi hayatımızda yeni bir dönemin sembolü oldu.

Alelacele saray sıfatı verilen bu bina aslında Başbakanlık binası olarak kullanılacaktı ve ilk hazırlıkların o niyetle yürütüldüğünü öğreniyoruz; eğer Başbakanlık ofisleri olarak hizmete girseydi, imar ve çevre mevzuatına takılan kısımları hariç bu bina bu kadar konuşulmayacaktı; çünkü her Ankaralı bilir ki şimdiki Başbakanlık binası küçük ve mütevazı bir yapıdır ve genişleyen bürokratik yapının taleplerini karşılayamıyor.

Evvelâ yapının, saray kelimesinin içini dolduran şatafatta bir bina olmadığını peşinen belirtelim. Üçüncü sınıf otellere bile vaktiyle "Palas, saray" adı yakıştırılan bir ülkede canı isteyenin, binasına veya apartmanına saray unvanı vermesi şahsi tercihe kalmış bir şeydir. Kaldı ki bir binanın pahalıya çıkması, çok geniş ve büyük olması, iç aksamına ve dekorasyonuna su gibi para harcanması onu saray yapmaz. Benim gözümde saray değil, abartılı bir cumhurbaşkanlığı binasıdır. Adının "Aksaray" konulması ise ilk hecesindeki açık gönderme sebebiyle yakışıksız, talihsiz bir özeniş; ilk cumhurbaşkanlığı değişiminde bu ismin tarihe karışacağından şüphem yok.

Saray, tek kelimeyle bir özentinin eseri.

Tâ Atatürk'ten başlayarak Abdullah Gül'e kadar tam 11 cumhurbaşkanı, son derece mütevazı sayılabilecek fakat gerçek ağırlığını içinde yaşayan insanların tarihi özgül ağırlığından ve hâtıralarından alan Çankaya Köşkü'nde oturmakta mahzur görmediler. Şu andaki başbakanlık binası da mütevazı ölçüler taşır. Otuzlu yıllarda Ankara'da yükselen cumhuriyetin ilk resmi binaları, ketum ve sağlam Alman mimarlığının izlerini taşıyan karakterli eserlerdir.

Tarihte debdebeli saraylar yaptırma merakı, yönetimin göz kamaştırıcı, şaşaalı ve gösterişli alâmetlerle kendine bir meşruiyet inşâ etmek gayretini gösterir ve direkt yoldan yönetenle yönetilenler arasındaki uçurumun vurgulanması amaçlanır. Bir fiyaka yapısı olarak herhangi bir sarayın başkaca hiçbir fonksiyonu yoktur: Saray'a girenler veya binasını uzaktan görenler huşûa kapılmalı, içindekilere ve temsil ettikleri güce hayranlık ve saygıyla karışık bir korku duymalıdır. Birkaç aydan beri gündemi nâhak yere işgal eden Ankara'nın yeni sarayı, 12. Cumhurbaşkanı'nın şahsi eğilimlerini aksettiriyor ve bunlar bana göre Cumhurbaşkanı'nın kaprisleridir. Siyasi karizmasını yeni saray ile parlatarak binayı, Ortadoğu merkezli yeni bir liderlik arayışının mekânı haline getirmek istiyor. "Pahalı ve lüzumsuz gösteriş unsurlarıyla dolu" eleştirilerini ise hemen her gün birilerini saraya davet edip ağırlayarak hafifletmeye çalışıyor. Güyâ 16 Türk devletini temsil eden cengâver üniformalı gençlerle yapılan yeni tören modeli ise, zihindeki yeni başkanlık modelinin, tarihi derinliklere doğru bir referans arayışının yansıması...

Eleştirilecek yanı bile yok; naif şeyler bunlar. Türkiye Cumhuriyeti'nin saygıdeğer ve köklü bir yapı olduğunu göstermek için müsâmereye benzeyen kostümlü gösterilere ihtiyacı yok. Bir devletin, tebâsı ve dış dünya nazarında itibarlı görmesi için hangi kriterlerin gerekli olduğunu herkes biliyor: Evvelâ hukuk devleti ve insan haklarına saygı, ardından sağlam ve üretken bir ekonomi, eğitim, sağlık ve altyapı hizmetlerinde kalite; adil bir yönetim vb...

Bir başka mesele daha var ki, dillendirmemeyi temenni ederdim: Saraylar, devletlerin kuruluş ve yükseliş dönemlerine mahsus eserler değildir. Devletler ve medeniyetler yükseliş dönemlerinde, artık bir tarih hatırası olarak kalması gereken böyle çocuksu oyuncaklara ihtiyaç duymazlar.

Saraylar inhitâtın sembolüdür; yani çözülüş ve gerilemenin...

En yakın örneğe kendi tarihimizden bakalım: XIX'uncu yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı sultanlarının kapıldığı pahalı ve rüküş saray merakı, devletin dış itibarı ve içeride fiili iktidarı ile ters orantı içindeydi. Pâyitahtta fiyakalı saraylar yaptırarak diğer devletler nazarında itibar kazanmak mümkün olsaydı, Osmanlı devleti bilinen âkıbetine uğramazdı. O saraylar borçla yaptırıldı ve bedelinin borcu, fukara ahalinin ızdırabı ve alın teriyle ödendi.

Fransız İhtilâli'nin yerle bir ettiği kraliyet sarayı devrinin en görkemli binalarından biriydi fakat saraylardan halkın acılarını ve sıkıntılarını görmek zordur. Fransa'da bugün yerinde sadece bahçesi kaldığı için yerinde yeller esen Tuileires ve Versailles sarayları, yıkılıp giden Fransız monarşisinin mezartaşı gibidir.

St. Petersburg'da Rus çarlarının kışlık sarayı olarak inşâ edilen ihtişamlı Hermitage sarayı, Rus monarklarının gücünden ziyade fukara Rus köylüsünden toplanan vergilerin nasıl debdebeye dönüştüğünü gösteren ve taşlarından adeta kan sızdıran bir ibret binasıdır.

Daha eskilere gidelim; İslâm halifeleri, sahâbe neslinin tevazu ve mahviyetkârlığını terk edip "Kisrâ"lar gibi saraylara heveslendikleri günden beri çağdaşları diğer devletlerinden farksızlaştılar ve bir saltanat yönetiminin sultanları oldular; devletle birlikte kendilerinin de izzet ve itibarı azaldı. İdare ettikleri insanlara 'İslâm devleti'nin diğer yönetimlerden farklı, çok daha âdil ve güvenilir bir idare olduğu tezine çabucak sırt döndüler.

İran şahı Rıza Pehlevî'nin de mutantan sarayları, emrinde uçakları, koruma birlikleri ve bir uçak dolusu parası vardı; bugün ardından hayırla yâd eden belki sadece öz evlâdı kalmıştır!

Bu, acı bir bahis. Saray kelimesinin, 'halk idaresi' mânâsında demokrasilerde geçerliği yok. Saray özlemleri, sadece meraklısının demokrasiden pek hazzetmediğini gösteren bir işaret.

Kaldı ki bizler Müslüman'ız ve taşıdığımız Müslüman sıfatının tabii yansımaları olmalıdır. Müslüman israf etmez meselâ; deryanın kıyısında abdest alacak olsa iktisada riayet eder. Tevâzu sahibidir; tevâzuu gösteriş için değil, kibre düşmemek için bir deri gibi karakterine geçirir, üzerinde tabiileştirir. Diğer insanlarla 'tarağın dişleri' gibi eşit yerde ve yükseklikte bulunmayı, onlar gibi çalışıp tüketmeyi ve yaşamayı, kul hakkına ilişmemeyi dininin şiarı bilir.

Siyer derslerinde öğretiliyor bunlar; derse ne hâcet, siyer kitaplarında var...

Aniden depreşiveren bu saray düşkünlüğü, bu cafcaflı tören merakı, halkın vergilerini şaşaa uğruna havaya savurmak bana hayra alâmet görünmüyor. Daha iyi ve âdil bir yönetim için saraya ihtiyaç yok; hukuka saygılı ve vicdan sahibi yöneticilere ihtiyacımız var.

Gizli tutanak!

Şükür görüştürene yahu, gelin bi öpeyim sizi şöyle! Özlemişim vallahi... Bekir, sen şöyle yakınıma gel çocuğum; Ali'yle yer değiştirin. Efgan nerede? Ha! Sesim geliyor değil mi masanın öteki ucuna? Güzel... Eh başlayalım öyleyse!

Bi defa arkadaşlar, hoşsunuz güzelsiniz ama genel performansınızı hiç yeterli bulmadığımı bilmenizi isterim. Bakınız, saraydaki bu toplantımız bile bir takım mırın-kırınlara yol açtı. Yoo, estağfurullah filan demeyin bana, biliyorum ben kimin kapalı kapılar ardında neler konuştuğunu, kimin bazı şeysileri ağırdan aldığını... Haberiniz olsun dersini iyi çalışmayana, kaytarana acımam, basarım çift tabanı anında! Bazılarınız paralel yapıyla mücadeleyi hafife alıyor; yeterli delil yok felan-filan diye söylem bazında ipe un seriyor. Bu işin şakası yok; kelle koltuktadır. Onaltı savaşçı sembolünün anlamı budur. Bazılarınız yere kalem düşürme numarasıyla gözünü kaçırıyor ama bu yeni Türkiye yolunda kaderimiz beraberdir. Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik işin. Kanun lâzımsa yaparız, bir sürü saçma-sapan şey yaptık zaten; kanun yetmezse cüretkâr olacağız! Efğan'dan örnek alın! Niçin; bu bir medeniyyet davasıdır, çağ kapatıp çağ açma davasıdır. Gruptan bir arkadaşın belagatle ifade ettiği gibi 90 yıllık parantezi kapatma olayıdır, ki kendisini çok takdir ettim, aferin –kaydedin bir kenara seçimde değerlendirelim yeniden- yazıyor musun Ahmet?

Çözüm süreciyle ilgili olarak bazı bakan arkadaşların 'şudur-budur' diye ileri-geri konuştuklarını duyuyorum; gayet açık net söylüyorum; kimse üstüne vazife olmayan işlere karışmasın, bıdı-bıdı sevmem! Bir şekilde bir şeyler yapacağız. Size düşen paralel yapıyla ölümüne mücadele etmek, gerisi sizi ilgilendirmez! Ben bakanlık işlerini takib ettiriyorum gün be gün.

Bakın çok kızdım ve hâlâ öfkeliyim; topunuz bir olup şu bankayı çökertemediniz be, içimde ukdedir. Birkaç kere ben ağır konuştum haklarında; sizden çıt yok maşallah!.. Açık konuşuyorum, gerekirse suç işleyeceksiniz, sorumlusu benim; işte bankacılıkla ilgili ceza maddelerini değiştiriyoruz. Korkmaya mahal yok.

Bu KPSS'den de şikâyetler geliyor; arkadaşlar başarılı olamıyormuş memuriyete geçmek için... Yav basit bir meseleyi yüzünüze gözünüze bulaştırdınız. İstisnai memuriyet zırt-pırt kullanılır mı, bakın uyandırdınız muhalefeti bile... Not alın, hem bu düzen devam edecek, hem de bizim arkadaşlar çatır çatır başarılı olacaklar bu sınavda. Mazeret istemem duyuyor musun Nabi Hoca, ipe un sermek yok? Biz burada medeniyyet kuruyoruz, bizim insanımız bir de ders mi çalışsın? Halledin hemen, not alın...

Bu Avrupa Parlamentosu olayı iyi olmadı. Paris'e de gittin ama hava. Herifler dayadı burnumuza kınama kararını. Çok mu umurumda; değil ama Ahmetçiğim, sende eksik olan şey hava anlıyor musun? Beni de böyle eziklemeye çalıştılar o platformlarda, n'aaptım, ezilmedim. Tamam, beni taklide çalışıyorsun ama olmuyor. Niçin biliyor musun; tarzın yok tarzın!

Neyse üzülme o kadar... Seni üzmek için söylemedim; hoppalaa, metin ol yahu! Siyaset sert spordur, duyguları karıştırmayalım bi defa... Bülent Bey senin mendilin eksik olmaz, bir mendil verelim arkadaşa.

Seçime kaç ay kaldı, hâlâ ekonomik dengeler, câri açık bilmem ne... Yatırım istiyorum tamam mı; para basacağız piyasalara para! Açın şu muslukları; bana finans nutku çekmeyin; ben o işin mektebinde okumuşum. Son defa ikaz ediyorum, çok fena yaparım para vanasını kapatanı. Burada hükümetçilik oynamıyoruz biz...

Eveet işte toplantı da bitti. Yararlı bir fikir alışverişi oldu. Bülent Bey, basına bir şeyler yakıştırır artık. Yav ne iyi ettiniz de geldiniz be... **t.alkan@zaman.com.tr**

Suskunlar konuşursa...

"Bir konuşursam ortalık birbirine girer; yer yerinden oynar" türünden dayılanmalara kulağımız ne kadar âşina; bu cümle bir Türkiye klasiği oldu çıktı. Eskiden böyleleri var mıydı bilinmez ama şimdilerde 'konuştuğunda' siyasi dengeleri sarsacak kadar çok şeye şahit olanların sayısı şaşırtıcı derecede fazla. Onlar bildikleriyle böbürlenmiyorlar; sadece susuyorlar ve anlamlı sükûtta gündelik hadiselerin akışına ters bir durum var...

Herkesin bildiği açık bir sır; bu ülkede birkaç yıl evvel pek de tekil olduğu ileri sürülemeyecek organize bir politik yolsuzluk skandalı yaşandı. Olup biteni kamuoyu kulaktan kulağa fısıldanan dedikodulardan değil, savcılık ve emniyetten haber alan haber bültenlerinden öğrendi; aralarında ünlü siyasetçi ve işadamlarının da bulunduğu çok sayıda

kişi gözaltına alındı. Yürürlükteki kanunlara göre sürdürülen soruşturma sonunda dosyalar dolusu evrak ve suç delili ele geçirildi; görüntülendi, tutanaklara geçirildi; hatta bu malzemeden hareketle savcılık tarafından hazırlanan bir fezleke TBMM'ye bile ulaşmayı başardı. Türkiye bir yılı aşkın zamandan beri bu hadiseyi konuşuyor.

Bildiğiniz şeylerle sözü uzatmayım, aynı gün hiç görülmedik bir şey daha oldu: Siyasi otorite, bu olayda zanlılardan yana tavır aldı. Soruşturmada görev alan emniyet ve adliye mensuplarını süratle uzaklaştırarak kendilerine karşı darbe yapıldığı iddiasıyla kontratağa geçti. Bütün tutuklular salıverildi, yeni görevlendirilen savcılar tarafından dosyaları kapatıldı, bulunan deliller 'faiziyle' sahiplerine iade edildi ve yok hükmünde sayıldı. Kabahat ise, varlık sebebi kanunları uygulamaktan ibaret kamu görevlilerine kaldı.

Açık sır bu. En kilit mevkideki işadamından onun yardımcılarına ve yakınlarına, olaya adı karışan bakanlara ve onların yakınlarına, havuz sisteminin bir ucunda yer alan işdamlarından bürokratlara, partililere, daha da güzeli, 'hükümete karşı yapılan darbe'den sonra alelacele görevlendirilen adliye ve emniyet yetkililerine kadar bu meselenin gerçek yüzünü bilen ve konuşması halinde hakikaten politik fırtınalar estirebilecek durumda olan çok sayıda insan var.

Hiçbiri konuşmuyor. Olup bitenler esnasında asıl fail olmadığını, daha yukarıdan aldığı emri uyguladığını ileri süren bir politikacı geçenlerde, "Konuşup kendimi savunacağım ama arkadaşlar baskı yapıyorlar." diyebildi sadece.

Mafya jargonunda bu duruma "Omerta yasası" deniliyor; gerçeği bilenlerin susmak zorunda olduğu bir kolektif korku ve baskı ortamı. Konuştuğu takdirde büyüyü bozabilecek yüzlerce kişinin, illüzyonu bozmamak için suskunluk perhizine girmesi az rastlanan türden bir psikolojik durum; hele Türkiye gibi, "Konuşursam ortalık yıkılır, ona göre..." diye hava atmayı sevenlerin pek yaygın olduğu bir ülkede daha da ilginç.

Bilenler hâlâ susuyor ve bu tabiatta zor rastlanan anormal bir durum; üç vakit mi, beş vakit mi desem, kısa bir süre sonra içlerinden biri konuştuğunda, "senin bildiğin benimkinin yanında solda sıfır kalır" diye kanal kanal gezecek o kadar insan çıkacak ki şaşıracağız! Nereden biliyorum; bildiğimden filan değil; hepimiz gibi ben de açık sırrın şâhidiyim. Delilleri gördük, tapeleri ve onların muhtevasındaki taklid edilmesi imkânsız psikolojik tabloları dinledik; bu delillerden çok daha güçlü ve kesin olanı ise zanlıların, soruşturmanın ilk gününden beri kapıldıkları panikti.

Çok şey bildiği, çok şeye şahit olduğu halde ketum davrananlar sağolsun, onlar sayesinde gündelik hayat eskisi gibi akıp gidiyor.

Din nasıl savunulmalı?

Evet farkındayım; bu, tehlikeli bir konu. İstismara son derece müsait. Üstelik Türkiye, -belki eğitim sistemimizi bu açıdan silbaştan sorgulamak lâzım- okuduğunu anlamakta zorluk çekenlerin önemlice yekûn tuttuğu ülkelerden biri.

Bugünlerde tansiyonu hayli azaldıysa da on beş gün kadar önce Charlie Hebdo saldırısının yankılarını konuşuyorduk ve hemen herkes, "Ama onlar da dinimize ve mukaddes değerlerimize küstahça sataştılar" diye başlayan savunmalar kaleme alıyordu ve savunmalar genellikle "dinimize hakaret ettirmeyiz' sloganıyla sona eriyordu.

Kilit kelime savunma. Tarihimizin son 3-4 asırlık faslı, ballandıra ballandıra hikâye ettiğimiz savunma hikâyeleriyle dolu. Kanije, Estergon, Niğbolu'dan başlayarak Plevne'ye, Çanakkale'ye ve Medine müdafaasına kadar devam eden onca şanlı savunmanın öteki anlamı, bu süre zarfında mütemadiyen yenilgiye uğruyor ve toprak kaybediyor oluşumuzdur. Sarıkamış ve Kanal (Süveyş) harekâtını bu silsileden ayrı tutmak lâzım çünkü bu iki başarısız deneme, savunma değil aksine taarruz savaşıydı; Osmanlı Genelkurmayı'nın, şu meşhur mâkus talihimize bir hamlede yenmek için giriştiği ümitsiz iki savaş... Her ikisinde de yenildik ama neticede Sarıkamış'tan bir destan çıkarmayı da başardık. Bir Osmanlı ordusunu doğru dürüst savaşmadan mahveden askerî hatânın mimarı Enver Paşa, ceza görmek yerine ödüllendirildiği için savaşın sonuna kadar Osmanlı ordularının başında kaldı. 1918'de ise ülkesini bir Alman denizaltısıyla terk etti. O öldürücü 1914 kışında Osmanlı kamuoyu ve askerî yargısı, Enver Paşa'dan hesap sorabilecek kadar cesur olabilseydi, sonraki yıllar nasıl biçimlenirdi diye düşünürüm bazen...

Milli Mücadele'miz bile, Kocatepe harekâtı hariç bir savunma hikâyesidir.

Konudan uzaklaşmayalım; rakiplerimizi yenemediğimizi fark ettiğimiz andan itibaren askerî metânetimizi savunma stratejisi üzerinde yoğunlaştırdık. Ne var ki "Karış karış savunmak" durumu düzeltmeye yetmedi, karış karış daraldık, bunaldık ve sonuçta savunmacılık –futbol hariç- en iyi yapabildiğimizi sandığımız davranış haline geldi.

Şimdi sıra dinimizi ve kutsallarımızı savunmaya gelmiş bulunuyor! Fena!

Dinimizi savunmak, bir kalenin veya savunma hattının gerisine mevzi kazıp ölüm pahasına oradan ayrılmamaya benzemiyor ama galiba biz bütün müdafaaları, bildiğimiz tek tarz üzre yapıyoruz.

Dininize hakaret ettirmemek için, bir adım daha geriye gitmemek değil, aksine ileri doğru yürümek, bir şeyler, üstelik olumlu bir şeyler yapmak gerekiyor.

Madem savunmacılık milli karakterimiz halini almıştır ve mademki hepimiz dinimize bu kadar merbut ve muhabbetkâr bir ümmetiz, öyleyse ne yapmak, bu esnada nelerle mücehhez olmak gerektiği hakkında biraz düşünelim...

Ey savunmacı arkadaşım! Seni tebrik ederim. Hamiyet-i diniye, imandan bir cüzdür.

Lâkin evvela din nedir, sizin dininiz o dinlerin arasında nasıl bir yere sahip onu bileceksin. Dinini, ana kaynaklarından öğrenecek ve bu dinin kendine mahsus kavramlarına da hâkim olacaksın. Din demek biraz da ıstılah demektir çünkü...

İslam tarihini iyi bileceksin sonra; bu, dinin kendisini bilmek kadar önemlidir çünkü bir dinin tarihi, o dinin asırlar boyunca inananlar tarafından nasıl anlaşıldığının –yanlış veya doğru, tam veya eksik- da tarihidir. Dininin tarihini masallara bulanmış menkıbelerden değil muteber kaynaklardan okuyacaksın...

Gelelim daha zoruna ve en önemlisine...

Şimdiki şartın dinle imanla doğrudan bir ilgisi yok ama bu şart, okuyup anlamakla doğrudan ilgili de değil. Adam olacaksın, adam gibi adam. Yani havada, karada, denizde yalan söylemeyen, sözüne güvenilir, okuduğunu anlayabilen, ahdine vefalı, sözüne sadık, Allah'ın halk ettiği her bir varlığın –hayvan, bitki, madde, şehir, nehir fark etmez- saygılı olacak, emanet bileceksin.

Kul hakkı yemeyeceksin, harama tevessül etmeyeceksin. Sözü özü bir olacaksın.

Ha, nazik olacaksın; anlayışlı, şefkatli, karşındakinin de en az senin kadar hata yapma payına sahip olduğu bilinciyle hoşgörülü davranacaksın. Öyle ki, seni uzaktan görenler, "Ah, işte İslam'ın yürüyen hali budur; bu kişi elinden ve dilinden ve davranışlarından kesinlikle bana zarar gelmeyecek olan biridir" diyecekler.

İbadetlerini muntazaman yerine getirip getirmemen senin bileceğin iştir lakin ibadet ettiğinde, "başkaları görsün de takdir etsinler, beni sevimli bulsunlar" diye düşünmeyeceksin. İbadetini gizlemeyeceksin ama vitrin olarak da kullanmayacaksın, aman dikkat!

Dinini, diğer insanlara karşı üstünlük karinesi olarak öne sürmeyecek, diğer dinlerle müsabakaya sokmayacaksın; elbette her dinin mensubu dinin diğerlerinden daha sahici olduğunu düşünür. Din yarıştıranlar, genellikle akîdeleri konusunda kafası biraz karışık olanlardır.

Dinini, kendini şahsî veya ailevî veya kabilevî veya millî menfaat sağlamak için bir kartvizit gibi kullanmayacaksın.

Siyaset yapıyorsan, “Ben Müslümanım, rakiplerim patates dinine tapınıyor; öyleyse beni tercih edin. Ben iki vakte kadar İslam devleti kuracağım; kurd ile kuzuyu yanyana gezdireceğim” demeye tenezzül etmeyeceksin çünkü bileceksin ki dinin sadece dünya için değil aynı zamanda ahiretin içindir. Siyaset yapıyorsan dinî, ahlakî meziyetlerini, kabilevî özelliklerini değil ehliyetini ve projelerini gösterebilirsin sadece.

Siyaset emaneti üzerine kaldıysa âdil olacaksın; sadece yakınlarına ve seninle beraber olanlara karşı değil, seni sevmeyenlere, eleştirenlere karşı da âdil olmak ilk yükümlülüğün; askıya alındığı tek bir olağanüstü durum bile olmadığını bileceksin.

Emanete sadakat göstereceksin; siyasî menfaat için insanları birbirine karşı kışkırtmayacak, beğenmediğin toplulukları şeytanlaştırmayaksın.

Zulmetmeyeceksin; dinde olmayanı varmış gibi göstererek hükmetmek de zulümdür.

Öldürmeyeceksin, çalmayacaksın, komşuna kötü gözle bakmayacaksın. Allah’tan başka Rab edinmeyeceksin.

Ticaret de de öyle; malını satmak için işe dini, imanı, mukaddesatı, tasavvufu, melekleri, enbiyaları, evliyaları katmayacaksın. Sattığın mal kaliteli, sağlam ve elverişli bir fiyat üzre olacak. Rakiplerinin önüne ‘ben daha Müslümanım ama’ saikiyle geçmeye çalışmayacaksın. Teraziyi doğru tutacak, hile yapmayacak, karşındakini aldatmayacaksın.

Zor değil mi?

Bence de öyle; yukarıda sıralanan birbirinden zor şartlar kestirmeden şunu anlatmaya çalışıyor çünkü: “Gıdaklayıp duracağına sâkince çift sarılı yumurtlamaya bak!”

Ee, Müslümanlık zor zanaat.

Cinnet düğün salonu

İnterneti kınıyorum, çünkü internet yüzünden isteyen herkes, memleketini cebine koyup istediği yere götürebiliyor.

Bundan on sene kadar önce böyle bir cümle kuracağımı söyleseler inanmazdım; bendeki değişim bâriz ve bazen kendimi tanımakta zorluk çekiyorum. Türkiye’yi cebine koyup götürmek fikri, bazı insanlarda farklı-meselâ akçalı- heyecanlar uyandırabilir. Bende ise, zoraki gidilmiş ahbab düğününde orkestranın yanında oturmak zorunda kaldığı için zihnen mankurta dönmüş birinin, nefes almak için kendini salon dışına atmasına benzer bir ferahlama

hissi uyandıracak sanmıştım; yanılmışım. İnsan maalesef memleketini cebinde taşıyabiliyormuş meğer. 7 saatlik boylam farkından ötürü, “neler olmuş bakiim canım yurdumda?” diye interneti her tıkladığınızda, o çılgın düğün salonuna yeniden girmiş gibi oluyorsunuz.

Biraz felsefî lâflar edelim ki molla sansınlar! İspanyol filozofu Ortega Y Gasset, 1934’te kaleme aldığı “Almanlar için önsöz” başlıklı makalesinde buyurmuş ki: “Milli endişelerden uzaklaşmak isteyen her İspanyol günde on kere onların ağına düşecek, sonunda anlayacaktır ki, Bidasoa ile Cebelitarık arasında doğmuş bir insan için, bir numaralı, dört dörtlük, kaçınılmaz mesele İspanya’dır.” Yani şu mânâ: Evlâdını lüzumundan fazla sevdiği için ona zarar veren bir anne gibiyiz; memleket aşkımızın ‘marîz’, yani hastalıklı bir çehresi var ve bu endişe verici alâkayı en çok eski Yeşilçam filmlerindeki esas oğlan-esas kız arasındaki dramatik ilişkide görebiliriz. Esas kızın kaderi bellidir.

Bunun en görünür alâmeti ise siyasette hâlâ işe yarayan milliyetçi nutuklar çekilebiliyor ve daha güzeli dinlenebiliyor oluşudur. İşte bu olguya en güzel bir misâl olarak bir bakan demiş ki, “Milli piyade tüfeği olmayan bir devlet, bir ordu, bir ülke bağımsızlıktan dem vurabilir mi, milliyetçilikten dem vurabilir mi? ... Kendi tankını, topunu, piyade tüfeğini, uçağını, uydusunu yapan, yapabilen (...) İşte bunlardır milliyetçilik, bunları çok iyi anlatmamız lazım.”

Bu derin ve vukuflu sözleri okuduktan sonra milli piyade tüfeğinden mahrum geçirdiğimiz karanlık yıllar boyunca başımıza gelenleri hatırlıyor ve ister istemez hisli duygulara kapılıyoruz. Peki, tüfek icat olunduktan bilmem kaç asır sonra kendi ve öz be öz hakiki piyade tüfeğine kavuşan bir halk, minnet borcunu nasıl öder arkadaşlar? Tabii ki iki yıl önce 30 bin lira tutarındaki bedelli askerlik ücretinde yapılan tam %40 tutarındaki dampingden yararlanmak için sıraya girerek! Tahsil edemediği elektrik faturalarını çaktırmadan dürüst ve saf abonelerine yazan bir devletin durup dururken bedellide % 40’lık kış sezonu indirimine gitmesini anlamak için Cinnet düğün salonundan bir anlığına canınızı dışarı atıp serin hava almalısınız ama bütün internet bağlarını kopararak...

Sözü geçen bakanımız, benim gibi kendi cinnet mustatilini cebinde gezdirenlere de verip veriştirmiş, “O paralel ihanet şebekesi yurt dışında Türkiye’nin gidişatını engellemeye çalışan, sekte vurmaya çalışan kim varsa, onlarla birlikte hareket ediyor, lobicilik yapıyor. Algı savaşı veriyorlar, Türkiye Cumhuriyeti’nin menfaatlerine karşı, Türk milletine karşı. İşte medya manipülasyonları. Türkiye’yi şikâyet ediyorlar… Onlara da onların işbirlikçilerine de, uzantılarına da, uluslararası odaklara da kesinlikle eyvallah etmeyiz.”

Bunları okuyunca bi duygulandım, bi duygulandım; adam tam beni anlatıyor çünkü. ABD’ye muvasalatımın 10. gününde canım devletim, aziz hükümetim attığım her adımı izleyip kaydetmiş; paniğe mi kapılayım, yoksa iftihar mı edeyim bir an bocaladıktan sonra iftiharda karar kıldım!

‘Off’ olmasınlar!

Yapmayınız arkadaşlar, bu çocukların ekmeğiyle oynamayınız.

Onlar da aile babası, onların da akşam olunca ekmek götürmek zorunda oldukları bir evleri, ödenmesi gereken faturaları, evlâd ü ıyâlleri var. Onların yüzünü yere eğdirmeyiniz; çoluk-çocuklarına karşı mahcub etmeyiniz. Üç-beş kuruş tasarruf edeceğiz diye bu necîb ve acîb vatan evlatlarının morallerini bozmayınız.

Üstüste yumruk yemekten ötürü farkında olmayabilirsiniz fakat sevgili arkadaşlar, bilmelisiniz ki halkımız hükümetinin tasarruf etmesini filan değil, bilakis deli gibi para harcamasını istiyor. Kıtıpiyozluğu da sevmiyor. Saçma sapan kalemlerde üç beş kuruş kesintiye gitmeniz onları mutlu etmez. Bırakın çocukların yakasını. Onları güyâ ‘Aferin hükümete tasarruf yapıyor’ diye sevinmesini beklediğiniz kamuoyunun önüne yem gibi atmayınız.

Bunlara zaten memur baremine göre doğru-dürüst para vermiyorsunuz; bu durumda sair fasıllardan ilâve ödenekler aktararak gönüllerini hoş etmeye çalışmanızı takdirle karşılıyoruz ve unutmayınız, verdiğiniz paralar yaptıkları ağır işle kıyas edildiğinde devede kulak sayılır; hani tapelerde zikredilen miktarlar söz konusu olduğunda paradan bile sayılmaz! Onlar ki, son derece önemli ve hayatî bir ‘kamu hizmeti’ yerine getiriyorlar. Eğer insafla düşünecek olursanız farkedersiniz ki bu çocukların sizler için yerine getirdikleri hizmet olmasaydı, bugün makam koltuklarınızı değil de evinizdeki minderi ısıtıyor olurdunuz!

Yetişmiş elemanlar bunlar; akı kara, karayı ak göstermekte uzman çocuklar. Zekîler, becerikliler ve üstelik çoğunuzdan çok daha fazla birikime, cesarete ve inisiyatife sahip insanlar. Ayrıca sportifler de; maden kazasında yerde yatan işçiye uçan tekme atmaktan bile çekinmeyen kahraman yiğitler bunlar!

Bu arkadaşların maaşından yapacağınız üç-beş kuruşluk kesinti, bana vaktiyle Nasreddin Hoca’nın o ünlü tasarruf hamlesini hatırlatıyor. Hani Nasreddin Hoca merhum, ‘gündelik binek aracı’nın besin giderlerini farkedince her gün çaktırmadan kesinti yapmaya karar vermiş ve bir süre işlerin iyiye gittiğini görmüş, sevinmişti. Ne var ki birkaç ay sonra sözü edilen ‘binek aracı’, yapılan insafsız kesinti yüzünden artık hizmet dışı kalıp ‘Off’ olunca Hoca üzülmüş ve ‘Tam da alışıyorlardı; tüh yazık oldu!’ demişti!

Bu çocukları mahzun etmeyin eeey hükümet çevreleri; unutmayınız ki kaderiniz o çocuklarla beraberdir ve onlar sizin hakkınızda eşleriniz, çocuklarınız ve en yakınlarınızdan daha fazla ‘içeriden’ bilgiye sahip kişilerdir, yani, ‘bir konuşursam ortalık birbirine girer’ demeye hakikaten hakkı olan adamlardır. Sizin aniden çıkıveren bir kriz karşısında darmadağın olduğunuz, panikleyip sağa sola telefonlar çekip, ‘Hâlâ sıfırlayamadınız mı; acele edin,

delilleri ortadan kaldırın' diye daralıp bunaldığınız anlarda imdadınıza yetişmiş, birbirinden değerli akıllar vererek suyun üstünde tutunmanızı sağlamışlardı, unuttunuz mu?

Yaptıkları hizmet tarihîdir; tarih sizlerle beraber bu çocukların size verdiği emsalsiz destek hizmetlerini de yâd edecektir.

Bu çocukların rızkını daraltmayınız; eğer iktisadi vaziyet hakikaten kesat ise onlar yerine sonradan görüntüyü kurtarmak için bir kısım paralel matbuattan transfer ederek koltukladığınız dânişmed takımının ücretlerini kırpınız, çünkü bunlar sizlere mütemadiyen başağrısı verdiği gibi, vaktiyle şahid oldukları şeylere müzevirâne anekdotlara entel-dantel analizler yamamaktan başka bir işe yaramıyorlar! Onları kovun, ama bu çocukları tutun; 'off' olmasınlar! **t.alkan@zaman.com.tr**

Yıldızlar da kayar!

Çankaya Köşkü'ndeki yıldızlı güneşli Cumhurbaşkanlığı forslarının sökülmesini gösteren fotoğraflardaki o ayrıntı elbette sizlerin de dikkatini çekmiştir: Uyanık bir muhabirin oradan geçerken çekiverdiği şipşak karelere benzemiyor bunlar; 'Gösteri'ye fotoğrafçılar 'ikrâmen' davet edilmiş, özene-bezene çalışmalarına, hatta yatıp uzanarak çalışmalarına imkân verilmiş.

Özellikle dramatik olmasına emek sarf edilen ufak mizansenler tertiplenmiş; çimenlere dizilen 16 pirinç yıldız, hemen arkasında 16 köşeli tarihi ve geleneksel güneş sembolü. Duvarda çürük diş gibi boş kalan dübel delikleri... Fonda hüzünlü bir müzik eksik sadece!

Belli ki Çankaya Köşkü'nün duvarlarından fors alâmetlerinin sökülmesine temsili bir anlam yükleniyor: Çankaya'nın sonu, Beştepe devrinin başlaması veya "eski hâl muhal, ya yeni hâl ya izmihlâl" filan gibi... En çok da soyadı Gül olan birine nisbet verilircesine dramatize edilen bir oh olsun gösterisi...

Çok mânidar hareketler bunlar, ayrıca akıllıca. Geceyarılarına kadar misafir ağırlayarak 'çalışan', yârân takımından gazetecileri anladık da Türkiye'nin kalburüstü sanatçılarına 'yatsılık kokteyli' vererek kültür ve medeniyyet ufkuna derin hacimler açan büyük reis, böyle kıytırık ayrıntılara kafa yormayacağına göre bu zekâvet gerektiren işin, PR işlerine bakan saray danışmanı eseri olduğunu şıp diye anladım! Yeni sarayda hayatın binbir rengi, canlılık ve enerji, cıvıl cıvıl bir coşku parıldıyorken eski köşkte mağmûm, hatta ibret verici bir atmosfer hüküm sürüyor. Sanki Hazreti Fatih, Bizans Kayser'inin sarayında bomboş salonları gezerken ibretle Firdevsî'nin mısrâlarını mırıldanmaktadır:

"Kayzerin sarayında örümcek perdedarlık ediyor/ Efrasiyâb'ın kulelerinde baykuşlar nevbet vuruyor!"

Uyar mı, uyar! Bir de arslan gibi çocukların maaşını kırpmaya çalışıyor bazı paralel odaklar!

Tabiatiyle hüzünlendim tabii; aklıma hemen Necmeddin Halil Onan'ın "Dur Yolcu" şiirindeki unutulmaz mısrâlar geldi: "Dur yolcu, bilmeden gelip bastığın/ Bu toprak bir devrin battığı yerdir/ Eğil de kulak ver bu sessiz yığın/ Bir vatan kalbinin attığı yerdir" diye başlar.

-Ne üzülüyorsun be adam; sökülen armanın daha fiyakalısı çoktan Beştepe'yi donattı bile, diyeceksiniz. Armadan armaya fark var ama... Çivilerinden çimenler üstüne saplanarak ankastre* ve muteber foto muhabirlerine hatıra fotoğrafları aldırılan bu bu alâmetler, hepimizin de bildiği gibi parlamenter sistemin tabutuna çakılan çivileri temsil ediyor bana göre; bir devrin battığı, ötekinin yükselmeye başladığı an!

Gel de şimdi Ferdi Baba'nın o yanık şarkısını üstüste dinleme bakayım; ne diyordu hatırlayalım: "Yıldızlar da kayar durmaz yerinde/ Solar güzelliğin kalmaz yüzünde..."

Off ülen oooff; benim gibi parlamenter sistem hastası birine bunu yapmayacaktın büyük usta; yüreğimi söküp kavurdun desem yeridir. Zavallı Çankaya Köşkü daha şimdiden suyu çekilmiş bir yeldeğirmeni veya cami kapısına bırakılmış bir istenmeyen çocuk gibi mahzun ve metrûk!

Bu esnada havuz medyasına ankastre edilmiş yazarların, 'Başkanlığın faziyletleri' başlıklı şeysilerini okurken edebiyat bilgimiz yeniden şuurüstüne çıkarak ter ter tepiniyor: "Şöyle muhkem tutayın bir dahi dildâr eteğin/ Ya elim kat' ideler ya keseler yâr eteğin" diye kıs kıs gülüyor Necati Beğ, tâ bilmem kaç asır evvelinden...

*Ankastre tâbirini ilk defa, iliştirilmiş, döşenmiş gazeteci mânâsında kullanarak matbuat literatürümüze armağan ediyorum. Sahi, günün birinde ne yapacak bu adamlar; yazık!

2015

28 Şubat

Bu da benim kartvizitim! Zaman Gazetesi

25 Şubat

Samuel Johnson der ki... Zaman Gazetesi

23 Şubat

Yarın ağlamak yok ama... Zaman Gazetesi

22 Şubat

Titresin dünya denizleri; Türk gemicikleri geliyor! Zaman Gazetesi

21 Şubat

Antidepresan! Zaman Gazetesi

18 Şubat

Osmanlı torunları; biraz okusanız... Zaman Gazetesi

16 Şubat

Bu filmi vaktiyle Almanlar da seyretmişti Zaman Gazetesi

15 Şubat

Müzeyyen Hanım'ın düşündürdükleri Zaman Gazetesi

14 Şubat

Hasbî dua Zaman Gazetesi

11 Şubat

Bu akıllar size kurban olsun Zaman Gazetesi

10 Şubat

Sulh? Aksiyon Dergisi

09 Şubat

Şarlatanlık üzerine kısa bir sunu!.. Zaman Gazetesi

08 Şubat

OLİMPİYAT RUHU; GELDİNSE DERHAL KAYBOL! Zaman Gazetesi

07 Şubat

Fıkıh metaneti ve ganimet ekonomisi Zaman Gazetesi

04 Şubat

Ters ayak! Zaman Gazetesi

02 Şubat

İtham ediyorum Zaman Gazetesi

01 Şubat

HEP AYNI ŞARKI Zaman Gazetesi

HEP AYNI ŞARKI

Enine veya boyuna tam ortasından ikiye kesilmiş bir halı gördüğümde şaşırmıştım; öteki yarısı yanmış veya üzerine yağ mı dökülmüştü? Cevap, sorudan daha basitti: Mirasçılar âdil bir paylaşım yapamayınca biraz da işi inada bindirip ortadan ikiye kesivermişler.

Daha komik olanı, eski zaman tarzı bir ahşap konağın sırf inad için tam yarısından yıktırılmasıydı; yıkıma rıza gösterenler ya kardeştiler, ya akraba. Hâbil'le Kabil gibi. Onları ayıran sebep, onların sulbünden gelen öteki kardeşlerin niçin ayrı düştüklerini ima eder: İkisinden birinin takdimesi kabul edilmez, kardeşini öldürür ve "zarara uğrayanlardan olur".

Bütün çağlar boyunca insanlığın en kapsamlı hikâyesini teşkil eden tarihe bir de böyle bakalım: Tarihçiler, tıpkı modern çağların gazetecileri gibi sadece kötü haberleri yazmak için sözbirliği mi etmişlerdir: Kıtlık, çatışma, cinayet, gerginlik, kutuplaşma, kardeş kavgası vesaire... Oysaki tarih boyunca olumlu, yapıcı, barışçı insanların yapıp ettikleri, oran itibarıyla çatışmacılardan daha fazla olmalıdır. Uzun barış dönemlerine biz insanlar kısaca "mutlu ve sıradan zamanlar" diyor ve bir tarafa kaydetmeye pek gerek duymuyoruz. Yazılmaya değer şeyler daima gerilim ve zıt durumlardan bahsetmelidir. Huzur romanının kahramanları bile hiç de huzurlu sayılmazlar; kişi ancak sevdiğine kavuşamadığında dilde kalan pasın adı aşk olur.

Gerilim iştah artırır, mutlu son insanları hoşnud eder.

Hikâye dinlemeden yapamayız; hoşlanmak için önce rahatsız olmamız gerekiyor; aksi takdirde hiçbir seyirci gerilim filmlerini seyretmek için üste para vermezdi, ama biliyor musunuz okumak veya seyretmekten bıkmadığımız 'hikâye'ler bile neredeyse birbirinin tekrarından ibarettir. Bütün hikâye kalıpları, fark itibarıyla iki elin parmaklarını geçmez.

İdealistler, kafayı "Hep barış olsa ne iyi olurdu"ya takmışlardır, oradan ister istemez, "insanı kötü ve kavgacı kılan nedir"e gelinir. Ah o şahsî mülkiyet yok mu; zıvanadan çıkaran odur Âdemoğullarını... Mülkiyetin melâneti, küresel nezle gibi yayılır fakat küçük bir kabahati vardır: Âdem'in oğullarını zıvanadan çıkarıp asabileştiren sadece mülkiyet ilişkileri değildir.

Biraz yenilgi gibi olacak, mis gibi teoriyi berbad ediverecek ama haset çok kere sebepsiz gelir; böyle verilendirilmişizdir; din adamları bu olguya kısaca fıtrat der geçerler.

"Kardeşlik iyidir, düşmanlık kötüdür" veya "Barış mı savaş mı?" şeklindeki yoklamalar safdilâne ve dokunaklıdır. Herkes iyiliği ve barışı savunur ideal planda fakat ideal olan nedir ki hayatın engebeleri karşısında? İstisnai, hatta imkânsız bir durum. Sair zamanlarda, yani hayatın yüzde 90'ında filan insanlar hayata tutunmak için rekabetçiliği, savunma hazırlıklarını, savaşkanlığı veya kısaca, "Kesilir fakat eğilmeye gelmez boyunum" faslından filozofik mütalaalardan asla vazgeçmeyeceklerdir.

Devâsı yok. Kabahat Habil'le Kabil'de de değil. Tarihteki ilk trajedi kahramanlarının şüphesiz bu iki kardeşti fakat babaları Hz. Âdem, o trajedinin tohumunu da barındıran ilk dramın temel karakteridir. Hâdise şöyle geçiyor: Allah, meleklere "Yeryüzünde bir halife yaratacağım" deyince melekler, "Orada bozgunculuk çıkaracak ve kanlar akıtacak birini mi var edeceksin!" demişler fakat İblis hariç hepsi itaat etmişti. Âdem ise İblis'in iğvâsına kapılarak kendisine dokunmaması tembih edilen ağaca yaklaşınca dram başladı:

-Cennetten yeryüzüne 'indirildiler'

-Birbirlerine düşman oldular

-Ve yeryüzünde barınmak ve geçinmekle yükümlü kılındılar.

İnsan tabiatının (Fıtrat-Natura) verilendirilmesini, bu anlatım kadar net ve açık anlatan bilimsel bir izah yoktur. Dinler bunun için hâlâ insanların ilgisini çekiyor ve hep öyle olacak.

Bütün vakayinameler, şiirler, ağızdan kulağa emanet edilen şifâhi şeyler, hikâye ve destanlar, kitâbeler ve efsânelerin aynı noktada önceden sözleşmiş gibi aynı şeyi göstermesi tesadüf olamaz: Düşmanlık bizim yaratılışımızda var ama bize aksi tavsiye olunuyor. Ne kadar hayat gelip geçmişse, hepsi bu iki parantezin içinde işte.

Tabiatımız yerinde sayarken dekorlar değişiyor ve aynı hikâyenin içinde yaşamaktan hiç sıkılmıyoruz. Bizi, 'oyun'u farketmekten alıkoyan, daima bir şeylerin düzeleceğine, daha iyi olacağına, sevenlerin er geç birbirine kavuşacağına, açların doyacağına, zâlimlerin cezasını bulacağına ve mazlumun âhının yerde kalmayacağına dair iyimserlik. Daha iyi bir dünya hepimizin ülküsü; herkesin daha iyi bir dünya için farklı reçeteleri, farklı tesbitleri olsa da iyimserlikte ortağız.

Hayır, günün birinde “iyiler” galebe etmeyecek, “kötülük” de kalıcı olmayacak. İnsanın verilendirilmiş fıtratını mutlak olarak iyileştirecek bir iksir veya bir fikir yok. Dünyanın tuzu dedikleri bu işte; herşeye rağmen nazarımızda hayatı yaşanmaya değer kılan da bu.

Tarih dediğimiz süreç, bizi yaratan irâde ile yarattığı insan arasında geçiyor; bazıları bunu insanla kader arasında geçen bir çatışma olarak da görüyorlar.

Ciltler dolusu tarih kitabına, arşivler dolusu tarihi malzemeye ve asla bitirilemeyecek tarih etüdlerine rağmen sonuç değişmiyor. Denizden alınan bir bardak suyun özellikleri, bütün denizlerin özelliklerini ne derece temsil ederse herbirimizin yaşadığı, gördüğü ve anladığı tarih kavrayışı da tarihin tamamına göre –ana hatları itibarıyla- aynı nitelikleri taşıyor. Küçük tesadüflerle ve farklı anlatımlarla her defasında farklı bir hikâyenin içinde yaşadığımızı zannetmemiz hayatın tuzu biberidir, baharatıdır.

Gelmiş geçmiş bütün kavimlerin tarihi birbirine benziyor; peygamberler ve yüksek ahlâka ulaşmış yüce ruhlar dışında bütün insanlar sıkıcı derecede birbirinin aynı. Habil’le Kabil her nesilde yeniden doğuyor, yeniden aynı çelişkiyi yaşıyor ve yeniden ölüyorlar.

Bu bir sır mı, değil! Kur’an-ı Kerîm’i bir de bu nazarla okursanız muhtemelen siz de hak vereceksiniz.

İtham ediyorum

Vaktiyle evet, benim de (bizim!) kendi idrâkimce bir medeniyet tasavvurum vardı.

Türklerin veya Müslümanların mülevves dünya tarihinde yeniden (!) altın bir parantez açabileceklerini zannediyordum ve bu kanaatim, milliyetçi-maneviyatçı abilerimiz tarafından titizlikle sterilize edilmiş, sınırlı ve cilâlı tarih okumalarından kaynaklanıyordu.

Artık böyle bir beklentim yok. Türklerin hiçbir zaman bir millet haline gelemediklerini (böyle bir mecburiyetin de olmadığını) sonradan öğrendim; bilahare Müslümanların da topluca bir millet, bir ümmet olmak kabiliyetini göstermediklerini fark ettim. Esasen bu beklenti haksızdır. Kur’an’daki kavim, millet, ümmet gibi kavramları günümüzün sosyolojisine giydirmeye çalışarak tatlı hayaller kurduk ve bu bir ütopyaydı; yaşanmış tarihte de pratiği yoktu. Devr-i saadeti bile sosyolojiyle, siyaset bilimiyle anlamak mümkün değildir çünkü bu devrin hakikati bana göre, Efendimiz (sas) etrafında ashâbının istisnâi bir ahlâki yoğunluk teşkil etmesidir ve insanların (tek tek) gerçek imtihanı budur: Hakikat karşısında ‘emrolunduğun gibi dosdoğru’ bir duruş sergilemek; yani önce hakikat kavramına bir karşılık bulmak ve ardından ona sâdık kalmak; kısaca ahlâki tutarlılık. Müslüman topluluklar bu hikmete dayalı bir yönetimi pek az gördüler ve bu ülküye ulaşmayı, mü’min ve âdil bir

halifenin zuhuruna bağlayıp, tarihi itaatle geçirdiler. Bence ecdâd, dinin ahlâki özünü siyasete aksettirecek bir dinamiğin peşinden koşmamakla itham edilmelidir.

Şimdilerde birtakım kalpazan kalemlerin kekeleyip durduğu 'Osmanlı medeniyeti' vs. cinsinden türrehat bu yüzden canımı acıtıyor. Osmanlılar ki sütten çıkmış ak kaşık değillerdi ve bu şarlatanların diline düşecek kadar denâeti hak etmemişlerdi ama böyle ağızlar tarafından övülmek herhalde tarihin en büyük istihzâsıdır. Bu arkadaşlar evvelâ Osmanlı tarihini bilmiyorlar; iki, İslâm tarihini de bilmiyorlar ve üç; bu tarih epizodlarına eşzamanlı ve mukayeseli olarak refakat eden dünya tarihini de bilmiyorlar; üç bilinmeyenden medeniyyet çıkarmak, ancak lise terk seviyesinde tarih yalamış siyasetçi takımının harcıdır.

Oscar Wilde keskin zekâsı ve vicdanıyla beni etkilemiş yazarlardan biridir ve parlak kariyerini, cinsi tercihinden ötürü bir dramla kapatmayı göğüsleyebilmesi bakımından tutarlı bir adamdı; diyor ki, "Şerefle tamamlanması gereken en büyük vazife hayattır!" Hayatı şeref uğruna yaşamak ve öyle tamamlayabilmek ülküsünü Türkçeye nasıl tercüme edeceğiz? Şeref, yani bütün ömrü ahlakî bir anayasaya göre yaşamak. Bizi hangi omurga dik tutacak? Şeriat diye diye 'fıkh'ın bile belini kırmış, "Bana inanabileceğim bir yalan söyle" diye gözümüzün içine bakan insanları yalanla avutmuşuz. Daha düne kadar 'darbeci asker kafasının ürünü' diye küçümsediğimiz laik anayasaya sâdık kalmak vaadini bile gözümüzü kırpmadan harcayıvermişiz. Söz sözdür; velev ki laik bir metne sadakat için verilmiş olsun; ya o sözü vermeyecek veya yerine getireceksiniz! Ahde sadakatsizliğin hiçbir ahlâkta te'vili yok. Denilecek ki kendi fıkhına riayet etmeyenden laik bir metne sadakati beklemek revâ mıdır? Mesele de budur. Her 'medeniyyet' tasavvurunun belkemiğinde ahlâkî bir öz vardır. Siyaset bilimi Makyavelizm'i bir realite olarak kabullenebilir fakat hangi üst değere, hikmete dayanırsa dayansın savunduğunuz ahlak doktrinini anlamsızlaştıran politik bir esnekliği savunuyorsanız bir medeniyet tasavvurunuz filan da olamaz; nitekim olmadığını açıkça görüyor ve söylüyorum. Bu nokta-i nazarla sadece bugünün iktidarını değil bilumum milliyetçi-mukaddesatçı ve dinibütün çevreleri de ilzâm ve itham ediyorum.

'Hâl ve gidiş' sıfır olunca aritmetiğin vesairenin mânâsı kalmadı. Ahlâk omurgası olmayanlar iktidar filan olabilir de medeniyyet filan... bunlar birkaç numara büyük geliyor bu ağızlara. Herkes yoğurdunu yiyip âkıbetini beklesin.

Ters ayak!

Haziran seçimleri, şimdiye kadar yaşadıklarımızın en önemlisi olacak. Bu seçimlerde seçmene, 'Dört yıl kim hükûmet etsin?'den çok öte, rejim değişikliği hakkındaki fikri sorulacak.

Düpedüz referandum yani!.. AKP'nin şimdiki emanetçi yönetimi bu duruma ne kadar râzı bilinmez ama partinin seçim beyannamesi tek maddeden müteşekkil: AKP'ye verilen her oy,

Erdoğanvâri başkanlık modeli için kabul anlamı taşıyacak. Gazeteci değil de sanki sıradan bir partili gibi "Ne yapmalı, ne yapmamalıyız?" sigâsıyla yazmaktan çekinmeyen bazı köşe sahipleri işin çok iyi farkında. Demiş ki birisi: "Yeter ki Uhud'daki okçular gibi ganimet peşine düşüp yerlerimizi terk etmeyelim." Bu cümlenin altı çizilmeli; kastedilen şudur: AKP, hakiki reisi etrafında kenetlenip başkanlık için yekvücut hareket etmeli ve bütün varlığıyla onun irâdesine râm olmalıyız; aksi takdirde perişân oluruz!

Okçuların yerini terk edip terk etmeyeceği beni pek ilgilendirmiyor doğrusu, fakat muhalefet çevrelerinin bu seçimi hâlâ öncekilerin devamıymış gibi, "diğer seçimlerden bir seçim" gibi görmesini yadırgıyor ve şaşırıyorum. Bir yıl içinde yaşadıklarımız, bundan sonra olacakların tanıtım filmi gibiydi ve muhayyel başkanlığın bir adım ötesini tasavvur etmek için fazlaca hayalgücüne ihtiyaç yok; bu gidişatın sonu, muhalefeti bile lüzumsuzluk sayan bir otoriterleşmeye saplanıp kalmaktır.

Bu seçimlerin muhalefet için anlamı şu: Yeni rejimde demokratik muhalefetin varlık sebebi ve lüzumu sorulacak seçmene; buna mukabil muhalefet, alışageldiği tarzda davranıyor ve konforunu bozmamakta kararlı. Meselâ bir muhalefet sözcüsü şöyle diyor: "Genel başkanımız, Erdoğan nerede miting yaparsa orada miting yapacağımızı vaat etmişti, işte şimdi bu sözümüzü tutacağız vb…"

Erdoğan anayasa yemininin tam aksine hâlâ parti genel başkanı gibi partisine oy isterken ona verilecek tepki, "Senin konuştuğun her şehirde ben de konuşabilirim" den daha farklı bir şey olmalı; bu tavır sadece Erdoğan'ın girdiği anayasa ve teâmül dışı siyasetin aklanması, meşrûiyet kazanması anlamına gelir; kezâ parlamenter sistemin can çekiştiği şu kritik günlerde, sanki her şey süt limanmış gibi Meclis faaliyetlerine alışıldık minvâl üzre devam etmek, kahvelerde sempatizanlarla tavla atmak, Meclis bahçesinde kardan adam yapmak, grup toplantılarında Erdoğan'a cevap yetiştirip üst perdeden atıp tutmalar da aynı cümleden bana göre.

İsmet Paşa'nın meşhur tabiriyle muhalefet, bugünlerde en az iktidar kadar cesur davranmak zorunda. Grup ortamında havaya savrulan kabadayıca cümlelerin cirmi ve hükmü yok; işin daha fenası, bu cümlelerin ardında hakikaten iktidar olmak ve bir iktidar alternatifi teşkil etmek gibi bir arzu da sezilmiyor; bulundukları yerden ve oy yüzdesinden memnun görünüyorlar; muhalefet sıralarını doldurma konforuna karşılık, iktidara meşruiyet bahşetmek!

Peki ya küçük de olsa bir iktidar ümidi? Hafazanallah!

HDP'yi muhalefet partisi saymadığımı belirtmeye gerek var mı? HDP, konjonktür itibarıyla AKP'den daha muktedir ve ne yaptığını bilen bir heyet olarak ötekilerden ayrıştı. Çözüm sürecinde AKP'yi ters ayak üstünde yakalayan ve kontrpiye'de (contre-pieds) bırakan HDP, diğer iki partinin siyasette artık belirleyici olamayacağını gayet net değerlendirebiliyor.

Muhalefetten beklediğim, -parlamenter rejimi de geçtik- temel hak ve hürriyetler için, hukuk devleti ve demokrayi korumak için varlık sebebine uygun davranışlar sergilemesi. Kimselerden, ‘Hizmet hareketine adaletsiz davranılıyor, onu desteklemeliyiz” demesi beklenmez, tam aksine ülkenin geleceği ve hukuk devleti için, evlatları için gerçekten bir şeyler yapmaları beklenir. Türk seçmenine, bu seçimlerde neyle karşılaşacağını haber vermek ve onu uyarmak muhalafetin varlık sebebi ve asli görevidir. **t.alkan@zaman.com.tr**

Fıkıh metaneti ve ganimet ekonomisi

Taş ocaklarında büyük bloklar dinamitle patlatıldıktan sonra hâlâ birbirinden ayrılmamış kütlenin çatlaklarına külünk adı verilen iri ve ağır demir parçaları ve çelik kamalar sokularak parçalanma tamamlanır. IŞİD’in Irak ve Suriye’deki varlığı, büyük patlamadan sonra (ABD’nin Irak’ı işgali ve Suriye’de iç savaşı desteklemesi) bölgeyi yeniden haritalandırmak için külünk gibi kullanıldığını ve bir süre daha gündemde kalacağını gösteriyor.

IŞİD’in bölgede tutunmasını sağlayan iç dinamikler de var; iç dinamik derken vaktiyle Şii ağırlıklı Irak yönetimi tarafından ezilen Sünni Arapların desteğinden daha fazlasını, yani Selefî doktrine bağlı bir örgüt olarak IŞİD’in kullandığı İslâmcı retoriği kasdediyorum. Bu retorik sadece Türkiye’den çok sayıda genç militanı cezbetmekle kalmadı, Batılı pasaport taşıyan militanların da çatı altına girmesine sebep oldu.

IŞİD, çok keskin bir üslûpla İslâm fıkhının temel enstrümanlarını kullanıyor ve elbette onları kendince yorumlayarak İslâmcı bir propaganda yürütüyor. Meselâ bütün dünya kamuoyunda iğrenç bir şiddet gösterisi olarak lanetlenen rehine yakma eyleminin bile IŞİD taraftarlarınca fıkhî bir izahı yapıldı. Örgüte yakınlığıyla bilinen Türkçe bir web sitesinde Şeyh Allame Süleyman El Ulvan’ın “IŞİD Araştırma ve Fetva Kurulu” adına yayınladığı fetvanın metni şöyle: “Misliyle cezalandırman şer’an caizdir. Eğer yakarsan yanarsın, parçalarsan parçalanırsın.” İslâm fıkhına dar mânâda yaslanmanın örgüt militanlarına getirdiği rahatlığa ilaveten yine bir fıkhî müessesenin IŞİD eylemlerinde çok etkili bir şekilde yorumlandığını ve örgüte güç kattığını görüyoruz: Ganimet!

IŞİD’in şiddet kullanarak elde ettiği ‘ganimet’, Ezidi kadınların câriye edilip köle statüsüyle satılmasından başlıyor, el konulan petrol yatakları ve rafinerilerin işletilmesiyle ve gelirin örgüt üyelerine dağıtılmasıyla devam edip gidiyor; bu eylemler, eylemciler nazarında ‘gasp, ırza tasaddî, insan ticareti vb’ cinsinden suçları çağrıştırmıyor; onlar, bu cinsten ‘kazanç’ları, ‘cihad’ kavramının uzantısı olarak öğrendikleri ganimet kapsamında görüyor, meşrû ve helâl kabul ediyorlar. Ele geçirdikleri sair esir ve rehineye reva gördükleri muamele de ‘cihad’ kavramının uzantısı sayılması gereken harp hukukunun uygulanmasından ibaret!

IŞİD’in dayandığı fıkhî enstrümanları kullanarak bunun tam tersi fetvalar üretmek de mümkün ve o fetvalar da teknik anlamda “fıkh” dairesi içinde kalır. Meselâ DİB Başkanı

Sayın Görmez'in "Börtü-böceği bile yakarak öldürenler lânetlidir" sözü ile yukarıdaki El Ulvan'ın fetvası aynı fıkh içinde birbirine zıt fetvalardır. İslâm tarihi boyunca Müslüman toplulukların birbirini kırıp zulmetmesinde, tam aksi yönde hüküm üretilmesine imkân veren fıkhî esnekliğin önemli bir payı vardır ve bu trajedinin ilk perdesi Cemel Vakası'nın akabinde, "Her iki tarafın kayıpları da şehittir" fetvasıyla başlamıştı. Gerekçe olarak ise "Hepsi şehittir, çünkü hepsinin niyeti Allah'ın rızasını kazanmaktı ve aralarında sadece içtihat farkı vardı" gibi cılız bir açıklamayla yetinilmiş ve bu izah 'ümmet' tarafından kabul görmüştür. Bu sığ izah birbirini şu veya bu sebeple katleden bütün Müslüman topluluklar için meşrû bir dayanak sayıldı. İslâm fakihleri, yolsuzluğun hırsızlık sayılmayacağı türünden hülle fetvalarıyla uğraşacaklarına, fıkhın bu derece zıt yorumlara yol açan yapısına metânet kazandırmalıydılar; bu mesele mühimdir çünkü 'yorum serbestîsi' en ziyade Müslüman kanı dökülmesine ve 'Dinî' izzetin hırpalanmasına yol açıyor.

Tarihte halı altına süpürdüğümüz meseleler bugün gündemimize gelip boğazımıza sarılıyor. "Bunlar tarihte kaldı" diyenlerin, IŞİD vakasına biraz daha dikkatle bakmalarını isterim. Eksiğini-gediğini onaramayan topluluklar için tarih tekerrür edip durmakta.

Alâkası yok gibi görünüyor ama aklıma geldi: Müslüman iktisatçılar, bir üretim biçimi, bir geçimlik olarak 'Ganimet Ekonomisi' üzerinde durmuşlar mıdır hiç?..

OLİMPİYAT RUHU; GELDİNSE DERHAL KAYBOL!

Aşağıda detaylarını okuyacağınız haber, ciddiyetiyle tanınan gazetede yayınlandı. Yani bir Zaytung haberi değil. Ona göre ciddi bir nazarla okuyup değerlendirmenizi rica ediyorum.

Olimpiyat oyunlarına hazırlık faslından inşasına başlanan ve 125 milyon dolar maliyetle 2002 yılında hizmete açılan Başakşehir'deki, o günden beri arada-sırada futbol maçı oynanan, ulaşılması zor, âtıl ve söylemek insanın içini acıtsa da 'batık' bir tesis durumunda. Olimpik sporları ancak yumurta kapıya gelince hatırladığımız için bu spor kompleksi, futbol dışındaki spor faaliyetlerinde de pek kullanılamadı. Birkaç istisnai maç haricinde hiç dolmadı. Ortalama itibarıyla kapasitenin onda birini bile dolduramayan cefâkâr seyirciler ise üste para vererek seyrettikleri karşılaşmalarda oyundan çok hastalanıp dert sahibi olmamak için uğraş verdiler. Stadyum, -yüksek bir tasarlayıcı himmetiyle olsa gerek- yaz kış fena halde rüzgâr tüneli vazifesi gördüğü için tercih edilmiyor.

125 milyon dolarlık tesis; İstanbul ölçülerinde dünyanın öteki ucu...

Şimdi habere geçelim...

“Atatürk Olimpiyat Stadı’nın, Türkiye Futbol Direktörü Fatih Terim’in projesiyle, cazibe merkezi haline getirilme fikrinin perde arkasından Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan çıktı. Cumhurbaşkanı’nın, başbakanlığı döneminde, başka bir vesileyle Fatih Terim’e telefon ettiği ve görüşme sırasında Türkiye’nin milli takımlar ve federasyon oluşumlarının tek çatıda toplanması konusunun gündeme geldiği öğrenildi. Erdoğan’ın “Olimpiyat Stadı ne güne duruyor” lafı üzerine Fatih Terim, bir grup uzmana stadın durumunu, statik yapısını inceletti. Riva Hasan Doğan Kamp ve Eğitim Tesisleri’nin açılış töreni öncesinde Erdoğan’a konu ile ilgili bilgi veren Terim, Cumhurbaşkanı’nın, “Orasını değerlendirelim, konum olarak hareketlenmesi gereken bir bölge” sözü üzerine de proje start aldı.”

Yine hatırlatmak ihtiyacı hissediyorum, bu bir Zaytung haberi değil!

Şimdi devam edelim...

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, Fatih Terim ile birkaç kez daha konu üzerine görüşme yaptığı ve projenin rüzgâr konusunda tıkandığı öğrenildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, “Rüzgârı ne yapacağız hocam, paneller işe yaramadı” sözü üzerine, Terim’in “Stadın dört bir tarafını kapatıp çatı sistemini ona göre yaptırırsak, rüzgâr sorunu kalmaz, bunun için de ilk rapor zeminin doğu-batı aksına kaydırılması” dediği vurgulandı. İkili arasındaki görüşmede, Cumhurbaşkanı’nın, “O statta benim çok emeğim var, olimpiyat adaylığı süreci başlarken ve belediye başkanlığı görevini sürdürürken o stada çok önem verdim, orası cazibe merkezi olmalı” dediği de sızan bilgiler arasında.

Pardon, yine araya girmek ve durumu kalın çizgilerle bir kere daha hatırlatmak durumundayım...

Başarısız bir stad projesi var ortada.

Stadı ıslah etmek için kafa kafaya verip proje geliştiren iki insandan bahsediliyor. Birisi ülkenin cumhurbaşkanı, öteki Türkiye futbol direktörü... Temelde mühendisliği, mimarlığı, çevre problemlerini, peyzajı ilgilendirmesi gereken bir konudan bahsediyoruz!

Türkiye futbol direktörü ne demek, bunu tam olarak yazarınız da bilmiyor ama tahmin edildiğine göre, iflahsız stadyumların ıslahı da dahil, başında futbol olan her şeyle ilgili bir şahıs olabileceği hükmüne varıyoruz. Engin ve limitsiz yetkileri arasında Türk Milli Futbol Takım’ını yönetmek ve katıldığı turnuvalardaki başarısızlığını savunmak gibi bir görevi olması da kuvvetle muhtemel.

Cumhurbaşkanını ise vasıfları itibarıyla medh ü senâya hâcet yok. Kendisi -siyasi görevleri bir yana- özellikle ve mahsûsen imar işlerinde, ülke çapında takdir gören bir sezgiye ve olağanüstü bir birikime sahip; öte yandan bir İstanbul uzmanı; bu şehre âşık bir insan. Ta belediye başkanlığından itibaren İstanbul'a verdiği değerli katkılar saymakla bitecek gibi değil. Meselâ Yenikapı ve Maltepe sahillerinde denizi doldurarak iki muazzam miting alanı ortaya çıkarmak fikri ona aitti. Her iki yakada dikilmesine vesile olduğu onlarca gökdeleni, şu anda yaptırmakta olduğu 3. köprüyü ve galiba zeminindeki çürüklük sebebiyle sarkmaya başlayan yeni havaalanı projesinden bahsetmeye gerek var mı?

Bu arada vefasızlık etmeyelim; Çamlıca Camii de onun fikri ve güzel İstanbul'a nâçizâne bir katkısı...

İnsanın bir yerde, "keşke İstanbul'u hiç sevmeseydi ve İstanbul eski haliyle kalsaydı" diyesi geliyor.

Şimdi gelelim bu ikilinin stadı kurtarma çarelerine...

-Bu adamların başka işi-gücü yok mu diye düşünüyorsanız yanılıyorsunuz demektir. Biri şehircilikte ve siyasette, öteki futbolda ehliyetini bütün dünyaya ispatlamış iki kutbun birlikte sinerji üretmeye başlamalarıyla bu gariban rüzgâr tünelinin mâkus talihi daha şimdiden sona ermiş bulunuyor.

İşte gazetelere kadar akseden kurtuluş reçetesi:

Zemin, yani futbol sahasının doğrultusu 90 derecelik bir açıyla doğu-batı aksına çevrilecek. Şu anda numaralı ve maraton tribünleri kale arkası tribünleri olacak.

Olimpiyat Stadı şu anki haliyle en çok rüzgârı kale arkalarından aldığı için bu akıllı projeyle kale arkasından alınan rüzgârın oyuna etkisi azaltılacak ve şimdiki kale arkası tribünleri biraz daha yükseltilip üzeri kapatılacak. Böylelikle rüzgâr sıfırlanacak, 4 yanı kapalı bir stadyum ortaya çıkacak.

Peki yeter mi; yetmez.

Ne lâzım; insanları bu stadyum etrafına çekecek câzip unsurlar geliştirmek lâzım. O halde çare belli: Metro hattı hızlandırılıp etraftaki insanları o bölgeye çekmek için illâki bir AVM lâzım; sonra fitness merkezleri, marka caddeler gibi dahiyâne tasarılar da projede yer alıyor.

İyi de, burası sonuçta bir spor yapısı; sportif faaliyetler ne olacak? Onun da kolayı var; başta milli maçlar olmak üzere muhtelif kupa maçları da burada oynanacak. Olimpik sporlardan bahsedilmiyor ama güzelim ülkemizde olimpik sporları da, buralara hiç uğramamış olimpiyat ruhunu da hesaba katmaya pek gerek yok.

Spor dediğin öncelikle futboldur çünkü...

Birinin futboldan, ötekinin siyasetten elini çektiği gün, millet olarak nasıl bir boşluğa düşeceğimizi tasavvur edebiliyor musunuz?

Ben ediyorum ve iyimser bir tebessüm yüzümde giderek yayılıyor!

Şarlatanlık üzerine kısa bir sunu!..

Şarlatanlık hikâyeleri hepimizi eğlendirir; bu hikâyelerde kendimizin asla ve asla bir şarlatan tarafından aldatılmayacağımıza dair inancımızı kontrol eder, yerinde durup durmadığına bakar ve varlığından emin olduktan sonra enayilere gülmeye başlarız.

Kendisini akıllı sayan herkes, enayilerin başına gelenlerle eğlenmeyi en tabii hakkı sayar. Biz herkesten akıllı olduğumuz için şarlatan masallarına kanıp aldananlarla aramıza kalınca bir çizgi çekmeye hakkımız olduğunu düşünürüz; halbuki başkalarının acılarıyla alay etmemek bilebildiğim kadarıyla her kültürde ayıplanan bir davranıştır; enayileri uzaktan seyredip kıs kıs gülmek hariç. O bunun dışındadır. Onlar hayatın eğlencelik kısmıdır ve her nesilde birileri çıkıp enayiler kontenjanına sazan gibi atlayacak ve saflıklarıyla başkalarını eğlendirecektir.

Sülün Osman hâlâ unutulmadı meselâ ve her devirde yeni versiyonlarıyla zuhur ederek halkımızın kalbine taht kurmuştur. 1923 yılında İstanbul'da doğan Osman Ziya Sülün, kariyerine gençlik yıllarında ev sahibini dolandırarak başlamıştı. Sonraki işleriyle hemen dikkat çekti ve tramvay, meydan saati, şehir hatları vapuru gibi ufak tefek satışları ilgili halkımıza arz ederek dolandırıcılar galerisine ismini altın harflerle yazdırdı. Galata Kulesi ile köprüyü de sattığı rivayet olunur. Şanlı tarihimizin bu tip vakalar karşısındaki tavrı şudur; enayileri bahse lâyık bulmaz, efsâneleri kaydeder.

Sayın Sülün gibi Sayın Parsadan da bir sonraki kuşağın efsânesi oldu; ufak tefek işlerini saymıyorum, en klâs numarası Orgeneral Necdet Öztorun'un sesini taklid ederek telefonda dönemin Başbakanı (Bu tabire niye kızıyorlar anlamıyorum!) Tansu Çiller'i araması ve Kemâlistler Derneği için 5,5 milyar yardım talebinde bulunmasıydı. Tarih kaynakları, paranın ertesi gün örtülü ödenek hesabından ilgili kurum hesabına yatırıldığında ittifak ediyorlar. Daha sonra elbette durum fark edilmiş, tüyü bitmemiş yetimlerin hakkı dolandırıcıdan istirdâd edilmişti fakat kırk yaş civarında olanlar, Sayın Parsadan'ın yakalanana kadar muhterem

halkımız nezdinde ne kadar yüksek bir kredi ve hayranlığa konu mankeni olduğunu iyi hatırlayacaklardır.

Bir ara, “Evi sat, parayı bize getir; % 20 faizini al, çıtır çıtır ye” kampanyaları vardı. (Hatırlamazlıktan gelmeyin, belki kasetiniz-masetiniz çıkar) Daha sonra mukaddesatçı-maneviyatçı abilerin kurduğu dinibütün şirketlere yatırıldığında paramızın kartopu gibi büyüyeceği efsâneleri vardı; hani kefen paramızı ayırıp gerisini basmıştık ya Holdinkçi abilere. Hani faizlerini çıtır çıtır yerken iyiydi de iş ana paraya gelince ortalık karışmıştı filan...

Tamam tamam inandık, siz onlardan değilsiniz; saadet zincirlerine, bankerlere hiç para kaptırmadınız; peki, “Filan mesajı 77 bin kere okuduktan sonra dört arkadaşına gönder, onlar da öyle yapsınlar; birisi inanmadı, savsakladığı için başına bela geldi; kamyon çarptı, evi yandı, iflâs etti, aman ha... vs” türü zincirlere davet edildiğiniz olmadı mı hiç?

Yapmayın arkadaşlar, dolandırıldığını anlamış olmanın damakta bıraktığı sersemlikle baygınlığa benzer hissi saklamaya kalkışmayın. Sayın ve Sülün Osman Bey’le başladığımız “Yakın Dönem Cumhuriyet Tarihi’nde Kollektif Şarlatanlık Olayları’na Kritik Bir Bakış” adlı bu mühim eserin son kısmına gelmişken, “İşim var, tencere ocakta kaldı, dolma altını sarmasın” gibi eften-püften gerekçelerle kirişi kırmayınız lütfen.

İtiraf edip rahatlayalım; hepiniz oradaydınız işte; gözleriniz hayranlıktan irileşmiş bir halde ‘çepük çalıyor’dunuz sahnedeki arkadaşa. Hani size “İnanmayın, bunlar düblâjj-montajj” diyordu da siz de içinizden “He yav, hakkaten öyle” diye geçiriyordunuz...

Ha, o hâlâ sahnede; hatırlatmış olayım...

Sulh?

Bugünün cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan ile Hizmet Hareketi arasındaki anlaşmazlığın sulh yoluyla ortadan kaldırılabileceğini düşünenlerin iyi niyetini anlıyor ama iştirak edemiyorum. Hele Bank Asya’ya yönelen hasmâne politik tutumdan sonra hiç. Sebeplerimi sıralayayım:

1-Ortada çok belirgin bir asimetri var. Şu an itibariyle Sayın Erdoğan hükümeti, parti teşkilatını, bürokrasiyi, adalet ve emniyet teşkilatını, kendine bağlı basını, Ergenekon ve Balyoz lobisiyle birlikte Ulusalcı takımını ve hatta bazı anayasal kurumları son bir yıl içinde kendi safına çekmeyi başararak Hizmet aleyhine orantısız bir güç üstünlüğü kurdu ve bağımsız yargının hakemliğine imkân bırakmadı. Yolsuzluk soruşturmasını engellemek için bir dizi antidemokratik kanun çıkardı. Bu asitmetriden sulh çıkmaz; sulh talepleri ise ‘pişmanlık’ gibi algılanır.

2-Bu eşitsizlikte Hizmet’in galebe ettiği yegâne husus, hukuk içinde kalmak ve nefsi müdafaa meşruiyeti idi. Onca ağır ithama, hatta hakarete rağmen Hizmet Hareketi’nin hükümete darbe

yaptığını ileri sürenler ve o yüzden cezalandırılması gerektiğini savunanlar henüz bir mahkeme kararı bile koyamadılar ortaya. Oysaki bu uğurda Sulh Ceza Hâkimliği uygulaması gibi bir garâbete gidildi, adliye bürokrasisi hallaç pamuğu gibi atıldı, binlerce polis ve memur nâhak yere eziyet gördü. Yine de Hizmet'in 'haklılık' savunmasındaki psikolojiyi aşındıracak ve çökertecek bir delil bulunamadı.Bu noktada 'sulh'a razı olmak, kendine yöneltilen bütün hakaret ve zilleti kabul mânâsına gelecek.

3-"Erdoğan-Hizmet çatışması" hakikati tam aksettirmiyor. Zâhiridir, eksiktir ve yanlıştır; gerçekte Erdoğan bütün İslâmi toplulukları kendi otoritesi etrafında biata zorlayan bir blok teşkilini arzuluyor. Gazete ilanlarına imza koymaya davet edilen İslâmî STK'lar bu olgunun en bariz delili oldu. Hizmet, bu bloka katılmayı ve Erdoğan'ın biatı altına girmeyi reddetti. Erdoğan bu noktada politik zekâsını kullanarak Hizmet'i yolsuzluk operasyonunun tetikçisi gibi gösterdi. Kaldı ki yolsuzluk soruşturması hiç başlamamış olsaydı da Erdoğan yine de Hizmet'i etkisiz bırakmaya veya biat etmeye zorlayacaktı.

Bu fiilî gerçek de sulh arayışlarını anlamsız ve naif bırakıyor.

Herkese çok zarar vermiş olsa da siyasi hayat, bu gerilimden aşırı derecede etkilendi; bu etki önümüzdeki yılları da kapsayacak. Gözden uzak tutulmaması gereken nokta, Hizmet Hareketi'nin bu gerilimin tabii tarafı olmayışıdır. İran'a uygulanan ambargo ile başlayan para aklama trafiğinde istasyon rolü oynayan ve para trafiğinin rahat işlemesi için verilen siyasi rüşveti kapmaya çalışan kritik görevdeki bazı insanların uluslararası çapta dikkatleri üzerine çekmesiyle patlayan yolsuzluk furyası, bu açıdan iç dinamikten mahrumdur. Uluslararası sistem sadece para aklama trafiğinden ötürü değil, Türkiye'nin Ortadoğu'daki kritik rolü, yani Irak'ın toprak bütünlüğünü tehdit eden gelişmeler, Kürtlere tahsis edilen toprakların konsolide edilmesine bağlı olarak IŞİD terörüyle mücadele ve en geniş planda İsrail'in güvenliğini koruma ve kollama gibi sebeplerden ötürü de Türkiye ile 'yakından' ilgilendiğini defalarca hissettirdi. Uluslararası sistemin ilgisini yokmuş gibi farz ederek yolsuzluk soruşturmasını sadece Hizmet'in kontrolünde yürütülen bir darbe operasyonu gibi göstermek Türk kamuoyunda önemli miktarda 'alıcı' bulmuş olabilir ama bu vahim bir teşhis hatasıdır. Yanlış teşhisten doğru tedavi çıkmaz.

Bu arada, meslek hayatını risksizlik üzerine kurduğu halde cesaret üzerine felsefi denemeler yazmaya başlayan birinin Hizmet Hareketi'ne teklifte bulunarak "Vaktiyle Türk okullarının anahtarını teslim edebileceğinizi söylemiştiniz; şimdi tam zamanıdır" diye üstü kapalı arabuluculuk teklifinde bulunmasının da altı çizilmeli. Yaşadığımız çılgın ve bir o kadar saçma-sapan dönem, kıdemli gazetecileri bile politik bir aktör gibi davranmaya iterken meslekî reflekslerini de uyuşturmuşa benziyor. Gazetecilerin mesleki bakımdan tek duruşu vardır diye biliyorduk: Hakikat karşısında dosdoğru durmak, hakikati dosdoğru yansıtmak ve haberin parçası olmamak! Bildiklerimizi yeniden gözden geçirmek gerekecek anlaşılan.

Şöyle bir devir yaşıyoruz: Bugünün mağduru olmak, mağruru olmaktan bin kat evlâdır.

Bu akıllar size kurban olsun

Benimkisi bir nevi vatana hizmet; parlamenter demokrasiye, Meclis'in itibarına, millî irâdenin tecellîsine nâçizâne bir katkı olsun diye bugün siz saygı ve sevgideğer AKP aday adayı kardeşlerime şöyle kendimce yol göstereyim dedimdi...

Evet, AKP'liliğim tuttu; netice itibarıyla AKP de ülkemizin güzel bir siyasî partisi. Cennet vatanımıza halka hizmet yoluyla bunca yıllık birikimlerini cömertçe bezletmek isteyen evlâd-ı vatana şöyle altın kıymetinde birtakım öğütler vermek geldi içimden. Fedâ olsun!

Evvelen cesur olacaksınız ki, bu demde aday adaylığına soyunmak demek, sizde zaten cesaret ve celâdet ve feragatın hayli bol olduğunu gösteriyor; bu bakımdan ilk maddeyi hızlı geçiyor ve bravo diyorum.

Sâniyen, adaylığa giden yolda herbiri sizin kadar bahadır, gözüpek ve serdengeçti mevkidaşlarınızla yarışmak ve onlara fark atmak için bazı retorikler geliştirmeniz gerekiyor ve bunun için paralel yapıya toslamak, kafa ve çelme atmak, ağır ifadelerle küfretmek şarttır; muhtac olduğunuz pasaklı vokabüler bundan bir evvelki olsa da halen fiilî liderinizin (nominal liderinizi boşverin; şekil A) günlük konuşmalarında mevcuttur. Tabii bütün aday adayları otomatikman aynı yolu seçeceği için sizin biraz daha kreatif şeyler bularak göze girmeniz beklenir; ne var ki mümkün ve muhtemel bütün hakaret ifadeleri daha önce kullanılmış olduğu için ağzı bozuk bir edebiyatçıdan profesyonel destek almanız tavsiye olunur. Muazzez matbuatımızın sulak mıntıkalarında bu cinsten biraz mürekkep yalamış, ağzına büber sürülesi ve çamur güleşine meraklı bir kısım köşe yazarından istifade edebilirsiniz.

Sâlisen, bu kutlu yolda rakipleriniz sizi kasdederek, "Paralelin tekidir. Çaktırmadan internet üzerinden gizli gizli Zaman okuyor, çocuğu da geçen seneye kadar paralel dershaneye gidiyordu" şeklinde tezviratta bulunan bedhahlar çıkacaktır. Olsun, harpte hile mubahtır, siz de rakiplerinizden önce davranıp onları beklemediği yerden vurun; ne bileyim meselâ Çağlayan Adliyesi'nde gösteri yapan paralelci kalabalığın içine rakibinizin fotoğrafını fotoşopla yerleştirerek tivitleyin; izi kalsa kâfidir!..

Râbian, milli irâdeye hâdim mukaddes ve 'sivil' cemiyetlere bağışda bulunarak (makbuz almayı unutmayınız lütfen) aday adaylığı dilekçenize iliştirin. Listesi gazetelerde yayınlanmıştı ya hani... onlar!

Hamsen, daha şimdiden, sağda-solda ve her yerde Merkez Bankası'na siz de çakın, "Sizde iman var mı ey merkezciler" diye efelenin, "Faiz lobisinin uşakları, ülkeyi size yedirmeyiz"

diye iri iri laflar edin. Sadece işini yapmaya çalışan ve kanunlara saygılı bürokratlara dirsek atmayı kesinkes ihmâl etmeyin.

Sitten, şimdiye kadar eğer tedarik etmediyseniz pek şansınız yok ama siz yine de deneyin; 'Beyefendi' ile çekilmiş fotoğraflarınızı renkli fotokopide çoğaltarak, partili büyüklerinize gönderin. Adaylık için gerekli depozito konusunda paraya acımayın; icabında üç-dört katını bastırın; fark edilir ve takdir görürsünüz. Paraya gelince, dert etmeyin, sonuçta listeye giremeseniz bile bumerang gibidir böyle meblağlar; uçar uçar, sonra yine avcunuza konar.

Seb'an; Bunlar da işe yaramazsa geriye çok etkili ama tehlikeli bir çare daha kalıyor; Bir top A4 kağıdı alıp masaya oturun ve en yakın dostlarınızı, hısım-akrabadan hatta evlâd ü ayâlinizden başlayarak ve komşuları da ihmâl etmeyerek ve fakat mutlaka çalışma arkadaşlarınızı da işin içine katarak fişlemeye başlayın; isimlerin hizasına ne yazsanız gideri vardır ve önemli olan sizin 'dâvâ'ya ne kadar bağlı olduğunuzun isbatıdır; içiniz kan ağlasa, yüreğiniz götürmese ve yer yer mideniz kaldırmasa da bunu yapın; unutmayınız ki basında bol bol nümûnelerini gördüğünüz fişlemeleri yapanlar da sizin gibi bir ana-baba kuzusudur ve onlar bu şenâati keyiflerinden yapmıyorlar herhalde!

Hasbî dua

Yarabbi, biliyorum insan ömrü sınırlıdır ama ben sıradan biri değilim ki; bana bir ayrıcalık yapsan, hiç olmazsa Hz. Süleyman kadar yaşasam; hiç hastalanmasam, dişlerim dökülmese...

Günün birinde her fâni gibi ölüp yüce divanında hesaba çekilme endişesi belimi büküyor; dünyada şimdilik işim işim iyi de öte taraftan biraz korkuyorum Yarabbi. Beni bu korkularımdan emin kıl... Her ne yapsam yanıma kalsın, n'oolur?

Rabb'im, işte huzurunda Sana yalvarıyorum, kimse benden nefret etmesin, herkes beni sevsin, herkes bana âşık olsun; biliyorum- sevmeyenim sevenimden fazla; beni sevmeyenler ölse olmaz mı Yarabbi... Çekemeyenlerin dili içine kaçsın, tez vakitte Kahhar ism-i şerîfinle kahrolsunlar... Sen onlara fırsat verme Yarabbi...

Önce İslâm dünyasının, ardından da bütün dünyanın pâdişâhı olsam. Bütün altınlar, dolarlar, Eurolar benim olsa; dünyanın her yerine câmiler yaptırsam, mevcut camileri de rektefe ettirsem, maarif vakfımız okullar açsa. Hayır işleri için ciğeri on para etmez işadamı kılıklı heriflerle ağız eğip beni muhatap etme Yarabbi; görünür ve görünmez hazinelerinden ihsan eyle. Bütün dünyayı Müslüman etmek, olmamakta direnenleri paralel ilân etmek için şu garip kuluna kuvvet ve kudret ver Yarab...

Yarabbi; bütün dünya bana hayran olsun, liderler akıl danışmak için sıraya girsin; onları en güzel şekilde ağırlayayım, sene 700 gün olsun, ben de onların davetine icabet edeyim, hiç canım sıkılmasın. Kendim için istiyorsam nâmerdim, tamamen ümmet için...

Yarabbi, bütün camilerde beş vakit sağlığıma, saltanatıma, muzafferiyetime dualar edilsin; insanlar beni yolda gördüklerinde cûş u hurûşa gelip, 'Padişahım çok yaşa' diye bağırıp yollarıma güller atsalar. Her vilayette bir sarayım, her sarayımın onbin yüz odası olsa... Odaların musluklarından yağ-bal aksa, duşlarından hacı yağı parfümü fışkırsa...

Bütün vezirlerim, hizmetçilerim, saray hizmetkârları ölümüne bana sâdık olsalar. Kimse arkamdan konuşmasa... Gece olunca kafamı yastığa koyup huzur içinde uykular uyusam; tek başıma çarşıya çıkıp kuru fasulye-pilav yiyebilmek de nasib eyle Yarabbi; öyle özledim ki!..

Yarabbi, bu basın iyi bir şey değil ha; muhalifi-yandaşı, havuzu-yavuzu hepsi hâk ile yeksân olsa; canımı sıkıyorlar. Eline bir köşe geçiren, cirmine bakmayın saydırıp duruyor; kaç kuruşluk adamlar bunlar ey Hâlık'ımız? Televizyon iyidir ama 7/24 benim güzelliğimi ve kutlu faaliyetlerimi yansıtsınlar... O zaman faydalı olurlar...

İşçileri çok seviyorum Yarabbi; keşke kendi iyilikleri için hep çalışsa, Çin'de olduğu bir yerlerde azıcık kestirip yine işe dönseler; ücretlerinden sızlanmayıp kanaatkârca karın tokluğuna çalışsalar; işsizlik sıfıra inse ve mânevî dereceleri de ind-i İlâhi'nde yükselse. Ben de hayırhahlığımdan ötürü sevab kazansam...

Maden kazaları geçen yıl çok canımı yaktı ya Erhamerrâhimîn; hatta o asabiyet içinde bazılarını dövmek mecburiyetinde kaldım. Aslında iş kazaları olmasa daha iyi ama diyelim ki oldu; iş kazalarında ölenler ve yakınları da hiç olmazsa kaderine razı olsa, 'hak-hukuk' filan diye cazgırlık yapmasalar; sabredip yüksek derecelere nail olsalar!..

Rabb'im, şu partiyi de artık kapatayım diyorum; her seçimde ölüp ölüp dirilmeye, şuna buna kontenjan ayırmaya, küskünlerin gönlünü hoş etmeye ne gerek var ki, lüzumsuz...

Hane halkıma da hayır ve saadetler nasib eyle Yarabbi; çok acılar çektik. Paralel kullarına huzur vermedik lâkin bizim de bir damla huzurumuz kalmadı. Sen bilirsin, şu kara yüzümle divanına durdum; kemter kulunun niyazını kabul eyle Yarabbi! **t.alkan@zaman.com.tr**

Müzeyyen Hanım'ın düşündürdükleri

Müzeyyen Senar vefat ettiğinde Kültür editörümüz Ali Çolak bir mesaj yolladı ve rahmetlinin ardından bir değerlendirme yazısı kaleme almamı rica etti; ben de cevaben, vakit darlığı ve program yoğunluğunun da tesiriyle bu arzusunu yerine getiremeyeceğimi belirttim ama asıl gerekçem başkaydı: Müzeyyen Senar benim şarkıcılarımdan biri değildi.

Ölümünün hemen ardından 'Nekroloji' türüne giren ve illâ ki merhumu övücü noktaları öne çıkaran türden bir şeyler yazmanın samimi olmayacağını düşündüm. Bir kere olsun, "Şu şarkıyı bir de Müzeyyen Hanım'ın yorumuyla dinleyeyim" arzusu duymadığım birinin ardından, illâ ki güzel şeyler söylenmesi gereken bir şey yazmak bana biraz samimiyetsizlik

gibi geldi; ayrıca Kültür sayfasında yayımlanacağı için bir mânâda gazetenin görüşünü aksettirecek bir şey yazmak uygun olmayacaktı.

Böylesi daha iyi ve samimi; aradan biraz zaman geçti. Kendi adıma Müzeyyen Hanım ve onun yorumu hakkında şahsi fikirlerimi sizlerle paylaşabilirim; katılıp katılmamakta tamamen serbestsiniz.

BİR KLASİK TAVIR VARDI; ŞİMDİ?

Müzeyyen Hanım, musikimizde 'klasik icrâ tarzı'nın henüz kaybolmadığı bir devirde, otuzlu yıllarda sanata başlamış ve eskilerin 'fem-i muhsîn' dedikleri güzel ve temiz ağızlardan doğru sesler, doğru yorum ve doğru tarzı aksettiren bir edâyı kulak hafızasında nakşetmişti; bu hüküm devrin bütün sanatkârları için geçerlidir. Bir karşılaştırma unsuru olsun diye belirtmeliyiz ki günümüz sanatçıları için bu imkân artık yok gibi. Klasik bir eserin klasik tarzda icrâsını merak edenlerin ulaşabileceği kayıtlar son derece az. Rahmetli Kâni Karaca ve Bekir Sıdkı Erdoğan'ın kayıtlarında, sözünü etmeye çalıştığım bu eski âlemin son seslerini bir nebze işitmek mümkündür; kaldı ki yeni kuşak sanatçılara bu edâ biraz ağır, ritmi düşük, goygoylu ve yeknesak gelir; o dahi başka bir hicrân konusu...

Müzeyyen Hanım'ın gençlik zamanlarına rast gelen icrâları bu cümleden dinlenebilir, hatta yer yer güzel yorumlardı. Musikimizin konservatuardan, radyodan ve devlet alâkasından dışlanmasıyla gazino köşelerine çekilmeye zorlanmasıyla 'gelenek' önemli bir aşınmaya mâruz kaldı. Erbâbının daha iyi anlatabileceği sebeplerle 'Gazino okuyuşu' denilen bir tarz, ses sanatçıları arasında revaç buldu. Klasik çizgi ve edâyı temsil eden müessese çapındaki isimler ya köşelerine çekilerek nisyânı yaşamak veya gazinolarda refakat sazı olarak gündelik rızıklarının peşinde yürümek zorunda kaldılar.

MÜZEYYEN HANIM EDASI DİYE BİR ŞEY VARDIR

Müzeyyen Hanım'ın kendine mahsus bir edâsı vardır ve bu edâ bana göre, şarkı icrâsında musikimizin ruhuyla pek az kesişiyor. Müzeyyen Hanım, şüphesiz çok güzel tınılar taşıyan sesine erkeksi, külhânî ve galiba biraz da dehre meydan okuyan bir çeşni ilâve etmişti; bu çeşnide feleğin sillesini yedikten sonra dünya görüşü değişip çelebileşmiş, feleğe sitemkâr ve bu sitemin acılaştırdığı bir boşvermişlik rengi vardı.

Kadın sesinde bu çığırı Müzeyyen Hanım açtı ve 'yenilik', o devrin gazino ve plâk endüstrisinde hemen karşılığını buldu. Hemen hemen aynı dönemlerde yıldızı parlayan Hamiyet Yüceses'in güçlü sesinde de aynı erkeksi edâ vardır bana göre. Şimdiki neslin pek bilmediği Nesrin Sipahi, güçlü kadın sesiyle icrânın bir dönem en bilinen ve sevilen sesiydi. Sesindeki metalik tınılar şüphesiz icrasına kendine mahsus bir hava veriyordu ama bu tarz okuyuşta sanki erkeklere mahsus bir sporda bir kadının başarıya kilitlenmiş irâde gösterisinin yansıması bulmuşumdur. Nesrin Hanım'ı dinlerken bir yanda takdir edilmesi gereken ses

parlaklığına mukabil öte yanda, "keşke kendi naturasının imkânları içinde kalabilerek sanatının müntehâsını bulsaydı" cinsinden bir temenni geçmiştir içimden. Kezâ rahmetli Şükran Ay'ın okuyuşunu da aynı çığıra mensup sayabiliriz.

'ERKEK GİBİ KADIN; HELÂL OLSUN!'

"Erkek gibi kadın" imajı 60'lı yıllarda toplumun hoşuna giden bir tip olmalı ki Yeşilçam sinemasında "Erkek Fatma", "Şoför Nebahat" gibi unutulmaz kadın karakterler öne çıktı. Bir mânâda kadın-erkek eşitliği dâvâsının öncü ve popüler isimleri olarak Neriman Köksal, Fatma Girik, Sezer Sezin unutulmaz karakterler çizdiler.

Yıllar sonra Bülent Ersoy bu çığırda yeniden yürüyerek popüler hâle getirdi. Ersoy'un icrâsı ta başından beri aslî kimliğinin erkek tarafına bir isyan haykırışı gibi gelmiştir bana. Zeki Müren, icrâsını kadınsı bir yumuşaklık üzerine bina ederken Bülent Ersoy, yeni kimliğini Müzeyyen Senar'ın yorumundaki haydarâne seslenişin izinden giderek aynı bedende iki kimliğin çatışmasına ilginç bir yorum kazandırmayı başardı.

Yakın yıllarda eski şarkıları yeniden seslendirerek bir hayran kitlesine hitab eden Muazzez Ersoy'u da aynı mektebin talebesi saymak doğru olur; seslendirdiği eserler, benim kuşağımın en popüler ve sevilen şarkıları olmasına rağmen Muazzez Ersoy'un yorumunda beni uzak durmaya sevk eden bir taraf bulurum.

Muazzez Abacı'nın sanatındaki renk ve takib ettiği yol bana hep Müzeyyen Hanım'ı hatırlatıyor. Radyo disiplininde geçen gençlik yılların dinlenebilir icrâlarının ardından altın çağlarını yaşamaya başlayan gazino âlemiyle ilk temas... ve sonra Abacı'nın yorumunda da Müzeyyen Hanım'dan tevarüs edildiğini zannettiğim bir külhani edâ yerleşip kaldı âdetâ.

Bu örnekleri kınamak veya eleştirmek kasdıyla zikretmiyorum ve bahsettiğim isimler –benim fikrime ihtiyaç bırakmayacak derecede- sanatta ehliyetlerini isbat etmiş kişilerdir. Sadece şu kadarı: kadın sesiyle yapılan icrâlardaki kadınsı, daha doğrusu hanımefendice tavrı ben daha çok beğenirim. Hemen hatırlatayım, burada tamamen şahsî bir algıdan bahsediyorum, yani zevkle ilgili bir husus. Sizlerden bu indî değerlendirmeye katılmanızı beklemem haksızlık olur.

BİR İÇ VE DIŞ MUKAYESESİ

Müzeyyen Senar, gazino sahnesinde mikrofonlara, milyonlara hitab ederken meselâ Sabite Tur Gülerman, Perihan Altındağ, Muallâ Mukadder, Behiye Aksoy gibi zevkime daha ziyade eden sanatkârlar, evlerinin derûnunda, iç bahçelerde sanki kimselere sezdirmeden bir iç kanaması geçirir gibi duygularını kendi yalnızlıklarıyla bölüşür gibi söylerler veya bana öyle gelir. Resim diliyle ifadeye çalışırsam Müzeyyen Hanım ve onun izini takib edenler ev dışında sanat varlıklarını arayıp bulmuş farklı bir mektebi teşkil ederler; buna mukabil ikinci grupta kalan sanatkârlar "evin içi"ne dairdir. İlk grupta yüksek dağların, sert rüzgârların,

dalgaların ve fırtınaların terennümü vardır; ikincilerde evin iç huzuru, sofaların sükûneti, zamanı sâkince terennüm eden duvar saatlerinin ve bahçe çeşmelerinin âhengi hissedilir.

Müzeyyen Hanım, kadın sesiyle Türk musikisi icrâsında, yukarıda tasvire çalıştığım edâsıyla bir çığır açtı, bir mektep (ekol) oldu, ardından aynı izi takib eden nice isme yol açtı. Allah rahmet etsin.

Bu filmi vaktiyle Almanlar da seyretmişti

Aşağıda okuyacağınız kanun maddesi tamamen hayal mahsulüdür; böyle bir kanun henüz çıkmadı ama çıkmaması için de hiçbir sebep yok!

Kanun şöyle: "TC hudutları dahilindeki bütün taşınır ve taşınmaz değerler, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kamulaştırılmıştır. Daha önceden özel mülkiyet kapsamına girdiği için tapu sicil kütüğüne işlenen gayrimenkullerin sahipleri, bu tarihten itibaren sadece kiracı sıfatıyla zilyedliklerine devam eder ancak, Bakanlar Kurulu'nun takdir edeceği oran üzerinden devlete kira öderler. Taşınır mallar için, aynı usul uygulanır ve devletin demirbaş varlığına kaydolunarak zilyedlerine belirlenecek bedel üzerinden kiralanmış sayılırlar."

Olmaz demeyin, nasıl olabileceğini safha safha anlatayım size...

Türkiye'de kanun çıkma süreci belli. Bakanlar Kurulu tasarısı veya vekillerin teklifi üzerine bu metin önce Meclis Başkanlığı'na sunulur, oradan ilgili komisyonlara havale edilir. Komisyonlar toplanır. Muhalefet temsilcileri evvela Anayasa Komisyonu'nda yeri-göğü birbirine katıp, "Olmaz böyle kanun teklifi, bırakın bizim Anayasa'yı veya evrensel hukuku, Hammurabi kanunlarına bile aykırı" diyerek itiraz ederler. Muhalif basın, "Lenin bile bu kadarını düşünmemişti" diye feryada başlar. Sosyal medyanın gedikli fenomenleri teklifi yerin dibine batırıp dalgalarını geçerler. Bu esnada komisyonda çalışmalar devam eder, özellikle kameraların alındığı celselerde vekiller birbirinin üzerine yürür, tabletler havada uçuşur fakat çoğunluk iktidarda olduğu için teklif komisyondan geçer.

Ardından Genel Kurul; iktidar temsilcileri arslanlar gibi kanunu savunur; muhalifler, "Dünyayı kendinize güldürüyorsunuz, yapmayın" filan diye itirazlarını sürdürürler ama Genel Kurul'da iktidar vekilleri çoğunlukta olduğu için parmak hesabıyla metin kabul olunur. Artık metin cumhurbaşkanlığı onayı için Köşk'e, pardon Saray'a gönderilecektir. Saray metni bekletmeksizin "Vınn" sesi çıkararak kabul eder ve Meclis Başkanlığı'na yollar. Kanun oradan Resmî Gazete'de yayımlanır ve yayımlandığı anda yürürlüğe girer.

Muhalefet için tek yol kalmıştır; AYM'ye başvurmak; ne var ki AYM'nin gündemi yoğundur bu ve benzeri kanunlara varana kadar gün akşam olabilir ve nitekim kanun fiilen yürürlükte olduğu için uygulama hemen başlayacaktır.

-Hayır, n'olamaz; böyle saçma-sapan bir metin kanun haline gelemez; parlamenter sistemde pek çok dengeleyici mekanizma vardır- onlar devreye girer yahu, diyemezsiniz arkadaşlar. Sistemin denge-kontrol mekanizmaları haylidir işlemiyor, sakat! Yasama uzvu, yürütmeyi denetlemek yerine talimatlarını yerine getiren bir danışma kurulu niteliğine büründü. Bağımsız ve tarafsız olması gereken hukuk kurumlar, Danıştay'ı, Sayıştay'ı, HSYK'sı, hatta AYM'si ile teker teker kontrol altına alındı. Eskiden "Cumhurbaşkanı var, herhalde bu kanunu en azından ele-güne karşı ayıp olmasın diye veto edecektir" diye düşünürdük de havamızı alırdık hani hatırlarsınız... Malumunuz artık öyle bir ihtimâl de kalmadı. İktidarın uygun gördüğü her metin, icabında ışık hızıyla Resmî Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giriyor.

Hadiselerin bizzat orta yerinde yaşadığımız için göremiyoruz; "kanun devleti" denilen şey budur sevgili öğrenciler. Adaletsizlikler kanunla icrâ edilir.

Bitmedi, durun; diyelim ki bazı politikacı, bürokrat ve işadamları el ele verip bir rüşvet çetesi kurdular (Ho ho, imkânsız ihtimâl ama diyelim ki oldu!). Soru şu: İktidar müsaade etmedikçe bu rüşvet çetesi hakkında re'sen harekete geçip kanuni işlem yapacak bir merci var mıdır, kalmış mıdır, artık öyle bir şeyden bahsedilebilir mi?

Kolay soruyu buldunuz gülüyorsunuz bakıyorum! Gülün gülün, vaktiyle Almanlar da "n'oolacak yav" demişlerdi...

t.alkan@zaman.com.tr

Osmanlı torunları; biraz okusanız...

'Tarihle övünmek!' Tırnak içine aldığım bu ibâre, 'Milli tarih denilince ne anlıyorsunuz?' sorusuna verilecek cevapların neredeyse tamamını kaplıyor. Tarih denilince aklımıza hemen illâ ki övünmek gereken bir birikim geliyor.

Bugün olup biten şeyler yarın tarih olacak; tarih bir kahramanlar çağı değil, sıradan insan topluluklarının hikâyesi. Tarihle övünenler, muhteşem bir mâziden sonra muhtelif ihanetler sonucunda sefil bir şimdiki hâl yaşadığımızı sanıyorlar. Bu zan tamamen yanlış; şimdiki hâl ile geçmiş arasında böyle dramatik bir kopuş ve mühim bir fark yok; bu farkı örselenmiş şuurumuz, yıkık gururumuz ve ezilmiş psikolojimiz inşâ ediyor.

Arabasının arka camına 'Osmanlı torunuyuz' çıkarması yapıştıran, iki harfini bile sökemediği ve ne mânâya geldiğini bilmediği tuğra istifli yazıları duvarına asan, yaşadığı devri iyi okuyamadığı için dara düşünce, "Osmanlı ruhu dirilirse dünyanın kurtulacağı"nı zannedenler dün, nisbeten hoş görülebilir bir tesellî arayışı içindeydiler; baba yüzü görmemiş yetimlere annelerinin anlattığı, 'Baban dağ gibi adamdı, cömertti, zekiydi, çok iyiydi' türünden, –abartılmadığı sürece- ruhu tedavi edici bir yanı vardı bu efsânelerin.

Yeterli bilgi sahibi olunca bütün efsâneler sosyal süreçlere dönüşür ve anlaşılır hale gelirler. Sosyal ilimler bu sebeple en zorlu ve bütünleştirici zekâ gerektiren bilim dalıdır. Tam merkezinde insan vardır; insan ise hakkında en çok şey bilmemiz gereken mâlum! Bilmemiz gerekiyor çünkü bu kendimizi tanımakla alâkalı bir şey. Tekil bir bilgi kaynağı olarak yola kendimizden başlıyor, insanların hikâyelerini okuyup öğreniyor ve sonra bütün beşeriyeti de kapsayan insan kavramı hakkında fikir ediniyoruz. İnsan hakkında fikir sahibi olmak, insanın hudutları içinde kalan şeyleri bilmek ve kolay kolay şaşırmamaktır. İşte bu kadarcık ön bilgi bile, bir babanın daima mükemmel sporcu, süper bilim adamı, evliya gibi güzel huylu ve jön kadar yakışıklı olamayacağını hatırlatıverir.

Bir okuyucu, “Osmanlı da sütten çıkmış ak kaşık değildi” cümlesine alınmış, sitem ediyor; belli ki o da Osmanlıları hakkaniyet, dürüstlük, hoşgörü ve adaleti tek başına temsil eden, neredeyse beşer üstü bir idâreyle özdeşleştirmekte. Cedlerimizi aşağılamak ne kadar yanlışsa, hak etmedikleri derecede abartmak da hatalı. Endişelenmemiz gereken husus, insanların Osmanlı’yı abartıyla algılaması değil, bu algının yavaş yavaş devlet siyaseti halini almaya başlaması, siyasî malzeme haline gelmesidir.

Küçük bir misâl verelim: Osmanlıların politik sistemi, dünden bugüne ışık düşürebilecek nitelikte parlak unsurlar taşımaz meselâ bizim için. Bugünlerde Osmanlı’yı kâğıt üstünde ihyâ etmeye kalkışanlardan hiçbiri ama hiçbiri klasik Osmanlı idare sisteminde bırakınız sadrazam, vezir veya padişah olmayı, sıradan bir bürokrat olmaya bile rızâ göstermezler; tabii biraz olsun sistem hakkında bilgileri varsa! Osmanlı’da iktidarın nasıl el değiştirdiği hakkında öyle tüyler ürpertici fasıllar vardır ki, IŞİD’in rehinelerine revâ gördüğü muamele, yanında ilkokul müsameresi gibi kalır. Hak-hukuk meselesine, eğitim hayatına girmesek daha iyi... Ayrıntılara girmiyorum çünkü tarihî zamanlar hakkında etraflı ilgi sahibi olduktan sonra oradan hayranlık veya tarihî mirası ret gibi mânâlar çıkarmak, ilim ciddiyetine az biraz bulaşmış olanların işi değildir.

Altını çizmek istediğim husus şu: Osmanlı mirası bugüne taşınacak sürdürülebilir bir yönetim modeli teşkil etmiyor. İyilik nâmına ne varsa, her kuşak onu yeniden tanımak ve hayatına geçirmek zorunda.

Her tarihî süreç, kendi zamanı ve şartları içinde mânidar ve öyle anlaşılmalı; atalarımın tarihte yapıp ettiklerinden ötürü utanç veya kıvanç duyma tartışmasının kendisi abes zaten.

Bırakın eşzamanlı olarak dünya tarihini okumayı, bari biraz Osmanlı tarihi okuyun ey Osmanlı torunları; ayıp oluyor! **t.alkan@zaman.com.tr**

Antidepresan!

Başbakan’ın hâlâ bir başbakanmış gibi konuşmasını önemle kaydetmeli, en azından bu çabayı takdir ve teşvik etmeliyiz; onun konuşmalarında ben, Mütareke devrinde birbiri ardına gelip

giden ama bir türlü hükûmet edemeden sandalyesinden olan bahtsız sadrazamların çâresizliğini yeniden yaşar gibi oluyorum.

Anayasayla kendine tanınmış yetkilerin bir kısmına eli bile varamayan Başbakan'ın, kadına yönelik şiddeti engelleme sadedinde aile babalarına, "Muhabbetten maraz doğar" vecizesini tekzip edercesine "Hanımlarınıza muhabbetle bakın" ricasında bulunması, son günlerde hükûmet adına yapılan en açılımlı açıklamalardan biriydi; kezâ, "Konya'da bir lâf vardır; erkeğin keli kadını döver, kadının keli çocuğu döver" atasözü, anayasamızın belirlediği yürütme uzvunun milli kültür ve sevecenlik söz konusu olduğunda nasıl ehliyetli olduğunun tartışılmaz göstergesi oldu.

Hükûmetimiz çalışıyor. Bilumum olmasa da bazı yetkilerini cesaretle kullanıyor ve artan zamanlarında genel kültürümüze de katkıda bulunma fırsatını sektirmiyor. Milli birlik ve beraberliğe her zamankinden daha çok muhtaç olduğumuz şu günlerde Sayın Başbakan'ın, "Molotof kokteyli, içinde kokteyl geçtiğine bakmayın, bir içecek değildir. Yakmak için üretilmiştir." tespiti, gerek sosyal bilimlerimize ve gerekse meşrûbat kültürümüze apayrı bir ufuk kazandırdı. Bir başbakan daha ne yapabilirdi ki?

Daha neler yapabileceği konusunda benim gibilerin hayâl ufkunda akşam olurken o yetinmiyor; milli savunma konseptlerini değiştirecek dünya çapında yeni bir açılımın ipuçlarından bahsediyor. Molotof kokteyli içmekte, -pardon!- kullanmakta ısrar eden bir kısım yaramaz yurttaşlara karşı halkımızın kendini savunacağı yolundaki açıklaması, tam da stratejik derinlik müellifine yaraşan yeni bir savunma doktrinidir ve on numaradır!

Bu doktrini daha iyi anlamak için bazı ön bilgilere ihtiyaç var. Şöyle ki: Normal ülkelerde sivil ahali, kendini savunma ve silah taşıma hakkını, anayasal haklar karşılığında devletin meşru güçlerine devretmiştir; böylece devlet "kamu düzeni, kamu düzeni" deyip durduğumuz huzur ve esenlik ortamını, eski tâbirle 'nizâm-ı âlem'i sağlayacağına dair taahhüt altına girer. Vatandaşlar da bir hak gasbıyla karşılaşınca zabıtaya ve adalete başvurur; devlet de onları korur. Oysaki bazı birtakım ülkelerde hükümetler, devlete silah çekmiş bazı silahlı elemanlarla uğraşırken altta kalınca, "tamam tamam siz kamu düzenini bozmayın, ben de sizi affedeyim" deyince silahlı elemanlar, "hadi ordan, silahı da bırakmam, canımı sıkarsan senin o kamu düzenini filan da çok fena yaparım" karşılığını vermişler ve 'aa' dediklerini de yapmışlardır.

Tam bir açmazla karşılaşan ve 'aşağı tükürsen halk, yukarı tükürsen hukuk' vaziyetinde debelenen kamu düzenimizin imdadına Sayın Başbakan tam zamanında yetişerek paradoksu çözüvermiştir. Buna göre eğer eşkıyanın, (afedersiniz geri alıyorum, paralel yapılanmadan daha ehven-i şer durumdaki silahlı PKK unsurları) şehirde staj yapan gençlik kolu üyeleri halkımızı molotof kokteyline alıştırmaya, yani atmaya kalkışırlarsa halkımız da tabiatiyle boş durmayacak ve kendini savunmaya başlayacaktır. Bu harikulade bir doktriner çözümdür ve

daha önce kimsenin aklına gelmemiş olması inanılır gibi değildir. Üstelik uygulanması için devlet bütçesinden zırnık bile çıkmayacaktır (Bkz. Zırnık bile koklatmadım fıkrası!). Halkımız artık keser, kürek sapı, nacak veya olmadı pala veya döner bıçağı gibi rutin hayatın içindeki savunma aletleri ile kendini koruyacak ve kamu düzenini bir güzel sağlayacaktır. Bu arada doktrine, "Esnafımız icabında askerdir, alperendir, şehittir, gazidir, kahramandır" sözleriyle ilham veren ulu şahsiyeti minnetle anmadan geçmek ayıp olur.

Yahu çok merak ediyorum; o antidepresanın adı neyse bir tane de ben içeyim hocam, n'oolur!

Titresin dünya denizleri; Türk gemicikleri geliyor!

Biz Türklerin, moda tabirle 'karasal' bir topluluk olmamızın başlıca sebebi, uzak cedlerimizin Orta Asya gibi en yakın deniz sahilinden binlerce kilometre uzak bir coğrafyada tarih sahnesine girmesi olabilir.

Baykal, Aral ve daha sonraları Hazar gibi büyük göllerde denizcilikle ilgili faaliyetler gösterdiğimize dair bir arkeolojik bilgi olmadığı gibi sözlü anlatımlarda da deniz kavramıyla ilgili önemli ayrıntılar geçmiyor. Ayağını 'Yağız yer'e basmadan kendimizi güvende hissedemiyor olmamızın tarihi kökleri hayli eskilere dayanıyor.

Türklerin 'deniz'le ilgili ilk temaslarını ararken Çaka Bey adıyla karşılaşıyoruz. Malazgird'den sadece 7 yıl sonra Bizans'a esir düşen bir Selçuklu beyi olan Çaka Bey, Bizans Sarayı'nda 3 yıl kaldı, Rumca öğrendi ve iyi muamele gördü. 1081 yılında Bizans'taki iktidar mücadelesi esnasında imtiyazları elinden alınarak Anadolu'ya gönderildi. 8 bin kişilik bir kara gücüyle İzmir ve civarını ele geçirdi ve bölgedeki Rum ustaları seferber ederek aynı yıl 40 parçalık bir donanma kurdu ki bu, Türk denizciliğinin başlangıcı kabul ediliyor. Finike, Mısır, Eski Yunan, Kartaca ve daha sonra devreye giren Roma denizciliğini hesaba katmazsak fena bir tarih değildir.

Ege kıyılarını mütevazı donanmasıyla fetheden Çaka Bey ve sırtını yasladığı Selçuklu Sultanlığı için Akdeniz'deki ticaret trafiğini kontrol imkânı –en azından teorik olarak- mümkündü fakat işler ters gitmiş gibi görünüyor; zira Osmanlılar şöyle böyle 250 yıl sonra Avrupa anakarasına (Rumeli) geçmeleri gerektiğinde, daha da büyüyüp genişlemiş olması gereken donanma gemilerini değil, geçici müttefikleri Bizans teknelerini kullanmak zorunda kalacaktı.

Osmanlı denizciliğinin altın zamanları 16. asra denk geliyor. Herkesin pek iyi bildiği, 'Akdeniz'in Türk gölü haline gelmesi' faslını hızlı geçmek zorundayım. Bu dönemle ilgili olarak aklımızda kalması gereken husus, Osmanlıların denizciliği öncelikle 'askerî' bir fonksiyon olarak görmeleridir. Osmanlılar, dönemin dünya deniz ticaretinin Akdeniz ve Karadeniz bölgesine düşen trafiğini kontrol ederek vergilendirmek yaklaşımını takip etmişler ama bizzat denizciliği ticarî bir faaliyet olarak ilgiye lâyık bulmamışlardı. Akdeniz'deki kısa

hâkimiyet dönemimiz, İspanyol, Fransız, Venedik, Cenova gibi Avrupalı ticaret devlerinin karşı atağa geçmesiyle çok sürmeden sona erdi, kendilerince önemli ticaret denizyollarını yeniden kontrol altına almayı başardılar. Buna mukabil o esnada dünya deniz ticareti, aynı yüzyılda eksen değiştirerek Akdeniz dışına kaymıştı.

Atlantik sahillerinden açılan Hollanda, İngiliz ve İspanyol gemileri uzun ve riskli bir güzergâh üzerinden Afrika'yı dolaşarak Güney Asya'ya ve Amerika kıtası üzerinden Pasifik'teki yeni ticaret istasyonları kurmayı başarmışlardı. Gemi inşa tekniği bakımından Türklerin 'iç deniz gemiciliği'ni tercih etmeleri, dünya denizcilik trafiğine dahil olmalarını engelledi. Yine teknik açıdan dönemin Türk tershaneleri, okyanuslara açılma gözüpekliğini gösteren Hollanda ve İspanyol teknelerinden ahşap gemicilik teknolojisi itibarıyla pek de geri kalmış sayılmazlardı. Peki niçin?

Yeterli ufuk ve stratejik hedefe kilitlenilmiş olsaydı şüphesiz bizim tershanelerde de aynı nitelikte gemilerin inşa edilmesi mümkün olabilirdi. Bu noktada atalarımızın stratejik tercihleri, deniz ticaretini gemilerle denizden değil, kara birlikleriyle karadan kontrol etmek oldu ve bu bir bakıma denizciliğe global bakış eksikliğimizin fotoğrafı sayılmalıdır!

Magellan'ın, Cristof Kolomb'un veya daha 15. Asır ortalarında Doğu Afrika ve Güney Asya sahillerinde ticarî kaleler ve acenteler kurmayı başarmış Felemenk denizcilerinin kullandığı gemiler üç aşağı-beş yukarı, bizim Akdeniz ve Karadeniz'de sefer eden gemilerle ortak özellikleri gösteriyordu. Aradaki fark stratejikti ve ufukla ilgiliydi!

Türk denizciliği Navarin'de uğradığı ağır mağlubiyetten sonra bir daha kendine gelemedi, içine kapandı ve denizcilik tabiriyle sığ sulara mahkûm oldu. Bu tarihten sonra Osmanlı Donanması'nın kara birliklerine desteği neredeyse yok mesâbesindedir. Ahşap teknelerin bakırla kaplanarak güçlendirilmesi ve buhar makineleriyle takviye edilmesi 19. yüzyılda gerçekleşti; biz bu yeni teknolojileri ancak ithalat yoluyla sınırlı miktarda edinebiliyorduk ve askerî gemilerimiz zaman zaman Boğaz sahillerini, Çanakkale açıklarını bile kontrol etmekte büyük zorluklara uğruyorlardı. Bu dönemde denizciliğimizin üzücü ama öğretici bir fotoğrafını görmek isteyenler, Sir Adolphus Slade'in, ülkemizde de yayımlanan 'Kaptan Paşa' isimli hatıralarını, ardından İstanbul'da Şehir Hatları İşletmeciliği'nin kısa tarihini behemahal okumalıdırlar.

Deniz taşımacılığı, kara nakliyatına göre daha ucuz ve coğrafî duruma göre daha seri olmasından ötürü hâlâ gözde sektörlerin başında geliyor. Artık Türk tershanelerinde büyük çelik tekneler yapılabilmesine rağmen iş ve ticaret hacmi itibarıyla dünya denizciliğinin gerisindeyiz.

İçiniz bunaldı değil mi; şimdi iyi haberlere geçiyoruz!..

Hiç de göğüs kabartıcı bir manzara sergilemeyen milli denizcilik kariyerimizde son yıllarda önemli ve dikkat çekici gelişmeler yaşandığını artık önemle kaydedebiliriz. Bu gelişme, uzun yıllar boyunca kendi içinde neredeyse kapalı bir sınıf gibi kalan özel teşebbüs denizcilik işletmeciliği ailesine yeni üyelerin katılmaya başlamasıdır. Türk aristokrasisinin 'beyaz' zümresini teşkil eden armatörler ve armatörlük, artık birkaç zümrenin tekelinden kurtuluyor ve Anadolu kökenli müteşebbisler, dünya Türklüğünün mâkus talihini tersine çevirecek önemli bir ufuk açılımı ile deniz ticareti sektörüne yatırım yapmaya başlıyorlar. Âdeta duvarlar ve çitler yıkılıyor, baraj kapakları açılıyor ve binlerce yıllık tarihlerinde ilk defa 'Karabudun Türkleri', ufak çaplı toptan ve perakende ticaretini aşarak gözlerini dünya ticaretine, global ufuklara ve denizlere doğru çeviriyorlar.

Gecikmiş de olsa kutlu ve sevinç verici bir vizyon değişikliği ile karşı karşıyayız. Yıllarca kapıbir komşumuz Yunanistan'ın denizcilikte gösterdiği ticarî başarıları kıskanan bir ülkenin evlatları olarak artık dünya denizlerinde, Anadolulu hür teşebbüs erbâbının da yer almaya başlaması tarihin seyrini değişterecek çapta önemlidir.

Bu cümleden olarak, son on beş yılda ülke yönetiminde büyük tecrübe kazanan siyasî sınıfımızın, en azından evlatlarını ve yakınlarını deniz ticaretine yönlendirmeleri göğüs kabartıcıdır ve defalarca açıklandığı üzere armatörlüğe başlamak için öyle pak âhım-şâhım sermayeler de gerekmemektedir. Armatörlük konusunda teşebbüsperver girişimcilerimizin aklında tutması gereken ilk husus, "geminin büyüğü küçüğü olmaz; gemicik de olsa gemi gemidir" vecizesi olmalıdır. İşte bu hikmetli tespitten hareketle Türkiye'nin yeni siyasî elitlerinin, yıllarca çalışıp tasarrufta bulunarak biriktirdikleri helâl kazançlarını Türk armatörlük sektörüne emanet ediyor olmalarından hepimiz kıvanç duymalıyız.

Bu küçük ve mütevazı tekneler, bazı babaların tabiriyle bu 'gemicik'ler üçer-beşer artıp büyüyerek yarın dünya denizlerini kaplayacak ve şanlı bayrağımız bütün sularda haşmetle dalgalanacaktır.

Ne mutlu, "Artık benim ufak da olsa bir gemim var" diyebilenlere!..

Yarın ağlamak yok ama...

"Bu filmi vaktiyle Almanlar da seyretmişti" yazısında, kafadan uydurduğum kanun teklifini hatırlıyor musunuz; boş verin onu. Önemli olan metin değil, herhangi bir saçma-sapan metnin kanunlaşma ihtimâlidir. Yazının ana fikri hükümeti eleştirmek değil, tam aksine Türkiye'de muhalefetin garip vaziyetine dikkat çekmekti.

Kabul edin artık: Komisyonlarda kavga edip genel kurulda hayır oyu kullanmak, basın toplantılarında hükümete veryansın edip Meclis bahçesinde kardan adam yapmak tam da hükümetin 'canının çektiği' türden 'soft', hatta 'fake' bir muhalefet biçimidir. Bu tarzı, farz edelim sigorta kesintilerinde işveren payını % 1 oranında artıran bir tasarı hakkında

yapabilirsiniz ama emniyet güçlerine vatandaşı sindirmesi için keyfi yetkiler bahşeden, haberleşme hürriyetini istihbaratın tasarrufuna açan, hukukta partizanlığı sıradanlaştıran otoriter eğilimli bir iktidara karşı kurusıkı demeç muhalefeti hiçbir işe yaramıyor...

Nitekim bu durumu Sayın Erdoğan, Elazığ'da yaptığı 'tarafsız' konuşmasıyla ne güzel vurguladı! "Ne yaparlarsa yapsınlar, bu paket geçecek" buyurdu. Ağzına sağlık; altını çizmek istediğim de buydu işte. Neyse ki düşüncelerini gizleme lüzumu duymayan, tok sözlü bir reisimiz var, "Tandır sıcakken ekmek tutar. Artık daha fazla vakit kaybetmenin anlamı yok. Başkanlık sisteminin tam zamanıdır. 7 Haziran'da iktidar partisine 400 milletvekili verin, yeni Türkiye'yi kuralım."

İktidar partisine meydanlarda 400 milletvekili isteyen 'tarafsız' Cumhurbaşkanı'nın, kalan 150 vekilliği zımnen muhalefete bırakmış olmasındaki 'hikmet-i hükûmet'i bilmem anlayabilir musunuz? 400'e karşı 150 küsurluk bir muhalif bloka tahammül gösterilmesinin sebebi, "Türkiye'de tiranlık yönetimi yok; işte geriye kalan 150 civarındaki muhalif vekil bunun en açık delilidir" intibâını vermektir.

Muhalefet, artık oturup 'varlık sebebi' üzerine enikonu düşünmeli ve şimdiye kadar gösterilen muhalif eylemlerin neticede bir işe yaramadığı, çok çok Meclis'te birkaç günlük bir gecikmeye yol açtığını fark etmelidir. Parlamenter muhalefet o kadar "...mış gibi" kalıyor ki, yeni bir kanun çıkarmak gerektiğinde iktidar, parti içi muhalefeti, parlamenter muhalefetten daha fazla önemsemeye başladı. Daha açık ifade edelim: AKP, muhalefeti değil, kendi içindeki dengeleri gözetirken daha fazla endişeleniyor. Siyasi muhalefet bugün sadece parlamento varmış görüntüsünü vermek için gerekli bir dekor unsuru gibi kalıyor.

Belki geç bile kalındı; bu saatten sonra yapılabilecek tek şey, iktidarı genel kurulda, komisyonlarda, Meclis yönetiminde, hâsılı bütün Meclis çalışmalarında tek başına bırakmaktır. Boykot, protesto... Adı ne ise o! Meclis'te muhalefetin, anayasal bir kurum olarak varmış gibi davranması iktidara meşrûluk veriyor. Birilerinin çıkıp 'Kral çıplak' diye bağırması, iktidarı bütün kararları, eylemleri ve antidemokratik niyetleriyle baş başa yapayalnız bırakması gerekiyor.

- Haksızsın; en ümitsiz şartlarda bile millî irâdenin tecellîgâhı Meclis boykot edilmez, diyeceklere şu küçük hususu hatırlatmak isterim: Bir buçuk sene içinde Türkiye'de hukuk devletinin temel kurumları bariz şekilde geriledi, temel haklarda büyük kayba uğradık. Türkiye, 'tarafsız' cumhurbaşkanının eski partisi adına mitinglerde oy isteyebildiği, bakanlar kurulunu by-pass ettiği, ciddi politik kirlenme ithamlarının Meclis'te aklandığı bir ülke oldu.

Biliyorum... Meclis'ten çekilmeyecek, iktidarı kendi vebaliyle baş başa bırakmayacaksınız! Yarın ağlamak yok ama!

Samuel Johnson der ki...

Hamâsî duyguların tavana vurduğu gençlik günlerimizde Karaoğlan Ecevit'in, bilmem kaç küsur sene sonra misak-ı millî haricinde bir vatan toprağını ele geçirmesine hem sevinmiş hem üzülmüştük.

Geçici de olsa 'Başbuğ' rolü oynamayı kendisi bile aklından geçirmemişti fakat feleğin cilvesine bakınız ki, başında komando miğferi ile Ecevit, bir günde ülkenin bütün kahvelerine ve otobüslerin arka camlarına asılan posterlerde bir başkumandan olarak göründü. Hoşumuza gitmese de kendisi için hiç de fena olmadı. Kıbrıs fatihi sıfatıyla girdiği 1977 seçimlerinde yüzde 41,7 halk desteği alarak CHP'yi uçurmuştu.

Eğer Davutoğlu 20 Temmuz 1974 sabahı Ecevit'in yerinde olsaydı kim bilir daha neler söylerdi diye tahayyül edip keyifleniyorum. Sinematografik bir fantezi! Hemen belirteyim ki rahmetli Ecevit o sabah çok ölçülü konuşmuş, ucuz kahramanlık şeysilerine pek tevessül etmemişti. Davutoğlu, şu dâsıtânî Şah Fırat operasyonunu açıklarken hamâset ve vatanperverlik edebiyatımızda rahmetli Ömer Nâci ve Hamdullah Subhi'den sonra daha çocuksu ve acemice olmakla birlikte yeni bir çığır açtı.

Ah, masum çocukluk günleri... Nereden hatırlıyorum ben bu basmakalıp ama içi boş kelimeleri? Elli sene öncesi... Kızılırmak İlkokulu kütüphanesinde bir köşeye kapanarak rahmetli Ömer Seyfeddin'in, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun, M. Turhan Tan'ın, Nizamettin Nazif'in, Nihâl Atsız'ın bir solukta okuyup bitirdiğim dilîrâne eserlerini yeniden hafızlayan o çocuk benim işte... İşte Kür Şad'ın oğlu Urungu, Çin saraylarında çekik gözlü çerilerle elinde yalın kılıcıyla döne döne vuruşurken Tarkan Viking eşkıyalarına kan kusturmakta ve fakat daha sonraları sahneye çıkan Uygur delikanlısı Karaoğlan, düşmana kılıç üşürmek yerine meyhanelerde kafayı çekip hovardalıkla Türk'ün adını bir başka boyutta destanlaştırmakta. Arada bir her mısraı bıçak gibi keskin ama kahramanlığa susamış gönülleri kımız gibi esriten mısrâlar: "Sen de geçebilirsen yardan, anadan, serden/ Senin de destanını okuyalım ezberden" veya "Bu kaynaktan içenin yürekleri tunç olur/ Türk'e kefen biçenin ölümü korkunç olur" Sonra gençlik günlerinde, yurt kantininde komünistlere öfkelenip haykıra haykıra Mehter Marşı okuyarak masaları yumrukladığımız günler: "Orduların pek çok zaman/ vermiştiler dünyaya şan!"

Ah, dünyaya şan vermek o günlerden beri hayâlimizdi, neticesi hep perişanlık oldu. Fikirlerimiz bir iktidara geçse n'oolurdu ki?.. Derken fikirlerimiz bir ara iktidara geldi fakat bize yaramadı: "Dağlar gibi gençler âlemde perişân oldular" velâkin hamâset hep kazandı, hâlâ kazanıyor.

Meselenin ciddiyetle ele alınacak tarafı yok; analize de değmez. Eskiden büyüklerimiz, bu gibi hallerde "Bir kabahattir işledin, bari sesini çıkarma" diye tembih ederlerdi. Basit ve

gerekli bir tahliye operasyonundan bir Zaloğlu Rüstem veya Battal Gazi menkıbesi çıkarmak için sağına Genelkurmay başkanını, soluna Milli Savunma bakanını bayrak direği gibi dikip ortaokul seviyesinde milliyetçi nutuklar çekmenin adı ne zamandan beri stratejik derinliktir? İşin aslını bilenler karnını tuta tuta gülüyor!

Üzerimize alınmayalım; sanki Normandiya çıkarmasını planlıyormuş pozlarında harekât masası başında afili fotoğraflar çektirip basına dağıtmak, ardından vatan kurtaran arslan edasıyla bol bol milli birlik ve beraberlik, çiğnetmeyiz, ölürüz ama vermeyiz, milli ve mânevî emanetler, indirmeden bayrağı göndere çektik türünden boş nutuklar çekmenin adresi bizler değiliz; bu mektubun alıcısı, başta muhtevası belirsiz barış müzakerelerinden huysuzlanan AKP'li seçmenle aynı telden tanîn eyleyen MHP'li kitledir. Güzel halkım, uyanık olalım: Siyâsette milliyetçi edebiyatın sesi yükselmeye başlayınca, işler bir yerlerde fena halde sarpa sarmış ve kötüye gidiyor demektir. Böyle kritik zamanlarda kötü siyasetçinin ilk çaresi vatanperverlik edebiyatına sarılmak oluyor çünkü.

Bugünlerde Bahçeli'nin yerinde olmak istemezdim; "Kim daha vatanperver?" yarışmasının tarafı olmak bile bende "istemem eksik olsun" duygusu uyandırıyor. **t.alkan@zaman.com.tr**

Bu da benim kartvizitim!

Bu bir memleket meselesi; Cumhurbaşkanı'mız Sayın Erdoğan'ı üzmeye kimsenin hakkı yok; özellikle de Merkez Bankası'nın; lütfen yani!

Yargı, yürütme, yasama, ordu, işverenler, basın, esnaf, finans ve bir sürü sivil toplum kuruluşunun ister istemez biat ve sadakat yemini etmesinden sonra Merkez Bankası'nın Sayın Erdoğan'a karşı sanki hakikaten bağımsız filan olabilirmiş gibi dayılanmaya ve pırlanta değerinde para politikası tavsiyelerine karşı kulağının üstüne yatmaya kalkması, afedersiniz ama densizliğin ta kendisidir. Sayın Cumhurbaşkanı'mız bizzat kendisinin bile bağımsız ve tarafsızlığı bıraktığı önemli bir dönemde, böyle afedersiniz ama bağımsızlık filan şeysiler bir yerde küstahlık oluyor.

Merkez Bankası'na buradan ihtar ediyorum; hemen kendini fesh etsin, başkanı da çekilip gitsin! Yetmez; bilumum çalışanları sulh ceza huzurunda özeleştiri vererek paralelci eğilimlerini itiraf etsinler. Ardından savcılığa kendilerini ihbar ederek polisimizi yormadan Silivri'ye gidip yatsınlar. Bir ara mahkemeler bakar onlara...

Bunlar önemli, kaydedin lütfen! Bugünden tezi yok, para basma yetkisi bir Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile TCMB'den alınarak 'Alo Fatih medyası'na devredilsin. Darphane tesisleri sembolik bir fiyatla, meselâ 1 YTL'ye bu güzide havuz kuruluşuna satılsın; sonra kimse kalkıp, "Gül gibi tesisi ölmüş eşek fiyatına yandaşlara peşkeş çektiler" diye vik vik etmesin. Parada gözümüz olsaydı, böyle mi olurduk!

Darphaneyi satın alan havuz kuruluşu, yönetmelik değişikliğine gidip “Havuzbank” adını alsın. Gazetelerimiz her gün bir sayfaya banknot basıp okuyucuya bedava dağıtsın; insanlar da kesim yerlerinden banknotları dikkatlice keserek desteleyip alışveriş etsinler.

Para bollaşsın, refah artsın. Domates, biber ucuzlasın. Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı şirketleri rahat nefes alsın. Vatandaşlar Havuzbank’ın dağıttığı banknotlarla göğüslerini gere gere ev sahibi olabilsinler. Mahzuru yok, alan bi daha alsın.

Bi fikrim daha var ve önemli: Havuz’un İngilizce yayın yapan gazetesi artık işi gücü bırakıp (zaten kimse aldırış etmiyor) bütün mesaisini dolar, Euro, pound filan gibi değerli döviz basımına tahsis etsin ve döviz banknotlarına reisin resmini bassınlar. Silahlı Kuvvetler’imiz de öteden beri arzu ettikleri füze savunma sistemleri, uçak gemileri mübayaa edebilsinler. Dış ticaret açığımız kapansın, câri açığımız dengelensin. Verelim kaç kuruşsa; IMF’sini de Dünya Bankası’nı da satın alalım, Batı ekonomisi oklava yutmuş yılana dönsün; ekmeğe muhtaç olup kapımıza gelsinler ama biz âlicenaplık gösterip bunlara üç-beş kuruş verelim. Batağa girmiş Batı ekonomilerine akıl vermek için Saray bünyesinde yiğit bir elemanın önderliğinde bir dink-donk kuruluşu kurulsun ki, arada bu adamdan kurtulabilelim!

Üretimi filan boşverelim; maden işletmeye, fabrika çalıştırmaya, işçinin ağız kokusunu çekmeye paydos. Bastıralım parasını, ürünü dışardan getirtelim. Halkımız yesin, içsin, tüketsin. Artan parayla bütün ülkelere öğrenci yurtları, Türk okulları ve özellikle iktisat fakülteleri açalım; öğrensinler, sevaptır. Halkımız da yarın sandık başına gidince artık tereddüt filan etmesin yani, gürül gürül bastırsın oyunu iktidarımıza; aralarında ben de dahil 400 küsür arslan yollasınlar.

Cumhurbaşkanımız da politika faizidir, faiz koridorudur, üst banttır, şudur budur filan gibi lüzumsuz şeylerle uğraşıp dehâsını ufak teferruata tahsis etmesin. Ona büyük Türkiye’yi kurması için sulh ve sükûn içinde geçirilecek huzurlu zamanlar ve kutlu doğum günleri armağan edelim.

Tutmayın beni, gayet iyiyim; ekonomik mucizenin formülünü tam şeyetmişken aday adaylığımı engelleyemezsiniz. Başkaaan!

Not: Turgay Oğur’a reva görülen çirkin muameleyi şiddetle protesto ediyorum; yalnız değilsin sevgili Turgay.

2015

30 Mart

Türkiye’de laikliğin önlenemez yükselişi Zaman Gazetesi

29 Mart

Kishi Ryoichi'nin bize öğretmesi gereken ders neydi? Zaman Gazetesi

28 Mart

Babacanlar'a 'ayak' veriyorum Zaman Gazetesi

25 Mart

Hak söyletiyor! Zaman Gazetesi

23 Mart

Bir operasyonun düşündürdükleri... Zaman Gazetesi

22 Mart

New York düşünceleri Zaman Gazetesi

21 Mart

Çocuk! Zaman Gazetesi

18 Mart

Erdoğan'sız AKP? Zaman Gazetesi

16 Mart

TC. AŞ. Zaman Gazetesi

15 Mart

New York'ta 50 gün Zaman Gazetesi

14 Mart

Alâattin Zaman Gazetesi

11 Mart

Gördüğüm lüzum üzerine... Zaman Gazetesi

09 Mart

Kompozisyon ödevi! Zaman Gazetesi

08 Mart

Takkeli siyaset? Zaman Gazetesi

07 Mart

Şekerci Hacı Bekir de kapatılmalıdır Zaman Gazetesi

04 Mart

Zenci Zaman Gazetesi

02 Mart

Dikkat; bu bir kültür yazısıdır! Zaman Gazetesi

01 Mart

Seçmen namazı! Zaman Gazetesi

Seçmen namazı!

Birkaç gün önce Milliyet Gazetesi'nin manşetinde Serpil Çevikcan imzalı bir haber yayınlandı.Başlık, "Genelkurmay'da şükür namazı" şeklindeydi ve haberde şu detaylara yer veriliyordu: Genelkurmay'da 'Türbe nakli' harekâtının yönetildiği gece Başbakan Davutoğlu gözünü bir saniye bile kırpmadan gelişmeleri yönlendirmiş ve karargâh odasından ancak iki kere ayrılarak Genelkurmay Başkanı Necdet Özel'e kullanımına ayrılan özel odaya geçmişti.

Çevikcan'a göre olaylar şöyle gelişmiş: "Odaya ilk geçişi Orgeneral Özel'le birlikte olmuş. Harekât merkezinden ikinci çıkışı ise operasyonun tamamlandığı dakikalara denk gelmiş. Sabah namazı için odaya geçerken, operasyonu tamamlayan askerlerin oluşturduğu konvoyun sınırdan Türkiye'ye geçtiğini görüp rahatlayan Başbakan, bir de şükür namazı kılarak dua etmiş. Genelkurmay Karargahı'nda bir Başbakan'ın ilk kez şükür namazı kıldığı dakikalar da böylece tarihe geçmiş."

Türkiye'nin en iyi korunan devlet ofislerinden birinde olup biten şeylerin bir gazeteci tarafından anlatılabilmesi için akla iki ihtimal geliyor: Ya Genelkurmay'daki mahrem odayı gözetleyen ve dinleyen güçler vardı veya bu ayrıntıyı bilmesi gereken iki kişiden biri konuşmuştu. Necdet Özel'in, anayasaya göre âmiri olsa da o esnada karargâhta misafiri durumundaki Başbakan'ın özel odada namaz kıldığını basına sızdırması düşünülemeyeceğine göre…

Akla en yatkın ihtimâl, bu ayrıntının ancak Başbakan tarafından basına açıklanmış olabileceğidir. Çevikcan, Milliyet'e manşet olacak kadar önemli gördüğü bu habere, Macaristan dönüşünde uçakta gazetecilerle yapılan sohbet esnasında eriştiğini yazmış; o halde tek ihtimâl kalıyor geriye: Başbakan, isteyerek veya ortamın samimiyetine güvenerek istemeden de olsa Genelkurmay'daki özel odada iki kere namaz kıldığını açıklamıştır: İlkinde sabah namazı, ikincisinde ise harekât sâlimen sona erdiği için şükür namazı!

Kaldı ki harekât pek de sâlimen sona ermiş sayılmaz; bir muhabere astsubayının başına tank kapağı düştüğü için olay yerinde şehid düştüğü haberini unutmayalım. Ateş düştüğü yeri yakıyor!

Gelelim, meselenin biraz netâmeli görünen kısmını tahlile…

Ben Başbakan olsaydım eğer, aynen sayın Davutoğlu'nun yaptığını yapardım. Sabah namazının vakti girdiği için sayın Özel Paşa'dan namaz kılacak bir yer göstermesini rica ile borcumu edâ ederdim fakat bu hâdiseden kimseye, hele hele basına asla bahsetmez, imâ bile etmezdim; zira kanaat-i âcizâneme göre kamu görevlileri ibadetlerini yerine getirirken ölçülü ve ketum davranmalıdırlar. Ne ayan-âşikâre, ne de ayıp bir şey yapılıyormuş gibi gizli kapaklı! Ölçülü bir ketumiyet!

28 Şubat günleriydi ve üniversitede kamu hizmeti yapıyorduk. Lâf arasında bazı arkadaşlar, namaz vakti gelince odalarının kapısını arkadan kilitlemeyi tercih ettiklerini söylüyorlardı ve bu bana biraz fazlaca ihtiyatlılık gibi görünüyordu. Doğru olan kapıyı kilitlemeden fakat "görünsün, bilinsin" kasdıyla açık da bırakılmadan ve elbette hizmet aksatılmadan şahsi borcun ifâ edilmesiydi. Hâlâ öyle düşünürüm. Fikir ve inançlarımız, kamu hizmetinde bize ayrıcalık yaratacak bir tarzda öne çıkarılmamalı veya gizlenmemelidir. İbadetin aşırı derecede gizlenmesini veya göze görünür derecede ortalıkta icra edilmesini aynı derecede samimiyetsiz bulurum. İkisinin ortası vardır ve o mâkul noktayı kalp bulur.

İşte o yüzden sayın Başbakan'ın namaz kılma haberini Milliyet'in manşetinde görünce, beni hiç alakadar etmese de kalbim burkuldu; "Keşke bu ayrıntıyı gazetecilere çıtlatmasaydı" diye düşündüm. Seçim dönemine girilen şu günlerde böyle bir gazete manşetinin seçmene hangi mesajı verdiğini burada tekrar etmeme lüzûm yok. Gerekmez de.

İlginç bir hadise: 1969 yılında yine Milliyet'ten iki gazeteci bir vesile ile İsmet İnönü'yü ziyarete gidiyorlar ve paşa, hâl öyle gerektirdiği için gazetecileri istirahat odasında kabul ediyor. Odanın duvarında Latin harfleriyle bir "Allah'ın dediği olur" levhası asılıdır. Foto muhabiri paşayı ve levhayı aynı karede gösteren o ünlü kareyi çekiyor ve fotoğraf Milliyet'te yayınlanıyor ancak ertesi gün Paşa'dan esaslı bir fırça yiyorlar; çünkü orası Paşa'nın mahremidir ve orada hangi levhayı astığı kimseyi alâkadar etmez, hatta 'seçmen'i bile…

"Ben evde babamdan, okulda hocamdan da azar işittim, ama o günkü gibi bir azar hiç işitmedim" diye anlatıyor gazeteci Mete Akyol...   "Bu ne bu" diye gürlemiş Paşa: "Sizin ne hakkınız var mahremiyetimi açıklamaya? Benim iç dünyamı ortaya sermeye?"

Yeri geldi, İsmet Paşa'nın bir sözüyle noktalayalım: "İktidarda kalmak değil, itibarda kalmak önemlidir!"

Camide yangın çıkarsa!

Cami mimarlığı üzerinde etraflı düşünen bir tanıdık mimardan, Mehmet Berksan'dan ilginç bir mektup aldım.

"Türkiye'de camilerde can güvenliği yok!" diye başlıyor ve şöyle devam ediyor, "Camilerde yangın yönetmeliği maddeleri uygulanmıyor. Yangın kapısı, sprinkler sistemi, yangın merdiveni, yangın dolabı, çıkış kapısını işaret eden göstergeler vb. hiçbirisi yok. Acil bir durumda çıkacak kapı da yok. Mahfelleri tahliye için tek merdiven var; o da aşağıdaki ana giriş kapısının dibine iniyor. Pencereler derseniz hepsi de lokma demir şebekelerle sıkı sıkıya kapatılmış! Çok fazla insan aynı anda içeri giriyor; sakin ve olaysız bir ortamda bile çıkmaları 10 dakika sürüyor. Acil bir durumda ne olacağı meçhul! Diyanet'in 2014 verilerine göre Türkiye'de 84.000 cami var. Ortalama cami kapasitesi 100 kişi olsa, cuma günleri 8,5 milyon insanı ilgilendiren bir durumdan söz ediyoruz demektir."

Mimar Berksan'ın teklifi şöyle: Evvela eksikler hızla tesbit edilmeli ve nasıl giderileceği üzerine kafa yorulmalı. Yeni cami inşaat söz konusu olduğunda hayırseverlere, proje safhasında bu konulara dikkat etmeleri gerektiği anlatılmalı.

Mehmet Berksan, bu konuyu gazetemizin haber editörlerine de ulaştırdığını ama nâzik bir, 'inceleyelim' vaadinden öte ses çıkmadığını belirterek sitem ediyor ki bence haklıdır. Herkesin birbirini özeleştiriye davet etmeye başladığı şu ortamda haber editörlerimizi de ön saflarda görmek isteriz!

Ben, sevgili Berksan'ın hassasiyetini anlıyor ve paylaşıyorum; inşallah kaale alan birileri çıkar. Son söz yine Berksan'dan gelsin; biraz da kahırlı bir söyleyişle diyor ki:

"Caminin minare ve şerefe sayısından çok cemaatin can güvenliğine de biraz önem verilse iyi olmaz mı?"

Dikkat; bu bir kültür yazısıdır!

Garip tevafuk; geçen cuma günü öğleden önce IŞİD yıkım ekibinin Musul Müzesi'nde Mezopotamya medeniyetlerinden kalma tarihi ve arkeolojik eserleri balyoz, darbeli matkap vs. ile nasıl tahrib ettiklerini gösteren videoyu seyrettim ve üzerime hiç vazife olmadığı halde empati yapmaya çalışarak, "Herhalde bu elemanlar Musul Müzesi'nde put kırdıklarını farz ediyorlar ve kendilerini herhalde Hz. İbrahim yerine koyuyorlar" diye düşündüm. Vaktiyle El

Kaideciler de Afganistan'daki hakimiyet bölgelerinde devasa Buda heykellerini dinamitleyip ne güzel bir cihad eylemişlerdi!

Musul demişken aklıma düştü; sahi, bizim Musul'da bir konsolosluk binamız vardı ve hani IŞİD militanları etrafını sarınca içindeki diplomatik personel, Türkiye'den aldıkları talimat gereği eşkıyaya teslim olmuşlar ve binayı terk etmişlerdi. Diplomatik binalar, zannımca Westfalya sisteminin kuruluşundan beridir ait oldukları ülkenin toprağı sayılmakta ve egemenlik alanı içinde kabul edilmektir. Öyle ki, diplomatik temsilciliklere ait deniz vasıtaları bile "Vatan toprağı" hükmündedir. Jöntürklerin hâtıralarında o ayrıntı hemen dikkati çeker; Galata rıhtımındaki zaptiye çemberini deniz tarafından kayıkla aşıp bir yabancı kumpanyanın gemisine kapağı atan ayran gönüllü Yeni Osmanlılarımız da, Fransız veya İngiliz toprağına ayak basmış sayıldıkları için kolayca firar veya iltica edebiliyorlardı. Musul'daki koca konsolosluk binasıdır ve bu binanın an itibariyle kimin egemenliğinde, kimler tarafından hangi maksada hizmet ettiğini doğrusu öğrenmek isterdim. Süleyman Şah türbesi hakkında "vatan toprağı" polemiği üzerinden vatanseverlik tokuşturan elemanların Musul konsolosluğu hakkında henüz müsabakaya girmemeleri çok şaşırtıcı doğrusu.

Burada çok bilinen bir atasözüyle taşı gediğe koymanın yeridir fakat ayrımcılık olur gerekçesiyle söylemiyorum.

Gelelim öğleden sonraya; tevafuk dedik ya, hiç programda olmadığı halde New York Metropolitan Müzesi'ne düştü yolum. Buralara kadar gelmek nasib olmuşken uğramadan olmaz kavliyle darı ambarına düşmüş aç tavuk gibi Kadim Mısır'dan Roma'ya, Mezopotamya'dan, Çin ü Maçin'e oradan Bizans ve Budizm hinterlandına doğru galeriden galeriye sürüklenirken âniden, "Yahu IŞİD'cilerin yolu buraya düşse kırmadık büst, tahrib etmedik heykel veya fresk, yırtmadık tablo, unufak edilmedik arkeolojik eser bırakmazlardı" diye düşünüp ürperdim. Beşeriyetin ibretlerle dolu tarih hikâyesinden izler ve hâtıraların sergilendiği bu büyük kültür âbidesini, putların titizlikle muhafaza edildiği bir Pantheon gibi görmek de netice itibariyle bir bakış açısıdır fakat bu nokta-i nazar kesinlikle anlayış ve hele hele saygıyı hiç hak etmiyor.

Yeri gelmişken Türkçe tâbiriyle bu Alikıran-başkesen takımı ile (Ki bu tabir kültürümüzde Kerbelâ zâlimlerini temsilen zikredilir) vaktiyle içimizden kimlerin, ne maksatla ve hangi yoldan kesb-i samimiyet eyledikleri de an itibariyle 'herkesin bildiği sır' hükmündedir; herkesin bildiği ama yutkunup söyleyemediği bir sır! Ne var ki bu sırrı âşikâr eden çok kuvvetli emâreler hangi gün, kimlerin önüne bir hesap pusulası olarak konulur ve karşılığında neler istenir, ayrı fasıldır. Birilerinin şu sıralarda niçin pek mânidar bir şekilde huysuzlaşıp uçan kuşa, esen yele yayın yasağı koydukları, hangi âşikâr sırrı örtmeye çalıştıklarını da öğreniriz bir gün.

O atasözünü zikretmeyecektim ama vaktiyle IŞİD'le iş tutarak Suriye'de iktidar devirebileceğini zannedenler artık bilsinler: IŞİD'le yatan uluslararası yargının zanlı sandalyesinde uyanır bu Lâle devri'nden.

Korkarım ki o gün, Musul Müzesi'nde balyozla kırılan çoğu imitasyon heykellerin hesabı bile bizimkilerden sorulacak!

Zenci

Mehmet Baransu'nun 5. Sulh Ceza Hâkimliği'nce tutuklanması, Türk Basını'nda bir ara kapanmış görünen yarılmayı yeniden görünür hale getirdi.

İlk gününden beri Ergenekon ve Balyoz soruşturmalarına karşı tavır alan çevreler, Baransu'nun tutuklanmasını, "Su testisi su yolunda kırılır, olacağı buydu"dan başlayıp, "Oh oldu, defalarca tutuklansa yeridir"e kadar vardırıyor. Gazeteci Baransu şimdi, "Suç işlemek için örgüt kurmak, devletin gizli kalması gereken belgelerini temin etmek, açıklamak ve yok etmek" ithamıyla hapiste. Doğrusu müthiş bir prodüksiyon kudreti! Yukardaki tutuklama gerekçesinin, kendi başına ayakta duramayacak kadar tutarsızlığı ise de Ergenekon ve Balyoz lobisi, AKP ile yol ve kader arkadaşlığı şerefine ısmarladığı pastanın üstüne bir çilek koymanın mutluluğunu yaşıyor. Onun bir 'gazeteci' olması veya aynı ithamdan ötürü daha önce aklanmış olmasının da önemi kalmadı. Darbeye karşı direnen basının sayesinde vesayete karşı kamuoyunun desteğini ardına alan iktidar, devran dönünce Ergenekon ve Balyoz lobisiyle gizlice iş tutup kendi vesayetini kurdu.

Türkiye'de 'gazeteci' sıfatının itibar ve dokunulmazlığından faydalanmak için basın kartının kâfi gelmediğini, başkaca aidiyetlere sahip olmak gerektiğini de öğreniyoruz böylece. Baransu'da olmadığı halde, meselâ sadece kitap yazdığı, haber yaptığı için tutuklanan gazetecilerde mevcut bulunan özellik nedir? Düşündüm bulamadım; herhalde bazı demokratik kuruluşları ve basın örgütleri bu sorunun cevabını biliyorlardır ve netice itibarıyla Mehmet Baransu bugün yalnız bir gazetecidir; bir mânâda gazeteci milletinin zencisi!

Tutuklama kararını veren mahkemeye göre Balyoz davası bir 'kumpas' eseriymiş; mümkündür; biz bu kelimeyi 17-25 Aralık soruşturmalarından da hatırlıyoruz. 17-25 Aralık kumpas ise Balyoz da kumpastır ve aynı mantığın izinden gidilirse 12 Eylül Darbesi'nin bile bir kumpas olduğu neticesine ulaşabiliriz.

-Yok artık, 12 Eylül darbe değilse darbe nedir ki, diye aklınız karışmasın. Madem kartlar açık oynanıyor, bari anlatayım da hiçbir hakikat nihan kalmasın âlemde...

Efendim, Kenan Paşa ve dört komutan arkadaşı, 12 Eylül sabahı tesadüfen Başbakanlık civarından geçerken içlerinden biri tansiyon hapını içmeyi unuttuğu için Başbakanlık kantininden bir bardak su istemek için binaya yönelince kantinci paniğe kapılıp, "Paşalar

Başbakanlığı bastı; herhal darbe yapıyorlar” diye ortalığı velveleye vermiş ve cayırtıyı duyan ‘dönemin başbakanı’ Demirel de, ‘Çok şükür nihayet karara varmışlar. Şapkam nerede” diyerek binayı terketmiştir. Vaziyete muttali olan paşalar, “Madem darbe sandılar, netekim Meclis’i lağvedip anayasaya el koyalım bari” demişlerdir. Görüldüğü gibi ortada darbe yoktur, kantincinin kumpası vardır 12 Eylül’ün sorumlusu kantincidir. Kantinci bir süre önce vefat ettiği için dava düşmüş olup sıkıyönetim zindanlarında zulüm görenlerin de bilahare kendi kendilerine işkence yaptıklarını farketmesiyle dosya kapatılmıştır. Darbe sorumlusu 5 paşa veya yakınlarının, darbecilik ithamıyla mağduriyete uğramalarından ötürü devlete karşı maddi manevi tazminat davası açma hakları saklıdır.

Eveeet, 12 Mart 1971’de de buna benzer bir yanlış anlama olmuştu; 27 Mayıs Darbesi ise, asla darbe filan olmayıp Mossad, CIA, KGB, Avrupa Birliği, IMF ve elbette faizci Siyonist çevrelerin bir kumpası veya dublajıydı. Kahraman ordumuz, evet durumdan memnun değildi ama darbecilik filan... Hâşâ! O sabah radyoevi ve TBMM’yi saran dış güçler ve faiz lobisinin asker kılığına girmiş paramiliter unsurları idareye el koyunca mecbûren...

Gülüyorsunuz değil mi? Sizi ciddiyete davet ederim. Büyüyün artık biraz! **t.alkan@zaman.com.tr**

Şekerci Hacı Bekir de kapatılmalıdır

Davacı: Kamu hukuku!

Şüpheli: Şekerci Hacı Bekir Efendi ve Mahdumları...

Suç: Kuşaklar boyunca sistematik olarak ve sınıf farkı gözetmeksizin, sağlığa zarar verdiği son Tikitak yönetimince tescillenen ve özünde glikoz, esans, nişasta, gıda boyası vs. muhteviyatlı şekerleme türleri üretip bunları muhtelif şubelerde alenen satışa çıkarmak, beynelmilel ve milli fuarlara katılmak ve hatta –afedersiniz- ‘Franchising’ denilen pazarlama usûlüyle yurtdışı bağlantılar kurarak milli hıfzısıhhaya taammüden suikasd eylemek için ticari terör örgütü kurmak.

Deliller: Vasıfları ekler kısmındaki fihristte gösterilen muhtelif boyda şeker kaynatma kazanları, onlarca ton şeker çuvalı, mamul ve yarı mamul halinde tonlarca lokum, akide, yaş ve kuru halde bâdem stokları (ki işbu bâdemler, stratejik ehemmiyetleri sebebiyle tahrip edilmeyip doğrudan hazineye devredilmelidir!), esans, vanilya, Hindistan cevizi hülâsası (Dikkat, dış kaynaklıdır!), tarçın vs. ile, ŞHBM’nin ticaret siciline kaydolduğu 1918 tarihinden beri düzenli olarak tutulup gizli depolarda sakladıkları muhasebe kayıtları, fatura ve irsaliye koçanları türünden örgütsel dokümanlar ve külliyetli miktarda ticari ambalaj malzemesi.

Soruşturma evrakının incelenmesi sonucunda: örgütün tâ 1777 yılında, mâsum bir esnaf dükkânı olarak faaliyete geçtiği, 1811'de bir Alman ajanı tarafından bulunan nişastayı un yerine kullanmak suretiyle pek çok gurmeyi perişan eden 'lokum' adlı ünlü şekerlemeyi icad ettiği, hele hele o günlerde Avrupa'daki bazı dış mihrak fabrikalarınca üretilip ülkemizde 'kelle şekeri' diye ünlenen rafine şekerle farklı renk ve lezzetlerde 'akîde' imâliyle Padişahımız efendimiz Mahmud-ı Sâni hazretlerinin gözüne girip, resmî nişanla ödüllendirilip sarayın şekercibaşılığına tayin edildiği (Bak bak bak!), savcılığımızca yapılan kısa bir Google araştırmasında kısa sürede tesbit edilmiştir. Yeri gelmişken Google ünvanlı kuruluşun, savcılığımız tahkikatlarındaki karşılıksız katkısından ötürü bir adet devlet üstün hizmet ve cesaret madalyasıyla ödüllendirilmesini de nâçizâne hatırlatmak isteriz.

Bu sebeple: Parayı veren herkese şekerleme, akide, lokum ve özellikle o nefis badem ezmesinden satmak suretiyle sinsi sinsi milli bünyeye sızan ve birkaç asırdan beri hiç renk vermeden ticari çalışmalarını sürdüren ŞHBM terör örgütünün, âli mahkemenizce derhal kapatılarak mal varlığına el konulmasını (Badem ezmelerini unutmayalım efendim; kurbanınız olayım aman onlar kalsın), örgütün yaşayan üyelerinin evrakta eksik bildirim, devlet sırrını bulup çıkarmak ve ardından saklamak suretiyle devletle dalga geçmek, II. Mahmud'dan nişan aldığı için irticâi faaliyet, Cumhuriyet döneminde de ticarete devam ettiği için Yüce Osmanlı değerlerine ihânet, özellikle badem ezmesi imâlâtı ile halkı alenen şiddet ve teröre davet etmek ve daha da mühimi sizlerin uygun görebileceği sair ithamlarla ticaret ve siyasetten men edilmelerini şiddet ve ısrarla arz ve talep eylerim efendim.

Beyefediye hâmiş: ŞHBM terör örgütü çökertildikten sonra bu iddianame, yüksek tensiplerinize şablon kabul edilerek, -afedersiniz- CHP'sidir, MHP'sidir, MB'sidir, İş Bankası'dır, paralel yapıdır, yok efendim dershanelerdir, şusudur, busudur bilumum milli varlığa düşman teşekküllerin kârını itmam etmek işten bile olmayacaktır kanaatindeyim.

Türkiye'de devletten sonra en eski kuruluş bunlar olduğu için, gerisini halletmek daha kolay olur!

Bir kilo âlâ çiftekavrum lâtilokum ve bir sürahi dolusu Demirhindi şerbeti refakatinde makam-ı âlilerine sunulan işbu iddianâmenin, Büyük Türkiye'ye gönül vermiş herkese faydalı olması ümidiyle lütfen ve âfiyetle kabul buyurunuz efendim.

Takkeli siyaset?

80'li yıllardan birinde yine bir seçim arifesindeyiz.

Bölgenin milletvekili adaylarından biri kampanya çalışmalarına katılmak için aday gösterildiği vilayete geliyor. Aslında sevgili milletvekili adayını, aday olduğu şehrin herhangi bir mahallesine bıraksanız, hükümet konağını tek başına bulması mümkün değil. Lideri öyle münasip gördüğü için, hiç tanımadığı, bilmediği bir Anadolu vilayetinden aday gösterilmiş.

Kampanya esnasında yardım etsin diye tecrübeli, bölgeyi bilen bir arkadaşı yanına vermişler. Yolları bir ilçeye düşmüş ve konuşma yapacakları kahveye girerken ikindi okununca ahali, camiye yöneldiği için bizim arkadaş, vekil adayına namaza gideceğini söylemiş.

-İyi ya ben de geleyim, iyi olur, demiş vekil adayı. Avluya girmişler; bizim aday doğrudan içeriye savlet edince arkadaş, "Önce abdest alalım efendim." diye ikaz etmiş. Adayda şafak atmış, "Yahu nasıl abdest alınır bilmiyorum ki?"

Şadırvandaki boş yere oturmasını, yanındaki nasıl yapıyorsa öyle yapmasını tembihlemiş arkadaş. Bizimki tabureye oturmuş. Gömlek kolunu sıvazlamış, başlamış kolunu yıkamaya. Arkadaş diyor ki: "Adamcağızın kabahati yok, o esnada yanındaki kolunu yıkıyordu; bizimki de öyle yaptı!"

Bu aday, o seçimde vekil seçildi; bakanlık da yaptı; ayrı fasıl... Siyasetle, abdest almayı bilmenin birbiriyle doğrudan alâkası yok çünkü.

CAMİ CEMAATİ ARASINDA BİR ÜNİFORMALI GÖRMEK ÖZLEMİ...

50'li yıllarda, bir köy camisinde gördüğü minber işçiliğini fotoğraflamak için evvela abdest alan genç avukat asteğmenin hikâyesini bu sütunlardan hatırlarsınız. O hikâyede köyün muhtarı, taburun tavuk ihtiyacını karşılamak için köyü ziyaret eden asteğmene, sırf cami âdâbını bildiği için neredeyse köyün bütün tavuklarını birkaç dakikada teslim etmiş, üstelik para da kabul etmemişti.

Genç Cumhuriyetimiz için laiklik şüphesiz iyi ve isabetli bir başlangıç noktasıydı; lâkin pek fena uygulanmış, yer yer din aleyhtarlığı hatta dinsizlik propagandası olarak yorumlanmıştır. Bu kötü başlangıç yüzünden büyük bürokratlar, subaylar dinî inançlarını kamuya açık yerlerde göstermekten çekinirlerdi. Her askerî darbeden sonra bu hassasiyetin neredeyse saplantıya dönüştüğünü gördük. Bir cuma namazında hâki üniformalı bir asker görmek tabiatüstü hadiselerden sayılırdı. Hiç unutmam, Güneydoğu hadiselerinin şiddetlendiği, memur ve askerlere yönelik saldırıların arttığı bir dönemlerde bir Kürt arkadaşımız şöyle demişti:

-Komutanlar, valiler, bürokratlar bu işi bilmiyor. Namaz vakti halkın arasına karışıp camide saf tutsalar, selam alıp verseler halkın devlete bakışında çok şeylerin aniden değiştiğini görürüz!

'DİNDAR CUMHURBAŞKANI'

28 Şubat döneminde ordunun dini ve irticayı birinci tehdit sayması, rahmetli Erbakan hakkında bazı komutanların ileri geri konuşması halkta derin bir hayal kırıklığı meydana getirdi. 2002 seçimlerinden sonra AKP'nin hızlı yükselişinde, doğru performans göstermeleri kadar dindar insanların vekillik, başbakanlık hatta cumhurbaşkanlığına gelebilmesinin de payı vardı. Rahmetli Özal'ın cenazesinde yükseltilen "Dindar Cumhurbaşkanı" pankartı adeta

kamuoyunun hasretini ve fikriyatını özetliyordu. Ergenekon, Balyoz vs. gibi darbe teşebbüsleri esnasında ordunun ve laik bürokrat takımının hükümeti alaşağı etmek için el ele vermesi, bir hamle sonra AKP için büyük bir avantaj oldu. Pek çok insan, sadece vesayetçi çevrelere bir ders vermek için AKP'yi destekledi (Bkz. Bu satırların yazarı meselâ)...

NE GİZLE, NE GÖSTERİŞ YAP; SAMİMİ DAVRAN YETER

Bürokratların, siyaset adamlarının veya kumandanların camide boy göstermesi önceleri özlenen bir tabloydu fakat normal şartlarda dini icapları yerine getirmenin, siyasî propagandadan ayrıldığı o makul çizgiyi izlemek gerektiği de açıktır. Aslolan kamu hizmetini yerine getirecek insanların işlerini iyi yapmaları ve hukuka uygun davranmalarıdır; elbette onlar da inançlarını yerine getirirken (veya getirmezken!) gösterişten kaçınacak fakat sanki bir ayıp işliyormuş gibi gizli kapaklı da davranmayacaklardır.

Geçen hafta Başbakan'ın Genelkurmay'da kıldığı şükrancalık namazından gazetecilerin nasıl haberdar olduğunu tartışırken bir hafta içinde necip Türk basınında takkeli siyasetçi bolluğu ile karşılaşıverdik. Siyasetçinin takke takması değil burada mesele; takkeyle fotoğraf vermesinde. Nitekim son günlerde birdenbire sarıklı, kavuklu, palabıyıklı, Fatih Sultan Mehmed gibi objektife bakıp göz süzen, fotoğraf stüdyosuna gidip kiralık kaftanla mehteran bölüğü neferiymiş gibi poz veren tipler piyasayı sarıverdi. Hele bunlardan biri, adaylık kartvizitine bastırdığı "Referansım Allah'tır" ibaresiyle işin iyice suyunu çıkardı.

Cumhurbaşkanı'nın umre vazifesi esnasında ihramla veya Hazret-i Resul'ün kabri önünde takkeyle çekilmiş fotoğraflarının basında dolaştığı, Başbakan'ın "Sabah namazımı eda ettim, ardından bir de şükür namazı kıldım" diye gazetecilere sır çıtlattığı şu günlerde aday adaylarının kavuklu ile pişekâr kılığında fotoğraf çektirmesinden daha tabii ne olabilir?

Bu arada eski MİT müsteşarının aynı günlerde umrede namaz kılarken çekilen fotoğraflarının tesadüfen basına düşmesi de olsa olsa büyük bir tesadüftür! Halka işi düşenlerin, evvelâ, "Ben de dindarım yahu" görüntüsü vermek için gayrete gelmelerinde halkı küçük gören bir niyet yok mudur sizce?

HÂLÂ MI?

Kısa yoldan ifade edeyim; dindarlık beni rahatsız etmez fakat dindarlığın herhangi bir şey, siyaset, ticaret, beşerî ilişkiler gibi şeyler uğruna kullanılmasına katlanmak çok güç.

Herhalde şöyle bir hesap yapılıyor: "Halkımızın yüzde 99'u Müslüman. Ben de İslâmî görüntü verir, o yönde sözler söylersem halkımız beni çok sever; mağdur etmez, destekler. Partili büyüklerimiz de 'Böyle dinibütün bir adamı değerlendirmezsek çok ayıp ederiz; böyle zamanda böyle sıkı Müslüman kolay ele geçmiyor' diye düşünür. Öyleyse yaşadık!"

Halkımız evet, vaktiyle böyle düşünürdü ama hâlâ öyle düşündüğünü farz etmek istemiyorum. Ben halkımızın, "Alnı secdeli, başı takkeli, beş vakit namazında niyazında şu muhterem

devlet büyüklerimize ne iftiralar atıyorlar; onları bir kere daha seçelim ki, Müslümanlığın sırtı yere gelmesin" şeklinde düşündüğünü tasavvur eden siyaset erbabının, aslında halka pek iyi nazarla bakmadığını, hatta biraz saf, belki biraz da çocuk muamelesi yaptıklarını düşünüyorum.

Halkımız hakikaten hâlâ böyle düşünüyor ve Müslümanlık gösterilerinden övünç duyuyorsa ona söyleyecek sözüm yok.

Kompozisyon ödevi!

Gezi olayları sonrasında Müslüman-muhafazakâr kitleyi Geziciler karşısında kenetleyip ayrıştıracak iki önemli hadise cereyan etti; bunlardan ilki Dolmabahçe Camii'ne ayakkabıyla giren serseri takımının içki içtiği ve mekânı bir sağlık ocağı gibi kullandığı, müezzinin de çapulculara destek çıktığı iddiasıydı, ikincisi ise mâlum Kabataş olayı.

Her ikisi de çapulcu vandalların Müslümanların hayat tarzına dahlettiği şekliyle kamuoyuna satıldı ve korku içindeki insanlara, "Bayrağı kap, saflara koş" çağrısı yapıldı.

Gerçekler öyle değildi ama. İlkinden başlayalım; Taksim'de direniş çadırları daha ayaktayken Aksiyon'dan Murat Tokay'a verdiğim mülakattaki şu tesbitimin hâlâ yerli yerinde durduğunu görmekten övünebilirim: "Eylemcilerin camiye sığınmış olması direnişin belki de en sevimli olgusu idi. Ayakkabısını çıkarmamış olabilir. Sileriz, temizleriz, yeniden tahir hale getiririz. İmamın gösterdiği davranış hepimizin yüzünü ağartmıştır. Allah ondan razı olsun. Kapıları kapatsa hepimiz utanacaktık."

Kabataş olayları ise insanları "Safları sıkıştıralım Müslümanlar, cemaat dışarda kalmasın" beklentisiyle yeniden fırına sürüldü. Bilmemkaç yazarı birden aynı başlıkla yazı yazmaya davet eden müşterek ilham, herhalde basın tarihimizin en eğlenceli fasıllarından biridir. Eğlenceli, çünkü ilk gün koroya katılamayan erbâb-ı kalem, akabinde birer-ikişer farklı başlıklarla, kem-küm ederek de olsa "Tahrir vazifesi"ni yerine getirdiler ve getirmekteler.

İlk günlerde, "Bacımıza hakaret ettiler" söylentisi egemendi ve ortada sebebini hâlâ anlayamadığım, "görüntülerini bizzat seyrettim, bana inanmıyor musunuz?" propagandası vardı. Kabataş'ın mobese görüntüleri daha sonra yayınlandı; bu kayıtlarda, iddia edilen insanlık dışı vukuata dair hiçbir eser yoktu. Mâlum söyleyişle, basit bir video kaydı, çok dramatik bir teoriyi berbad etmişti.

Meslekdaşlarımın içine itildiği şu müşkül durum için onlar adına hakikaten üzülüyorum. İmam-Hatip talebelerine münazara konusu verir gibi onca kerli-ferli yazara kompozisyon ödevi yazdırılması, basınımızın bir kanadının ne kadar zor şartlar altında çalıştığının acı fakat haşin bir örneğidir!

Oysa, kamuoyuna basit bir açıklama yapılarak mesele o gün orada kapatılabilir, "Bütün hadise, o günlerin gerginliğinden aşırı derecede hassasiyete kapılmış bir genç annenin heyecanını abartılı şekilde aksettirmesinden kaynaklanmıştır" denilebilirdi. Halktan özür dilenmesine bile gerek yoktu; unutup giderdik nasıl olsa…

Tam aksini gördük! Gezi travmasından toplumu gerip kamplaştırarak sıyrılmaya çalışan çevreler, hayâlî bir olayı inatla cereyan etmiş gibi göstererek kitleleri 'gaybe iman'a çağırıyorlar. "Video kayıtlarını boşver, sanki olmuş gibi davran; safları bozma!" Bu bir kitlevî hipnoz veya daha isabetli tabirle toplu gözbağcılık gösterisidir. Medya zoruyla kitleleri suların yükseğe aktığını inandırmaya çalışan 'üst akıl' için, "yanlış yaptık; geri adım atıyoruz, özür dileriz" diyebilme durağı çoktan geride kalmış. Ne pahasına olursa olsun efsânenin ilk sürümünde ısrar edilerek, "Toplum biz ne söylersek ona inanır ve onu satın alır" tezine mıhlanıp kalmak, mahiyeti bakımından tüyler ürpertici ve halkı aşağılayıcı bir şey. Medyanın önemli bir kısmı, elinde tuttuğu zincirli saati yavaşça sallayarak, "Gevşeyin, sadece bana odaklanın; gördüklerinize değil sadece bana inanın, birazdan uyuyacaksınız" diyen hipnozcunun muayene odasındaki hasta kanepesine döndü.

Gerçeğin bu kadar zorlanması, bu kadar incitilmesi hayır alâmeti değil; bunları görünce, "Yapmayın efendiler; râzıyım paralele sövün, vatana ihanetle suçlayın, faizcilik, dolar spekülasyonuyla itham edin fakat hakikatleri bu kadar tâcize uğratmayın" diyesim geliyor.

Gördüğüm lüzum üzerine...

-Efendim, gördüğüm bazı lüzumlardan ötürü müsteşarlık görevimden ayrılmak istiyorum!

-Ne, hayrola başkan; rüya mı gördün nedir? Yoksa koltuğumda gözün mü var? Otur oturduğun yerde, sen benim turşu küpümsün. Bir yere de gidemezsin...

-Turşu değil de sır olacaktı sayın efendim; turşu biraz şey oldu...

-Ha ha... vaay alındın demek? Yav kardeşim biz kader arkadaşı değil miyiz; canım ciğerim, sır kâtibim değil misin? Kim öğretti bakayım sana bu lâfları ha, öyle lüzum görmeler şunlar bunlar? Hoca'yla mı görüştün buraya gelmeden önce sen; söyle söyle sıkılma... Bu ağızlar iyi ağızlar değil çünkü... Sağda solda kimseye söylemedin değil mi?

-Valla, ne bileyim, az önce basın açıklaması yapmıştım ama böyle kızacağınızı bilseydim...

-Canım kardeşim, insan önce bi danışır; burada bostan korkuluğu değiliz yani... Yo yo estağfirullaha filan gerek yok. Nedir derdin? Maaşın mı az, halledelim. Daha fazla yetki mi istiyorsun? Geçen sene yaptığımız kanunla yetki sınırlarını sen belirliyorsun yahu. Yorulduysan Körfez ülkelerine göndereyim seni, başka bir yere gitmen iyi olmaz çünkü; biraz gez, açılırsın. Sonra bak, düşünmeden konuşuyorsun, bir defalığına affediyorum. Sen bana

karşı öyle lüzum filan göremezsin tamam mı; lüzumu ben görürüm. Sen efendice kabul edersin.

-Sayın büyüğüm, size karşı sürç-i lisan ettimse bağışlayınız. Mesele yorulmak, yıpranmak değil. İçimden gelen hizmet aşkısı öyle şey ki, anlatamıyorum. Bürokrasiden aldığım güçle milletime hizmet etmektense, halktan aldığım güçle... uygun göreceğiniz bir partiden aday adayı...

-Dur dur dur; bunlar nasıl bir ağızlar öyle; affedersin komünist ağzı! Hem nerden aday adayı oluyorsun ki sen; kilosu kaç kuruş aday adayının bu sıra? Bak, dün senin Hoca, senin gibi aday adaylarını tuzluk diye bir güzel boyadı. Kıymetini bil evlâdım. Yok öyle partiye girmek filan... Gördüğüm lüzum üzerine siyasete girmeni yasaklıyorum, o kadar!

-Efendim yine de takdirinizle gördüğüm lüzum üzerine anayasal hakkımı kullanmak istiyorum. Bunu engelleyemezsiniz.

-Ne demek engelleyemem; benim engellemediğim ne kaldı yav? Ayrıca o anayasa mıdır nedir, çok güvenme ona. Anayasa da, babayasa da benim. Üç-beş aylık ömrü kaldı o anayasa dediğin şeyin. Yenisini yapacağız inşallah gıcır gıcır. Güzelce ciltletir, imzalar, sana da bi tane hediye ederim. Hâtıra olur...

-Bari biraz düşünseniz bu konuyu...

-Ya ben ne diyorum tanburum ne çalıyor? Kalbimi kırıyorsun ama; canımız ciğerimiz dedik, bağrımıza bastık; adamın konuştuğu lâfa bak. Aday adayı olacakmış... Yok bi de üste başvuru parası ver bari... Verdin mi yoksa... Ne kadar aldılar?.. Yok canım... İyi para haa... Kaç kişi başvurmuş? Hmm... Dolar kaç kuruştu ki bugün?

-Çok hevesim vardı ama efendim; halka hizmet...

-Bak hâlâ hizmet diyor; demin de hizmet çıktı ağzından, duymazlığa verdim. O menhus kelimeyi kullanmayacaksın. Sen şimdi git Hoca'ya, ben söylerim, yırtarlar müracaat dilekçeni. Yeni bir dilekçe yaz. Bir ara başım döndü, yanlışlıkla istifa etmişim filan diye yazarsın bişeyler ama paranı iade etmezler ha bilesin. Aday adaylığı öyle çocuk oyuncağı değil. Para partide kalır; sana da bir ders olur.

-Peki efendim, siz nasıl uygun görürseniz; gördüğüm lüzum üzerine yeniden görevime döneyim artık.

-Peki peki, efelik sende kalsın; yürü işinin başına sevimli şey seni... **t.alkan@zaman.com.tr**

Alâattin

İktidarın amiral gemisi pozisyonundaki gazetenin, geçen salı manşetten taçlandırdığı info grafik çalışması, biz Türklerin gerçeklik algısı üzerine yapılmış en güzel ve derin esprilerden

biriydi; bu espriyi kısaca, "Gerçek, bizim öyle olmasını istediğimiz bir şeydir ve aslında ne olduğunun önemi yoktur" şeklinde ifade edebiliriz.

Kabataş İskelesi'nin hemen arkasındaki set üstünden 'Panorama' özellikli bir fotoğraf makinesiyle çekilen enine uzun kadrajlı fotoğrafı görünce, zihnim beni şaşırtıcı bir çağrışımla 40 yıl kadar geriye götürdü.

Sene 1973; yer, Ankara Cebeci'deki Atatürk Öğrenci Yurdu ki o günlerde talebe takımı arasında sadece "Site" diye bilinirdi. Hepsi de fakülte hayatının ilk günlerini yaşayan bazı uyanık hemşehrilerim, "Dertler bölüşünce azalır" kavliyle bizim Alâattin'e felekten bir gece yaşatmaya karar verip yurt odasında minik bir çilingir sofrası kurmuşlar. Belki bu def-i gam ihtiyacının hemen ardında, o günlerde hepimizin bir küçük kanat darbesiyle şuna-buna kolayca âşık oluvermemizin yürekte açtığı geçici bir yanığın giderilmesi vardı. Çilingir sofrasında öğrenci mezelerinin tamamı mevcut: Peynir, zeytin, memleketten getirilmiş süzme yoğurt, belki biraz da pastırma. Müskirat olarak uyanık arkadaşlar, kantinden tedarik ettikleri birkaç şişe kolayı 'müsait' görmüşler. "Haydi Alâattin vakit tamam, senin için viski bile aldık" denilerek sofraya çökülmüş.

Hadisenin devamında Türk tipi gerçeklik algısının tipik tezahürlerinden birini görüyoruz. Alâattin ikinci 'duble'den sonra kafayı bulmaya başlar, dördüncü bardakta ise, "Vermediniz de ne oldu; seviyorum ulan seviyorum"larla başlayıp of oflarla nihayetlenen 'esriklik' nöbetlerine girer. İşi ciddiye alan muzip arkadaşlar Alâattin'i 'Çok hızlı içtin be oğlum, meğer sen ne yiğit, ne sert bir delikanlıymışsın' diye koltuklarına girip hava aldırmaya bile çıkarırlar.

Alâattin iyi içici filan değildi tabii, aksine temiz, mütedeyyin bir arkadaşımızdı ve hepimizden evvel beş vakte başlayıp sakal çevirdiğini hatırlıyorum fakat 'esrikliği' gerçekti. Burada 'sarhoşluk'tan ziyade 'esriklik' tâbirini hasseten vurguluyorum. Alâattin'e birkaç çay bardağı kolayla kafayı bulduran alkol değil sarhoş olma arzusuydu ve tanıdığım psikiyatri uzmanları sonradan bu hâlin pekâlâ mümkün olabileceğini söylemişlerdi.

Yeniden o fotoşok, daha doğrusu CG (Computer generated, yani bilgisayarda üretilmiş) sanatının en şaheser fakat aynı derecede 'naiv' çalışmasına dönebiliriz; manşette de görüleceği gibi meçhul CG sanatçısı bu eserinde bilinçaltı, yani subliminal telkin metodunu kullanarak, "Bu karede deri pantolonlu heriflerin görülmeyişi onların o tarihte orada olmadıkları anlamına gelmiyor; dilini damağına yapıştırarak sıdk-ı cân ile fotoğrafa kilitlenirsen üç vakte kalmaz zuhûrat vâki olacaktır" demeye getiriyor. Buradan hareketle bir kere daha anlıyoruz ki gerçek, bizim olmasını istediğimiz şeydir ve sekiz-on gazete, onbeş TV'de ısrarla ve bıkmadan aynı vird, yani 'Mantra' tekrar edilirse algı gücünün şâhikasına erişmemiz pekâlâ mümkündür. Meseleye iyi kilitlenme ve yüksek iman metodu'nu kullanarak olmayacak hiçbir şey olmadığı gibi, icabında olan hiçbir şeyin de aslında olmadığını kolayca görebiliriz.

Mevzu açılmışken bahsekonu ünlü CG çalışmasında Tophane istikametine giden yoldaki siyah tırtıla benzeyen garip cismin mahiyetini de aydınlatmak isterim. Pan özellikli akıllı telefonlarla fotoğraf çekerken kadrajdaki bütün nesnelerin hareketsiz durması gerekir, eğer siyah bir otomobil hareket halinde ise biz onu üst üste yapışmış çok sayıdaki görüntüsünden ötürü tırtıla benzetebiliriz ki bu bile eserin metafizik derinliğini hissettiren haşmetli ve elbette bilinçli bir görsel zenginlik oluyor.

Alâattin, bi duble de bize ver kardaş; kuru kuru gitmiyor bu olgular!

New York'ta 50 gün

New York'a bundan tam altı sene önce, gazetedeki arkadaşlarla 5 günlüğüne gitmiştik. 2009'un Şubat'ı da kıştı ama 6 yıl sonra New York ve çevresinde karşılaştığım manzaralar bana çocukluk ve gençliğimdeki eski kışları hatırlattı.

Tipiler, boranlar, eksi 20'lere vuran ayazlar. Hele bir ara NY Belediye yönetimi işi fazlaca ciddiye alıp ertesi gün kimsenin işe gitmemesini, ailelerin çocuklarıyla evlerinde oturmalarını duyurup ertesi gün beklendiği kadar tipi filan olmayınca manzara daha renklendi.

New York'ta çalışan oğlum ve gelinimin ısrarlarıyla başladı mâcera. Önceleri, "Olur, geliriz bir ara inşallah" diye daveti resmen savsakladım; bir ara üç-beş gün ziyaret eder döneriz diye düşünüyordum ama büyük oğlum gidiş-dönüş biletlerini bir emrivaki yapıp elimize tutuşturunca iş ciddiye bindi. Gidiş ve dönüş arasında 50 gün olduğunu görünce tam tuzağa düştüğümüzü anladık ama dostlar başına; tatlı bir tuzaktı bu...

Uzun bir tatil yapabileceğimi düşünüyordum ve yanıldım tabii ki. İnternet'in evrensel bir ağ olması hesaplarımı boşa çıkardı. Gündelik rutin çalışmaların arasına sıkıştırdığım ahbab ziyaretleri ve alışveriş gezileri, tatil değil belki başka türden daha yoğun bir çalışma oldu. Şikayetçi değilim ama…

ALIŞ VERİŞ İŞLERİ

Standart bir Türk'ün ABD'de 'gezdim, tozdum' diyebileceği en büyük faaliyet, -artık Türkiye'de de olduğu gibi- AVM'leri gezmekten ibaret. Elbette çok daha büyük, elbette ürün açısından çok daha farklı ama neticede aynı şey. Biz yaştakilerde Özal dönemi öncesinden kalma bir "Oralarda kimbilir neler neler vardır!" imrentisi vardı. Oralarda, tüketim malları açısından Türkiye'de bulunmayan bir şeyler kalmadığını farketmek her defasında insanı şaşırtıyor ve sevindiriyor. Belki gıda ve sebze-meyve reyonlarındaki çeşitlilikten bahsetmek mümkün. Tipik bir Egeliyi bile etkileyecek derecede zengin çeşitte yeşillik ve sebze reyonlarında, "Yahu bu otlar nedir, ne işe yarar, nasıl pişer" diye şaşırmaktan kendinizi alamıyorsunuz.

Benim alış-veriş listemin ilk maddesi, şöyle etekleri uzunca, sıcak bir pardösü benzeri bir giyecek edinmekti ve onca araştırmaya rağmen bir ay sonra aradığımın bir benzerini bulabildim.

Öteki madde, tahmin edeceğiniz üzere hırdavattı ama öyle hemen aklınıza gelen çekiç, rende, testere cinsinden değil... Birkaç aydan beri amatör seviyesinde Saraciye meşgalesi üzerine yoğunlaştım. Evde yol açabileceği döküntü ve kirlilik bakımından marangozluğa nazaran bir derece daha temiz bir iş. Aklımın erdiği kadarıyla İstanbul'da saraciye malzemesi satan dükkanları dolaştımsa da –deri hariç- aradığım malzemeyi bulamadım. "Artık ABD'de kimbilir ne mağazalar vardır; seçer beğenir esaslı bir saraç takımı dizerim kendime" diye hesap ediyordum; hesabım kısmen doğru çıktı çünkü bu gibi alengirli ve artık pek icracısı kalmamış zenaatlerin perakende malzemesini bulmak neredeyse imkânsız. İnternet üzerinden sipariş vermek mümkün ama gözle görüp sağına soluna bakmadan bir fotoğraf üzerinden kanaate varmak kolay mı? Üstelik pazarlık imkânı da yok. Lâf aramızda pazarlık yapmayı ömrümce hiç beceremedim; ayrı bir yazı konusu! Yine de beni hayli zaman oyalayacak miktarda cici saraciye takımları ile aziz yurdumuza dönmüş bulunuyorum. Yeri gelmişken bir tesbitimi belirtmek isterim: Bizde deri ve ham malzeme gayet kaliteli, onlarda ise âlet yapma titizliği imrenilecek seviyelerde. Bu da bir başka yazı konusu! İşi ağır yapıyorlar, benim zevkime göre biraz da kaba fakat sağlam ve güzel.

Anlıyorsunuz ki, bizim estetik zevklerimizin şekillenmesinde Avrupa tesiri daha baskın; ee, şöyle böyle 800 seneden beri Avrupa'nın kapıbir komşuyuz…

"MADE IN USA" NEREYE?

Bu arada önemli not: Tekstilden hırdavata kadar ürünlerin çoğunda Uzakdoğu pazarlarında harıl harıl üretim yapan Taiwan, Çin, Vietnam gibi ülkelerin imzasını görmek de şaşırtıyor insanı. Birleşik devletler teknoloji yoğun, ince işlerde daha fazla değer üretirken sınai mal diyeceğimiz sektörden yavaşça elini çekmeye başlamış sanki. Bana pek hayra alâmet gibi görünmedi; ne var ki mal ve hizmetlerin bu kadar hızlı hareket edebildiği ve geniş pazar bulabildiği küçülmüş bir dünyada, 20. yüzyıldan kalma 'yerli malı' saplantısı gittikçe anlamını kaybediyor galiba.

Size sevimsiz bir haber vereyim; Türkiye'deki sert kamplaşma iklimi, Avrupa'daki Türk topluluklarını etkilediği gibi ABD'de yaşayan Türkleri de vurmuş maalesef. Partili-partisiz, şucu-bucu bütün Türklerin katıldığı ortak bir faaliyet neredeyse yok gibi. İnsanların gurbet ellerde politik görüşlerine göre birbirine tavır takınması gerçekten çok üzücü. Söylemeye dilim varmıyor, cuma mescidlerinde bile sevimsiz psikolojinin varlığını hissettim. Avrupa'daki camilerde çok öncelerden beri yaşanan ayrışma, ABD'de de var. Bir mânâda

herkes kendi mescidine devam ediyor. Diyanet'in camisine gitmektense Filistinlilerin, Endonezyalıların mescidini tercih edenler bile oluyormuş. İslâm dünyasından farklı çehreleri tanımak için iyi bir fırsat ama mescidlerin birleştirici fonksiyonunu kaybetmesi çok üzücü. Vebâli mesullerinin başına!

DEMOKRASİNİN AŞİRETLER DEVRİNE MİYİZ?

Amerikan gündelik hayatında siyasetin neredeyse kimsenin ilgisini çekmeyişine bayıldım ve anladım ki binanın vaktiyle doğru esaslar üzerine kurulması gerekiyor. Siyasetle ilgilenen insanlar var şüphesiz fakat Türkiye gündemine boğazına kadar gömülmüş olanlarımız için farkedilmeyecek kadar geride duruyorlar. Onlar postu çoktan ölçmüş, paylaşmış ve ortak kurallara saygı göstererek bir sistem inşa etmişler. Biz henüz post kavgasındayız. Bırakınız kanunları, anayasayı, sistemi filan daha sözlükteki kelimelerde bile mutabık değiliz (Bkz. 'Müsait' tartışmaları!). Bir yerleri ele geçirmek iştahının bu derece âşikâr bir hırsla siyasi mücadele konusu edilmesinden anladığım şudur: Biz demokrasinin henüz beylikler, hatta aşiretler, kabileler dönemini yaşıyoruz. Türkiye'deki kavga siyaset kavgası görüntüsünde bir aşiretler mücadelesi ve işin berbat tarafı anlaşmak için ortak hukuk zemini yok. Çıplak güç geçerli. Öyleyse 'Millet olmak' tarifine bir nitelik daha eklenmeli: Kamu idaresinin esasları üzerinde, özellikle hukukun gerekliliği üzerinde mutabakat sağlamak.

DEVAMI HAFTAYA İNŞALLAH

Farkettiğiniz üzere 50 gün gibi hayli uzun bir sürede bile Türkiye'den kopmak mümkün olmuyor. Karşılaştığınız her farklı unsurda ister istemez mukayeseye başlıyor ve genellikle üzülüyorsunuz. Hal böyle olunca bir kerede bitirmeyi tasarladığım New York intibalarını birkaç hafta daha uzatmak gerekecek anlaşılan.

TC. AŞ.

"Yahu sosyal medyada dolaşan caps türü asparagaslardan biri olmasın" diye pirelenip kontrol ettim; meğer doğru imiş. Sayın Erdoğan, yüzlerce kişinin önünde aynen böyle söylemiş: "Bir anonim şirket nasıl yönetiliyorsa Türkiye de öyle yönetilmelidir."

Açıksözlülüğünden ötürü Sayın Erdoğan'ı kutluyorum; bir fikir ancak bu kadar veciz ifade edilebilirdi. Onu pek çok bakımdan eleştirebiliriz fakat dobralığına kimse söz söylememeli. Halkına sürpriz yapmayı sevmeyen bir yönetici o, ne yapacaksa önceden söylüyor; nitekim, "Ben bildiğiniz cumhurbaşkanları gibi davranmayacağım" dedi ve sözünü tuttu. Önceden haber verip de yerine getirmediği tek sözü, Meclis huzurunda verdiği şu yemindir: "...üzerime aldığım görevi tarafsızlıkla yerine getirmek için bütün gücümle çalışacağıma Büyük Türk Milleti ve tarih huzurunda, namusum ve şerefim üzerine andiçerim."

Eh o kadar kusur, kadı kızında da bulunur...

Gündem icad etmek için danışman takımının heybeden çıkardığı günlük tartışma konularından birine benzemiyor bu; daha ziyade, şiddetli duygu fırtınası esnasında şuuraltının infilak etmesini andıran bir tepki. Bu tepkide piyasaları yakından izleyen atılımcı ve gözüpek bir işadamının, dırı-bırı sebeplerle elini-kolunu bağlı hissetmesi yüzünden kaçan fırsatlara yanarak isyan etmesine benzer bir durum var. Şirketi uçurup bir anda büyütmek mümkün fakat ah o ayakbağları olmasa...

Devlet yönetiminin, serbest piyasada yatırım yapan ticari bir şirkete benzetilmesi üzerinde fazlaca durmuyor ve bu zevkli görevi, "Devlet" deyince elden ayaktan kesilen, kapıldığı haşyet veli ürperişten ötürü ağzı kuruyup nabzı hızlanan, devletin kudsiyeti üzerine bıraksanız, saatlerce konuşabilecek ve yazabilecek kadar hamûleli arkadaşlara bırakıyorum; bilakis devletin anonim şirket gibi yönetilebileceğinin ileri sürülmesini öğretici ve eğlendirici bulduğumu ayrıca belirtmek isterim. Bu cümlede biraz fazla ileri gittiğimi düşünenlere tavsiyem şu anda devletin nasıl ve kimler tarafından yönetildiğini bir kere daha gözden geçirmeleridir! Bu mukayeseden hareketle hukuk devletine saygılı herhangi bir şirket yöneticisinin, şimdikilerden daha iyi devlet yöneteceği hakkında benim şahsen şüphem yok.

Sayın Erdoğan, istemeden da olsa doğru ve güzel bir şey yapıyor; bizleri Afrodit'in iç organları hakkında anatomi dersine davet ediyor âdeta. Belki sevimsiz bir şey ama gerekli. Afrodit hanımın nasıl ki herkes gibi bir sindirim sistemi, karaciğeri, böbrekleri vs. varsa, olanca güzelliğine rağmen her canlı gibi o da ara sıra terliyor, burnunu silmek veya tükürmek ihtiyacı duyuyorsa devlet de öyle bir şeydir demeye getiriyor ve "Gözünüzde büyütüp durmayın; devlet dediğiniz şey bir AŞ gibi yönetildiğinde çok daha randıman alınacak bir işletmeden ibarettir" tezini savunuyor.

Bu "randıman" kavramına sosyal devletçi arkadaşlarımızın nasıl huylanıp küplere bineceklerini gözümde canlandırabiliyorum; "Devlet bir şirket değildir a efendi; kâr gözetmez, senin aile şirketlerine de benzemez" diye yeri göğü birbirine katacaklardır!

Sizleri AŞ'lerin nasıl kurulup işlediği, nasıl yönetildiği hakkında yormayacağım. Devlet bir AŞ gibi işletilebilir ve işin ilginç tarafı şimdikinden iyi olacağı kanaatindeyim fakat Devlet AŞ'nin, gönüllerin sultanı başkanlık sistemi ile bir alâkası olmadığı ayrıca vurgulanmalıdır. "Ha işte, bu başkanlık sistemi de buna benzer bişeydir, korkulacak bir durum yok" diyenlerin, halkın irfanı ve sezgisi hakkında hayli güvenilir anketler yaptırdığı anlaşılıyor. Bakarsınız TC. AŞ'nin hisse senetleri, genel seçimlerde kapış kapış olur... Ayrıca "Milli irade" konseptinden "Hissedarlar genel kurulu" kavramına terfî etmek de az-buz gelişme değil hani!

Belki sevimsiz bir ayrıntı ama hatırlatmak zorundayım; anonimi de dahil bütün şirketler, hatta ufacık bakkal dükkânları bile hukuka tâbidir.

Hukuk hukuk... Hani şu fakültelerde okutulan şey var ya, o!

Erdoğan'sız AKP?

Artık mâkul AKP'lilerin de kabul etmek zorunda kaldığı bir gerçekle yüz yüzeyiz: Türkiye'nin en ciddi problemleri sıralamasında Sayın Erdoğan, son iki yılda yaptığı şaşırtıcı hamlelerle ilk sıraya oturmayı başardı.

Erdoğan'ın, ülkesine değil ama partisine yaptığı son büyük hayır, Gezi eylemleri esnasında halkı kutuplaştırarak AKP'yi gerçek bir siyasî parti haline getirmesi oldu. Seçmen, bir hayat-memat meselesi karşısında bulunduğuna inandırılarak partisi etrafında kenetlendi ve ona sahip çıkma iradesi gösterdi. Bana göre Gezi sonrasında AKP, artık Erdoğan olmadan da ayakta durabilecek, hatta kendi dinamikleriyle iktidarın en büyük adayı olma üstünlüğünü koruyabilecek duruma gelmişti. Gezi'den sonra Erdoğan yönetiminde AKP'nin kazandığı iki mühim seçim başarısı bir Pirus zaferiydi; rakiplerini yenmesine rağmen kendisini de perişan eden bir zafer!

Kartaca'nın efsânevî lideri Anibal'e, maiyetindeki generallerden biri şöyle demiş bir gün, "Rakiplerini yeniyorsun ama kazanmayı bilmiyorsun!" Erdoğan da öyle; rakiplerini yendi ama kazanamadı. Onda zafer kazanmış birinin itminânını değil, endişe içinde gergin ve rahatsız birinin asabiyetini görüyoruz. İşte o yüzden maddî plânda hemen her şeye sahip olmuşken kapıldığı meşrûiyet anaforunda kaybolup gitmemek için ülkesine ve partisine zarar vermekten kaçınamayan bir lider durumunda.

Bir an için Erdoğan'ın kendini emekliye sevk ettiğini ve izzet ü ikbâl ile siyâset sahnesinin dışına çekildiğini düşününüz: Ekonomi yönetimi paniğe kapılır mı, yoksa kamu maliyesi ilminin gereklerini yerine getirmekte kendini daha rahat mı hisseder? Cevap hanesi takdirinize açık...

Dışişleri'ni ele alalım: Erdoğan'ın şahsî angajmanı yüzünden Türkiye'nin milletlerarası camiada "itilmüş-kakulmuş" muamelesinden daha geriye düşmesi söz konusu olabilir mi; yoksa Hariciye'nin eli güçlenir, daha dengeli ve prestijli bir dış siyaset izlemek konusunda zengin seçeneklere kavuşur mu? Takdir yine sizin?

Kürt meselesi'ne gelelim; hani birkaç gün evvel, "Kardeşim ne Kürt sorunu ya. Artık böyle bir şey yok. Bir Kürt olarak senin neyin eksik?" diye başta Kürtler olmak üzere herkesi ters köşeye yatırdığı Kürt meselesi... Vaktiyle müzakerelere başlamak yolunda gösterdiği siyasî cesareti bugün, oy uğruna meseleyi sürüncemeye sokarak harcayan Erdoğan, partisini de artık güvenilmez bir muhatap durumuna düşürdü. Erdoğan'sız bir siyasi iklimde çözümün daha onurlu ve pratik bir istikamete yöneleceğinden şahsen şüphe etmiyorum.

İç barışa gelelim; komşuların birbirine yan gözle bakmaya başladığı, akrabaların küsüştüğü, kırk yıllık arkadaşların zehirlendiği iç barışı eski haline getirebilmek için ne lâzım? Erdoğan halkın yarısını diğer kısmına düşman gibi göstererek iktidarda tutunmayı başardı ama

tutunduğu yerde artık kendisi bile rahat değil. Onsuz bir siyasî iklimin iç barışı süratle onaracağına şüphe yok.

Ve en önemlisi, Erdoğan'sız bir AKP'yi tasavvur etmek. Kimse bugünlerde AKP yönetiminin yerinde olmak istemez. Hükümeti ve parti yönetimini bir an bile rahat bırakmayan, kendisinden bağımsız karar alabilmesine imkân bırakmayan ve artık stand-up tadını veren yevmî konuşmalarıyla partisini her gün açığa düşüren Erdoğan, kendini emekliye ayırdığında bu gelişmeye en çok AKP'liler memnun olacaktır.

Evet, Kürt meselesi yok, pahalılık, işsizlik, diplomatik 'değerli' yalnızlık filan da yok ama şu noktada herkes müttefik: Türkiye'nin bir Erdoğan meselesi var ve Erdoğan kendini emekliye ayırmadan Türkiye'nin tabii dengelerine kavuşması mümkün olmayacak.

Çocuk!

-Alicaan, tebrikler, işte şimdi iktidardasın. İnsanlar sana güvendi. Haksızlıklara, hakaretlere uğramıştın, mağdurdun. Bu çocuktan adam olmaz, muhtar bile olmaz diyorlardı ama bak Allah'ın lutfu, halkının desteği ile bir yere geldin...

-Evet amca, çok şükür!

-Güzel. Şimdi Alicancığım, ekonomi yönetimine dikkat etmelisin öncelikle, piyasalara, dış sermayeye güven vermelisin. Düzgün, işin ehli bürokratlara şans tanı. Merkez Bankası'nın bağımsızlığına saygı göster. İstihdamı artır; yolsuzu, hırsızı affetme, fukarayı gözet e mi evlâdım?

-Peki amca!

-Aferiin! Önemli bir konu daha var: Alevî'dir, Kürt'tür, Ermeni'dir, solcudur, Roman'dır diye insanlar çok eziyet çektiler. Onların hukuklarına, kültürlerine saygı göster. Kalplerini kazan. Onları onurlandırmayı unutma olur mu çocuğum?

-Tabii ki amca; ne güzel söylüyorsun; öyle yapayım!

-Senden de onu bekleriz zaten. Alican bak bir de muhalefet diye bir şey var; bunlar sana ilk bakışta sevimsiz, geçimsiz gibi gelir fakat lâzımdır. Onların hukukunu ve onurlarını da gözet; diyalogdan kaçınma. Onlar da senin gibi memleket evlâdıdır. Demokrasiyi lâf olsun diye değil, samimiyetle destekle!

-Hı hı, elbette; biz de düne kadar muhalefetteydik. Tabii ki saygı gösteririm amcacım!

-Maaşallah. Alicancığım daha koltuğunu bile ısıtmadan vesayetçi çevreler kuyunu kazmaya, seni zayıflatmak için ordu içindeki uzantılarını harekete geçirip kışkırtıcı eylemler tezgâhlamaya başladılar. Sen son umudumuzsun Alican. Baskılara pabuç bırakma, halkın sana verdiği vekâlet değerlidir; kadrini bil. Bak daha şimdiden darbe planlarına başlamışlar bile...

-Çok korktum amca, naapayım?

-Dik dur, şapkasını alıp gidenler gibi olma. Hukukî yetkilerini kullan. Suça bulaşanı uzaklaştır ve adalete teslim et; bu arada uluslararası ilişkileri de iyi gözet. Komşularımızla iyi geçin. AB projesi çok önemli. AB'ye girmek için gerekli altyapı dönüşümlerini destekle olur mu canım?

-AB iyi bir şey zaten amca; öyle yapayım değil mi?

-Elbette Alican; vesayetçilerin sarkıntılığından emin olmak için en iyisi evrensel hukukun yanında yer tutmaktır. Aman bu doğrultudan vazgeçme. Bu vesayetçi takımı gün gelir, 'Sana şeker vereceğim Alican; seni sinemaya götüreyim Alican?' diye seni kandırmaya çalışırlar. Vatanperverlikten dem vurur, ülkenin satıldığından şikayet ederler. Sakın aldanma. Hukuktan başka kimseye güvenme; âdil ol, hakperest ol yeter.

-Anayasa yetersiz ama amca; elimi kolumu bağlıyor. Sayımız da şimdilik yetersiz; ne yapayım?

-Referanduma gitsene Alican; hepimiz seni destekleriz. Korkma kazanırsın. Yeter ki ülkeyi daha demokratik, insanî bir yönetime kavuştur. Vesayetçileri yargıla, başıbozuk serdengeçti takımının tehditlerine pabuç bırakma. Bu arada Kürt barışı için elini taşın altına koy; acıları dindir; hepimiz sana destek oluruz. Bu millet de yedi ceddine dua eder.

-Peki amcacığım, olur amcacığım; sana ne istersen vereyim amcacığım!

-Berhüdâr ol yavrum. İstikâmetini bozma yeter, başka ihsân istemez. Bu arada nedir o arkanda sakladığın şey; göster bakayım bana? Aa, olur mu Alican? Nerden buldun bakayım bu kara parayı... At onu elinden. Seni yaramaz seni. Çok fena çok fena!

-Bana ne bana ne; vermiicem işte, vermicem; yerde buldum onu ben. Hocaya sordum, helâldir çocuğum ye dedi. İmdaat, bu amca bana uygunsuz şeyler teklif ediyor! Vesayet teyze, Vesayet teyzee; kurtarın beni bu paralelciden, paramı elimden alıyor!

New York düşünceleri

-Bir yaban kazını veya yaban ördeğini dünya gözüyle en son ne zaman gördünüz, sorusuna çoğumuzun vereceği cevap tahminimce olumsuz olacaktır. Kuş gözlemcileriyle avcılardan başka bu güzelim hayvanları havada veya yerde gören yok gibi. Peki bir geyiği, ormanda ağaçlar arasında gezinirken görenimiz var mı?

Ben bir ay önce gördüm, ama Türkiye'de değil.

Yaban kazları ve ördeklerini "New York'un içi" sayılacak Hudson körfezinde konup uçarken görünce aklıma gelen ilk şey, "Avcılar nerede; mutlaka şimdi birileri ateş eder" diye endişelenmek oldu. Geyiği görmek için ise ormana gitmeye gerek bile yok; otoyol kenarındaki ağaçlar arasında lâkaydane bir edâ ile geziniyorlar!

Tabiat varlıklarına karşı bakışımızda bir gariplik, bir aksaklık olduğunu düşünüyorum; belki hayvan belgesellerine Türkiye'de bu kadar fazla seyirci çıkmasının sebebi tabiattan dramatik kopuşumuzdur. Uçan, yürüyen ve yüzen her canlıya ateş etmeyi marifet bilen avcılık anlayışını ehlileştirmek için daha çok gayret sarf etmemiz gerekiyor diyeceğim ama galiba artık vakit çok geç.

(Tam bu satırları yazarken ormanlık alanların kıyısına-köşesine inşaat ruhsatı verecek torba kanun teklifi haberi düşüyor ekranlara!)

PARAMIZLA REZİL OLMAK...

Amerikan filmlerinde görüp özendiğimiz, "Ah n'olur biz de böyle kutu gibi şirin ve bahçeli evlerde oturabilsek" diye iç geçirdiğimiz küçük şehirlere ve kasabalara da yolumuz düştü. Büyük şehirlerde 'Downtown' denilen ve iş merkezlerinin yoğun olarak bulunduğu özel bölgeler haricinde tipik Amerikan yerleşimi yüksekliğine değil enine yayılmış bir karakter gösteriyor. Vaktiyle imar işlerine bakan kamu otoritesi şehirlerin merkezine yığılmak yerine açık araziye yayılmayı ve yatay yerleşimi teşvik ettiği için sevimli ve insânî bir iskân anlayışı yerleşmiş. İnşaat muhasebesini bilmem lâkin basit bir hesapla fark edebiliyorsunuz ki orta sınıf Amerikalıların imrendirici mesken anlayışı sadece zenginliğin değil, vaktinde doğru kararlar almasını bilen üst aklın eseridir. Bir apartman dairesine ve arsa payına ödediğimiz miktarla aynı yerleşim anlayışını Türkiye'de yaşamak pekâlâ mümkün. Ağaçlarında sincapların cilveleştiği, az ilerisinde geyiklerin otladığı sâkin ve iyi korunmuş tabiat içindeki şirin evlerde barınmak için Amerikalı veya zengin olmaya gerek yok.

Dikine yoğun şehirciliğin yüksek rant kazancı yüzünden kısaca paramızla rezil oluyoruz demek geliyor içimden.

Dünya hakikaten küçük galiba. Haylidir unutup özlediğimiz karakışı bütün cilveleriyle New York'ta bizi bekler bulduk. Fotoğraf, Hudson Körfezi'nin donmaya başladığının resmidir!

AĞAÇLARIMDAN DAL KESENİN...

Dikkati çeken bir küçük ayrıntı daha. Yol kenarlarında bolca gördüğümüz ormanlık alanlarda fırtına veya yaşlılık sebebiyle devrilip kurumuş ağaçlar gördüm. Boston ve Washington ziyaretleri esnasında da aynı manzarayla karşılaşınca sebebini merak ettim. Değil ormandaki devrilmiş bir ağacı kesmek, özel mülkün bahçesindeki ağaçlara dokunmak bile resmi otoritenin iznine tabi imiş. İster istemez yoksulluk, görgüsüzlük, kolaycılık ve devletin nemelâzımcılığı yüzünden katledilen ormanlarımız aklıma geldi. Ağaç Türkiye'de yetişir, hem de âlâsı; Batılılarla aynı kalitedeki karayollarında seyahat etmek için biz de benzer miktarda para harcıyoruz. İşgücü, teknik bilgi derseniz o da mevcut fakat Kapıkule çıkışından itibaren gördüğümüz Batı şehirlerindeki intizam, temizlik ve güzellik bizden çok uzaklarda.

Tekrâren ifâde; bunun kısaca adı paramızla rezil olmaktır; başka hiçbir şey değil.

MODERN MİMARİ DEĞİL, BERBAT MİMARLIK KÖTÜ

Belki de hep kötü örneklerini görmek yüzünden bizde, (daha doğrusu bende) modern mimariye karşı nefretle karışık bir küçümseme yerleşti; buna tepki olarak ananevi mimarlığımızı önemseyerek ona tutunmaya çalıştık. Bu bakış açısında önemli bir kusur olduğunu itiraf etmeliyim. New York'un en çirkin yerleşim mıntıkası sayılabilecek Brooklyn'i ve özellikle Amsterdam'ı gördükten sonra hayretle fark ettim ki kusur modernlikte değil moderni de geleneksel mimarlığı da bilmeyen ve iyi özümseyemeyen mimarlık uygulamalarındadır. Bir örnek vereyim: Manhattan'ın ve Brooklyn'in en berbat en beğenilmeyen mahallelerinde bile mimari haysiyetini hâlâ vakarla muhafaza eden yüzlerce apartman, hatta sanayi tesisleri bulunuyor. Civarlarında çok daha iyi örnekler bulunduğu için göze kötü geliyordu ama her biri hendese ve tenasüb nedir bilen bir mimarın elinden çıkmıştı.

Sanayi yapılarında bile mimarlık haysiyetini koruyabilen bir kavrayışa saygı duymak gerekir.

Bu nazarla bakılınca dünyaca meşhur gökdelenleriyle göğe doğru çemkiren bir beton, çelik ve cam gürültüsü gibi okunabilecek Manhattan'ın bile kendi içinde tutarlı bir güzelliği ve hendesesi var.

Adamlar çalışmış yani; bu arada başkaca bir şey yapıp yapmadıklarını merak edenler, şan ve şerefle, kahramanlıklarla dolu milli tarih okumalarına biraz olsun ara vererek Batı tarihi okumalılar.

Cevap orada!

Kampta kuru fasülye

Fethullah Gülen Hocaefendi'yi ilk defa 2009'daki ABD ziyaretimde görmüş, bir miktar olsun sohbet etmek, tanımak imkânı bulmuştum. 'Tarih'in garip bir cilvesi olsa gerek, o zaman ziyarette bulunduğumuz gazeteciler arasında şimdi yollarını ayırmış arkadaşlar da vardı.

New York'a gelişimizin üçüncü haftasında karlı ve soğuk bir kış günü eşim ve oğlumla birlikte Hocaefendi'yi görüp ziyaret etmek için yeniden yola koyulduk. Hesapça öğle namazını 'kamp'ta edâ niyetimiz vardı ancak kış şartları sebebiyle öğle namazına katılmak mümkün olmadı. Yolda sohbet esnasında, "Bir kurufasulye pilav olsa da yesek, ne güzel olurdu; yanına da turşu ve ayran" diye geçirmiştim içimden. Öğle karavanasının son demlerine yetişip de sofrada, öğrenci ve gariban takımı arasında "Milli takım" diye ünlenen kurufasulye-pilav ikilisini görünce hoşnutluğumu tahmin edebilirsiniz.

Fasulye-pilav deyip geçmeyelim; her ikisi de sanat derecesinde üstün bir hünerle pişirilmişti ve misafir olmanın avantajıyla ikinci porsiyon hakkımı kullanmakta tereddüd etmedim.

Hocaefendi'yi ziyaret

Hocaefendi, ABD şartlarında orta halli, mütevazı bir evde kalıyor. Sohbetimiz esnasında ilginç bir not nakletti ve dedi ki, “Zaman zaman bu salonda 30 kişi civarında arkadaşla namaz kıldığımız oluyor ve neticede bu bina, vaktiyle sahibinden devralınmış, bir ailenin ihtiyaçlarına göre tasarlanmış. Duvarlar, taşıyıcı sistem belki kâfi gelmez, sonradan bir talihsizlik olmasın diye uzmanına tahkik ettirdik, isâbet etmişiz çünkü tamir ve tadilâta ihtiyaç olduğu ortaya çıktı.”

Hocaefendi, büyük nezaket gösterdi, kısa görüşmemiz sonunda hediye ettiği tesbih ve takke çok makbulüm oldu. Ben de kardeşinin vefatından ötürü tâziye dileklerimi ilettim. Biraz sonra başlayacağı fark edilen tefsir dersini geciktirmemek için müsaade isteyip yeniden yola revan olduk.

Bir operasyonun düşündürdükleri...

Çukurova Burç Koleji’nin cumartesi sabahı 4 maliyeci ve 40 polis tarafından vergi usul kanununa muhalefet ithamıyla basılması fevkalâde hayırlı olmuştur.

Yarım milyon memleket evlâdının YGS’den sıfır çektiği bir günde, YGS’nin Adana birincisini yetiştiren bir eğitim kurumunu, “Nerde senin şapkan?” fıkrasında olduğu gibi ‘cürm-i meşhut’ yani suçüstü yapmak, yüzler akı Milli Eğitim’imiz için bir iftihar tablosudur. Baskında maliyeci arkadaşların öne çıkmış olması ise, mâli disipline gösterilen hassasiyet bakımından göz yaşartıcı bir mâliye hamlesidir ve yolsuzlukla tâvizsiz mücadele konusunda hükümetimiz, ‘17-25 Patırtısı’ndan sonra bozulan fiyakasını inşallah böyle böyle düzeltecektir.

Baskına 40 kadar polisin refakat etmesi, operasyonun taşıdığı muhtemel riskler bakımından çok yerindedir; baskın şimdilik hiçbir direnişle karşılaşmadığı için operasyonun güvenlik boyutu belki konuşulmuyor fakat maazallah arkadaşlar... Ya okul bahçesine kazılmış mevzilerden gözükara veliler, emniyet güçlerimize ağır makineli tüfek veya sniper ateşi açsaydı; ya bazı yaramaz öğrenciler sınıf kapılarının arkasına yığdıkları sıralarla barikat kurup pencerelerden kahraman güvenlik birimlerine kırık tebeşir, leblebi tozu bombası ve daha da fenası kalemtıraş döküntüsü serpseydi veya maazallah koridorlardaki denetim memurlarının ayakları altına sabunlu paspas mayını ve sair bubi tuzakları döşenmiş olsaydı bugün başka bir şey konuşuyor olurduk! Bir musibet bin nasihatten evlâdır diyerek bu çok riskli operasyonun arkasındaki yönetici kafayı ikaz etmek yerinde olacaktır. Bir dahaki baskından önce, bu tip maarif kurumlarının taşıdığı yüksek tehdid gücü göz önüne alınarak panzerler, tomalar, çelik yelekli özel vurucu timler ve illâ ki havadan helikopter denetimi gibi tedbirler asla ihmâl edilmemelidir.

Eğitim ciddi iştir efendiler; özellikle özel okulların finansmanı konusu kesinlikle savsaklanmaya gelmez. O kadar mühimdir ki farz-ı muhal vergi usul mevzuatımız eğer

kaybolmuş olsaydı, şu an geçerli anayasayı ilk dört maddesiyle birlikte bulana bahşiş diye versek az gelirdi. Nitekim, enteresan bir ayrıntıdır ve buraya mutlaka derc edilmesi gerekiyor: Mafya reisi Al Capone'un vaktiyle onca haydutluğuna rağmen her defasında yakayı sıyırması üzerine federaller de taktik değiştirip müteveffayı vergi usul kanunlarına muhalefetten enselemişlerdi. Bir önemli ayrıntıyı daha: Vergi mevzuatımızda şu an itibariyle idam cezası olmaması inanılır gibi değildir. Hükümetimiz, gözlerin nûru gönüllerin sürûru aziz reisicumhurumuza pabuç gibi dille cevap yetiştireceğine Meclis'teki torba tasarının içine, mâli suçlara idam, olmadı sürgün cezası takdir edilmesi için elini çabuk tutmalıdır zira seçimler yakındır ve seçimden sonrası bulanıktır.

Kezâ, bu gibi eğitim kurumlarının niçin bu kadar başarılı öğrenci yetiştirdiği konusu da dikkatle araştırılmalı ve bu mânidar bağıntının ipuçları mutlaka bulunmalıdır. Bilindiği gibi eğitimimizin en temel kuralı, 'Hiçbir başarı cezasız kalmamalı' prensibidir. 'Fıstık gibi' eğitim sistemimiz bile, YGS'de yarım milyon evlâdımızın sıfır çekmesine engel olamıyorken birtakım kendini bilmez okulların gerek içerde gerekse yurtdışındaki sert rekabet şartlarında bile şakır şakır başarılı sonuçlar alması yenir yutulur gibi değildir. Muhtemelen bu işin içinde başkaca işler vardır ve Sulh Ceza Hâkimliklerimiz, gerek sulh, olmadı ceza yoluyla milli eğitimimizi içinde debelendiği kalitesizlik girdabından kurtarmak için vatana hizmet tertibinden hararetle fazla mesai yapmalıdır.

Göller bölgesinde bir ada olmak, açık suçtur; hiçbir bahâne ile göz yumulamaz ve hoş görülemez. Aziz yurdumuzda bütün tencerelerin dibi aynı oranda kara olmalıdır.

Başarılı öğrenci yetiştirmek ha; vay küstahlar!

Hak söyletiyor!

İçinde biriken metan gazının sıkıştırmasıyla havaya fırlayan rögar kapağı hâlâ yere düşmedi; şimdilik havada taklalar atıp duruyor ve nereye düşeceği henüz belli değil fakat tabiat kanunudur, fazla uzağa gidemez.

Yenişehirli Avni Bey'in vaktiyle, "Kimse idrak etmedi mânâsını da'vâmızın/ Biz dahi hayranıyız da'vâ-yı bî-mânâmızın" beytiyle tesbit ettiği üzere basıncı patlama noktasına getiren Erdoğan'ın, muhtemelen kendisinin bile mahiyetini bilemediği çözüm meselesidir. Türkeş'in tâbiriyle Erdoğan kaplanın sırtındadır; ne söz geçirebiliyor ne de inebiliyor. Tam bir politik iflâs ve sıkışmışlık hâli. Vaktiyle elini taşın altına koyup risk aldığında, 'icabında baldıran zehri içerim' diye kararlı davrandığında kendisini sevmiş ve desteklemiştik, çünkü saftık ve Erdoğan çapında bir politikacının problem çözmekten çok, 'Bu problemi çözersem bana ne getirir?' hesabı kollayacağını bilmiyorduk. Ne var ki süreç yönetimi berbattı ve tıpkı 'Yeni anayasa yapacağız' efsânesinde olduğu gibi siyasi menfaati için çözümü rehin tuttuğunu çok geç anladık. Aldatılan bizdik. Nitekim son kamuoyu araştırma raporları,

milliyetçi tepki oylarının AKP'den uzaklaştığını işaret edince o şaşırtıcı, "Ne Kürt meselesi yav?" çıkışı geliverdi.

İstese de istemese de Kürt siyasi hareketi artık Erdoğan'dan bağımsız bir mecrâda yürüyor. Türk hükûmetlerinin mesele üzerindeki belirleyiciliği, gayrıciddi gel-gitlerden, konuyu süreye yayıp siyâsi nemâ sağlama çabalarından ve temelde samimiyetsizlikten ötürü hemen hemen kalmadı. Ortadoğu'daki son gelişmeler Türkiye'yi Kürt denkleminden uzaklaştırdı ve avâre kasnak durumuna getirdi. İmralı'da mahpus yatan artık Öcalan değil, sivil siyasetin problem çözme becerisidir. Durumu farkeden Davutoğlu hükûmeti'nin Arınç vasıtasıyla çözümde inisiyatifi elden kaçırmama hamlesi ise birkaç saat içinde sulanarak inandırıcılığını kaybetti. Patlak yama tutmuyor!

Tarafların birbirini paralelcilikle suçlamasını şöyle değerlendirmek mümkün; iktidar, dayanakları pek çürük ve kaygan bir zeminde şahsiyetini ve 'recüliyet'ini isbata yeltenirken daha ilk adımda yere kapaklandı. Bir politik icat olarak Paralel yapı safsatası, en büyük zararı, kavramın mûcidi durumundaki hükûmete verdi. Muhakemelerini hâlâ koruyabilmiş olanlar şu ayrıntıya dikkat etsinler; taraflar birbirlerini ceza kanununda tarif edilmiş (Ne bileyim, yolsuzluk, rüşvet, irtikâp, zimmet vb...) gibi cürümlerle değil paralelcilik diye adı ve kapsamı bilinmeyen bir şeyle ithama mecbur kalıyorlar ki, bir nevi "İntâk-ı Hak"tır; Hak söyletmektedir.

Krizin tuhaf bir boyutu daha var ki, Türkiye'de siyâsetin nasıl bir kimyâ üzerinden yürüdüğünü göstermesi itibariyle önemli: Araştırma şirketlerine göre çözümden ürken AKP içindeki milliyetçi oylar MHP'ye, yani asıl yuvalarına dönmekte ve hâliyle MHP, tıpkı sâhilde, denizle karanın birleştiği yerde duran bir kaya gibi, -kendisini hiç hareket etmediği ve ilâveten aksiyona girişmediği halde seçmen nezdindeki itibarı düşmekte veya yükselmektedir. Şimdi suların çekilme ve MHP oylarının yükselmesi dönemindeyiz. MHP için çözüm süreci ve Kürt meselesi 'varoluş sebebi' teşkil edecek derecede hayâtîdir ve bu duruşuyla MHP, hükûmetlerin milliyetçi çizgiden fazla uzaklaşmamasını sağlayan bir düzenleyici görevini yerine getiriyor. Bizatihi varlık sebebini Türkiye'nin birliği ülküsüne bağlayan MHP'nin çözüme dair alternatif bir projesi yok; daha ilginç olanı iktidar alternatifi olmak gibi arzusu da sezilmiyorsa da asabî fakat sakin duruşuyla MHP, Erdoğan'a Kürt meselesinde ani zikzaklar yaptıracak kadar etkili.

Turpun büyüğü henüz heybede ama; nasibi olan daha eğlenceli günler de görecek.

Babacanlar'a 'ayak' veriyorum

Bu komedinin artık ciddiye alınır tarafı kalmadı. 'Şehir Işıkları' filminde Charlie Chaplin'in ünlü boks sahnesinin Türk siyâsetine adapte edilmiş yeni sürümünü seyretmekteyiz!

Komünist avcılığıyla tanınan Senatör McCarthy de öyle yapardı; rakiplerini onursuzlaştırmak için –öyle olsun olmasın- komünistlikle itham ederken Sovyet Rusya'daki gerçek komünistler beğenmedikleri veya tasfiye edecekleri kişilere "revizyonist, halk düşmanı vb." gibi öldürücü ithamlar yöneltirlerdi. Kursağındaki ifşâ etmeden önce rakibinin karın altına tekme sallamak ve otoriteye hulûs çakmak eski ve başarılı bir taktik. Romalı senatör Cato, bütün politik konuşmalarının sonunu aynı cümleyle bağlarmış; 'Cartago delenda est', yani Kartaca mutlaka yıkılmalıdır!

Yeni dönemin psikolojik iklimi budur; sözlerinin ciddiye alınmasını, meşruluk kazanmasını isteyen herkes, İslâm kültüründeki "Besmele, Hamdele, Salvele" geleneği mucibince evvelâ 'Paralel yapı'ya bir kafa attıktan sonra diyeceğini söyleyebiliyor.

Arınç'la Gökçek arasındaki polemik de öyle oldu. Görünüşe göre kavgayı Gökçek başlattı. Rakibini açık düşürüp nakavt etmek için, şöyle dört başı mamur bir 'Besmele'ye söz başlaması gerekiyordu. En kestirme yol, günün modasını izlemekti ve o da öyle yaptı düşmanını kepâze etmek için onun paralelci olduğunu ileri sürüp partiden ve hükümetten uzaklaştırılmasını istedi ve dedi ki: "Paralel yapıda kalıp kalmamayı hâlâ kendi nefsiyle tartışan eski bir arkadaş olayı şöyle anlattı. 'Bülent Bey, Fethullah hocamın son kozuydu. Bülent Bey, kızının, eşinin ve özellikle damadının baskısına dayanamaz. Bülent Bey bu çıkışı yapmasa aile çok ciddi şekilde sorunlarla karşılaşır. Arınç'ın çıkışının hükümetle filan ilişkisi yoktur. Sadece zaman ve konu beklenmiştir. Ve aklınca Bülent Arınç bu vakti yakalamıştır. Arınç'ın çıkışı paralel yapının talimatıyla olmuştur."

Bu cümlede geçen, 'Paralel yapıda kalıp kalmamayı hâlâ kendi nefsiyle tartışan eski bir arkadaş' tespiti mânidar. 'Kanka'lığın adı son zamanlarda böyle tercüme ediliyor demek ki? Geçiyoruz.

Arınç kaçın kurrâsı? Erbakan ekolünden yetişen yaşlı siyasetçi, rakibinin eldivenine gizlediği demir muştayı hemen fark etti ve hemen aynı tarz üzerinden nefsî müdafaaya geçerek, "Belediye başkanlığı için oy isterken bu yapının kucağında oturmuştur. Ankara'yı parsel parsel satmıştır. 30 Mart seçimlerine kadar paralel yapıya ilişkin bir tek kötü söz çıkmamıştır. Biz Ankara ve devletin imkanlarını bu yapı için onların kucağına bırakmadık" diye 'Besmele'sini çektikten sonra 'Hamdele ve salvele'yi dünkü sözleriyle tamamladı: "Ben bu topluluğa sevgi ve hoşgörü besledim. Ama bu olaylar ortaya çıkınca ölçülü oldum. Bu adam da onların gayretiyle belediye başkanı seçildi. Onlara da zamanında vermediği kalmadı. Gülen Grubu'ndan Gülerce ve Harun Tokak bir gün bana geldiler. Gökçek'i sürekli ağzıma almamamı istediler. Onu savundular, ben de ağzımı kapattım. Hep Demirel'den şikayet etmedik mi? Bu adam da 25 yıldır Ankara Belediye Başkanı."

Düşününüz ki Arınç, bu kabine içinde Hizmet hareketine bulunduğu şartlar çerçevesinde en insaflı bakan, hakkaniyetten ayrılmamaya dikkat gösteren biri kabul ediliyor. Gökçek'le

arasındaki muarazada aslında Hizmet hareketinin herhangi bir dahli yoktur; buna rağmen sözlerine ve iddialarına maşrûluk kazandırmak için, "Bu yapının kucağına oturmuştur" şeklinde mânidar göndermelere tenezzül etmesi, içinde yaşadığımız günlerin saçmalığını gösteriyor.

Paralel kadar taş düşsün demek var ama lüzumsuz; görünen odur ki zaten düşen düşmüş. Ne demişler, "Alma mazlumun âhını, çıkar paralel paralel!" Bu da benden gazetemizin Babacanlar'ına güzel bir "ayak" olsun!

Kishi Ryoichi'nin bize öğretmesi gereken ders neydi?

Körfez köprüsünde mühendis olarak çalışan Japonya vatandaşı Kishi Ryoichi'nin harakiri yaparak intihar etmesi son derece dramatikti.

Bu haber hemen herkesin dikkatini çekti, etkiledi ve üzüntüye yol açtı. Diğer taraftan, bir 'iş kazaları cenneti' manzarası gösteren yurdumuzda, sonunda kimsenin ölüp yaralanmadığı bir kazada bir ecnebî çalışanın, suçu başkalarına atarak sorumluluktan sıyrılmak yerine sorumluluğu tek başına üstlenip kendini cezalandırması tam mânâsıyla anlaşılamadı; çünkü bizde kamu ahlâkı sorumluluk üstlenmekten çok kabahati başkalarına atmak, eğer mümkünse bir komplo teorisi icad ederek anlamı buharlaştırmak üzerine kurulu.

TÜRK KÜLTÜRÜ, JAPON KÜLTÜRÜNÜ DÖVER Mİ?

Dramatik olayda anlaşılması gereken birden çok katman var. İlki, geleneksel Japon kültürünün harakiri (Seppuku) âdeti. Savaşçı Samuray sınıfına mahsus bu intihar biçimi, savaşta yenilen kişinin onurunu kurtarmak için başvurduğu yol olarak biliniyor fakat modern Japonya'da bu gelenek hâlâ yaşıyor. Mühendis Ryoichi'nin intiharı, -savaşmak söz konusu olmadığına göre- sorumluluğu altında yapması gereken işteki başarısızlığı; halbuki bizde iş kazaları, özellikle cana zarar vermemişse, "Sağlık olsun; cana geleceğine mala gelsin; can cümleden aziz!" şeklinde bir izahla geçiştirilir. İş kazası veya işin yerine getirilmesinde gösterilen ehliyetsizlik veya ihmâl onursuzluk sayılmaz. Bu da bizim kültür değerimiz işte!

Ryoichi yabancı bir toprakta, başka bir halkın kullanacağı köprünün inşasında çalışıyordu ve zihnine takılan başarısızlık saplantısını telafi edip gidermek için Türk mantığını öğrenip uygulaması kâfiydi. Aksini yaptı; muhtemelen firmasını, ailesini, arkadaşlarını ve belki de en kuvvetli ihtimâl olmak üzere 'kendisine duyduğu saygı'yı düşündü.

Cenab-ı Hakk'ın rahmeti büyük. Ryoichi'yi unutmamak, unutturmamak lâzım. Körfez köprüsü hizmete girerken ihâleden sorumlu bakanlığın görünür bir yere Ryoichi'nin heykelini diktirmesi ve bir plaketle hatırasını onurlandırması çok iyi bir jest olur.

Ne var ki bu jest, ister istemez ahlâki bir gönderme taşıyacağı için bizimkilerin bu fikre sıcak bakmayacağını tahmin ediyorum. O ahlâki göndermenin mesajı şudur:

-İşim onurumdur!

ARA NOTU:

Bu satırların kaleme alınmasından bir gün sonra Yalova Belediyesi Ryoichi adına bir onur anıtı yapılacağını ve Yalova'nın görünür bir yerinde konulacağını açıkladı. Yalova Belediyesi'ni bu hassas düşüncesinden ötürü kutlarım; keşke projenin sahibi sıfatıyla hükümet de aynı hassasiyeti göstermiş olsaydı!

İŞİMİZ SADECE

GEÇİMLİĞİMİZ MİDİR?

Bizde böyle bir değer yargısı yok. Biz, işimize 'geçimlik' olarak bakarız; işimiz, hayatın geri kalanını idame ettirmek için katlanmamız gereken bir sıkıntı, bir fedâkârlık gibi görünür. Bunda, çoğumuzun istemediği, ummadığı, katlanmak zorunda kaldığı işi yapıyor olmasının bir hissesi vardır. Türkiye'de, "Ben işimi seviyorum arkadaş" diyene pek rastlanmaz. İşinden memnun olanlar genellikle iyi kazandığı ve az çalıştığı için işlerine karşı bir sıcaklık hissederler. İşimizle, varoluş sebebimiz arasında bir bağıntı kurmayız.

MESLEKSİZLİK!

Ünlü yazar Çetin Altan köşe yazılarında sık sık bu konuya yer vererek Türklerin ekser itibarıyla mesleksiz bir topluluk olduğunu ileri sürerdi. Ona göre insanın, hayatını anlamlandıracak ve hayatının rüknü sayılabilecek bir mesleğe aşkla, saygıyla ve sorumluluk duygusuyla bağlı olmaması yüzünden "Ferdiyet" yani şahsiyet inşâsında yetersizlik çekiyorduk ve bu durum, temelinde 'kendinin ne idüğü' hakkında esaslı bir fikir sahibi olan fertler rejimi mânâsında demokrasiyi de çok kırılgan hale getiriyordu. Demokratik rejim, kişinin kendine dair kısa vadeli çıkar hesaplarının ötesinde katkıda bulunması gereken âdil ve hukukun üstünlüğüne dayalı bir rejim olarak fertten fazilet taleb eder. Mesleksizlik yüzünden 'geçimlik' ön plana çıkıyor zira mesleksiz anlamında niteliksiz biri için hayatı idame ettirmek ilk zaruri ihtiyaçtır. Bu noktada işsizlikle mesleksizliği birbirinden ayırmak lâzım. Türk toplumunun görünen en büyük sıkıntısı hâlâ işsizliktir ve yüksek işsizlik oranları, insanların meslekleriyle aralarında sahici bir bağ kurmasını erteleyip durmakta.

YERİ GELİNCE İstİFA EDEBİLMEK, DÜŞKÜNLÜK DEĞİL ERDEMDİR!

Belki değil, muhakkak ki o yüzden, 'sorumluluk gereği istifa' müessesesi bizde nerdeyse hiç işlemiyor; özellikle sorumluluk taşıdığı görevlerde başarısızlığa uğrayan politikacılarımız arasında istifa edene rastlamak neredeyse imkânsız.

Soma faciası daha dün gibi; 301 maden işçisinin canına mal olan kaza bir şekilde kapatıldı, unutturuldu ve izleri tamamen silindi. Bu faciada hiçbir politikacı, "Zincirleme sorumluluk gereği, doğrudan dahlim olmamasına rağmen istifa ediyorum; belki benden daha duyarlı ve

dikkatli birisi olsaydı bu facia önlenebilirdi; herkesten özür diliyorum” diyerek istifa etmedi; aksine bu kazâdan akıllarda iki unutulmaz fotoğraf kaldı: İlki, protestocu bir vatandaşı tekmeleyen başbakan danışmanının yüzündeki nefret ifadesi! İkincisi ise dönemin başbakanı ile bir vatandaş arasında yaşanan arbede!

Biz Türkler, artık 21. yüzyılın ilk çeyreğini tamamlamaya doğru giderken ‘İş ahlâkı’ kavramıyla yüz yüze gelmeliyiz. Bu kavram okullarda ders olarak okutulmalı, câmilerde hakkında vaaz verilmeli. Toplum ve kanaat önderleri kavramı sahiplenmeli.

Ahlâk’ın dinden kaynaklandığı görüşünü savunan birisiyim, fakat yarım yüzyılı geçkin hayatımda iş ahlâkının dinî bir kavram olarak tavsiye ve telkin edildiğine şahit olmadım. Batılı toplumlarda iş ahlâkı çok yüksek; belki bu kavramı ‘iş disiplini’ şeklinde anlıyor ve yorumluyorlar; ne olursa olsun iş ahlâkı konusunda bizim ‘gayrimüslim’ diye nitelerken biraz da küçümsediğimiz batılıların işleri konusunda gösterdikleri titizlik ve dikkati takdir ve kabul etmemiz gerekiyor. Batılılar iş ahlâkını belki dinî bir vecibeden çok endüstriyel üretim ve rekabete dayalı uluslararası ticaretin bir gereği olarak benimsiyorlar. Menşei ne olursa olsun, iş ahlâkı, İslâm’ın va’zettiği ahlâkın kapsamındadır; onu görünmez kılan şey bizim lâkaydimiz.

Ahlâk kavramının içinden ‘iş ahlâkı’nı çıkardığımızda geriye ne kalıyor dersiniz; merak edenler, hâl-i pür melâlimizi bir de bu nazarla tetkik etsinler!

Türkiye’de laikliğin önlenemez yükselişi

Devlet ve din ilişkilerinin mâhiyetini anlamak için tarih bize çok zengin örnekler sunuyor. İslâm tarihinde dinin devletle alâkasını tahlil etmeye yarayan çok dramatik örneklere sahibiz, ancak İslâm hükûmetlerinin son birkaç asırlık tarihi, Hıristiyan Batı’nın sömürgeci ve emperyalist zulümleri yüzünden ‘acılı bir tarih’e dönüştüğü için İslâm entelektüelleri soğukkanlı bir yargılama geliştirmekten henüz çekiniyorlar ve bu çekingenlik pahalıya mal oluyor.

Öyleyse Hıristiyanlık tarihine bakalım; bu tarihin İslâm tarihinden farkı iyi kayda geçirilmiş, ilmî bir dikkatle tenkit edilmesidir. Genel hatlarıyla durum şöyle Hıristiyanlık tarihinde: Başlarda Hıristiyanlık, mazlum ve devlet tarafından baskı gören bir dindi. Sonra ‘devlet’ tarafından kabullenildi, resmî doktrin ve din haline geldi. Kiliseyle devlet arasında karşılıklı çıkar hesaplarına dayalı bir ittifak oluştu. Kilise’den dünyevî hükümranlık konusunda meşrûiyet izni alan siyasi otorite, Kilise’nin örgütlenip yayılmasına, eğitimde tekel kurmasına, bilimi denetlemesine, Avrupa’nın en büyük gayrimenkul ve menkul zengini olmasına ve ‘din’in halkın mecbûri ideolojisi olmasına göz yumdu. Batı tarihinde ortaçağların karanlık devir diye adlandırılması bu sebeptendir. Kilise’nin kurduğu ve denetlediği dünyevî ve uhrevî iktidarın ağır baskısı ferdî vicdanın gelişmesine ve kendini ifâde etmesine imkân vermedi.

Dinin totaliterleştirdiği bir iklime büründü Avrupa. XV. yüzyıldan itibaren ilk Batılı entelektüeller Kilise otoritesine karşı başkaldırdılar. Sonuçta Kilise'nin krallığı yıkıldı. Takriben bin sene vicdanlar dahil, hayatın bütün safhalarında ağırlık ve baskı kurmanın bedelini, hayatın kıyısına çekilip itibar kaybederek ödediler. Böylece Avrupa'da yeni bir insan türünün zuhuruna şahit olundu: Kiliseninkiler de dahil bütün nassları sorgulayan, Kilise öğretisinin bakış açısından sıyrılmak için aklın önderliğinde yolunu el yordamıyla arayan fert. Bu bakış açısı zaman farkıyla Batı dünyasına egemen oldu. Uzun ve kanlı din ve mezhep çatışmalarının acısı yeni bir uzlaşma kültürünü doğurdu. Kilise, sıradan bir STK gibi sokağın köşesine itilirken siyasi hayat dinin müdahalesinden uzak bir alanda yeniden inşa edildi. Demokrasi şeytanî bir nizam değil, her nevi tiranlıktan yılgınlık getirmiş Avrupalı burjuva entelektüellerinin geliştirdiği barış içinde birlikte yaşama tekniğidir; olmazsa olmazı ise din ve fikir hürriyeti ile laikliktir!

Telgraf çeker gibi kısa yazmak zorundayım. Türkiye'de ve İslâm dünyasında 'din'in yeri, tarihi benzerlik itibarıyla Avrupa'nın XV. asrına filan tekabül ediyor. Laikliğin Cumhuriyet başlangıcında son derece kötü anlaşılıp uygulanması, demokrasiye ise sadece solcuların anlamını çarpıtarak entelektüel bir çerez olarak sahiplenmesi yüzünden bu iki kavram Türkiye'de, -ve üç aşağı beş yukarı İslâm âleminde- henüz ve hâlâ sahici bir talebe karşılık gelmiyor; şüphe celbediyor. Bugünün muktedirleri, Diyanet vasıtasıyla din bürokrasisini kontrol etmekten memnunlar ve dini, vaktiyle Avrupalı feodal beylerin yaptığı gibi iktidara meşrûluk veren tarafıyla kullanmaya bayılıyorlar. Orta ve uzun vadede Türkiye'de laik ve hürriyetçi tepkilerin yükselip iktidarı ele geçirmesi kaçınılmazdır. Vaktiyle Kilise'nin yaptığı gibi bugünün muktedirleri de dine karşı samimi bir hürmet ve bağlılık duymaktan ziyade onu bir vasıta haline getirip sömürmenin bedelini ödeyecekler, beraber ödeyeceğiz.

Olmadı! Müslümanların iktidarı neticede kısa sürede evrilip, hikmetinden sual olunmaz bir tek parti zorbalığına dönüşüyor. Milyonlar buna rıza gösterse bile insanları hürriyetsizleştirmek ve tek kalıpta biçimlenmeye zorlamak İslâm'ın ruhuna aykırıdır. Birisinin hilafet-başkanlık tutkusu yüzünden Türkiye, çok değer taşıyabilecek bir demokratik ve hürriyetçi İslâm ülkesi modeli fırsatını heba etti.

İronik ama doğru: AKP, tersinden de olsa Türkiye'nin laikleşmesi ve hürleşmesine kalburla su taşıyor.

2015

29 Nisan

Buralara Bismillah Zaman Gazetesi

27 Nisan

Sulh ceza hâkimlikleri kaldırılmamalıdır Zaman Gazetesi

26 Nisan

Sevan Nişanyan affedilmez! Zaman Gazetesi

25 Nisan

Muhafazakârları kandırmak bu kadar kolay mı? Zaman Gazetesi

22 Nisan

Resmî karmanyola! Zaman Gazetesi

20 Nisan

Evvelallah, Batı tipi demokrasi Zaman Gazetesi

19 Nisan

Tek parti tek adam paralellikleri Zaman Gazetesi

18 Nisan

Ye acıyı içme suyu, yanarsa yansın Zaman Gazetesi

15 Nisan

Ağanın çobanla dansı Zaman Gazetesi

13 Nisan

Pusu? Zaman Gazetesi

12 Nisan

Tarih hep bugünden bahseder Zaman Gazetesi

11 Nisan

Parlamenter sistemi kim kötü yola düşürdü? Zaman Gazetesi

08 Nisan

Atatürk hacı mıydı? Zaman Gazetesi

06 Nisan

Fenerbahçe yönetimine katılıyorum Zaman Gazetesi

05 Nisan

Dinçer Çekmez'e bir borcumuz yok mu? Zaman Gazetesi

04 Nisan

Ben almayım, dokunuyor! Zaman Gazetesi

01 Nisan

Yeminin kilosu üzerine multikültürel bir analiz Zaman Gazetesi

Yeminin kilosu üzerine multikültürel bir analiz

Bir yemin edip de bilahire tam aksini yapmanın dindeki hükmünü tartışmayacağım, çünkü söz konusu yemin siyasi mahiyet taşıyor. Bir siyasetçi, davranışlarının dindeki yeri üzerinden yargılanmamalı.

Türkiye'de siyaset laik bir zeminde yapılıyor; en azından anayasa böyle diyor! Kaldı ki sözünü ettiğimiz yeminin metninde, "Anayasa'ya, hukukun üstünlüğüne, demokrasiye, Atatürk ilke ve inkılâplarına ve lâik Cumhuriyet ilkesine bağlı kalacağım" ibâresi yer almakta. Öyleyse bu yeminin aksine hareket eden kişi, dinin hükmüne göre değil, yemin ettiği laik anayasa ahkâmına göre değerlendirilmelidir. Laik siyâset bunu gerektirir.

Ne var ki aynı yeminin son kısmında 'namus ve şeref'ten de bahsediliyor. Namus ve şeref kavramlarından ne anlamak gerektiği, laik hukuka göre belirsizdir fakat her şahısta 'apriori' olarak bol miktarda mevcut bulunduğu farz edilen bu iki özelliğe anlam yüklemek veya sadakat göstermek kişinin bileceği iştir. Laik hukukun da cevap veremediği, suskun kaldığı yerler var demek ki?

Boşverelim namus ve şerefi; diyelim ki bu iki kelime anayasada hiç yer almadı lakin yemin yine de yemindir. "And içerim" sözü açık bir irade beyanıdır ve kişi, herhangi bir kutsal değeri referans gösterip, "aksini yaparsam çarpılayım" demese bile kâfidir. Söz sözdür ve sadece laikler filan değil, agnostikler hattâ ateistler bile bir yemin edince gereğini yerine getirmek lüzumu duyarlar.

Bir şey için söz vermek, dünyanın her yerinde, her kültürde (dikkat buyrulsun, dinleri kapsam dışı kabul ediyorum bu noktada!) bağlayıcı bir yükümlülüktür ve lisanımızda söz vermenin ağır sorumluluğuna dair çok veciz hükümler geliştirilmiştir.

Söz verince ya tutmak veya, “Ben ne söylediğimi bilmiyordum; gazozuma ilâç katmışlar, aklım başımda değildi” diye bir mazeret ileri sürüp yükümlülükten çekilmek gerekir.

Batılılar tuhaf insanlar; dinleriyle, peygamberleriyle dalga geçilmesine aldırış etmiyorlar; bayraklarından iç çamaşırı, deniz mayosu yapılmasına bile kafayı takmıyorlar. Namus kavrayışları bizden çok farklı; çocuklarının ‘başlarına iş açmadıkları takdirde’ dışarıda hangi iffet ihlâllerinde bulunduklarına bile bakmıyorlar. Mâlumdur, bizde nâmus yüzde 99,9 oranında cinsî edebe mugayir hallerle ilişkilendirilir ve meselâ yalan söylemekle namusun haleldar olabileceği düşünülmez!

Velâkin ve faraza, verilmiş randevuya vaktinde icabet etmeyen adamın fişini hemen çekiveriyorlar, hakikaten tuhaf. Niçin? Çünkü filan saatte orada olacağına söz verdiniz ve bir dakika geciktiniz! Böyle bir ihtimâli havsalaları kabul etmiyor. Hele yalan söylemek büsbütün muhâl ihtimâl, zira Batı’da kamu düzeni vatandaşın beyanına tam itimat üzerine bina edilmiş; eğer beyanınız eksik ve hatalı ise başınız belâda demektir; nitekim oralarda ceza indirimi, sanığın kravatlı ve tıraşına göre değil, suçunu itiraf ederek yargıya yardımcı olmanın ödüllendirilmesi olarak kabul ediliyor.

Peki, bir siyaset adamı ahdine sâdık kalmaz, üstelik yalan söylerse ne olur? Kısa yoldan cevap veriyorum: Nixon gibi olur ve eğer hâlâ tâkat bulabiliyorsa hatıralarını yazmak, torunlarını hoplatmakla ömrünü tamamlar.

Peki bizde bir siyaset adamı ahdine sâdık kalmaz ve üstelik yalan da söylerse ne olur? Kısa yoldan ve millî ahlâk ve göreneklerimizin ilhâmıyla cevap veriyorum: Kesinlikle ayıplanmaz, yadırganmaz ve bin senede yetişmiş böyle bir müstesnâ değerin ufacık bir kusur yüzünden hebâ olmasına vicdân-ı milliyemiz rıza göstermez. Taltif ve itibar görür; cesaret bulur, ödüllendirilir.

Şeref’e gelince; bizim mahallede bir Şeref abi vardı, bir gün Şeref abi yolda giderkene...

Ben almayım, dokunuyor!

Yetmişli yıllarda en sık tekrar edilen terâne buydu. Politikacılar her gün milli birlik ve beraberlikten bahseder, yevmiye en az 7-8 delikanlı da takır takır vurulurdu sokaklarda.

O günlerde bu lâfta kendince bir kerâmet bulanlardan biri de bendim. Milli birlik ve beraberlikten anladığım şuydu; herkes benim gibi düşünürse kâfiydi ve dolayısıyla komünist, satılmış Moskova uşakları defolup gitmeliydi. Ah, milli birlik ve beraberlik olsa ne dert kalacaktı, ne kadar güzelleşecektik!

40 yıl sonra dönüp ardıma bakıyorum; hâlâ milli birlik ve beraberlik ihtiyacı içindeyiz; bir arpa boyu yol gitmişiz yani. Ne kıymetli mâdenmiş

bu yahu? İmdi şu 'milli birlik ve beraberlik' nedir arkadaşlar; tarif etseniz de artık öğrensek... Açıkça söyleyin; birlikte huşû ile titreşip rezonansa geçelim.

Meselâ Giresun'a köyüne defnedilmeye götürülen teröristin cenazesini köye sokmayıp tabutunu taşlayan, jandarmadan bile tırsmayan, zora gelince İstiklâl Marşı okuyan köylüleri, bu 'rûh'a erişmiş sayabilir miyiz? Kezâ şehit savcı'nın evine tâziye ziyaretine giden Kemal Kılıçdaroğlu'nu kapıda bekleşen protestocu kalabalığın koro halinde yuh çekip ardından pet şişe fırlatması size göre yeterince milli birlik ruhuna uygun bir davranış mıdır?

Bu ruh, cenaze sonrası Sayın Başbakan'ın yaptığı dillere destan basın toplantısında makbul ve mendup gazeteci takımından sayılıp huzurda taltif gören havuz medyası arkadaşlar gibi uysal olmak, majestelerini sinirlendirecek soru sormamak mıdır? Yoksa iki yana sallanarak hoşça bir makaam ile, "Hoşdur bana senden gelen/ Ya hilâti yahut kefen, ya goncagül yahut diken/ Kahrın da hoş lütfûn da hoş" ilâhisini okuyarak -hükümetin zaten esâmisi okunmuyor- doğrudan Başkan veya daha doğrusu Emir'ül-Mü'minine biat etmek midir?

Ara-sıra akordsuz sesler çıkaran Sayın Arınç'ın 'milli birlik ve beraberlik doktrini'ndeki durumu nedir meselâ; müşarünileyhin yatacak yeri var mıdır?

Niçin feci beceriksizliklerin, tarihe geçecek rezâletlerin, muazzam gafletlerin ardından yekinip ahaliyi cumhur-cemaat milli birliğe davet ediyorsunuz efendiler? Saklamaya çalıştığınız istenmeyen bir durum mu var? Şahsen ne zaman bu lâfı duysam, "Yine başımıza bir çorap örülüyor; bu ağızlar iyi ağızlar değil" diye ürperirim!

Peki, milli birlik ruhunu yakalarsak üretim artacak mı ağalar; işsizlik azalacak, evlere huzur gelecek, dolar düşecek, elektrik kesintileri son bulacak, terörist takımı nedâmet getirip beş vakit namaza başlayacak, PKK'lılar dağdan inip silahları teslim edecek, İsrail Gazze'den çıkıp Filistin halkına tazminat ödeyecek, Esed kendi kendini intihar edip Sisi nedâmet getirerek reis'ten özür dileyecek midir?

Affedersiniz unutmuşum; PKK'lılar da bu çağrıya dahil midir; yoksa onlar kendi milli ve beraberlik ruhunu aramakta 'özerk' midirler?

Siz yönetici takımı olarak zaten milli birlik ve beraberlik içinde ülkeyi alafranga padişahlık, alaturka başkanlık sistemine doğru götürmektesiniz; Ben gelmesem olmaz mı abiler? İçimizde birkaç kişi de muhalif kalsa, aykırı şeyler söylese onurunuza mı dokunur? Her beceriksizliği alkışlamaya, her rezaletin içinde hikmet incileri bulmaya mecbur muyuz? Onca yandaş, sâdık partili, ikbâl havuzuna atlamış eyyamcı bürokrat size yetmiyor mu?

Sayenizde vara-yoğa sıvadığınız 'milli' lâfzından, ardından birlik ve beraberlikten de ezâ duymaya başladım. Ne zaman insânî bir talepte bulunulsa, "Vakti değil, şimdi milli birlik zamanı" bahanesini duymaktan sıkıntı geldi. Milli maçlar bile enterese etmiyor artık eskisi gibi.

Sahi, bu boş lâfların size 'milliyetçi oy' getireceğine hâlâ inanıyorsunuz değil mi?

Dinçer Çekmez'e bir borcumuz yok mu?

Ne zaman ekranda Hulusi Kentmen'in babacan ve tonton yüzüyle karşılaşsam, sanki akrabadan birini görmüş gibi bir sıcaklık kaplar içimi. Pek iyi karakterler canlandırmamış olsa da Şener Şen'in babası Ali Şen ve daha nicesi de öyledir meselâ. Onlar Türk filmlerine kendine has çehresini kazandıran karakter oyuncularıdır.

Yer aldıkları her filmi taşıyan, güzelleştiren, renklendiren sanatçılardır. Onlara öyle alışmışızdır ki kötü adamı canlandırmak icab ettiği zaman Erol Taş, Kenan Pars, Nuri Alço, Senih Orkan gibi temel taşların dışında bilinmedik bir oyuncuyu yadırgarız. Hane yıkan, ocak söndüren 'vampiye' kadınlar kadrosu da üç aşağı beş yukarı bellidir: Evvelâ Suzan Avcı, ardından Lale Belkıs; zalim ana, kalpsiz kaynana rollerinin klişe ismi Aliye Rona, dedikoducubaşı Muallâ Sürer...

Peki, size küçük bir sorum var; filmlerde iyi kalpli hacıanne, herkese şefkat gösteren teyze, doğuştan fedâkâr ve cefâkâr komşu kadın karakterlerinden birinin adını söyleyebilir misiniz?

Hepsinin yüzü gözümüzün önünde, simâen gayet iyi tanıyorum ama isimlerini bilmiyorum; ne fena, ne vefasızlık!

İsim bilmek önemli diyebilirsiniz; önemli, hem de çok. Varlıklar isimle var olur çünkü...

MAFYA PATRONU KÂZIM; KİM BU ADAM?

Televizyonlarda haber ve yorum dinlemek ömür törpüsü, asabiyet bozucu bir şey haline gelmeye başlayalı beri denk düştükçe, reklâmdan fırsat buldukça Yeşilçam filmi gösteren kanallara geçiyorum. Kırk defa seyrettiğim şeyleri bir kere daha seyretmekten bıkmadığımız filmler. İşte onlardan biri: Rahmetli Kemal Sunal'ın 'Atla Gel Şaban'ı ve filmin en meşhur, bence Yeşilçam tarihine geçecek kadar komik sahnesi...

Semt dolmuşunda günlük eziyetini çekerken at yarışı tahmininde bulunan ve hep tutturan Niyazi, kabiliyeti farkedilince mafya patronu Kâzım'ın eline düşer ve tahmin yapması için ikna edilmeye çalışılır. Ne var ki tabii ortamı olmadığı için Niyazi son yarışta yanılır. Bunun üzerine mafyacının adamları salonun ortasında dolmuş sahnesi oynamaya başlarlar; patron Kâzım ise dolmuş şoförü rolünde...

Hele bu sahnede Kâzım'ın söylemeye çalıştığı bir "Şiki şiki ba ba" şarkısı var ki gülme garantilidir; ne zaman seyretsem kasavet dağıtmıştır.

Biliyorsunuz zaten, anlatmaya gerek yok.

Peki bu filmde mafya patronu Kâzım'ı canlandıran o müthiş karakter oyuncusunun adını biliyor musunuz?

Ben ki 7 yaşından beri sinemaya giden, üzerime vazife olmadığı halde bütün jönlerin adını ezbere bilen ve karakter oyuncularını iyi tanıyan bir Yeşilçam meraklısı olarak o gün kendime bu soruyu sordum ve bilemedim. Sinema kültürleri fena olmamasına rağmen evdekiler de bilemedi. Dedim ki, "Yahu bizi yıllardır eğlendiren, oynadığı karakterlere eşsiz bir karikatür çeşnisi katan bu sanatçının adını bilmemek resmen ayıp!"

Bu sanatçının adı Dinçer Çekmez.

ZALİM AMA KOMİK, KIYICI AMA İNSAN

1940 doğumlu; nereli olduğu hakkında internet kayıtları suskun, muhtemelen İstanbullu (Kabataş Lisesi mezunu olduğunu öğreniyorum sonradan); zaten pek az bilgi var hakkında. Sanat hayatına Şehir Tiyatroları'nda başlamış. Vişne Bahçesi, Ya Devlet Başa Kuzgun Leşe, Eskici Dükkanı, Çengi, Sarıpınar 1914, Ahududu, Deli Bal, Victor Hugo, Cyrano de Bergerac, Susuz Yaz sahne aldığı eserlerden bazıları...

Derken 70'li yıllarda sinema hayatı başlıyor. Aralarında çoğunu Kemal Sunal'la oynadığı Şaban Askerde, Tarzan Rıfkı, Katma Değer Şaban, Atla Gel Şaban, Ortadirek Şaban, En Büyük Şaban, Kanlı Nigar, Şark Bülbülü, Süt Kardeşler, Meraklı Köfteci, İnek Şaban, Şabanoğlu Şaban gibi filmlerle sanat hayatının en hareketli yıllarını yaşıyor. Pek çok filme de son derece karakteristik sesiyle dublaj sanatçısı olarak katkı veriyor. Son yıllarında neyle uğraştığını bilemiyoruz. Lösemi hastalığı sebebiyle 2013 senesinde, bundan tam iki sene önce vefat ediyor; cenaze namazı Şakirin Camii'nde kılınıp Karacaahmet'e defnediliyor.

Kendisi gibi sinema ve tiyatro oyuncusu Metin Çekmez'in ağabeyi...

Hikâye bu kadar. Pek çok Yeşilçam emekçisi ile paylaşılan tuhaf bir kader bu. Milyonlarca kişinin âşinası olduğu halde adı bile bilinmeyen yalnız adamlardan biri.

Hiç şüphesiz çok büyük oyuncu, işinin erbabı iyi bir sanatçı. Fiziği ile oynadığı karakterleri özdeşleştiren az sayıdaki kabiliyetimizden biri.

Kıyıcı, zâlim, çok sert bir sinema yüzüne sahip olmasına rağmen seyirci onda zalimlerin maskaralığını gördü ve çok sevdi.

Oynadığı her karakter hemen hemen bir kült karakter haline geldi; hafızalara kazındı, unutulmazlaştı.

CİDDİYETİ SEVERİM, DİSİPLİNE HAYRANIM

Şark Bülbülü'nde burnundan kıl aldırmaz derece sert bir gazino patronu, Şaban Askerde filminde disipline âşık bir Osmanlı Donanma Başçavuşu, Orta Direk Şaban'da basketbol koçu, İnek Şaban'da mafya reisi, kabadayıların en asabi Kadırgalı Eşref'i...

“Laubalilikten hoşlanmam, ciddiyeti severim, disipline hayranım” repliği hep unutulmazlar arasında yer alacak.

Hele Şark Bülbülü’nde bir “Mazlumu getirin bana” sahnesi var ki efsânedir. Gazino patronu, çok sinirli olduğu zamanlarda, sadece gerektiği zaman dayak atmak amacıyla yanında Mazlum diye bir eleman (Yadigâr Ejder) çalıştırmaktadır. Ancak Mazlum’u döverek fabrika ayarlarına dönebilen patron, Mazlum’un dayağa dayanamayıp kaçması üzerine Kemal Sunal’ı işe alır fakat Sunal dayak yemek yerine patrona dayak atmaya başlayınca...

MAZLUM’U GETİRİN BANA

Filmin o sahnesinde senaryoyu nasıl değiştirdiğini rahmetli Dinçer Çekmez, ilk ve son gazete röportajında şöyle anlatıyor:

-Senaryo yazılmış, ‘Mazlum’u nasıl dövüyorsa, Kemal’i de öyle komaya sokar’ diye. Olur mu böyle bir şey! Herif jön komik, onu seyircinin önünde nasıl perişan edersin? Benim oynadığım rol sadist, sadist olanın mazoşist tarafı da yok mudur? Oturdum senaryoyu değiştirdim. Kemal’i dövdükten sonra sadist tarafım gidecek, mazoşist tarafım ortaya çıkacak ve ‘Vur, vur maaşını yükselteceğim, sana sonsuz para vereceğim, vur ne olursun vur!’ diyeceğim. Bu seyirci için şok değil mi? Tam çekiyoruz, yönetmenin haberi yok bundan, ben ‘vur maaşını yükselteceğim’ derken, rejisör tabureden gülmekten düşmüş ve diyormuş ki o anda ‘stoooop diyeni fena yaparım!

...

Ancak şimdi farkettiğimiz bir şey; bu insanların bir şekilde hayatımızda yeri var ve onlara bir şekilde küçük de olsa bir teşekkür borçluyuz; en azından hatıralarına hürmet...

Allah rahmet etsin. Hâlâ ekranlarda günde belki yirmi kere dönen filmlerinde insanları her güldürüşünde hesabına bir sevap yazıldığını tahayyül etmek isterdim ve inşallah öyledir...

Fenerbahçe yönetimine katılıyorum

Fenerbahçe kafilesinin Rize’de uğradığı silahlı suikast, ayaküstü kınamalarla geçiştirilebilecek bir şey değil.

O bayatlamış, “Kendini bilmez birkaç fanatiğin densizliği” teorisi de asla kabullenilemez. Otobüsün yoldan çıkıp viyadüke yuvarlanmaması mucizevi bir lütuf. Ya bu ihtimâl vuku bulsaydı! O yüzden Fenerbahçe yönetiminin “Ligler ertelenmeli” çağrısını sonuna kadar destekliyor ve camiaya geçmiş olsun diyorum.

Ligler ertelenmeli, sadece ligler değil, mümkünse hepimizi cinnetin sınırlarına kadar sürükleyen bütün süreçler ertelenip yeniden gözden geçirilmeli. Fantastik, uçuk-kaçık bir

şeyden bahsetmiyorum; uçuruma doğru hızla kayarken sağlam bir dala, bir ağaç köküne tutunup durum değerlendirmesinde bulunmak ihtiyacındayız.

Geçen hafta çok garip, pis, korkulu bir cinayet işlendi Çağlayan Adliyesi'nde. Öyle bir cinayet ki, bir daha böyle bir şeyin olmayacağına dair bütün güvenimizi de sıyırıp götürdü. Hükümet bu krizi yönetemedi ve altında ezilip kaldı. Güvenlik güçleri büyük itibar kaybına uğradı. Vaziyet şu anda tam da şöyle: Türkiye'de, yüksek derecede güvenlik tedbiriyle korunan birkaç kişiden başka herkesin ama herkesin canı, malı sudan ucuzdur ve kötü niyetlileri caydıracak bir kamu kararlılığı ortada görünmüyor.

İçerden midir, dışardan mıdır bilemem; birileri ülkeyi hızla 'Ortadoğululaştırmak' için düğmeye bastı ve Türkiye'yi ters ayak üstünde yakaladı. Ters ayak üstünde yakalandık çünkü hükümet kamu cihazını işletip yönetmek konusunda korkunç bir zaaf içinde. Dünyanın en saçma-sapan, en otokrat güvenlik tedbirlerini kanunlaştırmaktan başka elinden bir şey gelmiyor; oysaki zaafı yaratan kanun kıtlığı değil, basiret eksikliği.

Başbakan'ın çok kötü bir rol-modeli var ve onu gücendirmemek için alttan aldıkça kamu cihazını ve tabii kendi politik geleceğini de batağa saplıyor. Savcısının can güvenliğini korumak bir yana, vücuduna saplanan kurşun sayısını bile doğru dürüst tesbit edemeyen ama 'başarılı operasyon'dan sonra 'olur böyle şeyler, üzülmeyin, siz bize daha çok lazımsınız' makamında emniyet güçlerini tebrik etmek ihtiyacını duyan bir ekip yönetiyor Türkiye'yi; daha doğrusu yönetemiyor. Elektrik kesintisinin sebebi hâlâ meçhul ve neticede bu ihâle Rufailer'e çıkarılırsa hiç şaşmam.

Basit ve reel bir eksiklikten, yönetememekten bahsediyorum; olayların ağırlığı altında ezilip gülünç olmaktan, iç huzurumuzu birkaç gözüdönmüş militanın, fanatiğin veya derin tetikçinin keyfine bırakan acziyeti vurguluyorum. Yönetim zaafı, mantar gibi tehlike ve risk üretiyor.

'Çoğunlukçu yönetim' buraya kadar; acilen çoğulcu yönetime, hatta 'yönetişim'e geçmek gerek. Seçim kazanmaya kilitlenmiş anlayış problemi azmanlaştırırken çözüm konusunda insanları karamsarlığa sevk ediyor. Birkaç gündür dile pelesenk ettikleri milli birlik ve beraberlik anlayışına herkesten çok yönetenlerin, hükümetin saygı göstermesi gerek.

Vaktiyle krizlerin ağırlaştığı dönemlerde birileri ortaya çıkıp bir 'Teknokratlar kabinesi' veya bütün partilerin katıldığı 'Milli birlik ve beraberlik hükümeti' kurulması lüzumundan bahsederdi. Doğrusu hiç de fena bir fikir gibi görünmüyor. Şu buhranlı günlerde anayasa icabı üç kilit bakanlıkta nöbet değişimi oldu; siyasi sorumluluk taşıyan bakanlar yerine hariçten bürokratlar bakan yapıldı ve bu 'bakan'ları sokakta görse, belki Ankaralı gazeteciler bile tanımaz. Üç önemli bakanına güvenmeyen anayasa aklı, böyle bir hükümeti tasavvur edebilir miydi?

Acaba diyorum, Reis hazretleri bile bile hükümeti, 'Beceremediler' dedirtecek derecede acze sürüklerken başkan seçilmesi için kendi karizmasını mı cilâlamak emelindedir? Bu idaresizliğin, başkaca mantıklı açıklaması yok çünkü.

Atatürk hacı mıydı?

"Yapmayalım, etmeyelim" diye hafif yollu itiraz edecek oldu bir arkadaş. Odaya tuhaf bir sessizlik çöktü; sessizlik ve öfke dolu bakışlar…

Belki bir yirmi saniye kadar sonra yayın müdürü top gibi patladı, "Yahu" dedi, "Öyle bir zaman diliminde yaşıyor, öyle tehlikeli bir berzahtan geçiyoruz ki tereddüd etmek bile ihanettir. Sıradan mantığın işlemediği önemli günler içindeyiz. Hem yapacağız, hem edeceğiz. Durmak yok. Nedir efendim, 'çakma belgeye çay lekesi ilave etmek hataydı; herkes bilmem neresiyle bize gülüyor, madara olduk' diyor bazı arkadaşlar. Kardeşim biz bu belgeleri kriminoloji uzmanlarına, tarihçilere, grafologlara hitaben uydurmuyoruz. Bunların alıcısı bizim seçmen kitlemizdir ve onların böyle şeylere ihtiyacı var. Hani Ümmü Gülsüm'ün bir şarkısı vardı, 'Bana bir şarkı söyle ve al gözlerimi' diye, o hesap işte; ne söylesek, ne uydursak almak, okumak, inanmak ve savunmak zorundalar. Niçin, çünkü hepimiz mâsumiyetimizi, haklılığımızı kaybettik; bu cenahta artık herkes birbirinin suç ortağıdır ve ne uydurursak uyduralım inanacaklar. Bize düşen sadece onlara günlük istihkaklarını, tayınlarını vermekten ibaret. İcab ederse buğday ununun arasına çekilmiş süpürge tohumu da katacağız ve öyle yapıyoruz zaten; icabında kömür tozu, olmadı bildiğin toz toprak. Çay lekesiyle herkes alay ediyor diyorsun. Okuyucumuz olaya böyle bakmıyor ama. 'Şerefsizler, bak çay âlemi yaparken suç belgesinin üstüne çay damlatmışlar, belki de demliği devirmişlerdir' diye düşünüyor."

Bir an susup sözlerinin yayın toplantısındaki arkadaşlar üzerinde nasıl tesir uyandırdığını kontrol etti; sonra biraz daha düşük tonda ama aynı inandırıcı ses tonuyla devam etti, "Yav tamam, normal günlerde olsak bunlar bulaşılacak işler değil. Bu arada el altından ilân verdiniz değil mi grafiker aramak için; şöyle orta derecede fotoşop bilsin, biraz da akıllı olsun yeter, aman ihmâl etmeyelim daha çok lâzım olacak bize bu elemanlar. Ne diyordum, şimdi vaziyet şudur; farzet ki 180'le viraja girmişsin ve araba savruluyor; ne yapacaksın? Fren yaparsan mahvolursun, gaza basacaksın. Ya herro ya merro! Yoksa ben bu yaştan sonra Atatürk'ün hâtırasını, hukukunu savunacak adam mıydım ben? Neyse, bu iki ay böyle devam ediyoruz arkadaşlar. Şu anda ömrü boyunca hiçbir siyasi faaliyete bulaşmamış, sessiz ve zararsız bir adamı bile terör suçundan içeri atıp yargılatacak bir üstünlük var elimizde. Balyoz'u gördünüz, kamyon dolusu sahici belge vardı, ne oldu? Yok sayıldı. Baransu'yu da pastanın çileği olarak aldılar içeriye. Ergenekon kezâ, sonra o diğer şeysiler… Bunlarda normal mantık var mı? Yok! İnandı mı okuyucu; ânında! 'Vay canına bizi kandırmışlar' diye bir lâf attı bir büyüğümüz, hepimiz sahiplendik. Hayır, sahiplenmeyip ne yapacaksın? Binmişiz bir alâmete

gidiyoruz kıyâmete hesabı. Hidâyet Karaca'nın tutuklanma sebebini mantıkla izah edemezsiniz, yok öyle bir mantık çünkü. Öyleyse yapılan herşeyin arkasında duracağız, tırsmak yok. Siz bana yeni projelerle geleceksiniz; mantığı boşverin, yeter ki seçmen kitlesini doyurabilelim. Arslana benzer bu seçmen kitlesi; midesini boş bırakmayacaksın! Meselâ bakın, genç bir arkadaş ilginç bir haber geliştirmiş, 'Atatürk hacı mıydı?' diye çok fantastik bir araştırmacı gazetecilik. Belge de yapmış, aferin; saray kayıtlarına göre otuzlu yılların ortalarında 12 gün ortadan kayboluyor rahmetli. O günlerde Kâbe'de Safa ile Merve arasında görüp tanıyan görgü şahitlerinin torunlarını bulup konuşturmuş ama görseli eksik. İyi bir fotoşopçu elimize geçerse, güya İngiliz gizli servisinin çektiği fotoğraf diye çakacağız birinci sayfadan, Ulusalcılar Vosvos'un ezdiği tavuk gibi sersemleyecek. Yaratıcı haber budur arkadaşlar. Geçin yok bilmem 5 N, 1 K filan gibi safsataları. Konvansiyonel gazetecilik bunlar. Gevşemek, tırsmak yok; iyi projeye ekstra primler hesabınıza yatırılıyor ha. Hadi bakayım, hadi bakayım!"

Parlamenter sistemi kim kötü yola düşürdü?

Meydan gazetesi hayırlı, uğurlu ve bereketli olsun; bu gazeteyi sevdim. Yayın hazırlığı esnasında gazete mutfağındaki ekibi öğrenince, "Yahu bunlar resmen Zaman'la rekabet etmeye niyetliler galiba" diye düşündüğümü itiraf ederim.

Meydan'ın Ankara temsilcisi Ömer Şahin'in dünkü haberi, eskilerin tabiriyle beni hazin hazin gülümsetti. Öcalan –artık nasıl oluyorsa!- HDP Milletvekili Altan Tan'ın adını listede göremeyince, "Altan niye yok yahu?" demiş (Yahu'yu ben ekledim) ve ilave etmiş: "Onun toplumda bir karşılığı var."

Canım Türkiye'm! Aday adayı listelerinin 'son kontrol'dan geçtiği yerlere bakar mısınız? Biri mapusâne, öteki saray! Gerçi sayın Başbakan, mâlum basını son irşâdında "Cumhurbaşkanı tarafsızdır. Listelere müdahil olmadı" demişti. Sık sık "Ben başbakanım ha!" vurgusuyla süslediği açıklamasında bir ara büyük ihtimalle belagat şehvetine kapılıp, "Devletin işleyişi konusunda cumhurbaşkanının da başbakanın da yeri bellidir. Cumhurbaşkanı siyaset üstü konumdadır." cümlesini bile söyledi ve bu cümle haftanın en en esaslı esprisi oldu; üstelik hayrettir bu cümle şu dakikaya kadar yalanlanmadı!

Öcalan ise bu hususta doğrudan basın toplantısı yapacak imkânı olsa, "Hiç olur mu efendim; HDP bağımsızdır; ben ise halen mevkuf ve mahkum durumdayım, üstelik siyaset benim neyime?" der miydi bilmiyoruz fakat canım halkımızın bu gibi durumlarda "Yav he he" diye söylendiğini gayet iyi hatırlıyoruz.

Hıçkıra hıçkıra Türkiye'ye veda etmek üzere olan parlamenter demokrasinin "esas oğlan"ı, milletvekilidir (Geç oldu ama nihayet öğrendik!). Eğer parlamentomuz, liderin beğendiği değil de, halkın seçtiği ve kendi seçmenlerine karşı sorumluluk duyan vekillerden oluşsa, şu

anda “vekil bezirgânı” rolünü ifa eden liderlerin tasvibine değil de, vicdanının sesine kulak verebilseydi sistem kendini koruyabilecek, yürütme uzvunu Meclis’te çatır çatır kontrol edebilecek ve Meclis, başta liderler dahil bütün kamu kurumlarının dikkate almak zorunda kalacağı bir yer olacaktı.

Eğer vekiller, liderin iradesiyle oraya gelmiş ve liderin ağzına bakan ‘talihli’ kişiler olmasalardı, hiç şüpheniz olmasın, o meşhur yolsuzluk dosyası Meclis’e hiç gelmeyecekti; çünkü ne rüşvet veren ne de alan o derece pervasız davranamayacaktı. Yargı ve emniyet bu derece tarafsızlıktan uzak bir görüntünün içinde itibar kaybına uğramayacaktı.

Yürütme, yasama, yargı (hatta basın!) şimdi tek adamın kontrolünde ve o adam yevmiye her gün, parlamenter sistemin fenalığını, yetersizliğini, iş göremez hale geldiğinden dem vurarak kendine yeni bir yol açmaya çalışıyor.

Parlamenter sistemi, ondan en çok faydalananlar baştan çıkarıp kötü yola düşürdü, şimdi ise halka çare olarak, “ver bana bütün yetkiyi seni bu çıkmazdan kurtarayım” diye büyük adam rolü oynuyorlar.

2010’da anayasa değişikliğine güvenmekle hata etmişiz; Siyasi Partiler ve Seçim Kanunu değişikliğinde ısrar etmek gerekirmiş. Liderleri, Olimpos dağı’ndan indirip sıradan ölümlülerin arasında kaldırımda yürümeye mecbur edecek tılsım bu iki kanundur ve bu iki kanun muhalifiyle iktidarıyla bütün liderlerin “Canının içi, ciğerinin köşesi ve bir taneciği”dir. Öyle olmasa, her biri kendince çakma bir Zeus gibi davranamazdı; çünkü mevcut uygulama resmen “kula kulluk” ettiriyor. Vekiller, liderin zebûnudur. Öyle anlaşılıyor ki şimdi Öcalan da Olimpos dağı’ndaki liderler arasında yerini almış bulunuyor. Şimdilik son sözü o söylemektedir ve anlaşılan hikmetinden sual olunmaz, derinliği ölçülmez, kıymeti tartışılmaz Türk tipi bir liderlik modeline dünden razıdır.

Aday listelerini önemsemiyorum bu yüzden; parlamenter sistemin gördüğü son liste olmasın kâfidir!

Pusu?

Kenan Paşa’nın yaptırdığı anayasa, velev ki bir cumhurbaşkanı tarafsızlığı elden bırakıp bir siyasi parti lehine tavır alması halinde hangi anayasal uzvun ne yapması gerektiği konusunda bir şey söylemiyor.

Bizde anayasaların kaderidir: 1924 Anayasası, Atatürk’ün ebediyen başta ve CHP’nin daima iktidarda kalacağı varsayımı üstüne bina edilmişti; 24 Anayasası’nın Cumhurbaşkanı’na ve yürütme uzvuna verdiği yetkileri Demokrat Parti kullanınca askerler DP’yi devirerek “olmaz öyle şey” dediler. Atatürk’ün anayasasını beğenmeyip (!) yenisini yaptırdılar. Kenan Paşa ise 83 seçimlerinden birkaç gün önce, “Oylarınızı Horoz Partisi’ne verin netekim” deyince yine

hiçbir şey olmadı fakat seçmen sandıkta horozlandı ve rahmetli Turgut Sunalp'ın Milliyetçi Demokrasi Partisi'ni tarihe gömdü. Kenan Paşamız ise 12 Eylül sanığı hâlâ. Şu anda demokrasi mahallesinin en çirkin abisi o. Herkes aklandı da darbecilikten yargılanan bir o kaldı; yazık adama!

Derken aklıma takıldı, 2008 Mart'ında AKP'ye 'temelli' kaydıyla, "Google iddianamesi" adıyla hukuk tarihimizin matrak sayfaları arasında yerini alan davayı hatırladım; acaba partileri leblebi gibi harcayan Yargıtay başsavcısının yetkileri arasında böyle bir şey var mıydı? Yargıtay Kanunu'nu okudum, kestirmeden söyleyeyim; yok! 2010'daki meşhur anayasa değişikliği referandumunda parti kapatma maddesi zorlaştırılmış ama CB'nın tarafsızlığı terk etmesi ihtimâli o gün de kimsenin aklına gelmemiş. Siyasi hukukumuzun orta yerindeki bu vahim boşluk hâlâ duruyor. Yeni cumhurbaşkanına, "Yemin ettikten sonra artık tarafsız davranmayabilirsiniz" aklını veren partili hukukçuların 'ilhâm'ı bu boşluktan aldıkları açık! Ne içtihad ama...

Sözü, cumartesi günü yaşanan Ağrı'daki çatışmaya getireceğim fakat girizgâh uzadı. 'Bayram değil, seyran değil; bu silahlar niçin ateşlendi?' sorusunun tek cevabı var: seçim süreci. HDP'ye kamuoyu desteğinin, iktidarı huzursuzlandıracak derecede ciddi oranlara yaklaştığı anlaşılıyor ve bütün alâmetler bunu gösteriyor. Sayın Cumhurbaşkanı'nın ve iktidar sözcülerinin (Troller de dahil) günlük söz ve davranışlarını takib ederek siyasi ibrenin nereye doğru kaydığını ölçmek mümkün. HDP'liler, "İkinci Silvan olayı yaratılmak istendi. 15 askeri oraya öldürülsünler diye pusuya yolladılar" diye iddia ediyor ve meseleyi çözümün sabote edilmesi olarak yorumluyorlar. Hükümet sözcüsü ise 'Silahların gölgesinde seçim olmaz' diyerek sözü uzatmadan hemen konunun kalbine iniyor. Her hâl ü kârda bu çatışmanın seçmen davranışlarını etkilemek ve muhtemelen MHP'ye doğru yönelen milliyetçi oyları toparlayarak, HDP'ye meyil gösteren sempatiyi engellemek için düzenlendiğini iddia edemeyiz lakin o maksada hizmet ettiği âşikârdır. Belirtiler öyle gösteriyor şu an itibariyle…

Böylece "Analar ağlamasın, silahlar gömülsün" edebiyatının arkasında sahici ve samimi bir niyet olmadığı açığa çıkıyor. Hükümete göre çözüm, insani ve milli bir mesele değil ancak sandığa olumlu aksettiği takdirde ciddiye alınacak bir fikirdir; yeri gelince gayet hümanist, evrensel bir barış dili; gerekmediğinde ise MHP'lileri bile duygulandıracak derecede hamâsî, milliyetçi bir retorik. Görülüyor ki bu zıtlığı bir arada tutup yönetmek, hükümet için artık inandırıcı olmaktan çıktı ve seçime giderken iktidarına büyük bir sıkıntı veriyor. Kendi kavillerince haklılar, çünkü seçimi kaybetmek onlar için hemen her şeyin kaybı anlamına gelebilir.

HDP sözcülerinin, "İkinci Silvan yaşansın diye 15 askeri oraya pusuya attılar" iddiası inşallah doğru değildir fakat yakın zamanlardan beri böyle Alicengiz oyunları siyasetin 'fıtrat'ına girdi. 30 Mart seçimlerinden birkaç gün önce ortalığa düşen o inanılmaz ses kaydındaki cümle

hâlâ hafızalarda: "Gerekirse Suriye'ye dört adam gönderip, 8 füze attırıp savaş gerekçesi üretirim" cümlesi hâlâ yalanlanmadı.

Önce Çağlayan baskını, ardından FB otobüsüne suikast ve şimdi de Ağrı hadisesi. Allah devamından esirgesin!

Ağanın çobanla dansı

PKK si-lâh-lı bir örgüt! Türkiye'nin dağlarında binlerce 'gerilla'sı var; bu, havanı, roketatarı, ağır makineli tüfeği, hatta uçaksavarıyla herkesin bildiği bir 'sır'. Bir hayır teşkilâtı, bir sivil toplum örgütü değil.

Dolayısıyla, "Ne işin vardı senin Diyadin kırsalındaki ağaç dikme şöleninde?" sorusu komiktir. O sorunun vakti çoktaan geçti. Devlet, PKK'yı altedemediği içindir ki önce gizliden, sonra açıkça bu silâhlı örgütle masaya oturup bükemediği bilekle tokalaşmayı seçti. Bu andan itibaren 'çözüm plânı' çerçevesinde PKK, fiilen bir meşrûlaşma dönemine girdi. Doğuda bazı mıntıka ve ilçelerde alan hâkimiyeti sağlamasına, vergi toplamasına, mahkeme kurmasına ve hatta kendince 'kamu düzeni' sağlamasına göz yumuldu. PKK ile çatışmaya girmek konusunda TSK'nın inisiyatifi valiliklere, Jandarma ise İçişleri'nin denetimine verildi. Ergenekon ve Balyoz davalarında kredisi kırılan ordu, vesâyet imtiyazlarının birer birer elinden alınmasına rıza gösterdi.

İşte o yüzden Diyadin'deki hadiseye durup dururken Ağrı Valiliği'nin direktifiyle müdahale edilmesi çok önemli bir noktadır. Başbakan yardımcısı Akdoğan'ın sözlerini bu perspektifle yeniden okuyalım: "Siyasal rekabete baskı, şiddet ve silah karıştırmak, halkın iradesine zorla ipotek koymaya çalışmak kabul edilemez. Kamu düzenine, seçim güvenliğine ve millet huzuruna yönelik girişimlere müsamaha gösterilemez." Bu sözler anayasal çerçevede ve kâğıt üzerindeki literal ifâdesiyle doğrudur fakat AKP pratiği ile açıkça çelişiyor. Devlet olmanın gereği, egemenlik haklarını anayasa dışında hiçbir şahıs ve kuruluşla paylaşmamaktır. Değil PKK'nın artık 'tugay' hacmine ulaşmış silahlı birlikleri, kız kaçırdığı için kırma av tüfeğiyle dağda gezen gözükara bir çoban bile bu mantık açısından kamu düzenini ihlâl ediyor demektir. Devlet olmanın gereği o çobanı yakalayıp âdil şekilde yargılamayı icab ettirir. Vaziyet şu: Çobanı yakalayamıyor, elinden tüfeğini alıp caydıramıyorsunuz, ağanın köyü civarında boy gösterip racon kesmesine, azık tedarik etmesine, köylüyü haraca bağlamasına da ses çıkarmıyor hatta yarım yamalak bir edayla, "Gel teslim ol kurban, yaparız senin için bir güzellik, hatta yavuklunla düğün bile kurarız; hele şu seçimler geçsin hele bir" diyorsunuz ama çoban jandarmayla çatıştığında, "Senin orada ne işin var, kamu düzenini bozarsan ağzına biber sürerim" diye çobanı tribünlere şikâyet ediyorsunuz.

Sahnede silah görünüyorsa oyunun bir yerinde mutlaka patlar!

Barışa karar vermek zordu; AKP zor olanı seçti, kutladık ama barışı tesis etmek daha zor. AKP bu süreci yönetemedi, çözümü seçime endeksleyip yüzüne gözüne bulaştırdı. En basit adımları bile oya dönüştürmek için ağırdan aldı ve bu esnada hep Kürt oylarıyla, MHP'ye yönelebilecek milliyetçi seçmenleri bir arada tutma hesabı güttü. Diyadin'de olup bitenler bu sakar ve samimiyetsiz politikanın sonudur. Kürtler tarihte ilk defa siyasetin merkezinde meşru bir kurum olarak yer tutabileceklerini gördüler. Muhafazakâr Kürt seçmeni bu samimiyetsizliği, meşrû Kürt partisine yönelerek cezalandırırken milliyetçi seçmenler de asıl partisine rücû etmekte. Paniğin sebebi bu.

PKK si-lâh-lı bir örgüt arkadaşlar; karşınızda 'Paralelciler' gibi doğru dürüst küfür etmesini bile beceremeyen, infiâlini secdede gözyaşlarıyla yıkayan insanlar yok; öyle olsa şu meşhur "17-25 darbesi"nden bu kadar kolay sıyrılabilmek mümkün olur muydu? Paraleli mahvetmek uğruna hukuk devletini yerle bir ettiniz fakat dağdaki gözükara çobana lâf anlatmanın o kadar kolay olmadığını acı da olsa görüyorsunuz.

Diyadin olayı keşke hiç olmasaydı; meseleyi hemen seçimle ilişkilendirerek suçüstünde yakalandınız, bir yerde ve zararlı çıktınız; eğer yanılmıyorsam kamuoyu şu anda hiç olmadığı kadar çözüm'ün Kürt tarafına karşı sempatik ve empatik bir hissî beraberlik içindedir. Bu raddeden sonra HDP'nin baraj korkusu yaşayacağını zannetmem.

Ye acıyı içme suyu, yanarsa yansın

"1915 Ermeni olayları hakkındaki hükmü tarihçilere bırakalım" şarkısı yine dillerde; duyan da zanneder ki Türkler ilmî otonomiye büyük değer veren, ilme hürmetkâr ve sübjektiflikten yılandan korkar gibi çekinen bir toplumdur.

İlmi filan boşverin, düpedüz teknolojiye, yani ilmi verilerin günlük hayata uygulanması konusundaki sicil notumuzu öğrenmek için şu gariban Tübitak'ın başına gelenlere şöyle bir göz atmak kâfi. Bu kurumun son başkanı şu anda gözaltında; başkan yardımcısı ise iki kere tutukluluk talebiyle karşı karşıya! İlmî otonomiye hiç bulaşmayalım isterseniz; iki nokta eksiğiyle kestirmeden 'YOK' dersem, gerisini siz anlarsınız. Biz bilimin zekî, çalışkan ve devlet büyüklerinin sözünden çıkmayan yurtsever insanlar tarafından yapılmasını tercih ederiz. Nokta!

"Bi dakka, bi dakka; ilimi niçin karıştırıyorsun, burada ilimden değil tarihçilerden söz ediliyor" diyeceksiniz şimdi. Peki, öyle olsun; konuyu tarihçilere bırakalım ve siyasetçiler aradan çekilsin. Tabiatıyla 'bağımsız' çalışacaklarını varsaydığımız tarihçiler komisyonunda her iki zıt tezin temsilcileri olacak (Şu işi tamamen bize bıraksalar ya!). İşte bizim tarihçilerden oluşan milli takımımız şu şu isimlerden müteşekkil. Karşı tarafın kadrosuna bakalım… Oo mümkün değil bunların neredeyse tamamı Ermeni meselesinde daha önce ihsas-ı reyde bulunmuş kişiler. Reddediyoruz. Bizimkiler ise, "Arşivden babam bile çıksa, hiç

düşünmem, yatırır çatır çatır irdelerim" diyebilecek kadar tarih ve hakikat aşkıyla dolu bir ekip. Başlarında, "Devletin yaptığı ilk ve son soykırım kuş gribi dolayısıyla hükümetin tüm tavukları öldürmesidir" veya "Türkler Anadolu'ya MÖ 5 bin yıllarında gelmiştir" teziyle 'Biz 7 bin senedir Anadolu'nun otokton ahalisiyiz; n'aaber?" diyen bir milli kaptan yer almakta… Hâliyle '1915'te Anadolu'da ne olmuştu?' sorusuna cevap bulacak tarihçiler komisyonunun "Yerçekimi kanunu diye bir şey vardır" hükmünde bile birleşmesini ümid etmek, hayal gücünü fazlaca zorlamak anlamına gelecektir.

Kaldı ki biz, milyonların gözü önünde cereyan eden darbe çalışmalarına şöyle ağız tadıyla 'Darbeydi yahu' diyemeyecek kertede 'Milli birlik ve beraberlik ruhu'ndan uzak, ayrıca 17-25 Aralık haftası'nın kolektif bir düş azması olduğuna inandırılmış, en millî yargı üst kuruluşunun kararlarına bile "Siz bu işten ne anlarsınız kuzum; deliller cümleten çakmaydı" diyecek kadar hukuka güveni örselenmiş bir topluluğuz. Ezcümle hukuku da bilimi de bize vız gelir tırıs gider. Nitekim en yetkili ağızdan Avrupa Parlamentosu'nun son kararını "Keenlemyekûn" yani 'yok hükmünde' diye nitelemiş bulunmaktayız. Öyleyse, "Hüküm vermeyi tarihçilere bırakalım" yaklaşımı, teknik ve politik bakımdan "Güneydoğu'da ölü bulunan katırlar, toplumsal çevreleriyle sağlıklı iletişim kuramadıkları için kolektif bunalıma kapılarak kendilerini intihar etmişlerdir; katırların otopsi raporları açıklanana kadar konuya yayın yasağı getirdik" izahından pek de farklı sayılmayacak bir kamu üst aklının tezahürü sayılabilir mi?

"Evet, evet, evet" demeye çekiniyorum; hele hele varlıklarıyla mevcut yönetime 'kenar süsü' cinsinden figüratif bir hoşluk veren milli muhalefetimizin Avrupa Parlamentosu'nun kararına karşı şahlanan bir eda ile gösterdiği ortak tepki tüylerimi diken diken etmişken böyle provokatif bir suale 'evet' demek hiç işime gelmiyor fakat sonuçta bu yazıya kimseyi incitmeyecek bir final cümlesi koyarak 1915 olayları hakkındaki şahsi fikrimi belirtmek zorundayım; ve bu fikir devletimizin milli yaklaşımından daha farklı ve ciddi olmalıdır!

'Ahan da' buldum: "Ye acıyı içme suyu yanarsa yansın; ye yağlıyı iç suyu donarsa donsun!"

Tek parti tek adam paralellikleri

Ders alınmazsa tarih kendini tekrar eder demiştik; ediyor nitekim. Yaşadıklarımızla yakın dönemin tarihi olayları neredeyse tıpatıp denecek derecede birbirine uyuyor.

Sondan başlayarak geriye doğru gidelim...

Mustafa Kemal Paşa, İstiklâl Harbi'nden sonra rejimi değiştirerek Osmanlı Devleti'ne son vermiş ve Cumhuriyet idaresini kurmuştu. İlân edildiği tarihte M.Kemal Paşa ve çevresindeki birkaç mahreminden başka kimsenin Cumhuriyet talebi filan yoktu. Aslına bakılırsa Cumhuriyet rejimine geçmek, yönetilenler bakımından gündelik hayatta yeni bir başlangıca sahne olmadı; hatta meclisteki silâh arkadaşlarından bir haylicesi, "Nereden çıktı şimdi bu;

bize niçin haber verilmeden apar-topar ilan edildi?” diye homurdandılar. M.Kemal Paşa, tarihin ve şahsi talihinin kendisine altın tepsi içinde sunduğu bir fırsatı değerlendirdi. Harbin muzaffer kumandanı, bir halâskâr olarak siyasi ve askeri kariyerinin en yüksek noktasında radikal bir karar vererek rejimi değiştirdi, daha doğrusu yeni devlete yeni bir isim koydu.

RADİKAL REJİM DEĞİŞİKLİKLERİ BUHRANLARIN ÇOCUĞUDUR

Sayın Erdoğan’ın durup dururken ve arkasında kitlevi bir talep yok iken başkanlık diye tutturması bir tekerrür hadisesidir. Tekrarlanan, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e geçişte M.Kemal Paşa’nın uyguladığı ve o dönemde başarılı olan stratejidir. Şartların en uygun olduğu zamanda radikal bir liderlik gösterisiyle rejimi değiştirmek.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, fikriyatı itibarıyla Atatürk’ü kendine bir rol model kabul etmediğini biliyoruz fakat onun stratejisini benimsiyor ve uygulamaya çalışıyor. Başarılı olup olamayacağını ise zaman gösterecek.

Gazi, iktidarı ele geçirmeye başladığı ilk günlerden itibaren ülkenin bütün dinamiklerini ve güç odaklarını ortak bir amaç etrafında birleştiren ustalıklı bir siyaset izlemişti. Erdoğan da aynı şeyi yaptı; konjonktürün altın bir tepsi içinde sunduğu iktidarının ilk döneminde 3Y, yani yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklarla mücadele hedefini koydu ve toplumdaki büyük beklentiyi karşıladı. AB üyeliğine büyük önem verdi ve bu yolda cesaretli reformlara imza koydu. Ardından demokratik bir hukuk devleti için gerekli açılımlara hız kazandırdı. Öyle ki, şahsi alerji sebebiyle Erdoğan’ı ve partisini sevimsiz bulanlar hatta oy vermeyenler bile kendi aralarında konuşurken bu yaklaşımı desteklediklerini belirtmek zorunda kalıyorlardı.

2007’de boy gösteren askeri ve bürokratik vesayetle mücadele Erdoğan için bir başka lütuf teşkil etti ve toplum nezdinde kazandığı moral destek en yüksek noktasına tırmandı.

M.Kemal Paşa iktidarın dizginlerini tam manasıyla kontrol edebildiği andan itibaren Türkiye’de tek tip siyaseti hâkim kıldı ve bütün muhalefet odaklarını etkisizleştirerek parti programını resmi ideoloji haline getirdi. Devlet okullarının tekeli altına alınan eğitim sistemi ile yeni kuşağı, Halkevleri ve Türk Ocakları aracılığıyla şehirli kitleyi resmi ideoloji taraftarı olmaya adeta mecbur etti. Erdoğan da bu adımları çok andıran bir yaklaşım izliyor. İmam hatip okullarını gayri resmi manada ‘Yeni Türkiye’nin yönetici kuşakları’nı yetiştiren bir eğitim üssü olarak değerlendiriyor ve evlatlarının denetimindeki bir özel vakıfla bu süreci tahkim etmeye çalışıyor.

HER KARİZMATİK LİDERE BİR **DÜŞMAN LAZIM**

Mustafa Kemal Paşa, inkılâplarını meşru ve mazur göstermek için irticâ ve cahillikle mücadele hedefini işaret etmişti. İki dönem arasında benzeşmeyen belki tek husus Atatürk döneminin dış siyaset açısından uzun bir sulh dönemine şahitlik etmiş olmasıdır; onun dış düşmanı yoktu ama bir ‘düşman’ lazımdı; aranan düşman içerde vardı zaten. İrticâ!

Erdoğan iktidarının ilk yılları Atatürk dönemini hatırlatırcasına sulh dönemine denk geldi ve komşularla sıfır problem politikası başarılı oldu. 2011'den sonra ise Türkiye'nin iç ve dış düşman edinmek konusunda hiçbir sıkıntıyla karşılaşmadığını görüyoruz: İçeride, başta paraleller olmak üzere faiz lobisi, Geziciler, çapulcular ve bir kısım iş çevreleri iç düşman ihtiyacını tedarik ettiler. Dışarıda ise başta Suriye ve Mısır olmak üzere neredeyse bütün Arap âlemi (Katar hariç) ve bunlara ilaveten Avrupa Birliği ve zaman zaman ABD, Türk kamuoyuna karşı 'işte düşman' diye işaretlendiler.

VESAYETÇİ BÜROKRASİNİN DESTEĞİ ŞART

Tek parti döneminde CHP ordu dahil bütün bürokrasiye hakimdi ve parti, milletin teşkilatlanmış şekli olarak kabul ediliyordu. Erdoğan'ın bürokrasi üzerindeki hakimiyeti, son iki yıl içinde gözle görülür derecede arttı. Ordu ile nizalı görüntü vermenin iç huzursuzluğu, iktidarı Ergenekon ve Balyoz davalarıyla gururu incinen orduyla yeni bir barış ve ilişkilerde restorasyon dönemine taşıdı. İstihbarat, Emniyet ve Adliye kadrolarında iktidar partisini güçlendirici kanun düzenlemeleri yapıldı. İstiklâl Mahkemeleri'ni hatırlatan özel yetkili ve sıradışı bir usulle çalışan özel mahkemeler kuruldu ve bu mahkemeler ne yazık ki yargının tarafsızlığı imajını vahim şekilde zedeledi.

ATATÜRK VE ERDOĞAN; BU BİR 'NİTELİK' MUKAYESESİ DEĞİL!

Bu yazıda maksadım Atatürk'le Sayın Erdoğan'ı mukayese etmek değil; sadece iki siyasi çizginin birbirine benzerliğini vurgulamaya çalışıyorum. Esasen nitelik itibarıyla böyle bir mukayese haksızlık olur.

Erdoğan'ın kurmay durumundaki danışmanları, siyasi varlığı 17-25 Aralık olayında kırılma noktasına gelen Erdoğan'a siyasi açıdan çok başarılı bir destek hizmeti sundular ve aradan sekiz ay bile geçmeden onu ülkenin bir numaralı koltuğuna taşımayı başardılar. Kurmay takımının, gerek Avrupa, gerek Türkiye'nin yakın tarihi üzerinde zeki analizlerde bulunduklarını düşünüyorum, 30'lu yıllarda Orta Avrupa'da otoriter yönetimleri, üstelik demokratik seçimleri kullanarak totaliter bir diktaya taşıyan 'halkla ilişkiler teknikleri' konusunda 'başarılı' adaptasyonlar gerçekleştirdiler. Başarı kelimesini tırnak içine alıyorum çünkü onların başardıkları şey, aslında Türkiye'de kamu düzenini demokratik hukuk devletinden uzaklaştıran, karizmatik tek adam liderliğinde bütün halkın iradesini temerküz etmiş sayan antidemokratik bir inşâdır. Bu inşâ –hiç temenni etmem- tamamlandığında Türkiye'yi, başkaca hiçbir sesin ve farklı rengin kendini ifadesine imkân bırakmayan demir bir yumruğun tehdidi altına sokacaktır.

DEMOKRASİLERİN AŞİL TOPUĞU

Başkanlık rejimine giden yolda Erdoğan, parlamenter demokratik rejimin kendisine tanıdığı hakları sonuna kadar zorlayarak Türkiye'de yeni bir Tek Parti, yeni bir Tek Adam rejimini

kurmaya çalışıyor ve bunun için genel seçimleri, sanki başkanlık rejimi için bir referandum, bir plebisit havasına büründürmeyi amaçlıyor. Vaktiyle Orta Avrupa'da da dikta idareleri demokratik kurumların zorlanarak suistimal edilmesiyle kurulabilmişti. Bugün bütün Avrupa, özellikle İtalya, Almanya, İspanya, Portekiz, Avusturya, Romanya gibi ülkelerde o devirler kötü bir hâtıra, bir kâbus gibi telakki edilerek unutulmaya, unutturulmaya çalışılmakta.

Avrupa'nın yakın tarihinde milyonlarca insanı utandıran ve acı çektiren bir kâbus devrini yeniden yaşamak zorunda değiliz. İnisiyatif şimdilik genel halk oyunda ama unutulmamalı, demokrasinin olmazsa olmaz cinsinden temel lazımeleri örselendiğinde yeniden ihyâsı ağır maliyete ve büyük acılara mal oluyor.

Evvelallah, Batı tipi demokrasi

Reis buyurmuş ki, 'Başkanlık sistemi meselesinin millet tarafından tartışılmasını istiyorum'. Emri başüstüne, tartışalım.

O, ağzında Türk tipi bir başkanlık sistemini eveleyip gevelerken, eğer kabul buyurulursa şu milletten bir ferd-i vahid olarak kendi önceliklerimin bilinmesini isterim: Benim önceliğim başkanlık filan değil, benim önceliğim tam takım, adeta kit halinde demokrasidir. Bütün demokratik kurumlarıyla birbirine entegre demokrasi. Tarifi daha kolay olsun, diye dümdüz şöyle ifade edeyim: Batı tipi demokrasi! Evvela şahsî hak ve hürriyetlerin başüstünde tutulduğu bir hukuk devleti istiyorum. Aslında 'hukuk devleti' deyince ayrıca 'şunu da isterim, bunu da isterim' diye çarşı-pazar listesi yapmaya lüzum yok. Peki hukuk devleti nedir; hukuk devleti şu anda ülkemizde olmayan, uygulanmayan ve eğer fırsatı ele geçirirlerse, mevzuatın şurasında burasında tesadüfen unutulmuş bütün kalıntılarının da canına okunacağı bir şeydir. Türk tipi başkanlık sistemi deyince ben bu kavramın içinde hukuk devleti veya hukukun üstünlüğünü değil bilakis hukukun bile, doğrudan başkanlığa bağlandığı keyfî bir buyurganlık görüyorum. Benim 'keyfî' diye nitelediğim duruma reis kendince farklı bir mânâ veriyor ve şunu demeye getiriyor: "Reisiniz olarak ben sizin iyiliğinizi en üst seviyede düşünür ve haklarınızı kollarım; bunun için ayrıca demokratik fren, denge ve kontrol mekanizmalarıyla sistemi felç etmeye gerek yoktur. Bana güvenin kâfidir. Bunca yılın tecrübesiyle ben sizi, batılı demokrasilerin debelendiği yavaşlatıcı ve yıpratıcı ara kurumlarından kurtaracak ve devletin kaportasına gıcır gıcır, çok güçlü, hatta turbolu bir motor takacağım. Sizin yapmanız gereken koltuklarınıza oturup etrafı seyretmek. Ekonomiyse ekonomi, kamu yönetimiyse kamu yönetimi. Kaptana güvenin, sizi uçurayım!" Şüphe celbedecek derecede ucuz ve bir o kadar da riskli bu vaat, 'kabala' hesapla iki kişiden birine tatlı gelebilir. Ben o iki kişiden ötekini, yani huysuz ve muhalif tarafa ait hissediyorum kendimi. Diyorum ki kibarca, 'Eksik olsun; almayayım' Başkanlık filan da umurumda değil üstelik. Bana demokratik haklarımı ve hürriyetlerimi verin, devletin kaşarlanmış ve partizanlaştırılmış bürokrasisi karşısında şahsiyet haklarımı koruyabileceğim sağlam

tutanaklar sağlayın. Yürütmeyi yasama, yasamayı yargı, yargıyı yürütme ve hepsini bürokratik vesayet karşısında özerkleştirin kâfi. Evrensel hukuk, iç hukukumuzun üst değeri olarak kabul edilsin. Basın, bilgi edinme, haberleşme, ticari teşebbüs, ifade, inanç ve vicdan hürriyetimi, beğenmediğim şeylere muhalif kalabilme hakkımı verin, üst tarafı sizin olsun. İllâ ki başkanlık? Neden olmasın! Parlamenter sistem? Hayhay! Türk tipi, alaturka veya greko-romen, o olmadı Orta Asya tipi liderlik modelleri? Ona bile varım fakat evvelâ hukuk devleti ve şahsî haklar!

Deniliyor ki, 'Bu seçim, Türk tipi başkanlık hakkında en geçerli bir kamuoyu anketi olacak; millet he derse, işte en kuvvetli hüccet budur. Millî irade isterse değil başkanlık, hilâfeti bile getirir veya asteğmenlerle Genelkurmay'ı idare eder. Seçimin mânâsı budur'. Çocuk kandıracak tezler bunlar. Adam gibi demokrasilerde millî iradeye bile sorulamayacak, değiştirilemez umdeler vardır ve hukuk devleti bunların başında gelir. Diyelim seçim yapıldı ve "ille de Türk tipi başkanlık isterim; reise de itimadımız sonsuz. Hukuk devleti ise bize iki numara kalın geliyor" taraftarları kazandı. N'aapacağım? PKK'nın yaptığı gibi Keleş'i omuzlayıp dağlara çıkacak halim yok. Vaktiyle naylon İslâmcı takımının 28 Şubatçı bürokratlara yaptığı gibi takiyyeci davranıp alttan alta, 'Bu kâfir düzenin kökünü kazıyacağız fırsat geçerse, aman safları sık tutun arkadaşlar' diye akîdemi epritecek de değilim.

Tarafım bellidir. Evvel Allah sonra da bütün kurumlarıyla Batı tipi demokrasi!

Resmî karmanyola!

İki gün sonra, bizim tabirimizle Ermeni Tehciri 100 yaşına basmış olacak. Papalık ve Avrupa Parlamentosu'nun "Evet bu bir soykırımdır" şeklindeki açıklamalarına içerde büyük tepki gösteriliyor ve şimdiden bellidir ki Soykırım tartışması seçim sürecinde iç siyaset malzemesi olarak bolca kullanılacak.

Bunları geçiyorum; Soykırım nedir, ne değildir, İttihat ve Terakki yönetiminin kararı bu kavrama uyar mı meselesini de geçiyorum; daha basit, anlaşılır ve hakikaten tarihçilere, arşiv uzmanlarına ve özellikle maliye tarihiyle uğraşanlara havale edilmesi gereken basit bir noktaya işaret ediyorum.

-Velev ki büyük bir talihsizlik oldu, tehcire gönderilen Ermeni nüfusunun başına istenmeyen şeyler geldi, bazı kazâlar oldu vesaire… Hiç değilse şimdi bu insanların geride bıraktığı menkul ve gayrimenkul cinsinden servetin hesabını verelim! Bu soruya, konunun uzmanı bir tarihçinin verdiği cevabı okumak isterseniz, Nevzat Onaran'ın, "Emvâl-i Metrûke Olayı-Osmanlı'da ve Cumhuriyet'te Ermeni ve Rum Mallarının Türkleştirilmesi" adlı esere bakmanız gerekiyor. Bende bu kitabın 2010 baskısı (Belge Y.) var; zannediyorum daha sonra iki cilde bölünerek eklerle yeniden basıldı.

Onaran'ın Meclis zabıt cerideleri gibi devletin resmî kaynaklarını kullanarak bu soruya verdiği cevabın özeti şu: Sürgüne gönderilen Ermenilerin malları hakkında ne gibi işlem uygulanacağını tesbit için 10 Haziran 1915 tarihinde Dahiliye Vekaleti talimatname yayınlıyor; buna göre hak sahiplerinin isim ve haklarını belirten tutanaklardan iki nüsha tertiplenerek ilkinin ilgili vilayette, öteki Emval-i Metrûke komisyonunda bulundurulması öngörülmüştür. O tarihlerde Tehcirle ilgili 33 vilayette komisyon kurulduğu hesaba alınarak en az 66 kayıt defteri bulunması gerekiyor.

Bu defterler yoktur! Bu konuyu beş yıl önce de yazmış ve aynı sorular üzerinde durmuştum. O günden bu yana tatminkâr bir cevap verildiğini duymadım. İyi kayıt tutmasıyla övündüğümüz devletimiz bu konuda birşey söyleyemiyor çünkü satır aralarından anlaşıldığına göre bu defterler çoktan imha edilmiş olmalıdır.

Hiçbir mal, insan canıyla mukayese edilmez; "Soykırımı bırakın, Emvâl-i Metruke daha önemli" demeye de getirmiyorum; sadece devletin ikide bir "Arşivlerimizi açtık, gelmediler; işbirliğine yanaşmıyorlar" yaklaşımının ne kadar samimi olduğunu merak ediyorum. 1915'te 'talihsiz' şeyler cereyan etmiş olabilir lâkin, başına 'tesadüfen talihsizlik' gelen Ermeni ve Rumların geride bırakmak zorunda kaldığı malların âkıbeti aynı kelimeyle açıklanamaz; buna talihsizlik diyemiyoruz. Ne diyeceğiz? Gasp demeye dilim varmıyor; "Ganimet" olur mu peki veya Müsadere, yeni Türkçeyle 'Zor-alım!'

"Arkadaşlar, harptir, zaruret halidir, olur böyle şeyler; fazlaca eşelemeyelim!" deyip küllediğimiz bu konu, devletin nâmusuna emanet edilmiş yüzbinlerce insanın kaderidir; âkıbetlerinin hesabını veremiyoruz, bari geride kalan malları konusunda 100 sene sonra olsun tatminkâr bir açıklama yapalım. Birbirimize, 'Elmayı iğneyle delip suyundan tatmıştım; haram lokmadır, istiğfar ediyorum' edebiyatı yaparken, o günün parasıyla milyonlarca liralık servetin hesabını kalem kalem gösterebilmeliyiz en azından. O mallar, paralar ne oldu, kimin kursağına girdi; kimin kanında irinleşip ahlâk genetiğini bozdu? Bir devletin kendi vatandaşının malını resmen karmanyolaya getirmesi helâl, hak mıdır, revâ mıdır? Hadi İttihatçılar Farmasondu, zındıktı diyorsunuz; sizler ki yıllarca buz gibi umûr-ı devlet görmüş İslâmcılarsınız bugüne bugün! Verin artık şu 100 yıllık gasbın hesabını…

Yaşı 70'i geçmiş olanlar bu malların âkıbetini biliyor ve hâlâ ortalık yerde söylemekten çekiniyorlar; bu, herkesin bildiği bir 'Sır'dır; biraz kapağını aralayanın yüzü kızarır.

Muhafazakârları kandırmak bu kadar kolay mı?

Neredeyse bütün dünyanın, Türkiye'yi Ermeni tehcirinin 100. yılında mânevî ve insânî bir baskı altına aldığı bir ortamda iktidarın tutumu belli oldu; sonuna kadar inkâr, daha doğrusu bu baskıyı önümüzdeki seçimlerde milliyetçi-muhafazakâr kitleye yansıtarak yeni bir

mağduriyet inşa edip sızlanmak: "İşte, bütün dünya bize bir kere daha karşı. Ermeni tehcirini bahane ederek bizi köşeye sıkıştırmak, 100 yıl öncesinin hesabını ödetmek istiyorlar vs."

Çanakkale Zaferi'ni şimdiye kadar 18 Mart'ta kutlardık; aradan 100 yıl geçtikten sonra nedense bu defa 'kara savaşları'nın yıldönümü, alternatif bir gösteriyle kutlamak hatırlanıverdi! Tarihin tam da 24 Nisan'a denk gelmesine ne demeli peki? 'Tevafuk'tan başka ne söylenebilir ki? Mâdem Çanakkale cephesi tükenmez bir hamâset mâdenidir öyle ise çorbada benim de bir miktar tuzum bulunsun: Çanakkale cephesinde Osmanlı havacılarının küçük de olsa hissesi vardır. Sadece keşif görevi yapabilen birkaç uçağımız ve pilotları için önümüzdeki ağustosta, yine bütün devlet başkanlarının davet edildiği geniş çaplı bir kutlama bekleriz. Bu arada şiir okuyan adamdan günü mânâ ve ehemmiyetine yaraşır bir kahramanlık neşidesini seslendirmesi, örtülü bir ödenekten bu şiire klip yaptırılması ve klibin bilumum kanallarda cebren yayınlanması da şâhâne olur. Galeyana geliriz, tüylerimiz ürperir; yattığımız yerden yine yedi düvele meydan okur, kendimize aferinler çekeriz.

Milliyetçi-muhafazakâr kitle demişken üzerinde duralım biraz. Hükümetin seçim kampanyasından anlaşılan odur ki bu kitle seçimin yıldızıdır ve onların kararı belirleyici olacaktır. Peki, bu kitle nihai kararını hangi ölçülere göre verir? Cevabını herkesin bildiği bu masum suali size yönelttiğim için beni affediniz; elbette kim daha iyi kahramanlık şiiri okur, kim okuduğu şiire elektronik efektlerle sesine tumturaklı bir edâ vererek içinde bolca 'bayrak, vatan, ordumuz, şehit, ya Allah, fedâ, kan, siper, hücuum" gibi kelimeler geçen mısrâlar seslendirirse muhafazakâr seçmenimiz "Aa bak bu iyi okudu şiiri, tüylerim de diken diken oldu, ordan anladım" diyerek oyunu o politikacıya verecektir.

Mekanizma bu kadar basite ircâ edilebilir mi? Bilmem!

Neyse ki, sahte şiir ve çakma şairlerden hiç hazzetmediğini yıllar öncesinden ilan etmiş biriyim; öyle olmasa "herif bizi çekemiyor" diyebilirlerdi. Vallahi öyle, çekemiyorum artık. İyi şiir okuduğunu, iyi konuştuğunu, sesiyle insanlara duygu patlamaları yaşattığını zanneden adamlara güvenemiyorum. Tiyatrodan beni soğutan da aynı sebeptir; sahneye mahsus theatral ifadeyi gündelik hayatına taşıya taşıya asıl kimliğini en son nerede bıraktığını unutmuş adamlardan ve yaptıkları işten sıdkımı sıyırdım. Yaptıkları her şey yapmacık, daha güzel bir tabirle 'Tasannu' geliyor. Vapur güvertesinde jilet veya çakmak satan seyyar esnafının hitabı çok daha samimidir bana göre. Ucuz jilet, çok çok cildinizi bozar, dandik çakmak yarı yolda bırakır fakat bize hamâset pazarlayanlar çok daha değerli bir varlığımıza göz koyuyorlar: Aklımıza!

Yakın zamanlara kadar milliyetçi-muhafazakâr kitlenin siyasetçiler tarafından ciddiye alınıp adam yerine konulmadığını, hatta zekâlarıyla düpedüz alay edildiğini görünce, kendimi de onlardan biri sayarak üzülürdüm; artık böyle şeylere aldırış etmiyorum. Siyasî kararlarını hamâset gösterilerine, posbıyığa, marşa, Davûdî edâya, en ucuzundan vatan-millet, sakarya

edebiyatından hislenerek tayin edenlerle müştereğim kalmadı. Uzun seneler boyunca hamâset edebiyatının daniskasına mâruz kalmaktan ötürü pişmanım ve bu edebiyatın yayılmasına az da olsa katkıda bulunmuş olmaktan dolayı da nedâmet duyuyorum. Halka din satanlara bakarak nasıl dinimden vazgeçmedimse, hamâset satanlardan ötürü de aidiyetlerimden istifa etmiş değilim çok şükür...

Ha unutmadan... Halkım dikkat et, seni yine Çanakkale içinde vuracaklar; demediler deme sonra!

Sevan Nişanyan affedilmez!

Beyaz Türk müyüm, bilemem; herhalde değilim fakat Sevan Nişanyan'ın Türkiye kriterlerine göre benden daha çok 'beyaz Türk' olduğu kesin. Ayrı dünyaların insanlarıyız yani. Hiç karşılaşmadık, tanışmadık fakat 5-6 yıl içinde e-mektuplaştığımız oldu ara-sıra.

Geçenlerde bir yerden "Aslanlı Yol" adlı kitabı elime geçti. İlk sayfasına göz atarken kaptırdım gitti. Adam, affedersiniz Ermeni filan da Türkçesi gayet güzel. 'Bir metin nasıl yazılır ve daha mühimi bu metin nasıl okutulur' ilminde yektâ. Yeryüzünün neredeyse bütün kelimeleriyle ahbab olmak bir tarafa (Adamın boş zamanlarında kaleme aldığı etimolojik lügatin kâ'bına erişen bir başka sözlük yapılamadı Türk dilinde. Bir de dilci filan olsaydı çekeceğimiz vardı resmen!) onun hakkında yazarken 'Acaba filan kelimeyi yanlış tasarruf etmiş olabilir miyim; yurdumun batı sahillerindeki bir hapishaneden manevî bir fırıncı küreği ile nazik bir şaplak yemek ihtimâli var mıdır?' diye geriliyor insan.

Bir zamanlar hapis yattığını biliyordum; birkaç yıllık bir cezası vardı; sit alanına ruhsatsız bina yapmak ve daha beteri asla pişman olmamak, yaptığını deli gibi savunmak gibi ağır bir cürümden ötürü hüküm giydirilmişti. Nişanyan'ı imar ve sit mevzuatına aykırı şeyler yapmak, savunmak ve daha beteri asla pişman olmamak gibi vahim cürümlerden ötürü 'içeri tıkan' adaletimize hayran olmamak mümkün değil. Lâf aramızda biz Türkler, öteden beri imar konularına aşırı hassasiyet ve hatta 'rikkat'e yakın derecede alâka göstermekle müştehir bir milletizdir de...

Her neyse, 'Yatmış çıkmıştır' diye ortalama bir kanaat vardı zihnimin bir yerinde. Derken aaa, "Sevanyan yine hapiste!" Niçin peki? Niçin olacak, üç aşağı beş yukarı yine aynı yine aynı gerekçelerle.

Oh olsun yahu! Haberi okuyunca kamu düzenimize duyduğum hürmet normal sınırlarını taşıp Mecnun'un Leylâ'ya karşı hissettiği türden divânelik bir aşka inkılâb etti ve şişman, asî ve inatçı Ermeni'ye kesilen imar ihlâli cezasının bilumum Türklere fakat daha ziyade çıkıntılık cür'eti gösteren Ermenilere bir ibret olması gerektiğini düşündüm.

Amma velâkin içimde, derinlerde bir telin 'tınn' diye tanin eylediğini ve koptuğunu da söylemeden geçemem. Niçin diyeceksiniz, tam da bu izahı müşkül duyguyu zihnimde evirip çevirerek neresinden başlamalı diye düşünürken Meydan gazetesinde Turgay Oğur'un, "Son Ermeni'yi kurtaralım" başlıklı yazısıyla karşılaştım. Vay eline sağlık sevgili Turgay dedim kendi kendime, zira meseleyi gayet güzel çerçevelemişti.

İşte o satırlar, altına ben de imzamı koyuyorum:

SON ERMENİ'Yİ KURTARMAK!

"Sarayı kaçak, tarihi külliyeleri tost kokulu kafe olan ülkemizde, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 65/B ve mühür bozma suçlarından bu derece ceza alan, hapse atılan tek kişi Sevan Nişanyan'dır. Başka bir örneği yoktur.

Marmara depreminde 198 kişinin ölümünden sorumlu tutulan Veli Göçer'in 7,5 sene ceza aldığı bir ülkede inşaat yapmaktan ceza alan Sevan'ın cezaları 10 yılı geçti, artmaya da devam ediyor.

Sevan; Türkiye'nin en tuhaf, en deli aynı zamanda en üretken birkaç kişisinden biridir.

Şirince'de yaptığı evler, öncülük ettiği Matematik Köyü, Tiyatro Medresesi anıt değerinde güzelliğe sahiptir. Küçük Oteller Kitabı ile Türk turizmine katkıları takdire şayandır. Dili çok ağır yabancı eserleri Türkçeye çevirmiştir. Türkçe kelimelerin ve yer adlarının kökenlerini araştırdığı kitapları muazzamdır. Hiçbir zaman statükodan yana olmamıştır. Başörtüsü yasağına karşı da, 27 Nisan Muhtırası'na karşı da, AKP'nin kapatma davasına karşı da net duruşuna şahidim. Genç Siviller'in küçük bütçesine en çok bağış yapan birkaç insandan biri olmuştur.

Sevan'ın üretemiyor olması Türkiye için 'cari açık' kalemidir.

Türkiye'nin tüm vatandaşları Sevan'ın bu ülkeye kazandırdıklarının 10'da 1'i kadarını yapsa İsveç'ten mülteci akınına uğrayacak derecede güzel bir ülke olurduk.

Zulme uğrayan son Ermeni'yi kurtaralım."

TIRSAk, TİTREK BİR TÜRK OLMAK

Kurtarmasına kurtaralım lâkin işin ucunda "Kanunun suç saydığı bir fiili alenen överek halkın kafasını karıştırmak" diye özetleyebileceğim bir fiil var ceza hukukumuzda. Bazılarının zannı aksine Ermeni filan olmayıp, bilakis kanunlara saygılı, kamu düzeni fikrine hürmetkâr ve daha fenası tırsak ve titrek bir standart Türk olmaklığım hasebiyle eskilerin tâbiriyle zihnî teşevvüşe mâruz kaldım (yani aklım karıştı!). Mis gibi sabunlarla yıkanarak yürürlüğe konulmuş, gülden nazik imar mevzuatımıza Köroğlu, Dadaloğlu veya İnce Memed gibi kafa tutan bir adam hakkında hürriyet talep etmenin kendisi de imar mevzuatına muhalefet sayılabilir mi diye bir hayli düşündüm. Neden sonra dedim ki kendi kendime, "Ne

pimpirikleniyorsun be... Burası, necîb devletimizin idamlık suçtan (o zaman öyleydi; idam cezası vardı) ağır müebbed hapse mahkûm ettiği dünyanın en sayılı teröristbaşılarından Öcalan'la bile hükûmet seviyesinde pazarlık görüşmelerine oturabildiği, darbe ithamıyla yargılanıp Yargıtay'da cezası tasdik edilenlerin "Meğer bize kumpas kurmuşlar" itirafıyla alayının salıverildiği ve hatta bu sanıklardan bazılarının aynı anda hem sağcı hem solcu partilerden aday gösterilerek Meclis'e taşındığı bir ülke değil midir? Ayrıca bu ülke, bakan ağzından kanun dışı emir karşısında çekingenlik gösteren memurun, "Siz o kanunu çiğneyin, dalın içeriye; biz arkasından sizi temize çıkaracak kanun yaparız, çekinmeyin" diye yüreklendirildiği bir hukuk anlayışına sahip değil midir?.. Hepimiz biliriz ki bu ülkede 'Olmaz olmaz!' velâkin usûlünü bileceksin.

Ben bu usûlü bilmiyorum. Turgay Oğur gibi yekten ve düpedüz diyorum ki, Sevan Nişanyan salıverilsin.

Gerekçem son derece basit ve millî bir mahiyet taşıyor: Efendim bu gibi adamların dışarda olması, içerde tutulmasından daha ziyade millî varlık ve bütünlüğümüze zararlı neticeler tevlîd ediyor çünkü bu adamlar içerde uslu durmuyorlar; okuyor, yazıyor, bir şeyler yapıyor ve –bilhassa dikkat buyurulsun!- durmadan çalışıyorlar. Hatta bu adamın (yani Nişanyan'ın) affedersiniz Ermeni olduğu halde, vaktiyle mapusanede bir Müslüman hükümlüye Kur'an-ı Kerim okumasını öğrettiğinden bile bahsedilmektedir ve zannımca son zamanlarda sıkça zuhur etmeye başlayıp TV ekranlarını süsleyerek halkımıza ayar üstüne ayar vermeye kalkışan, süzgün bakışlı, süpürge sakallı, bal uzmanı naylon müçtehitler bu gibi yanlış yerden gıdalanmış insanlar arasından çıkmaktadır.

Lâfı çok dolandırdığımın farkındayım; siz bakmayın gevezeliğime... Adaletiyle yedi düvele nam salmış hükûmet-i hâzıramızın işi gücü bırakıp Nişanyan'ı salıvermeyeceğini gayet iyi biliyorum.

Göller bölgesinde bir ada olmak, caanım ülkemde en büyük suçtur ve affı yoktur. Terörist olsanız, yolsuzluğa bulaşıp, çocukların ırzına tasaddîde bulunsanız başka... Onların gideri var bir yerde...

Taşı taşın üstüne koymak ha! Lâyıktır sana Nişanyan; oh olsun!

Sulh ceza hâkimlikleri kaldırılmamalıdır

Sade okuyucu için 'sulh ceza hâkimlikleri', diğer mahkemelere benzer bir mânâ taşıyor. Öyle değil ve bu 'hâkimlik'lerin önemli bir farkı var. Anlatalım:

16 Haziran 2014 günü AKP çoğunluğunun oylarıyla Meclis'ten geçen 6545 sayılı kanunla kuruldu bu hâkimlikler; aynı kanunla sulh ceza mahkemeleri kaldırılarak görevi ikiye ayrıldı. Yargılamaya ait işleri asliye ceza mahkemeleri yerine getirecekti; arama, yakalama, tutuklama

gibi fonksiyonlar ise sulh ceza hâkimliklerine verildi. Böylece sırf İstanbul'da 38 sulh ceza mahkemesi kaldırıldı, yerine ise sadece 6 sulh ceza hâkimliği kuruldu. Eskiden bir tutuklama kararı için mevcut 38 mahkemeden birine itiraz edilebiliyordu, şimdi bu itiraz sadece 6 sulh ceza hâkimine yapılabiliyor; bunlardan birinin verdiği karara karşı ancak bir başka sulh ceza hâkimliği görevlendirilmiş.

Kanunun tarihi mânidar ayrıca; durup dururken çıkmadı bu kanun. Adeta bir nevi ihtisas mahkemesi gibi 'paralel yapı'yla daha iyi mücadele edilsin diye çıkarıldığı anlaşılıyor. Tabii hâkim prensibini yerle bir eden bu kanunla kurulan hâkimlikler, geçen yılın Ramazanı'nda başlatılan (Sahur Operasyonu) tutuklama kararlarını verdi. Gazetelerde sıkça zikredilen 'proje mahkeme' kavramının ardında böyle bir arka plan var.

Vaktiyle yazıldı, çizildi; itiraz edildi fakat neticede parmak hesabı ile bu kanun, daha nice benzeri hak daraltıcı düzenlemeyle birlikte kanunlaştı. Devrin cumhurbaşkanı da bekletmeden imzaladı.

Peki, şimdi ne oldu? Onu da anlatıyoruz: Bu 'hâkimlik'lerin kararlarına 'tabii mahkeme'lerde itiraz mümkün olmadığı için sanık avukatları bu defa bir başka mahkemeye "redd-i hâkim" itirazında bulundular, çünkü sisteminin orada bir açığı vardı. 32. Asliye Ceza Mahkemesi de talebini kabul ederek sanıkların tahliyesine karar verdi. Bunun üzerine ortalık karıştı, araya geceyarısı başsavcılık girdi ve neticede yine bir sulh ceza hâkimliği, adliye cezanın verdiği kararın 'yok hükmünde' olduğunu belirterek tahliyeleri durdurdu.

İyi oldu! Böylece sıradan okuyucular, "Bir sulh ceza hâkimliği nedir, nasıl çalışır; bu hâkimlikler niçin kuruldu, ne işe yarıyor?" gibi soruların içini açıp bakma imkânı buldular. Sözün özü şudur; bu hâkimlikler hukukun normal işleyişinin dışında, çok tartışılır kararlar veriyorlar ve hiç kimse (Özellikle bugünlerde bu hâkimliklerin kararlarını savunanlar!) buralara 'davalı' sıfatıyla düşmek istemez.

'İyi oldu' deyişim sizi yadırgatmış olabilir; ben bu hâkimliklerin kaldırılmasına karşıyım artık. Dursun! Evet, bu hâkimlikler gece yarısından itibaren koparılan yaygaralara bakılırsa iktidarın çok sahip çıktığı, sevindiği ve savunmak arzusu duydukları kararlar alıyor olabilirler; çünkü başbakan bile –ne alâkası varsa!- seçim meydanından verdi veriştirdi bu konuda. Devran onundur, nevbet şimdilik bu arkadaşlardadır ve neticede mahkeme kararlarını uygulatmayacak, tersine işletecek derecede yargı bürokrasisi üzerinde etkililer.

Sulh ceza hâkimlikleri yerinde kalsın; günün birinde bu hâkimliklerin dağıttığı türden adalet herkese lâzım olabilir; hatta içimde bir his, "Özellikle bu kanunu alkışlayan, uygulayan ve işlemlerini savunanlar için lâzım olacak" diyor.

Bir vakit mi desem, üç vakit mi desem- işte o saat geldiğinde mahkeme kararını uygulamayan, hukuk nizamının canına okuyan birileri varsa –ki bana içimdeki ses var diye

fısıldıyor- işte bu zevâtı, öyle uzun uzun yargılamaya ne hâcet var? İşte mis gibi hâkimlikler; iki dizi seyredip ilham aldıktan sonra tutuklarsın, sonra ne zaman boş vakit bulunursa bakılır davalara...

Nevres'in bir beytiyle bitirelim: "Kendi elimle yâre açıp verdiğim kalem/ Fetvâ-yı hûn-ı nâ-hakkımı yazdı iptidâ" Açıklamasını vermiyorum, günü gelince bazıları, "Hee, haklıymışın kardaş" diyeceklerdir nasıl olsa!

Buralara Bismillah

Bundan tam 55 sene önce Yassıada Mahkemesi'nde Başvekil Adnan Menderes, Yüksek Adalet Divanı başkanı Salim Başol'a hitaben duruşma esnasında tutukluluk şartlarına itiraz etmişti de Başol cevaben, "Sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor" demişti.

Yarım asırda hukukumuzun aldığı mesafeye bakın: Üç hâkimin HSYK tarafından paldır küldür açığa alınmasının siyasi okuması tam tamına bir "Sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor"dan ibarettir. Anlıyoruz ki, Sahur operasyonu ile tutuklanan polisleri ve Hidayet Karaca'yı hangi kuvvet içeriye tıkmışsa, salıverilmeleri de yine aynı kuvvetin keyfine bağlıdır. Anayasa'nın 138. maddesine rağmen Sayın Erdoğan'ın "HSYK'nın saat 14'te yaptığı toplantı bana göre geç kalmış bir toplantıdır" diye târiz etmesinden bir saat sonra verilen açığa alınma kararları bu ağır hükmü doğruluyor.

Türkiye'de yargı var elbette fakat bağımsız ve tarafsız değil artık; galiba hiç olmadı. Anayasa, Nasreddin Hoca türbesi gibi; kapısı kilitli ama etrafı yol geçen hanı. Bırakın 138. maddeyi, Anayasa'nın 'yargı'yı düzenleyen 23 maddesi birden bölüm halinde yeni düzenin kenar süsü haline geldi. Yargı yoksa, gerisinden bahsetmek anlamsız. Mahkeme kararını uygulatmayan bir 'yürütme' uzvuna karşı sıradan insanların yapabileceği bir şey yok; sadece dua etmek!

Ama bir dakika; iki gün önce dua etmek fiili de suç kapsamına alındı; bırakınız, "Yarabbi zalimleri ıslah eyle; ıslahları kabil değilse Kahhar ism-i şerifinle kahreyle" türünden okkalı niyazları, şimdi, "Yarabbi mazlumlara inşirah ver; tez vakitte onların gönlünü feraha çıkar, üzerimize sabır ve hayır indir" gibi 'soft' dualar bile terör suçu kapsamına alınmışa benziyor. Nitekim dramatik olduğu kadar komik bir varoluş kaygısına kapıldığı anlaşılan Başbakan'ın, ekrandan milyonlara ve Erzincan halkına hitaben sarfettiği, "Bir hafta önce Pensilvanya'dan bir talimat aldılar, kayıtları var bizde. 'Hapishaneden çıkarılsınlar' gibi bir talimat" cümlesi, Krimonoloji ve Ceza Hukuku tarihinde yeni bir doktriner çığır açacak derecede parlak bir suç isnadı teşkil ediyor.

Ortalama üstü bir akademisyenin içine 'Devlet' kaçınca sonuçta böyle bir olguyla karşı karşıya kalıyoruz; kendisi şu halinden memnun mudur bilemem; belki küçükken komşu hanımlarının, "Bu çocukta büyük adam alâmetleri var, bahtı açık, yıldızı parlak, pu pu maşallah kehaneti doğru çıktı, bak işte büyük adam oldum" diye için için sevinç bile

duyuyordur. Ben hiç memnun değilim ama; ilk gününden beri siyasetin pratiğine yeşeren bir akademisyenin değil siyaset, akademinin önünden bile geçirilmemesi gerektiğine dair önyargılarım bugüne kadar hiç sarsılmadı, aksine hep pekişti; en dramatik örneği de budur: Ustasının kötü ve komik bir taklidinden ibaret tam bir başarısızlık tablosu. Buralara Bismillah, hanelerden ırak!

Parlamenter sistem kötü yola düşürüldü. Evet, kuralları istismar ederek sistemi ayartan iğvâlara karşı parlamentarizmin kendini savunacak fren, kontrol ve denge mekanizmaları işe yaramıyor. Hukukun saraya raptedilmesiyle Asiye, köle pazarından alınıp sultanın haremine kapatılan bir odalık durumuna geldi.

Asiye'yi kim kurtaracak? Yanlış bir sual; Asiye hayatından memnun. Çocukluktan beri hayallerini süsleyen peri padişahının hareminde câriye olmanın gururuyla bed-mest; dolayısıyla biz aşağıda onun için üzülürken, Asiye'nin pencereyi açıp, "Sen kendini kurtar salak; ben halimden memnunum, işte hayatımın erkeğini buldum" diye bağırdığını duyar gibiyim.

Asiye için dua edebilir miyiz, şimdi bu konuyu inceliyorum; çünkü jönler daima biraz enayi olurlar…

2015

31 Mayıs

Bugünün Redingotlu zümresi kim? Zaman Gazetesi

30 Mayıs

Bence en eğlendirici lider... Zaman Gazetesi

27 Mayıs

Taammüden toplu cinayet suskunluğu Zaman Gazetesi

25 Mayıs

Efendim nerde, ben nerdeyim? Zaman Gazetesi

24 Mayıs

Dantelalı bira kupasına dair bir takrir Zaman Gazetesi

23 Mayıs

Kaldırımlarda sürünen dış politikamız Zaman Gazetesi

20 Mayıs

Maho ağa bu defa 'çi köfte' yiyebilecek mi? Zaman Gazetesi

18 Mayıs

Salzburglu abilerin derdi... Zaman Gazetesi

17 Mayıs

Suat Sayın'ın hatırasına Zaman Gazetesi

16 Mayıs

Bir hırsızlık olayının kriminal-politik analizi Zaman Gazetesi

13 Mayıs

Düşmana ne hâcet? Zaman Gazetesi

11 Mayıs

'Yargı' öyle diyor Zaman Gazetesi

10 Mayıs

Devlet terbiyesi mi, yoksa sadece hukuk mu? Zaman Gazetesi

09 Mayıs

O büyük ve utandırıcı suskunluk Zaman Gazetesi

06 Mayıs

Neyse ki YSK var! Zaman Gazetesi

04 Mayıs

Taze karpuz, keskin bıçak Zaman Gazetesi

03 Mayıs

Doyamadım ticarete... Zaman Gazetesi

02 Mayıs

Panik, sinir ve kibir Zaman Gazetesi

Panik, sinir ve kibir

Otobüsün motorundan tuhaf sesler gelirken, kaptan ve muavinin saçma-sapan davranışlarla paniğe kapıldığını gördüğünüzde ‘işler iyiye gitmiyor’ hissine kapılmanız için sosyolog veya makine mühendisi olmanız gerekmez.

Az sonra bir şeyler olacaktır ve şu an itibarıyla bütün ülke aynı tedirginliği yaşıyor, hissediyor.

Ülkeyi yönetenler, bir yerde kontrolü ve özgüvenlerini kaybettiler. Eskiden her rüzgârı yelkenlerine doldurur, icabına göre esneklik gösterir, ‘siyasi’ davranır ve krizleri fırsata dönüştürmesini becerirlerdi. Şimdilerde ise duruma hakim olmak için ellerini attıkları her levye ellerinde kalıyor. Komedi filmlerinde gördüğümüz direksiyon simidi milinden çıkmış şoförün şaşkınlığını andırır panik davranışlarını sergilemeye başladılar.

Sondan başlayalım: Çağlayan Adliyesi’nde ortaya çıkan skandal krizini, özgüven sahibi bir yönetici çok kolaylıkla kontrol edebilirdi. Yetkili bir ağızdan yapılacak, “Yargı kararlarına saygılıyız, hoşumuza gitmeyen bir yargı kararı olsa bile bu, ülkede hukuk düzeninin işlediğinin isbatıdır. Bir yargı kararı ancak bir başka yargı kararıyla düzeltilir” açıklamasıyla kriz, hükümet lehine bir fırsat haline getirilebilirdi. Bunu yapmak yerine en akla gelmedik yola başvurarak hâkimleri görevden almak, soruşturmak, hatta tutuklamak gibi, en abes yolu seçtiler ve orantısız güç kullanarak yargının işlerliğine, bağımsız ve tarafsız niteliğine gölge düşürdüler. Bu raddeden sonra herhangi bir mahkemenin, hükümetin beğenmediği bir karar alması fiilen imkânsız hale geldi.

Meselâ doların yükselmesini engellemek için Cumhurbaşkanının açıktan Merkez Bankası’na ‘saydırması’ gerekmezdi. Finans işlerinin höt-zötle imlâya getirilemeyeceği evrensel bir müteârifedir. Sonuçta MB üzerinde baskı kurmanın bütün sevimsiz faturası hükümete çıktı.

‘Yavru vatan’ polemiği tatsız ve ayıptı ve ‘Anavatan’a hiç yakışmadı. Sayın Erdoğan, bana göre son derece makul ve anlayışla karşılanması gereken ‘Artık kardeş ülke olmak istiyoruz’ talebine duyduğu tepkiyi, diplomatik bir skandala yol açmadan belki yüz farklı şekilde ifade edebilirdi. Kriz yönetilemedi ve şimdi Anavatan kamuoyu dahil bütün dünya, KKTC’nin yeni cumhurbaşkanına sempatiyle bakarken, Türkiye’nin tavrını ‘Ağanın azaba yaklaşımı’ biçimde yorumluyor. Güzel mi oldu?

Hükümetin, ‘Paralelle mücadele’ kararlılığını yanlış bulsam da kendi mantıkları içinde anlayabiliyorum; ne var ki bu mücadele uğruna ülkenin bir dikta idaresi görüntüsü verecek derecede hukuk devletinden uzaklaştırılması, bir istihbarat devleti şekline büründürülmesi, her muhalif çıkışın ihanetle yaftalanması gerekmiyordu. ‘Paralel tehlike’nin cirmi ile ona karşı

alınan baskı ve şiddet politikasının orantısızlığını artık AK Partililer bile görmeye başladı. Velev ki istavritleri ortadan kaldırmak için bütün denizi zehirlemek mi gerek? Bu aşırılık, 'paralel terör örgütü' vesaire gibi ciddi olması gereken ithamların, bir Kemal Sunal komedisi gibi algılanmasına yol açıyor.

Daha evvele gidelim: Yönetimin kimyâsını bozan 17-25 krizi bile hükümet tarafından fırsat haline getirilebilirdi. Krizi yönetmek için hukukun imkânlarını kullanmak yerine alelacele polislerin, savcıların, hakimlerin tar ü mâr edilmesi, 17-25'in ciddi olabileceği konusunda bütün dünyada haklı bir şüphe uyandırdı. Bu krizin altında ezilen hükûmet, daha sonraki bütün adımlarını bu vebalin etkisiyle birbirine dolaştırdı ve öyle bir duruma gelindi ki artık en iyi niyetli hükümet yaklaşımı bile bir şekilde olumsuz sonuçlanıyor. İşte şu günlerde paralel yapıya 4 bin hakimin varlığından söz etmeye başladı Havuz basını; bu lâfların döşendiği yolun çıkacağı yer bellidir; hepsi tasfiye edilecek!

Mehmet Altan haklı galiba, AK Parti panik, sinir ve kibir yüzünden günün birinde muhalefette bulunma hakkını bile tahrib etti. Hem memlekete, hem kendilerine yazık ettiler.

Doyamadım ticarete...

Ortaokul ve lise çağlarımda ticaret hayatını kenarından da olsa seyretmeye fırsat buldum. Bakkal dükkânında çıraklığı, yani getir-götür işlerini aşmayan bu ticari tecrübeden zihnimde pek de olumlu tortular kalmadığını görüyorum.

Sadece bir tespit: Ticaret bir yapı meselesidir, şahsî yatkınlıktır, hatta bir nasip işidir diyeceğim geliyor. Bazı insanlar vardır, çoğumuzun diline pelesenk ettiği, "Gider sebze halinde limon satar, ekmeğimi yine kazanırım" dayılanmasının hakkını verirler; onlarda ticaretin kimyâsı diyebileceğim bir özellik doğuştan vardır; çünkü zannedilenin aksine, bir sandık limon alıp hal kapısında bekleyerek evlerine ekmek götürebileceğini zannedenlerin büyük çoğunluğu, akşama evlerine üzerinden birkaç limon eksilmiş bir limon sandığıyla dönebilirler ancak.

Halde limon satmak her kişinin yapabileceği bir iş değil. Kolay bir iş hiç değil.

Bir alışverişin iki tarafı olur. Ticarete tabii meyli olan biri sadece bir malı satarken değil satın alırken de –sözün gelişi benim gibilerinden- farklı davranır. Ne alıcı, ne de satıcı olarak ticarete yatkınlığım olmadığını erken zamanda fark ettim. Bunun tek istisnası üniversite öğrenciliğim sırasında, komşu delikanlılarla birlikte çıktığımız pazarcılık serüveni oldu. Yeterince yıldırıcı ve öğretici bir tecrübeydi. Para kazanamadık tabii; günün tek kazancı akşam eve götürdüğüm yarım kasa domatesti.

Ama ne domatesti o; eski domateslerden... hani şu elle ikiye bölünen ve yarılınca domur domur olan ve üzerine iri kaya tuzu serpilip ekmeğe tek başına katıklık eden türden domates.

O yaz günlerinde yarım kasa domates bilanço itibarıyla ehemmiyetsiz bir kazançtı; değmezdi. Ticari hayata böyle veda ettim.

İşte o yüzden sadece ticarette başarılı olanları değil, alış-satışta dünya pazarlarına açılan yeni kuşak tüccar nesle saygı duyuyorum. Sadece onlara değil, belki onlardan daha ziyade saygı duymamız gereken bir işporta tezgâhıyla, bisiklet tekerleği takılmış küçük el arabalarıyla veya bir hanın, apartmanın kıyısına iliştirilmiş avuç içi kadar işyerlerinde sebat ve hüner göstererek ekmeğini taştan çıkaranlardır.

CANLI YAYIN

PAZARLAMACILIĞININ SUYU NASIL ÇIKTI?

Yeni nesil ticaretin en dikkat çekici modeli internet üzerinden yürüyor. Türkiye'de de gittikçe yaygınlaşan plastik para ve internet pazarı ticaretten anlayanlara yeni imkânlar ve fırsatlar sunuyor.

Bunun yanında bir başka gelişme daha yaşanıyor ki bu tarz ticaretin hünerbazlarına saygı duymasam da gözlerim hayretten faltaşı gibi açılarak seyretmekteyim.

Anladınız. Televizyon kanallarını bir anda istila eden canlı yayın pazarlamacılığına takıldım yine...

Yeni uydu düzenlemesiyle birlikte adlarını ilk defa gördüğümüz yüzlerce kanalın ani zuhurunu ve bu kanalların birer ticarî işletme olarak nasıl para kazanabildiklerini şaşkınlık ve eğlenceyle seyrediyoruz.

Eğlenceyle evet. Günün birinde aile üyelerinin TV başında bir araya gelip, "Şöyle güzel bir pazarlama programı bulup da seyredelim" diyeceklerine asla inanmazdım. Dolayısıyla "Bu adamlar kimler, bir televizyon kanalı niçin kurulur, nasıl yayın yapar; her gün üç aşağı beş yukarı aynı yerli filmleri en olmadık zamanda en olmadık yerinden keyfî şekilde keserek nasıl aniden canlı yayın pazarlamacılığına geçmeye cesaret ederler; bu işin bir kuralı, adabı, denetleyeni yok mudur?" tarzındaki lüzumsuz soruların peşini bırakıp eğlenmeye başladım.

En 'beğendiğim' pazarlama tarzı, dini ticarete âlet ederek yapılanı...

KUTSALIN FİYATI OLMAZ, 'HEDİYE'Sİ OLUR

Ekranda, 'dinibütün' olduklarına ilk bakışta kanaat getireceğiniz türden fizikî alâmetlere bürünmüş en az iki kişi yer alıyor. Güzel bir sakal, sünnete uygun tarzda kırpılmış varla yok arası bıyık, yerine ve adamına göre başta namaz takkesi veya sarık, o da olmadı tarikat sikkesi türünden bir serpuş. Önlerinde günün mânâ ve ehemmiyetine veya 'gideri'ne göre sıralanmış ticarî ürünler...

‘Ticarî ürün’ derken biraz haksızlık yapıyor olabilirim; haydi her derde deva, her sızıya şifa niteliğinde merhemleri bir tarafa bırakalım ama çok sırlar taşıdığı konusunda seyirciyi adeta esir alan dua kitaplarının ticari bir karşılık taşımasına hiçbir ‘Müslüman’ vicdan rıza göstermez. Nitekim bu gibi ürünler, inceliğe dikkat buyrulsun fiyatı üzerinden satışa sunulmazlar; onların ‘hediyesi’ mevzubahistir. Yani ben satıcı olarak bunu alıcıya aslında hediye etmekteyimdir fakat bu arada küçük bir meblağ tahsili de icap etmektedir. E, siz de cahil olmadığınıza göre bu meblağı ödemekte elbette kusur göstermezsiniz!

MELEKLERİ BARİ KARIŞTIRMASAK...

Ben en çok, ürün tanıtımı esnasında tanıtım yapan dini kisve görünüme bürünmüş üstadların, konuya dini bir nokta-i nazardan girizgâh yapmalarını seviyorum,

-Resulullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz bir gün Hazreti Ali kerremallahu veche efendimize buyurdular ki: “Ya Ali, melekler, evinde çörek otu ve bal bulunduranlara istiğfar ederler...”

-Nitekim Efendimiz (sas) şöyle buyurdu: “Çörekotunda ölümden başka her derde şifa vardır! “

Ondan sonra gelsin pazarlama faslı... Efendim, bu arkadaşların bir arkadaşı, sırf insaniyete ama daha ziyade Müslümanlara (Çünkü seyirci kitlesinin yüzde 99,99’u Müslüman!) faidesi dokunsun diye bu şifalı tohumdan haylice miktarı bir Afrika ülkesinden ithal edip hususi imbiklerden nice bin zahmetlerle geçirerek az, pek az miktarda, hatta birkaç şişe ürün elde etmiştir ve ihtiyaç fazlası bu birkaç şişe, şimdi, şu anda, canlı yayında, sorulacak olan dinî bir suali bilecek kadar dinî kültüre sahip şanslı ve bahtiyar seyirciler arasında çekilecek kurrada hediyesi mukabilinde dağıtılacaktır. Sual şudur:

-Üç ayların ilk ayı hangisidir!

Vay canına; gel de bil bakalım! Öyle ya, bu her sorulanın ânında ‘şaak’ diye cevap verebileceği sıradan ve hafif bir sual değil. Öyleyse ne yapalım; dini kültürü bazı talihsizlikler yüzünden eksik kalmış iyi insanlara küçük bir hatırlatmada bulunalım.

-İlk harfi R, ikinci harf E, üçüncü C, beşincisi ise P; ee, artık dördüncüyü de siz bulacaksınız lakin istirham ederim; bu ürün az sayıda ve özel olarak satışa sunulmuş olup ekrandaki numaramızı arayanlara sırasına göre dağıtılacaktır. Öyleyse acele ediniz. İşte bakın daha şimdiden 85 tane kaldı... aa 70’e düştü. Lütfen acele edelim. Hocam siz bu arada “Doyamadım Medine’ye’ ilahisini lütfetseniz de kulağımızın pası açılsa ne güzel olur...

...

Bir ara RTÜK bazı kriterler getirecek diye duymuştuk ama RTÜK’cüler, muhalif kanallara ceza yağdırmaktan böyle önemsiz ayrıntılara vakit bulamıyor olsa gerektir ki bine yakın

kanaldan en az yarısında, günün herhangi bir saatinde din üzerinden ürün satışları cayır cayır devam ediyor.

“Satan satıyor da, alan nasıl alıyor?” sorusunun muhatabı ben değilim; onu ilgili Sağlık, Ticaret gibi bakanlıklara veya RTÜK’e soracaksınız.

Dikkat ettiyseniz glikoz şurubuyla imal edilmiş çakma bal meselesine hiç girmiyorum bile!

...

Geçenlerde gördüm, bir pazarlamacı ‘hoca’ önüne sıraladığı çay paketi büyüklüğündeki Kâbe maketlerinin arkasında ağlıyordu; acelem olduğu için maketlerin hangi derde deva olduğunu, hedâyesinin kaçtan gittiğini öğrenemedim. Şimdi harıl harıl o kanalın adını hatırlamaya çalışıyorum ama saman çuvalında iğne aramak gibi bir şey.

Not: Nebevî tıb kavramına büyük hürmetim var ama dinin ticaret ve siyasette bir pazarlama tekniği olarak kullanılmasına artık tahammül edemiyorum.

Taze karpuz, keskin bıçak

Sevgili Suriyeli kardeşlerim. Saraya hoş geldiniz. Geçenlerde bir danışman arkadaş, “Yav efendim, kimsenin geldiği gittiği yok; bari biz çağıralım” dediler.

Şimdi böyle başladık programa; yarı nezaket, yarı metazori, insanlar geliyorlar tabiatiyle. İşçiler, muhtarlar, işadamları, öğrenciler, futbolcular filan. Gerçi konuşma fırsat vermiyorum ama beni dinlemeleri bile onlar için büyük bir şereftir bence. “Bir de Türkiye’ye sığınmış Suriyeli kardeşlerimizi ağırlasak iyi olur” denildi. Ben de dedim ki, beklediğiniz kabahat. İşte şimdi hasret giderme zamanıdır!

Eey kardeşlerim; burada konuşma imkânı bulamasanız da ben gözlerinizdeki minnet ve şükran hissini buradan okuyabiliyorum; eksik olmayın, eksik olmayın! Sizler bizim için muhacirîn hükmünde Cenab-ı Hakk’ın bir emânetisiniz. Bazen helikopterden görüyorum; kiminiz iskelelerde, otobüs duraklarında, meydanlarda filan dileniyorlar; çoluk-çocuk, genç kız perişan bir manzara. İstihbaratçı diyor ki bazıları sadaka verirken, “Sizi bu hallere düşürenler utansın. Sizi kurtaracağız, Suriye’ye demokrasi ve laiklik getirip Esed’i devireceğiz diye hayâl kuran beceriksiz politikacılar yüzünden bu hallere düşürüldünüz’ diye menfî propaganda yapıyorlarmış. Kardeşlerim, müsterih olunuz; külliyen darbedir, komplodur bunlar... Paralel silahlı suç örgütünün alçaklığıdır. Paralel çete demiş ve sizi bir arada bulmuşken hadi söyleyim, belgesi de var ha bunun elimizde, hatta tesadüf, bu da Kabataş’ta çekilmiş!..

Muhterem kardeşlerim, başınıza gelenlerin sebebi hâşâ biz değiliz, bu paralel çetedir. Evet, Suriye politikasını biz yaptık ve uyguladık, ama bir sorun bakayım niçin yaptık? Bizi kandırdılar yav, altımızı oydular. 'Bir haftada Şam'da Emeviyye Camii'nde cuma namazı kılmanız garanti; hutbeyi de başkumandan olarak size verdireceğiz' dediler. 'Suriye, çeşme yalağında soğutulmuş taze Diyarbakır karpuzu gibi kabuğuna bir bıçak vurulmasını bekliyor' dediler. 'Bir bıçak vursanız kütür kütür yarılacak' dediler. Bilirsiniz, cerrahlar da hastaya şifa vermek için neşter kullanırlar. İşte biz de karpuz kütür kütür yarılınca Esed gidecek diye bıçağı vurduk, daha doğrusu vurdurdular. N'ooldu? İyi olmadı tabii! Bu fesat çetesi bize bunu da yaptırmıştır değerli vatandaşlarım, çünkü sizleri artık vatandaş yapmaya, arabalarınıza plaka vermeye başladık.

Evet, paralel çete bizi kandırıp Suriye'nin iç işlerine bulaştırdı ama biz de onların hakkından geliyoruz, görüyorsunuz; geçen hafta birkaç paralel hâkimi derdest etti elemanlar sağolsunlar. Arkası gelecek ha... Bunlardan 4 bin filan tane daha var. Gözyaşlarınız boşuna akmıyor yani, intikamınızı alıyoruz müsterih olunuz; inlerine de girdik ama muhalefet ne yapıyor biliyor musunuz değerli dostlar? Utanmadan sıkılmadan afedersiniz 'Muhalefet' yapıyorlar, kafa karıştırıyorlar. Biri de çıkmış asgari ücreti şu kadar yapacağız diye atıyor. Nah yaparsınız! Bu can tende oldukça yaptırmayız arkadaşlar.

Sözlerime son verirken rica ediyorum, paralel çetenin oyununa gelip sağda solda dilenmeyelim. Sizlere muazzam paralar harcadık, helâl olsun, daha da harcarız fakat görüntü kirliliği oluşturmayalım.

Sevgili Suriyeli muhacirler, bazıları 'Suriyeli sığınmacıları saraya almayın, tepki olur, zor durumda kalırsınız' dedi; aldık, bakın hiçbir şey olmadı. Efendi efendi dinlediniz. Aferin, çıkarken bahçede kumanya, eşantiyon, nüfus kağıdı filan da dağıtılacaktır, sıraya girer alırsınız. Suriye'yi de gerekirse girer kurtarırız inşallah bir ara... Efendim? Afedersiniz bir not geldi de, bir saniye... Öyle mi?.. Onları ikinci partide mi alacaktık? Yok yav olur mu, tüh! Herkes yerine otursun aziz ve muhterem Tekel Bayileri Dayanışma Derneği'nin değerli üyeleri. Bir karışıklık oldu ama önemi yok. Sizler için hazırladığım konuşmaya, hepinizi en derin sevgiyle selamlayarak başlıyorum. Efendim, Tekel maddeleri elbette önemli olup, bu paraleller var ya paraleller...

Neyse ki YSK var!

Bugün ciddiyetim üzerimde. Sizlere teknik ve tamamen hukuki bir konudan bahsetmek istiyorum. Ülkemizde 'ciddi, teknik ve özellikle hukuki' bir şey üzerinde konuşmanın pek o kadar anlam ve önemi kalmamış gibi görünüyorsa da bir denemekte fayda var.

Bir ay sonra seçim var, önemli bir seçim yapılacak ve şimdi bu seçimi kimin yöneteceği meselesi üzerinde duralım ve kara kaplıyı açıp 79. maddeye bakalım. (Anayasa'yı kastediyorum ayol; kara kaplı olan anayasa, kırmızı kaplı olan 'başkanın hatıra defteri!)

İlk cümle: "Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır." Ah, ne güzel! Hangi yargı organıdır bu, sakın Sulh Ceza Hâkimliği filan olmasın diye devamını okuyoruz, diyor ki: "Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma..."

Metinde üç nokta yok, o noktaları hele biraz soluklanalım, terimizi soğutalım diye ben ilâve ettim; "Seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma" yetkisini Anayasa, Yüksek Seçim Kurulu'na veriyor. Herkesin bildiği bir şey deyip geçmeyelim, oraya bir balmumu yapıştıralım, lâzım olacak. Bir mânâda seçimin 'düzen ve dürüstlüğü' ile bütün yürütme işlemleri YSK'nın sorumluluğuna veriliyor Anayasa tarafından. Bu sorumluluk içinde 'seçim yasakları'nın gözetilmesi de var. Seçim yasaklarının içinde en dikkat çekeni miting yeri ve saatinin belirlenmesi, seçim broşürlerinde Türk bayrağı ve dini ibare bulundurulmaması, devlete ait bina ve tesislerin, araçların ve sair imkânların kimseye kullandırılmaması yer alıyor.

Evet, özetini verdiğim bu maddeler ihlâl edilirse devreye YSK giriyor. Nasıl yani diyeceksiniz, anlatalım. Çok aşırı bir örnek verelim ve olacak iş değil ama diyelim ki Cumhurbaşkanı tarafsızlığı bir tarafa bırakıp her vesile ile seçim sonuçlarını bir parti lehine etkilemeye çalışıyor. Ne olacak, kim görevli ve yetki kimde?

Nitekim RTÜK'ün CHP'li üyesi Süleyman Demirkan da bu sorunun cevabını arayanlardan; bakın ne demiş geçenlerde:

-Anayasa'ya göre 'tarafsız ve partiler üstü' olan ve bunun için Yüce Meclis'in huzurunda, milletin gözü önünde 'namusu ve şerefi üzerine' yemin eden Sayın Cumhurbaşkanı'nın seçimler üzerine gölge düşürücü, seçim sonuçlarını etkileyecek nitelikte konuşmalarının başta kamu yayıncısı TRT kanalları olmak üzere, çok sayıda görsel-işitsel medya hizmet sağlayıcı tarafından yayınlanan görüşlerine de kayıtsız kalamaz. Biz, 'Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına müdahale edemeyiz' deyip geçiştiremez. YSK, Sayın Cumhurbaşkanı'nın konuşmasına değil, adil seçim yarışı ve seçim yayınları adaletini bozan yayınların saat ve sürelerinin tespit edilip raporlanması için bir ara karar alarak RTÜK'e göndermelidir. Burada söz konusu olan, eşitlik ilkesinin bozulması olduğu için, müdahale Sayın Cumhurbaşkanı'na değil, adaleti ve eşitliği bozan yayınlara olmalıdır. YSK, seçim adaleti ile onun en önemli unsurlarından olan "yayın adaletini sağlayamam" derse, Anayasa'nın özünü ve ruhunu ihlal etmiş, görevini yapmamış olur.

Şimdi bir denklem kuralım: Geçen hafta iki hâkim, iktidarın hoşuna gitmeyen bir karar aldıkları için tutuklandı (inanılır gibi değil ama gerçek!). Böyle bir demde YSK'nın, iktidardakileri kızdıracak bir karar almasının sonuçları ne olur, ne olmak ihtimâli vardır?

Öti şıkları boşveriniz, doğru şıkkı işaretliyorum: Hiçbir şey olmaz! Önceki seçimlerde olduğu gibi bu seçimler de YSK'nın tamamen tarafsız ve bağımsız 'yargı denetimi' altında dürüstçe yönetilir!

Not: Bu yazı, HDP'nin YSK'ya yaptığı başvurunun şimşek hızıyla reddedilmesinden önce kaleme alınmıştır.

O büyük ve utandırıcı suskunluk

Bugün itibarıyla, "Yok artık, buna cesaret edemezler. Aksi takdirde yer yerinden oynar" denilebilecek hiçbir vahim ihtimâl kalmadı.

Kamuoyu, şekerle avutulan genç irisi bir çocuk gibi olup bitene seyirci; onun adına haksızlığa dur demesi, isyan etmesi gereken mercîler, Hakk'ın değil güçlünün yanında durmaktan hiç de rahatsız görünmüyorlar. Hâllerinde bir iç hesaplaşma, bir vicdan baskısını andırır hiçbir emâre yok. Siyasi otorite dışında saygı gösterilmesi gereken üst değer kalmamış! Devrin ulemâsı, bir sofra etrafında kandil simidi gibi sıralanıp talimat almaktan ar etmiyor. Hukuk camiası diye bir şey olmadığını fark ediyoruz bu arada; hukuk bürokrasisi, 'Yaramazlık yaparsam amcalar beni de üf yaparlar' endişesiyle sesini çıkarmıyor. Medyaya gelince, 'Bunların gazetelerine el koyup yazarlarını içeri atmak lazım' diyebilenlerin yazardan sayıldığı, -yalanı geçtik- iftira düzerken bile kılı kıpırdamayacak derecede profesyonel vicdan düşkünlerinden geçilmiyor. Akademya'mız emir kulu; hakikate râm olmak yerine bir gözüyle kupon arazi kollar gibi kendine makam peyleyen üniversite memurlarıyla lebâleb.

Her şart altında itaati erdem saymak yeni zamanların en gözde değeri; ortalık devlet güzellemesi yapanlardan, ulû'l-emre itaati imandan bir şube sayanlardan geçilmiyor.

Vay canına, ben, "İlk yumruğu sen vur; senin anan ağlayacağına başkasının anası ağlasın" gibi müstekrah bir değer yargısının bu topraklarda asla itibar görmeyeceğini zanneden safdiller gürûhuna dahildim vaktiyle. Seyirciler haklıyı değil, dayak atanı, gücü yeteni alkışlıyor halbuki; mütecavizlerine hayranlıkla tekrar be tekrar kulluklarını arz ediyorlar. Hakimler, savcılar, polisler eroin torbacıları gibi birer ikişer ayıklanırken ne yer yarılıyor, ne de gökkubbe çöküyor. Artık şaşıracak şey kalmadı. Hâkimler mevkuf, mücrimler ise baştâcı.

Bu derin ve utanç verici bir suskunluktan korkuyor, gelecek için endişeleniyorum. Bu patırtı günün birinde iskambil kâğıdından bir şato gibi çökebilir ve öyle olacak fakat zor zamanda suskun, ilgisiz ve hatta güce perestiş edenlerin kolektif ayıbı, vicdanlarda cüzam yarası gibi kalır diye ürperiyorum. Kendini siyasi kavgaya kaptırıp gittiği için son derece açık hukuk

ihlâllerini yok sayan, tabii bulan kalabalığın umursamazlığından ödüm patlıyor. Bu toplumu hangi değerlerin bir arada tuttuğunu merak ediyorum, hangi yüksek değerler, hangi erdemler, nesebi bozuk bile olsa hangi doktrin, hangi âmentü? Çürümeyen, ırzı payümâl edilmeyen müşterek kıymetimiz kalmadı. Renkler hızla kirlenirken birinciliğe Müslüman vicdanını lâyık gördüler!

Nicelerimiz vardır, takvâsı eksilir, itikadı zedelenir diye bir damla kolonyanın tenine bulaşmamasına dikkat gösterir; kimi bir elmaya saplanmış iğneye bulaşan suyu emdiği için istiğfara kapanır da mazlumun âhı göklere çıkarken duymayım diye nâfile secdesinden alnını kaldırmaz.

-Ağır ol bakalım; siyasî kavga ayrı bir şey; hukukun çivisini yerinden oynatmak da ne oluyor nârâlarının ufku tutması beklenen bir demde insanların aldırmazlık içinde kendi yoğurdunu kaşıklamasının çok ağır bir vebâli var. Bir cürme şahit olunduğu halde görmemiş, duymamış gibi davranmak rûhu sakatlar; zulmü zulüm saymamak, genetiği bile bozar.

Evet genetiği bile; "damarlardaki kan" edebiyatının genetik bir şifresi olduğuna artık inanmaya başladım. Bizi zulüm karşısında tehlikeli ve ağır bir suskunluğa sevk eden tarihî tortular olmalı ve işte orada duruyor o cürümler. Onlarla lâyıkınca hesaplaşamadığımız, eğriye eğri diyemediğimiz, "Vaktin çoksa şâhit ol, paran çoksa kefil ol" gibisinden sefil bir değeri paylaşabildiğimiz için "hakşinaslık" hassamızı kaybettiğimizi düşünür oldum.

Koca Âkif! İstiklâl Marşı'ndaki "Hakk'a tapan millet" kelimelerini okuyunca sahici zannetmiştik; meğer dua, niyaz, temennî gibi bir arayış imiş. t.alkan@zaman.com.tr

Devlet terbiyesi mi, yoksa sadece hukuk mu?

Diyarbakır eski Emniyet Müdürü Recep Güven, geçen hafta Zaman Gazetesi'nden Doğan Ertuğrul'a verdiği etraflı röportajında, nâhak yere uğradığı adaletsizliklerden ötürü kendini ifade etmek imkânı buldu.

Bu röportajda Sayın Güven'in sıkça kullandığı bir tâbir çok dikkatimi çekti ve üzerinde durmak gerektiğini düşündüm.

Bu tabir "devlet terbiyesi"ydi.

Emekliye ayrılarak çok sevdiği görevinden uzaklaştırılan Recep Güven'in bu kavramı, metin içinde nasıl ve hangi anlamda kullandığını görmek için birkaç alıntı yapmam gerekiyor evvelâ. Recep Güven, röportajının muhtelif yerlerinde şöyle diyor:

-Bazı işadamları ve gözaltına aldığımız kişiler 'Bizden rüşvet aldığınıza dair şikâyetçi olmamızı istediler.' dedi. Bu polislik değil, devlet terbiyesiyle de bağdaşmaz.

-Sicilim yüzdür. Devletin mekanizması dışında hiçbir mekanizmaya devletin işleyişini anlatmadım. Çünkü ben polis kolejinden itibaren devlet terbiyesi ile büyüdüm.

-Polisin organize suç şebekeleriyle, illegal işlerle uğraşan insanlarla, üstelik başka polislere karşı, işbirliği yaptığı bir süreç yaşanıyor. Bu polislik değil. Bu devlet terbiyesiyle de bağdaşmaz.

-Polis kolejinde, Polis Akademisi'nde devlet terbiyesi öğretilir. Bu insanlar şunun bunun emrinde hareket etmez. Kanunları eğip bükmez.

-…Ama bu süreç çok uzun sürmez. Bizim devlet geleneğimiz bunu kaldırmaz. Bu kadar kurumsal dejenerasyonu, kurumlarla oynanmasını devlet geleneğimiz kabul etmez.

KULAĞA HOŞ VE DOLGUN GELEN BİR KAVRAM…

Recep Güven, alıntılardan anlaşılması gerektiği üzere 'devlet terbiyesi'ni, devlet kavramına manevî, hatta mistik hikmetli bir şahsiyet atfederek kullanıyor. İtiraf etmeliyim ki bu kavramı aynı mânâda bundan evvelce bir hayli kullanmış biriyim fakat artık sadece kulağa hoş ve dolgun geldiği için bu kavramı tekrarlamak yerine içini açıp bakmanın lüzumuna inanmaya başladım.

Devlet terbiyesi nedir?

Devleti bürokratlar işletir; bürokratların zamanla kendi aralarında yazılı olmayan bazı kurallar geliştirmiş olmaları son derece tabiidir çünkü bu topraklarda yaklaşık on asırdan beridir egemen bürokratik mekanizmalar kurduk, işlettik ve işletiyoruz. Öyleyse bu terbiye türü, bir nevi yazılı olmayan bir serî davranış kalıbı olarak bürokratlar arasında riayet edilmesi âdetten olan kurallar mıdır?

Meselâ 'devlet sırrı'nı saklamak devlet terbiyesinin gereği midir veya âmirlerin emrini yorumlamaksızın yerine getirmek veya gerektiği durumlarda memurlar arasında dayanışma göstermek midir? Eğer murad edilen bu ise belirtebiliriz ki bütün bunlar, yazılı kanunlar veya yönetmeliklerle düzenlenmesi mümkün ve esasen düzenlenmiş konulardır. Ayrıca terbiye ve edeb kuralları geliştirmek gerekmez.

DEVLET, BÜYÜK HARFLE YAZILIR!

Devlet terbiyesinin bunlardan ötede ve onlardan daha aşkın bir mâhiyeti gizlediği anlaşılıyor. Sayın Güven'i ilzam ve itham etmeden kendi yorumumu şöyle ifade edebilirim: Buna göre (Büyük harfle başlamak üzere) Devlet sadece bürokratlardan ve siyaset adamlarından değil tek tek insanlardan ve hatta toplumdan daha ötede, yukarıda bir yerde durmaktadır ve bir kavrayışa göre "milletin organize olmuş şekli"ni temsil eden Devlet, tek tek fâni insanlardan daha önemli ve daha yüksekte aziz ve mübârek tutulması gereken bir kurumdur.

İşte benim bu yoruma itirazım var.

Devletin, insanları ve toplumu ikincil bir yere indirircesine yüceltilmesini doğru bulmuyorum. Devletin, zihinlerde ve pratikte toplumun üstünde ve dışında bir yere yerleştirilmesi, bizim kültürümüzdeki geleneksel 'Devlet baba' figürünün kutsanması anlamına gelecektir. Devlet ne babadır, ne de ana. İnsanların düzensizlik, huzursuzluk ve kriz zamanlarında kendilerinden aşkın ve üstün bir otoriteye ihtiyaç duymaları son derece tabiidir fakat bu otoritenin kutsanması değil, bilakis kayıt altına alınması, çerçevelenmesi, topluma ve insana karşı görev ve sorumlulukların belirlenip izlenmesi gerekir. Aksi takdirde nelerin olabileceğini uzun uzun anlatmaya gerek yok; bu pratiği zaten en berbat tezahürleriyle yaşıyor, görüyoruz.

TEMEL MESELEMİZ ÜRETKENLİK VE MESLEKSİZLİK

Bizim gibi üretkenliği sınırlı, meslek sahibi olmak bakımından yeterince uzmanlaşmamış ve bir 'iş ahlâkı' kavramı geliştirmekte gecikmiş toplumlarda devlet, toplam ekonominin neredeyse dörtte üçünü elinde bulundurarak adeta bir nevi 'rızık dağıtıcı" veya geçimlik kaynağı rolünü sahipleniyor. 'Baba' figürünün ve geleneğinin arkasındaki basit ve acı gerçek budur. Devlet sadece insanların çoğuna geçimlik temin etmekle kalmıyor, bir üst sınıfa terfi etmek, zenginleşmek isteyenlere de 'geç' veya 'dur' diyebilen bir otoriteye sahip. Hal böyle olunca devlet, toplumun hayatında merkezi bir yerde duruyor ve çoğumuz için devletle doğrudan veya dolaylı olarak dirsek teması kurmak vazgeçilmezleşiyor. Türkiye, hak kaybına uğrayanların zararlarını hukuka başvurarak kolaylıkla geri alabildiği bir ülke değil; bu yüzden 'torpil' veya tanıdıksız devlet kapısına gidip hak arayanlara bizde biraz 'saf' nazarıyla bakılır ve bu hüküm ne yazık ki doğrudur.

TERBİYE DEĞİL, SADECE VE SADECE HUKUK!

Yeniden şu devlet terbiyesi konusuna dönelim: Bürokratların birbirine, amirlerine veya astlarına veya devletten hizmet alan kişilere karşı ödev ve davranışlarını gelenekler veya 'terbiye' adı altında kodlanmış kurallar değil, herkesi bağlayan, anlaşılır ve açık kanunlar belirler. Kanunların da üstünde anayasa ve o anayasanın ayrıca evrensel hukuk birikimi ile âhenkdar olması da gerekiyor.

Devlet terbiyesi, bir vatandaşın adaletsizliğe uğramasını, diyelim ki bir cürmün gizli tutulmasını veya bir hukuksuzluğun görmezden gelinmesini gerektiriyorsa ne olacaktır? Açıktır ki bu gibi hallerde devlet geleneği veya terbiyesi değil yürürlükteki kanunların ne dediğine bakılır ve bakılmalıdır. Nitekim Sayın Recep Güven'in haklı olarak şikâyet ettiği hususlar açık birer hak ihlâlidir bu gibi konularda ilk ve son sözü daima hukuka bırakmak şarttır.

Devlet terbiyesi kavramının bürokrasi içinde abartılı yorumlanması, halka tepeden bakan, onun için neyin olduğuna karar veren, gerektiğinde ise kapıları kırdırıp memurunu suça teşvik eden Jakobin zihniyetli nobran bürokrat tipinin yaygınlaşması sonucunu doğurdu. Bizim,

devleti değil hukuku, öncelikle de şahsın hukukunu önceleyen bir başka bürokrat tipine ihtiyacımız var.

Devlet, hukuk devleti kurallarına uysun kâfi, bu konuda ‘terbiye’ denilen birikim, hukuk devletin ilk önceliği değildir.

‘Yargı’ öyle diyor

Arab Ali Kapudan bir Osmanlı kalyonunun kaptanıydı. Muhtemelen Hac yolunun güvenliği için Akdeniz’de 1808’in güz aylarında Midilli açıklarında seyr ü sefer etmekteyken bir gün aa, o da ne...

İngiliz donanmasına mensup bir gemi! Ali Kapudan, “Anamız bizi bugün için doğurdu; haydin levendlerim” diyerekten küffâra saldırdı. Neticede 400’e yakın askerimizin yarısı esir, öteki yarısı yaralı ve şehid olurken kalyonumuz da İngilizlerin eline geçti. Bilahare esir ve yaralılara bir miktar para vererek münasip bir adada karaya çıkarıp kaptanımızı da götürdüler.

İstanbul, gemiden haber gelmeyince sağa sola soruşturmaya başladı ama o da ne? Ali Kapudan İngilizlerin salıvermesi üzerine İstanbul’a geldi ve âmirlerine dedi ki, “Bize filan yerde bir İngiliz teknesi saldırınca harbe tutuştuk. Mevcudun yarısı şehid ve bir o kadar yaralı verdik velâkin küffârın da yarısını öldürerek hayli kötülettikse de dümenimiz kırıldığı için (Bkz. Almanya teslim olduğu için!) esir düştük”. Donanma ne yapsın, inandı paşasına; ‘Aferin sana, iyi etmişsin’ diyerek takdir ettiler.

Derken aa, kısa bir süre sonra İstanbul’a bir İngiliz elçi gemisi gelir; gemiyle de o geminin İngiliz kaptanı. ‘Yahu’ der bizimkiler, ‘Başınızdan bir hadise geçmiş, bir de sizden dinlesek meseleyi?’ Hayhay der İngiliz elçisi. “Biz Sıgri açıklarında Arab Ali’nin gemisine rastlayıp da Osmanlı donanmasından olduğunu anlayınca âdet üzere selam bandırası çektik, kurusıkı selam topu attık fakat Arab Ali hemen üzerimize saldırınca mecburen muharebeye giriştik, durum budur.”

Beri taraftan Arab Ali’de gemi ve elçinin geldiğini duyunca şafak atmıştır. Aklınca, ‘İngiliz gemisini saldırır alırım, elime hayli ganimat geçer, nâmım artar’ diye hesaplarken fena bir kötek yediği için, “Aman padişahın haberi olmasın!” diye telâşla bir kayığa binerek gizlice elçi gemisine gider. Maksadı, ‘Aman efendim, ben ettim siz eylemeyin; bizimkiler beni kahraman zannediyor, karıştırdığım işleri bilmiyorlar, ocağınıza düştüm’ diyerek ‘hezar rica vü niyazda’ bulunmaktır. Ne var ki Tersane-i Âmire’deki Osmanlı donanmasının Kapdan paşası da beri taraftan, “Yahu koca İngiliz sefiri gelmiş, varın davet edin, görüşelim” diye bir görevliyi elçilik gemisine göndermiştir. Donanma görevlisi, elçilik gemisinde bizim Arab Ali Kapudan’ı görünce mesele anlaşılır. İngiliz kapdanı, “Az evvel bu adam gemiye geldi. Kabahatimi setr eyle, söyleme deyu bana rica vü niyaz eyledi” dedikten başka ilâve eder: “Sizin gemiyi teslim aldığımda neferin yemek yediği karavana kaplarını getirttim. Kalayı yok,

sade bakır. Böyle karavanadan yemek yiyen asker ne işe yarar? Ve geminin tüfenglerini getirttim. Bu kadar çaktık, biri ateş almayıp böyle padişah kapudanlığı mı olur deyu yemek kaplarını ve tüfengleri cümle deryaya attım. Bunları gemi neferlerinden de sorabilirsiniz." Mesele askerlere sorulur ve hepsi de İngiliz kapdanını tasdik ederler. Bunun üzerine Arab Ali Kapudan'ı üç ambarlıya haps ederler, devleti dolandırdığı anlaşıldığından Kapudan'ı zindanda idam ederler.

Câbî Ömer Efendi'nin "Tarih-i Sultan Selim ve Mahmud-ı Sâni" ünvanlı tarihinden sadeleştirerek naklettiğim bu hikâye ile Şanlı denizcilik tarihimizin gizli kalması gereken bir sayfasını dikkatinize sunmak iddiasında değilim; kezâ iki asır önce cereyan etmiş bu hadiseden hareketle şânım artsın diye durumdan vazife çıkarıp devletin başına durup dururken gaile açan birtakım sivil ve asker kişilerin zihinlerinden bugünlerde ne türlü dolaplar geçtiğini imâ ve işmara yeltenecek hâlim de yoktur. Bu hikâyeyi öylesine, tamamen lâf olsun diye sizlere naklediyorum ve ayrıca tamamen Câbî Efendi'nin yalancısıyım. Belki de böyle bir rezalet hiç cereyan etmedi. Belki de Câbî Efendi'nin şanlı donanmamıza garezi vardı ve bunları kafadan uydurdu.

Nitekim Balyoz davası diye bir şey de yoktu; 'Yargı' öyle diyor!

Düşmana ne hâcet?

Günün birinde, otuzlu yıllarda olsa gerek, kuş uçmaz kervan geçmez köylerden birine valinin gideceği tutmuş. Ziyaretten sonra yaşlı bir köylü neler gördüğünü şöyle anlatmış,

-Köye bir vali geldi; içinden bir adam çıktı!

Haşmutlû bürokratik geleneğimizde otomobil, o günden beridir, 'makam'ın itibar göstergesidir. Bürokratların vebalini almayalım, eli biraz bollaşınca evini, hanımını ve otomobilini tazeleyen sivil kesimimiz de otomobilin önemli bir prestij alâmeti teşkil ettiğini çok iyi anlamıştır. Arabasının içindeyken olduğunun birkaç katı fazla önemli, güçlü, kendinden emin ve erişilmez görünen adamlara rastladıkça bürokratların şu mâsum araba sevdâsına kızmak içimden gelmiyor.

Kaldı ki temsil edilen makam hem mübârek, hem muazzezdir ve değil en fiyakalısından Mersedes, makamın dinle devlet arasında gördüğü conta görevinin altını çizmek için değil Porsche, Lamborghini, Rolls Royce filan, bile az gelir; kezâ aziz milletimiz idarecilerinde bu gibi güç ve debdebe alâmetlerini gördükçe sanki kendine sulak yerden tarla bağışlanmış gibi hoşlaşır, devlete itminânı ve sadâkati pekişir.

Üniformayı da unutmayalım bu arada. Vaktiyle omuzunda kibrit kutularının kav sürülen yerini andıran lacivert nefteli bir 'astek' üniforması vermişti bana devletimiz eksik olmasın; onu çıkarmak zorunda kaldığım gün nasıl zoruma gitmişti anlatamam. O günden beri

emekliye ayrılmış subayların sivil kıyafete bu kadar zor intibak etmesini hep anlayışla karşılamışımdır. Üniforma önemlidir, hatta çok önemlidir ve hatta sanıldığından daha önemlidir. Bu tesbitte bulunurken Diyanet İşleri reisimizin hâkim yakalı, yakadan etek uçlarına kadar sırmalarla müzeyyen beylik (yani resmî) beyaz latasını kasdetmiyorum; geçenlerde kısa süreceği anlaşılan sadâret devrinin son demlerini idrâk eden başvekilin, prefabrike Süleyman Şah Türbesi'ni ziyaretinde gördüğüm bir manzara çok hoşuma gitti. Görevinin ne olduğunu bilmediğim gençten bir diyanet görevlisi, başvekilin bir adım sağ gerisinde huşû ve hürmetle ona refakat ederken üzerindeki bej renkli (ve tabii hâkim yaka ve tabii sırmalı) cübbe dikkatimi çekti. Diyanet camiasını bilen birkaç arkadaşım vardı, arayıp "Yahu Diyanet'in bir üniforma standardı ve yönetmeliği var mı; yoksa canı çeken istediği gibi bir cübbe diktirip giyiyor mu?" diye soracaktım fakat zararım dokunmasın diye vazgeçtim. Diyanet cübbelerinin, askeriyede olduğu gibi rütbe ve sınıf belirtip belirtmediğini merak ediyorum şimdi ve kendi kendime "Acaba o görevli arkadaş Misak-ı Milli sınırlarının hemen kenarında diplomatik bir imamet vazifesi deruhte ettiği için mi (mesela seferî melbusât!) farklı bir cübbeyi lâbistir?" diye soruyorum. Bu görevli arkadaşın, başvekile refakat ederken, aynen genç kızların okul kitabı taşırken yaptıkları gibi taşıdığı Kur'an'ı iki eliyle göğsü hizasında tutması da pek hoşuma giden bir ayrıntıydı.

Diyeceksiniz ki, "Sırmalı cübbeyi, apoletli latayı bırak da Diyanet'in mitingde Kur'an göstermek hakkındaki alo fetva hattının son fetvasına gel!" Yağma yok efendiler! Henüz resmen tekzib edilmemiş de olsa bir diyanet fakihinden, "Kişi, Kur'an'la yaşayan biriyse buna Kur'an'ı alet etmek denmez. Kur'an'la alakası olamayan biri yaparsa o zaman alet etmiş olur; bunu yapan tüm Türkiye'yi yöneten bir Cumhurbaşkanı. Siyasi parti yapsa o zaman 'dur' deriz" şeklinde bir hüküm çıkacağını kulağımla duysam da inanmam. Böyle bir fetvâyı, mübârek hükûmetimizi perişanlatmak ve âleme dilli düdük etmek için ancak bir paralel müftü verebilirdi!

Yazıktır arkadaşlar, lâf aramızda başvekile acımıyor değilim, o da bir ana kuzusu neticede. Adam nereye yaslansa göçüveriyor; 'reis' bir tarafta ağzına ne gelirse konuşuyor, diyânet öteki tarafta, yargı dersen mâşallahı var. Arınç bile boşluğu bulunca geçiriveriyor aparkatı! Böyle yandaşları olduktan sonra başvekilin düşmana ne hâcet!

Bir hırsızlık olayının kriminal-politik analizi

Bir eski bakanın Ankara civarındaki tatil evine hırsız girmiş; kapıya kamyonu dayayıp içerdekileri yükleyip götürmüşler. Sayın bakana geçmiş olsun diyerek bu olayın kriminal-politik analizine geçmek istiyorum vaktiniz varsa...

Olay siyasi midir veya adi bir hırsızlık vakası mıdır bilemiyoruz fakat fazlaca önemi yok bu safhada. Ortada bir hırsızlık olgusu vardır ve emniyet güçlerimizdaha şimdiden failleri

yakalamak için harekete geçmiş ve hatta bu satırlar kaleme alınırken derdest edilmiş olsalar gerektir fakat bir dakika, vahim bir mantık ve hukuk hatası yapıyor olabiliriz...

Şöyle ki: Eve hırsızlık kastıyla giren ve ne varsa toplayıp götüren kişiler, ki onlara hemen öyle hoop diye 'hırsız' filan diyemiyoruz teknik açıdan; olsa olsa 'hırsızlık zanlıları' diye adlandırabiliriz şimdilik; çünkü henüz ortada hırsızlık fiilinin niyet ve teşebbüs safhasından geçerek fiil haline dönüştüğünü gösteren bilirkişi raporlarını görmüş değiliz. Kaldı ki suçüstü, yani cürm-i meşhut vaziyetinde enselenmiş olsalar bile hırsızlık zanlısı elemanların gerçekte kanunun suç saydığı bir fiili işleyip işlemedikleri hakkında yıllarca devam edebilecek bir usûl tartışması açmak da mümkündür. Niçin diye sorarsınız siz şimdi... Yani 'hırsızlık ne zamandan beri bu memlekette suç olmaktan çıktı be yahu?' diye ileri geri konuşur, homurdanırsınız bile. Sakin olunuz ve lütfen soğukkanlılığınızı muhafaza ediniz, zira bu husus henüz Türk hukuk doktrininde tartışmalı bir meseledir. Hırsız kimdir, kim ne yaparsa hırsızlık etmiş olur gibi sıradan soruların cevabını vermek öyle zannedildiği kadar kolay değil.

Diyelim ki polis, mâkul bile değil, kuvvetli şüphe üzerine zanlıları takib ederek suç delilleriyle birlikte ele geçirdi, operasyon yaparak tutukladı ve toplayıp adliyeye getirdi... Bitti mi yani, hayır, bir dakika!

Peki, en yakın sicil amirinden başlamak üzere sıralı bütün âmirlerine kadar, oradan emniyet müdürü, vali, içişleri müsteşarı, uzatmayalım cumhurbaşkanına kadar devlet erkânının bilgisi, oluru var mıydı bu operasyondan? Belki bize adi bir hırsızlık vakası gibi akseden olay aslında bir devlet operasyonuydu; belki bu hırsız arkadaşların yaptığı eylemin devletin yüksek menfaatlerini ilgilendiren mühim ve vahim bir boyutu vardı? Siz her hırsızlığı hamamdan sabun yürütmek, bakkal dükkânından çiklet çalmak gibi adi ve sıradan bir sirkat eylemi olduğu kanaatine nereden varıyorsunuz bakayım?

Nöbetçi savcının bu kritik konuda aydınlatılmadan dosyaya el sürmesinin ne kadar tehlikeli olabileceğini artık sadece savcılar filan değil, hepimiz çok iyi öğrenmiş durumdayız. Diyelim ki savcı bey tutuklama talebiyle zanlıları tabii mahkemesine sevk etti. Siz de hâkimsiniz; 'zaank' diye dosyayı elinizle tutar mısınız? Cinayet haydi neyse fakat hırsızlık netâmeli bir suç kategorisidir; bunun kırk türlü varyasyonu, yetmiş türlü varyantı var. Bakalım HSYK'dakiler nasıl bakmaktadırlar bu olaya, bakan bey hangi telden çalmakta, hükûmet ne düşünmektedir?

Hırsızı yakaladın, hoop tuttun getirdin, al yargıla! Oooh! O kadar kolay olsa memleket kayış atacak, şanzıman kutusunu dağıtacak hallere gelir miydi efendiler?

Espri yapmıyorum, bu memlekette neyin meşru, neyin terör, vatana ihanet veya hükûmete darbe olduğuna artık hukuk yetkilileri karar vermiyor fiilen; neyin ne olduğuna karar verecek daha 'âlî' mercîler, daha doğrusu bir tane mercî var. Anayasa'nın 4. maddesinde 'burası bir hukuk devletidir' yazmasına aldanırsanız henüz yeni Türkiye'yi tanımamış sayılırsınız.

Dağıttık, toparlayalım. Sayın eski bakana geçmiş olsun; inşallah sıradan, adi ve niteliksiz bir sirkat hadisesidir başına gelen. Eğer değilse yandı gülüm keten helva. Yukarılardan rüzgâr öyle eserse, hırsız takımına komplo kurmak, suça azmettirmekten tut, hükûmete darbeye kadar gider bu işin ucu...

Suat Sayın'ın hatırasına

O şarkılardan birini ne zaman, hangi vesileyle duysam zihnim beni hemen yarım asır öncesine, çocukluğumun neftî yeşil ve efiltili günlerine götürüyor. Şehrin en canlı, en kalabalık, en 'asortik' caddesinde bir öğle üstüdür, mevsimlerden illâ ki yaz, siz bilemediniz yazın güzle latifeleştiği sıcak günlerden biri.

'Mecburiyet caddesi'ne aralıkla serpiştirilmiş sinemalar, şehrin en işlek kültür müessesesi olarak halka sadece görüntülü hikâye seyrettirmekle yetinmez, memleket ve dünya bilgisi de kazandırırlar bir bakıma. Kapılarının civarına mevzilenmiş kestane kebabçı, çekirdekçi, simitçi ve en çok hafızama yer etmiş tablolardan biri olarak seyyar ayva satıcıları ile gündelik taşra eğlencesinin merkezî mekânıdır sinemalar.

Ve illâ ki saat 14.30'da başlayan gündüz gösterimlerinden şöyle böyle birkaç saat evvel her sinema, caddeye dönük güçlü hoparlörleriyle günün en sevilen şarkılarını çalmakla görevli gibidir. Müzik yayınlarından sinemanın 'makinist'i sorumludur. Önceki cümlede geçen 'şarkı çalmak' tabirini tuhaf bulabilirsiniz; o günlerde radyo dışında müzik yayını sadece pikap ve plâkla yapıldığı için plağı çalmak, şarkıyı da çalmak, yani yayınlamak anlamına geliyordu.

Bu renkli tablonun olmazsa olmaz türünden tamamlayıcısı Suat Sayın'dır. Bu sanatçının seslendirdiği şarkılar şimdi tahayyülümde şehrin sinema hayatıyla adeta üstüste gibi duruyor ve bundan dönemin sinema işletmecilerinin ve onlardan daha önemli olmak üzere makinistlerin, yani filmi gösteren o kocaman, sıcak, her yerinden ışık ve kömür dumanı fışkıran mucizevi makineyi çalıştıran adamların koyu birer Suat Sayın hayranı oldukları sonucuna varıyorum. Şüphesiz başka şarkıcı-türkücüler de ara sıra sinema hoparlöründen sokağa seslenme şansı buluyorlardı ama hiçbiri altmışlı yılların rengini ve kadife yumuşaklığını taşıyan tatlı ve sıcak romantizmle bu kadar aynileşmemişti diye düşünüyorum.

Suat Sayın'la aynı kulvarda yürüyen başka şarkıcılar da vardı elbette. Meselâ İsmet Nedim (Saatçi), Yıldırım Gürses, Neşe Karaböcek bunlardan en tanınmış olanıydı; Behiye Aksoy'lar, Zeki Müren'ler, Nesrin Sipahi'ler hatta Neşet Ertaş'lar kendi vâdilerinde devrin yıldızlarıydılar. Sinema önlerinin starı ise Suat Sayın'dı ve bana göre hâlâ öyledir.

O şarkı söylediğinde kendinizi iyi hissediyordunuz.

BİR İSTANBUL ÇOCUĞUNUN HİKÂYESİ

Suat Sayın, biz Anadoluluların tabiriyle hâlis muhlis bir 'İstanbul çocuğu'. 1932 Fatih doğumlu. Erken yaşta müziğe başlamış, Vefa Lisesi'nden mezun. Bu ayrıntı önemli; Kabataş, Pertevniyal, Galatasaray gibi İstanbul liselerinin mezunlarına neredeyse fakülte ayarında özgüven ve kültür kazandırdığı dönemlerin Vefa Lisesi bu…

20 yaşında Ankara Radyosu'na udî sanatçı olarak giriyor. Bir İstanbul çocuğunun Ankara Radyosu'nda göreve gitmesinin tek mânâsı olabilir; devrinin en güçlü musiki mahfeli durumundaki İstanbul Radyosu'nda yeterli kadro olmayışı. Nazariyat tarafı güçlü olmalı ki o yıllarda, sonradan ünlenecek hayli sanatçıya nota, usûl ve makam dersleri vermiş. Otuzlu yaşlarına doğru ilk bestesi Postacı'yla ilk plağını yapan Sayın, 1960'ta radyodan ayrılıyor, hayatının en verimli senelerinde birbiri ardına çok güçlü eserler vermeye başlıyor.

'Güçlü eser' tabiri benim şahsi görüşüm ve başkaları bu kanaate katılmayabilir: "Artık Sevmeyeceğim, Yolcu ile Arabacı, Gündüzüm Seninle Gecem Seninle, Kederli Günlerimde Arkadaş Oldun Bana, Zalimin Zulmü Varsa Sevenin Allah'ı Var, Önce Tuttun Elimden, Söyleyin yıldızlar" ve hele hele İntizar gibi şarkıları bazıları hafif, fantezi, hatta arabeske yakın hercai eserler gibi değerlendirebilirler; bunlar tartışılabilir şeyler. Güçlülükten, sanat değeri ayrı tutulmak kaydıyla kalıcı güzelliği kastediyorum. Mesela diğer benzerleri gibi Yollar Uzak Gelemedim isimli bestesi de melodik bakımdan basittir, kolay algılanabilir ve anlaşılır bir nitelik gösterir ama daha şimdiden elli seneden beri zevkle dinleniyor ve dinleyen herkeste karşılık buluyor. Son zamanlarda 'nostalji' başlığı altında yeniden yorumlanıp dinleyiciye sunulan eserlerin pek çoğunu bu gibi basit ama güzel şarkılar teşkil ediyor.

İSTANBUL'UN SESİ OLMAK...

Suat Sayın arabesk tarzın çığır açıcısı değildi; klasik musikimizin okkalı geleneği çerçevesinde onun müziği salonlardan ziyade kalabalıklara yönelikti fakat bu tesbit, onun müziğindeki 'şehirli' boyutu görmezden gelmemize yol açmamalıdır; bu müziği ben, o dinlemeye doyamadığımız eski İstanbul türkülerinin devrin ruhuna göre yeniden üretilmiş ve yorumlanmış şekli olarak görüyorum. Belki de o yüzdendir, şehrin mecburiyet caddesinde ayva, kestane, çekirdek ve akasya kokulu sinema önlerinin vazgeçilmez tamamlayıcısı durumundaki bir Suat Sayın şarkısı bana hep Boğaz gibi, Sarıyer veya Kadıköy gibi doğrudan İstanbul'u çağrıştıran bir ses tesiri yapmıştır. Biz taşra çocukları o İstanbul'a hayrandık ve işte o sinemalara biraz da İstanbul'dan bir şey görmek, İstanbullu bir aşk hikâyesinin bahtsız hikâyesini seyretmek ve mutlu sonlarıyla mesud olmak için gitmiyor muyduk?

Yahya Kemal ne kadar İstanbul fikriyatından ayrı düşünülemezse Suat Sayın da öyle.

2006'da aramızdan ayrılan bu değerli bestekâr, söz yazarı ve ses sanatçısına rahmet olsun.

Bitmemiş bir filmin kitabı: 17 Aralık, Sıfır Noktası

Gazeteciler zaman zaman dönemin ruhuna ve aktüalitesine hitab eden sürükleyici ve kolay okunur kitaplar yazarak bir mânâda geleceğin tarihçilerine malzeme sunuyorlar. Gazeteci Ahmet Dönmez ve Ufuk Köroğlu'nun birlikte kaleme aldıkları "17 Aralık Sıfır Noktası" isimli kitap (Klas Yayınları), benzerlerinden çok farklı. Kitabı okurken hayret, dehşet, ürperti ve sonuçta ümitsizlik arasında savrulup duruyorsunuz.

Adından da anlaşılacağı üzere kitap '17-25 Aralık' diye nam salan o dramatik günlerin hikâyesini anlatırken, 'kılcal damar' diyebileceğimiz ölçüde ayrıntılara da inerek çok ilginç bir Türkiye fotoğrafını ortaya koyuyor. Bu fotoğrafta siyasetin nasıl ve ne dereceye kadar yozlaşabileceğini, bir iktidarın sadece seçim kazanmak suretiyle sistemi ne kadar kötüye kullanabileceğini gerçek kişiler ve çoğunluğu meşru dinleme kayıtlarına dayanarak anlatan iç karartıcı bir tablo görüyoruz.

Kitap şu açıdan çok önemli; anlatılan şeyler hâlâ çok taze ve bütün aktörleri hayatta. Yani yaşayan, hâlâ devam etmekte olan bir süreci ayrıntılı anlatabilmek, çalışmakta olan bir motor hakkında fikir sahibi olmak kadar zor, zira anlatılan hikâyenin şöyle bir kaderi var; bu hikâyede Türk polisi, eski Yeşilçam filmlerinde olduğu gibi suçluları yakalayıp adaleti tecellî ettirmek üzereyken kötü adamlar, kendilerini suçüstü yapan polisleri, hakimleri ve savcıları etkisiz hale getirerek hapse attırmayı başarıyorlar.

Kütüphanemde bu türden kitapları pek tutmuyorum ama Ahmet Dönmez'in kitabı bu türden farklı; onu saklayacak ve film tamamen sona erdiğinde bir daha gözden geçireceğim. Ülkesinin gidişatı hakkında dertlenen her TC vatandaşının mutlaka okuması gereken bir kitaptan bahsediyoruz; mutlaka okunmalı ve saklanmalı.

Salzburglu abilerin derdi...

Kitapların arasında pembe kapaklı bir defter buldum; baktım, 2008 yılında Avusturya'ya yaptığım gezinin notları. 'Bakayım neler saçmalamışım' diye göz attım şöyle bir. Bir yere gelince içim sızladı:

"21 Haziran 2008-Salzburg: Viyana'dan sonra derli toplu, hoş bir belde; nüfusu az. Avusturya'nın taşrası sayılırmış Salzburg. Vakit ikindiden sonra. Bir kurs binasında davet üzerine 10-15 mütevelli ile sohbet ettik. Herkes 'AYM ne yapar?' sorusunun peşinde ve moraller bozuk. İyimser konuştum. İnşallah yalancı çıkmam..."

Bundan tam yedi sene önce Salzburg'daki mütevelli abilerin moralini bozan şey neydi biliyor musunuz? Hadi hatırlatayım: O yılın 14 Martı'nda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı A. Yalçınkaya, AK Parti'yi 'laikliğe aykırı fiillerin odağı haline gelmek' ithamıyla, Cumhurbaşkanı Gül de dahil 71 kişiyi 5 yıl süreyle siyasetten uzaklaştırmak için AYM'ye dava açmıştı. 16 Haziran'da AK Parti de, esas hakkındaki savunmasını vermişti. Yaşananlar, bu hadisenin beş gün sonrasına denk geliyor...

Lâf aramızda bizimki, 'Ağanın malı gider, azabın canı gider' hesabı!

Şu ünlü Google iddianamesi'yle AK Parti'nin kapatılmaması için kim bilir kaç bin insan, dünyanın dört bir yerinde muhlis dualarla yakardı, secdelere kapandı. Sözü, 'Kapatılsaydı bugün, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçları Soruşturma Bürosu, Türksat'a yazı gönderip Paralelci örgüt yayınlarının uydudan atılmasını ister miydi?'ye getirmiyorum. Her vakanın hayrı kendisiyle birlikte halkolunur ve bir canlı, fıtratıyla mütenasip bir iş gördüğü zaman ayıplanmaz. Mesele o değil, başka...

Bu haberi okurken beni şaşkınlıktan yere düşecek kadar afallatan ve duygulandıran şey, güzel ülkemin herhangi bir savcılığında, tam ismiyle, "Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçları Soruşturma Bürosu" diye bir birimin varlığını ancak 60 sene sonra fark etmek oldu. Vallahi bilmiyordum; evet biraz Mülkiye'de filan okumuşluğumuz var ama neticede bizim devre, Mülkiye'nin arka kapısından ite-kaka mezun edilmiş bahtsız bir nesiliz. Öğrenmenin yeri ve zamanı yok ama; bir memnun oldum, bir duygulandım; bana bir ağlama hali geldi; hani utanmasam, "Ya Rabbi çok şükür, Türkiye'de anayasayı ciddiye alan ve ona karşı işlenen suçları soruşturan bir kurum da varmış" diye hökür hökür ağlayacaktım!

Evet, benim için Ankara Savcılığı'nın bu yazısı, aharlı kâğıtlara ince tâlikle yazdırılıp satır be satır tezyin edildikten sonra altun varakla tezhib olunup saklanmaya sezâ bir hukuk vesikasıdır. Ne yazdığı, kimin yazdığı önemli değil, mühim olan anayasanın sahipsiz olmadığını görmüş olmaktır.

Tam olarak 'Bugün şâdım ki yar ağlar benim içün' kıvamındayım yani!

Zira efendiler anayasa ahkâmı öyle bir şekil almıştı ki, yevmiye birkaç posta ucundan kenarından veya tam orta yerinden ona dahletmeyene, aşağılamayana, hatta çiğnemeyene iyi gözle bakılmaz olmuştu. Haberi okuyunca 'devlet-i ebed müddetimiz'e güven ve muhabbetim ziyadeleşti. Evet, savcılık yazısının muhteviyatında gerçeklerden iyice bağını koparan coşkun bir muhayyilenin izlerini görmemek mümkün değildir; meselâ 'Fethullahçı örgüt'ün niçin silahlı çete olduğunu isbat sadedinde, "Devletin meşru güçlerinin elindeki silahları örgüt aracılığı ile kullanarak hükümeti devirmek" gibi çok zekice bir fantezi yer almaktadır ki, bundan evvelki silahlı teröristlerin, "Yahu biz ne enayiymişiz ki, silah alacağız, saklayacağız diye kendimizi telef ettik" diyerek kafalarını duvarlara vurmaları muhtemeldir.

Madem mesele bu derece rutûbetlendi, küçük bir itirafla çorbaya katkıda bulunmak isterim. Salzburg'un Altstadt nam mahallindeki eski şatoda sergilenen 1. Cihan harbinden kalma silahların da mevcut envantere dahil edilmesini ehemmiyetle istida ederim. Zannımca saatı gelince o silahlarla Salzburglu bazı abiler...

Maho ağa bu defa 'çi köfte' yiyebilecek mi?

Geçen cumartesi Türk savaş uçakları, Suriye sınırını ihlâl ettiği ileri sürülen bir helikopteri düşürmüştü.

Böyle medyayı Allah kahretmesin; henüz vurulan helikopterin çıkarmasını jetimizin kokpit altına yapıştırmadan basın hemen müzevirliğe başladı; güya vurulan helikopter filan değil düpedüz insansız hava aracı (İHA) idi!

Oysaki, savaş uçaklarımızın Suriye helikopterini füzeyle keklik gibi avlaması, tam da seçim arefesinde, halkımızın yeni bir askeri zafere 'her zamankinden daha çok' ihtiyaç duyduğu şu mânâlı günlerde ne güzel olacaktı. 'Netekim' hükümetle ordu arasındaki koordinasyonun sekreterya hizmetlerini yürüten Milli Savunma Bakanı Yılmaz, alelacele şu beyanda bulundu:

Öncelikle Silahlı Kuvvetlerimizle gurur duyuyoruz. Aziz milletimizin de gurur duyması lazım. Hava Kuvvetleri Komutanımızla ve Hava Kuvvetlerimizle gurur duyuyoruz. Kendilerine verilen görevi hakkıyla yerine getiriyorlar. Nedir görevleri? Türk vatanını, Türk sınırlarını koruyacak, hiçbir ihlale fırsat vermeyecek. Bugün 14.04 sularında öğleden sonra Cilvegözü'nü 5 dakika süreyle 7 mil sınırımızı ihlal eden bir Suriye helikopteri düşürülmüş durumdadır.

Bu ifadede geçen 'He-li-kop-ter' kelimesinin altını çizerek aynı gün Genelkurmay'ın açıklamasındaki vurguya dikkatinizi çekebilir miyim; diyor ki genelkurmay, "… iki F-16 uçağımız bölgeye yönlendirilmiş ve söz konusu hava aracına müdahale edilerek hava aracı etkisiz hale getirilmiştir."

'Ha-va a-ra-cı'; neymiş, hava aracı! Genelkurmay dikkatli bir dil kullanarak düşürülen şeyin uçmasına uçtuğunu ama mahiyetinin belirsizliği konusunda ihtiyatlı dil kullanırken beride zafer destanları bestelenmeye başlamıştır bile.

İnsan zihni bir garip; bu epik (yani dâsıtânî) durum bana, Banker Bilo filminin unutulmaz sahnelerinden birini hatırlattı nedense. Filmde Maho ağa, kendisini 'çi köfte partisinde' nişanlısıyla piyastos eden Bilo'ya şu tiradla savunuyordu:

Hayatta sevgiden yana hiç şansım olmadı; karım bi çi köfte bile yedirmiyir bana; benim de hakkım değil mi sevdalanmak? Yerin dibine giresi Maho âşık olamaz mı?"

Maho'nun da âşık olmaya hakkı var elbette fakat her şeyden evvel doğru 'information'a dayanmak kaydıyla. Bizimkilerin milli hava sahasını ihlâl eden 'ufo'lara karşı özel bir hassasiyeti geliştirdiği mâlum; meğer 7 sene evvel Antalya semalarında gezinip duran ipini koparmış bir kırmızı meteoroloji balonunu bilmem kaç yerinden vurup delikdeşik ettiğimiz de yansıdı gazetelere. Oh olsun o balona ve sahibine. Egemenlik haklarımızı ihlâl eden kırmızı bir meteoroloji balonu bile olsa acımadan vururuz onu!

Milli birlik ve beraberliğe –yine ve daima- her zamankinden çok ihtiyaç duyduğumuz şu aziz mübârek seçim sath-ı mailinde HDP'nin Mersin ve Adana il binalarına gönderilen bombalı çiçeklerin, kezâ öte taraftan batı sahillerimizde bir Kürt-Türk çatışmasını körükleyen tahriklerin ve en nihayet –güyâ- Türk ocakları ile Ülkü Ocaklarını birbirine tokuşturmayı deneyen anlamlı ve fabrikasyon mâmulü fitne arayışların hangi adrese hitab ettiği artık bir seçim klasiği haline gelmiş bulunuyor; buna göre halkımız Kürt ve Türk milliyetçilerinin ne kadar yaramaz çocuklar olduğunu, işte bu kabak gibi ve kabak tadındaki provokasyonlardan hareketle son anda farkedecek ve oyunu götürüp kuzu kuzu huzur ve istikrarı temsil eden iktidar partisine yatıracaktır!

Nafile! At terli, yem kesmiyor… Bu numaralar çok bayatladı. Mukadder âkıbet, sanki bir kâbus gibi gün be gün yaklaşmakta. Galiba Maho Ağa, yine sefil Bilo'yu, "Sor bakalım niçin yaptım" edebiyatıyla şaşırtıp bu defa ağız tadıyla bir 'çi köfte' yeme imkânı bulamayacak…

İşte o yüzden önümüzdeki günlerde Misâk-ı Milli sınırları içindeki eski vilâyetimiz Musul'u kurtarmak için mehter marşı eşliğinde bol görüntülü bir askerî harekât ihtimâli veya bir başka türden çılgınlık pekâlâ mümkün görünüyor.

Kaldırımlarda sürünen dış politikamız

Seçimlerde dış politika konuşulmuyor; varsa yoksa asgari ücret müzâyedesi, iki maaş ikramiye türünden doğrudan halkın 'kalbine' hitab eden akçalı işler... Bu durum en çok iktidarın hoşuna gidiyor ve bu yüzden CHP'nin 'Merkez Türkiye' projesinin aslında çakma ve intihal olduğuna dair yeni bir polemik çıkarmak Davutoğlu'nu mest etti.

Dış politikanın konuşulmaması, başaşağı giden siyasetsizliğin dibe vurmasındandır. Türkiye'nin Suriye politikası şu anda İstanbul ve emsâli şehirlerin kaldırımlarında sürünüyor. Türkiye'de hiçbir zaman dış siyasetin sonuç itibarıyla kaldırımlarda sefalet ve dilencilik (ve daha ne içler acısı manzaralar!) sûretinde sergilendiği olmamıştı!

Sayın Kılıçdaroğlu mitinglerinde zaman zaman Suriyeli göçmenlere yapılan devlet yardımlarından şikâyet eden şeyler söyledi; talihsiz sözlerdi ve çok kötü bir fikirdi. Fukaraya, garibe, hele hele ülkenize sığınmış göçmenlere ayrılan fonlar hakkında, "Bunlar aslında sizin hakkınızdı ey vatandaşlar" diye siyaset üretmek doğru değil; bunun yerine, perişan vaziyetteki Suriyelileri kimin ve nasıl bu hallere düşürdüğünü vurgulamak daha isabetli olurdu.

Başarısız ve müflis Suriye politikasının üç mimarı da bir sacayağı gibi hâlâ görevlerinin başındalar ve yanlışlarından ötürü ne kimseye hesap verdiler, ne de siyaseten cezalandırıldılar! Birileri hemen 'kefenimizi giydik de geldik' edebiyatına başlamasın; bu ucuz ve içi boş kahramanlık gösterilerinden gınâ geldi. Osmanlı dedelerimizin yüzyıllarca uyguladığı 'Siyaseten katl'i filan kastetmiyorum, kastım sadece beceriksizlerin ve ehliyetsizliğin demokratik siyaset ortamında yargılanması. Dönemin başbakanı,

cumhurbaşkanı seçilerek ödülünü aldı; projenin fikir babası ve uygulayıcısı durumundaki Dışişleri Bakanı Davutoğlu siyasette emekliye ayrılıp hâtıralarını yazmayı beklerken başbakanlıkla taltif edildi. Dönemin İstihrabat Müsteşarı Fidan ise, vazgeçilmez bir 'sır kâtibi' sıfatıyla yerini korumakta... Eh, bu sacayağına gerek yok ki; dış politikayı ben de ancak bu kadar kötü yönetebilirdim!

Polemiğe bakınız; Davutoğlu, Kılıçdaroğlu'nu Merkez Türkiye projesi için seçim kitabından hırsızlık (intihal) yapmakla suçlamış; komik! Hâlâ çok yetkin ve olgun bir dışişleri gurusu, bir diplomatik dehâ muamelesi gören, şimdi sonuçları itibarıyla Üsküdar kaldırımlarında sürünen Suriye politikasını, sayın başbakan kimin hangi kitabından intihal etmiştir diye soruyor muyuz biz? Sahi, tamamen yerli ve orijinal miydi bu politika, yoksa işin içine iyi saatte olsunlar filan mı karışmıştı?

Mısır, Irak, Libya gibi sair Ortadoğu ülkelerinde diplomatik temsilci bile bulunduramayışımızdan bahsetmiyorum bile... Türk seçmeninin sadece geçim parantezine sıkıştırılmış olması bu seçimin ve siyasi standartımızın 'gelişmemişliği'ne hamledilmelidir.

Size bu noktada biraz Sir Winston Churchill'den bahsetmek isterim. Churchill, Savaş Bakanı olarak görev üstlendiği I. Dünya Savaşı'nda başarısız görüldüğünden ötürü sert eleştirilere uğrayarak istifa etmek zorunda bırakılmıştı. Ne var ki 1940'ta başbakanlığa seçildikten sonra İngiltere'yi II. Dünya Savaşı'ndan zaferle çıkaran efsanevi bir devlet adamı olmasına rağmen savaşın sona erdiği 1945'te yapılan seçimleri kaybetti. Biz ise her beceriksizliği, geçimlik ve istikrar uğruna ödüllendirerek siyasi hayatımızın kalitesini kaldırımlara seriyoruz.

Nâmık Kemâl merhum, "Görmeden ölürsem millette ümmid ettiğim feyzi/ yazılsın seng-kabrime vatan mahzur ben mahzun" diyerek göçüp gitmişti. Aradan tam 127 sene geçti ve hâlâ mahzun olsa gerektir. Eey halkım, beceriksizliği, ehliyetsizliği, hukuksuzluğu ödüllendirmek yerine ne zaman cezalandıracaksın?

Dantelalı bira kupasına dair bir takrir

Üniversite hocalığından kendi rızamla emekli olduğumdan bu yana sekiz sene geçti. Yıllarca -hasbelkader ve adam yokluğunda- siyaset bilimi ve tarihi dersleri verdim ve aklımın erdiği kadarıyla öğrencilere 'siyasetin tabiatı'nı anlatmaya çalıştım.

Siyaset bilimi, kanaatimce iki meseleye cevap vermeye çalışır. İlki insanın tabiatını anlamak ve buna bağlı olarak siyasetin tabiatını irdelemektir. İkincisi ise, 'Aslında ne olması gerektiğini' anlatmak. Bu fasılda geçmiş siyasi tecrübelerden hareketle insanların devlet otoritesi karşısında ezilip büzülmeden temel haklarını koruyabilmesi için ne türlü siyasi sistemlerin hayata geçirildiği anlatılır. Yani kısaca 'olan' ile 'olması gereken' arasındaki farkın bilinci uyandırılmaya çalışılır.

Ara sıra ister istemez hocalığım tutuyor; konferans, sohbet gibi hocalık benzeri fırsatları bulmama rağmen yine de 'ders vermek' ihtiyacına kapılıyorum. Şimdi yine o hâlet içerisindeyim. Memleketim önemli bir seçime doğru gidiyor, iki hafta sonra bugün öncekilerden çok daha belirleyici tercih için sandığa gideceğiz. Yıllarca anlatıp durduğum şeylerin Arapça tâbiriyle 'Lübb' yani özet haline getirerek bir kere daha tekrarlamak arzusundayım. Takdir sizin!

EMEK Mİ HÜRRİYET Mİ; TABİİ Kİ EKMEK!

Birinci mesele: İnsan topluluklarının siyasi davranışlarını yönlendiren ana saikler hayatta kalmak, geçimliğini (iaşe) sağlamak ve güven (nizâm-ı âlem) aramaktır. İşte bu asgari şartları ve konforu temin eden hükümetlere insanlar itaat eder ve desteklerler.

Ancak ve ancak bu temel ihtiyaçlar sağlandıktan ve garanti altına girdikten sonra insanlar bunlara ilâve olarak bazı konforları da taleb ederler; zannımca haklar ve hürriyetler bu safhaya giriyor. O yüzden rızk endişesi veya hayatta kalma korkusu içinde tedirgin yaşayan insanlara, "Bunları boşver, öncelikle temel hakların ve hürriyetlerin için mücadele vermelisin ve gerekirse bu uğurda canını ve malını riske sokmana değer" diyemezsiniz.

ADALET 'ACİL' İHTİYAÇ DEĞİL Mİ?

İkinci mesele: Adalet arayışı da, işbu sıralamada 'konfor' yani, ikinci derece önem kazanan ihtiyaçlar arasındadır. Adalet kavramı karşısında insanlar genellikle bencil düşünürler, "diğerkâm" yani başkalarını da hesaba katan idealist bir yaklaşımı hemen benimsemezler. Adalet öncelikle bizim, şahsen ihtiyaç duyduğumuz ve öncelikle bizim şahsen istifade etmemiz gereken bir şeydir. Şahıs olarak bize yeterince adaletli davranıldığını düşünüyorsak adalet arayışımız büyük ölçüde tatmine ulaşmış demektir. Bu durumda başkalarının uğradığı adaletsizliklere üzülür, yerine göre protesto bâbında mırıldanır, homurdanır ve ancak çok nâdiren 'herkese adalet' için elimizi taşın altına koymak gereğini hissederiz.

Biz insanlar bencil bir tabiat üzerine yaratılmışız; yapımız böyle. Diğerkâmlık, yani başkaları için kendimizi riske sokmak, büyük ortalama yoğunluğu ile ilk tercihimiz olmaz.

Aynı bencilliği rızk dağıtılırken de gösteririz. Büyük felâketler ertesinde yardım dağıtan kuruluşlardan gündelik erzak alanların davranışları buna misâldir. Yardım dağıtılan kuyrukta sıraya girip beklemektense bir kolayını bulup kaynak yapmak veya bir tanıdık aracılığı (torpil) ile ihtiyacımızı gidermek, o da mümkün değilse kaba güç kullanıp kargaşa yaratarak ailemizin geçimliğini sağlamaktan kaçınmayız; hele evde aç bekleşen ve bizden ekmek bekleyen bir ailemiz varsa...

NE KADAR EKMEK, O KADAR HÜKÜMET

Üçüncü mesele: Siyaset, pratikte işte bu temel öncelikler üzerinden yürür. Bütün yönetici sınıflar veya kurumlar 'rızk dağıtıcı' hâşâ 'Rezzak' rolünden asla vazgeçmek istemezler zira

kolay ve zahmetsiz yönetmenin ve itaat görmenin ilk şartı insanlara ekmeğini vermek, geçimliğini sağlamaktır. O yüzden tarih boyunca devletler, ekonominin tamamını, olmazsa büyük çoğunluğunu kontrol altında tutmak isterler. Büyük sermayelerin hangi zümreler tarafından kontrol edileceğine ve ne yönde hareket edeceğine devlet karar verir. 'Rızk dağıtıcı' rolüyle devletler bu yüzden en büyük gelir kaynağı durumundaki vergiler üzerinde titizlenir ve vergi ödemeyenleri şiddetle cezalandırır, aksilik çıkaranları ise daha fazla vergi salmakla itham ederek sindirirler.

Demokratik ülkelerde bile siyaset, teorik olarak halkın birikimi sayılmak lazım gelen kamu bütçesini hangi zümrenin kontrol ve tasarruf edeceği esprisi üzerine inşa olunmuştur. Bütçeyi kim kullanıyorsa muktedir odur!

O yüzdendir ki halkı, gündelik geçimliği konusunda endişeye düşüren herhangi bir hükümet yönetiminin başı belâda demektir: Rejimin adı fark etmez; dikta, çoğulcu demokrasi veya oligarşi...

DEMOKRASİ LÜKS MÜ?

Dördüncü mesele: Demokrasi, bütün eksiklik ve kusurlarına rağmen şahsın temel hak ve hürriyetlerini önde tutan, devleti toplum karşısında sınırlandırıp mâkul bir hacme kadar küçülmesini emreden, şahısla devlet arasındaki ilişkilerde hukukun üstünlüğünü vurgulayan yapısıyla insanlığın şimdiye kadar gördüğü en iyi, en ülkücü idare şeklidir. Ne var ki demokrasiler de aynı öncelikler sıralamasına dikkat göstermek zorundadır. "Biraz aç kalabilir, orta vadede yoksulluk çekebilirsiniz ama dişinizi sıkın; demokratik standartlardan ve hukuk devletinden asla taviz vermeden sizin için çalışmaya devam edeceğiz" vaadinde bulunan bir hükûmet sonunu kendi eliyle hazırlamış demektir.

TEMEL HAKLAR; BİRA KUPASI MI LİKÖR TAKIMI MI?

Beşinci mesele: Demokrasi iyidir, güzeldir, hoştur fakat ancak ve ancak dünya ortalamasının üstünde katma değer üretebilen, işsizliği daima mâkul oranlarda alçak tutmayı beceren, insanları varoluşlarının mânâsını kavratacak derece meslek sahibi kılan, ve buna uygun bir eğitim sistemi işletebilen, tabir hoş görülürse 'keçesini az biraz sudan çıkarmayı başarmış' insanların (orta sınıfın) varlığıyla kaim bir yönetim biçimidir; en azından batı dünyasındaki demokrasilerin ortak özelliği böyle.

Yeterince üretemeyen, milli gelir ortalamasını üretim dışı sektörlerden elde ettiği kaynağı belirsiz spekülatif manevralarla yükselten, insanları üretken ve daha mühimi meslek sahibi kılmak yerine, 'batıda da var; ayıp mı, üstelik adalete de uygun' gerekçesiyle açıktan devlet kaynaklarıyla destekleyerek rızk endişesinden ırakta tutan bazı ülkelerde (ki örnek filan vermiyorum!) demokratik standartların durumu şöyledir: Onlar, bir Müslüman aileye Almanya'da çalışan yakınlarının hediye ettiği ve 'vitrin'e konulup üstü dantelayla örtülen

cıngıldaklı bira kupalarına benzerler. Ne ayran içmeye yararlar, ne hoşaf kâsesi olarak iş görürler! Evde kimsenin işine yaramaz, asla ihtiyaç hissedilmez ve kullanılmazlar ve günün birinde bazı 'eşyalar'ı elden çıkarmak gerektiğinde onlar herkesin aklına gelen ilk şey olurlar.

ANAYASA BİR DANTELADIR

Altıncı mesele: Bu gibi ülkelerde anayasalar da bira kupasının üstündeki dantel örtüye benzerler; bira kupası veya likör takımı gözden çıkarıldığında anayasanın da hatırı sayılmaz olur.

Efendim nerde, ben nerdeyim?

Kitapla hayat arasında ne kadar çok mesafe var…

Kitap derken, hem İslâm kültüründeki mâruf karşılığı ile Kur'an'ı, hem de iki kapak arasındaki her türlü metni kastediyorum ve siz buna rahatlıkla anayasayı, kırmızı kitabı veya imar, ihâle mevzuatı gibi şeyleri de ilâve edebilirsiniz.

An itibarıyla Kur'an dahil, her tür metinle ilgimizi kesmiş gibiyiz. O metinler, Eflâtun'un idealar âleminde bize dokunmadan, etkilemeden, yaralamadan boşlukta yüzen kelime öbekleri gibi…

Evet, "Kitâbî"liği hâlâ çok önemser görünmeye çalışan bir cemiyetiz fakat aynı zamanda teorik bir disipline girmekten nefret eden, akan suyun kendi yatağını bulmasını andırır şekilde davranışlarımızı sevk-i tabii, yani içgüdülerin telkinine bağlayan bir pragmatik yanımız var.

Metinlerden bahsederken Kur'an'ın altını özellikle çiziyorum. Miting meydanlarında kalabalıklar görsün diye sallanan ciltli kitapla içinde yazılanlar arasında bir mutabakat göremiyorum. Sanki O, iki kapak arasına konulmuş birkaç yüz sayfalık sıradan bir eserdir ve onun meâli ile davranışlarımız arasında hiçbir mecbûri bağ yokmuş gibi davranıyoruz. Kur'an'a bu muameleyi revâ gören anayasaya neler yapmaz?

Benim mensup olduğum kuşak her mânâsıyla 'kitab'ı bugüne nazaran daha fazla ciddiye almıştı; ne kadar hakkını vermiştir, ayrı mesele!. Marksistler, ütopyaları için ölümü göze alabiliyorlardı; İslâmcıların 'Kur'ânî bir hayat' tasavvurları vardı; Ülkücülerin ise bir uğruna ölmeyi bile değer buldukları bir ülküsü… Kitabın, yani 'fikir'in en mühim şey olduğunu düşünüyorduk. Anlaşamayan, hatta çatışanlar arasında fikrî, dolayısıyla siyâsî olduğunu zannettiğimiz bir ihtilâf vardı.

Meğer aslında tek mesele varmış; ahlâk. Meğer ahlâki tutarlılık, hayatın içinde birbiriyle en çok çatışan fikirleri bile yanyana yaşatabilen bir erdem imiş. Fikir veya siyaset olduğunu zannettiğimiz şey ise ahlâki istikametin kantarında tartılması gereken bir imtihan ayrıntısı… Devlet de öyle bir soyut fikirdir meselâ; onunla ve ondan imtihan ediliriz; siyâset öyledir, aile, mülkiyet, içgüdülerimiz öyledir, insan ilişkileri öyledir; hepsi sadece bir imtihan vesilesi…

'İsyân Ahlâkı' adıyla devlet ve fert arasındaki ilişkileri liflerine kadar ayırıp tahlil eden Nureddin Topçu'yu hatırlamamak ne mümkün? Fransızca orijinali "Conformisme et Révolte" ismini taşıyan bu eserinde Topçu, Konformist ahlâkı eleştirir. Ahlâkta irâdeyi 'isyan' kavramıyla izah eden Topçu, kelimenin Türkçedeki sevimsiz karşılığından ürkenleri, 'hayat rüyalarının bozulmasından kork'makla suçlayarak şöyle devam ediyor: "[İsyan irâdesi] mevcut nizam içindeki bütün imkanları kullanıp her zaman menfaat ve ihtiraslarının tatminine koşan insanlığa karşı gelerek, yani isyan ederek yeni ve daima daha üstün nizamlar yarata yarata Allah'a doğru ilerlemektir."

Birkaç alıntıyla özetlemenin mümkün olmadığı bu mühim eser şimdi, bütün meâli iki kapağının arasında kalmış bir halde kütüphanelerimizde duruyor ve biz Topçu'yu, meramını kendi kuşağına bile doğru dürüst anlatamamış, kitlelerden kopuk bir düşünür olarak hatırlıyoruz. Bu hükme en yakınındaki muakkiblerini de dahil etmekten acı duyuyorum.

Siyasi muhayyilemizi harekete geçiren şeyler genellikle harcıâlem ve basit sloganlardır. Tefekkür cehdi Türkiye'de hâlâ onunla uğraşanların hafif tertip 'kafayı tozutmuş' sayıldıkları bir ülke. Ömrü fikir çilesiyle geçen bir Cemil Meriç'i bugünün aktüalitesi içinde düşünemezsiniz; kezâ Nureddin Topçu'yu, Erol Güngör'ü de… Ne yaparlar, nasıl davranırlardı kestirmek zor ama Necib Fâzıl veya Serdengeçti için aynı sualin cevabı daha kolaydır.

Ve onlara gelene kadar akşam olur; asıl kanatıcı sual şurada: Kur'an nerede, biz neredeyiz?

Taammüden toplu cinayet suskunluğu

Önceki akşam bir TV kanalında "Başkanın Bütün Adamları" filmine yakalandım (All the President's Men-1976). Bu film çekildiğinde fakülte talebesiydim. Hikaye mâlum: Amerikan politik tarihinin en kirli, en pis 'kumpas'ını (Watergate skandalı) ortaya çıkaran iki Washington Post muhabirinin gazeteciliği anlatılır.

Yıllar önce görmüştüm ama dün, "Eey New York Times, sen bir gazetesin; haddini bileceksin!" mealinde şaka gibi bir demeç görünce gazetede, "Yahu nedir bu Amerikan gazeteciliğinin aslı-astarı?" diye meraklanıp yeniden seyrettim. Vaziyet şöyle: Bu iki muhabir bugünün Türkiye'sinde yaşıyor olsalardı, rezalet bolluğundan şaşkınlığa düşüp, darı ambarına giren aç tavuklar gibi neyi didikleyelim derken çoktaan bir Sulh Ceza hâkiminin kararıyla soluğu Silivri veya Metris'te alır ve tabii Washington Post da, vergi memurlarının aynen Taraf veya Hürriyet'e yapmış oldukları gibi astronomik ceza makbuzlarıyla baş başa kalırdı.

Post, maalesef haddini bilmedi, gazetecilik yaptı ve gül gibi başkan Nixon'u, üstelik yüzde bilmem kaçla seçilmiş iken iki yıl sonra görevinden istifa etmek zorunda bıraktı. Ne densizlik, ne büyük haddini bilmezlik! Gerçi Nixon ve adamları boş durmamış, W. Post'un yöneticilerine bir sürü tehditler yağdırıp, "can güvenliğiniz tehlikede" mesajları bile

yollamışlardı ama neticede başta Nixon, bütün yandaşları mahkemelerde yargılanıp ciddi cezalar alarak siyasetten uzaklaştılar. Bunları film diye anlatmıyorum; filmin senaryosunu, hâlâ yaşayan o iki muhabir bizzat yazmışlardı ve filmdeki bütün olaylar ve isimler çakma filan değil buz gibi gerçek.

Bence, bugünlerde 'bizim başkan'ın, beli tabancalılar da dahil bütün adamları şu filmi bulup kemâl-i ciddiyet ve ibretle (veya ibret-i âlem) diye seyretmeliler. İki saatten biraz fazla sürüyor fakat geç de olsa ibret almasını bilenler için 'köprüden önceki son benzin istasyonu' yerine geçebilir. Vâkıâ içlerinden bazıları altlarındaki zeminin sarsılmaya başladığı hissedip, "Abi bu kadar da olmaz ki" makamında utangaç eleştiriler yapmaya başlamışlardır. Tabiidir, sarı sendikacılığın dökülmeye başladığını şu günlerde sarı gazeteciliğin de itibarını kaybedeceği günlerin fecri söküyor ağırdan ağırdan...

İleride torunlarımızın, "Yok be dede, bu kadarı da olmaz. Hırsızları salıverip hayırsever ilan ettikten sonra onları yakalayan savcı, polis ve hakimlerin hapse atılması hiç de gerçekçi durmuyor; hele hele bir cumhurbaşkanının, siyasi tarafsızlık üstüne yemin ettikten sonra dayanamayıp seçimlerde her gün eski partisi lehine durmadan koşuşturmasında inandırıcılık yok; galiba atıyorsun" demeleri muhtemeldir; çünkü olağanüstü inanılmaz, absürd ve hukuk dışı günler yaşıyoruz.

Torunlardan lâf açılmışken, onların inanamayacağı, "kesinlikle böyle bir rezillik olamaz; gazeteci uydurmasıdır" diye reddedeceği bir olay patladı dün. Doğu'da bir köyde 20 adam (!) tam 7 sene boyunca şimdi 18 yaşındaki bir kızcağıza cinsi istismarda bulunmuş. Bütün köy ahalisi yıllardan beri meseleden haberdar olduğu halde sistematik tecavüz sürüp gitmiş.

Ferdî bir hadise midir, o kadarını bilemem; gençlik yıllarımda, sosyalizasyon siyaseti sonucu köye tayin edilen ebe kızcağıza köyün bütün erkeklerinin sırayla tasallutta bulunduğunu öğrenince, milletime karşı hafif tertip itikadım sarsılmıştı; kezâ yetiştirme yurtlarındaki sabî kız ve erkek çocuklarının bir kısım görevlilerce istismar edilmesi de tesâdüf veya tamamen uydurma olabilir (bkz. gazeteler!) Necib milletimiz böyle aşağılık şenaatler işlemez; hele sistematik ve yıllarca... hele hele herkesin bilgisi altında? Töbee...

O yüzden midir acaba, şimdi hırsıza ağız dolusu hırsızsın diyemiyoruz; bir cürmü görüp seyirci kalmanın sorumluluğu yok mudur kimsede? Eey antroploglar, sosyologlar, psikiyatrlar, yekinin bir hele... Torunlarımıza nasıl anlatacağız bu rezillikleri?

Bence en eğlendirici lider...

Belirli bir takvim çerçevesinde yapılan saçma-sapan tutuklamaların her şeyi tamam da, hukukî gerekçesi eksik. Hani, "Kusura bakma Mehmet Ağa, dün senin için istemeye gittiğimiz kızın bir çocuğu oldu" hesabına benziyor bu tutuklamalar. Bu cadı avı, moral bozmak, insanlara tedirginlik aşılamak ve daima korku tünelinde tutmak için yapılıyor.

Lâkin o da ne? Başta tutuklu yakınları olmak üzere kimsenin aldırış ettiği filan yok. Moraller hafif tertip sarsılmış olabilir fakat 'maneviyat' sapasağlam. Zaten, "Çok kötü şeyler olacak; bak söylemedi demeyin" diyerek korkuyu yaygınlaştırmaya çalışan bednâmların başlıca vazifesi de buydu.

Moral ve maneviyatımız çok değerlidir arkadaşlar. 'Allah var gam yok' diyen tutuklu eşi hanımefendi, büyük bir zümrenin hislerine tercüman oluyor. Kaldı ki memleket, neşelenmek için her gün yeni birkaç sebep icat eden devlet büyüklerimiz sayesinde hamdolsun, büyük bir stand-up salonuna dönmüş bulunuyor. Gönüller şen, gözler rûşendir. Artık eğlenmek, biraz olsun def-i gam eylemek için TV'nin kulağını bükmek kâfi.

Sayın Cumhurbaşkanı'mızın günlük mesaisinin en anlamlı kısmını teşkil eden halkla ve milletle buluşmalar programlarını yakın zamanlara kadar ciddiye almıyor, seyretmiyordum (Duygularımı açık kalplilikle ifade ettiğim için hakaret suçu işlemiş olabilir miyim bilmiyorum; bu aralar müşarünileyhe selam vereni apar-topar kaldırıp götürüyorlar zira!) fakat geçen gün bir şey fark ettim ki, bu günlük konuşmalar aslında çok güzel, çok eğlendirici bir şey. Dedim ki kendime, "Yav Ahmet, niçin seyretmiyorsun bu güzel gösterileri; bunlar tarihî kayıtlardır ve üstelik neredeyse tamamı birbirinin tıpkısının aynısı olmak bakımından fevkalade eğlendirici, sinir yatıştırıcı ve neşelendirici konuşmalardır. Bir defa her gösterinin içinde bir 'eeey' faslı bulunuyor, ardından düşman kimdir, neresinden tanımalıyız tasvirleri, onun ardından tarihî ve dinî hamâset levhaları; araya serpiştirilen kırık potlar da bu güzel menünün meyvesi yerinde. Meselâ o, "Diyarbakır'da müftü, Eskişehir'de eşcinsel aday göstermiyoruz" potu, eğlendiricilik bakımından meyvenin de ötesinde muhteşem bir künefe tadındaydı. Bir cümlede bundan daha fazla pot kırabilmek öyle her kula nasip olmaz.

Demirtaş zaten Türk siyasetinin yıllardır aradığı espritüel politikacı tipi olarak meydanları, ekran başlarını kırıp geçiriyor. Birileri göğe doğru kırk küp dizerken Demirtaş alttakini çekince 'seyreyle sen gümbürtüyü' oluyor. Burada vicdanlı bir vatandaş olarak söz konusu haksız rekabet durumuna YSK'nın ve RTÜK'ün dikkatini çekmek isterim. Sayın Erdoğan ile Sayın Demirtaş arasındaki çok eğlenceli ve canlı polemikte kuvvetler denk değildir ve Demirtaş, 'fıtrî' kabiliyetleri ile sadece hükümet sözcülerine değil, Sayın Cumhurbaşkanı'na da açık ara fark atıyor. Böyle giderse bu seçime Demirtaş'ın esprileri damgasını vuracak.

'Yufka açarken oklavayı da hazır tut' esprisi müthişti meselâ!

YSK, Demirtaş'ı susturmalı; çünkü yarış âdil cereyan etmiyor. Evet beri tarafta Sayın Başbakan elinden geleni yapmıyor değildir; artık çocukların bile ezberine giren klişe ve buram buram taklit eseri olduğu mâlum hitabet gösterileriyle seçim atmosferinden bunalmış halkımızın yüzünü biraz olsun güldürmeye çalışıyor. Hele hele "Ben bir liderim; partinin de başkanıyım ve üstelik inanmayacaksınız ama başbakan bile benim" derken bir kerte sevimli ve eğlendirici olabiliyor fakat bence ümitsiz vakadır. 'Hoca'nın liderlik vâdisinde çok derin

‘ontolojik’ yetersizlikle mâlul bulunduğu açıktır ve onu seyrederken zaman zaman yürek ezintisine kapılmaktan eğlenmeye vakit bulamayanların sayısı giderek artıyor. Yazık.

Bu değerlendirmeye sonu hep “dır, dur” eki ile biten cümlelerle konuşanları da almak isterdim ama üzgünüm. Yazımı, günün anlam ve önemine binaen şu üç heceyle noktalıyorum: Ha ha ha!

Bugünün Redingotlu zümresi kim?

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, “Kiralık Konak” adlı romanının girişinde, Osmanlı toplumunun aristokrat tabakasındaki değişime dair çok dikkat çekici bir tesbit yapıyor:

“İstanbul’da iki devir oldu: Biri İstanbulîn (1) diğeri Redingot (2) devri... Osmanlılar hiçbir zaman bu İstanbulîn devrindeki kadar zarif, temiz ve kibar olamadılar. Tanzimat-ı Hayriye’nin en büyük eseri, İstanbulînli İstanbul efendisidir. Bu kıyafet dünyaya yeni bir insan tipi çıkardı ve Türkler bu kıyafet içinde ilk defa olarak vahşi Asya ile haşin Avrupa’nın arasında gayet hususi bir millet gibi göründü. Yaşayış ve giyiniş itibariyle şimal kavimlerinden daha sade ve daha düşünceli olan bu millet, duyuş ve düşünüş itibariyle Akdeniz kıyılarındaki medeniyetlerin bir hulâsası şeklinde tecelli ediyordu. Ağır kavuklu, alacalı, kesif Yeniçerilerin demir çarıklarının çiğnediği bu toprakta hangi tohum, hangi hava bu çiçeği veriyordu? Zira bu beyaz pantolonlu, beyaz yelekli ve lustrin kaloşlu Türkler, ince halattan ibaret endamlarıyla biraz evvelki boğum boğum adamlara hiç benzemiyorlardı.

(...) Sonra redingot devri geldi ve redingotu içinden yarı uşak, yarı kapukulu, riyâkâr, adi bir nesil türedi. Bu neslin en yüksek, en kibar simâlarında bile bir saray hademesi hali vardı. Çoğu İkinci Abdülhamit devri ricalinden olan bu adamların her biri, bir hile ile efendilerinin arabasına binmiş seyisleri andırıyorlardı.”

TÜRKMEN ARİSTOKRASİSİ HİÇ OLMADI

Evvelâ bir mâlumun üzerinden yeniden gidelim; Osmanlı toplumunda aristokrat bir zümre yoktu. Fetret devrine kadar varlığını az-çok koruyabilen Selçuklu beyleri, kendi çaplarında birer hanedan görüntüsü vermelerine ve merkezden bağımsız bir beylik bütçesine sahip olmalarına rağmen evvela Çelebi Mehmed, ardından Fatih II. Mehmed döneminde merkezî yönetim tarafından baskı altına alınarak tasfiye edildiler ve böylece Osmanlı hanedanı, bütün mülkün tek aristokratik zümresi haline geldi. Bizdeki devşirme sisteminin öteki yüzü, iktidarı Türkmen kökenli aristokrat zümre yerine aidiyetleri iyice silinmiş ve geriye itilmiş “kul” takımının tercih edilmesiyle, mesela İngiltere benzeri, iktidarın feodal efendiler arasında paylaşıldığı bir modelden kaçınmaktı.

İngiliz demokrasisinin ardında bu gerçek var; baştan beri iktidarını feodal beylerle paylaşmak ve onların rızasıyla hareket etmek zorunda kalan bir kral etrafında oluşan meşruti monarşi, kolaylıkla demokratik paylaşıma dönüşebildi.

Bizde ise ... neyse, biliyorsunuz o hikâyeyi...

ARİSTOKRASİ, HER TOPLUMA LAZIM BİR SINIF MIDIR, OLMASA DA OLUR MU?

Yakup Kadri Bey'in yazdıklarını biraz da bu çerçevede değerlendirmek lâzım. Bürokrasinin Batılılaşma döneminde birbirini izleyen iki farklı kıyafet tarzını ve buna bağlı olarak biçimlenen insan tipini tahlil ediyor yazar.

Şüphesiz kıyafet modalarındaki değişiklik ne kadar sert olursa olsun insan karakterini birdenbire değiştiremez; radikal değişiklikler için Balkan yenilgisi veya ardından gelen Harb-i Umumi mağlubiyeti türünden sert felaketler veya hayat tarzında değişiklik gerektiren bolluk, kıtlık gibi büyük çaplı (majör) hadiseler de gerekir. Tanzimat-ı Hayriye halkın gündelik hayatında değil fakat artık bir nevi aristokratik zümre haline gelmeye başlayan bürokraside önemli değişimlere yol açtı. Yakup Kadri Bey, işte bu kritik değişim günlerini tahlil ediyor.

Peki, velev ki yüksek bürokrat zümresi olsun, aristokrat bir sınıfın varlığı, yine Yakup Kadri Bey'in tabiriyle 'millet' için ne mânâ ifade ediyor? Bu sorunun kısa bir cevabı yok fakat şöyle bir tesbitte bulunmak mümkün: Aristokrasinin varlığı toplumsal değişmeler bakımından bir nevi geciktirici, yavaşlatıcı ve dengeleyici görev görüyor. Çünkü bu sınıf yüzyıllar boyunca sadece kendi varlığını idame ettirmekle kalmamış, toplumla yönetim arasında bir ara sınıf olmak itibariyle eğitim, kültür, görenek, üst değerler sistemi gibi birikim ve tecrübelerin de koruyucusu olmuştur. Karikatürize edilmiş tarih anlatımlarında soylular zümresini sadece halkı inim inim inleten, sömüren, sarayında soytarı besleyen, ne oldum delisi bir sınıf gibi görmek doğru değil. Avrupa'da aristokrasi, kiliseden sonra irfanı himaye eden bir vazife yaptı. Avrupa kıtasında dar zamana sıkışan radikal devrimler yerine tedrici gelişmeyi (evolution) ve temkini tercih eden karakterin sebebi bence soylular zümresidir.

Bizde, batılı manada soylu sınıfı yoktu; özellikle Tanzimattan sonra onun yerine almaya can atan yüksek bürokratlardan bahsedilebilir. Bürokrasimizin eksikliği 'derin' halk irfanından uzak, 'sığ' Batı kültürüne açık olmalarıydı. Halk irfanı dediğimiz birikim, tekke ve zaviyelerde örgütlenen cemaatler aracılığıyla muhafaza edildi ve 1924'te tekkelerin kapatılmasından sonra bürokrat aydınlarla halk zümresi arasında aracılık, tercümanlık yapacak bir ara kesitin eksikliği hissedildi.

YENİ DÖNEMİN REDİNGOTLULARI KİMLERDİR?

Öyleyse beraber düşünelim. Yakup Kadri Bey'in 1890'lı yılları tasvir ettiği dönemden bu yana Türk toplumunda genel karakteristikler nasıl ve hangi istikamette değişti? "Böyleleri eskiden yoktu; bunlar yeni zuhur etti" diyebileceğimiz dramatik dönüşümler yaşadık mı?

Bana öyle geliyor ki, toplum ve siyaset üzerinde etkili olması ve 'rol-model' teşkil etmesi itibariyle bugünlerde yeni bir insan tipinin, yaygın bir karakterin görünür hale gelmesine şahit olmaktayız. Özellikle Yakup Kadri'nin kelimeleriyle, "Her biri, bir hile ile efendilerinin arabasına binmiş seyisleri" andıran ve insanı eskiye nisbetle bir mukayesede bulunmaya zorlayan bir zümre mevcut.

Yarı yarıya hem bürokrat, hem işadamı veya orta boy tüccar. Batılılaşma tarihinden alışık olduğumuz 'dine karşı lâkayd' bir zümre değil bu; aksine dinin lisanını az buçuk bilen ve variyet bakımından hızla yükselen bir ortak özellikleri var. Parayla iktidar arasındaki ilişkiyi, zekâdan çok kurnazlığı andıran bir pratiklikle hemen sezen ve bu ilişkiyi sürdürmek için prensip tanımayan bir kitle. Pahalı giyinebilecek imkânlara sahip fakat 'şık olmak' noktasından henüz hayli uzakta. Çocuklarına devlet okullarında değil özelde, gittikçe artan bir oranda yurtdışında okutmaya eğilimliler. Dindarlıkları, din ile yaşadıkları hayat arasında bir ahenk arayacak ve bulacak kertede derûnî bir hesaplaşmanın ötesine varmıyor. Genellikle kendilerine benzeyen zümre içinden kız alıp vererek bir nevi zümre dayanışması gösteriyorlar. Kitap okumaktan hiç hazetmiyor, bilgi yerine sezgiye, tecrübe yerine pratikliğe önem veriyorlar. Sanatla ilişkileri 'kitch' seviyesinde...

Bu tesbitlere katılıyorsanız aklıma gelenlerden eksikleri tamamlayabilir veya haksız bulduklarınızın üstünü çizebilirsiniz.

Haydi bakalım, biraz da siz düşününüz...

1-İstanbulîn: Dik ve düz yakalı, bele kadar tek sıra düğmeli koyu renk ceket ki altına şalvar yerine pantolon giyilirdi. İstanbulînde düğmeler baştan sonra iliklenirdi .

2-Redingot, ceketle aynı kumaştan pantolon anlamına geliyor. İçine açık renk yelek ve tek düğüm boyunbağ bağlanırdı. Redingot'ta yelek, gömlek ve boyunbağı açıkta tutulmak âdetti.

2015

29 Haziran

Hastayı bi rahat bırak be doktor! Zaman Gazetesi

28 Haziran

Kem söz sahibine ait; peki güzel söz? Zaman Gazetesi

27 Haziran

'Burhan' pazarlama! Zaman Gazetesi

24 Haziran

Oruçlu kafa ekonomi dersi Zaman Gazetesi

22 Haziran

İktidar olmak: Hâşâ! Zaman Gazetesi

21 Haziran

‘Gedikli' milletvekilleri Zaman Gazetesi

20 Haziran

Bu benimkisi resmen hezeyan Zaman Gazetesi

17 Haziran

Hasbinallah Zaman Gazetesi

15 Haziran

Nuri abi formülü? Zaman Gazetesi

14 Haziran

Bir yazarın posta kutusundan seçmeler Zaman Gazetesi

13 Haziran

Hutbe! Zaman Gazetesi

10 Haziran

Aşka hörmetimiz var fakat... Zaman Gazetesi

08 Haziran

‘Türk’ katkısı! Zaman Gazetesi

07 Haziran

Hafız İlyas öldü mü; ıssız acun kaldı mı? Zaman Gazetesi

06 Haziran

Yorgunu yokuşa sürmeyelim: Yeter! Zaman Gazetesi

03 Haziran

AK Parti, AKP'den kurtulabilir mi? Zaman Gazetesi

01 Haziran

Siyasi genetiğimizin iktisadi kökleri Zaman Gazetesi

Siyasi genetiğimizin iktisadi kökleri

Yaşadıklarımızın siyasi kültürümüzle genetik bağları var. XI. yüzyılda, Türklerin tarım ekonomisine henüz geçtiği devirleri anlatır. Temel geçimlik şekli göçebeliğe bağlı olarak hayvancılıktır ve darlık zamanlarında Bey, kabilesinin sıkıntılarını çözmekle görevlidir.

Ağalık, beylik, toprağa dayalı tarım ekonomisinde de devam eder. Bey, kabilenin güvenlik ve selametinden sorumlu yönetici olarak ekonomik faaliyetin en ucundadır ve tabiatiyle kabilenin en varlıklı şahsıdır. Kriz zamanlarında şahsi servetinden açtığı krediler veya karşılıksız yardımlarla siyasi otoritesini pekiştirir. Osmanlı Tımar düzeni, bu yapıyı küçük düzeltmelerle devam ettirir. Doğu'daki bazı aşiretlerden gayrı köylerde izi silinen ağalık, dış pazara kapalı bir ekonomik yapının temel elemanıdır; bir nevi 'Köyün taşeron'u veya 'Dayıbaşı'sı yani...

Türkiye'de köy ekonomisi 1950'li yıllarda önce şehre, sonra dış pazarlara doğru açıldı ve Türkler tarihlerinde ilk defa iptidai tarım ve hayvancılık dışında alanlarda geçimlerini sağlamak zoruyla yüz yüze kaldılar. Demircilik, bakırcılık gibi basit zanaatlerin Ermeniler, endüstriyel tarım ve ticaretin Rumlar tarafından yürütüldüğü iktisadi yapıda Türklerin payına hâliyle 'niteliksiz işçilik' düşüyordu. Ermeni tehciri, ardından Mübadele esnasında Anadolu'nun zaten yetersiz sınai ve ticari birikimi sıfırlandı; dünya ekonomisine çok geç eklemlenebildik ve bu yüzden 'Mesleksizlik', onca yetişkin işgücümüze rağmen halkın ekserini niteleyen bir vasıftır.

Kökü göçebeliğe dayalı ekonomilerde geliri artırmanın yolu, üretim araçlarını (toprağı) çoğaltmaktır ve buna biz tarihte çeşitli isimler veriyoruz; fetih, akın, sefer veya yağma. Yağma kavramını milli tarihimiz söz konusu ise pek kullanmayız; kaba ve inciticidir.

Böylece askeri güç, bir üretim vasıtası olarak öne çıkar. İktisadi darlıkta yeni seferlere gitmek, bütün risklerine rağmen aynı zamanda gelir artırıcı bir yatırım faaliyeti haline gelir. Bileğiniz güçlüyse bu iktisadi model gidebildiği yere kadar gider, yenilmeye başlarsanız çöküntü kaçınılmazdır.

Osmanlı ekonomisini bu çerçevede okursanız, padişah, 'kulları'nın geçimliğini temin eden bir numaralı bölüştürücüdür. Kulları'na bazen ihsanda bulunur, canı sıkılırsa verdiğini fazlasıyla, bazen de canıyla birlikte geri alır. Kulları doğrudan üretime girmek yerine bir nevi 'Dayıbaşılık', yani götürü taşeron işletmeciliği yaparlar. Tarihte Osmanlı yüzyılları, bu iktisadi modeli uluslararası ticarete veya sanayiye dönüştürecek bir hamleye şahit olmamıştır.

Geçimlik şekilleri önemlidir ve bir yere kadar siyasi kültüre damgasını vurmuştur; buna göre devlet (ve onun başındaki idareci) babadır, kibar Osmanlıca tabiriyle 'Velinîmet-i bî-minnet efendimiz'. O öyle bir efendidir ki, ondan bir şey talep ederken minnet etmezsiniz (Ağalık vermeyle yiğitlik vurmayla!); o verir siz alırsınız; dua eder, sadakat gösterirsiniz. Devletin babalığı efsânesinin tam açılımı da budur.

Ekonomimiz, yeterince artı değer üretemediği için, bölüşüm (inkısam) işlerinde devletin kulları arasında âdil davranması beklenir. Devlet ise kul takımının kendisini asla devletten bağımsız üretici bir zümre olmasını istemez ve daima kendi kapısında ricacı ve minnetkâr bir edâ ile yüz sürmesini bekler. Hak aramaya kalkışanlara da haddini bildirir (Haddini bileceksin!) Bu ceza, dağ gibi et göl gibi kımız yığılan ziyafet sofralarından uzak tutulmakla başlayıp gaspa, yağmaya, müsadereye, siyaseten katle veya bütün mal varlığına el koymaya kadar açılan geniş bir yelpazedir.

Akıllı insanlar, yeterince üretemeyen ekonomilerde zenginliğin daima devletten vize almaktan geçtiğini gayet iyi bilir; itaat ve temennâ eder, medh ü senâda kusur etmez (bkz. Gazeteler) ve kaz gelecek yerden haraç, afedersiniz tavuk esirgemez.

Pardon, Bankasya'nın başına gelenleri tahlil edecektim, yer kalmadı!

AK Parti, AKP'den kurtulabilir mi?

AK Partili seçmenin adı da yok, sesi de; halbuki Türkiye'yi bir çılgınlar ülkesi haline çeviren her saçma-sapan adım onların örtülü onayıyla atılıyor ve kendini hâlâ AKP'li hissedenlerin olup bitenden çok memnun olduğu varsayılıyor.

Gerçekten öyle mi? Bunu doğrudan öğrenecek iletişim yolları kapandı. Hasımlaştırma politikası yüzünden komşuyla, akrabayla, arkadaşla hukuku askıya aldık ve o yüzden ne düşündüklerini doğrudan bilmiyoruz.

Mesela kendini samimiyetle hâlâ AK Partili hissedenler Bank Asya'ya el konulmasından mutlu olmuşlar mıdır; sadece görevlerini yapan kamu görevlilerinin savcıların, hâkimlerin,

subayların, polislerin, gazetecilerin sanki vatan haini bir casusmuş gibi hapse atılmaları hakkında ne derler; hukukun çığırından çıkması, gazetecilerin ekranlardan açıkça tehdid edilmesi, muhalif basın kuruluşlarının müsadere baskısı altında tutulması onları mutlu ediyor mudur, haberimiz yok. Mutlu olduklarını sanmıyorum ve biraz itidal duygusu taşıyan her AK Partilinin, "Galiba bu kadarı fazla; bizimkiler ne yapmaya çalışıyorlar?" diye iç geçirdiğini tahmin ederim.

İktidar var gücüyle muhaliflerine kan kusturmaya çalışıyor fakat asıl zararı kendi bedenine, kendi bünyesine veriyor. Memleketin yarısı öteki yarısına düşman! Hukuku ayaklar altında ve partinin iradesine bağlanmış. Bürokrasi, kaygan ve tehlikeli bir nemelazımcılık içinde ve üstelik mâli vaziyetler de gitgide kötüye gitmekte; kim gurur duyar bu tablodan, kim memnunluk duyar ve nasıl savunabilir?

"AKP yöneticileri, AK Parti'yi ele geçirmiş" dersem bu komik bir cümle olur ama durum böyle. Artık toplumsal bir fenomen haline gelmiş koca bir parti, yöneticilerinin elinde freni patlamış kamyon gibi yokuş aşağı savrula savrula gidiyor. Kamyonu, görünen kazadan şoför mahallindekiler kurtaramaz; hatta yeni bir seçim zaferi bile.

Burada bir kelime oyunu yok: AK Parti'ye AKP'liler yazık ettiler. Türkiye'yi dünyalılaştıracak, zenginleştirecek, güçlü kılabilecek bir hareket evrile-savrula sonuçta akrabayı akrabaya, komşuyu komşuya düşman eden, halkının yarısını şeytanlaştırmaktan çekinmeyen bir sıkıntı kaynağı haline dönüştü. AK Parti'nin içinden bir AKP çıktı ve AK Parti'yi rehin aldı ve demokratik kültür namına biriktirdiğimiz herşeyi batırdı. Sadece AK Parti'yi değil, siyasi eğilimi ne olursa olsun herhangi birimizin yarına iyimser bakabilme ümitlerini de kuruttu. Necmettin Erbakan'ın paltosu altında siyasete giren AK Parti kadroları, şimdilerde Perinçek'in çizgisine muhtaç kaldı.

Şimdi AKP, hoşuna gitmeyen herkesi tutuklatarak gücünü ispatlamaya çalışan bir heyettir; meşruiyetini kaybettikçe sinirlenen, sinirlendikçe yanlış yapan, yanlış yaptıkça zora başvuran bu kibirli heyetin AK Parti'yle ilgisi kalmadı. Usul yanlışlıklarına rağmen iktidarın son iki yılda yaptığı tek doğru şey olan çözüm görüşmelerini sürdürmekti. Bir miktar oy kaybedeceğini farkedince AKP'nin müzakere masasına tekmeyi basıp devirmesi, AK Partililerde de dahil herkeste derin hayal kırıklığı uyandırdı. AKP'nin artık "Bizim partinin filan konudaki görüşü şöyledir" diyebileceği siyasi bir omurgası kalmadı; sadece duruma göre değişebilecek politik manevralardan bahsedilebilir.

AKP taraftarlığı bugün niçin kolaylıkla taşınabilir bir kimlik olmaktan çıktı; niçin mutedil AK Partililer hergün yeni bir iftira ve hakaret sağanağı halinde manşetlerde patlayan skandalları gönül ferahlığı ile savunulamaz hale getirildiler? Niçin herkeste derin bir tedirginlik, bir fırtına öncesinin ağır sessizliği var?

AK Parti'nin, bundan daha dramatik tablolar yaşanmaması için kuruluş yıllarındaki temel doğruları savunan AK Partililere şiddetle ihtiyacı var. Son seçimde bu partiyi desteklemiş bir seçmen olarak bunları söylemem gerekiyor: AK Parti'nin iyiliği için AKP'ye oy vermeyeceğim çünkü bu sorumluluk artık çok ağırlaşmaya başladı.

Yorgunu yokuşa sürmeyelim: Yeter!

İktidarı destekleyenler de dahil, son iki senede yaşadıklarımızdan ötürü kendini yorgun, bezgin ve bıkkın hissetmeyen elini kaldırsın!

AKP iktidarı, başta kendisi olmak üzere herkesi çok yordu. Müthiş miktarlarda maddi ve manevî kaynak kaybına yol açtı ve geleceğe dair ümitvar olmamızın önündeki en büyük engel oldu.

Halkımızın pek şaşırtıcı bir değerlendirme ile 'ahlâk' kapsamı dışında gördüğü ekonomi yorgun. Büyüme hızı, asgari ücret rakamlarına döndü ve sabit bir rakamda çakıldı. İşsizlik korkutucu seviyelerde. Türkiye'ye yeni bir birikim ve yatırım hamlesi gerek.

Dış siyâsetimizin yeni bir soluğa, bakış açısına, yönetime ve enerjiye ihtiyacı var. İslâm dünyasıyla ve Batı'yla kavgalı hale gelen Türkiye'nin yeni bir diplomatik yaklaşımına muhtaç. AKP yanlışlarını düzeltmek yerine inatla savunarak ülkeye enerji ve itibar kaybettiriyor.

Hukuk düzenimiz partizanlık vesâyetinde. Hukuk adamlarının ürkütüldüğü, sessizleştirildiği, siyasi otoriteden emir ve talimat aldığı bir korku labirentindeyiz. Hukukun âcilen tarafsız ve bağımsız hale gelmesi lâzım; bunu iktidarın yapabileceğini hangi iyimser söyleyebilir?

Bürokrasi, partizanlık tasallutu altında. Fişlemeler ayyuka çıktı; işe alımlarda liyâkat yerine 'partiye sadâkat' esası geçerli. Adamına göre muamele genelleştirildi. Bürokrasinin fabrika ayarlarına dönmesi gerek.

İş dünyası hem yorgun hem bezgin. Her şirket, ayakta kalmak, büyümek için iktidarla iyi geçinmeyi öğrenmeye mecbur. Serbest piyasa sizlere ömür. Zaten yetersiz kaynaklar, biat karşılığında ulûfe dağıtır gibi yandaşlarına ikram ediliyor. Bank Asya'ya reva görülen muamele, yarın her şirketin başına gelebilecek bir kâbustur.

Basın dünyasından bahsetmeye gerek var mı? Gazeteciler, ağır ceza tehdidi altında meslek onurlarını korumaya çalışıyor. Vergi cezaları ve yargı tehdidi o kadar ağırlaştı ki, hür dünya basını bile Türkiye'ye odaklandı.

Yandaş basın yorgunların en yorgunu; atılabilecek her iftira manşetlere döşendikten sonra konu kıtlığından ötürü eski iftiraların üstünden ikinci kere geçilmekte. Yandaş basın, iyi maaş karşılığında gazetecilerin meslek onuruna rehin koyuyor. Utandırıcı işlere imza koymuş olmak yandaş kalemlerde ağır bir vicdan lekesi oluşturdu; eminim ki onlar, herkesten daha

bezgin, yorgun ve bıkkın çünkü tutturdukları yolun çıkışı yok. Kim torunlarına bir zillet mirası bırakmak ister ki?

Gençler geleceğini göremiyor; bugünün şartlarında bir gencin iyi bir kariyer başlangıcı yapmak için elindeki tek çıkış, AKP gençlik kollarına kaydolmak. Gençler öfkeli, çaresiz ve çok erken yaşta hayat yükü altında ezilmekte...

AK Partililer, olup biteni doğru tartabilen AK Partililer de yorgun; istikrar uğruna ağırlığını omuzladıkları iktidar, kendine gönül verenleri yavaş yavaş rahatsız edici, kriminal bir zemine doğru çekmekte ve onlar vahâmetin farkındalar. Hep kazanmaktan başka hiçbir çıkışı kalmayan her parti ümitsiz durumdadır ve milyonlarca AK Parti seçmeni bunu hak etmiyor.

Ve en mühimi, iktidarın en büyük zararı Müslümanlığa dokundu. Müslüman kimliğiyle kamuda boy göstermek, evet, şimdi kanunen serbest lâkin fiilen sevimsiz hale geldi. Mağduriyet zamanlarında Müslümanlar, şimdikinden daha fazla mehîb ve güvenilir kimselerdi. Şimdi normalleşme zamanı; Türkiye yeniden fabrika ayarlarına, hukuk devleti ilkelerine dönmek zorunda. "Bir dönem daha" fantezisi, taşınabilir bir risk olmaktan çoktan çıktı. Önümüzde iktidarı demokratik hukuk çerçevesinde değiştirebilecek meşru bir imkân var.

Seçime gidiyoruz; herhangi bir partiyi değil, Türkiye'nin normalleşebilme ihtimâlini oylayacağız ve bir sonraki seçim hiç olmayabilir. Tek bir oyun fikrî ve vicdânî ağırlığı, hiçbir zaman bu kadar değerli olmamıştı. Hepimiz çok yorgunuz ve artık yorgunu yokuşa sürmeyelim.

Hafız İlyas öldü mü; ıssız acun kaldı mı?

Bugün, "falan partiye oy verin, filancaya vermeyin" türünden şeyler yazmak yasak; gerçi bu seçim sürecinde 'yasak' kavramının da suyu çıktı; gücü yeten, kanuna hatta Anayasa'ya aykırı olmasına rağmen dilediğini yaptı fakat biz bu centilmenlik kuralına uymak durumundayız.

Öyleyse yaşasın edebiyat!

Size bir hikâye özetleyeceğim. Reşat Nuri Güntekin merhumun "Tanrı Misafiri" hikâyesi...

Hikâye 1927'de kaleme alınmış. 'İnkılâplar'ın tamamlandığı ama inkılâp yolunda aydınların açtığı savaşın henüz başladığı zamanlar. Reşat Nuri Bey o günlerde öğretmendir, 38 yaşındadır ve dönemin pek çok aydını gibi Cumhuriyet ideallerine gönülden bağlıdır. Tanrı misafiri hikâyesi işte bu maksada hizmet eden bir eser. O günlerde inkılâp ve cumhuriyet ideallerine hizmet denilince akla gelen ilk konu irticâ ile mücadeledir. Halide Edib'in 1923'te kaleme aldığı "Vurun Kahpeye" romanı irticâ ile aydınların mücadelesi konusunda çığır açıcı bir eserdir; bu eserin en unutulmaz tipi –her nedense?-Hacı Fettah Efendi'dir; çağdaşlığa karşı yobaz tipinin bütün özelliklerini şahsında birleştiren Fettah Efendi'yi karikatürize etmek için

Halide Edip onu işgalci Yunanlılarla işbirliği yapan bir ahlâksız olarak tasvir etmiş ve böylece sonraki yıllarda rejime bağlı edebiyatçılar tarafından bolca tekrar edilen 'ırz düşmanı, hırsız, ahlâksız ve işbirlikçi din adamı' tipinin altını inandırıcı olamayacak kadar kaba-saba çizgilerle belirginleştirmiştir.

'Tanrı Misafiri'ni bu işte bu tarih arkaplanında değerlendirmelisiniz.

TAM DAYAKLIK BİR 'TANRI MİSAFİRİ!

Hikâyenin kahramanı (!) molla kılıklı, softa görünüşlü, medresede okuduğu iddia edilen gençten bir adamdır. Reşat Nuri Bey onu, "Yumuk yüzlü, şaşı gözlü, ince seyrek sakallı, kuru paytak bir softa" olarak tasvir ediyor: adı **Hafız İlyas!**

Hafız İlyas, bir akşam üstü Bursa'da Setbaşı semtinde ikamet eden Hacı Ali Efendi'nin evinin kapısını çalar. Ev ahalisi evvela misafiri tanıyamaz. Çok alçakgönüllü ve çekingen davranan İlyas güç-belâ kendini tanıtır. O ev sahibinin Muğla'dan arkadaşı ve ahbabı Hacı Hafız'ın oğludur ve Muğla'dan İstanbul'a geçerken baba dostunun evini yol uğrağı etmiştir.

Çekingen ve mahçup halleriyle hemen ev ahalisinin takdirini kazanan İlyas'ın, 'Nasıl olsa yolcudur, yarın gider' fikriyle karnı doyurulur, altına yatak serilir lâkin İlyas'ın ertesi gün, hatta daha sonraları tekrar yola çıkacağına dair bir alâmet görülmez. Evin kaynanası Kudsiye Hanım, İlyas'ın mütevazı ve mahçub hallerini görünce, "Vallahi bu hayâ, bizim şimdiki kızlarda yok..." diye hayranlık gösterir ve İlyas yavaş yavaş ev kadınlarının gönlünü kazanmayı başarır. Hele ölmeden önce nefesi kuvvetli babasından nefes aldığını da bir vesile ile itiraf edince evde ve çevrede rağbeti artar; işe evvela Kudsiye Hanım'ın romatizmalarına okuyup üfleyerek başlayan İlyas ayrıca haftanın iki gününü oruçlu geçirmekte, sair vakitler karnı acıktığında evin aşçısı Elif Abla'ya, "Aman kimsenin haberi olmasın, şu bizim heybeyi alalım; içinde kuru ekmek vardı." diye niyazda bulunurken haliyle evde ne varsa silip süpürmekte, şerefine artık tepsiler donanmaktadır. Yavaş yavaş ev ahalisi kadrosuna geçmeye başlayan İlyas, sabahın köründe bahçede yüksek ve sıtma görmemiş bed sesiyle Kur'an okuyarak ahaliyi uyandırmakta, namaz vakitleri müstesna kıvrıldığı yerden ayrılmamakta, çardak altında oturup karnını doyurmaktadır. Sabah programlarını gündüz vaktine taşıyan Hafız İlyas artık ilahi de meşketmekte ve hattâ oradan "Kara gözlerin öldürür beni" türünden şarkılara kadar uzanmaktadır.

Ne var ki İlyas'ın misafirliği uzadıkça evdeki itibarı da azalmaya başlar; homurdanmalar artar. Evdeki yatağı misafir odasından hamam aralığına kadar tenzil eder. Ev sahibi Hacı Ali Efendi, İlyas'ı zaman zaman çekip konuşmakta, münasip dille artık gitmesi gerektiğini imâ etmektedir fakat İlyas bu imâları hep anlamazdan gelir, zira evde Kudsiye Hanım gibi sağlam bir arkası vardır, "Fukaranın boğazı seni yıkacak değil ya." diye savunur misafiri...

HİÇ SELÂMSIZ YÜZLERCE REKÂT NAMAZ...

İlyas durumdan memnun evdeki istiklâlinin sınırlarını genişletmeye başlar. Ev sahibinin tütünlerini bile izinsiz alıp sigara içmeye başlar, mutfakta ne bulursa (bulaşık suyu bile!) siler süpürür hatta günün birinde ev sahibinin gözü gibi baktığı bahçedeki ufak sebze tarhlarına girip ne kadar ham yemiş varsa mideye indirir. Hacı Ali, "Bahçeye sığır mı girdi; gözünüz kör müydü, tahta perdeyi bile kırmış!" diyerek ev ahalisini azarlar. Yemişleri İlyas'ın yediğini öğrenince öfkeyle yerinden kalkar fakat tartışmayı duyan İlyas hemen namaza durarak ilk fırtınayı savuşturur ve hiç selâm bile vermeden o gün yüzlerce rekât namaz kılar. Hacı Ali Efendi'nin İlyas'ın etrafında öfkeyle dönüp durması para etmez, namaz bir türlü bitmez.

GERDAN VE HACIYAĞI!

Ve bu bezdirici misafirlik, İlyas'ın günün birinde evin genç kızı Müzeyyen'i gözetlemesine kadar varır. Haber duyulur fakat 'Tanrı misafirini kovup kendimizi rezil etmeyelim' gerekçesiyle görmezden gelinir. Bundan cesaretlenen İlyas, mahalle imamını aracı koyarak Müzeyyen'e talip olmaya kadar vardırır cesaretini. Ev yeniden karışır fakat evin hanımları bu talebi Hacı Ali Efendi'ye duyurmadan İlyas'ı bir şekilde evden çıkarmaya karar verirler.

İlyas kararlıdır ama artık işi, bahçedeki çardakta duyulur yükseklikte, "Ey elif kaşlı elâ gözlü dilber/ Hacıyağları süreyim gerdanına" yollu gazeller okumaya kadar vardırır. Ev sahibi öfkeden çılgına dönse de 'mahalle baskısı' veya 'Duyanlar ne der?' sıkıntısı yüzünden zoraki misafirinden kurtulamaz. Nihayet günün birinde İlyas, evde aşçılık yapan Elif Abla'ya bile tasallut eder. Rezaleti duyan Hacı Ali, İlyas'ı pencereden atar İlyas'ın ayağı kırılır ama 'ne derler?' endişesi yüzünden kırık ayağının tedavisi için yeniden eve yerleşmenin yolunu bulur...

Belki merak edip okamak isteyenlerin okuma zevkini ketmetmemek için özeti buracıkta keselim ama neticeyi de çıtlatalım. Sonunda ev sahibi Hacı Ali Efendi öfkeyle, "Bu herifi kapıdışarı etmezsem nikahım boş olsun" dediği ve sözünü yerine getiremediği için Bandırma'ya giderek evini terkeder ve oradan eşine mektup gönderir. Mektupta Hacı Ali Bey, otuz beş yıllık eşini tecdid-i nikâh için Bandırma'ya çağırmaktan başka çare bulamaz.

KISSANIN HİSSESİ...

Hikâye böyle; anlatıldığı şekliyle kara kuru medrese softası İlyas'ın yatacak yeri yok. Tam bir rezil! Dini, imanı, medreseyi, itikadı, Kur'an'ı, mukaddesatı süfli emelleri için gözünü bile kırpmadan kötüye kullanan bir karikatür!.. Reşat Nuri Bey, okuyucusuna 'Bu kadar da olmaz yahu' dedirtecek derecede İlyas'ın şahsında dindar geçinen softa yobazı yerin dibine batırır ve unutulmayacak bir karakter olarak hafızalara nakşeder.

Diyeceksiniz ki, 'Onca hikâye varken niçin 'Tanrı Misafiri'ni tercih ettin; acaba bu yolla dolaylı bir mesaj vermek gibi bir emelin mi var?'

Tamamen tesadüf; geçenlerde kitaba bir göz atayım derken rastladımdı...

‘Türk’ katkısı!

Bu seçimlerin âkıbetini büyük oranda MHP belirledi.

Saadet ve BBP’nin teklif ettiği ittifak teklifini, hâlâ anlayamadığım bir jestle reddetmesiyle MHP, ittifak oylarını marjinalleştirdi ve ittifakın her iki partinin matematik toplamından daha az destek bulmasına yol açtı; partilerinin barajı aşamayacağını gören ittifak seçmenleri, bu mânâda serbest kaldı ve başka partilere yöneldiler. Bu hesap açık; ittifak teklifinin reddedildiği gün itibariyle bu tablo açık tarzda netleşmişti.

Bana göre MHP’nin “Red” kararı, HDP’nin barajı geçmesinde önemli derecede etkili oldu ve HDP’nin ihtiyaç duyduğu ‘bıçak sırtında gidip gelen’ kararsız kitlenin HDP’yi gönül rahatlığıyla desteklemesine yol açtı. Kâğıt üstünde birbirinden hiç hazzetmez görünen iki partinin, böyle dolambaçlı bir etki-tepki silsilesi neticesi vermesi bu seçimlerin en mühim hadisesidir.

İttifak kabul görseydi, HDP’nin Meclis dışında kalması büyük ihtimâldi. Bu mânâda MHP dolaylı yoldan HDP’ye -pek arzu etmese de- iyilikte bulunarak, AKP’nin baraj altında kalan HDP oylarını kendi hanesine yazmasını engellemiş oldu. Aksi olsaydı, yani HDP baraja takılsaydı şimdi AKP’nin tek başına hükümet kuracak çoğunluğa erişmesinde MHP’nin sorumluluğu konuşulacaktı.

Konuşacak daha sevindirici bir olgu var neyse ki; HDP’nin kendi grubuyla Meclis’e girmesi her mânâda olumlu tesirler yaptı.

İlk olarak şu tesbitle başlayalım: HDP’nin oylarında artık, varlığı inkâr edilemeyecek miktarda ‘Türk’ katkısı var. Türk kelimesini etnik değil anayasal ve kültürel çerçevede kullanıyorum. Başka türlüsü zaten mümkün değildi. Demirtaş, bu ihtiyacı açıkça görerek bütün Türkiye’ye hitab etti ve çok başarılı oldu. Demirtaş’ın demokrat tutumuyla kazandığı ‘Türk’ desteği, HDP’nin genetiğine sirâyet edecektir inancındayım ve öyle temenni ediyorum. Kürt meselesinin çözümü böylece AKP’nin tekelinden çıktı ve MHP dahil bütün muhalif partilerin sorumluluğu altına girdi. ‘Çözüm’ü artık dönülmez noktaya getirip son anda U dönüşü yapsa da AKP’ye bu memleketin selâmeti ve huzuru nâmına şükran borçluyuz. Çözüm artık HDP’li, MHP’li, CHP’li Meclis’in inisiyatifindedir ve öyle olması lâzımdı zaten.

İkinci nokta şu: HDP’nin Meclis’e girmesiyle birlikte Meclis artık ‘fabrika ayarları’na dönecek ve iki seneden beri unuttuğu parlamento denetimini yeniden hatırlayabilecektir; iki seneden beri Meclis, tabir caizse AKP’nin noterlik bürosu gibi çalışmaya başlamıştı. HDP’nin Meclis’teki varlığı, öteki muhalefet partilerinin performansını da artıracaktır.

Ve üçüncü husus, AKP’nin, AK Partililer’in (% 7) desteğini kaybederek ciddi bir prestij ve güç kaybına uğramasıydı. Güç zehirlenmesi AKP’nin dengelerini bozdu ve aşırı derecede

yıprattı. Birinci parti çıkmasına rağmen bu seçimin kaybedeni AKP ve onun gerilim politikalarıdır. Frenleri patlamış kamyonun paldır-küldür yokuş aşağı savrulmakta olduğunu biraz firaset sahibi herkes görebiliyordu. AKP, kendi seçmeninin demokratik ve barışçı yoldan yaptığı bu 'darbe'den daha ağırını hak etmişti aslında; bu kadar kayıpla sandıktan çıkabilmiş olması bile yöneticileri için nimetten sayılır. AKP'yi, gelecekte de bundan daha iyi günler beklemiyor. Daha önce belirttiğim gibi AKP, günün birinde muhalefet sıralarında demokrasi nöbetini sürdürme şansını sorumsuzca harcadı. Muhalefet sıraları, AKP grubunu yağmurda kalmış kesme şeker gibi dağıtır.

Ve dört: Türkiye'nin, anayasal düzenin, Türk hukukunun ve fanatik derecede partizanlıktan zihni uyuşmuş herkesin hızla fabrika ayarlarına dönmesi lâzım. Hepimiz çok yorulduk; AKP, Türkiye'nin sırtına tahammülfersâ bir ağırlık yükledi. Şimdi normalleşme zamanı.

Ha, bu arada; 'Başkanlık sistemi' tartışmaları da sizlere ömür!

Aşka hörmetimiz var fakat...

Yandaşları Sayın Erdoğan'a âşık olmakta ve övgü söz konusu olduğunda insanın yüzünü kızartacak benzetmeleri art arda sıralamakta serbestler.

Aşka hörmetimiz var. Öte yandan yandaş takımıyla AK Partiye bu seçimde oy vermeyen yüzde 10 civarındaki kitle arasında mühim bir fark bulunduğu açığa çıktı. Neydi bu kitleyi hoşnutsuzluğa iten sebepler?

Benim aklıma hemen, şu bol keseden savrulan asgari ücret rakamları, bayram ikramiyeleri ve vatandaşlık ödeneği gibi câzip vaatlere hükûmetin serinkanlı yaklaşması geliyor. "Nerden bulacaksınız bu parayı?" suali hükûmeti seçmen nazarında sevimsizleştirdi ve anladılar ki seçimi kazansa da muhalefetin jestini görmeye niyeti yoktur.

Erdoğan'ın kurmayları boşuna mağlubiyetini aramasınlar: Vaktiyle Demirel'in, "Diğer partiler ne veriyorsa benden 5 fazlası" vaadi çöküşü geciktirebilirdi!

Ee, Türkiye'de siyaset şimdilik bu ayarda gerçekleşiyor!

Seçimlerde dış politikadaki 'derin başarısızlık' hiç konuşulmadı; memleketi bir açık hava hapishanesine çeviren hukuksuzluklar da...

Sulh Ceza hâkimliklerinin kuruluşu, yargının partizanlaşması, herkesi fişlemeyi ilk vazife edinen muhaberat devleti uygulamaları veya Bank Asya'ya hükûmet memurların çökmesi filan gibi ayrıntılar da AK Partili küskünleri hiç ilgilendirmedi. Onlar, -beni çok şaşırtan bir hassasiyetle- Aksaray, Kaçaksaray, yaldızlı bardaklar, Diyanet'in Mersedes'i filân gibi debdebe ve tafrafuruşluk görüntülerine çok içerlediler ve bu paraların şahsî rızıklarından kesilerek harcandığına inandılar. "İtibardan tasarruf olmaz" vecizesinden aldıkları güçle savrulan bu paralar, sâbık Maliye Bakanı'nın dediği gibi hakikaten sair israflar yanında çerez

parası miktarındaydı fakat bu fındık-fıstık kabilinden yastık çerezleri, asıl miktarından daha fazla gürültüye sebep oldu. Seçmenin cebine dokunan yanıyor!

Bu seçimin mağlubu Sayın Erdoğan ise mağduru da Sayın Davutoğlu'dur.

Erdoğan, Davutoğlu'na hiç şans vermedi ve asla göz açtırmadı. Ara sıra “Ama ben bir başbakanım yahu” diye mırıldanan Davutoğlu'nun siyâsette ikbâl devri kapandı; sebebi gayet açık: Erdoğan gibi güçlü bir siyasetçi, seçim akşamı balkondan “Bir destan yazdık” diyerek durumu hâlâ anlamadığını gösteren kifâyetsiz bir figüre artık şans tanımaz.

AKP'nin her şeye rağmen yüzde 40 oy alabilmiş olması seçimlerin ıskalanan bir başka gerçeğidir. Demokratik değerler ve hukuk devleti kıstasını önemseyen bir ülkede seçmenin, hukuk zorbalığını daha başka türlü cezalandırması beklenirdi. Sayın Davutoğlu'nun bahsettiği ‘destan' olsa olsa budur ve pek de haksız sayılmaz!

Şimdi uzlaşma vakti geldi ve denetimsiz, keyfî yönetim dönemi sona erdi. Kırıcı, yaralayıcı ve abartılı yorumlardan kaçınmak gerekiyor.

Siyasi kültürümüz, bir partinin üç dönem boyunca ülkeyi adil ve tarafsız tarzda yönetmesine yetmedi. Madem güç zehirlenmesine karşı bünyemiz dayanıksız, öyleyse uzlaşmayı öğreneceğiz ve koalisyon kültürünü geliştireceğiz. Meclis çoğunluğuna yaslanarak ‘höt-zöt'le buyurganlık etmek yerine şimdi sadece asgari müşterekte uzlaşılması gerekiyor. Sadece siyasi partilerin değil, herkesin, yani komşuların, akrabaların, dargınların, siyaset yüzünden birbiriyle selamı sabahı kesenlerin de uzlaşmayı öğrenmesi lâzım. Belki çok daha fazlasını hak etmişlerdi fakat mağlupları incitmek doğru değil; hele hele ‘devr-i sâbık edebiyatı' yapmak yanlış olur.

Devr-i sâbık edebiyatı yapmamak, yani geçmiş dönemle siyasi bir intikam davasına girmemek, elbette “hukuk devletinin fabrika ayarları”nı kapsamıyor. Hukuk devleti böyle günler için lâzım; hukuku çiğneyen hesabını elbette ödeyecek ve bunun için her şeyden evvel muhtemel bir koalisyonun ilk şartı bu olmalı: Hukuk devletini yeniden işler hale getirmek ve devr-i sâbık intikamcılığı yapmamak.

Daha ilk günden kendine muhalefet görevi biçen muhalifler de dahil, bütün siyasî aktörler hesabını buna göre yapmalı.

Hutbe!

Hamdele ve salveleden sonra derim ki aziz cemaat bu haftaki hutbemizin mevzuu, şu bizim cuma hutbelerinin değerlendirilmesi hakkında olacaktır inşaallah.

Eey şerefli Müslümanlar... Bildiğiniz gibi geçen hafta din-i mübîn-i İslâm'ın, ırkçılık, kavmiyetçilik ve asabiyye aleyhindeki hükümlerini bu minberde sizlere teker teker derc ederek ortaya karışık bir meşaz, bir i'kaz ve ihtar vermiş idik. Fakat ne görüyoruz? Ayıptır

söylemesi câmilerimize kadar gelip tam bir kemâl-i edeb ve huşû ile hutbeleri dinliyor gibi yaparken çıkınca yine bildiğinizi işlemektesiniz! Efendiler, başkanlığımız tarafından özene-bezene hazırlanan bu önemli meşazın boşa gitmesi gadab-ı şâhâneyi mûcib olmuştur! Netekim çok âlî ve muhterem bir büyüğümüz ki siz onu gayet iyi tanırsınız, "N'ooluyor arkadaş; bu millet, bu cami cemaati artık hutbeleri yarım kulakla mı dinliyor? Bir faidesini göremeyecek isek bu teşkilâta niçin bütçeden kıyamet gibi para aktarıyoruz?" şeklinde sitemlerini ifade buyurmuşlardır. Hafazanallah!

Mü'min kardeşlerim, bakınız geçen yıl 30 Mart seçimlerinden iki gün önce yine, "Gemiyi deldirmeyelim aziz Müslümanlar" konulu bir hutbe irâd etmiştik de pek faideli olmuş idi; lakin o gün deldirmediğimiz gemi, seçimi müteakiben her tarafından su alarak yanlamış vaziyettedir. İşte sizlere geçen hafta biraz dolaylı olarak fakat yine de açık açık ifade edildi ki kavmiyetçilik yapan partilere oy vermeyiniz; dalâlete düşmeyiniz, fitneyi uyandırmayınız. Fakat ne görüyoruz? Biz sanki öyle tembih etmemişiz gibi bir kısım Müslüman kardeşlerimiz gidip yine bildikleri üzere kendi kavimlerinin asabiyye dâvâsını güden bazı partilere güle oynaya oy vermiş, hatta bunlardan birini sanki büyük bir marifet yaparcasına barajın üstüne çıkarmak cür'etini dahi göstermişlerdir. İnsan biraz hayâ eder efendiler!

Başkanlığımız, bu gaafil ve kulağının üstüne yatarak dini irşada aldırış etmeyen kardeşlerimizi şiddetle kınayarak işbu kardeşlerimizin bir an evvel millî şuura dönmesini niyaz eder.

"Aamiin" diyorsunuz da muhterem cemaat, biz burdan ne söylesek he diyor sonra yine bildiğinizi işliyorsunuz. Hâşâ huzurdan bu minberden anayasanın başlangıç kısmını da okusam, siz yine fasıl başlarında âmin çekersiniz gibime geliyor. Olur mu Müslümanlar, ulû'l-emre itaatten anladığınız bu mudur? Lütfen yani!

Efendiler, gelelim bu haftanın meşazına: Fitne, nifak ve tefrikanın ümmeti ne hâle getirdiği mâlumdur. İmamet ve hilâfette ortaklık ve müşareket olmaz. Her evin nasıl bir reisi varsa, her hükümetin de sadece bir reisi olmalıdır. Binaenaleyh koalisyon denilen usûl, haçlı zihniyetinin bünyemize soktuğu bir fitne fitili olup şer'an ve dînen caiz değildir. Geçen hafta oğlan yedi oyuna, çoban yedi koyuna gitti, bildiğinizi işlediniz; bir anlık gafilliğiniz memlekete pahalıya patladı; şimdi ağzını açan lâf sahibi oldu. Heriflerde dil kürek gibi uzadı. Nâehil kimseleri söz sahibi ettiniz. Tevbe ediniz aziz cemaat, istiğfar ediniz ve zihniyetinizi düzeltiniz ki bu seyyiâtınızdan hesaba çekilmeyesiniz. Aman ha, aman ha!

Gemi yanlamıştır velâkin çok şükür ki, nice fırtınalar görüp çileler çekmiş muhterem ve tecrübeli kaptanımız halen kaptan köşkünde bulunuyor. Bir takım tayfaların âsîliğinden ötürü çıkan tefrikayı altederek gemiyi yine selâmet ve bereket sahillerine götürecek olan da yine odur. Hepimiz süflî ömürlerimizden birer yılını ona fedâ etsek yeridir ve emirü'l-mü'mininimiz elbette bir takım çâreler düşünmektedir. Sâkin, mutmain ve itaatkâr olunuz.

İmdi ona hulûs-i kalb ile itimad edelim ve bu minberden verilen meşazları artık ciddiye alalım. Bu hutbeler, uzman bir ekibin nice alın teri ve göz nuru mahsûlüdür ve bu meşazlara riayet etmeniz dini bir mükellefiyettir.

Çıkarken vakfımız içün yardım toplanacaktır Müslümanlar; az çok demeyelim. Unutmayınız ki bir sadaka çok belâ defeder.

Bir daha tekerrür etmesin! Aman ha, aman ha!

Bir yazarın posta kutusundan seçmeler

İki günden beri posta kutuma bakmamıştım. Biriken mektuplardan sizler için günü ve devrin hâlet-i ruhiyesini aksettiren bazı okuyucu tesbitlerini dikkatlerinize arz ediyorum. Aralarında, eksik olmasınlar hayır duada bulunan da var, -yine eksik olmasınlar!- kargış ve eleştiri gönderen de.

Sahiplerinden izin almadığım için isimlerini rumuz ile belirttim.

Haddim olmayarak sizden bir ricam var. Herhangi bir yazınızda Nasreddin Hoca'nın bir nükteli fıkrasını işleseniz olur mu?

Fıkra şöyle: Nasreddin Hoca bir gün bir berbere gider ve traş olmak ister. Berber, önceden tanımadığı hocayı gelişigüzel traş eder ve hiç dikkat etmez, çırpar atar. Traştan sonra hoca yüklü bir miktar ücret eder ki, normal traşın üç-beş katı kadardır ödenen. Hoca berber dükkanından çıkıncı berber kendi kendine “Eyvah ben ne yaptım adamı hiç özenmeden traş ettim, buna rağmen yüksek bir ücret verdi bana” der. Zaman geçer gün olur, Hoca tekrar aynı yere traş olmaya gelir ve oturur berber koltuğuna. Berber tanımıştır Hocayı. Bu defa özene bezene traş eder Hoca'yı. Sıra ücret ödemeye gelir ve Hoca, normal ücretin çok çok altında bir para verir berbere. Berber şaşırır ve der ki, “Hoca ben bu kadar ilgilendim, özendim bu da neyin nesi?” Hoca: “Bu ilk traşın parasıdır. Zaten ilk traşta da bunun parasını ödemiştim.” der.

Günümüze uyarlanacak tarflarını bulursunuz mutlaka.

(T.Ö.)

Evvela selam eder, saniyen, içimizde iyice tiksinti uyandıran ‘süreç' kelimesiyle özetleyegeldiğimiz zamanlar boyunca kelimenin asıl anlamıyla ‘mağdur' olmuş, lakin bu mağduriyetinde anlaşılmaz şekilde sessizlikle kuşatılmış bir kitlenin yanında yer aldığınız için kendi hesabıma, şükranımı arz ederim. Zoru görünce, selamı sabahı kesen, yollarını ayıran,

tarafını gizli ya da açık biçimde seçen nicelerinin yanında sapasağlam ve mertçe duruşunuz çokları gibi benim nazarımda ‘iyi ki yıllardır okumuşum, sevmişim' düşüncesini uyandırdı. Benim kanaatim hakikatin yanında bilmem bir şey ifade eder mi?

Geçen sene sanırım 30 Mart sonrası ekranlarda yaptığınız bir yorumda ‘Türkiye bu gerginliği uzun müddet kaldırmaz, bu uçak bu kadar havada kalamaz.‘ demiştiniz. Allah bu günleri görmeyi nasip etti, şükürler olsun. Birkaç gündür üzerimizden kalkan yük, kelimelerle ifade edilemeyecek cinsten; lakin bu yaşadıklarımız herhangi bir partinin kazanıp, kazanmaması denkleminden daha fazlasını ifade ediyor diye düşünüyorum. Bugün sadece bir kişinin susması ile memleketin havası ne kadar değişiyorsa bunun üzerinde düşünmek gerekmez mi? Son iki yılda şiddetini giderek artırmış bulunan hukuksuzluk, gasp, gözdağı, tutuklamalar ve daha fazlasının biteceğine, bitme ihtimaline duyulan inançtır aslında sevinmemiz. Evet ‘keyfî yönetimler' de bitebilirmiş. Bunun işaretini almak bile güzel.

17 Aralık'ın ilk günlerinde birinin ‘Bu bir darbedir, okumaya karşı bir darbe. O günden beri kimse kitap okumuyor.' şeklindeki yakınmasını hatırlıyorum. Evet, zaman zaman gerek sosyal medyada, gerek bulunduğumuz her ortamda neredeyse siyasetle yatıp kalktık, bir şekilde politize olduk. 12 Eylül'ü görmemiş, o günleri yaşamamış (y midir, z mi?) bizim kuşak gecikmeli de olsa siyasete, memleket meselelerine fena halde bulaştı. Zaman zaman ‘Devran dönünce görürsünüz' diye kinlendik, hınç beslemeye başladık. Halbuki yine o sevimsiz ifadeyle ‘süreç'in aktörleri ve ona bir şekilde taraf olanlar acınmayı hak ediyorlardı. Allah başka dert vermese bile bu, onlara zül olarak yeterdi. O yüzdendi belki de büyüklerimizin onların akıbetine dair dua etmesi. Ve son birkaç ayda dillendirilen ‘Affetmeye hazır olun' mesajları.

Bu sebeple bugünkü yazınızdaki ‘devr-i sabık intikamcılığı yapmamak' vurgusunu önemsiyorum. O gün olduğu gibi bugün de bize düşen Allah var, gam yok demek. Ve onun adil-i mutlak olduğuna olan imanı tazelemek. (Bu noktada ironik olan ise, sabık iktidarın yandaşlıkta sınır tanımayan bazı kalemlerinin bu mealde cümlelerine tesadüf etmek.)

Evet bir miktar nefes almaya başladık. Yıllar evvel ‘zor bir coğrafyada yaşadığımızı, bu topraklarda yaşamanın bedelinin ağır olduğunu, çok okumak, çok düşünmek gerektiğini' yazmıştınız. Bugün bunların acı tecrübesini yaşarken dersimizi de almış olmamız gerek. Şimdi artık kendi işimize bakma, serinkanlı olma ve daha çok okuyup düşünme, kendi eksik ve kusurlarımızı görme zamanı. (Cemaat özeleştiri yapsıncılar'ın da sevinmek hakları)… (İ.D.)

Zor zamanlardan geçtik. Çirkin sözler işitti kulaklarımız. İnsanların büyük bir iştahla kitaptan uzaklaştığını, hayatın basit oyuncaklarına râm olduğunu gördük. İlim ve irfan sahiplerinin

acizliğine, suskunluğuna, boyun eğişlerine şahit olduk. İlmi, irfanı ve izanı bu ülkede ayaklar altına almaya tevessül edenlerin yüzlerini kapkara olmuş gördük. Büyük bir badire atlatıldı. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak... ama insanlara hele Müslümanlara olan inancımın kırıldığını ve onlara kırgın olduğumu söylemeliyim. Kur'an'ın ayetleri ve hadisler hiç bu kadar anlamlarından koparılıp suistimal edilmemiş ve müfteriler hiç bu kadar kendilerine iktidar bulamamışlardı. Bu hâlin ve dilin de artık bu ülkede uzun bir zaman daha terk edileceğine inancım yoktur.

Bardağın kırılmaması, suyun taşmaması gerekiyordu. Artık işler şirazesinden çıkmış, ortalığı serseri mayınlar kuşatmıştır. Kibir, gönüllerin sevinç ve naifliğine galebe gelmiştir. (Y.Ç.)

Allah sizi bildiği gibi yapsın inşallah; ben yıllarca camianıza bağışta bulunmuş ve bunun için mücadele etmiş bir vatandaşım, hakkımı size haram ediyorum. Rabb'im sizden evlatlarımın, ülkemin geleceğinin hesabını sorsun inşallah; sizin ve Hocanızın "Allah birdir" dediğinden başkasına asla inanmam, kim neye tapıyorsa rabbi odur; sizin ve hocanızın güç ve para için yaptıkları malum. Rabbim hepsinin hesabını sizden sorsun; Amin. (V.E.)

Nuri abi formülü?

On gün kadar öncesinin 'Erol Taş'ı Hizmet hareketiydi; nâm-ı diğer Paraleller! Bugünün Erol Taş'ı veya lâteşbih Tecavüzcü Coşkun'u HDP'dir. AKP'nin kanaat önderleri dört koldan HDP'ye verilen oyların günâh-ı kebâirden sayılması, vatana ihanetle bir tutulması ve eli kanlı takımıyla aynı safa geçilmesi anlamına geldiğini savunarak kanaat terörü estiriyorlar.

Balık hafızalı mıyız; elbette öyleyiz! Müzakerelerin sonucuna yaklaşmış iken masaya tekmeyi basıp seçim korkusuyla görüşmeleri iptâl eden AKP idi; daha doğrusu safdil AKP'liler pek işin farkında değillerdi. Masa değil de sehpa'nın başında eski hükümetin iki gözde bakanı oturuyordu; etraflarında ise HDP temsilcileri. Hani Sayın Erdoğan'ın "O fotoğraf yanlıştı" dediği kare. Fotoğrafın yanlışı filan yoktu, oradakiler fotoşop marifetiyle sehpanın etrafına montajlanmış filan da değildi; buz gibi gerçekti (Yanlış fotoğraf arayanlar, başkanlık uçağında reis'in etrafına sıralanan bir kısım yazar fotoğraflarına bakabilirler!) ve çözüm süreci, tâ başından, yani Oslo'ya birtakım devlet memurlarının gönderilmesinden başlayarak Dolmabahçe'deki o tarihi sehpaya tekme atıldığı güne kadar AKP'nin inisiyatifiyle yürütülmüştü. Oy kaybına yol açacağı fark edilince HDP, seçmenin gazozuna ilaç atıp müflis emellerini gerçekleştirmeye çalışan bir Nuri Alço profiline dönüştürüldü. AKP'nin kendi seçmenine tutarlı olmak gibi bir problemi yok. Seçmen kitlesi, saraydan en son hangi direktif buyurulmuşsa o doğrultuda yeni bir fikri savunmaya başlıyor...

AKP'nin Kürt barışı için sorumluluk ve risk üstlenmesi doğruydu; bu sütunlarda defalarca alkışladık fakat görüşmelerin üslûbunu da eleştirdik. Balık hâfızalı mıyız; tabii ki değiliz. Biz Kürt meselesini ülkenin en derin ve acil meselelerinden biri olarak görüyoruz, birilerine seçim kazandıracak basit bir politik manevra olarak değil.

HDP ile PKK arasındaki mesafe dün ne ise bugün de o; değişen bir şey yok fakat ne zaman ki HDP seçmeni AKP'den 80 civarında vekil kopardı, HDP ile PKK arasındaki ‘samimiyet' hatırlanıverdi birden.

Peki, Oslo dahil, PKK temsilcileri ile ‘devlet adına' görüşen devlet memurlarını ilerde yargılanmasınlar diye özel koruma altına alan 15 maddelik kanunu, muhalefetin itirazlarına rağmen geçen şubat ayında meclisten geçiren AKP'nin meclis grubu değil miydi?

AKP'yi destekleyen % 41'lik topluluk ne kadar muteber ve saygıdeğer ise HDP'ye oy veren % 13 de -buz gibi- ‘milletin sesi', hür vicdanların yankısı ve ‘milli irâde'nin tecellîsidir. HDP, her yüz kişiden 13'ünün oyunu -silah zoruyla değil- kendi rızasıyla alarak etnik esasa dayalı siyaset yapan, ırkçı, DİB'in tabiriyle kavmiyetçi bir parti olmaktan uzaklaşarak Türk siyasi hayatının göbeğine geldi; eğer bu desteğin kadrini bilir ve siyasi hayatımızın tam ortasındaki o büyük boşluğu fark edebilirlerse, 2002'de AK Parti'nin gerçekleştirdiği şaşırtıcı yükselişin aynısını yakalayabilirler. Selahattin Demirtaş'ın toplum nezdinden hızla yükselen sempati ibresi bana nedense -o günlerde mağdur ve mazlum görünen- Tayyip bey'i ve çiçeği burnunda partisini hatırlatıyor. Komplo teorilerinde söylendiği üzere birileri odayı ısıtmaya başladı bile: MHP aşırı derecede tok gönüllülük göstererek ortaklıklara yanaşmıyor; AKP, kimselerin onunla aynı asansöre binmek istemediği netâmeli bir heyet vaziyetinde; CHP derseniz yanlış da yapsa, doğru da yapsa boyu büyümüyor; üç vakitte transformasyona uğraması mümkün ve muhtemeldir. Bu ümit kırıcı kompozisyonda gelecek ve enerji vaadeden hangi aktör var size ortalıkta? Bülent abi? geçiniz! Abdullah abi; onu da geçiniz!

Nuri Abi mi dediniz; ilginç fikir; niçin olmasın?

Hasbinallah

Dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün basın sözcüsü Ahmet Sever, dikkat çekici bir zamanlama ile vaktiyle Çankaya Köşkü'nde yaşadıklarını kitaplaştırdı. Bu kitabın daha önce yayına hazır olduğu fakat Gül'ün, seçimden önce yayınlamasını uygun bulmadığı zaten biliniyordu.

Kitapta açıklanan olayların, sadece Abdullah Gül'ün yayınlanmasında mahzur görmediği, hatta yayınlanmasını bilhassa arzu ettiği hadiselerden oluştuğu mâlum. Siyasi hayatımızda yüksek koltukların etrafında görev ‘güvenilir' kişilerin aradan bir sene bile geçmeden –üstelik genç yaşta!- hâtıralarını yazıp yayınlaması âdetten değildir yoksa. Belli ki bu kitap Sayın Gül'le Sever arasındaki eski patron-çalışan ilişkisi, belki de mahsus bir sipariş çerçevesinde

vücut bulmuştur. Kısaca bu kitapta yazılanları şöyle değerlendirebiliriz: Bu kitap, eski cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün bilinmesini istediği şeylerden mürekkeptir ve 'tarihe not düşmek' filan gibi bir emele dayanmıyor.

Zamanlama mânidar ve 'insan hiç de hayret etmiyor!'. Seçimden yaralı çıkan AKP, özgüvenini kaybetti; çarşı her an karışabilir. Sayın Gül'ün de bu ihtimâl üzerine bazı 'zemin hazırlıkları'na giriştiği duyuluyor. Kapısı önünden bile geçmesine müsaade edilmeyen eski partisinden davet ne kelime, güleryüz bile görmeyince şartların olgunlaşmasını bekleyen Gül, bu kitaptaki seçilmiş olaylarla eski partisi içinde dinamikleri harekete geçirmeyi ümid ediyor. Bu haliyle kitap, siyasi bir proje...

Gül'ün bu kitapta verdiği bir başka önemli 'meşaz', Hizmet Hareketi ile arasına mesafe koymak arzusu. Sayın Gül şimdiye kadar 'Paralel yapı' kavramını hiç kullanmadıysa da siyasette yeni bir rol üstlenmeye hazırlandığı şu kritik günlerde, en azından 'Paralelci' ilân edilmek kâbusunu bertaraf etmek için Hizmet Hareketi'ne "Ben zaten sizden hazzetmezdim; nitekim vaktiyle şöyle şöyle olaylar olmuştu" mesajı verirken parti içinden kendisine yükselecek 'Paralelcii' itirazlarını da engellemeyi düşünüyor.

Bu günlerin en gülünç siyasi refleksi şu: Artistik patinaj yarışmalarında önce 'temel teknik' hareketleri sergilenir, ardından asıl performansa geçilir. Bugünlerde bir yerlere gelmek isteyen herkes, besmele çeker gibi (temel teknik!) evvelâ Hizmet Hareketi'ne 'çakma' ihtiyacı hissediyor. Hükümete yönelik en haklı tenkidlerde bile 'Aman paralelci sanmasınlar' korkusuyla 'Hizmet'i zaten hiç sevmemiştik' kaydı ekleniyor. Bu tavır Cumhuriyet gazetesinden CHP'ye, Doğan Medya Grubu'ndan Aydınlıkçılar'a, Ulusalcılardan Milliyetçilere kadar bütün muhalif çevrelerde bir 'nezaket kuralı' oldu! Kitabın başlıca varlık sebebi bu bence.

Bu tabloya Sayın Arınç'ı da ekleyebiliriz. Partisinden kendisine yönelen hücumları, "Siz zaten Ankara'yı parselleyip paralele peşkeş çektiniz" hücumuyla savuşturan Arınç da besmele niyetine önce Hizmet'in böğrüne bir yumruk savurduktan sonra hemen kendi klasiğine dönüyor: Şefkatli, duygusal, âdil ve sevecen bir ağabey; umurdîde, gözü hemen yaşarıveren bir devlet büyüğü. O da bu belâlı berzahta temel teknik sınavını atlatıp siyasette kendine yeni bir ikbâl inşa etmek gayretinde. Siyasetçinin ikbâl arayışı ayıplanmaz. Tabii ve zarif olmayan, kendi vasıflarını parlatmak için başkalarının zaaf halini kaldıraç gibi kullanmaktır!

Kimse kimseden hazzetmek zorunda değil elbette; ama civanmerdlik de bu değil ve siyasette de civanmerdliğin yeri yok.

Küçük bir hususu hatırlatmak isterim. Bu iki isimde bir kerâmet vehmederek haklarında hâlâ hüsnüniyet ve geleceğe dair bir ümit besleyen insanlar varsa bilsinler ki, bu beklentinin gerçek hayatta karşılığı yok. Siyâset böyle bir şey. Daha doğrudan bir ifade ve çıplak kelimelerle durumu şöyle resmedebiliriz; an itibarıyla Hizmet Hareketi'ne gönül verenlerin,

evvel Allah kendilerinden başka istimdâd edebileceği ve güvenebileceği bir mercî bulunmuyor.

Hasbinallah ü ve ni'mel vekîl!

Bu benimkisi resmen hezeyan

Camiler hakkında hayli şey yazdım vaktiyle; okuyan zanneder ki, ‘bu adam için camiler neredeyse bir fetiş nesnesi haline gelmiş!' Allah esirgesin; artık başta selâtin camilerimiz olmak üzere tarihî yapılara öyle eskisi gibi ‘aziz ve mübarek binalar; gözbebeğimiz, canımızın içi' diye bakmıyorum.

Ölçülerim değişti. Teknik açıdan, yani düpedüz inşaatçılık nokta-i nazarından aynısını veya daha iyisini yapabileceğiniz binaları kullanırken fazlaca pimpirikli olmaya lüzum görmem; icabında yıkar daha güzelini yaparsınız. Velâkin birebir takliti bile beceremediğimiz iyice netleşince bir tarih yadigârı olarak camilere iyi davranılması gerektiğini düşünüyorum.

İşte bu çerçevede İstanbul Müftülüğü'nün STV hakkındaki avluda çekimi engelleme kararını takdirle karşılıyorum. Aferin ve gecikmişlerdi bile! Yıllardan beri Ramazanlarda cami avlusundan veya müştemilatından naklen yayın yapmak esasen hiç de isabetli ve doğru bir fikir değildi. Bu çekimlerden haylicesine katıldığım için bizzat gördüm: Ne kadar ihtimam gösterseniz de binayı, muhiti ister istemez yıpratıyorsunuz.

Müftülük kararı bu açıdan tam 12'den vuruyor lakin küçük bir kusuru var; bu yasak sadece STV için geçerli imiş. Nitekim öteki kanallar cami müştemilatından naklen yayına devam ediyorlar tam gaz.

Böyle anlarda -transa mı geçiyorum nedir?- bana bir şeyler oluyor... Yandan yandan geliyorlar galiba! Gelecekte olup biteceklere dair bazı vizyonlar, görüntüler müşahede ediyorum uyanık haldeyken.

İşte görüyorum; Diyanet teşkilatı diye bir tabelâ hâlâ var ama eski vakar ve heybetinin yerinde yeller esiyor. Elden-ayaktan, kılıktan düşmüş, özerkleşmiş, bütçesi devletten ayrılmış mı ne? Evde kalabalık ediyor, vara yoğa konuşuyor diye kendi maaşıyle huzurevine postalanan aile büyüklerine dönmüş garibim... Eski günlerini bilenler, ‘Bildiğin gibi değil hoca, vaktiyle çok tarafgir, çok adaletsiz davrandı da ondan böyle oldu' diyorlar. “Göz göre göre ayrımcılık yapınca ahaliye bir nefret geldi, sıdkı sıyrıldı bunlardan; milleti dinden imandan soğuttular” diyorlar; gayrı doğru mudur bilemem.

Sonra yine meselâ televizyonlarda dini yayıncılığın geleceğine bakıyorum, bakıyorum; bir şey göremiyorum! En kıytırık menfezine kadar kazılıp tüketilmiş Britanya kömür yatakları gibi dini yayıncılığın da aşırı istismar ve mânâsız yükleme ve bindirmeler sebebiyle değersizleştiğini görüyor ama nedense üzülmüyorum. Her ticari ürün gibi dinin de netice

itibarıyla bir piyasası var ve piyasa doyunca rekolte düşüyor hâliyle! Evet evet, işte onları da görüyorum... İlahiyat starları, teoloji gezegenleri, ölüyü kabrinden diriltip ayağa kaldıran, tiradlarıyla dağları taşları bile ağlatan televizyon vaizleri işsizlikten kendilerini tamamen pazarlama sektörüne adamışlar. Ürün profilinde önemli değişmeler var; seccade, umre turu, elektronik misvak (bu fikir bana ait; çalanı vururum!) gibi dini ürünler gitmiyor eskisi gibi; tıbbi protez, ilaç, halı, kilim, bahçe hortumu, hırdavat üzerine yoğunlaşmış naklen pazarlama sektörü... Ee tıp gelişiyor!

Haniya bu din, filan tarihte filan arkadaşların bir araya gelerek kurdukları bir müessese bir şirket olsa, "Camiye elmalar girebilir, armutlar giremez" diye ayrım yapmanıza kimse aldırmaz bile be hocam. Toptan yasakla, ceddine rahmet okuyalım; bu ayrımcılık o kadar ucuz kaçıyor ki...

Dini çok yoruyoruz çok. Avrupa'da Hıristiyan Kilisesi işte tam da bu yüzden amatör kümeye düştü vaktiyle. İnsanlar göğsünü gere gere 'inanıyorum' demekten utanıp 'Afedersiniz biraz Deistim, hatta biraz da Agnostik miyim neyim' gibi laflar etmeye başladılar. Kilise baronlarının asırlarca biriktirdiği kibir ve tahakküm, dinin ve samimi imanın değersizleşmesiyle sonuçlandı. Bizde de gidişat o yönde. İnsanlar yine maalesef eskisi gibi, kamuya açık yerlerde sağı solu kolaçan edip fısıltı moduna geçmeden şöyle açık açık Müslüman'ım diyemeyecekler, onu da görüyorum...

Üstelik de orada öyle âlimler, burada böyle fakihler kürsüleri yıkıp sütunları parçalıyorken...

'Gedikli' milletvekilleri

Haberi okuyunca bir an durakladım. Ne yeniydi, ne de şaşırtıcı; bilakis alışageldiğimiz, kanıksadığımız türden bir ayrıntı…

Hayli tanınmış bir milletvekilinin 7 Haziran seçimleriyle birlikte 5. kere vekil seçilmesinin olağandışı bir tarafı yoktur; hatta haberden bile sayılmaz.

Ee, öyleyse?

MECLİS'E ABONE OLMAK!

Milletvekilliği, daha doğrusu siyaset bir meslek olarak kabul edilebilir mi?

Öyle siyasetçilerimiz var ki onları siyaset dışında, vaktiyle sahip oldukları mesleği icra ederken tasavvur etmekte zorlanırız. Meselâ Sayın cumhurbaşkanını vaktiyle büyük bir gıda şirketinin dağıtım işlerini yapan bir nakliye firmasının başında, gündelik işlerine gömülmüş çalışırken düşünebilir misiniz? Sanki o, on yıllar boyunca siyasette bulunsun, parti yönetsin, liderlik etsin diye doğmuş biridir ve biz onu başka bir mesleğin şapkası altında düşünürken bir garip oluyoruz.

Deniz Baykal meselâ; 1938 doğumlu Baykal, 1968 yılında SBF'de doçentlik unvanı kazanmıştı. İlk milletvekilliği 1974; o tarihten bu yana Sayın Baykal tam dokuz kere vekilliğe seçilmiş. Bir başka deyişle, bugün 50'li yaşlarını süren bir Antalyalı onu her zaman Antalyalı vekiller listesinde görmüş! Önceki dönemin başbakanı Davutoğlu da Sayın Baykal'la aynı meslekten bir üniversite hocası ve 7 Haziran'da ancak ikinci kere vekil seçilmesi bakımından onu Meclis'in ‘gençleri' arasında sayabiliriz.

Rahmetli Erbakan'ın iyi bir makine mühendisi ve öğretim üyesi olduğunu biliriz ama onu mesleğini icra ettiği yıllarda tanıyanlar kalmadı aramızda. O hep siyasetteydi ve hafızamızda, mühendislikten ziyade siyasi bir figür olarak kaldı.

Devlet Bahçeli de 1999'dan beri Meclis'te bulunuyor ve 5. kere milletvekili seçildi. Onun vaktiyle ekonomi dalında doktora yaptığını ve öğretim görevlisi olarak üniversitede çalıştığını biliyoruz fakat bu süre içinde iktisatçı kimliğinden çok siyasi çalışmalarıyla bilindi. Siyaset dışında Sayın Bahçeli'yi bir öğretim üyesi olarak tahayyül etmek çok zor.

ŞU ‘KARİZMATİK LİDER' TAKINTIMIZ…

Hep liderlerden misal gösterdik ama bu örnekleri çoğaltmak mümkün ve bu örneklerden çıkarılacak sonuç, vekilliğin ve siyasetin pek çok meclis gediklisi bakımından artık bir meslek halini aldığıdır.

Peki, siyaset bir meslek midir? Eğer siyaseti ‘amatör ruh'la sürdürülmesi gereken ulvi bir kamu hizmeti olarak nitelersek ‘siyasette tecrübe' ihtiyacını kimlerle, nasıl, hangi kaynaktan tedarik edebileceğiz?

Siyasette devamlılığın anlam taşıdığı kişiler ve makamlar var elbette. Ne var ki Türkiye'de kuşaklar boyunca siyasete demir atmış gedikli vekillerin teşkil ettiği manzaraya doğru teşhis koymak gerekiyor. Bana göre bu tablonun başlıca sebebi, Türk seçmeninin pek itibar ettiği karizmatik lider tipidir.

Karizmatik lider, bizim siyaset dünyamızda şu anlama geliyor:

Onda doğuştan liderlik vasıfları vardır. Kriz anlarında sarsılmaz irade ve metanetle kitleyi yönlendirir ve onları selamete eriştirecek yola sevk ederler. Her liderin bir ‘Dava'sı vardır ve lider hakkında ileri-geri konuşmak, parti disiplini bir yana davaya da ihanet manasına gelir. Şahsiyetleri ve eylemleri kesinlikle tartışılmaz. Lider hata yapmaz ve hata gibi görünen her kararında, sıradan üyelerin asla sırrına erişemeyecekleri yüksek hikmetler ve nüanslar vardır. Lider eleştirilmez, lidere muhalefet edilmez; ona ya itaat edilir veya muhalefeti aklından geçiren kişi esas mesleğine dönmek zorunda kalır!

Karizmatik lider, kriz zamanlarının eseridir ve demokrasiyi henüz iyi hazmedememiş toplumlarda sıkça rastlanır. İnsanlar demokratik kuralları işletmek ve krizi öyle aşmak yerine liderin önderliğine tabi olarak bir ‘milli birlik ve beraberlik' halkası oluştururlar.

ERDAL İNÖNÜ İSTİSNASI

Bir de 'Demokratik liderlik' modeli var; bu modele bizde kim örnek gösterilebilir diye düşündüm, aklıma pek kimse gelmedi. Sebebi olsa olsa şudur: Bizde demokratik liderlik, yönetilenler tarafından zayıflık olarak niteleniyor galiba. Otoritesini sorgulamaya açık tutan, yönettiklerine hesap veren, eleştiriye katlanan ve en önemlisi siyaseti ömrünün en anlamlı varoluş sebebi saymayan birinden bahsediyorum.

Bir dakika… Galiba önemli bir siyaset adamının hakkına giriyoruz: Yakın dönemde, siyaseti hayatının tek meşgalesi gibi görmeyip, icabında mesleğine ve evine dönüşü göze alabilenlerden sadece merhum Erdal İnönü'yü hatırlıyorum.

Günün birinde ceketini alıp, "Bu kadarı yeter, artık bırakıyorum" diyerek çıkmıştı kapıdan. Allah rahmet etsin. Açtığı kapı hâlâ öylece duruyor.

ANAYASA DEĞİŞİR; SİYASî PARTİLER KANUNU ASLA!

Tamam, tâ Osmanlı, hatta Selçuklu dedelerimizden gelen ananevi siyasi kültürümüz demokratik liderliğe pek sıcak bakmıyor ama bu olguda Siyasi Partiler Kanunu'nun da büyük payı var.

Türkiye'de anayasayı değiştirmek, Siyasi Partiler Kanunu'nu değiştirmekten daha kolaydır. Bu kanun kısaca hâlihazırda süregelen 'Ölene kadar liderlik' uygulamasını âdeta dayatıyor. Ne kadar demokratik tavırlar içinde olursa olsun parti liderliğine geçen bir siyaset adamı, bu kanunun verdiği avantajlarla partisinin tek seçicisi haline geliyor. Sağcısından solcusuna, liberalinden hilafetçisine kadar bu kanun, -beğenelim beğenmeyelim- Türk siyasetinin en çıplak gerçeği. Siyaseti meslek haline getiren gedikli milletvekili tipleri de dolaylı olarak bu kanundan yararlanıyor.

Sebebi basit: Bizde yeniden seçilmek için çalışkan, üretken, vasıflı ve kültürlü olmaktan çok daha önce gelen şart 'genel başkan'la iyi geçinmektir. Genel başkana rağmen yeniden seçilmeyi başarabilen birkaç istisna var ama onlar da bir sonraki seçimi göremediler. Kısaca, parti içi oylamalarda ve genel seçimlerde genel başkan otoritesi yerine delegenin ve seçmenin demokratik tercihi geçerli olsa, muhtemelen Meclis'te daha az gedikli milletvekili görebileceğiz.

Daha az gedikli milletvekili ve mutlaka daha çok vicdanının ve hür iradesinin sözüne kulak verebilen siyaset adamları… Meclis'imizde bambaşka karakter ve eğilimde insanlar görebileceğiz.

Düşünebiliyor musunuz; eğer dar bölge esasına dayalı ve lider baskısından kurtulmuş bir sistemle seçilmiş olabilseydiler, geçen dönemin bazı (bazı dediğim haylice!) vekilleri, yolsuzluğa karışmış bakan arkadaşlarını tek kalemde beraat ettirmek zorunda kalmayacaklardı.

Lâfı yormayalım boşuna; bu düzen daha bir hayli devam eder. Bakın, herkes halinden memnun!

İktidar olmak: Hâşâ!

Bir delikanlı hayatta ne için yaşar abi; bir insanın var olmasındaki en yüksek gaye nedir? Şereftir, gururdur, mertliktir; ehl-i nâmus olmaktır. Konuya-komşuya kem gözle bakmamaktır; bize büyüklerimiz böyle öğrettiler!

Bunca yılın partisiyiz, şimdiye kadar bu kadar ağır bir ithamla, -ne diyorlar- orantısızca bir iftirayla karşılaşmadık inan olsun; kimyâmız bozuldu resmen yav! Hayır, iftiradır, güneş balçıkla sıvanmaz; biliyorum bize bu bühtanı edenleri kimse ciddiye bile almaz fakat bu cür'eti nereden buluyorlar abi? İşte bu husus kahrediyor bizi! Yahu siz kim, bize –afedersiniz- iktidar ikrâm etmek, teklif etmek kim? Kimsiniz siz kardeşim ya? Kimsiniz ki bize bol keseden koltuk ısmarlıyor, 'hadi gel buyur iktidar ol' diyorsunuz? Kaç paralık adamsınız be?

Abi çok zorumuza gidiyor; bizim iktidarda gözümüz olaydı size mi sorardık be? Kolundan tutup, 'Yürü kız bizim eve' demeyi, naza çekip olmazlanınca, 'hüss, lâfı ikiletme; yürü edebinle' diyerekten icabında ufak bir tokatla yola getirmesini bilmez miydik; sizden mi öğreneceğiz iktidara talip olmasını? İcabında kralını biliriz fakat efendiliğimizden, ağır abiliğimizden yakıştırmayız kendimize! Kaldı ki estağfurullah, aklımızdan bile geçmez. Kendisini mahallemizin kızı, yengesi, ablası, yerine göre teyzesi hatta hacıannesi olup hürmet ettiğimiz bir büyüğümüzdür. Tövbe aklımızdan geçmez ki iktidarın vaslına tâlip olalım da yok daha neler?.. Anlatabiliyor muyum abi; bizi yaralayan işte bu yakışıksız imâlar...

Yav abi, şuracıkta bak yarım asırlık partiyiz; siz bizi bir kere olsun şöyle cân-ı yürekten sıdk-ı kalb ile 'Amanin ne olursa olsun iktidar olsak gerektir; binaenaleyh seçimleri kazanalım, hükümet olalım, memleketi bilfiil kendi kadrolarımızla idare edelim' dediğimizi bir gören, duyan bir Allah'ın kulu var mıdır? Sorun, soruşturun yaşı yetenlere... Hâşâ abi, bak şu ekmek gözüme-dizime dursun; 'bunlar şu vakit hakkaten iktidara gelmeyi niyet ettiler' diyen birini getir alnını karışlayayım. Yeminle söylüyorum, delikanlılığımın hayrını görmeyim ki aklımızdan bile geçmemiştir; olur mu öyle şey abi? İktidar olmak? Fesübhanallah! Yahu iftira atıyorsunuz bari inandırıcı bir şey uydurun da âlemi kendinize güldürmeyin!

Şimdi diyeceksin ki, iktidar olmaktan hayâ ediyorsun fakat mahalleyi terk edip Ferdi Tayfur Abi'nin kahrından filminde yaptığı gibi gurbete gitmeyi de düşünmüyorsun; nedir senin derdin?' Anlatayım; bizler bu mahallenin hizmetkârıyız abi, maksadımız şan alıp şan vermek. Bir de lâzım olduğunda mahallenin birlik ve beraberliği uğruna gereğini yapmak. Hem zaten istesek de olmaz; iktidar bizi bozuyor abi; birkaç defa bazı arkadaşlar, 'Yav bu iktidar iyi bir

şeye benziyor, gelin biz de eteğinden tutalım' filan demişler, hiç iyi gelmemiş abi, kâmil büyüklerimiz ara sıra anlatırlar kimseye söylemeyin diyerek...

Haa, herkes haddini, yerini, ağırlığını, daha mühimi vazifesini bilecek. Şimdi bize koltuk teklif edenlere bak? Yav sen bu koltuğu ne zaman buldun da şuna buna ikram etmeye başladın? Sana düşer mi bu ulvi vazife be; bir de 'sen buyur; benim zaten karnım tok' şeklinde havalı edâlar, imâlar! Yav senin cemaziyelevvelin ortada. Görmemişin çocuğu gibi ne atılıyorsun ortaya? Bu memleket o kadar sahipsiz, çaresiz kalır mı? İktidarı kimin ne yapacağı meselesi sana düşer mi? Bu gibi durumlarda mahallenin büyükleri vardır, lazım geleni düşünürler; biz de efendi efendi tembih edileni yerine getiririz... Nitekim biz hep öyle yapmışızdır ve yapıyoruz da zaten.

İktidar olacakmışız... Şunların yediği naneye bak sen; çok matah bir şeyse git kendin iktidar ol, hem şimdiki iktidarın neyini gördünüz be kardeşim, neyini gördünüz iffetinden, millet yolunda gayretinden başka?

Oruçlu kafa ekonomi dersi

Ekonomiden anlayan arkadaşlar, Türkiye'nin üretim tarzını değiştirmesini, ranttan ziyade yüksek teknoloji ihtiva eden ürünlere yönelik gerçek üretime ağırlık vermesini tavsiye edip dururken isyan edesim geliyor.

Haksızlık çünkü, resmen haksızlık. Nedir efendim, 'innovation' eksiğimiz varmış, Ar-Ge projelerine az para yatırıyormuşuz vesaire türünden birçok iftira, gıybet, töhmet... Yetmiyormuş gibi bir de asil insanımızı, rantçılıkla karışık 'Maraba ekonomisi'nden başka şeye aklı basmayan orta zekâlı bir cemiyet gibi gösterme imâları…

İnovasyonun [yenilik, yeni icat, yeni teknoloji geliştirmek vb.] babası var bu ekonomide, görmüyorsunuz! Aklınız fikriniz hükümeti kötülemek, iyi işler yapan güzel insanlara çıkıntılık etmek, ihracat şampiyonlarını, vergi imparatorlarını canından bezdirmek…

Alın size inovasyon! Rotahaber'den aktarıyorum: Esenler'de polis, hırsızlık zanlılarını yakalamak için geceyarısı operasyona başlıyor. Cümledeki inceliğe dikkat isterim, 'hırsız' denilmiyor öyle pata-küte, 'hırsız zanlısı'. Neyse efendim, şüphelilerden biri polisleri görünce balkona çıkıp başlıyor namaz kılmaya; videosu bile var. Huşûdan ürperiyorsunuz… Polisler bu manzaralara alışkın galiba; afedersiniz organize hırsız çetelerinin çokça bulunduğu semti artık ezberlemişler. Önceki baskınlarda da benzer görüntülerle karşılaştıklarını söylüyorlar. Mesela polis arabalarını görünce güllü Yasin kitabını alıp pencereyi açarak sokağa doğru gümbür gümbür hatime başlayan başı takkeli bir ağabeyin görüntüleri de var videoda. Taktik güzel. İnovasyon da budur esasen! Lâkin polisimiz geri kafalı, düz mantıklı ve –afedersiniz hicab ederek söylüyorum- hırsız yakalamayı marifet zanneden düz güvenlik işçisi bunlar... N'aapıyorlar; kudsî hanelerine girip hırsızları, çaldıkları mallarla birlikte yakalayıp tutanak

tutuyor ve görüntülerini bir kısım basına dağıtıyorlar. Ne marifet, aferin, şak şak şak! Siz sonra kalkıp bu ülkenin müteşebbis insanlarından yatırım, istihdam, ciro filan umuyor, üstelik câri açığı kapatmasını bekliyorsunuz. Ne hakla efendiler, ne hakla?

Bugün herkes hayırsever bir müteşebbisimizin –istemeye istemeye- aldığı ödülü konuşuyor. Eş durumundan işin magazin boyutu da olunca onun biraz vitrine çıkması tabiidir lâkin kazancında gözü olan âdidir. Takdir etmiyor değilim; o da mühim bir inovasyon yapmıştır ve cari açığı kapatırken (bazı birtakım kamu görevlilerinin ücretlerini peşin takdim etmek gibi) çok ince ve ileri teknolojiler de kullanmıştır fakat haksızlığa dikkatinizi çekerim. Esenler civarındaki gariban müteşebbis arkadaşların şeyettiği Ar-Ge teknikleri gürültüye gelmesin. İnovasyon inovasyondur efendiler; bunun sosyetiği, gariban modu olmaz. Nasıl ki vergi şampiyonlarına ödül verirken, "Sen bu parayı nasıl kazandın kardaş" diye münasebetsizlik etmiyorsak Esentepe'deki orta çaplı müteşebbislerimizin yakın gelecekte o kürsülere çıkıp, o bakanların elinden ödül almayacaklarını nereden biliyoruz? Nazar etme ne olur/ Çalış senin de olur!

Bu polisimiz nasıl bir anlayışsızdır bilemiyorum; adam polis sirenini duyunca derhal eski namazlarının kazâsına, hatim çalışmalarına başlayacak kadar dinibütün, rakik, duyarlı bir yurdum insanı. Hırsız ithamıyla vatandaşın evine sellemehüsselam girip ticari emtiasını müsadere etmek de ne oluyor? Sizin inovasyondan anladığınız bu mudur şimdi? Sermaye şöyle veya böyle bir yerde temerküz etmeyince inovasyon gökten zembille mi inecek? Bu ülkede ekonomi gelişir mi arkadaşlar? Polis 17-25'te de böyle yaptı, iyi mi oldu? İnovatif çevreleri yeniden ekonomiye kazandırana kadar iktidarın canı çıktı yahu, hatta az kaldı son seçimde bu yüzden harala-gürele başaltına gidiyorlardı bile.

Biraz ekonomi okuyun arkadaşlar, benim gibi biraz yüksek teknolojiyle ilgilenin; kamu maliyesi nedir, nasıl döner öğrenin. Baba bir hırsız buldum, yakala oğlumla yürümüyor bu işler. Bırakın o Esenler'deki müteşebbis ve dindar çocukları da; mübarek günde kafamın tasını attırmayın benim…

'Burhan' pazarlama!

Saygıdeğer Eminönü-Kadıköy yolcuları; birkaç dakikanızı, şimdi sizlere takdim edeceğim ürünleri tanıtmama ayırmanızı istirham ediyor, hepinize peşinen teşekkür ediyorum.

Efendim elimde gördüğünüz şu servis tabağının haşmetli görünüşüne bakarak 'Aman da ne pahalıdır, ben dünyada alamam' diye düşünmeyiniz. Nice devlet başkanlarına, krallara, başbakanlara ve diplomatik temsilcilere hizmet etmiş olan bu servis tabağı, içinizden herhangi birinin satın alabileceği kadar alçakgönüllü bir fiyat profiline sahiptir. Rahmetli Demirel'in eyyam-ı saltanatında köşk demirbaşına kaydedilmiş olan bu tabak, çorba ve hoşaf kâsesi, dondurma kaşığı ve balık bıçağı kıvırı-zıvırı da dahil olmak üzere devlete sadece 115 liraya

mal olmuş bulunuyor. 12'li sette yüzde 40'lık indirimle sizlerin takdirine sunulmuş bu takımdan ücreti mukabilinde herkes edinebilir. Nitekim müzevir bir takım çevrelerce golf sahasına veya Kırkpınar yağlıgüreş meydanına benzetilen şu gördüğünüz devâsâ masa ise, yerli sanayimizin yüz akı siteler mobilyacı esnafı tarafından sadece ve sadece ikibin küsur liraya yaptırılmış olup tabla kısmı medefe, ayaklıkları ise ikilik demir profille bir araya getirilmişken, bu şekliyle pazarlanması mümkün olmadığı için isteyen halkımıza üçgen dilimler şeklinde takdim olunacaktır. Sembolik ifadesi güçlü olsun diye 16 eşit fakat bağımsız parçalar halinde takdirinize sunulan bu masa, sınırlı sayıda üretildiği için acele ediniz ki nitekim Haydarpaşa mendireğine de yaklaşmış bulunuyoruz. Masadaki çiçekler, tamamen külliyemizin bahçesinden koparılmıştır ve Hollanda'dan getirtildiği tamamen iftira olup 12'li servis alanlara birer buket solmuş beyaz gül eşantiyon olarak dağıtılacaktır. Gelelim iftar davetinde sunulan yemeklere: Saygıdeğer vatandaşlarım, bu yemeklerin tamamı külliye mutfaklarının kadrolu aşçıları tarafından sevgi, şefkat ve hamâsetle pişirildi. Ordövr tabağındaki zeytin, peynir, sigara böreği, hurma, tereyağı ve çökelek, Ulus halinden mübayaa edildi ve porsiyon başına maliyeti sadece üç liradır. İlk yemek olarak ikram edilen mantarlı domates çorbasının kamu maliyesine mâliyeti ise –afedersiniz- sadece 75 kuruştan ibarettir. Peçeteler halis-muhlis yerli ketendir ve külliyemiz bünyesindeki terzi, ütücü ve kolacı personel tarafından servise hazırlanmıştır. Geriye kalıyor ana yemek. Beyler istirham ederim. Diyanet camiamızın ufkunda yıllarca birer yıldız gibi parlamış ve parlamakta olan muhterem hocalarımıza birer porsiyon hünkârbeğendi, ardından tatlı faslında vezirparmağı ikram edilmişse, bunların maliyetini liste halinde çıkarıp buracıkta 'zaten üç-beş kuruşluk bir şeydi' diye izaha yeltenmem takdir edersiniz ki yakışık almaz. Kaldı ki muhterem hocalarımızın külliyemize ulaşım giderleri, işte yeminle söylüyorum kendilerince karşılandı. Kısacası bu iftar yemeği başta masa, sandalyeler, peçeteler, servis tabakları, kaşık çatal emsali avadanlıklar, çiçekler, vazolar, bardaklar, hoşaf kâseleri olmak üzere tüpüydü, tereyağıydı, aşçıların, garsonların yevmiyesi, stopajı, hatta aydınlatması, muhteşem avizelerin amortisman giderleri ve külliye lavabolarına sarf edilen su, sabun ve kağıt havlu mesarifi de içinde cem'an, dikkat buyrunuz tekrar ediyorum, cem'an sadece 3390 liradır ve rakama 16 Türk devleti temsilcilerinin kostüm gideri de dahildir. Daha ne istiyonuz ki?

Vapur iskeleye yaklaşıyor, toparlıyorum aziz Kadıköylüler; bir sorun bakayım, ben niçin onca arsa takibini, iç ve dış politikayı, merkez bankasının döviz rezervlerini, çözüm sürecini, inşaat sektörümüzün vaziyetini filan bir kenara bırakıp da sizlere bu kıytırık şeylerin hesabını veriyorum? Önce bir sorun hele; niçin buna tenezzül ediyorum? Eskiden olsa böyle şeylere tevessül eder miydim? Etmezdim! Bir dakika muhteremler nereye gidiyorsunuz yav? Hadi, kaybolan itibarın malları bunlar... tabak alanlara birer pilli radyo da benden; üstüne birer de gazlı çakmak!..

Kem söz sahibine ait; peki güzel söz?

Güzel sözler hayatımızda nasıl bir yer tutuyor; ne ifade ediyor?

Güzel söz deyince akla ne gelmeli? Kelâm-ı kibar, atasözü, vecize, hikmet veya düstûr... Elbette bunlardan önce Müslümanlar için âyet ve hadîs var; âyet ve hadisin öncekilerden farkı, haklarında sıradan bir söz gibi değerlendirme yapma imkânımızın olmayışı. Âyet ve sahih hadis, inananlar için bağlayıcıdır ve çok yüksek derecede güvenilir hükümlerdir.

Vecize veya atasözü öyle değil ama. Niçin; çünkü çoğu defa o sözü kimin, hangi şartlar altında veya tam olarak neyi kasdederek söylediğini bilemeyebiliriz; ayrıca doğruluğu veya yanlışlığı hakkında bir güvenilirlik garantisi de yoktur. Onun doğruluğu, kullananın kefaleti altındadır. Meselâ, sırf 'atasözüdür ve atalarımız yanlış bir değer yargısı geliştirmiş olamazlar' düşüncesiyle "Elle gelen düğün bayram" atasözüne yaslanarak başkalarının yanlışını tekrarlarsak davranışımızın sorumluluğu atasözünde değil bizdedir.

Kezâ sırf Aristo vaktiyle öyle buyurmuş diyerek, "Hiçbir tavsiye mektubu güzelliğin eline su dökemez" vecizesini fazlaca ciddiye alırsanız, yanılmanız halinde –ki mukadder gibi görünüyor- bundan ikibin sene önce yaşamış bir filozofu suçlayamazsınız.

Şahsi kararlarımız gibi binlercesi arasından seçip beğendiğimiz ve dayanak gösterdiğimiz güzel sözler de bizim eserimizdir; onları seçerken altına imzamızı atmış, sorumluluğunu üstlenmiş oluruz.

Kaldı ki kitaplara geçmiş ünlü vecizelerin sahipleri, o cümleleri 'bu da benden vecize edebiyatına bir katkı olsun' diye özene-bezene, düşüne-tarta imâl etmiş değillerdir. Vecizeleri genellikle bir başka okuyucu fark eder, altını çizer, bir yere kaydeder, tekrarlar ve böylece o hüküm köklenir kalır.

DOKTORA DANIŞMADAN VECİZE KULLANMAYINIZ

Vecizeleri, 'doktor denetimi' veya bir bilen kişinin tavsiyesi ile mi kullanmalıyız yani? Hayır. Bu konuda uygulanacak en serbest kural "Beğendiğini al, hoşuna gitmeyeni reddet." mealindeki bir başka kelâm-ı kibardır (Huz mâ safâ, dâ mâ keder). Hattâ ve hattâ onları hiç ciddiye almadan veya yok sayarak hayatınızı sürdürebilirsiniz bile...

Peki, aralarında hiç onikiden vuran veya 'yahu bu doğru galiba' diye düşündüren yok mudur? Elbette ki güzel sözlerin doğrusu eğrisinden fazladır.

Buyrunuz meselâ, meşhur Alman edîbi Goethe buyurmuş ki: "Milli kin tuhaf bir şeydir. Milli kinin en şiddetlisine daima kültür bakımından düşük topluluklarda rastlanır." Doğru mu, yanlış mı? Eğer şair Emin Bülend Serdaroğlu'nun meşhur 'Kin' şiirindeki, "Garbın cebîn-i zâlimi affetmedim seni/ Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi" mısrâını ölçü kabul

ederseniz ‘milli kin' kavramına Goethe gibi bakamazsınız. Büyük felâketlere uğramış toplumlarda, felâketin kaynağına öfke ve düşmanlık duymak, tabiidir çünkü. Peki, Goethe haksız mı? Değil elbette. Peki doğru nerede? Bu noktada neyin doğru olduğuna siz karar vereceksiniz. Kin beslemek; kime karşı, nereye kadar âdil ve doğru bir davranıştır; sizin sorumluluğunuza giren bir meseledir..

NEFRET SUÇUNU NİÇİN HEP ‘BAŞKALARI' İŞLER?

Meselâ ünlü filozof ve matematikçi Bertrand Russel'ın kriteri size farklı bir pencere açabilir; diyor ki: “Birinden, bir milletten veya bir inançtan nefret etmeden mutlu olabilen pek az insan vardır.” Doğru mu sizce? Toplumlar veya inançlar, etnik veya mezhebî bağlanışlar nefret konusu olmalı mıdır? (Koro halinde ‘Haayır!' sesleri duyuyorum) Eğer öyleyse gelin hep birlikte önyargılarımızı gözden geçirelim ve ‘nefret suçu' diye adlandırılabilecek bir sâbıkamızın olup olmadığına açık yüreklilikle bakalım.

Bana göre Russel'ın söylediklerinde büyük isabet payı olabilir...

YA DİN OLMASAYDI...

Haydi Montesquieu üstadın bir vecizesini tartışalım: “Hiçbir krallık, (Hz.) İsa'nın krallığı kadar iç savaş yaşamamıştır.” Haçlı zihniyetinden ve Haçlı seferlerinin kanlı hatırasından bir parçayı zihninde taşıyan her Müslüman bu söze bayılacak ve “işte kitabın ortasından bir söz” diye tasdik edecektir.

İsterseniz bu kadar acele etmeyelim; bu vecizenin bazı kelimelerini değiştirerek yeniden okumaya kaçımız cesaret edebilir?

Devam edelim mi? Benjamin Franklin daha can acıtıcı bir şey hatırlatıyor bize: “İnsanlar din varken bu kadar kötüyseler, din olmasaydı nasıl olurlardı acaba?” Bu tespit, elbetteki dinlerin gereksizliğini ileri sürmüyor; sadece insan tabiatındaki vahşetin karşısında dinlerin bile çaresiz kaldığı anlar ve yerler olduğunu hatırlatıyor ki dünya tarihi bu hükmü doğrulayacak yeterince berbat örnekle doludur zaten...

TEKİLİ CİNAYET, ÇOĞULU KAHRAMANLIK!

İşte savaşlar hakkında çok su götürür ve tartışılır bir vecize: Voltaire demiş ki: “Öldürmek yasaktır; o yüzden insanları davullar çalarak toplu halde öldürmeyen bütün kaatiller cezalandırılır.” Bir insanın bir başkasına herhangi bir sebeple zarar vermesini suç sayan hukuk, savaş dediğimiz kolektif çatışmalara, daha doğrusu kıyımlara hiç de âdil olmayan bir istisna getiriyor. Kitleler, ordular karşı karşıya gelince hukuk sıradanlaşıyor ve aslında hiç olmaması gereken bir hukuk, harp hukuku devreye giriyor ve savaşın ilk adımından sonra o da ortadan çekiliveriyor.

Aynı eylemi sıradan bir günde yaptığınızda kaatil, savaş esnasında ise kahraman sayılıyorsunuz. Fiil aynı, hatta belki kapsam itibarıyla daha ağır ve büyük ama anlamları farklı. Nükteleriyle tanınan G. B. Shaw, bu espriyi şöyle vurguluyor: “Bir insanın bir kaplanı öldürmesine spor deniliyor; bir kaplanın bir insanı öldürmesine ise vahşet”.

VECİZEYLE SAÇMALAMAK...

Vecizelerin hepsi aynı ciddiyetle değerlendirilmeyi hak etmiyor. Mesela Herakleitos'a atfedilen “Hiçbir şey aynı kalmaz, değişir.” sözü bu cümleden; “Havanın sağı solu belli olmaz; her an bozabilir.” gibisinden sıradan bir tespit bence; veya Cervantes'e atfedilen “Müziğin olduğu yerde kötülük olmaz.” vecizesi de böyle; fakat Molier'in “İnsanoğlunun çıkardığı bütün gürültülerin en pahalısı operadır.” tespiti, zevkten zevke değişse de içinde espri barındırdığı için kayda değer görünüyor. İşte Wagner'in müziğiyle dalga geçen Oscar Wilde'in vecizesi de ihtiva ettiği yüksek mizah yüzünden affedilebilir bir yaramazlık eseri sayılmalı: “Wagner'in müziğine bayılıyorum; o kadar gürültülü ki insan ne söylediği duyulmadan konuşabiliyor!”

Henry Miller ise sadece müzik bahsine değil, ünlü kişilere ait meşhur sözler, vecizeler meselesine de son noktayı koyuyor adeta: “Müzik güzel bir uyuşturucu; eğer fazla ciddiye almazsanız!”

Tamam, fazla ciddiye almayalım fakat onlar önyargılarımızı pekiştiren, parıltılarıyla ve derinlikleriyle ilgimizi çekmeye çabalayan güzel eğlenceliklerdir ve dikkat: Onlarda hakikati değil, gerçeğin pek çok çehresinden birkaçını bulabiliriz ancak. Yazıyı, bu duruma yaraşır bir vecizeyle noktalıyorum. Brecht'ten:

“Banka kurmanın yanında, banka soymak nedir ki?”

Siz bunu pekâlâ, “Bir bankaya el koymak yanında banka soymak nedir ki?” şeklinde de anlayabilirsiniz!

Hastayı bi rahat bırak be doktor!

Daha düne kadar ‘cumhurbaşkanına hakaret', Halley kuyruklu yıldızı gibi arada-sırada görülen istasnai bir suç, daha doğrusu fantastik bir magazin haberiydi.

Bir yıl içinde bu suç türü cumhuriyet rekorunu kırdı. Niçin böyle olduğunu anlamak için kriminoloji tahsiline gerek yok. Toplumu keman yayı gibi gerip, insanları korkularından yakalayarak yönetmenin tipik ve tabii sonucu budur: Bağlılarınız size muhabbette uluorta tuhaf ilân-ı aşkta bulunacak kadar abartacaklardır işi; sevmeyenleriniz ise farkına bile varmadan ‘mutedil tenkid' çizgisini terk edip, hakaret kapsamına geçiverirler. Histerik bağlanışlar kadar, kontrolsüz hakaret nöbetleri de hesaba dahildir. Gerginlik politikası böyle bir şey. İtidal duygusunu öldürür; ‘insaf'ı sakat bırakır ve herkesi taraf olmaya zorlar.

TC Cumhurbaşkanlığı tartışılır, daha doğrusu su götürür bir makam oldu. O derece ki, biraz gündemden düşecek gibi olsa insanların ezberi bozuluyor, “Kaç saattir konuşmadı?” diye internet sayaçları kuruluyor. Gündemin baş kişisi olmak ona tarifsiz zevk veriyor; sınırsız hükmetmek arzusunun bir boyutu da bu; hep konuşulmak, müsbet veya menfi hep tartışmaların odağında olmak.

Kanun yapıcıların vatandaşa niçin hep şüpheli nazarla bakan metinler yazdığını daha iyi anlayabiliyorum; bizde kamu otoritesi, vatandaşını güvenilir bulmuyor da ondan: Adam yerine koyarsanız şımaracak, hareket alanı verirseniz mutlaka kötüye kullanacak, yorum hakkı tanırsanız illâ ki cozutacaktır. O yüzden biz Türkler, -afedersiniz, vatandaşa güvenmek ne kelime-, vatandaşın adı geçince alışkanlıkla eli kırbacına giden metinlerle yönetilmeyi kanıksamışızdır. Bunun tek istisnası belki de cumhurbaşkanına tanınan anayasal yetkilerdi ve ‘herhalde bu makama seçilen kişi, bu sembolik yetkileri köküne kadar kullanmayı aklından geçirmez' diye düşünmüş olabilirler. Fatal error!

Mesela başkomutanlık yetkisi bu türden bir komplimandır, keza bakanlar kuruluna başkanlık etmek de öyle. Merasim mangalarındaki fiyakalı ve görkemli askerleri hatırlayın; illâ ki ellerinde birer silah vardır ve bu silahlar genellikle demode ve illâ ki mermisizdir. Merasim mangaları tören unsurlarıdır çünkü; semboliktir ve yurt savunmasında hesaba katılmazlar!

“Giderek yükseltilmeye çalışılan bir siyasi krizin tam orta yerinde, anayasaya giriş dersine ne gerek var?” diye düşünürseniz darılırım. Bağlantı âşikârdır; halk dilinde ‘kabak gibi' diye teşbih olunan aksiyomatik bir alâka söz konusu. Seçim sonrası ortamında Cumhurbaşkanı faktörü işin içinde olmasa bütün aktörlerin davranışı daha farklı ve yapıcı olur, burası kesin. Afralı tafralı edalarla çekilen kırmızı çizgiler filan hep o gerginlik -ve ergenlik- siyasetinin etkileri. Benim iddiam şöyle: Sayın Erdoğan selefi Sayın Gül gibi tarafsız ve sâkin durmayı içine sindirebilse, koalisyon hükümeti bir gün içinde kurulur ve sistem tıkır tıkır işlemeye başlar. Parlamenter sistemin üstünlüğü de buradadır zaten. Bir süpermenin kahramanlığına gerek bırakmaksızın meclis iradesi temel kurumları yönlendirir ve çalıştırır; bu kadar basit. Gerginlik siyasetinin kötü hatıraları olmasa AKP de dahil şu dört siyasi parti, birer parlamenter kurum aktörü olarak anayasal rollerini yerine getirirler. Sayın Erdoğan, hemen her meselede krizi uyandırarak, Türkiye için ne kadar kaçınılmaz olduğunu hepimize döve döve öğretmek istiyor ve şu günlerde içinde bulunduğumuz en sahici kriz bence budur.

Sağolsun editörlerim aksi fikirde olmalı ki son yazımın başlığını, ‘hoca oruçlu galiba' diye değiştirince güzelim espri güme gitti. Aslı ‘Buhran pazarlama'ydı, yani ‘kriz imâlatı' ve işte tam da bu mânâya yönelikti. Kriz olmazsa Sayın Erdoğan kendisini işsiz hissediyor.

Hasta garanti kurtulur da önce, Sayın Erdoğan'ın konsültasyonundan sağ çıkmayı başarması lazım!

2015

29 Temmuz

Vatanperverliğimizi elden geçirelim Zaman Gazetesi

27 Temmuz

HDP, PKK'ya ‘hayır' derse!.. Zaman Gazetesi

26 Temmuz

İslâmî fetişizm mi? Zaman Gazetesi

25 Temmuz

Gönülsüz dâmat ve Amerikan mandaterliği Zaman Gazetesi

22 Temmuz

İstikbâl TKP'nin! Zaman Gazetesi

21 Temmuz

İslamcılık tartışılıyor; ya milliyetçilik? Aksiyon Dergisi

20 Temmuz

Bir de profesör olacak güya! Zaman Gazetesi

19 Temmuz

Bir toplumun ahlâkını bir kişi bozabilir mi? Zaman Gazetesi

18 Temmuz

Meselâ! Zaman Gazetesi

15 Temmuz

Biz ‘aydınlar' öyle kolay istifa etmeyiz ayol! Zaman Gazetesi

13 Temmuz

Paraşüt: İyi fikir! Zaman Gazetesi

12 Temmuz

Makyavel ölmedi, kalbimizde yaşıyor Zaman Gazetesi

11 Temmuz

O odada neler konuşuldu? Zaman Gazetesi

08 Temmuz

Bu akıllar benden saraya armağan olsun Zaman Gazetesi

06 Temmuz

İktidardan razıyım; muhalefeti azledelim! Zaman Gazetesi

05 Temmuz

Eski alışkanlıklar, eski lezzetler... Zaman Gazetesi

04 Temmuz

Hayır, bölünmeyeceğiz* Zaman Gazetesi

01 Temmuz

Bu başarısızlığı ben de başarabilirim! Zaman Gazetesi

Bu başarısızlığı ben de başarabilirim!

7 Haziran seçimlerinde dış politika hiç konuşulmadı ve bu çok ilginçti. Zaten Dışişleri, Avrupa görmüş eğitimli çocukların güzel ofislerde eğleşerek iştigal ettiği soyut ve aristokratik bir mevzu olup Cumhuriyet'in bidayetinden beri halkımızı hiç ilgilendirmemiştir.

'Monşer takımı', aynen küresel ısınma vesaire konusunda olduğu gibi diplomasinin ayaklar altında sürünüp ufalanmasına müsaade etmemişlerdir. İşbu monşer takımı ile yıllarca dalga geçenler arasında yer aldığım için kendimi ayıplıyorum; onlar, yokluklarında kadr ü kıymeti anlaşılan bürokratik bir zümre imiş.

Dilimin altındaki baklayı çıkarıyorum: Velev ki 2011'de Dışişleri'ne Sayın Davudoğlu yerine benim gibi dil bilmeyen, dünyadan habersiz bir diplomasi cahili tayin edilmiş olaydı durum

bundan daha kötü olabilir miydi diye ara sıra ciddi ciddi düşünüyorum. Dış politika konusunda hükümetine yüzde 40'ı mütecaviz bir oranda destek veren aziz halkımız gibi benim de böyle birtakım garip fantezilerim vardır; meselâ ‘Milli takımın başına son derece saygıdeğer bir maaş ile ben teknik patron tayin edilmiş olsaydım, grup elemelerinde bundan daha başarısız olabilir miydik?' fikri beni çok meşgul ediyor. Cahil cesur olur derler; ‘Bu kadar başarısızlığı ben de başarabilirdim' diye düşünmek içime tarifi kolay olmayan rahatlık hissi veriyor; ergen yaşlarımdan beri yakamı bir türlü bırakmayan küçüklük komplekslerimi böyle ufak tefek manevî ve farazî hediyelerle avutuyorum, n'aapiim!

Suriye'ye barış ve demokrasi getireceğiz derken, öz be öz yerli ve millî sınırlarımızı muhafaza ve müdafaa eylemek için Suriye'ye bir miktar asker soksak ne lazım gelir noktasına varmamız bana vaktiyle merhum Ecevit'in ‘Bi dakka; Yunanistan'a barış ve demokrasi getireceğiz' diyerekten Kıbrıs'a asker dökmesini hatırlatıyor. 40 yıldan beridir ne Yunanistan, ne de biz bir türlü belimizi doğrultamadık gitti ve üstelik demokrasi de pek ortalıkta görünmüyor. Olsun, çok hoşumuza gitmişti ve ilk defa dış politikayla şöyle adam akıllı ilgilenivermiştik. Ne güzel günlerdi!

Suriye hududumuz atış tatbikatlı uluslararası silah fuarına döndü; başta hava kuvvetleriyle ABD olmak üzere dolaylı yoldan Rusya, İran, Kuveyt, Suud orada. PKK, PYD zaten hep orada, Barzani bile dayanamayıp bir acenta açtı. Suriye'ye demokrasi getirsin diye fiştekledi̇ğimiz muhalif silahlı gruplar orada, onların varlığından müştak IŞİD orada. Bu gidişle yakında ANZAC birlikleri de ‘Kambersiz düğün olmaz' diyerek Lazkiye'ye çıkarma yaparsa şaşmam. Dolayısıyla bizim de orada olmamız gerekiyor ve bundan daha kötü bir senaryoyu, ben bile yazamazdım diye düşünmekte sonuna kadar haklıyım. Keşke Hariciyemizde bir Suriye masası hiç olmasaydı; eminim ki işler bu kadar kötüye gitmezdi!

Evet, seçimlerde Suriye'yi konuşmadık çünkü biz Türkler, başka ülkelerin içişlerine karışmaktan nefret ederiz. İşler ters gidebilir; kötü yönetimin sonunda milyonluk muhacir kafileleri şehirleri istila edebilir; uluslararası ortamdan dışlanmış, müttefiksiz kalmış olabiliriz. Bunlardan daha elim ve vahim olmak üzere silahlı kuvvetlerimiz, “Abi biraz ağırdan alsak; böyle Ramazan ortasında pata-küte bir komşu ülkenin sınırını ihlâl etmek bizim gibi bir ağır abi ülkesine yakışıyor mu; bunun diplomatik sonuçları pek fena olabilir” şeklinde derinlikli stratejik politikamıza ihtirazi şerh de düşebilirler. İşin çok daha fenası, acemi kovboyun pantolonunu giyerken kendini baldırından vurması gibi yolsuzluk şeysilerini örtbas edeyim derken sakalı katrana bulamışlıktan hâsıl olan panik hissini yatıştırmak için bir kahramanlık hikâyesine acil ihtiyaç duyulabilir. İşte bu ahval ve şerait içinde bir ülkenin dış politikasını bundan (ve benden) daha kötü yönetebileceğini iddia eden varsa şahsen onunla tanışmak ve alnını karışlamak isterim.

Dış politika konuşmuyorsa bu necib millet, tokgözlülüğündendir; hâşâ anlamadığından değil!

(Mehter kasetleri felan hazır mı İbrahim?)

Hayır, bölünmeyeceğiz*

Milliyetçilerin ağzına bölünmek fiili hiç yakışmıyor, “Memleketi yeniden fethederiz, dağa çıkarız; bu gaflet bizi bölünmeye götürüyor” yollu ekşimiş sözler, milliyetçi fikriyatın psikolojik seviyesini ve zihnî perişanlığını gösteriyor. Bölünmekten değil, aslında bölünme korkusunun nüzûl indirttiği bu hâletin kitlelere bulaşmasından korksak yeridir.

Milliyetçilik evvelâ milletin hukukunu savunmak demek; milliyetçilik, milletin tarihi, sosyolojik ve hatta mistik varlığına ve şahsiyetine iman etmek demek. Bölünme lâfları, millet mefhumunun varlığını inkâr, tâbir caizse küfürdür. Milletine inanmayan birinin gideceği yer devlet fetişizmi, nâm-ı diğer Faşizmdir o kadar.

Ne çabuk vazgeçiverdik milletimizin akl-ı selîminden, basiretinden? Bölünebilme lafızları, milletin basiretine yöneltilmiş pek düşkün mânâlar gizleyen bir güvensizlik alâmeti ve –Her kimse o düşman?- düşmana karşı zihni tırsaklık göstermek değil midir? Düşman -varsa eğer-, ancak sizin korkularınız ve inançsızlığınız kadar güçlüdür.

Tâ başından beri “millet” diye içini doldurduğumuz mefhumun içinde Kürtler yok muydu; ve Araplarımız ve Çerkezlerimiz ve Arnavutlarımız ve Gürcülerimiz ve Ermenilerimiz? Ne zaman ve kimdir ki o, sadece Türklerden müteşekkil bir millet resmi çizmiş olsun gökyüzüne? Böyle güdük, tekil ve hakikatinden sıyırılmış bir millet târifi ile nereden kalkıp nereye varırız ki? Yok öyle bir yer!

En büyük numaramız, kardeşlerini, akrabasını mutlu etmeyi beceremediğimizde kötü koku yayan unsurları kapı dışarı atmaktan mı ibâret? Bu nasıl bir hesap, nasıl bir yılgınlık? Bunlar nasıl bir tarih, nasıl bir sosyoloji okumaları ki en üfürük kriz ânında, “bölünmeye bölünürüz ama hudut nereden geçer bilemem” diye cıvık bedbinliklere, ucuz kasaba kabadayılıklarına kapılıveriyoruz?

Millet isek bölünmeyeceğiz; aksine, bu krizi aşıp büyüyeceğiz; eğer millet değilsek bizi bölünme de kurtarmaz. Türkiye'nin dirliğini bu haritada tutamazsak, hiçbir haritada ricati engelleyemeyiz. Bu kadarcık tâbiye bilginiz yok mu?

Hayır bölünmeyeceğiz, küçük korkularımızı dar hayalhânemizin dev aynalarında büyüterek heyula haline getirmeyeceğiz; milliyetçiler bile farkında olmayabilir ama biz bir milletiz; birbirimize bühtan etmeyelim.

Ve lütfen kimse, çok daha milli ve milliyetçi olduğunu isbata kalkışmasın; böyle şeylerin müdafaası hazindir. Müdafaa hâletine girdiniz mi, zaten bitmişsiniz demektir. Çorbanın baharatıdır o, tek başına bir işe yaramaz milliyetçilik; küçük ruhları karaya vurmaktan başka...

Bunları söylemek bile ayıp, özür dileyerek yazıyorum: Ben bu memleketin Kürtlerine, Ermenilerine, Gürcülerine, Türklerine, Çerkezlerine dağlar kadar güveniyorum. Benim millet tarifimin içinde Kürtler ve sair unsurlarımız olmazsa bundan hicâp duyarım; böyle bir millet ve milliyetçilik fikriyatından utanırım; zora girince bölmeye memur bir milliyetçilikten hayâ ederim.

Memleketi neresinden böleceğinizi hesab edeceğinize, cesaretiniz varsa oturup şu fersûdeleşmiş fikriyatınızı muayene ediniz! Bunca yıldan beri neresini onarmış, neyini takviye etmişsiniz? Bitiştirmekten ziyade bölmeye yarayışlı şu fikriyatı tahkim etmeden geçirdiğiniz nisbi saltanat yıllarının hesabını verebilecek misiniz? Emin değilim, aslında şu soruyu kavrayacağınızdan bile emin değilim.

Şu dar günde milliyetçi fikriyatın krize katkısı sadece üst perdeden tehdit ve bir adım sonra "bölünmeye gidiyoruz" feryadı mı olmalıydı? Nerede şu beğenmediğiniz içi boş açılım planına çöp tenekesini boylatacak çok daha iyi bir açılım projeleri? Milliyetçilik, çok daha iyi bir plân ortaya koyan bir siyasetin dili olmalıydı. Militan milliyetçiliği herkes yapabilir, fikri ve teorik manada milliyetçiliğe katkı yapmak ise herkesin kârı değil...

Ve bir şey daha biliyorum: Bir ülkeyi, milliyetçilerinden başka kimse bölemez!

*Bu yazı, bu sütunlarda 2009 Eylül'ünde yayımlandı ve gariptir, 30 yıllık bazı dostlukların sona ermesine yol açtı. Ne şahsiyat, ne de alacak-verecek dâvâsı; sadece fikrî ayrılıklar sebep oldu buna.

Yazının 6 yıl boyunca 'buzluk'ta tazeliğini kaybetmeden durması, yazarın firâset ve zekâvetine değil, hafif tabirle 'içtimai durgunluğumuza' bağlanmalı. Teorik tenkid ve tespitler işe yaramıyor; bir musibeti bizzat yaşamadıkça öğrenmiyoruz. Bu hazin tespitten hareketle şu cümleyi kurmazsam kendime karşı dürüst davranmamış olurum:

Milliyetçilik düşüncesinin temel varsayımı 'millet'tir ve milliyetçiler milletin erdemli, basiretli bir topluluk olduğunu farz ederek dünyaya bakarlar.

İşte benim o noktada büyük tereddütlerim var; belki de bazı eski dostlar, bendeki bu iman eksikliğini tâ o günden fark etmiş olmakla isabetli bir teşhiste bulunmuşlardı.

Olsun; netice itibarıyla şairin dediğin gibi, "Hâlâ duruyor o rüyâ yerli yerinde". Yerinde sayan bu satırların yazarı mıdır, yoksa eleştirmek cür'etinde bulunduğu topluluk mu; ona zaman karar versin!

Eski alışkanlıklar, eski lezzetler...

Şimdilerde ancak attar dükkânlarında bulunabiliyor. Adı konusunda farklı söyleyişler var: Kimine göre 'Meyan'. 'Beyam' denildiği de oluyor, 'Miyam' da. Yaprağından çok köküyle meşhur bir bitki.

Sılâ-i rahim vesilesiyle gittiğim memleketin çarşısında, tadına doyulmaz bir ikindi gezisi esnasında bir seyyar satıcı tablasında rastladım beyam köküne. Misvak diye bildiğimiz köke çok benziyen ve beş-on santimlik parçalar halinde satılan bu kök, mevsimi gelince bollaşır, okul önlerinde üç-beş kuruş mukabilinde öğrencilerin istifadesine sunulurdu. Tadını birkaç kere denemiş ama ağır rayihâlı tadından pek hoşlanmamıştım. Meraklısı boldu yine de. Uç kısmını, aynen misvakta olduğu gibi çakıyla açtıktan sonra çıkan lif kısmı ağızda çiğnenir, sarı renkli tatlı usaresi emilir. Renk maddesi o kadar güçlü olmalı ki ağız içini kolayca sarıya boyar.

Yarıdan çoğu margarin yağından mamul çikolataların eni-konu lüks tüketim sayıldığı ve kıt olduğu bir devirde beyam kökü, fukara takımının başlıca eğlenceliğiydi. Artık hazret, tıbbî faydaları beslenme uzmanlarınca onaylandıktan sonra fukara eğlencesi olmaktan çıkmış, alternatif tıbbın ve lezzetli tatlıların tamamlayıcısı haline gelmiş bulunuyor.

Eskinin fukara yemişi beyam kökü adına büyük terakki!

KREPON KÂĞIDINDAN KEDİ MERDİVENİ

Krepon kâğıdı denilirdi. Onunla önce okulumuzda tanıştık. Her milli bayram gününde öğretmenimizin tembihi üzerine kırtasiyeciden birkaç renk krepon kâğıdı alır, sınıfta hep birlikte bu kâğıttan zincir süsleri (Kedi merdiveni) yapıp pencerelere, duvarlara asardık. Düğün salonlarını, gelin faytonlarını, atları, Kurban Bayramı'nda nişanlı kızlara giden koçları vs. süslemekte de kullanılırdı. Normal kâğıttan biraz daha dayanıklı, enine doğru sıkıştırılarak kırıştırılmış boyalı bir kâğıt türü.

Bu kâğıdın en eğlenceli ve bir o kadar da hazin kullanılış biçimini ailemizin yaşlı hanımlarından duyardık,

- Eskiden makyaj nedir bilmezdik, derlerdi. "Süslenip erkeklerin karşısına çıkmak zinhar ayıp, hatta günahtı ama kadın eğlencelerinde genç kızlar, birazcık krepon kâğıdını ıslatıp yanaklarına hafifçe sürterek allık yerine kullanır, solgun çehrelerine biraz pembelik kazandırmaya çalışırlardı!"

Rujun, allığın, göz farının nimetten sayıldığı yokluk günlerinde makyaj malzemesi!

LOKUMLU PÜSKEVİT HIFZISIHHAYA KARŞI!

İlkokul öğrencilerinin en favori atıştırmalığıydı lokumlu bisküvit. Şeklinden ötürü 'finger' (parmak) diye bilinen dikdörtgen şeklindeki iki bisküvitin arasına ezilerek sandviç malzemesi gibi yatırılır, daha sonra bakkal amcalar onu renkli –ne kâğıdıydı o?- ha, renkli jelatin kâğıdına sarıp iki ucundan bükerek beş kuruşa satarlardı. Bugünün öğrenci velileri çocuklarına karşı son derece hassas ve titiz; eminim ki bakkaldan çocuklarının bakkal amcalarının 'tertemiz elceğiziyle' hazırladığı bu alaturka atıştırmalık tatlıdan aldıklarını bilseler kıyametleri koparırlar!

O günlerde halk sağlığı diye bir şey bilinirdi elbette; hatta Ankara'da enstitüsü bile vardı. Hıfzısıhha Enstitüsü! Kavram olarak bilinirdi ama artık rahatlıkla söyleyebilirim ki elli sene önce filan halk sağlığı hakkındaki duyarlık, bakkalda satılan ürünlere kadar düşmemişti ve daha ziyade sıtma, kolera gibi salgın hastalıklar söz konusu olduğunda hatırlanırdı! Yoğurdun, sirkenin, zeytinyağının kepçeyle; salçanın, tereyağının kaşıkla satıldığı günlerden bahsediyoruz.

Sağlığa uygun ambalaj buluşu sonraki zamanların ürünü olmalıdır.

GEVREK GEVREK BİR GEVREK

On sene kadar önce tatile giderken yolumuz Niksar'dan geçmişti de çarşıda biraz soluklanalım derken bir fırın camekânında onu görünce nasıl eski bir yitiğimizi bulmuş gibi sevinmiştik!

Gevrek bilir misiniz? Tamamen göğe çekilmedi, bazı fırınlarda hâlâ üretiliyor. Niksar'daki fırıncıdan dükkândaki bütün gevrekleri satın aldıktan sonra, "Nasıl yapılıyor bu leziz şeyler?" diye sormuştum. Sırrı ve lezzeti, hamur suyuna katılan nohut mayasında imiş. Hamur mayalandıktan sonra ekmek gibi pişiriliyor, biraz dinlenip bayatlamaya yüz tutulunca dilimler halinde kesilip yeniden fırına sürülüyor. Gevrek bu işte. Okul önlerinde, simitçi tablalarında on kuruşluk bayat simitlerin yanında gevrek de satılırdı.

O ne lezzetti!

MUZIR AMA BÜYÜLEYİCİ BİR RAMAZAN ŞEKERLEMESİ

Ramazan mevsiminin olmazsa olmazıydı o; küçük tahta çubukların ucunda nasıl bir ustalık hüneriyle şekillendirildiğine yıllarca akıl erdiremediğim rengârenk horoz şekerleri. Acı yeşilli, kan kırmızılı, sarılı, beyazlı ve bazen iki-üç renk bir arada ve ille ki horoz şeklinde. Çocukların kalbini fetheden bu muzır tatlının en favori biçimlisi horoz şeklinde olanıydı ama özel kalıplarda koyun, tren, kaz, ördek şekliyle döküldüğü de olur ama onlar biraz daha pahalı satılırdı.

Çocuk oruçlarının en büyük mükâfatı buydu. Eve genellikle avuç büyüklüğünde Tokat çöreklerinin üstüne üçü-beşi saplanarak getirilen horoz şekeri sadece küçüklerin değil, 'tadı nasılmış bakayım' diye utangaç bir girizgâhla eski bir ağız tadını hatırlamak isteyen büyüklerin de hoşlandığı bir Ramazan eğlenceliğiydi ve elbette muzır bir şeydi.

Yaz aylarında saatlerce tezgâh üstünde müşterisini bekleyen bu renkli şekerlerin çarşı tozundan yeterince hissedar olduğu da bu hesaba katılmalıdır!

KIKIRDAKLI ÇÖREK

"Nerede eski tereyağları; onların tadı bugünün hijyenik ambalajlı çiftlik ürünlerinde kesinlikle yok" diyerek eskiyi hasretle yâd eden büyüklerimiz kısmen haklıdır, zira tereyağı dünün Türkiye'sinde en azından hali-vakti yerinde ailelerin mutfağına giren bir gıda idi. Orta hallinden biraz daha kıt gelirli aileler, daha ucuz olduğu için kesim hayvanlarının iç yağını bir kazanda eritip yemek yağını bereketlendirirlerdi. İç yağıyla yapılmış bir yemeğin bugün fukara sofralarında bile lezzetli bulunabileceğini tahmin etmiyorum. Kokusu ve tadı ağırdı.

İç yağı kavrulduktan sonra erimemekte inad eden küçük yağ parçaları en büyüğü nohut cesametinde kavruk parçalar halinde kalırdı ve rahmetli halacığım 'Kıkırdak' adı verilen bu kavruk yağ parçalarından çörek yoğururdu. Ben pek tutmazdım ama mutfak kültürümüzün en ağırbaşlı ve değerli çöreklerinden biriydi.

...

Eski lezzetler, eski hâtıra nesneleri bunlar; yaşı benimkine yakın okuyucular bu listeyi eminim ki yetersiz bulacaklar, haklı olarak "Filancadan bahsedilmemiş ama" diye yakınacaklardır. İstedim ki siz de kendi mazinizi yâd edip, kayıp lezzetlerin izinde zihni bir yolculuğa çıkasınız; yeniden ele geçirmek için değil, sadece şahsi geçmişimizin aslında ne kadar zengin ve geniş olduğunu hatırlayabilmek için.

Yıllar sonra hatırlayabildiğimiz bu küçük ayrıntılar, gitgide küçülen şahsi tarihlerimize şaşırtıcı ve heyecan verici yeni hacimler ilâve ediyor. Sanki daha çok yaşamış gibi oluyoruz.

En azından benim için böyle...

İktidardan razıyım; muhalefeti azledelim!

Bütün kurumları birbirine bağlayan anayasal omurga, cumhurbaşkanının kararlı ihlâlleriyle anlamını kaybetti. Günün birinde miting miting dolaşıp partisine, evet partisine gümbür gümbür oy isteyen bir cumhurbaşkanı da gördük. Bununla yetinmedi, beğenmediği partilerle polemiğe girişti, sataştı, yüklendi, bilinen bütün politik centilmenlik kurallarını sakatladı. Anayasada cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini belirleyen kısım bile şu anda onun keyfî tasarrufu altındadır; istediğine uyuyor, beğenmediğini çiğniyor.

Kanıksadık ve olağan bulduk. İşin inanılmaz tarafı budur ve bu noktada herkes suçlu. Evet, insanlar Cumhurbaşkanı'nın sistematik biçimde taraflı davranmasını sıradan buluyor hattâ, "Adam zaten baştan söylemişti, dürüst bile davranıyor" diye tasvib ediyorlar ve böylece o hâlâ cumhurbaşkanıymış gibi davranabiliyor. Siyasi muhalefet, daha önce görmediği bu cür'et karşısında hâlâ şaşkın ve darmadağın. Bir usul tartışması açmayı bile akıllarından geçirmediler şimdiye kadar. Taşları tahtada keyfi istediği gibi süren bir satranç oyuncusuna karşı kurala uygun yeni hamleler geliştirmek mânâsız, hatta komik. Olan da bu zaten. Muhalefet, usul arızasında direnmek gerekirken esasa daldı ve farkına varmadan tuzağa düşüp cumhurbaşkanının oyun kuruculuğunu kabullendi. Bundan sonra başına geleceklerin vebali kendi omuzlarındadır. Sathı, yani ana kuralı müdafaa etmek yerine ağız dalaşının (hattı müdafaa) kolaylığı, muhalefet için ölümcül sonuçlar doğurabilir.

Bir ay geçti ve muhalefetin sızlanıp durduğu hükümet hâlâ işbaşında; hatta kendini o kadar 'yerlikaya' görüyor ki milli savunma bakanı bile atadı parlamento dışından! Savunma bakanlarını Türkiye pratiğinde ordu da dahil kimse önemsemediği için arada kaynadı gitti fakat bir özgüven gösterisi olarak dikkat çekiciydi.

Anlayacağınız bir ay önce boşuna seçim yaptı Türkiye. Değişen bir şey yok: Net! Biz sadece iktidarın içine 'devlet kaçtı' diye suizan ediyorduk; meğer, HDP de dahil bütün muhalefet bloku da 'devlet sıtması'na yakalanmış, âteş-i aşkıyla morul morul yanmakta. Hükümet, evet sağlam pabuç değil ama muhalefetin "Devlet hatun"un kapısında sıraya girmesi karşısında söyleyecek söz kalmıyor."Ama efendim, bu muhalefet liderleri, seçim meydanlarında ne kadar ağır sözler ettiler" diyerek, bu gibi sahte hamal kavgalarını sahici zannedenler olmuştur mutlaka. Neticesi meydanda. Onu en çok eleştiren, hatta galiz sözler sarfedenler onu en çok meşrûlaştırıyor ve en küçük dâvetinde eteklerini bellerine dolayıp (ayaklarına dolaşmasın diye) bir koşu sarayın yolunu tutuyorlar. Sadece onlar değil; vaktiyle âlim, sâdık ve fâzıl bildiğimiz nice zevat var ki, saray sofrasında bir teşehhüd miktarı oturmak uğruna 'müdâhin'liğe rıza gösterebiliyorlar. Sarayda oturan, halkının genetiğini iyi etüd etmiş kesinlikle. Hakkını teslim etmeli; sahaya hâkim, malzemeyi iyi tanıyor. Hele bu aslan yürekli muhalefet cephesinin dayılana-efelene, bağıra çağıra meclis başkanlığını iktidara bir ikram edişleri var ki, böyle bir ortaoyununa bugüne kadar hiçbir tarihi direklerarası kıraathanesi şahit olmuş değildir!

Eey iktidardan sızlanan safdil çevreler; teşhisiniz yanlıştır. Yarın teneşirde iki elimiz yanımıza gelecek. Şahsen ben şahitlik ederim: İktidar elinden geleni yaptı: Adaletsizlik, israf, yolsuzluğa karışmak, yandaş kayırmacılığı vs... Hiç saklamadılar ki ayol! İktidarı suçlamak artık hakşinaslık değildir; bilakis bunca iyi kesilmiş 'muz orta'ya rağmen topu ağlara takamayan siyasi muhalefeti gözden geçirmek, hatta azletmek gerekiyor. İsterseniz bir deneyin; muhalefeti azletmek, hükümeti değiştirmekten daha kolay olmayabilir. Niçin

diyeceksiniz; çünkü bunlardaki konfor ve keyif, -en geniş mânâsıyla 'Devlet!'- iktidarda yok yahu!

Bu akıllar benden saraya armağan olsun

Avrupa'nın doğu sınırı Yunanistan mı; Avrupa nerede başlayıp nerede sona erer, sorusuna AB, yıllar önce Yunanistan'ı birliğe katarak cevap vermişti. Nerede hata yaptıklarını gayet iyi biliyorlar ama öyle kararlar vardır ki, yanlış olduğunu bile bile altına mührü basarsınız (Bkz. Bazı seçim sonuçları!). Mutsuz evliliklerin çoğunun temelinde en azından böyle tedirgin edici bir sezgi vardır; "Olmayacak gibi görünüyor ama bir deneyelim, belki iyi olur!.."

Avrupa Birliği, Türkiye'nin üyeliği konusunda kesin kararlıydı. Balık kavağa çıksa bile bizi AB'ye almayacaklardı ve ben bu tutumlarından ötürü Avrupalıları çok iyi anlayabiliyorum. Türkiye'yi tahlil ederken takındıkları soğukkanlılığı Yunanistan için gösteremediler ama. Onlarsız bir birliğin ne tadı olabilirdi ki? Ev, araba, kotra, jet uçağı, hatta yük helikopterin bile eksik değil ama Allah kahretsin, köyünde ananın tandırında pişen tezek kokulu katmerin tadını hiçbir restoranda bulamıyorsun! Yunanistan'sız bir AB, Avrupalılar için bile fazlasıyla rasyonel, fazlasıyla renksiz ve fantezisiz görünüyordu...

Bu irrasyonel hesaba İtalya, İspanya, Portekiz'i filan da katabilirsiniz...

Olmadı, parayla saadetin satın alınamayacağını bir daha gördük. Komşularımızın geçimlik modeli, meselâ Almanya gibi verimli değil. Gemi taşımacılığı, turizm, hizmet sektörü ve birazcık tarım geliriyle Yunanistan orta halli ekonomiler arasında tutunup kendini mutlu sayabilirdi. Yunanistan'ı Avrupalılar gibi yaşayıp bir Yunanlı gibi üretmek perişanlattı!

Ne garip, komşumuzun bizim gibi derin anayasal ve hukuk problemleri yok; onlar darbeler, cuntacı generaller, kıtlık, hatta Alman işgalinin ardından iç savaş badirelerini bizden önce atlattılar. Yunanlı dostlarımız, sulh ceza hakimliklerinin keyfi kararlarından, hükümetin yedi düveli paralel ilan edip gazetecileri içeri attırmasından veya hükümetlerinin –her zaman olduğu gibi Arnavutluk veya Türkiye'yle hırgür etmesinden sızlanmıyorlar. Onların derdi, AB fonlarından oluk oluk akan eurolarla şişirilen refahın, çöküşe geçmesi. Demokrasi tıkır tıkır işlemekte fakat ekonomi tıknefes. Bu iki güzellik nedense bizim bölge ülkelerinde biraraya gelmiyor pek.

Gelse zaten biz de Arda gibi Barselo-na'ya transfer olur, hepten kurtulurduk!

Bizi Yunanistan gibi olmaktan kurtaran şeylerin başında vaktiyle Avrupalıların ödünü koparmaklığımız geliyor ve bunun yanına petrolsüzlüğü de katabilirsiniz. Avrupalılar bize Akdeniz kuşağı ülkelerine gösterdikleri kolaylık ve samimiyeti asla göstermeyecekler ve bunun için onlara teşekkür etmeliyiz. Bu arada Kemal Derviş'in 2000 başlarında sallanan Türk ekonomisine yazdığı sert perhiz reçetesini unutmayalım; ona hâlâ bir teşekkür borcumuz

var; tabii Derviş'in esaslarını koyduğu mali disiplini iyi uygulayan AKP'nin maliye bürokratlarına da...

AB rüyasını her zaman saygıyla karşıladım ama onlar bile gerçekçi olmak zorundalar. Almanya, İngiltere, Fransa ve kuzey Avrupalı formda ekonomilerle sınırlı kalması gereken bir aile eğlencesine, Akdeniz kuşağı ülkeleri başta olmak üzere Doğu Avrupa'yı, Baltık coğrafyasını filan davet etmek hiç mantıklı değildi. Doğruluğu tartışmalı olsa bile tarihi hâtıraların hâtırı bile bir yere kadar. Kadim Yunan medeniyeti bugünkü Avrupa'ya bazı değerler ilkah etmiş olabilir ama bugünkü Yunan komşularımız, bu geçimlik modelleriyle AB için taşınması fazlasıyla ağır, tembel, keyifçi ve lâfçı bir uzak akraba gibi duruyorlar.

Şöyle yapsak diyorum oruç kafayla: Yunanlı komşularımız bize hukuk devleti, demokratik standartlar, güçler ayrılığı, bağımsız yargı gibi konularda katkıda bulunsalar; biz onlara mali disiplin, katı bütçe politikaları ve halka açıktan sosyal yardım organizasyonları mevzularında yardımcı olup gül gibi geçinsek. Karşılıklı silahlanma yerine de o paralarla ortak fabrikalar kursak... Süper olmaz mı?

Bu akıllar benden saray yönetimine armağan olsun; haydi bakalım!

O odada neler konuşuldu?

Bir halı saha kadar büyük odanın en ucunda, pencere kenarında dikilerek gecikmiş bir baharın yeşile boyadığı çevre tepeleri ve Ankara siluetini seyreden adam, kapının açılıp kapandığını, misafirin saygılı adımlarla yaklaştığını, hatta geldiğini duyurmak için hafifçe ‘öhö öhö' yaptığını duymasına rağmen istifini bozmadı. Bakışlarında ufku delip daha ötelere nüfuz etmek isteyen bir cephe kumandanının azmi okunuyordu ve sağ elini aynı M. Kemal Paşa'nın Kocatepe'deki gibi ceketinin aralığına sokmuştu. İkinci ‘öhö öhö'den sonra, misafirin görmediğinden emin olarak ‘lâhavle makamında' yüzünü ekşittikten sonra bütün vücuduyla ağır ağır döndü:

-Vaay Ahmetçiğim; sen buraların yolunu bilir miydin yav?

Ziyaretçi sarsıldı; en azından daha sıcak bir karşılama bekliyordu. Böyle anlarda ne kadar önceden hazırlık yapsa da defansı dağılıyor, içinden yere uzanıp, “Ben bunu hak etmedim, ben bunu hak etmedim” diye höyküre höyküre ağlamak geliyordu. Ne olursa olsun sarsıldığını belli etmemeliydi ama; zeki ve ince bir karşılık paniği toparlamasına yardım edebilirdi. Bir müddet düşündükten sonra dedi ki:

-Büyüklerimiz bize çağrılmadığın yere gitme diye tembih etmişlerdi, belki ondandır efendim. Davet ettiniz de icabet etmedik mi!..

Uzun boylu adam içinden, “Yav buna bir haller olmuş galiba” diye endişelendi. Dostça elini sıkarak iskemlede yer gösterdi, oturdular. İlk hamle ev sahibinden geldi:

-Çocuklar nasıl, büyüyorlardır inşallah?

-Eksik olmayın efendim; ellerinizden öperler. Pek yüzlerini görmüyoruz ama malum...

Uzun boylu adam başını salladı; biliyordu tabii. Sanki konuşmasalar da anlaşıyorlarmış gibi teklifsizce gülümsedi misafirine. Misafir neş'elendi hemen, "Beni seviyor, beni seviyor" diye tekrarladı içinden; oysaki bazı kötü amcalar, 'Reis seni sildi; bozgunun bir numaralı sorumlusu olarak seni görüyor, derini yüzecek ha' diye doldurmuşlardı. Muhatabının gözlerine sevgiyle bakarak, sıcak, tatlı bir ifade aradı. Yoktu ama öyle bir şey. Mendilini çekerek alnında biriken terleri kurulamaya davranırken uzun boylu adam konuştu. Sesine dostça bir yakınlık vermek istemesine rağmen otogarlardaki anonsları andıran bir umursamazlık vardı.

-Yav dedi, 'Biliyorsun âdettir, işte böyle çağırırsın filan. Baş başa kalırsın odada. Görevi verirsin sen bişeyler yap diye. Elâlem zannedir ki üüf bunlar kim bilir neler konuşuyorlar... Alâkası yok tabii. Ne var ki basına karşı 'girmesiyle çıkması bir oldu' dedirtmemek lazım. Bi ara resim çektiririz, sonra benim biraz işim olacak yan odada. Burada günün gazeteleri var, bakarsın tamam mı? Birazdan dönerim.'

Misafir memnun bile oldu; adamla baş başa kalmak geriyordu her defasında. Gazetelere hızla göz attı, hepsi de havuz gazeteleriydi maalesef. Tam odadan çıkmak üzereyken ev sahibine seslendi:

-Affedersiniz efendim; başka gazete yok mu acaba; bizimkiler kabak tadı veriyor çünkü; birini okuyunca hepsini görmüş oluyorsun da...

Uzun boylu adam başını hafifçe çevirip gülümsedi:

-İşte burda haklısın dedi. 'Komodinin alt gözünde muhalefet gazeteleri var; onları okumak daha heyecanlı, çocuklar kimse görmesin diye saklamışlar, oradan alır sonra yerine koyarsın tamam mı?

Tam kapıdan çıkarken komodinin alt çekmecesindeki gazetelere hamle eden misafirini uyardı:

-Meydan'ın bulmaca ekini doldurayım deme sakın! Yengen büyük bulmacasına hasta; ben de yatmadan sudokuyu çözmeden uyuyamıyorum. Okey?

Yarım saat sonra ajanslar, hükümeti kurma görevinin bir ay sonra nihayet başbakana tevdi edildiğini duyurdular.

Makyavel ölmedi, kalbimizde yaşıyor

Turistik bir gezi için İtalya'ya, Floransa'ya giden bir aile dostumuz bana oradan hediye olarak ne getirmesini istediğimi sorduğunda hiç tereddüt etmeden, ufak bir Makyavel büstü ısmarladım.

Rönesans kültürüne hayran Batılılar gibi evini veya kütüphanesini birilerinin büstüyle süslemek merakım yoktur. Bırakınız büstü, yakın zamanlara kadar aile büyüklerimizin soluk ve silik fotoğraflarını duvara asmanın bile hoş karşılanmadığı bir iklimde büyüdüm ve eminim çoğumuz hâlen öyledir.

Pekâlâ buzdolaplarının yüzüne yapıştırılan magnetli şehir sembollerinden birini de rica edebilirdim… Niçin Makyavel?

O UĞURSUZ KLASİK!

Yeterli eleman sıkıntısı çekildiği için hasbelkader beş-on sene kadar siyaset bilimi dersi vermişliğim var. Antik Yunan'la başlayıp modern zamanlara kadar hızlı adımlarla sömestr sonuna yetiştirmeye çalıştığım siyaset filozofları arasında Makyavel, siyaset tarihinin her dönemine ışık tutan az sayıdaki fikir adamlarından biri, hatta tekiydi. 16. yüzyılın ilk çeyreğinde kaleme aldığı ‘Hükümdar' adlı eseri tam mânâsıyla bir klasiktir daha doğrusu ‘Kara', eski tabirle ‘Meş'um klasik'. Floransa hükümdarı Lorenzo de Medici'ye hitaben bir özel mektup üslûbunda kaleme alınan eserin özelliği şudur: Makyavel'in Medici'ye verdiği öğütler kendisinden önceki ve sonraki bütün siyasi olayları anlamak ve izah etmek için –her bedene uyan çok kullanışlı bir elbise gibi- elverişlidir. ‘Hükümdar'da yazılanların eşiğinde durakladığı ve izah edemediği bir siyasi süreç yok gibidir. Sadece büyük bir ahlâki doktrin va'zeden ve uygulayan çok az sayıdaki liderin pek istisnâi siyasi macerası karşısında çaresiz kalır Hükümdar ve onlar dünya tarihi göz önüne alındığında o kadar azdır ki, istatistik açısından yok derecesinde bile sayılabilirler. Bu görünüşüyle o hem eski zamanlara ait hem de daima yenidir çünkü Makyavel, diğer siyaset filozofları gibi yönetim şekilleriyle, en iyi yönetim tarzının hangisi olduğuyla ilgilenmez; doğrudan ‘güç'e yoğunlaşmıştır. Siyaset biliminin de kalbi güçtür. Siyasi gücü elde etmek ve onu hep elde tutmak. Floransa Dükü Lorenzo de Medici'ye verdiği öğütlerde, siyasetin kalbine nasıl doğrudan indiğini, aşağıdaki alıntılarda göreceksiniz.

İNSANLAR NANKÖR, KAYPAK, İÇTEN PAZARLIKLI, SİNSİ VE KORKAKTIR!

“İktidarda kalmak isteyen bir hükümdarın iyi olmamayı öğrenmesi, böyle davranması, gerektiğinde de böyle davranmaması gerekir.”

“Halkını birlik içinde ve kendine bağlı kalmak isteyen bir hükümdarın acımasız gibi kötü bir sıfattan gocunmaması gerekir, çünkü biraz merhametsizlik, daha fazla ölümlere ve yağmaya yol açmak daha merhametlicedir.”

“Korkulan biri olmaktansa sevilmek mi iyidir, yoksa sevilmekten korkulmak mı? İkisi de gereklidir ama bu ikisini bir araya getirmek zor olduğu için bunlardan birinden vazgeçmek gerekirse korkulmak tercih edilmelidir. Çünkü insanlar nankör, kaypak, içten pazarlıklı, sinsi, tehlike karşısında korkak, para canlısıdır. Tehlike uzaklarındaysa onlara iyiliğin dokunduğu

sürece yanındadırlar; kanlarını, mallarını, çocuklarını verirler sana ama tehlike yaklaşınca yüz çevirirler."

"Hükümdar sözünün eri olması kendisinin sevilmesini sağlamıyorsa, kendisinden nefret edilmesini önleyecek derecede korku salmalıdır; bunların ikisi pekâlâ bir araya gelebilir."

"Başkasının malına el uzatmaktan kaçınmalıdır, çünkü insanlar babalarının ölümünü mal kaybına uğramaktan daha çabuk unuturlar."

"Ordularını yönetmek zamanı geldiğinde hükümdar merhametsiz davranabilmelidir çünkü böyle yapmazsa ne ordusunu birlik içinde tutabilir, ne de silahlı çatışmaya hazır tutabilir onları."

"Bir hükümdarın sözünün eri olması şüphesiz erdemdir ama gerektiğinde verdiği sözle kendini bağlamayan hükümdarların büyük işler başardıkları, yaptıkları hilelerle insanları etkiledikleri unutulmasın. Sonuçta böyleleri, dürüstlüğü üstün tutanlara galebe etmişlerdir."

"Siyasetin iki yolu var; ilki kanunlarla öteki kaba kuvvetle. İlki insana, ikincisi hayvanlara mahsustur. Öyleyse hükümdar insanları da hayvanları da iyi kullanmayı bilmelidir. Bunlardan biri eksik olursa diğeri etkili olmaz."

"Sağduyu sahibi bir hükümdar eğer verdiği söz kendine zarar verecekse ve söz vermesini gerektiren sebepler de ortadan kalkmışsa bu sözü tutmamalı. İnsanların hepsi iyi olsaydı bu nasihat doğru olmazdı ama insanların çoğu kötü oldukları ve verdikleri sözü tutmayacakları için hükümdarın da verdiği sözü tutması gerekmez. Ve ayrıca sözünü tutmayan bir hükümdar, daima davranışı açıklamak için haklı bir gerekçe bulacaktır."

"Aldatmak isteyen daima aldanacak birilerini bulur."

"Hükümdarın bütün yöneticilik vasıflarına sahip olması gerekmez ama öyleymiş gibi görünmeyi bilmelidir."

"Affedici, sözünün eri, insancıl, dürüst, dindar görünürken aklını öyle ayarla ki gerektiğinde tam tersine davranabilesin. Hükümdar devleti ayakta tutmak için çoğu defa verdiği söze, iyiliğe, insanlığa ve dine karşı çıkmak zorunda kalabilir; öyleyse iyilikten uzaklaşmamalı ama gerektiğinde kötü olmayı da bilmelidir."

"Hükümdar tebasına daima inançlı, dürüst, merhametli ve tepeden tırnağa dindar görünmelidir ve bunların içinde en mühimi dindarlıktır. İnsanlar çoğunlukla elleriyle değil gözleriyle karar verirler; herkes görür ama pek azı gerçekte ne olup bittiğini anlayabilir."

"Sıradan insanlar daima görünüştün etkilenirler ve dünya sıradan insanlarla doludur."

AHLÂKSIZ DEĞİL AHLÂKÜSTÜ

Makyavel'in hükümdarı bu öğütleri ne kadar ciddiye aldı bilinmez fakat dünya siyaset tarihine bu gözle baktığında görürüz ki ‘başarılı' hükümdarların çoğu böyle davranmışlar ve kendilerini iktidara gelmek ve korumak noktasında ahlakî bir kayıtla sınırlandırmaktan kaçınmışlardır.

Makyavel, bu uğursuz öğütleri sıraladığı için hükümdarlar böyle olmuyor; aslında Makyavel kendisinden önceki devirleri ve kendi dönemini inceleyerek vardığı sonuçları özetliyor sadece. Makyavel için siyaset, hayatın diğer alanlarından farklı ve ayrı bir süreçtir. Ahlâksızlık değil, ahlâk dışı ve üstüdür. Sıradan insanlar elbette iyi huylu, itaatkâr, kanunlara saygılı, dürüst ve inançlı olmalıdır ama bu, hükümdarları bağlamaz. Onlar, sonuçta halkın iyiliği için ‘kötü' olabilmeyi bilmelidir.

Makyavelli, siyasi sürecin kalbindeki iktidar olgusunun tabiatını bütün çıplaklığı ile sergilediği için lanetlenmeli midir? Ben o fikirde değilim, tam aksine ona, siyasi süreci bütün çıplaklığıyla gösterdiği için minnet duymak gerekiyor.

Ve küçük bir son not: Eğer yukarda okuduklarınız, içinde yaşadığınız zamanı ve siyasi aktörlerini size hatırlatmıyorsa bu yazı çöpe gitmeyi hak etmiş demektir!

Paraşüt: İyi fikir!

Ee n'aaptın Ahmetçiğim; uslu durdun mu, yaramazlık yapmadın di mi ben yokken? Söylemeyi unuttum, şurada kuruboya takımı, pastel, kağıt filan da olacaktı canın sıkılırsa resim yaparsın diye.

-Teşekkür ederim efendim, bu arada ben biraz düşündüm de...

-Neey? Başını bir yere çarpmadın değil mi? Sahurda ne yedin bakiim sen? Ne demek düşünmek yav? Düşünme yetkisini sen kimden alıyorsun bakiim. Neydi kuralımız tekrar et bakiim...

-Peki efendim: ‘Düşünen kafalara zararlı fikirler üşüşür/ Büyüklerimiz herşeyi bizden iyi düşünür!”

-Aferin; ayrıca düşünmek başağrısı, ülser, migren yapar. Ben de öyle çok düşünmüyorum zaten. Çaldım sayıra, Mevlâm kayıra hesabı... Bizim elemanlar düşünüyorlar benim yerime...

-Çaldım sayıra değil efendim; saldım çayıra diye biliyorum ben...

-Bak bu huyun hiç iyi değil Ahmet; biraz yalnız kaldığında hemen cozutuyorsun; yok ‘ben biraz düşündüm de' filan, yok efendim ‘öyle olmaz böyle olur'. Yav Ahmet, ben senin gibi profesörlerin düzinesini cebinde gezdiren adamım kardeşim. Misâl Burhan! Hani pazarlamacı değil de, hukukçu olan. Neydii n'ooldu? Anladın! Binaenaleyh ukalâlık yapma. Ha, ben hiç yanlış yapmam mı; hâşâ! Yaparım fakat ilerde müsait bir yerde kendim düzeltirim. Sen kim

oluyorsun len? Seni düşünmen için mi getirdim buralara ben? Dediğimi yap yeter. Uzat bakayım ellerini; tırnaklarını kestin mi? Aferin. Mendilin temiz mi? Sakın burnum aktı diye temizlik mendilini kullanmayacaksın tamam mı? Ha! Şimdi seni niçin çağırdım? Çünkü bir hükümet kurman gerekiyor şekil itibariyle...

-Kurarız efendim, basit; ben ş'aaparım hemen...

-Neey? Burada ne anlatıyorum iki saattir ben Ahmet? Sana görev filan vermiyorum aslında anla artık yahu. Mış gibi yapıyorum tamam mı? Zinhar hükümet filan kurmayacaksın. Bak yeniden tane tane anlatıyorum. Şimdi, Deniz'e çektiğim basit bir numara adamları kördüğüm etti. Moralleri sıfır. Allah bunlara parmak versin, tırnak vermesin; biraraya gelirlerse bizi pastırma gibi doğrarlar Aametçiim; ömrümüzün artakalanı mahkemelerde geçer. N'aapacağız, sarhoşu ayıltmayacağız. Anladın?

-Anladım efendim, peki efendim!

-Aferin, böyle uslu ol; şimdi bu haftayı lay lay lom ziyaretlerle geçirirsin. Ne var ne yok, çoluk-çocuk nasıl, yengeye selam vs.

-Ama efendim, biri bekâr biliyorsunuz, yenge muhabbeti olmaz onunla!

-Kolay çocuğum; onunla şöyle fânuslu, kandilli, enten-dantel bir mevzu açarsın; bilirsin sen böyle tuhaf şeyleri. Meselâ dersin ki, 'fanusun panzehiri, kandilin yürek yağıdır'. Adam bunu çözene kadar yarım saat geçer, sen, 'iftar vakti yaklaştı; yengen maydanoz istediydi' diye müsaade ister kalkarsın. Maksat işi bayram ertesine devretmek. Gelecek hafta, bayram yorgunuyuz, oruçtan çıkmış gönüllerimizi istirahat yağmurlarıyla sulayalım dersin; adamların eli mecbur, sen ziyaret etmezsen bekleyecekler. Öteki perşembe günü ikinci tura başlarsın. Cumalar tatil zaten, mübarek gün. Öteki haftayı dişim ağrıyor der kapatırsın. Sonrasında biriyle daha görüşürsün ve ona dersin ki, "Filanca var ya, senin aleyhinde çok ağır şeyler söyledi bana fakat terbiyem elvermediği için sana söylemiyorum; ayrıca koğuculuk da fena bir şeydir, kesinlikle yapmam." Onbeş gün bunlar birbiyle didişir. Bizim basındaki çocuklar da alttan alttan üflerler tartışma sönmesin diye...

-Havuzdakiler yani...

-Yav ortalık yerde havuz deme; çocukların moreli bozuluyor.

-Şey, 'Morel' değil de efendim, moral olacaktı... Ay afedersiniz dilim yansın!

-Ahmet, hemen git, bak şuraya yazıyorum; eğer bu iki ay zarfında hükümet kurmaya filan kalkarsan sırtına bir paraşüt takıp seni Halep'in üstüne attırırım. Yeminle ha...

Biz ‘aydınlar' öyle kolay istifa etmeyiz ayol!

Biliyorsunuz, dershane meselesinin ‘eğitim'le uzaktan yakından ilgisi yoktu ve tamamen devrin başbakanı Tayyip Bey'in şahsî ‘Cemaat' alerjisinden ibaretti. Tayyip Bey, Hizmet hareketinin yarım asırda markalaştırdığı dershaneleri kapatarak insan kaynağını kökünden keseceğini hesaplıyordu. Bu ‘parlak' hesaba en başta AKP'liler inanmadılar ve dershanelerin fişini çekmekle görevlendirilenler işe hep gönülsüz başladılar. Saçma sapan bir fikirdi ve eğitim hayatımızın temel zaaflarıyla alâkası yoktu. Ayrıca bu dershanelerde kimin çocuğu ilâve destek eğitimi almamıştı ki...

Uzatmayalım, dönemin başbakanı parti içinden yükselen itirazlara aldırış etmedi, bu kirli değneği o âna kadar bulabileceği en halîm-selîm, en sempatik ve çelebi milletvekiline teslim etti; Nabi Bey, iğneden korkan çocukları tatlı diliyle ikna eden ‘Tonton doktor amca' tipinin maarifteki uzantısıydı sanki. Hani o ünlü hemşire posteri gibi...

Onun bu sevimsiz ihâleyi niçin ve hangi şartların tazyikiyle kabul ettiği, benim için insan ruhunun ve dolayısıyla umumi tarihinin en mistique sırlarından biri olmuştur. Bu konuda onlarca spekülasyon geliştirebilirim ama –şu işe bakınız- kendimi bile ikna edemiyorum. Hayır, parti içinde bu işi üste para vererek yapmaya teşne; ota-sebzeye, tabiata, şuna-buna âşık olmaya her daim hazır; otoriteye hayran; ezmekten ve ezilmekten marazî, hattâ behimî bir zevk duyan onca eleman dururken sadr-ı muazzamın hangi ince fikirle, ‘N'ayıraayır; bu tozlu çuvalı ancak Nabi kardeşimiz silkeleyebilir' diye ayak dirediği esrârını hâlâ koruyor.

Nabi Bey'in bu ihâleyi hangi ümmîd ile üstlendiği de muamma: Acaba, “Dershane işi leblebi çekirdek; onu sür'atle halleder, ardından Hasan Âlî Yücel, merhum Tevfik İleri gibi efsâne bir maarif vekili olurum” diye mi düşünmüştü bilinmez. Bırakınız dershane kapatmayı filan, anlı-şanlı Fatih Sultan Tablet projesini bile ağız tadıyla tahakkuk ettirmekten uzak bir bakanlık bürokrasisiyle, ‘gökten ecdâd inse' bile milli eğitimde başarılı olamayacağını kestirememiş miydi? Üstelik ardında nice başsız bedenlerini gezdirip duran sâbık Maarif vekili varken, bu nasıl bir hesap, bu ne mene bir hırs-ı pîrî idi?

Ona hiç etrafında, “Yapma üstâd; bu uğursuz berzaha nice koçyiğitler atıldı; her biri perişân oldu. Bu yaştan sonra astronomide bir ihtimâl muvaffak olma ihtimâlin var ama Maarif'te asla!” diyebilecek bir dostu kalmamış mıydı? Yoksa bil'akis, “İşte senin de ikbâl günlerin geldi üstâd, var git dershanelerin ocağına öyle bir incir ağacı dik ki yedi düvele şan olsun” mu demişlerdi? Sahi ne demişlerdi acaba?

Hâtıralarını yazdığında bu ayrıntıları da öğreniriz. Neticede n'ooldi? AYM, bu saçma-sapan kanunu kökünden iptâl etti. Bu durumda ona düşen siyasi vazife, “AYM üyelerinin bile çoğunlukla iptal ettiği bir kanunu matah bir şey kabul ederek iki yıldır icraat yaptımdı. Yahu ben istifa etmeyim de kimler etsin?” kavliyle ve izzet ü ikbâl ile bâb-ı maariften çekilmektir!..

Yani ben olsam çekilirdim ve işte o yüzden bugün meselâ bir maarif nâzırı filan değilim. Nabi Bey bunu yapar mı; zannetmiyorum. Niçin zannetmiyorum, çünkü iptâl kararından bu yana neredeyse 48 saat geçmesine rağmen bunu yapmadı ve bundan sonra da yanaşmayacaktır. O, bunu vaktiyle “Ne yaptımsa başbakanın talimatıyla yaptım; başbakan da istifa etsin” diyen ve sonra nedense lâfını geriye alan o eski bakan gibi şahsî bir mağlubiyet etmez ve bunda haklıdır. Mağlubiyet daha küllîdir ve partinin şahs-ı mânevisini de kapsıyor.

İşin tuhaflığı şurada; vaktiyle dershanelerin eğitimde fırsat eşitliğini zedelediği için kaldırılmasından yana şeyler yazıp çizen biri olarak, “Oh oldu işte, kapatamadınız; hadi istifa edin gaari” yollu şeyler yazıyor olmam, Türk aydının içinde düştüğü epistemik ve alefortenfonik bir şaşkınlıktır ama olsun; bu arada kendimi aydından saymanın keyfi bana yeter dostlar!

Meselâ!

Değerli basın mensupları; bayram namazımızı kıldık. Cami çıkışında böyle siyasi bir açıklama yapmak günün mânâ ve önemine pek uygun düşmüyor ama içerde hutbeyi dinlerken bu bayramın anlamı üzerine düşündüm biraz. Kalbime bir yumuşaklık, gönlüme bir rikkat geldi. Dedim ki kendi kendime, yav dedim bu ümmetin en ednâ kulu ben miyim ki, aziz milletimin yarısı öteki yarısına muğber! Komşu komşuya selâm vermiyor, kırk yıllık arkadaşlıklar sarsılmış. Aynı kıbleye secde eden mü'minler selâm verdikten sonra birbirini görmezlikten geliyor. Yav dedim, benim bu işte hiç taksîrim yok mu? Olmaz olur mu arkadaşlar. Elbette var. Dedim ya, içime bir inşirah geldi; sanki bu mübârek günün ve vaktin ruhûniyetiyle içim, vicdânım yıkanıp durulandı.

İşte buradan beni seven sevmeyen herkese hitab ediyorum. Ben bazı şeyleri yanlış yaptım. Eski ahbabları gücendirip kırdım, haklarında ağza alınmaz pek çok elfâz-ı galîza sarfettim; ocaklarına incir ağacı dikmekten başlayıp, insanın kanlı düşmanından bile esirgemeyeceği suyu bile esirgedim. Buna mukabil eski düşmanları kendime dost edindim ki bunlar senelerden beri yedi ceddimize ağza alınmayacak lâflarla sebb ü şet ederler idi. Siyâset fena bir şey değerli basın mensupları; iktidar derseniz deniz suyuyla hararet gidermek gibi. İçtikçe doyamıyor, aksine daha beter susuyorsunuz ve işte nitekim al takke ver külâh eski düşmanları mahkeme önünde ibrâ ettik; akladık. Eski dostları ise gücendirdik, âh aldık. Vaktiyle bizi de hasbî dualarına katan güzel insanların vebâline girdik. İnanın ki değmezmiş. İşte hep söylerim, yarın emr-i Hak vâki olduğunda dört metre kefen, iki metrekare mezardır dünyadan nasibimiz. Onca kul hakkıyla Hakk'ın divânına gidilir mi? Kafama dank eden budur.

Şimdi seçimler oldu; millî irâde bir şekilde tecellî etti lâkin baktım hiç içime sinmemiş. Zoruma gitti, n'aaptım; mecburen hükümetteki arkadaşları da baskı altına aldım. Halbuki gelişmeleri kendi tabiatına bıraksam şimdiye kadar çoktaan hükûmet kurulurdu. Parti de bir şekilde kendini hizmetleriyle affettirmenin yolunu bulurdu. Müsaade etmedim, edemezdim.

Haydii, bu defa muhalefeti birbirine düşürmek gerekti. Benim için çocuk oyuncağı tabii. Sağolsunlar bunlar o kadar saf ki; iki manevra ile darmadağın oldular fakat yazıktır. Olan neticede memlekete oluyor. Beşyüz kişiyle yeniden iktidara gelsek ne olacak ki? İnsan bazı şeyleri değiştiremiyor. İşte tâ Gezi olaylarından beri tansiyonu yükselte yükselte işleri bu raddeye getirmekten pişmârım. Şöyle bir bakıyorum; parlamenter sistemi aksatan benim. Onca seyyiatıma rağmen yine de millet bana teveccüh etti, bu mevkie getirdi. İşlere selefim gibi bîtaraf, pasif bir duruşla vaziyet etmek yerine hırsım kabardı, sistemi tıkadım, kendim bağladım tamamen. Şimdi düşündüm ki sistemin önünden çekilip işleri kendi tabiatına bıraksam hem millet rahat edecek hem de sistem.

İşte bu mübarek günün sabahında şu güzel caminin önünde milletime açıklıyorum. Ben bir değil hayli yanlışlar yaptım. Nerede Suriyeli bir çocuk görsem uykularım kaçıyor. Ülkem kalitesiz demokrasiler liginde açık ara birinci durumda. İnsanlar birbirine düşman. Ne için? Sırf benim yüzümden. Partideki pek çok temiz kalpli arkadaşı da ardımdan sürükleyip hatalarıma zoraki ortak ettim; benden yıldıkları için mecburen savunmak zorunda kaldılar ve vicdanları sakatlandı. Uzatmayacağım; yine işimin başındayım fakat artık paydos; müdahil olmayacağım. Sistemin kendini arındırmasına, parlamenter demokrasinin işler hale gelmesine yardımcı olmak için sadece anayasadaki yetkilerimin bir kısmını -o da çok gerektiğinde- kullanacağım. Yargı mensupları müsterih olsunlar; artık iktidar baskısı üzerlerinde olmayacaktır. Hukuka ve vicdanlarına göre karar versinler. Bürokratlar da iktidar yağcılığını bırakıp herkese eşit davransın. Kimse bana güvenip zalimlik, gaddarlık yapmasın. Benim vebalim bana yeter. Haydi hepinize iyi bayramlar arkadaşlar...

Bir toplumun ahlâkını bir kişi bozabilir mi?

Bugün bayramın son günü. Bayramınız feyizli olsun. Nice bayram gibi bayramlara inşallah...

Ramazan'da şöyle enine boyuna bir değerlendirme yapamadık; bu yıl öncekine nazaran sanki TV kanalları sayısında sıra dışı bir artış var gibi geldi bana (seçici algı bu galiba). Mevcut kanallarda Ramazan dolayısıyla yapılan dini yayınlar dikkat çekiciydi. Günün herhangi bir saatinde rastgele ekranlara göz atan biri, kolayca, “Bu Türklerin tamamı çok dindar fakat dini konularda çok da bilgisiz olmalılar ki yıllardan beri sabah akşam en basit konular bile bıktırana kadar tekrarlanıyor” diyebilirdi.

Dindarlaşıyor muyuz; zannetmiyorum. Bana daha ziyade sekülerleşiyormuşuz gibi geliyor; yani dinden uzaklaşıyor, olup-biteni daha çok din dışı bir düzlemde ele alıp değerlendiriyoruz fakat bu esnada dini lafızlar ve kavramlar ağzımızdan düşmediği için kendi kendimizi kandırıyoruz. Ramazan'ın gündelik işleyişinde dinden bu kadar bahsedilmesi, sanılanın aksine dine sadakatimizin yüksekliğini değil, galiba din ile ilgili sıkıntılarımızın olduğunu imâ ediyor.

BARAJIN KAPAĞINI KIMILDATMAK

Toplumların genel davranışlarında (huy) ani ve dramatik kırılmalar, değişimler oluyor mu? Meselâ 12 Eylül darbe döneminden etkilenmiş pek çok sol tandanslı yazar-çizer, Türkiye'ye bürokratik yozlaşmanın, rüşvetçiliğin, fırsatçılığın, kayırmacılığın, ezcümle kamu hayatıyla ilgili kokuşmanın Özal'la birlikte başladığını ileri sürüp dururlar. Bir insanın, toplum hayatında bu kadar belirleyici olması bana hep abartılı göründü. Bu hususta şöyle düşündüm: Özal, toplumda var olmayan bir şeyi harekete geçiremez, olan bir eğilimi de yok edemez; ancak, bir barajın kapağını hafifçe aralamak gibi küçük kanuni düzenlemelerle yeni bir çığırın başlamasına yol açmış olabilirdi. Hâlâ tereddüd içindeyim. 1980'in yaz aylarında haramdan kaçınan birisi, 6 ay sonra, hangi saikle ve nasıl dizginden çıkabilirdi ki?

O eğilimler zaten vardı bünyede; kamu gücünü kullanan ve yön verenlerin vebal ve sorumluluğu işte o yüzden büyük. Kanunsuzluk karşısında küçük bir taviz, insanların içindeki kötü huylu yaratığı açığa çıkarmak için bir kıvılcım görevi yapıyor olabilir mi?

BİZ Mİ MUTAASSIBIZ, DEDELERİMİZ Mİ?

Beş-altı yıl önce Türkiye'de çok dikkat çekici bir tarih araştırması yayınlandı ve bu araştırma sonuçları tartıştığım konuyla ilgili özel bir örnek teşkil ediyor.

İsrail Ben Gurion Üniversitesi öğretim üyesi tarihçi Prof. Dr. Dror Ze'evi'nin, Ekim 2008'de Kitap Yayınevi tarafından yayımlanan “Müslüman Osmanlı Toplumunda Arzu ve Aşk: 1500-1900” kitabından bahsedeceğim. Bu kitap, belirtilen dört asır içinde Osmanlı hayatında cinsiyetle ilgili suçlara nasıl yaklaşıldığı noktasından hareketle dünle bugün arasında bir mukayese yapıyor: Araştırmacının genellikle Kadı sicillerindeki hükümleri istatistik metodlarıyla tasnif ederek vardığı sonuç şaşırtıcıdır: ‘Dört asır içinde cinsiyet meselelerine bakışımızda dramatik bir değişim yaşanmıştır ve bu değişim özellikle 18. ve 19. yüzyıllar arasında görünür hale geliyor!'

Dr. Dror Ze'evi mesela 16. asırda Osmanlı toplumunun cinsiyetle ilgili cürümler konusunda, 20. yüzyıla, hatta bugüne göre daha rahat, daha mülayim ve liberal olduğunu ileri sürüyor. Ona göre üç asır önceki dedelerimiz, bizden çok daha sofu ve mutaassıp değillerdi veya şöyle ifade edelim; biz onlardan özellikle cinsi ahlâkla ilgili konularda daha fazla tutucu davranmaktayız.

Doğru olabilir mi? İlk anda, tam tersi olması gerektiğini zannediyorsunuz: “Öncekiler bizden daha çok dinibütün ve ahlâklı idi, zaman ilerledikçe modernliğin de tesiriyle gevşedik, ahlâk bozuldu vs...”

Ze'evi'ye göre Hicaz mıntıkasındaki Vahhabi ayaklanması ve 1853 yılında başlayan Kırım Harbi, Osmanlı toplumunun ahlâk telakkilerini değiştirerek daha puriten (sofu), tavizsiz ve katı bir dindarlığa yol açmıştı. İsteyen kitabı daha etraflı inceleyebilir ama benim anladığım

kadarıyla yazar, ahalinin Kırım Harbi dolayısıyla İstanbul'da konaklayan İngiliz ve Fransız askerî kuvvetlerinin şehir hayatında mutaassıplaşma istikâmetinde bir değişimi tetiklediğini öne sürmektedir. Hicaz'da Osmanlı güçlerine karşı isyan eden Vahhabi güçlerinin savunduğu Selefîlik doktrinin de sofuca telekkilerle ilham vermiş olabileceği bir başka ihtimâl.

Bizim tarih etüdlerimiz, böyle ‘ıvır-zıvır' konuları görmeyecek kadar majör mevzularla ilgilidir; dolayısıyla Dror Ze'evi'nin bu araştırmayla “milli birlik ve bütünlüğümüze kasdederek bizi içte bölmeye” çalıştığını da düşünenlerimiz çıkabilir muhtemelen. Daha iyisini, daha etraflı ve kapsamlısını, daha güvenilir olanını yapmadığımız sürece bu gibi ilginç tezleri ciddiye alıp tartışmaktan kaçınamayız.

Şu meşhur ‘17-25 Aralık Haftası'nda başlayan sürecin, yukardaki iki örneği hatırlatır tarzda toplum ahlâkı üzerinde manidar bir tesir yapmış olabileceğini düşünüyorum. Birtakım istatistik verileri ve araştırma sonuçları bu önyargıyı doğrular mahiyette ama genellemeden çıkıp daha özel ve kesin bir yargı geliştirmek için henüz hâlâ çok erken (Tarihçiler, insanı sinirden çatlatacak derecede ağırkanlı ve acelesiz insanlardır!).

Gözler önünde işlenen kolektif bir cürme seyirci kalmak, insan ruhundaki birtakım direnç eşiklerini zayıflatabilir; az önce bahsettiğim gibi bunun geçmişte örnekleri var. Evet tartışma götürür olgular bunlar ama olup-biten pek çok hadiseye uygun bir arka plan teşkil ettiği de inkârdan gelinemez.

Son derece ciddiyete alınıp titizlikle araştırılması gereken bir yolsuzluk iddiasının, tam da suçluları hatırlatan bir telâş ve sinir nöbetiyle kapatılmaya kalkışılması ve bu esnada itham edilenlerin alelacele aklanarak, görevlerini yerine getiren görevlilerin bir yıldan beri hapislerde tutulması herkesin gözü önünde oldu. Her şey alenî idi! Türkiye, soğuk savaş döneminin SSCB'si değil çok şükür; onlarca polis memuru bir yıl önce tam da Ramazan günlerinde ‘Sahur operasyonu' ile tutuklandı ve o tarihten beri her şey, savcıların, hakimlerin, gazetecilerin hapse atılması gibi vahim gelişmeler kamuoyunun bilgisi altında cereyan ediyor.

Burası Gulag takımadaları değil, herkesin her şeyden haberi var ve işte bu bilgilenmişlik ortamı içinde toplumun verdiği kritik kararları büyük bir kesinlikle takib edebiliyoruz.

Dört kişiden birinin namaz kıldığını, üç kişiden birinin oruç tuttuğunu söylüyor araştırma şirketleri; en büyük araştırma şirketi ise 10 kişiden 4'ünün bile bile zanlıları himâye eden, yolsuzluğu hırsızlık saymayan bir zihniyeti onayladığını gösteriyor. Nedir bunun anlamı sizce?

Açık açık değil imâ ile konuşuyorum. Ne de olsa bu bir bayram yazısıdır!

Bir de profesör olacak güya!

Bernard Lewis ismiyle ilk karşılaşmam fakülte yıllarında oldu; onun ‘Modern Türkiye'nin doğuşu' adlı ‘klasiği' bizim ders kitabımızdı. Pek çok satırını karalayıp kenarına ‘haşiye' olarak ağır şeyler not ettiğim kitabı sonradan elden geçirince cahillik ve dar görüşlülükten doğan eleştirilerimin densizliğini görüp utandığımı itiraf ederim.

Lewis şu anda 99 yaşında; adını en son Ermeni hadiseleri hakkındaki yorumuna kızan Fransız yargısının onu 1 Frank cezaya çarptırmasıyla hatırlamıştık. Geçenlerde, Ötüken'de Nurhan Alpay'ın masasında yeni bir kitabını gördüm; eşiyle birlikte kaleme aldıkları ‘Tarih notları-Bir Ortadoğu Tarihçisinin Notları' başlıklı bu mesleki hâtıra eserini herkese, ama özellikle tarih meraklılarına hassaten tavsiye ediyorum. Eser 2012'de kaleme alınmış (Arkadaş Y., 2. Baskı, İst. 2015, 428 s.)

İslâm ülkelerinde Arap Baharı ve demokrasi rüzgârını değerlendirdiği kısımdan bazı özetler nakledeceğim; değerlendirmesini yer darlığından olayı size bırakıyorum.

Lewis, batılıların seçimi demokratikleşmenin zirvesi olarak gördüğünü ama 1933'te Hitler'in tamamen hür ve adil bir seçimle geldiğini hatırlatıyor. Arap-İslâm dünyasının hürriyet ve demokrasi talebini doğru tercüme etmek gerektiğinden bahsederken Hamas'ın hür ve adil seçimle iktidara gelmesine rağmen neticede demokratik bir rejim kuramadığını öne sürüyor. Lewis'e göre Arap dünyası için hür ve adil seçimler güvenilmezdir, zira Ortadoğu'da dini partiler ötekilere göre bir üstünlüğe sahiptir. İmamlar ve camiler vasıtasıyla diğer siyasi gruplara açık ara avantaj kazanmışlardır ve topluma tanıdık ve yerli bir siyaset dili [Din dili] kullanabilmektedirler; buna mukabil batılı demokratik kavramlar aynı ölçüde henüz kavranamamıştır. Bu halde batı tarzı seçimlerle sıkıntıları çözmek bir tarafa mevcut problemler daha da ağırlaşabilir. Böyle bir durumda İslâm ülkelerinde demokrasi genel seçimler yoluyla değil de sivil toplum vasıtasıyla ve mahalli kuruluşların güçlendirilmesiyle, ‘tedricen' gelişebilecektir.

Lewis'in üç yıl önce Mısır'da Müslüman Kardeşler için öne sürdüğü öngörülerin büyük oranda doğru çıktığını görmek insanın canını acıtıyor: “Müslüman Kardeşler eğer iktidara gelirse sonuçları Mısır için bir felâket olabilir.” Ona göre benzer örgütler Ortadoğu'da hükümran olursa ortaçağ karanlığına dönmeleri muhtemeldir. Korkutucu bir tahmin ve bu tahminin bir kısmı daha şimdiden doğrulandı bile. Batılı kavramların İslâm dünyasında farklı karşılık bulmasına dair şaşırtıcı bir örnek veriyor Lewis: “Batı dünyasında sürekli özgürlükten bahsediyoruz. İslam dünyasında özgürlük siyasi değil kanuni [medeni hukuk çerçevesinde] bir kavramdır. Özgürlük köleliğin karşılığıdır… Eğer köle değilseniz özgürsünüz… Tek kelimeyle onu anlamıyorlar, bunun siyaset veya yönetimle ne gibi bir ilgisi olabileceğini merak ediyorlar… İslam toplumunda iyi yönetimin karşılığı adalettir [Yani özgürlük değil!]

“Batı dünyasında insanlar piyasada para kazanıp, bunu siyasi nüfuz ya da erişim elde etmek için kullanırlar. Ortadoğu'da geleneksel uygulama, iktidarı elde etmek ve bu iktidarı para kazanmak için kullanmaktır.” diyen Lewis, bu fikrini Sultan Abdülmecid zamanında Osmanlı donanmasında danışmanlık yapan Sir A. Slade'den aldığı bir sözle güçlendiriyor: “Eski düzende soyluluk, mülklere bağlı olarak yaşardı. Yeni düzende ise devlet yeni soyluluğun mülküdür.”

Sonuç itibarıyla Lewis, İslam dünyasında demokrasinin geleceği hakkında karamsar: “[Onların] Bizim sahip olduğumuz türde bir şey inşa etmek kabiliyetinden yoksun olduklarını kabul etmemiz gerekir. Biz ne yaparsak yapalım, onlar tiranlar tarafından yönetilecektir”!

Neyse ki Türkiye'de demokrasinin geleceğinden bahsetmiyor Lewis. Öyle bir densizlik yapsaydı ona ağız dolusu ‘‘Hadi ordan oryantalist herif; bir de profesörüm diye geçiniyor!” der geçerdik.

İslamcılık tartışılıyor; ya milliyetçilik?

17-25 Aralık yolsuzluk tartışmalarıyla beraber, Türkiye’de İslamcılığın meşruiyeti tartışılmaya başladı. Bu hususta hâkim tez, Cumhuriyet’in kurulmasından bu yana üvey evlat muamelesi gören, itilip kakılan ve şüpheli etiketiyle yaftalanan İslami kesimin, AKP iktidarı ile birlikte devletin merkezine taşındığı için “Fena fi’d-devle” mahiyetine büründüğü idi. Yani İslamcılar ilk defa iktidar nimetlerine kavuşup devletin pek çok kurumunu doğrudan kontrol etmeye başladıklarında tarihî tezlerini terk edip ‘İslam davası’ndan çok devletin bakış açısını sahiplenmişlerdi.

Bu tartışmaya yeni bir boyut getirmek iddiasında değilim fakat İslamcıların iktidarı ele geçirmesi, aynı derecede önemle tartışılması gereken bir başka meseleyi görünmez kılıyor. Bu mesele milliyetçilerin devletle ve dolayısıyla siyasetle ilişkisinin doğurduğu ve doğurması muhtemel arızalardır.

İslamcılar, iktidarı kontrol etmeye başladıklarında temel tezlerinden ve özellikle bu tezlerin temelinde durduğu varsayılan ahlaki zeminden öteye savruldular ama milliyetçiler henüz böyle bir imtihanla göğüs göğüse gelmedi. Zayıf ortak olarak katıldıkları birkaç koalisyon ortaklığındaki performansları ise soğukkanlılıkla değerlendirilmedi. Çünkü ‘Millet’ onlara iktidarın tamamını kontrol etme yetkisi vermemişti! Dolayısıyla milliyetçilerin doğrudan devlet iktidarı karşısında takınacakları tutum daima bir varsayımdan öteye gitmedi.

Milliyetçi fikriyat, 1969’dan beri siyasi bir partiyle temsil ediliyor; henüz tek başına iktidar olmadıysa da kısa süreli iktidar ortaklığı ve daha çok muhalefetteki tutum ve davranışlarından hareketle bazı tespitlerde bulunmak mümkündür.

Türkiye'de milliyetçi düşüncenin özünde 'Devletçi' bir çekirdek var. Bu yaklaşım, milliyetçiliğin romantik ifadelerinde kendini "Devlet-i ebed müddet" sloganıyla belli eder. Devlet-i ebed müddet, toplumların hayatında devletin -gerekirse millete rağmen- öncelenmesi fikrine yaslanır. "Millî devlet, güçlü iktidar" sloganının ışığında devlet, toplumdan daha güçlü olmalıdır; o, tek tek fertlerden ve toplumdan yüksek ve hayati bir değer ifade eder. Devlet ve dolayısıyla 'kamu düzeni' riske girdiğinde ferdî hakların, demokratik hukuk düzeninin ve kurumların bir süreliğine olsun askıya alınabileceği peşinen kabullenilir.

Milliyetçilik, Türk siyasi hayatında kabaca bu tezlerle temsil edildi ve şimdiye kadar yüzde 20 civarında bir seçmen desteğinden daha ileride bir siyasi başarı gösteremedi. Oysaki geleneksel muhafazakâr sağ çizginin partileri, yumuşak bir milletçilik retoriğini sahiplenmekle beraber demokratik kurumlara, temel şahsi hakların korunmasına ve kalkınmacılığa öncelik vererek çok daha başarılı oldular. Milliyetçi bakış açısıyla toplum, milliyetçi partiden daha çok halkın refahını ve hürriyetleri savunan sağ partilere destek verirken, milliyetçi partiyi merkeze göre marjinal bir yerde bıraktı.

Buna rağmen milliyetçi parti 69'dan bu yana siyasi yelpazedeki varlığını, iktidar olamayacak yüzdelerle korumayı başardı. Çünkü Kürt meselesinin demokratik yollardan çözülmesi sürecinde devletin muhtemel tavizlerinden endişe duyan seçmen, milliyetçi partiyi âdeta 'tehlike ânında başvurulacak' bir siyasi avadanlık olarak gördü. Seçmen, milliyetçi partiyi tek başına iktidar olacak ve yeni bir kalkınma ve toparlanma vizyonu verebilecek bir yerde görmüyor ama elden çıkarmaya da razı değildir.

İslamcıları, 'İçlerine devlet kaçtı' veya 'iktidarın büyüsüne kapıldılar' gibi gerekçelerle yargılamak doğru ve gereklidir fakat milliyetçilerin tek başına iktidar ihtimalinde İslamcılardan daha demokrat davranabilecekleri konusunda hiçbir garanti yoktur. Partinin sözcüleri ve yayın organları bilakis her krizde, siyaseten muhalif olmalarına rağmen nihai planda 'Devlet'i temsil ettikleri gerekçesiyle toplumun demokratik talepleri karşısında 'devlet' ve dolayısıyla iktidarı fazlaca yıpratmamayı tercih ediyorlar.

İtinasız bir söyleyişle, 'İslamcıların içine devlet kaçmış olabilir' fakat Milliyetçilerin içinde o zaten hep vardı!

Türkiye'de milliyetçi partinin geleceği varsa, günün birinde –ümit ederim ki fazla gecikmez!- gereğinden fazla büyük ve cabbar devlete karşı tek tek fertlerin ve bir bütün hâlinde toplumun demokratik haklarından yana esaslı bir siyaset değişikliğine gitmeleri şarttır. Aksi takdirde, uluslararası çevrelerin de devreye girmesiyle Türkiye'ye dayatılacak zoraki bir barış oldubittisinden sonra milliyetçi parti, barajın altında kalarak eriyen ve ufalan bir nostaljik kurum hâline gelecektir.

İstikbâl TKP'nin!

Katliamı duyunca hemen, “Bu saldırı olsa olsa NATO'ya, Shangay beşlisine, o olmadı Yeni Zelanda'ya filân karşı yapılmıştır” diye düşündüm. Niye yalan söylemeli, Türkiye hiç aklıma gelmemişti! Meğer öyle değilmiş, başbakan “Yav kardeşim görmüyor musunuz, bu saldırı Türkiye'ye karşıdır” deyince ayıktım. “He yav, bu niye daha önce aklıma gelmedi ki” diye utandım, yerin dibine geçtim.

Başbakan söylemese nerden haberim olacaktı? İşte birkaç dil bilen, koca üniversite profesörü, dış politika ve derin strateji uzmanı, akıllı bir başbakana sahip olmanın nimeti budur dostlar. Kadrini bilelim.

Yandaş kalemlerden biri uyandırmasa onu da düşünemeyecektim ha... ‘Tek yürek olmak zorundayız' diye hatırlatmış. Böyle şümûllü, derin ve zekî düşünebilen insanlarla birlikte –Kahretsin!- bir kere daha milli birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz zor zamanlardan geçiyoruz. Yandaş yazmasa, onun da farkında olmayacaktım (Böyle ot gibi yaşayıp gidiyoruz anlayacağınız...)

İşte başbakan onu da hatırlatıyor eksik olmasın, “Şimdi dört partinin genel başkanı olarak ortak bir resim verelim, deklarasyon yapalım” diyerek (Şöyle güzel bir selfie, Türkiye düşmanlarının ödünü koparır vallahi!) benim gibi aklıkıtların aklına asla gelmeyecek müthiş bir adım atıyor. Vay bu açıklamayı imzalamayanın haline! Bunun iki faydası var. İlki şu; bildiriye imza koymayan kendiliğinden saldırının sorumluluğunu (Ebe!) üstlenmiş olacak. İkincisi ise bu melâneti işleyen terör odaklarına korku salmak, akıllarını başlarından almak; çünkü o mel'un teröristler bilir ki biz, milli beraberlik ruhuyla birbirimize sımsıkı sarıldığımız zaman onları perişan ederiz!

Böyle başbakanlığı ben de yaparım diyorum, ciddiye almıyorsunuz. Mârifet başarısızlıksa, başta dışişleri olmak üzere bilumum milli politikaları duvara toslatmaksa bu kadar mesarife, heyecana, gerilime gerek yok arkadaşlar. Ayrıca yeni kabineye, koalisyon görüşmesi filan da zaman kaybı. ‘Topal ördek' hükmündeki sâbık hükümet, çok şükür işbaşındadır ve gerektiğinde cayır cayır yeni personel atayabiliyor meselâ mürnah kadrolarına. Evet, can sıkıcı ufak tefek bazı ayrıntılar yok değil; meselâ olup biteni onlar da benim gibi TV'lerden öğreniyorlar ve biz sefil vergi mükellefleri onca fiyakalı istihbarat teşkilatlarına niçin katkıda bulunduğumuzu bilmiyoruz ama kusur sayılmaz o. Türkiye'de istihbaratın fonksiyonu ‘haber alamamak'sa bu gerçekle yaşamayı öğrenmemiz gerekiyor (ve yine hatırlatıyorum; istihbarata verdiğiniz paranın onda birini bana verin; sizi kesinlikle bir şeyden haberdar etmemek konusunda size daha iyi hizmet ederim!)

Evet, hükümete filan gerek yok. İki parti arasındaki ‘istikşâfi' müzakereler, yok efendim iskandiller, elenseler, kapı önlerinde basına havalı demeçler vermek de lüzumsuz. Durup

dururken müstekşifliğin ne gereği var? Bunların başındaki keşşaf herkese yeter. "Efendim önce bir boş vakitlerinize denk getirip koalisyon protokolünün ana hatlarını ulu ve sayın genel başkanlarımıza götüreceğiz; onlar bir hafta içinde iki rekât hâcet namazını müteâkiben istihâreye yatacaklar; yeşil görürlerse ne âlâ! Acele etmeden ayrıntılar üzerinde titizlikle duracağız" vezninden kem-kümler, komik olmayınız lütfen. Hükümet zaten işbaşında ve gördüğünüz gibi hiçbir şeyi yönetememekte gayet başarılı. Bu esnada bütün yapmamız gereken sadece bütün toplum olarak hizaya geçip 'tıp' diye nefesimizi tutmak ve milli birlik ve beraberlik hizâsını bozmamak. Ölürsek de bu yolda fedâ olsun.

Buradan muhalefete sesleniyorum; alayınız birden kalıbınızın adamı çıkmadınız; bir arada çoğunluğu sağlamanıza rağmen ufak kabile hesaplarına yatıp inisiyatifi yine müstafi bir hükûmete devrederek Meclis'in konfor ve rehavetine kapıldınız. Daha zarlar yere düşmeden kaybettiniz. Yürüyünüz alayınız birden erken seçime. AKP'nin zulmü ve adaletsizliği, sizin toplam aklınızın basiretinden daha evlâdır be!

Seçim günü gelince ben yapacağımı biliyorum (TKP kapatılmamıştı değil mi yahu?)

Gönülsüz dâmat ve Amerikan mandaterliği

Birdenbire gündeme düşen cinayetler, bombalar, suikastlar, pusular, sert demeçlere bir mânâ vermek zordu. Birbirinden ölesiye nefret eden iki terör örgütünün aynı anda Türkiye'ye saldırıya kalkışması da garipti. Derken önemli bir gelişme yaşandı ve en azından ben bunca fitne eylemini anlamlandırabilecek bir cevaba ulaştığımı zannediyorum.

Gelişme şu: Şimdiye kadar İncirlik üssünü kullanmak için Türkiye'yi sıkıştırıp duran ABD yönetimi, önceki gün sürpriz bir şekilde muradına erdi. Türkiye 'kerim' devlettir! Bununla yetinmedi, koalisyon hava gücüne kendi uçaklarıyla destek vermeyi de kabul etti. İlginç bir ayrıntı daha var, Türkiye, bütün bu 'güzellik'lere 'şartsız' izin veriyor.

Türkiye'de hükûmetin anayasal pozisyonuna kimsenin, hele hele hükûmetin hiç aldırış ettiği yok; 'Biraz bekleyelim, bu önemli kararı yeni ve güvenoyu almış bir hükümete bırakalım' diyen çıkmadı. Müstafi de olsa hükûmet hükûmettir diye düşünüyor olmalılar ki, karar hemen bakanların imzasına açıldı.

Başkanlık tartışmalarına artık bir son verelim; birilerinin gönlündeki başkanlık işte böyle bir şeydir: Hükümet kurulmamış, bu kritik karar Meclis'in bilgi ve onayına sunulmamış ama 'bir kişi'nin tasvibi ile hemen uygulamaya konuluyor. Yeni sistem, meraklılarına, bu arada sandığı görmeden paçaları sıvayarak kendi kendine erken seçim startları veren siyasi akıllara hayırlı olsun. Bakalım önlerindeki boş havuzu ne zaman fark edecekler?

Böylece ABD yönetimi, bizimkileri futbol tabiriyle "tek ayak üstünde" yakaladı, kontrpiyede bıraktı. Bizimkilerin şimdiye kadar İncirlik'i kullandırtmamak ve Suriye'ye girmemek

noktasında gösterdiği dirayete şaşıyor ve hayret ediyordum. Ee, iktidar olarak ne kadar afif ve aile terbiyesi almış olsalar da câzip tekliflere karşı dayanmanın da bir hududu var.

O hududu geçtik şimdi; gözler şen, gönüller rûşen olsun. Trafik kazası var diye trafik polisine pusu kurmanın, hudutta karakola ateş açmanın, şenliğe giden çocukların ortasına canlı bomba salmanın, Alevilerle Kürtleri birbirine kırdırmanın ardındaki siyasi kafa, ‘ikinci bir emre kadar' kına tedarikinde bulunmak veya makyajlarını tazelemek üzere istirahate çekilebilir.

Türkiye'deki Kürt meselesinin görüşüldüğü masayı tekmeleyen iktidar, Suriye'deki Kürt meselesine ‘Gönülsüz dâmat' pozlarında müdahil oldu. Bundan sonra Türk askeri, Kuzey Suriye'deki Kürt kantonlarının güvenliği için ABD güçleriyle birlikte devriye atacak, hattâ -eli mecbur!- sert kara çatışmalarına dahi girecektir.

Büyük fotoğraf netleşti. Başta Dışişleri Bakanlığı'nın dinlenmesi olmak üzere Başçalan vs. türünden hesapların sızdırdığı kayıtların orta vadede hangi maksada hizmet ettiği de belirginleşiyor. Ortadoğu ve Balkanlarda Osmanlı modeli bir büyük bölge devleti kurmak için yola çıkanların bugün tutunabildikleri yer, Irak, Suriye ve elbette Türkiye'deki Kürtlerin güvenliğini garanti etmek için risk üstlenen ABD politikalarına istemeye istemeye katkıda bulunmaktır.

Modern Enver Paşa'mızın romantik hayalciliği, bölgedeki ABD çıkarlarının kunt duvarlarında ufalandı. Ne ‘derinlik'miş ama...

Bundan sonra ufak fotoğraflara bakmaya gerek var mı bilmiyorum; meselâ Şanlıurfa dahilindeki herkesin şahsi güvenliğinden sorumlu kişinin, şehit cenazesi başında ‘Abiler' edebiyatı yaparak alenen ve resmen aczini itiraf etmesini eleştirmek bile lüzumsuzdur. Bu şahsın güvenlik hizmetlerinde istihdamı, bu parlak açıklamasından sonra vahim israf olur; iktidar, tez elden bu değerli şahsı muhtemelen Sayın Ala'nın boşaltacağı koltukta değerlendirmelidir!

Son söz HDP ve dolayısıyla PKK'ya; Türkiye siyaseti izlemek anlaşılan bu arkadaşlarda doku alerjisine yol açıyor. Türk gibi davranmalarını beklenmek haksızlık olur fakat ‘Türkiyeci', nihai tahlilde Türkiye'den yana tutum takınmak, Kürt siyasetine Türkiye'de büyük ufuklar açabilirdi. Parlamentosunda gümbür gümbür temsil edildikleri ülkenin yanında durmak yerine Amerikan mandaterliğini tercih ettiler.

İslâmî fetişizm mi?

Bu yazıyı kaleme alıp almamak konusunda tereddüdlerim var.

Haldun Taner, “Yalıda Sabah” adlı hikâye kitabında buna benzer bir iç hesaplaşmasından bahsediyor; diyor ki,

-Yazsam mı yazmasam mı diye hâlâ kararsızım. Yazsam aklımdan şüphe eden çıkabilir, yazmasam yazarlık vicdanıma yediremiyorum. Korkunun kalemine yapışması ölüm demektir yazar takımına. Yazar dediğin yazacak. Açıksözlü ve yürekli olacak. Yazar olmak inandırıcı olmak mıdır, yoksa samimi olmak mı diye sorsalar samimi olmayı seçerdim ben. Hatta gülünç olma pahasına.

Bunu baştan göze alıyorum." (Karşılıklı adlı hikâyeden)

BÖYLE PİDEYE CAN MI DAYANIR YAHU?

Önce, yanda gördüğünüz bir fotoğrafa göz atmanızı rica ediyorum: Fotoğraf bir iftar masasını gösteriyor. Hangi parti olduğu önemli değil, bir muhafazakâr partinin ilçe yöneticileri toplanmış iftar ediyorlar. Masanın ortasında kocaman bir Ramazan pidesi. Pidenin üstünde, muhtemelen çörekotuyla yazılmış bir Lâfz-ı Celâl ibaresi: Allah.

Pidenin üçte biri konulduğu 'protokol' masasında yenildikten sonra artanı diğer masalara dağıtılmış.

İkinci fotoğraf, Kutlu Doğum Haftası dolayısıyla bir il müftülüğünde yapılan törenden çekilmiş. Pastalı kutlama yapılıyor; pastaya Kur'an-ı Kerim şekli verilmiş ve iki sayfası pastaya nakşedilmiş.

Üçüncü fotoğraf ise, Lâfz-ı Celâl'in üç boyutlu mücevher kakma biblosu. Bu biblolar son yıllarda hızla yayıldı ve özellikle muhafazakâr kanalların dini sohbet programlarında orta sehpanın üstüne kurularak televizyoncu tâbiriyle 'görsel zenginlik' amacıyla kullanıldı. Bu bibloların hayli çeşidi var. Genellikle Efendimiz'in adını taşıyan biblolarla birlikte pazarlanıyor. Bu iki kelimeyi câmilerde mihrabın her iki yanında birlikte görmeye alıştığımız için göze batmıyor, yadırganmıyor, hatta belki çoğumuz sevimli buluyor. Belki de bulunduğu ortamı İslâmileştirdiği bile düşünülüyor. Pek çok evde ve büroda vitrinlerde, masa üstünde veya sehpalarda gururla sergilendiğini biliyorum, görüyorum.

Soru şu: Şu fotoğraflardaki manzara içinize siniyor mu? En azından "Birşey yanlış olmalı ama ne?" duygusu uyandırıyor mu sizde? Yoksa çoğunluk gibi "Ne var ki bunda; dinin alâmetlerimizi yaşadığımız çevrede görmek ve sergilemek en tabii hakkımız" diye mi düşünüyorsunuz?

Cevabınızı bilmiyorum; ben evvelâ kendi fikrimi söyleyeyim.

MÜ'MİNLER GAYBA MI İMAN EDER; SEMBOLLERE Mİ?

İslâm 'Ekmel din'dir; yani Hz. Âdem peygamberle başlayan tevhid akîdesinin en son, en kâmil ve en mükemmel ifâdesi. Peki, Efendimiz'in bizlere ulaştırdığı 'İslâm haberi' niçin en son ve mükemmel olanıydı?

Nâçiz fikrimce dinin kemâl noktasına gelmesi, İslâm akîdesinin bütün insanlar tarafından kavranıp anlaşılabilecek bir soyutluğa erişmesiyle oldu; yani, Efendimiz'den önceki nebî ve resûllerin getirdiği haber tâ başından beri aynı olduğu halde hitab ettiği kitle önceki ümmetlere göre biraz daha gelişip, soyut olanı anlayabilir hale geldiler. Kur'an-ı Kerîm bu nazarla okunup incelendiğinde görülür ki bir silsile içinde peygamberler, iman teklif ettikleri ümmetlerinin itirazlarını, onları ‘maddî' ve görünür alâmetlerle (mucizeler) ikna yoluna gitmişlerdi. Son peygambere gelene kadar toplulukları Vahdaniyet'e ikna etme metodları somuttan başlayarak soyut olana doğru tedrici bir gelişme takib etmiştir. Efendimiz'in getirdiği İslâm haberi ise serâpâ ve sadece soyut bir fikir bütünü olarak tecellî ediyor.

Bu bakış açısıyla Kur'an son derece soyuttur; teklif olunan soyut bir fikir bütünüdür. “Kitab” kavramına biz işte bu mânâyı veriyoruz, yani içinde yazılı olan şeyler hakkında, başkaca maddi bir delil ve isbata gerek duymadan imân ediyoruz ve ‘Kitab' esasen kelimelerden ibarettir. Kelime ne kadar soyut ise Kitab da o kadar soyut.

Görülebilen, ölçülebilen, test edilebilen bir habere imanla, sırf kelimelerden (Kitab) ibaret bir habere iman arasında bana göre dinler tarihinin sosyolojisi bulunuyor. Meselâ Nuh veya Musa Aleyhisselâm'ın ümmetleriyle Efendimiz'in ümmeti arasındaki sosyolojik ve zihnî farkı anlamak lâzımdır. Efendimiz'in iman teklif ettiği kitle, Allah'ın vahyini sadece kelimelerden (Âyet) ibaret şekliyle anlayıp inanacak derecede kıvama erişmiş ve kemâline varmıştı.

İBRAHİMî DİNLERDE TASVİR YASAĞININ ANLAMI

Üç büyük dinin (Musevilik ve Hıristiyanlıkla birlikte İslâm) müştereken yasakladığı tasvir meselesine de bu nazarla bakılmalıdır. Evimizin duvarlarındaki aile büyüklerinin hatıra fotoğraflarına bile tahammül etmeyen takvâ anlayışını da bu çerçevede görüp anlamak gerekir.

Sırf Allah'ın güvenilir ve emîn kıldığı uyarıcıları vasıtasıyla nakledilen bir fikre, mücerret bir habere iman etmek, Müslümanları diğer ümmetlerden ayıran ve üstün kılan en mümtaz niteliktir, çünkü Kur'an'da mü'minler ‘gaybe iman eden' zümreler olarak tarif ediliyor; yani mü'minler salih bir habere, mücerred mânâdan ibaret âyetlere, onun mânâsı inanır, ikna olurlar; mü'minler iman konusunda görünür nesnelere, isbata, determinist ilişkilere hâcet görmezler. Onlar akıllarını ve kalplerini kullanarak hakikate erişebilecek derecede zihni soyutlama kabiliyetine sahiplerdir zaten. Beyinleri ise somut olanı anlayacak derecede kemâle ermiştir. Onlar için –aynı ilkokul çocuklarına yapıldığı gibi kapının üstüne kapı, tahtanın üstüne tahta yazmak lâzım değildir.

GERİCİLİK Mİ; GALİBA ÖYLE!

Benim yorumum budur. Bu yorum çerçevesinde dini kavram ve sembollerin illâki görünür ve hattâ üç boyutla ifade edilir bir görselliğe büründürülmesi, bana sanki dinler tarihinde geriye doğru gidiş, beşeriyetin cahiliye zamanlarına doğru bir sürükleniş olarak görünüyor.

İSLAMî FETİŞ? MÜMKÜN MÜ?

Bir Müslüman'ın, diğer bazı din mensuplarını feci hatâlara sürükleyen tarzda kutsal kavramları görünür hale getiren iki veya üç boyutlu fetiş nesnelerine ihtiyacı var mı?

Sözlük ‘fetiş' kavramını iptidai toplulukla has bir yanılgı gibi tarif ediyor; buna göre fetiş kabilenin, bazen tek tek insanların tapındığı canlı, cansız, tabii veya sonradan yapılmış nesnedir ve bir nevi kutsallık, uğurluluk atfedilen bu nesnelerin gizli güçleri ya da anlamları olduğuna veya bir tanrıyı barındırdığına ya da temsil ettiğine inanılır.

Hiç şüphe yok ki Kâbe veya Kur'an şeklinde pasta veya üzerine mukaddes kelimeler yazılan pide yaptırıp âfiyetle yiyenler makbul bir iş yaptığını zannediyorlar. Hattâ onlar, konu putperestlikten veya fetiş nesnelerinden açılınca hayli sert tepki vermeyi de dindarlığın gereği sayarlar. Onları eleştirmiyorum fakat dindar insanlara kanaat önderliği yapan çevrelerin bu gibi basit ayrıntı görünen konularda bir ihmâl içinde bulundukları açıktır.

Diyanet'in bu noktada hakkını teslim etmeli; pasta skandallarına sert tepki gösterdiler ama daha yapmaları çok ikaz noktaları var geride.

Etrafınıza bu nazarla dikkatle göz gezdirdiğinizde, bu satırlarda işaret edilmemiş daha nice benzer örneklerle karşılaşacaksınız. Oysaki iman etmek ve imanın mucibince amel etmek için bizim hiçbir aksesuara, nesneye ve yardımcıya ihtiyacımız yok.

YERYÜZÜ MESCİDİMİZ

Efendimiz'in şu sözüne bayılırım ve özetlemeye çalıştığım bu muhataralı konuyu çok iyi özetliyor:

“Yer yüzü bana mescid ve sebeb-i tahâret (temizlik sebebi) kılındı. Onun için kim olursa olsun namaz vakti gelip çatmış ise bulunduğu yerde namazı kılıversin.” (Müslim, Mesâcid 3, hadis no: 521; Buhârî, Salât 56, hadis no: 84)

HDP, PKK'ya ‘hayır' derse!..

Havuz gazetelerinin ‘İşte böyle vururuz, hizaya getiririz' yollu laflarına bakmayın siz.

Güyâ operasyonun hedefi, Suriye'nin kuzeyinde IŞİD'in, Irak'ta ise PKK'nın tehdidini kurutmakmış. O tehdit kaynakları en azından üç seneden beri faaliyetteydi ve o zaman değil de şimdi şahinleşmek için geçerli hiçbir sebep yok. Tabii, Suruç'ta IŞİD'e fatura edilen bombalı eylemin zamanlamasındaki anlamı hesaba katmazsak! Bu eylemin gerçek faillerini teşhis etmeden başta hudut ötesi hava harekâtı olmak üzere IŞİD hedeflerini bombalamanın

hikmeti anlaşılmıyor. Sade IŞİD değil, ‘Havalanmışken PKK hedeflerini de vuralım' dercesine cepheyi genişletmenin hikmeti de askıda; kezâ içerde ârıza çıkarması muhtemel odakların sinir uçlarına yönelik baskın ve tutuklamalar da öyle...

Birkaç filo kaldırmakla IŞİD ve PKK caydırılabiliyorsa niçin beklediniz diye sormazlar mı adama. Kökü, hatta kılcal damarları Türkiye'nin sosyolojik dokusundan beslenen bu oluşumları havadan bombalamanın çare olmadığını bilen bir Allah kulu yok mu Ankara'da? Bunlar herkesi kör âlemi sersem mi sanıyorlar?

İktidarın âniden ilhama tutulup şahinleşmesinde basiret izi görmüyorum; madem tehdid idiler, niçin 3 yıl boyunca beklenilmiştir ve daha gülüncü 3 yıl boyunca -meselâ PKK ile- sarım-gülüm müzakere masaları kurulup bu ‘şeytânî' örgüte meşruluk kazandırılmıştır?

Parlamenter sistemimize Saray blokaj koydu. Fiili duruma göre Türkiye, Sayın Erdoğan'ın irâdesiyle savaşa girebilecek derecede (ki zaten savaşta) parlamento denetimden uzaklaşmış durumda. CHP, koalisyon görüşmesinin ortağı olarak ‘mırın-kırın'dan ötede tepki vermiyor. MHP, ‘ben söylemiştim, birbir çıkıyor' havasında durumdan hoşnut. HDP'ye gelince onlar, seçim öncesindeki demokrat ve hürriyetçi tutumunu devam ettirememekten muzdarip. Şahinler, Kürt hareketinde de inisiyatifi ele aldı; iktidar da IŞİD hedeflerinin yanına PKK kamplarını ilâve etme kurnazlığıyla HDP'deki güvercin kanadın elini bağladı. Meclis'in iktidardan bağımsız olarak, ‘Durun bakalım n'ooluyor' diyebilme şansı kalmadı. MHP, parlamenter sisteminin yasama uzvunu, küçük kaprislerle iktidara hediye ettiğinden beri Meclis avara kasnağa düştü. Vekillerin özlük hakları tıkır tıkır işlemekte fakat Meclis'in aslî fonksiyonu battal.

Size komik, hatta fantezi derecede saçma görünebilir. Şu saçma-sapan ortamda sadece HDP'nin parlamenter ve demokratik bir kurum olarak Türkiye'yi sağduyu çizgisine çekebilme potansiyeli var. Potansiyel var da kabiliyet de var mı bilmiyorum. HDP eğer PKK ile arasına ciddi ve sert bir bariyer koyabilirse Türkiye'de demokratik muhalefetin biricik adresi olabilir. ‘Her türlü şiddete karşıyız, savaş çözüm değil' yollu ortaya karışık beyanların mânâsı yok. Güvercinler güvercin gibi konuşmalı ve medya yönlendirmeleriyle sersemlemiş kamuoyuna duru, temiz ve kolay anlaşılır bir seçenek koymalı. Söylediklerimin HDP'yi bir Kürt partisi olmaktan çıkaracağını, tamamen merkeze doğru yönlendireceğini biliyorum; HDP içinde birkaç kişi hariç, bu projeyi ciddiye alacağını da sanmam. Bunlar görünür olgular fakat birilerinin çıkıp parlamenter demokratik sisteme sahip çıkması, keyfi yönetime engel olması lâzım.

Türkiye şu anda basiretini yitirmiş ve ne yapacağını bilmeyen bir ekip tarafından yönetiliyor; dış baskılara karşı (Niçin acaba?) en korunmasız durumdayız. Verilen kararlarda siyasi aklın izi yok ve daha beteri, meclis de etkisizleştirilmiş durumda.

İktidar, 17-25 sürecinden daha vahim, daha ağır hatalar içinde. Parmağımızı merdaneye kaptırdık ve biri fişi çekmezse kötü âkıbet yaklaşıyor.

İşte o biri, parlamentomuz olsun isterdim. Yeni vekiller; duyuyor, anlıyor musunuz?

Vatanperverliğimizi elden geçirelim

Seçim yapalı 50 gün oldu, yeni hükümetten ses-soluk yok; koalisyon çalışmaları derseniz, "iyi iş çabuk çıkmaz" düsturunca gamsız bir tempoda ilerliyor ama müsterih olalım.

AKP eksik olmasın, ülkeyi hükümetsiz bırakmadı, işlere eskisi gibi vaziyet ediyor ve hatta eskisinden daha da muktedir bir havası var. Muhalefetimiz üstünden Volkswagen geçmiş tavuk gibi sermest bir dağınıklık içindeyken güzeller güzeli hükümetimiz memleketi -n'aaptı etti!- PKK'ya karşı topyekûn çatışmaya soktu. Jetlerimiz 'düşman'ı nerede olursa olsun buluyor ve vuruyor; genellikle yurtiçi hedefler bombardıman ediliyor ama olsun. Manşetler ardından alevler saçan jet ve şehit haberleri ile dolu; böylece "Ben kahramanım, sen vatan hainisin; sıkıysa kına bakalım teröristleri" doğrultusundaki vatanperverlik testleri de yeniden dolaşıma girdi.

Eksik olmasınlar, ülkemizde vatanperverlik oldukça eşit ve dolgun paylar halinde dağıtılmış bir güzelliktir; öyle olduğu için sadece bu gibi zor günlerde değil; sıradan, 'lâylâylom' modundaki âvâre zamanlarda bile ülkemizde daima hazırkıta bekleyen nöbetçi ve kadrolu vatansever odaklar hiç eksik olmaz. Resmi binalardaki yangın köşeleri gibi onlar bize daima kimlerin hain, kimlerin yurtsever oldukları konusunda manyetik pusula gibi doğru yönlendirme bilgileri sunar, vatana karşı aşkımızı ve sadâkatimizi tazelememiz için tatlı sert ikazlar yaparlar.

Hani onlar olmasa, -evet hepimiz vatanseverizdir filan ama-, farkına bile varmadan ihânet sarmallarına kapılıp gitmemiz işten bile değildir. Vatanseverlik, büyüklere karşı irdelenmez ve sorgulanmaz bir hürmeti gerektirir ve işin püff noktası burasıdır. Memleket büyüklerine huzur-u kalb ile tam bir imân ve itminân. Onlar yanlış yapmazlar ve yanlış gibi görünen saçma kararlarında bile eğer yeterince aranırsa derin hikmetler ve esaslı faideler vardır.

Bir vatansever fazla soru sormaz, fazla meraklı davranmaz, öyle 'demokratik haklarım felan fıstık' diye ortaya döküp burnunu üstüne vazife olmayan şeylere sokmaz. Düdük çalınıp kösler vurulduğunda her çeri, atını ve pusatını hazırlayıp büyüklerden gelecek direktiflere kulak kesilir. Vatan mevzubahs olunca eskiden söylenmiş kötü sözler, beddualar, kargışlar ve hatta hakaretler bile geçersizleşir. Saraydan davet mi var? Aşk ü şevk ile, inançla, iftiharla, kalbi yüksek vatanperverlik hisleriyle kıpır kıpır ve koşar adım davete icabet edilir. Bilgi mi verilecek? Kemâl-i tâzim ve hürmet ile o bilgi alınır, öpülür, koklanır ve muşamba beze sarılarak muska şeklinde muhafaza edilir.

Tabii bu gibi kritik zamanlarda, hilkaten vatan sevgisinden mahrum yaratılmış, ukalâ, kanında muhakkak sûrette düşük budunlardan kan örneği taşıyan bir kısım insan müsveddeleri, -ki bunlara değil ekmek, su bile vermek israftır- mırın kırın etmeye, “Ne lüzumu vardı şimdi iç savaşı körükleyip kardeşi kardeşe kırdırmaya?” diye münafık lâflar etmeye başlarlar. Hatta afedersiniz, “Dağa taşa salladığınız bu bombaların parasını ben vergilerimle ödüyorum” diyenler bile çıkar. Oysaki böyle zor zamanlarda paranın-pulun, bütçenin, israfın, borsanın, dövizin hesabı yapılmaz. Yapan nâmerttir; kafa karıştırıcı soru soran âdinin önde gidenidir. Ülke büyüklerine itaat etmeyen –meselâ meselâ; hah buldum- ‘Şerefsizdir!'. Yeri gelmişken belirtelim, şeref sadece vatanperverlerde yoğun olarak rastlanan yüksek bir meziyettir. Birinin şerefli olup olmadığını anlamak için böyle zamanlarda, “Dur bakalım arkadaş, hoop, n'ooluyor be?” filan demesi bile yeterli sebeptir.

Nitekim henüz tâ 1775'lerde filan ‘Vatanperverlik, alçaklığın son kalesidir' diye kendince bir hikmet savurmuş olan Samuel Johnson –ki herifin adında bile meymenet yok!- şerefsizliğin heykeli yapılmak iktizâ etse, model diye akla gelen ilk şahıstır kendileri.

Böyle lâflar millî bünyeyi yıpratmak için vatansız kanıbozukların uydurduğu şeylerdir. Vatanperverlik olsa olsa ulvî bir şal olabilir ve gerçeklerin üstünü örtmek için çok kullanışlı olduğunu söylerlerse de ben katiyyen inanmam. Neme lâzım!

2015

31 Ağustos

Küçük, çapkın, ayartıcı bir ıslıkla... Zaman Gazetesi

30 Ağustos

Sen şehit oğlusun... Zaman Gazetesi

29 Ağustos

Hamiyet kııız, nerdesin? Zaman Gazetesi

26 Ağustos

Muhalefet süs biberi midir? Zaman Gazetesi

24 Ağustos

Benzemezlerin benzerliği Zaman Gazetesi

23 Ağustos

İslamcılık tartışmalarına hariçten gazel Zaman Gazetesi

22 Ağustos

Ne 17-25'miş ama... Zaman Gazetesi

19 Ağustos

Acıtmayacak; söz veriyor! Zaman Gazetesi

17 Ağustos

Darbe cuntasına eleman aranıyor Zaman Gazetesi

16 Ağustos

Lenin'in hayatını okurken düşündüklerim Zaman Gazetesi

15 Ağustos

Atladım havuza Zaman Gazetesi

12 Ağustos

Karanfil çiçek açtı Zaman Gazetesi

10 Ağustos

Koalisyon geometrisi! Niçin olmasın? Zaman Gazetesi

09 Ağustos

Bir 'arkadaşlık' analizi Zaman Gazetesi

08 Ağustos

Senin baban bir... Zaman Gazetesi

05 Ağustos

Vahşetin çağrısı Zaman Gazetesi

03 Ağustos

Bektaş Ağa'nın şalvarı yine tehlikede Zaman Gazetesi

02 Ağustos

Madımak'tan Suruç'a uzanan fitne yolu Zaman Gazetesi

01 Ağustos

Hazreti Devlet (KS.) Zaman Gazetesi

Hazreti Devlet (KS.)

Diyorsun ki şimdi yiğenim 'Kur'an'a el basmak' felan nereden çıktı? Laikliğe aykırı değil mi filân? Aykırı tabii ama Kur'an anayasadan üstündür.

Ne kadar üstündür? Anayasa'nın ilk dört maddesinden sonra üstündür. İlk dört maddede laiklik var mı? Var! Peki, çelişki var mı? O da var! Ee? Eesi yok? İyi de hani biz vaktiyle Hakara-makaracılara ateş püşkürtüyorduk? Yav boşver sen bu ayrıntıları yeğenim, devleti olmayanın dini-imanı da olmaz. Devleti olanın da üzerinden zaten din-iman, ahlâk, terbiye vb. gibi mükellefiyetler düşmüştür. Adam en yüksek, en ulaşılmaz hakikate erişmiş, 'Fena fi'd-Devle' olmuş. İmdi böyle bir zâtı akaidden, fıkıhtan, anayasadan, hukuktan, felan-fıstıktan imtihana çekiyorsun. Çocukça bir şey. Ayınşıtayın'ı dört işlemden sigâya çekmek gibi... Aşmıştır o, ufak-tefek şeyleri, ibadetleri, sınırlamaları filan. Fenâ Fi'd-Devle olmak budur. Devlet deyince zınk diye duracaksın. Abdestsiz ağzına almayacaksın bu mübarek 'mantra'yı... imdi, mantra nedir? Şimdi yiğenim, 'Vird' desem anlamazsın. Senin anlayacağın çok iyi bir şeydir. Göklere ve yukarısına doğrudan bağlı bir telefondur. Mantra da onun giriş şifresi! Anladın? Yani "devlet" deyince... Ha, bi saniye, küçük harfle yazmayacaksın. Küçük harfle yazılmaz o; ayrıca her telâffuzdan sonra O'nun 'Ebed müddet' olduğu fikrini zihninden ağzına indirip dilinle damağın arasına yapıştırarak huşû ile dolman gerekir. Devlet derkene de hemen yanına Kuddise sırrehû'yu ekleyeceksin ki 'Allah sırrını takdîs etsin' demektir. Ha, istiyorsun, uğraşıyorsun, olmuyor. O zaman gidip kanını tahlil ettireceksin. Vardır bi bozukluk mutlaka, söyleyim baksın bir arkadaşlar istersen...

Şimdi diyeceksin ki dün ne söylüyordun, bugün ne hava çalmaktasın? Güzel yiğenim, 'El emr i fevk'el edeb' vecîzesini duydun mu hiç? Nedir bu, 'öyle bir vakit olur ki emir edebden üstün gelir' demektir. Devlet, ki bir hususta senden bir vazife bekliyorsa 'Başım gözüm üstüne! Sen ne dersen o olur' diyerekten ve Kemal Tahir üstâdımız lisânınca dakika sektirmeden 'Lebbeyk sultânım'ı çekeceksin. Lebbeyk nedir? Lebbeyk, 'Buyur benim efendim, emrettin, huzuruna geldim; sen dersen o olur!' demektir. Hazreti Devlet (KS.) emredince, gayrı şeriat ne diyor, umumi ahlâk neyi iktizâ ettiriyor, anayasaya filâna aykırı mıdır denmez. Şaak diye itaat

olunur. İtaat nedir, itaat imandan gelir. Devlete karşı akıl yürütülmez, muhakeme işletilmez, merhamet, vicdan, şefkat, adalet şudur budurun lâfı bile olmaz. Terbiyesizlik ve hadd bilmezliktir.

Peki Devlet kimdir, neresidir ve biz onun bizden bir hizmet beklediğini nereden bileceğiz? Yiğenim, sana Devlet'ten sual ederler. O zaman diyeceksin ki, 'Devlet bir yüce hikmettir. Bize ise o ilimden sadece az bir şey verilmiştir'. Biz onu lâyıkıyla bilemeyiz; misâl ben! Devletin benden neyi istediğini nereden biliyorum? Güzel aklını bunlarla yorma sen, bunlar ismimle müsemmâ meselelerdir. Müsemmâ nedir, bir zâtın isminin, o kelimenin mânâsıyla âhenk içinde bulunmasıdır, anladın? Onlar ki her yerde hazır ve nâzırdır. Gerektiğinde, kalbe inen, ilham olunan bir haber, bir mesaj gibidir. Kaldı ki devir değişti, tıp ilerledi, iletişim de hızlandı. Bunları fazlaca merak etmek eyi değildir. Biz nitekim, sıradan halka çelişki gibi görünen meşazları kendi keyfimize göre alıyor-veriyor değiliz yiğenim. Sıradan birer beşer olarak benim, senin, onun, ötekinin bir önemi yok; hatta icâbında milletin alayının kilosu kaç kuruştur ki Devlet indinde? Bunlar fedâ olunacaksa olunur. Bana o mahz-ı Devletten ne üflenmişse boşuna değildir. Sual etmem, evirip çevirmem. Zaten ben ara-sıra kendimi yokluyorum, diyorum ki yav bende bir numara yok; bu insanlar bende ne buluyorlar da ardımdan geliyorlar? O zaman anlıyorum ki, bir çömlek içindeki suya ay ışığı düşmüşse, marifet çömlekte değil aydadır. Ben bana söylenene tâbiyim. Ha, övünmek gibi oluyor da bu da az buz bi şey değildir. Unutma ki, Devlet gerekirse kendine yeni bir millet bulur fekat millet böyle bir Devlet'i nereden bulacak? Anladın? Hadi şimdi git sana söyleneni yap, çıkarken de bana bir az şekerli söyle. t.alkan@zaman.com.tr

Madımak'tan Suruç'a uzanan fitne yolu

2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta feci olaylar yaşandı. Çoğunluğu Alevi 37 kişi Madımak Oteli'nde mahsur kalarak çıkan yangında hayatını kaybetti.

20 Temmuz 2015'te Kobani'nin yeniden inşasına moral yardımında bulunmak üzere Şanlıurfa'nın Suruç ilçesine gelen SGD (Sosyalist Gençlik Dernekleri Federasyonu) mensubu gençlerden 32'si, belediyeye ait kültür merkezinin bahçesinde aralarına sızan canlı bombanın intihar eyleminde can verdiler.

MADIMAK'TA DEVLET, MİSAFİRLERİNE NİÇİN SAHİP ÇIKAMADI?

İki olay arasında büyük benzerlikler var.

22 yıl önce hemen hemen aynı günlerde Sivas'a gelen topluluk Pir Sultan Abdal Şenlikleri'ne katılmayı amaçlamışlardı ve bu topluluğun büyük kısmı Alevi ve Sosyalist kimliğine sahip insanlardı. Topluluğu Sivas'a şenlik komitesi davet etmekle beraber şenlik, Kültür Bakanlığı ve Sivas Valiliği tarafından destekleniyordu. O günlerde hükümet Tansu Çiller'in

başbakanlığında kurulan ve Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin (SHP) ortak olduğu koalisyon tarafından yönetiliyordu. SHP genel başkanı rahmetli Erdal İnönü, başbakan yardımcısıydı. Olaylar esnasında Sivas Valiliği görevinde bulunan Ahmet Karabilgin'in ‘SHP kontenjanı'ndan vali seçildiği biliniyordu.

Yani Sivas'a gelen katılımcıların olaylardan önce bir güvenlik endişesine kapılmasını gerektirecek bir resmî tutum yoktu; Kültür Bakanlığı şenliği benimsemişti ve bir mânâda ev sahibi durumundaydı ve öyle olduğu için Sivas'taki kültür merkezinin bahçesine bir gün önce bakanlık tarafından, biraz da alelacele ve sürpriz şekilde Pir Sultan Abdal heykeli diktirilmişti. Sosyal demokrat tavrı bilinen Vali Karabilgin, şehrin en büyük mülki âmiriydi ve bütün kolluk güçleri emrindeydi. Ayrıca olaylar esnasında otelde mahsur kalan talihsiz insanların defalarca SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ile görüşüp yardım istedikleri sonradan açıklandı.

BİR VALİ Kİ...

Kısaca katılımcılar açısından kâğıt üzerinde endişe verici bir durum yoktu; hesaba katılamayan şey, olayların seyri esnasında ortaya çıktı. Vali Karabilgin, Cumhuriyet tarihinde misli görülmemiş bir yılgınlık ve acz içinde saatler boyunca hükümet konağı önünde cereyan eden olayları seyretmekten öteye gidememişti. Ankara'ya açılan telefonlar bir mânâda karşılıksız kalıyordu çünkü Sivas'ta hükümetin emirlerini yürütecek en yetkili kişi, tek kelimeyle başarısızdı.

Bu vali hakkında olaylardan sonra açılan idari soruşturmasında “Adli yargıda yargılanmasına gerek yoktur” kararı verilmesi, bana göre hâlâ esrarengizliğini koruyor. 37 kişinin ölümü, daha sonraki süreçte aynı sayıda mahkûmun idamıyla (idam kararları infaz edilmedi ve ağır müebbede çevrildi) sonuçlanan bir olayda şehrin valisinin kusursuz hareket ettiğini düşünmek biraz fazlaca fantezi oluyor bana göre...

SOSYALİST-ALEVİ KİMLİĞİ NİÇİN HEDEF ALINIYOR?

23 yıl sonra Sivas'ta tam sekiz saat boyunca sahneye konulan facia bu defa Suruç'ta tekrarlandı. Yine insâni bir maksat, yine barışçı bir davetli topluluğu ve ne tesadüf; yine katılımcılardan çoğu Sosyalist ve Alevi gençlerden oluşmakta!

Davetlileri korumak ve onlara ev sahipliği yapmakla yükümlü ev sahipleri, kaymakamlık, emniyet müdürlüğü yetkilileri, aynı Sivas'ta olduğu gibi yine olup-bitenlerden sorumlu olmadıklarını, görevlerini yaptıklarını ileri sürüyorlar. Nasıl olsa canlı bombanın kimliği hemen açıklanmıştı (Zaten canlı bomba eylemcisi, herhalde araştırma ekipleri yorulmasın diye nüfus kâğıdını yanına almıştı!)

Her iki hadisede de Sosyalist ve Alevi gençlerin, ucu ve dibi hâlâ tam mânâsıyla görülemeyen pis ve kanlı provokasyonlar için ilham teşkil etmesi çok dikkat çekici. Bu katliamların 'tabii sebepler' yüzünden yaşandığını ileri sürmek orta seviyedeki zekâya bile hakarettir.

NASIRLI AYAĞA BASMAK...

Niçin tamamı sol görüşlü, Sosyalist ve Alevi kimlikli insanlar hedef seçiliyor sorusuna cevap aramalıyız. Çünkü onlar, Türkiye ortalamasına göre hayli yüksek bir protesto ve direniş kültürüne sahip, eğitimli, dünya görgüsüne malik insanlar. Dayanışmayı biliyor ve bu uğurda risk üstlenmekten kaçınmıyorlar. Kendilerini ve fikirlerini rahatça ifade edecek iletişim ağlarını kullanabiliyorlar.

Yani onlara yönelen bir kışkırtma eylemi, kum dolu bir kovaya atılmış demir bilye gibi sessizliğe gömülmüyor; unutulmuyor, unutturulmuyor. Acı kayıplarının hatırasını yaşatmayı kesinlikle ihmal etmiyor bu insanlar. Sanat, basın ve edebiyat çevrelerinden geliyorlar. Madımak katliamı hakkında daha şimdiden 40'a yakın türkü, şiir ve şarkı yapıldı, belgeseller çekildi, kitaplar yazıldı ve en önemlisi 1993'te doğmamış çocukların hafızasında bile Madımak izi asla silinmez bir hicran hatırası olarak yaşıyor, yaşayacak.

IŞİD VE PKK; OLAĞAN ŞÜPHELİLER

Suruç katliamı kimin eseri? Canlı bomba, olay yerinde öldü ama onu azmettirenler, destek olanlar, bu eyleme karar verenleri bilmiyoruz; belki de hiç bilemeyeceğiz. Canlı bomba olarak parçalanıp ölen delikanlının bilgilerinden yola çıkılarak basında bir kısım çevreler faturayı aceleyle IŞİD'e kestiler. IŞİD, çok daha fena eylemleri değil üstlenmek, neredeyse canlı yayında propagandasını yapacak kadar zâlim bir terör örgütü. İhtimâldir, bu eylemi IŞİD yapmış olabilir ama yine de büyük soru işaretleri duruyor geride... O büyük soru işareti, Suruç'ta katledilen gençlerin kimlikleri ve amaçları; Türkiye'de kimliklere saldırıp baskı altına alarak toplumsal basınç oluşturulmaya çalışıldığı artık sır değil. Suruç'u planlayanlar, Türkiye'nin her yerinde Sosyalist ve Alevi köküne mensup kuruluşlardan büyük çapta karşı eylemler, intikam saldırıları bekliyorlardı. Neyse ki olmadı fakat onun yerine iktidar, bir hafta içinde önce IŞİD'e yönelmiş gibi görünen ama aslında PKK'yı hedef alan büyük operasyonlara başladı. ABD'nin de onayıyla hükümet PKK'ya karşı taarruz başlattı.

Hiçbir şey göründüğünden ibaret değil. Suruç'ta fitili tutuşturulan bombanın gerçekte nerede, kime nasıl zarar vereceğini kestiremiyoruz.

DEVLET, MAZLUMLARI KORUMAK İÇİN NİÇİN GÜÇLÜ OLAMIYOR?

Madımak olayları Türkiye'nin yakın tarihine damgasını vurdu ve yukarda anlattığım sebeplerle insanların çoğu, Sivas'a gelen katılımcıları bir avuç irtica heveslisinin katlettiğine

inandılar, çünkü haricen bakıldığında öyle görünüyordu. Daha sonraları olayların içinde bizzat kurban olarak bulunup da canını sağ kurtarabilenler işin içinde başkaca şeyler, başkaca boyutlar olduğunu fark ettiler.

Kurban olarak seçilmişler, yönlendirilmişler ve saatler boyunca yalnız bırakılarak kaderlerine terk edilmişlerdi. Şüphe yok ki Madımak Oteli'ni birtakım kırılası eller tutuşturdu ama saatler boyunca onları seyreden, müdahale etmeyen, hatta protestocu kalabalığın ilgisi pörsüdükçe onları kışkırtan başkaca ‘elemanlar'ın varlığından hiç şüphe etmedim. Sonuçta, “Sivas'ta Alevi aydınlar yakıldı” diye hatırlıyor şimdi insanlar. 23 sene boyunca diğer detayları merak edip “bu kadar basit olamaz” diye olaydaki garipliklere dikkat çekmeye çalışanlar çoktan unutuldu bile. Eğer o detayları tam vaktinde değerlendirebilmiş olsak, belki daha sonra Madımak katliamına benzeyen diğer olayları önlemek mümkün olabilecekti.

Uludere faciası, o detaylar ihmal edildiği için olabildi. Suruç da öyle olacak gibi görünüyor.

Kırk akıllı, bir kötü niyetli provokatörün tutuşturduğu fitneyi söndüremiyor. Esefler içindeyim. Türkiye'yi toplam akıl bakımından hiç mesafe alamamış görmek insanı altüst ediyor.

Bektaş Ağa'nın şalvarı yine tehlikede

Eğer Suriye sınırımız huzurlu ve Kürt meselesi diye bir derdimiz de olmasaydı, muhtemelen 7 Haziran seçimlerinden sonra bizimkiler ne yapıp-edip Yunanistan'a bulaşacaklardı! O olmadı Ermenistan veya İran; o da olmadı bir başkası... ama mutlaka dalacaklardı birilerine. O kadar açık ki!

Şu an itibariyle “Senin niye şapkan yok bakayım” diye kolayca tokat atabileceğimiz ve kamuoyuna “İşte düşmanın gözü” diyebileceğimiz iki unsur var hâlihazırda. Biri IŞİD, öteki PKK ve bağlı olarak HDP. IŞİD'i birkaç sorti'den sonra dize getirdik sanki! Sesleri solukları çıkmıyor fakat PKK –eksik olmasın!- on gün içinde saray politikalarına elinden gelen her türlü anlamsız ve aptalca eylemle çatışmanın sahiciliği hakkında Türk kamuoyunu ikna ediyor! An itibariyle güzel ülkemizde, “Hoop, nedir yav, n'ooluyor?” diyebilme imkânları iyice daraldı. Havuzcular gibi düşünmeyen hainin önde gideni ilan ediliyor ve besleme trol çeteleri anında şahsiyet infazına başlıyor, “Bunlar PKK yandaşı, İsrail dostu, vatan haini vs.”

Bu troller, aradan şöyle 20-30 sene geçince, bugünlerde neler yaptıklarını çocuklarına nasıl anlatacaklar acaba?

Bugünlerde nice hâneye şehit tabutu yollayan çatışmacılar, şartlar olgunlaştığında eminim, çözüm sürecini yeniden başlatıp, bütün kabahati paralele yıkarlar, olan yine gariban memleket çocuklarına olur. Yırtılan Bektaş Ağa'nın şalvarı derler ya, bakmayın “gençler gönüllü

yazılmak için askerlik şubelerinde kuyruğa girdi" haberi yapanlara. Politikacı, bürokrat takımının yakınlarına nedense hiç değmez bu hâne yakan ateşler.

Plağın öteki tarafı... Tamam, PKK-HDP sözünde durmadı, süreci istismar etti ve bizimkiler de kampları bombalamaya başladı. İyi de bunu daha önce yıllarca denemiş, başaramamıştık. Öyle olduğu içindir ki 'çözüm süreci' diye Oslo'lara gidilmişti nitekim. Şimdi eğer terörü, silahla engellemeyi başarırlarsa şu sorunun cevabını kim verecek? "Madem bu kadar kolaydı, niçin daha önce yapamadınız; niçin binlerce yoksul çocuğun ölümünü seyrettiniz?"

Olacakları şöyle tahmin (temenni değil ama) edebilirim: Yeni hükümet kurulsun veya kurulmasın askeri operasyonlar, şiddet –maazallah- bütün yurt sathına yayılana kadar devam edecek, herkes can kaygısına düşecek ve bir aya kalmadan 'denedik olmuyor işte, baştan söylemiştik' edalarıyla koalisyon masası devrilecek. 'Seçmenler', "Biz hükümeti oylarımızla ikaz edelim derken ayarı fazla kaçırdık; illallah bu terörden ve yandaşlarından" diyerek kahraman ve muharip hükümetimizin etrafında kenetlenecek. Anketlerle günü gününe ölçülen siyasi tansiyonun en uygun ânında seçime gidilecek. Seçmen deli mi, o'ssaat "Aman istikrar" diye saray yönetiminin etrafında kenetlenecek! Bu esnada HDP, PKK terörü ile arasındaki mesafeyi iyi ayarlayamadığı için 7 Haziran'daki oylarını korumak bir yana barajın altında kalacak; HDP'nin 80 vekilliği yeniden hükümete geçecek ve çoğunluğu yeniden yakalayacaklar. Bu esnada birisi balkona çıkarak, "Ben size güzellikle 400'ü verin demiştim; şimdi akıllandınız mı?" diye kurum satacak. Ertesi gün, "Ne istikşafı ulan; yerim sizin istikşafınızı" denilerek yarım saatte hükümet kurulacak ve ilk iş olarak, "Kürt açılımını zaten biz başlatmıştık, şimdi devam ediyoruz" denilecek. Halkımız da "Oh be yahu, yeniden istikrarı yakaladık. 7 Haziran'da biraz serserilik ettik ama işte doğru yolu bulduk" kıvamına gelecek...

Bu tahminin tek zaafı, "Biz bu halka her türlü beceriksizliği başarı diye yutturabiliyoruz" diye özetlenebilecek algı yönetiminin başarıya ulaşma hesabıdır. Bu hesap bana fenâ halde mâkul gelmeye başladı ve galiba filmin sonunda yine kötüler, yani şahinler, yani şiddet yanlıları, yani arpayla atı döğüştürerek siyasi çıkar devşirenler kazanacak.

Vahşetin çağrısı

"Demokrasi'nin kalitesi' ölçülebilir mi?" Çocukça bir soru çünkü demokrasi kültürünün dibe vurduğu yerden yukarılara doğru baktığımızda cevabı çok net idrak edebiliyoruz. Ölçülebilir ve biz o şeyin dibindeyiz şimdi!

Hani, "Pek meraklıysan çıkar üniformanı, cübbeni siyasete atıl" diye bir dayılanma tarzı vardı ya; işte, beğen-beğenme, adamlar parti kurup er meydanına çıktılar. 45 milyon seçmenden 6 milyonu oy verdi, Meclis'e taşıdı. Aynı seçimde yarışmış bir başka parti lideri şimdi diyor ki, "Bunların bir kısmı şerefsizdir, bize oy vermeleri gerekirken gidip onları desteklediler".

Yahu, hani milli irade filan diye bir şey vardı, şöyle muhteremdi, böyle saygıdeğerdi; milli iradenin bir kısmı şerefsiz olabilir mi? Hâlâ kağıt üstünde Meclis gibi görünen seçilmiş bir TBMM var, onun başkanı var; Başkanın biricik işi Meclis'in itibarını korumak ve işlemesini gözetmek. Şu ana kadar bu arkadaştan tek kelimelik kınama duymadık.

Tenha yerde insanın içinden geçirmeyi yakışık aldırmadığı bu açıklama üzerine herkese bir durgunluk geldi: "Ağzından kaçırmıştır; montaj-dublaj olabilir; paraleller söyletmiştir veya illegal dinlemedir..." şeklinde bir tereddüt... Belki özür dilerler tereddüdü... Aa değilmiş, nitekim o partinin sözcüleri hemen destek atışlarına geçtiler ve üstelik üç bin kişilik şerefsiz listesi tuttuklarını bile itiraf ettiler. Demek ki irâdidir; adam tamamen aklî melekeleri yerinde olarak kendi irâdesiyle ve hiçbir baskı, zulüm altında kalmadan bu sözleri söylemiştir!

Böyle lâf kavgada bile söylenmez denir ya, öyle bir cümle bu. Maksadı besbelli, muhataplarını çılgına çevirip kontrolden çıkarmak, saçma-sapan tepki vermeye zorlamak. Daha doğrusu hükümetin üzerindeki, 'Seçim sonuçlarını hazmedemedikleri için doğuda çıngar çıkarıp çatışmayı körüklediler' baskısını bölüşmek (Çekemem bu derdi yavrum, bölek seninle/ Divriği türküsü). "Sen hükümeti sahipsiz mi sandın lan, önce gel bana çat bakayım yiğitsen" demeye getirip hedef şaşırtmak.

Demokratik kalite diye geveleDiğim şey bu işte. Hayatta bütün işi gücü profesyonel particilik yaparak TBMM'de yan gelip yatmak iken oyunun kurallarına hiç saygı duymamak. Bunun adına buralarda vatanseverlik diyorlar.

Vatanseverliğin bir memlekette sıkça tüketilmeye başlaması o ülkede işlerin sarpa sardığını gösteren bir işarettir çünkü vatanseverler, birilerini hain ilan etmedikçe varlık sebeplerini idrakte büyük zorluk yaşarlar. Onlar sıradan, sâkin günlerde sararıp solan bir süs bitkisi gibidir; çatışma, kutuplaşma, nefretleşme ortamında ve özellikle şehit haberlerinin yoğunlaşmaya başladığı dönemlerde dirilir, şâha kalkarlar. Birilerinin evlât acısı, onlar için can suyudur, âb-ı hayattır. Vatansever için geriye kalan her şey teferruat olduğu için şahsiyet infazında bulunmak, birilerine hakaret etmek, hak yemek, vebâle girmek, icabında gerçeği tersyüz etmek ayıp değil, bilakis meziyettir. Onlar akıl kullanmak için değil, heyecan ve nefretlerinin izinde bir su gibi akıp gitmek için yaratılmış gibidirler. Vatanı sevmek yetmez ancak birilerinin canını acıttıkça, onları mahvedip zelil bıraktıkça ruhî tatmine erişirler. Sevmek tek başına anlamsızdır çünkü sevgi, yapıcı olmayı, taşı taşın üstüne koymayı, sabretmeyi, öğrenmeyi, hâsılı emek vermeyi gerektirir; halbuki kin duymak zahmetsizdir; nefret, insan ruhunun derinlerindeki vahşetin çağrısından beslenir ve kolayca açığa çıkar.

Eminim ki 'vatan'ın dili olsaydı, 'Sevme kardeşim; uzak dur yeter' diye figan ederdi. Hastalıklı bir muhabbet!

Uzatmanın mânâsı yok; o sözler çatışmayı ve gerginliği artırmak için hesaplanarak sarf edildi. Bizim demokratik kültürümüz ise ayranın üstündeki köpük gibi dayanıksız, sığ bir katmandan ibaret. Vahşetin çağrısına bu kadar kolayca kulak kabartabilmenin başka izahı yok.

Batı demokrasilerinin 19. yüzyılındayız ve daha kim bilir ne acılar pahasına demokrasiye sahip çıkmayı öğrenebileceğiz?

Senin baban bir...

-Senin baban bir entelektüeldi yavrum. Solun da sağın da saygısını kazanmış itibarlı, hoşsohbet, nükteperdaz bir insandı.

Renkli bir akademisyendi. Sonraları siyasete merak sardı. Kim sebep olduysa önüne gelsin. Önce partili, sonra vekil, daha sonra bakan bile oldu. Siyasette her yükselişi, onun entelektüel vicdânında bozulmaya yol açtı. Kendi semasında bir yıldız olabilecekken gitti, liderinin ağzına, grup başkan vekilinin gözüne bakan sıradan biri oluverdi. Biraz aklı başında olan seleflerinin bir şekilde uzak durmaya çalıştığı pis yüklerin altına girdi. Nice mâsumların âhını, vebâlini aldı. Eski arkadaşları ona son kertede bile toz kondurmaya kıyamadılar, ‘Acaba hoca gizli gizli bonzai mi çekiyor; bunlar onun yapacağı işler değil' diye bir ihtiyat payı bıraktılar ama nâfile... Ah, ne güzel insandı, göz göre göre kendini harcadı. Şimdi kimselerin selam vermeye bile tenezzül etmediği insan harâbesidir. Yazık oldu...

-Senin baban küfürbaz bir insandı yavrum. Öyle tatlı küfrederdi ki bilemezsin. Küfretmek iyi bir şey değildir, sen sakın etme ama başkalarına hakaret etmek âdeta onun varlık sebebi gibiydi. Dünyanın en pis kelimeleri onun ağzında şeker kıvamına gelir, hamam gazozu gibi insanın yüreğine ferahlık verirdi. Sosyal medya şeysinde kalemiyle iktidara çok büyük hizmetler verdi. Beni istettiği zaman annemle babam, “Sorduk soruşturduk; haylazın teki. Kimse hakkında iyi konuşmadı” diye uyardılarsa da ben ondaki derin cevheri görmüştüm. Direndim. Bir ara işinden memnun değildi derken iş değiştirdi, ayıptır söylemesi trol oldu. ‘Soğan-ekmek yiyelim, bu işi yapma' dedimse de dinlemedi. Trol olduktan sonra geçimimiz düzeldi biraz ama nedense işlerimiz ters gitmeye, dünyalar tatlısı baban da sinirli biri olmaya başladı. Şimdi geçti o günler, o şatafatlar. Kahveye gittiğinde herkes sırtını çeviriyormuş…

-Senin baban bir vatanseverdi yavrum. Doğru dürüst işi-gücü, mesleği filan yoktu ama vatanına sevgisi hastalık seviyesindeydi. Kitap okumayı sevmezdi, ‘Başıma ağrılar giriyor Sabahat; öl de öleyim ama bana sanattan kültürden edebiyattan bahsetme' derdi. Davasına liderine, partisine âşıktı. Bir gün sakin bir ânında, “Şu sizin dava nedir, bir anlatsana' dedim. ‘Boşver' dedi, dava anlatılmaz yaşanırmış. Liderimin yanlışı benim doğrumdan üstündür der dururdu. Galiba doğruyu-yanlıştan ayırdedecek kadar zihni meleke yoktu onda fakat şerefine çok düşkündü Allah için. Partisi hiç iktidara gelemediği için sizlere de doğru dürüst bir şey

bırakamadı. Bir ara, ‘Bizimkiler iktidara gelmekten korkuyorlar galiba, sanki bana öyle geliyor' demişti. Neyse ki baraj altında kaldıklarını görmeden çekti gitti aramızdan...

-Senin baban bir yazardı yavrum; çok iyi yazardı hem de. Bir konunun lehinde ve aleyhinde olmak üzere aynı anda birden çok yazı kaleme alabilecek kadar kıvraktı kalemi. Havuz medyasında çalışırken çok güzel günlerimiz oldu. O günlerde reis beyin uçağına bile binmişti birkaç sefer. Eski arkadaşlarına çok ağır şeyler yazdı bir ara, onlardan cevap gelmeyince kendini meddahlığa verdi. İktidarın arzusuna göre bazen çözüm sürecini destekler, gerektiğinde kösteklerdi. Kaynanam söylerdi, küçükken kundaktan düşmüş, omurgalarında bir gariplik olmuş. Her yana bükülüverirdi böyle. Derken günün birinde gümm, babanların partisi başaşağı gidip mahkemelerde yargılanmaya başlayınca, ‘ben söylemiştim, uyarmıştım' filan diye sıyrılmaya çalıştı ama o günden beri yazarlık kariyeri de sona erdi. Aah ah...

Babalarınız böyle adamlardı çocuklar; her çocuk babasıyla ilgili iyi şeyler duymak ister günün birinde. Siz onları yine iyi bilmeye devam edebilirsiniz çünkü evlatlar, babalarının vebalini üstlenmez.

Bir 'arkadaşlık' analizi

Bayram arifesiydi, eşi-dostu tebriklemek için telefonun rehberine şöyle baştan sona baktım. Neredeyse yarısı sadece bir isimden ibaret; aylardan beri ne benim elim onlardan birini aramaya varıyor, ne de onlar beni derhâtır ediyor. Silmeye kıyamıyorum. Onları rehberden silersem bütün alâkayı ve hukuku da kesecekmişim sanki...

Bir sene kadar önce bazılarına, “Bayramdır; küslerin barışma vaktidir; gururu-kibiri bırakıp hatır sormalı” diyerek mesaj gönderdim, ses çıkmadı. Öyle sükûtlar vardır ki sayfalar dolusu açıklamadan daha mânidar. Bu da öyle bir şey.

Kabahat bendedir belki; çok hatırşinas veya geçimi kolay biri olduğumu söyleyemem. Mümkündür, bazılarını kırmış bile olabilirim fakat bu ‘yetim-i akran veya arkadaş' olmak sair dargınlıklar gibi değil. Sebep siyasî, sadece ve sadece siyasî.

Bir zaman önce bir nikâh merasimine katıldık; eski ‘arkadaşlar'dan bazıları da davetliymiş, bilmiyordum. Göz göze gelince sarılıp hasret gidermeyi beklemiyordum ama en azından uzaklardan bir baş selâmı, bir küçük gülümseme veya ‘Anlıyorsun işte, sizler bu devrin cüzamlıları gibisiniz; yakınlık gösterirsem yanlış anlaşılır, affet' diyen bir bakış? Hayır!

Görmezden geldiler, görmezden geldim. Belki görmezden gelmemeli, gidip yakınlık göstermeli, aradaki buzdağını hohlamaya ben adım atmalıydım, yapamadım.

Birkaç ay kadar önce nerdeyse kırk yıldır hiç yüz yüze gelmediğim, eski bir dosttan telefon geldi. Doğrusu beklemiyordum. Nasılsın, iyi misin, çoluk çocuk nasıl vesaire... İnsani şeyler; ne kadar güzel, nasıl memnun oldum... Yine kırk yıldan beri yüzünü görmediğim bir eski

arkadaşım aradı Ağrı'nın bir ilçesinden. Cumamı tebrik etti. Az konuştuk ama ne kadar güzel konuştuk. Sesinde gizlenmesi kabil olmayan bir yakınlık, gizlenemez bir muhabbetin tınıları. Ne kadar değerli, ne kadar aziz...

Büyüklerimiz vaktiyle, "Dostluk sınanmaz; sakın arkadaşlarını sınama!" derlerdi; bu öğüdün en pratik karşılığı dostlarla, hele hele akraba ile alışveriş yapmamak idi. Alışveriş sınanmaya açık bir işlemdir; az olur, çok olur; ya sizin içinizden bir şüphe bulutu geçer veya karşınızdaki kendisini hafif tertip aldatılmış hisseder. En iyisi yapmamak.

Siyasî kanaatler için de aynı ölçüyü uygulamak mümkün mü? Eğer aynı istikamete bakıyor, aynı minval üzre düşünüyorsanız pek mesele çıkmıyor; olup bitene farklı yerden bakıyor, farklı teşhis koyuyorsanız sigaya çekilen ilk şey aradaki hukuk oluyor. Ee, hani dostluk, hani arkadaşlık? Onun farklı ve kolay kolay incitilemez bir yükseklikte muhafazası lâzım değil midir? "Farklı düşünüyoruz ama bu, dostluğa mâni olmaz" ölçüsü, kriz ânında ilk terk edilen değer haline geldi.

Demek ki dostluk, arkadaşlık kavramına biz, pek keyfî, pek dayanıksız, kırılgan bir mânâ yüklemişiz. Kriz mi çıktı, arkadaşlık hukukunu gözden geçir, olmadı al askıya; o da olmadı çekiver kuyruğunu gitsin! Bu kadar kolay; 'bu kadar kolay' alınabilen her karar risklidir, tehlike ihtiva eder.

Hâşâ, vaktiyle arkadaş, dost kabul ettiğim kişileri itham etmiyorum; daha çok öz nefsimi hesaba çeken, aradaki hukuku zedelemekte ziyadesiyle alıngan ve hatalı tepkiler veriyor olma ihtimâlini gözden ırak tutmayan muhasebe geliştirmeye çalışıyorum, çünkü arkadaşlığa inanıyorum, inanmak istiyorum.

İnsanın sırtını emanet edebileceği, en dar ânında bile güvenebileceği birinin olmaması ne demek? Arkadaşsızlık bir bakıma yenilmek değil midir? Öyle kabul ediyorum, öyle kabul edilmeli. Nice yıl, kendinizi -hepimiz gibi- az buçuk insan sarrafı kabul etmişsiniz, "Ben has adamı gözünden tanırım, kolay yanılmam, dost kabul ettiklerim benden bile yüksek vasıflı, tam güvenilir kişilerdir" diye hafiften övünmüş, nefsinize âferinler çekmişsiniz ve günün birinde, herhangi bir ihtilâf yüzünden, 'sildim onu defterden, cılk çıktı' diyerek alabora oluyorsunuz...

Aslında yanıldığımızı kabul etmeyiz değil mi; yanılan, yanlış yapan, inciten hep karşı taraftır. Bu kadar basit olabilir mi? Bu derece basitlik ihtivâ eden şeylerde yüksek risk de vardır, dolayısıyla buzluğa sokulup orada son nefesini veren arkadaşlık, dostluk ilişkilerinde kendi adıma kabahatin en azından yüzde 51'ini üstlenerek yüksek sesle düşünüyorum.

Arkadaşlıktan bahsedip duruyorum; arkadaşlarımızı seçebiliriz ama akraba, hısım, eski tâbirle taâllukât kader gibidir; onları seçemezsiniz.

Kutuplaştırma siyaseti arkadaşlıkları ayrıştırmakla yetinmedi, akrabalık hatta karı-koca ilişkilerini de berhava etti. Size birinci ağızdan dinlediğim tatsızlık, küs, hatta sonu ayrılıkla biten hikâyeleri nakletsem roman olur. Siyasi ihtilâf yüzünden boşanmaya karar veren çiftler eskiden de nâdiren işitilirdi. Siyasi gruplaşma tertibindeki 'ustalık!' hayatta birbirine en ziyade yakın iki insanın arasına soğukluk ve nefret serpmeyi başardı. Tellioğulları-Seferoğulları aileleri arasındaki -güya- düşmanlığın komedisine gülüp geçerken şimdi siyasî kamplaşmanın yol açtığı dramlar ruha damlatılan kezzap damlaları gibi canımızı acıtıyor.

Siyasete çok meraklı, sabah akşam siyaset soluyan bir toplum muyuz? Yoo, siyasî hassasiyetten değil, belki de yeterince iyi inşa edilmemiş ve sağlam zemine oturtulmamış şahsiyet binâmızdaki zaaflardır bunun sebebi...

Evet, galiba şahsiyet meselesidir bu...

Kardeşliğin tamamladığı abdest (*)

Sekiz yaşındaydım, günlerden bugündü… Güneş, aydınlığını sokak lambalarının yapaylığıyla devletin insafına bırakmak üzereyken, binanın çıkış merdivenlerinde annemin, koluna girmiş babamla indiğini gördüm. Çocuk aklı işte, 'misafirliğe bensiz mi gidecekler' korkusuyla sarıldım annemin eteğine. Ayakları titriyordu, bir daha korktum. Ablam çekti aldı kucağına beni, eve çıkarmak için. Annemin gözlerine inen acıyı ilk defa o zaman gördüm. Daha da korktum.

Oniki aydan sekizincisi, üçyüz altmış beş günden ikiyüz onüçüncüsüydü. Sene doksan beş; sekiz kardeştik, birimiz öldü o gün, bin eksildik.

Diyarbakır; yağmurdan çok annelerin gözyaşıyla yıkanan şehir.

O gün yine ülkenin doğusundan batısına şehit cenazeleri, batısından doğusuna sokağa çıkma yasakları, gözaltılar, faili meçhul cinayetler ve annelerin beddualari yağıyordu. Belki de bir bedduaya değmiştik biz de, takdir-i ilâhinin gölgesinde. Bir Kürt olan abim, yaşama tutunmaya çalıştığı 17 yıl boyunca sorumluluklarının ötesinde bir çizgiyi takip etmiş, kalbi beyazdan temiz bir insandı. Biri öldükten sonra ardından dizilen methiyeler değil bu; onu tanıyan herkesin ağız birliğinden dökülen cümlelere yakışan bir insandı.

İşte böyle bir Kürt olan abim 'Türk-Kürt kardeştir' sözünü kıskandıracak bir uyum ve samimiyetle Türk ve Kürt gençlerden oluşan bir grupla birlikte, hem yaz ayının bunaltan sıcağına kısa bir mola olsun diye, hem de yaratan Rabb'e namaz ve tespihle sunacakları şükürlerini, şehrin o kasvetinden uzak, ağaçlıklı ve berrak suyuyla cennete nazire yapacak bir mekânda sunmak için ufak bir gezintiye çıkmışlar. İkindi namazını kılmak için abdest almaya başlayan abim, hani o Kürt olan abim, bir yardım nidasına çevirmiş bakışlarını. Türk-Kürt ayrım yapmaz ya abim, bakmış yardım isteyen Türk. Aklının ucundan bile geçmemiş yüzmek bilmezliği, atmış kendini suya.

Sol ayağını da yıkasa abdesti tamamlanacak ya, baştan sona yıkamış Rabb'i sonsuz nuruyla.

Annemin gözlerine inen acı doğuya has bir acı değil… Bu ülke için en büyük rahmet, yağmur, kar veya herhangi bir doğa olayından çok ölen her vatan evladı için gözyaşı döken analarla dolu olmasıdır.

Tarih tekrardan ibaret bir televizyon kanalı, hep aynı yerden yayın yapan. Artık yıllardır anlattığını anlamak gerek… Annemin ve bu ülkenin bütün annelerinin evlat acısı bir barışı tetikleyecekse şimdi tetiklesin… Birbirimizi yaşatmak için ölelim, öldürmek için yaşamayalım…

(*) Bir okuyucu mektubu'ndan.

Koalisyon geometrisi! Niçin olmasın?

Şimdi değerli arkadaşlar, ben şahsen saymadım, bizim akademisyen hocaların yalancısıyım. Diyorlar ki, 57 tane İslam toplumu vardır. Niye 57'dir, bunlar kimlerdir, böyle ayrıntıları geçiyorum. Mesela ‘72 fırka' denilseydi daha şık olmaz mıydı diye aklınıza gelebilir. Hani şu ‘Fırka-ı nâci' meselesi. Böyle bir sayı işte, önemli değil.

Burada maksat çokluk bildirmek. Ha, diyoruz ki buralarda bunlar farklılık gösterebilir. Dolayısıyla o parti içerisinde birbirimize benzemiyorum diyoruz ama benzeyen noktalarımız var. O benzeyen noktalarımızı şu kesişen alanda buluşturabilirsek kapımızı, penceremizi, damımızı açık tutuyoruz. Dikkat buyrun sade kapı, pencere değil, damdan bile buyurabilirler, mahzuru yoktur. Gelen buyursun gelsin diyoruz. Gelmezse ne yapacağız, zorla hidâyet olur mu arkadaşlar? İslamiyet'te zorlama yoktur. Gelirse gelir, gelmezse gelmez, ne yapacağız. O zaman biz geliriz. Onun biz dinini tartışmıyoruz ama gelseler iyi olur.”

Bana diyorlar ki, başkan sen irticâlen, -doğaçlama mı diyorsunuz?- yani kafana göre konuşma; konuştuğunda böyle garip şeyler söylüyorsun demeye getiriyorlar. Vaktiyle böyle bir ukalâ üye sızmıştı aramızda, attık onu teşkilâttan. Benim doğaçlamam iyidir yav; hele cifir hesabındaki kabiliyetim dünyaca meşhur. İnternetteki 40. yıl hesabı konuşmam 950 bin kere tıklanmış. Kâğıda bakarak yaptığım konuşmalar bu kadar tıklanmıyor; niçin, çünkü doğaçladığım zaman kendimi aşıyor, başka bir boyuta, transa geçiyorum ve bu konuşmayı da böyle bir ilhâmla yapmaktayım.

Biz ne dinci ne de dinsiz bir kuruluş değiliz. Aslında dinliyiz ama şimdi burdan ters mânâ çıkmasın. Yani demek istiyorum ki bizim yaklaşımımız İslam'la çatışmaz. İslâm nassları'nın gözünü yiyeyim. ‘Eğer kendinin kültürden kaynaklanan görüşleri var, bu İslam inancıyla çatışır hale getirilmişse o zaman o kendi kültür değerlerini gözden geçirerek yoluna devam eder diyoruz'. Şimdi siz bu son cümleden ne anladınız? Bişey anlamadınız tabii. O zaman şöyle misâl veriyorum. Geometri bilir misiniz; uzay geometri? Ha, şimdi şurası, yani bu

dairede gördüğünüz şey, yani neyse o, bir toplumun kültürüdür, yani milli kültürüdür. Şu diğer daire de o toplumun inanç dairesidir. Burası bize göre İslamiyet, burası da milli kültürümüzdür. Milli kültür nedir, ben pek bilmem ama iyi bir şey diyorlar, biz onu çok severiz. 'Şimdi Türkiye'nin sağlıklı ulusal yapısı, o yapının korunması ve geliştirilmesi bu iki unsurun bir arada ele alınmasını zaruri kılar'. Bu cümle hakkında itiraz eden var mı? Güzel, devam ediyorum. Öyleyse diyoruz ki iki dairenin kesiştiği yer bizim yerimizdir. Ha, sen İslam dairesinden geliyorsun, buyur, üye ol! Kırk sene tekkenin odununu taşı, kapıda hizmetçilik et, deneyelim, eyvallah. Ha diyorsun ki ben kültürel bir alandan geliyorum. Kardeşim burası afedersin belediye parkı mı demiyoruz, sen de buyur. Arkadaşlar araştırsın, öyle akıllı filan geçiniyorsan yaramaz abi; baksınlar. Akıllı başka ukalâ başka. Akıllı demek disipline uyandır, ukalâ cav cav cav! Kültür nedir arkadaş gurban olayım. Milli kültür de canımı ye. Ecdad Viyana'ya kültürle mi gitti, bire kadar kırarak mı? Bizim söylemek istediğimiz şey budur.

Anlaşılmayan bişey var mı, yok. Şimdi başka partilerde de İslâmiyet var tabii, olabilir, normaldir; milli kültür de vardır belki biraz. İşte biz bunları bakın güzel bir şekilde kucaklamak isteriz, kucaklarız yani. Devletin bekası, milli kültür için icabında baldıran gazozu içeriz; hatta ayıptır söylemesi ağzımı bozacağım şimdi, koalisyon mudur, ondan da yaparız. Beka denince, milli kültür denince bi tuhaf olan bir kuruluşuz biz. Kaldı ki bu arkadaşlar işte anlatıyorum bizimle çok paydaşı olan Müslüman, muhafazakâr kardeşlerimiz. Darda mı bırakalım; hâşâ. Hadi işinize şimdi! t.alkan@zaman.com.tr

Karanfil çiçek açtı

Balkondaki kokulu karanfil fidesi dün iki yerden çiçek açtı; pembe beyaz ve kırmızı.

Çiçekçilerdeki hormondan çıldırmış katmer katmer fiyaka döktürenlerin ne değeri var? Tam bir senedir bu günü bekliyorduk ve işte geldi. Anneleri onlara hergün tatlı sözler söyledi, hatırlarını sordu, suladı, şımarttı, ihtimam gösterdi; halbuki o güzelliği söndürmek, beş paralık bir bıçakla iki saniyede mümkün.

Adamın biri, "Kötülük her zaman erdemden daha kolaydır" demiş, "çünkü hep kestirmeden gider". İnsanları korkularından boğazlayarak yönetmek, öldürerek itaat ettirmek, barışla ve sözle iknâ etmekten daha kolay. IŞİD'ci takımı 'dâvâ'larını İslâm'ın güzelliklerini anlatmaya hiç yeltenmedi bile; birkaç kelle kesme videosu hepimizin kanını dondurdu, kaskatı kesildik.

Bir başka adam, "İnsanoğlunun kötülükleri saltanat sürer, erdemleri ise suya yazılır" demiş. Kötülüğün erdeme galebesi karşısında ne yapabilirsiniz ki? Sabırla, emekle biriktirilen iyi şeyler ne yazık ki dayanıksız. Savaşlar, barışlardan daha uzun ömürlü. İslâm tarihi bile, umumi tarihin içinde bir pırıltılı bir istisnâ teşkil edemiyor. İyiler her savaşı kaybediyor; politikacılar, silah tüccarları, kaatiller her savaşı kazanıyor. Demokrasinin zayıf karnı; kendisini dejenere edenlere yapısı icabı tahammül ederken düşmanlarına hukukun

üstünlüğünden faydalanma hakkı tanıyor; onlara aynı usulle cevap verdiğinizde ise demokrasi artık başka bir şey oluyor.

Demokrasi, kokulu karanfil gibi nazlı, onun kadar değerli bir şey...

PKK ve sair avâneleri, en iyi bildikleri ‘sanat'ı icra ediyorlar; silahlı şiddet ve propaganda. Bildikleri en güzel şarkı bu ve bu şarkı tek notadan ibaret; şiddet! Nitekim son saldırılarıyla demokratik ve barışçı siyaseti seçen en yeşil uzuvlarını da fena dipçiklediler. HDP, kavga ayırayım derken fena dayak yiyen saftirik vatandaşlar gibi birdenbire etkisizleşti. Silah sesi, herhangi bir tartışma cümlesinden daha öncelikli, daha ‘anlaşılır' çünkü.

Bu toplumun önüne şehit cenazelerini sıraladığınız zaman tabii olarak kimyâsı bozuluyor ve öngörülen tepkiler veriyor. Öfkenin, acının, çaresizliğin ümüğüne çöktüğü insanlara ayrıca siyasi vaaz vermeniz gerekmez; intikamın dilini herkes anlar. Canı yanmış insanlar döviz paritesine, hukukun göçertilmesine, dış politika rezaletlerine bile aldırış etmez kısa vadede. Ona bir suçlu gösterirseniz hemen inanacaktır ve bu esnada yargıyı işletmek insanlara abartılı bir fantezi gibi görünür.

Biz bu ayak oyunlarına gelecek bir toplum muyuz? Elbette ki öyleyiz! Bizi korkularımızdan tutarak kolaylıkla yönetebilirsiniz. Recmedilecek birini bulursak din ü vatan aşkıyla infaza katılırız. Bu esnada kötüler ise en büyük desteği, gösterilene, söylenene hemen inanan kalabalıkları kendi safında görmekten alır.

Öyle zora getirildik ki, hani halimize merhamet edip, lütfen ve keremen hükümet kuracak olsalar, ‘Sırası mıydı; daha acımız bile soğumadı' diyecek derecede öfkeliyiz. Maksat da oydu zaten faslını tartışmıyorum, kötülüğün bu kadar kolay ‘zafer' kazanabilmiş olması canımı acıtıyor. Değerler sistemimiz alt üst, paramparça. Burnumuza geçirilen terör halkasını her çekiştirdiklerinde, başka hiçbir şey düşünmeyecek kadar canımız yanıyor geride kalan herşeyi unutup değersizleştiriyoruz.

Unutma ey halkım, lütfen hatırlamaya çalış; eğer vaktiyle birilerine istedikleri 400'ü vermiş olsaydın, bugün çok başka bir gündemimiz olacaktı. O gün çoğumuz saçmaladık ve cezasını evlatlarımıza ağlayarak ödüyoruz. Kurgu bu kadar basit.

Kokulu karanfil neyimize bizim, demek yok; bu zevki tattırmayacağız onlara. İnadına râyhalı, inadına pembe-beyaz...

Atladım havuza

‘Erken seçim var diye tercih değiştiren yurdum insanı kalmış mıdır acep?' diye homurdanırken baktım aa, yerde güzel bir gazetemizin magazin eki.

Karatay hocam diyesiymiş ki, “Günde üç saat havuzda kulaç atın, faydasını görmezseniz ben de ne olayım!” Milleti bilmemne yerine koyarak oynanan koalisyon tuluâtları zaten

tansiyonumu bilmemkaçlara getirmiş, belki faidesi dokanır ve dahi Canan hocamın da elbet bir bildiği vardır diyerek gördüğüm ilk havuza balıklama atladım; açıyı iyi tutturamamış olmalıyım ki göbek ve göğüs nahiyelerinde ani bir yanma ile beraber şaak diye bir ses duyunca balıklama değil, göbekleme yaptığımı anladımsa da üstünde durmadım. Su çok iyi geldi, müthiş bir ferahlama hissi yayıldı içime. Bizim oralarda 'Dulunma' derler; bi dulundum, bi daha bi daha...

Sudan çıkınca artık farklı bir insandım. Bakış açımın tamamen değiştiğini hissettim ve anlamsız bir mutluluk ve iyimserlik hissiyle dolup taşıyordum. Sanki havuza değil de endorfinle (mutluluk hormonu) dolu bir su tankına atlamış ve dulunurken de hep ağzımı açık bırakmışım gibi saadetten ışıl ışıl ışılamaya başladım. Renkler canlandı, görüntüler güzelleşti, bir hafifledim, bir güzel oldum. Bali de böyle yapıyormuş!

O esnada telefon çaldı. Gazeteden editörüm arıyor ve yazıyı mutlaka 3500 vuruşa bağlamam ve saat 17'den önce göndermem gerektiğini hatırlatıyordu. Cevaben, 'Yanlış numara kardeş; ben az önce havuza atladım hayatımın anlamı değişti. Kendinize başka yazar bulun, baay' dedim ve telefon rehberindeki bütün muzır, paralelci arkadaşların isimlerini güzelcene silip bir koşu bayiye koşarak kendime şöyle okkalı bir Star gazetesi aldım. Üstümden sular sıza sıza parktaki gölgelik banka oturdum. Oh yahu dedim, dünya varmış!

Manşet, 'Haydi seçime'. E, tabii, formüller tükenince elbette millî irade yine gündeme gelecek. Bizimkiler istikşaf yapacağız diye sabır taşı oldular canım, onlara da yazık. Aslan gibi çocuğun adı Müstekşifzâde Ömer'e çıktı! CHP'nin derdi, Ahmet Beyimizi gaflette yakalayıp İmam-Hatipleri kapatarak kündeye getirmek. Başka arzunuz? Ahmet Bey âlim adam, fâzıl adam, prensipli, müdebbir, ulu bir insan. Sağ üstte dünyalar güzeli büyük reisimizin, alçakların yüreğine korku salan bir vecizesi, 'Korkaklar için zafer yoktur. Bunların sakın güçlü olduğunu filan zannetmeyin; alçakların çıkacağı tümsek düşüştür' Vur reis vur! Az bile bu işbirlikçi vatan hainlerine! Son cümleyi pek anlamadım ama vardır onun bir bildiği canım. Baksana herifler seçim gecesi zafer kazandık diye lorge lorge halayına durdular, reis'ül âzâm bi istihâreye yattı; iki ayda bunları eşekten düşmüş karpuza çevirdi. Dehâ azizim dehâ ve bu âşikâr hakikati göremeyen ben ve benim gibi zavallıları hâlâ adamdan saymak hakikaten büyük lütuf oluyor. Derken altta emniyette temizlik haberi; 266 paralel polis şefi emekli. İşte bu yanlış! Niçin uğraşıyorsun kardeşim, at meslekten, tık içeriye; özlük haklarını da iptâl et. Uğraşsın dursunlar.

Bakalım şimdi emekli genelkurmay reisimizin va'dettiği ordu içindeki paralelci temizliğini bekliyoruz heyecanla; söz verdi çünkü. Ne anlamlı, ne güzel konuşmaydı; ona verilen madalya hiçbir göğüste bu kadar güzel durmaz vallahi...

Köşe yazarlarına geçtim; yav ben bu zatların kadr ü kıymetini bilememişim... Ne muazzam tesbitler; ne ufkî, şâkûlî, arîz ü amîk tahliller. Arkadaşlar resmen vantilâtör tesiri yaptı bende.

Ruhum yelpâzelendi, içim inançla, imanla doldu. Karar verdim, havuz medyasının alayına abone olacağım, yıllık ve üstelik peşin ödemeyle. Şimdi bir koşu hemen yazılıyorum partiye; hemen ardından 'Paralel medyanın gizli dümenleri' yazı dizisine başlayacağım. Artık bir muhtarlık verirler heralde.

Havuz havuz... Mutluluk menbâı. Dulunurken ağzınızı açmayı unutmayın ama...

Lenin'in hayatını okurken düşündüklerim

Lenin'in hayatını okuyunca 70'li yıllarda yaşadıklarımızı ve uzaktan şahit olduklarımızı insan daha iyi anlıyor. Amip gibi bölünen, kendi arasında çatışan pek çok fraksiyon. Bir hülyâ uğruna adanan ve harcanan hayatlar, trajediler...

Sosyalist kültür dergisi Birikim'in genel yayın yönetmenliğini de yürüten Ömer Laçiner hemşehrim olur. Benden bir önceki ağabey kuşağından. Memleketin namdar sosyalistlerinden biri olduğu için tanışmamız gecikti hâliyle. Gençlik çağlarımızda sosyalist takımıyla değil konuşup sohbet etmek, selâm alıp vermek bile netâmeli, şüphe uyandıran hareketlerdendi. 'Komünist' sıfatı, insanlık düşmanı, vatan haini, şeytanın iki bacaklı şekli filan gibi bir karşılığa tekabül ediyordu. Aynı çirkin ve yanlış nitelemenin komünistler tarafından bilumum 'Faşo' yani, faşist olduğu öne sürülenlere yöneltildiğini hatırlatayım.

Geç tanıştık Ömer Ağabey'le. Zannediyorum 7 sene kadar önce bir gazeteci topluluğuyla birlikte Kuzey Irak'taki Kürdistan otonom bölgesine giden ekipteydik. Yol arkadaşlığı yakınlaşmayı, yakınlaşmak için 'anlama'yı kolaylaştırdı. O günden beri aramızda hemşehrilik ve muhaliflik müştereklerinde bir hukuk oluştu.

Bir konuşma esnasında, nereden icab ettiğini hatırlamıyorum, şöyle bir 'vecize' nakletti Lenin'den. Sovyet iktidarının ilk zamanlarında demiş ki Lenin,

- Şimdi iktidardayız ve bütün alçaklar şimdi bizden yana!

Bu söz dikkatimi çekti; siyaset bilimini neredeyse bir cümlede özetleyen bir fikir gibi göründü bana. Acaba Lenin'de, böyle dramatik bir yakınma arzusu uyandıran olaylar nelerdi? Niçin Komünist Parti'nin demir disiplini ve güçlü ideolojik eğitimi iktidara gelince etrafına birtakım 'alçaklar'ın kümelenmesini engelleyememişti? Diğer partilerden çok önemli bir noktada ayrıştığını ileri süren efsanevi bir partinin doktrin kurucu lideri, bu cümleyi kurarken ilerde büyüyecek bir yenilgiyi henüz çok erken zamanlarda görmüş ve itiraf mı etmişti?

MARKSİSTLERİN KONGRE MERAKI NEREDEN GELİYOR?

Lenin'in kapsamlı bir biyografisini okuma arzusu böyle doğdu bende ama vaktiyle Ankara'nın Zafer Pasajı'nda kümelenmiş sol klasik satan kitapçı dükkânlarında bolca rastlanan, 'partizan' yaklaşımlı kitaplardan biri olsun istemedim; bu tip biyografilerde tarafsız bir anlatım yerine

okuyucuya propaganda yapmaya yönelik bir güzelleme, bir nevi ‘resmi tarih' öğretisi dayatma arzusu çok belirgindir çünkü. Böyle kitapları okumakla, söz konusu kişiyi ‘tanımış' olmazsınız; ona hayran olmak, takdir etmekten başka tercihiniz kalmaz.

Geçenlerde Beşiktaş'taki bir kitap mağazasında iki Lenin biyografisi buldum ve açıkça yazarlarını tanımadığım için, “Ya şundadır ya bunda...” usulüyle birini tercih ettim. Yazarından bahsetmeyeceğim, çünkü kitap üç aşağı beş yukarı yukarıda anlatmaya çalıştığım ‘güzelleme' faslına giriyor bir mânâda. Yine de benim için faydalı oldu.

Bir haftada bitirdiğim 500 küsur sayfalık biyografiyi okurken, Marksistlerin gayet iyi bildikleri ve hemen hatırlayacakları bir husus dikkatimi çekti. Kongre yapma merakı. Buradaki kongre kavramını irili ufaklı her büyüklükte kurul, komite, komisyon, heyet türünden bir karar organı olarak anlayabilirsiniz. Çarlık rejiminin ağır baskısı altında güçlükle örgütlenen komünistlerin, dağılıp gitmemek için kendi aralarında dayanışmaya özel bir önem vermeleri anlaşılır fakat bu kurulların büyük çoğunlukla saatler süren tartışma celselerine dönüşmesi ve hemen ardından birbirine muhalif gruplaşmaların zuhur etmesi çok dikkat çekiyor. Demokrat olduklarından mı, hayır! Dünyanın gördüğü en merkeziyetçi, en otoriter ve totaliter bir siyasî yapının, bizim bildiğimiz demokrasiyi ve kurallarını ‘burjuva demokrasisi' diye alaya aldığı ve hafifsediği hiç unutulmamalı.

Öyleyse bu bölünme, birbirine muhalefet edip ardından farklı fraksiyonlara, örgütlere, gazetelere bölünme içgüdüsü bir ‘Marksizm klasiği' midir? Bu konuda söz söylemek bana düşmez pek ama acemi bir okuyucu sıfatıyla ‘Galiba öyle' cevabını verebilirim. Yaşadıkları çağın en güçlü ve yanılmaz ‘sosyal bilim'i saydıkları Marksizm'in amentülerini yaşanan hayatın içine yerleştirip doğrulatmak için deli gibi didinen bu insanların fraksiyonerlik merakı galiba teori ile hayat arasındaki bir türlü uzlaştırılamayan açıklıktan doğuyordu.

Belki de tamamen farklı bir şey; belki de tamamen yalnızlık duygusu. Ütopik bir hayâl peşinde koşan ve başarıyı uzak ihtimâl kabul eden insanların birbirine tutunma ve hemen ardından ‘yok böyle olmayacak' duygusuyla yeniden ayrışarak kendi ütopyalarını arama çaresizliği...

Lenin'in hayatını okuyunca 70'li yıllarda yaşadıklarımızı ve uzaktan şahit olduklarımızı insan daha iyi anlıyor. Amip gibi bölünen, kendi arasında çatışan pek çok fraksiyon. Bir hülyâ uğruna adanan ve harcanan hayatlar, trajediler... Havada uçuşan ve küfür niyetine kullanılan “Troçkist, revizyonist, sosyal faşist, işbirlikçi, burjuva” suçlamaları, ardından yine bölünme, yine ihanet arayışları ve hayal kırıklığı...

Bunları söylerken başta Laçiner'in yaşıtları olmak üzere, kendi çağdaşlarımın ve sonrakilerin samimiyetini sorgulamıyor, aksine saygı duyuyorum. Solun kendi içinde yaşadığı ve yaşattığı iç çatışmalar belki de kendi mantıklarınca bir meşrûluk arayışı idi; doğru olanı yapmak, tarih, daha doğrusu ‘materyalist tarih'in karşısında doğru yerde ve tavırda olmak arzusu...

CHP elbette Marksist bir parti değil ama CHP'lilerin sıkça kurultay yapmalarında, liderlerini eleştirip gruplara bölünmelerinde, parti içinde demokratik mücadele yürütürken öte tarafta partilerine zarar vermelerinde adeta ‘Leninist' bir nizâcılık, maraza çıkarma refleksinin izleri var galiba. Atatürk ve İnönü gibi karizmatik liderlik mirasını yaşatan bir partinin, sağ partilerden daha çok parti içi demokrasi işletmesinde üzerinde düşünülecek ve tahlil edilecek unsurlar var.

SOVYET DEVRİMİ NEYE YARADI?

‘Komünist toplum' hülyası değil ama Sovyet devrimi doğduğu yerde, 75 sene zor bela yaşatıldıktan sonra çöktü. Marksistlerin ‘Burjuva saplantısı' diye küçümseyip reddettiği insanın değişmeyen yapısı ve tabiatından ayrılmayan alışkanlık ve hırsları galebe etti. Lenin ve onun eseri SSCB'den geriye, toplumu bir bütün halinde tasarlayıp onu yeniden biçimlendirme uğruna göz kırpmadan girişilen insanlık dışı totaliter, otoriter uygulamalar ve zulüm kaldı. Her devrimde olduğu gibi Sovyet devrimi de evlatlarını yedi. Lenin'in etrafında ömrünü hiçe sayarcasına fedakârca çalışan çekirdek kadrodan çoğu yine Sovyet mahkemelerinde, uydurma iddianameler, işkence metotları ve idamlarla canından oldu. Lenin, fitilini tutuşturup örgütlediği ‘devrim'in sonunda neye dönüştüğünü göremeden ihtilâlin 7. yılında öldü. Halefi Stalin, ‘Stalinizm' diye bilinen bir cendere ve baskı düzeniyle tam otuz sene halkını inletti.

Biyografisinde Lenin'in o ünlü vecizeyi nerede ve nasıl söylediğini anlatan bir fasıl göremedim ama bir cümlenin uyandırdığı merak, insanlığın en bilinesi hikâyelerinden birine daha yakından bakmama ve hikâyeyi daha ayrıntılı öğrenmeme sebep oldu; bu arada demokrasilerin en korkulu düşmanı karizmatik liderlik kavramını da yeniden gözden geçirme fırsatı oldu. Lenin'in deha çapında bir lider olduğunu tekrar etmeme gerek yok; insanlığın en büyük acıları “deha çapında”ki karizmatik liderler vasıtasıyla yaşadığını da unutmamak lâzım ama. “Bir dirayetli adam çıksın, bizi kurtarsın” bekleyişi genellikle ızdırap ve hayal kırıklığı doğuruyor toplumların tarihinde. En ağır polis ve rejim baskısı altında bile hayatları pahasına ideali arayan, birbirlerini sorgulayan ve didinip duran Rus devrimcilerinin o metodik sorgulayıcı tavırları bile, Rusya'nın en büyük dünya hapishanesi olmasını engelleyemedi sonuçta.

Lenin'in hikâyesinde Marksistler, şüphesiz benim gördüğümden daha başka şeyler buluyorlar; ben ise kocaman bir yanılgı orada...

Darbe cuntasına eleman aranıyor

Ergenekon ve Balyoz davalarının bir şekilde düşürülüp, sanıklarına itibarları iade edildiği andan beri darbecilik, yürürlükteki kanunlara göre cürüm olmaktan çıktı.

Bu durumda darbe kavramı hukukumuzda şöyle bir kıvam kazanmış bulunuyor: Başarılı darbe, kendisine yeni bir meşruluk alanı oluşturur; beceremezsen üzülme, burası Türkiye; yırtarsın bir şekilde...

Mizah yapmıyorum. Bütün darbelerin babaannesi 27 Mayıs, anayasal düzeni yıkmış ve darbeyi yapan cunta, yargılanmak yerine onurlandırılmıştı. O günden beri bu memlekette ‘hukuk devleti' bir türlü diş tutmuyor; her denemede diş sıyırıp lâçkalaşıyor.

İşte yeni bir darbe teşebbüsü daha: “Fiili durum oluştu, gelin güzellikle adını koyalım” diyor arkadaşın biri. Nasıl olsa pratikte emsâli çok, içtihat oluştu yahu. O da şansını padişahlıkla hilafet karışımı başkanlıktan yana deniyor. Tutturabilirse bütün hukuk kurumlarının, ordunun, polis ve jandarmanın, bütünüyle bürokrasinin, merkez bankası yönetiminin reise bağlandığı yeni bir rejime geçeceğiz. Yukarda arz ettiğim darbe içtihatlarına göre haksız da değil; eli kuvvetli durumda. Getirilmek istenen yeni rejim şu anda zaten uygulanmakta. Demokrasiyi andırır yegâne durum, sizin şu satırları okuyabildiğiniz bazı medya kanallarının hâlâ çalışabiliyor olmasından ibaret. “He” derseniz, ondan da eser kalmayacak. CHP'nin tek partili yıllarındaki parti diktatörlüğünün itaatkâr basın düzenine döneceğiz.

Madem bu ülkede darbe yapma hürriyeti içtihada bağlanmış, siyasi bir realite haline gelmiştir; hâlâ itiraz edebiliyor olmak hakkımı kullanarak ben de Türkiye için yeni bir darbe geliştirmek üzere teklifimi oylarınıza sunuyorum.

Bu teklifi yaparken olanca cesaretimi toplamaya çalıştığımın, ülkem, halkım ve sevdiklerim açısından büyük risk altına girdiğimin farkındayım. Fedâ olsun.

Darbemizin maksadı, Türkiye'de bugüne kadar eli-yüzü düzgün bir tarzda hiç uygulanmamış demokratik hukuk devletini yeniden kurmaktır.

Darbe başarıya ulaştığında ilk iş olarak güçler ayrılığı ve dengesi gibi uzaydan gelmiş yeni bir anayasal durum oluşturulacaktır. Yasama faaliyeti, -ayıptır söylemesi- yürütmeden kesin hatlarla ayrılacak, vekiller dar bölge sistemiyle siyaset ağalarının sultasından kurtularak doğrudan seçmenlerine karşı sorumlu kılınacaktır.

İkinci adım daha tehlikeli: Hukuk devletini yeniden kurmak! İdarenin bütün işlemleri hukuk yargısına tabi kılınacak, hukukun bağımsız ve tarafsızlığı sağlanacak, tarafsızlığını kaybeden yargı mensupları, ömürlerinin kalan kısmını tarım sektöründe geçireceklerdir.

Darbeyle şimdiye kadar faydadan çok sıkıntı getirdiği anlaşılan Cumhurbaşkanlığı kurumuna son verecek, devleti, Meclis'in hükmî şahsiyeti temsil edecektir. Siyasi partiler yine olacak fakat mecliste grup kurmaları yasaklanacaktır. Meclis üyeleri, sadece anayasaya sadakat göstermekle yükümlüdür. Yeni düzende partiler esas oğlandan figüran statüsüne inerek birer fikir kulübü olarak çalışırlar.

Seçim barajı felan yoktur. Seçimden sonra on günde yeni hükümet kurulamazsa seçimler tazelenir; yeni seçime eski vekiller katılamaz. Yeni insanlara şans verilir.

Ordu, her görüşten vekillerin oluşturduğu Meclis Savunma Komisyonuna bağlanır. Diyanet ve din görevlisi kavramı mülgadır. Devlet din alanında bulunamaz, sadece fikir ve din hürriyetini sağlamakla sorumludur.

Uzatmayalım, anladınız. Tam teşekküllü demokrasi ne ise, işte onu getirme darbesidir bu. Madem yapanın yanına kâr kalıyor, ben de adam gibi Batılı bir demokrasi için darbe cuntasına katılacak elemanlar arıyorum.

Acıtmayacak; söz veriyor!

İşte reisin dediği çıktı. Kahretsin, adam yine haklı. Koalisyon felâkettir ve nitekim çok erdemli fakat birazcık müstafi ve sâkıt Ahmet Bey, onca fedâkârlık göstermesine, güzel bir koalisyon yapmak için elinden geleni yapmasına rağmen başaramadı.

Bu öyle bir başarısızlık ki, maazallah başarsaydı bir çuval inciri berbad edecekti. Neyse ki ulu reis, politik desise ve kumpastaki müsellem tecrübesi ile, ezkazâ bir koalisyon kurularak ülkenin raydan çıkmasına izin vermedi.

Böylece parlamenter demokrasinin, yani hem parlamentonun hem de demokrasinin hâşâ hazurdan bir halta yaramadığını görmüş olduk. Büyük sözü dinleseydik 7 Haziran'dan beri tam 70 gün çarçur olmazdı. Hele, buyurulduğu üzre ‘Verseydik 400'ü' iş bu raddelere gelmeyecekti bile. Hatâ ettik, ‘4 Yüz verirsek bunlar astar da isterler' diye burun kıvırdık. Demek ki neymiş? Başkanlık en güzel bir şeymiş. Parlamenter demokrasi de bir milyoncu dükkânlarında satılan tapon mallar gibi, dışı cicili bicili, içi dandik bir şeymiş.

Başkanlığa niçin bu kadar alerji duyuyor, huysuzlanıyoruz bilmem; acıtmıyor ki! Reis öyle diyor: “Canınızı acıtmayacağım, önce derin bir nefes alın, nefesinizi tutun, içinizden ona kadar sayarken pire ısırığı gibi bir şey hissedeceksiniz, hepsi o kadar. Sonra bana dua edeceksiniz dua.”

‘Ben parlamentosuz yapamam arkadaş' diye huysuzlananlar sâkin ve makul olsun. Bir Meclis yine olacak ve seçimler yine muntazaman yapılacak ve başkanın bütün adamları, küfürbazından ihâle takipçisine, vatanperver-Müslüman süt kuzularından kolpa anayasa hukukçularına kadar bilumum yarayışlı insan bu Meclis'te yerlerini alacaklar. Söz!

Acıtmıyacak diyorum, hattâ yeminle: Basın hürriyeti mi, reisin maiyetindeki ve teyyaresindeki bütün gazeteciler hür olacak, istediklerine diledikleri gibi hakaret edebilecekler. Hukukun üstünlüğü mü, o da olacak, zaten şu anda bile hukuk üstün durumda ve onların üstte oluşları, başkanın siyasi dehâsına ezelden âşık olmalarından geliyor.

Vallahi acıtmayacak, billahi acıtmayacak! Kuvvetler ayrılığı? Yine ayrı olacak: İşte kara, jandarma, hava, deniz kuvvetleri. Hepsi birbirinden ayrı komutanlıklar halinde check and balance sisteminin en güzel örneklerini veriyorlar... Pardon siz ne anlamıştınız?

Bizim durumumuz operatörüyle tartışan avanak hastanın aksiliğine benziyor. Adam bizi kurtaracak, biz hâlâ ‘Cerrahi âletler hijyenik mi, narkozcu tecrübeli mi, sen daha önce hiç ameliyat yaptın mıydı?' cinsinden gıcıklık edip duruyoruz. Adam ‘acımıyacak' diyor; niçin debeleniyoruz ki?

Ha, aksileşirsen ne olur; amcalar gelip elini kolunu bağlar, basarlar enjektörü kalçadan, strese girdiğin de yanına kâr kalır. Gelin akıllı olun. Bakın, reis muhterem insan, sinirleniyor ama belli etmiyor; baldıran şerbeti içiyor çaktırmadan saksının dibine tükürüyor. Nankörlüğümüze bakmadan önümüze bir kere daha seçim sandığı koyuyor. Bu son sandıktır haa. Öyle ‘Oyumla dağları bile yerinden kımıldatırım' diye kendi kendinize havaya girer de –afedersiniz ama- yine gidip muhalefete mühür basarsanız yok daha size sandık-mandık! Reisin sandığa ihtiyacı yok ki; listeleri o yapıyor zaten. Sandık sizin gönlünüzü hoş tutmak için. Vereceksin oyunu reise, bulacaksın huzuru.

Haa, yine de vermem diyorsun! Abi sen günah-ı kebâir, vebal, mekruh, haram nedir hiç duymadın mı? Dinsiz misin yoksa? Duymadın? Öyleyse ateistin birisin ve zaten yatacak yerin yok. Yürü git. Neymiş çocuklar, hep birlikte tekrarlıyoruz: Ka-ka De-mok-raa-siii! Baş-kan bi-ze bal al; Al oğ-lum, sa-na Bal!

Ne 17-25'miş ama...

7 Haziran seçimlerinden hemen sonrasında iyimserliğin tavan yaptığı günlerde, bir “devr-i sâbık” dönemi icad edilmemesi gerektiğini yazan ve bu yüzden eleştiriye uğrayanların biri de bendim.

Bu temennimin gerekçesi şuydu: Yeni kabinenin ilk işi intikamcı bir atılışla 7 Haziran'dan önceki devlet kadrolarıyla didişmek olmamalıydı. Eski dönemin sorumluluklarını alelacele tasfiye etmek yerine yeni hükümet derhal hukuk devleti ayarlarına dönmeli, toplumsal yarılmayı genişletmek yerine onarmalıydı. Mahkemeler yeniden güvenilir hale getirilmeli, hukukun devletle vatandaş arasındaki meselelerde yeniden tek hakem haline gelmesi sağlanmalıydı.

Doğrusu birilerinin bile-isteye hükümetsiz bırakılabileceğini sanmıyordum. Cumhurbaşkanının rutin temsil görevleri yerine kendini koalisyonu imkânsız bırakacak düzenlemelere vereceğini, hemen ardından ülkeyi bir iç savaş provasına sürükleyecek çatışmaların harlandırılacağını tahmin edemezdim. O kadar da olmazdı yani; o bile oldu!

Bu ortamda kasım başlarında sağlıklı bir seçim yapılabilir mi bilmiyorum fakat bunca desiseyle sistemi ve meclisi değersizleştiren bir irâdenin siyasi sorumluluktan kurtulabilmesi artık mümkün görünmüyor. O çok istediği 400'ü alsa bile belli ki, uykuları ve uyanıklığı artık ilelebed kâbusla geçecek. El mukadder lâ yü'gayyer! Takdir olunan başa gelecektir. Çıkışı olmayan bir yola girildi. Takdir edersiniz ki, artık bilumum muhtarların, sanki tayin edilmiş bir danışma meclisi yerine konulması da külliyedeki yalnız adamın karabasanlarına son veremez.

Ne 17-25 Aralıkmış ama... Soruşturmada hasbelkader görev üstlenen emniyet ve yargı mensupları bir tarafa, çaycıların bile gülünç gerekçelerle hapse atılmasına rağmen 17-25'in karanlık hatıraları zombi gibi hortlayıp duruyor. Ne unutuluyor, ne de pörsüyor; 17-25 Aralık'ın korkusu hâlâ dağları bekliyor ve yargılanıp her şeyi kaybetmek endişesi, o dosyalara sanık sıfatıyla girenlerin şuuruna paslı mıh gibi saplanmış durumda.

8 Haziran sabahı geleceğe ümitle bakan insanları enayi yerine koyarak ‘yaratıcı kaos' dümenlerinde çıkış arayanlara artık rahat uyku yok, çünkü Macbeth uykuyu öldürdü! Barış masasını tekmeleyip yıkanlar, herkese şu gerçeği bir kere daha iyice öğrettiler ki hukuk devleti işlemeğe başladığı an itibariyle Türkiye'nin ilk gündem maddesi şu olacaktır: 17-25 Sanıklarını bütün taklavatıyla birlikte yargı karşısına çıkarmak ve hemen ardından hukuksuzluğa âlet olan bütün kamu görevlilerinden yargı önünde hesap sormak. Kürt barışıyla birlikte, yani AKP'nin sistem içi bir siyasi parti olarak yaşama şansı da berhava edildi. Bu hükümete, iktidara, hatta cumhurbaşkanına samimiyetle gönül ve rey veren insanlar ağır şekilde suistimale uğratıldı. Normal anayasal düzene geçebilmiş olsaydık, bir devr-i sabık rüzgarı estirmeye gerek kalmayabilirdi; ama ne yazık ki artık kaçınılmaz görünüyor.

AKP, dünyanın en yumuşak ve geçimli partisiyle bile koalisyon yapamayacak kadar ürkmüş bir kadronun esiri, rehinesi oldu ve bu durum partinin imajını ağır şekilde yaraladı. AKP'yi, “Bunlarla aynı asansöre bile binilmez” dedirtecek ölçüde şaibeli bir siyasi güç suretine sokanlar, partiye normalleşme şansı tanımadılar. AKP'nin bir seçim kaybına bile tahammül edemez derecede iktidara mahkum ve mecbur bırakılması berbat bir durumdur. Partinin kurucuları, şimdi onun parçalanma fermanına dilleriyle dudaklarını yalayarak özene-bezene imza atıyorlar.

Müthiş bir politik intihar vakasını ağır çekimde izliyoruz.

Ne 17-25 Aralık'mış be... Güyâ mahkeme kararlarıyla alelacele üstüne kürek kürek toprak atılmasına rağmen hâlâ dumanı çıkmakta! t.alkan@zaman.com.tr

İslamcılık tartışmalarına hariçten gazel

Cenab-ı Hak, şimdiye kadar gelip-geçen Müslüman ümmetleri, "Bakalım gücü elinize geçirince nasıl bir idare tarzı oluşturdunuz; zulme, açlığa, yoksulluğa engel olmayı başarabildiniz mi?" sualinden sigâya çekerse halimiz yamandır.

İslamcıların, 'dünyevî hayatı düzenleme' iddialarını saygıyla karşılıyor ama ısrarlarını anlayamıyorum. Dünyevi hayatın düzenlenmesi kavramından pratikte anlaşılması gereken 'İslam devleti'dir; Müslümanların, diğer beşerî tecrübelerden tamamen farklı olarak, başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere İslâm birikiminden hareketle bir kamu düzeni kurup işletmesidir. İslâmcılar, 'İslâm'ın Müslümanlara böyle bir görev yüklediği konusunda ısrarlıdır ve bu görevi dinin temel icaplarından biri sayıyorlar.

İdeal bir fikir olarak yaşatılan İslam devletine Müslümanların tarihinde -çok kısa fragmanlar dışında- hemen hiç rastlanmadı. 1436 sene, İslamcıların temel tezlerini hayata geçirmek için yeterince makul bir süre. Bu süre boyunca -özellikle Sünni doktrine dayalı- uzun ömürlü siyasi iktidar tecrübeleri yaşandı. Önce Emeviler ve Abbasiler, İber yarımadasında Endülüs Emevileri (Endülüs'te Müslümanlar takriben 7 asır hükümran bir İslam devleti kurdular ve yaşattılar), ardından Ortadoğu'da orta çaplı hükümetler ve nihayet Osmanlı devleti pratikleri, İslâmcıların ileri sürdüğü İslami devlet idealini tahakkuk ettirmek için tarihi bir örnek olarak incelenebilir. Bu pratiklerin, dört başı ma'mur bir İslâm hükümeti olmadığı konusunda İslâmcılar da müttefiktir. Aradığımız anlamlı devlet modelini tarihte bulamıyoruz yani.

Günümüzdeki 'İslam devleti' uygulamalarını görüntüyü bozmasın diye hesaba katmıyorum: Suudi Arabistan, Körfez emirlikleri, Pakistan ve İran'da kurulan Müslüman hükümetleri, dünyanın her yerinde ve her zamanında rastlayabileceğimiz tipik saltanat modelinin sıradan örnekleri olmaktan öteye geçemedi. Son olarak Irak ve Suriye topraklarında fiilî iktidar kuran IŞİD, radikal bir yorumla Selefi bir hükümet modelinin dünyaya ne gibi şeyler (!) vaat ettiği konusunda çok kötü bir örnek verdi.

"Evet, başaramadık ama bu vazgeçmemiz anlamına gelmez" şeklindeki direnç gösterilerinin saygıdeğer bir yanı var fakat kabul edelim ki naif bir tezdir bu.

Eğer Cenab-ı Hak, şimdiye kadar gelip-geçen Müslüman ümmetleri, "Bakalım gücü elinize geçirince nasıl bir idare tarzı oluşturdunuz; bir kamu düzeni kurarken emanetlere riayet ettiniz mi; zulme, açlığa, yoksulluğa engel olmayı başarabildiniz mi?" sualinden sigâya çekerse halimiz yamandır zira o noktada bütün ümmet, 'birbirinden yüzü kara yavrularım' başlığı altında mahçup ve hacîl görünecektir.

Bana göre bütün kurumları, yapıları ve uygulamalarıyla ilhamını "İslâm"dan alan bir devlet kurmak iddiası, romantik bir mantık eğrilmesine sebep oluyor: Belli ki, esaslı bir noktada yanılıyoruz. İslam dininin devlet ölçeğine yansıyan temel asgari görevleri, "dini, canı, aklı, malı ve nesli muhafaza" ise, bu esasların sağlanması, gayeci yaklaşım bakımından bir Müslüman'ın siyasi taleplerini rahatlıkla karşılar ve "İslami devlet/ kurulacak elbet' diye krize girmenin âlemi de yoktur.

Kur'an, bize devlet yapısı talim etmiyor; bilakis birkaç genel prensip dışında Müslümanları, bir kamu düzeni kurmak konusunda âdeta muhayyer bırakıyor. Öyleyse insanın asıl imtihanı, bu prensipleri hayata geçirmekte göstereceği azim ve kabiliyettir. Eğer, ayrıntıları ve yapısı ile bir 'İslam devleti modeli' nass ile belirlenmemişse –ki öyledir- o zaman bu görev insanların dini çerçeve içinde akıl işletilerek üstesinden gelinmesi gereken bir imtihan vesilesidir.

Ali Bulaç kışkırtıcı bir soru soruyor: "Samimi Müslümanlar şuna karar vermeli: Dünyevî hayatı düzenleme iddiasını bir kenara bırakıp İslamiyet'i laikleştirecek miyiz, yoksa maksatlara uygun özgür, ahlâklı, adil ve birliği esas alan bir dünyanın kurulması mücadelesine devam mı edeceğiz?"

İslamiyet'i laikleştirmek ağır bir itham ve bütün itirazcıları ağır bir töhmetin altına alarak bir celsede itibarsızlaştırıyor. Biz Müslümanların onca asır içinde terkib edemediğimiz bazı kurumların Batılılarca geliştirilmiş olması, gururla karışık bir 'istemezük' tavrına yol açıyor. Laikliğe ise doğrudan İslâm'ın temel rükünlerine aykırı, hatta düşmanca bir mânâ veriyorlar.

Bu gibi gerekçelerle İslamcıların Batı değerleriyle eleştirilmesine de karşı çıkıyor Ali Bulaç. Bana göre bu cümle, kavramları bakımından sıkıntılıdır çünkü Batı değerleriyle İslam değerlerinin illa ki birbirini nakzedeceği varsayımına dayanıyor. Bana kalırsa İslamcılar,

böyle muhataralı bir konuda Batı değerleriyle eleştirilmeye rıza göstermekle yetinmemeli, niçin İslami değerleri dünya standardı haline getiremedikleri sorusuna da cevap bulmalıdır.

Ben Batı değerlerini hafifsememek yanlısıyım ve bu değerlerin büyük kısmı doğrudan, "Evet, bu İslâmi bir öz taşıyor" diyebileceğimiz bir mahiyet gösteriyor. Doğrudan Kur'andan ilham almadığı halde âdil yargılama veya çevrenin korunması gibi kavramlara Müslümanlardan daha iyi bir düzenleme getirebildikleri için Batılı kafayı küçümsememeliyiz. Batılıların, -Ali Bulaç'ın da teslim ettiği- birtakım kamu hukuku tekniklerini bizden daha iyi formüle etmelerini kompleks konusu yapmamak gerekir. Batılılar, ferdin devlete karşı sahip olduğu temel hak ve hürriyetler konusunda büyük acılar ve bedeller ödeyerek bir hukuk kimyâsına erişti. Ben bu gibi yükseklerde buluşan müşterekleri insanlığın yüzakı sayıyorum; zira referansını nereden alırsa alsın, hakikatte İslamî bir değeri çerçevelemiş, ilâhi bir nüktenin hakkını vermiştir. Bu hukuk müktesabatında İslâm'ın ruhuna aykırı konularda itiraz ve red hakkımız elbette bâkidir ve bu son derece tabiidir.

Her yetimin şefkat, her dulun hürmet, her yoksulun siyânet görmesi bana göre İslami bir haslet ve emirdir; kim ne saikle yapsa fark etmez; elbette ki, 'Mehafetullah' saikiyle yapması daha güzel, daha mânâlı. İşte tam da bu bakış açısıyla İslamcı kardeşlerimizin, yepyeni İslami bir düzen geliştirerek dünya şampiyonu olmak gibi bir mecburiyetlerinin olmadığını düşünüyorum. İslamcılar, Batılı hukuk ve kamu düzenlerini yetersiz buluyorlarsa, olumlu kısımlarını tutup aynı modeli geliştirip ıslah edebilirler ve bu büyük bir hayır, entelektüel bir başarı olur.

Velev ki saçmalıyorum; işte bu haktan bilistifade onların, -şu lanetleyip durduğumuz- laiklik kavramının içini açıp iyice gözden geçirmelerini de temenni ederim. Belki de bir yerlerinde İslâmi bir cevher barındırıyordur ve bu cevheri görmek, tamamen bakış açısına bağlı olabilir. Bakış açımızı değiştirelim; o zaman mânâ değişir, belki yükümüz de hafifler biraz.

Sahi, şu Anglo-Sakson demokrasisine bu pencereden baktık mi hiç?

İLLÜSTRASYON: ZAMAN, ORHAN NALIN

Benzemezlerin benzerliği

Şu meşhur 45 günlük süre bugün sona eriyormuş; çetelesini tutanlara göz aydınlığı! Yeri gelince anayasanın en hurde teferruatını didikleyip buradan hüccet çıkartan ama işine gelmediğinde ise 103. maddedeki manidar yemin metnini tek ayak üstünde okuyanların takiyyesinden berîyiz. Yemine ihanet, doğrudan münafıklık alâmetidir.

Hadis sahihtir ve hasen: "Abdullah b. Amr'ın rivâyetine göre, Resûlullah şöyle buyurdu:

"Kendisinde dört özellik bulunan kişi mutlaka münafık olmuştur. Bu dört özellikten biri bulunursa o özelliği terk edinceye kadar o kimsede münafıklık özelliği bulunmuş olacaktır. Konuştuğu zaman yalan söyleyen, söz verdiği zaman sözünde durmayan, davalaştığında aşırı giden, anlaştığı zaman anlaşmasını bozan." (Buhârî, Müslim, Tirmizi).

45 günlük süreyi boşverin. Seçimler yapılalı 75 günden fazla zaman geçti ve Türkiye hâlâ vekâletini 2011'de almış şaibeli bir heyetin idaresi altındadır. Seçimlere yine bu ekibin kefâleti (!) altında gireceğiz.

Bu 'başarı'da hissesi bulunan aktörleri hatırlayalım. Belli başlı iki politik aktör, kendilerinden umulmayan manevralara girerek bu gülünç tablonun başlıca müsebbibidir.

İlk MHP'dir bana göre. Seçim gecesi, daha ilk sonuçların dumanı tüterken yapılan açıklama, aslında bugün içinde yaşadığımız keşmekeşin habercisiydi. Milli irade'nin yüzde 13'ünü adam yerine koymadığı için küserek kendine anamuhalefet rolü biçen MHP, sonraki bütün adımlarında bir koalisyon ihtimâlini olumsuzlayarak bugünkü manzaranın mimarlarından biri oldu. Meclis başkanı seçimi sırasında gösterdiği anlaşılmaz tutumuyla, bu önemli iskemleyi -halen en şedid kelimelerle eleştirdiği- AKP'ye hediye etmesi, Külliyesindeki yalnız adamın elini güçlendiren altın kıymetinde bir destekti. Süreçte yapıcı bir rol üstlenseydi hiç şüphesiz bugün memleket erken seçim havasından çok uzaklarda olur, 'hân-ı yağma' devrinin şüphelileri de yargılanma korkusuyla titrerlerdi. Külliyesindeki yalnız adamla, çözüm masasının tekmelenmesi konusunda amaç birliğine giren MHP, erken seçimin payandası oldu.

İkincisi PKK'dır. PKK, kendisiyle uzvi ilişki içinde bulunan HDP'nin seçimde gösterdiği demokratik başarıyı, -Kandil'e yağan bombalardan daha tehlikeli saydığı için olsa gerek-sarayın çözümsüzlük oyununa ânında, canla başla katılarak memleketi birkaç günde kan çanağına çevirdi. Koalisyon ve demokratik çözüm ihtimâli PKK için mahvolmak anlamına geliyordu ve Ankara'dan Kandil'e doğru kesilen şâhâne 'muz orta'yı değerlendirmekte zaman kaybetmedi. PKK kendi hesabında haklıdır çünkü barış, PKK'nın varlık sebebini ortadan kaldırıyor. PKK'nın idam fermanı demokratik çözümdür.

HDP ise PKK'nın çatışmacı siyasetiyle arasına mesafe koymakta geciktiği ve Kandil'in dümen suyunda yalpaladığı için, tarihin altın tepsi içinde sunduğu fırsatı yanlış kullandı. Barıştan

yana bütün Türklerin ve Kürtlerin partisi olma şansını tepti. Kürtleri ve Türkleri aynı anda hoşnut edecek bir çözüm formülasyonu için HDP en elverişli partiydi.

Eğer MHP ve PKK, çözümsüzlük oyunundan uzakta durmayı seçerek sistemin demokratik prensipler içinde çözüm üretmesini desteklemiş olsalardı saray bugün, Beşevler noterliği mevkiinde kalacak, oyun kuruculuk fırsatını asla ele geçiremeyecekti.

Türkiye'nin mâkus talihi: Varlığını çatışma ve çözümsüzlüğe bağlamış iki siyasi odağın, daha doğrusu örsle çekicin arasında duruyor. Eğer yapılabilirse 1 Kasım seçiminin sonuçları, bu anafikrin halkımız tarafından nasıl değerlendirildiğini de gösterecek.

Muhalefet süs biberi midir?

-Tatilde miydin Çekirge; görünmedin çoktandır? Ne diyorsun olup bitene, anlat da aydınlanalım?

-Estağfirullah hocam ne haddime? Anlatmak için önce anlamak gerekir; anlamaya çalışıyorum sadece, aklım karışıyor...

-Nasıl yani?

-7 Haziran seçiminin anayasal ketenpereye getirilip yok sayılmasını anlayamıyorum meselâ. Milli iradeyse tecelli etti işte. Pekâlâ birkaç koalisyon hükümeti çıkardı bu tablodan. Erdoğan'ın tekrar seçim kararı sadece ‘partisinin' değil, öteki muhalif partilerin de hoşuna gitti galiba; hepsi seçim telâşesine düştü. Kimse seçimin meşrûluğunu tartışmıyor. Onun yerine seçim hükümetine girerim-girmem münakaşası yapılıyor. Bu çok tuhaf görünüyor bana.

-Ne yani ne yapılabilirdi ki?

-Bu hülle nikâhına temelden itiraz edilebilirdi. 7 Haziran sonuçlarına sahip çıkılabilirdi. Seçim günü muhalefet sandıklara dikkat etti, bunu başardı da ama seçim sonuçlarına sahip çıkılmadı. Ne yani, şimdi ben 7 Haziran günü oy kullandığım için yanılmış mı oluyorum şimdi? Milli irâde deyip durdukları şey yanılabilir mi hocam? Erdoğan'ı cumhurbaşkanı seçen irâdenin saçmalamış olduğu yolunda hiçbir itiraz duyduk mu? Hayır. Herkes, beğensin-beğenmesin sonuca saygı duydu. 7 Haziran'a ise gayrimeşru peydahlanmış bir talihsiz çocuk muamelesi yapılıyor. Kimse sahiplenmiyor. Bu muhalefet süs biberi midir hocam? Şekil olsun, görüntüyü tamamlasın, ortama demokratik ambiyans katsın diye bulundurulan bir dekorasyon malzemesi midir? Reise seçim sonucu beğendirene kadar tekrarlanacak mı bu seçimler?

-Biraz yavaş ol Çekirge; ne yapsın adamlar; en çalçene grup başkanvekilleriyle veryansın ediyorlar ya işte...

-Kayıkçı dövüşü be hocam, bana öyle geliyor. Muhalefet bloku parlamenter demokrasiye sahip çıkmıyor. Meclis niçin tatilde meselâ? TBMM başkanı olacak zat, meclisin hangi kurulundan aldığı yetki ve görüşle saraya çıkıp ‘Emredersin efendim'cilik oynuyor? Memleket yangın yerine dönmüş, meclis battal. Adam meclisi devredışı bırakıp tek başına keyfine göre karar alıyor; milletvekilleri ortada yok, şaşkın şaşkın geziniyor, seçimde halim nic'olur hesabındalar. Siz yıllardan beri söyleyip durdunuz güçlü muhalif lâzım diye. Nitekim şu an, koca muhalefet blokunun mış gibi yaptığı anı yaşıyoruz.

-Ne yapsınlar Çekirge, yeni seçimi boykot mu etsinler?

-Niçin olmasın hocam? Bu muhalefet o kadar etkisiz, o kadar inisiyatifsiz ki, ben reisin yerinde olsam sadece hükümetin adaylarını değil muhalefet listelerini bile saraydan yazar gönderirim. Boykottan bahsettiniz, şart değil; bunun kırk türlü yolu var. Mecliste oturma eylemi yaparsın meselâ. Genel kurulu toplanmaya zorlarsın; seçim sonrası verilen kararlarından dolayı hükümeti hesap vermeye davet edersin. Sen Meclissin, hükümeti denetlemek ana vazifen. Mazbatanı, maaşını aldın, öyleyse hakkını vereceksin. Topal ördek durumundaki hükümetin aldığı kararlara bak; 400'le gelseler böyle rahat davranamazlardı! Önümüzdeki iki ay boyunca meclis filan da olmayacak. İsteseler AB'ye bile savaş ilan edebilirler. Öyle lâyüsel ve korkusuz davranıyorlar yani. Muhalif kanadın etkisizliğindendir bu. Boykotsa evet, ‘ben katılmıyorum, buyrun siz oynayın' dersin gerektiğinde. Muhalefetin katılmadığı bir seçim düşünebilir misin?

-Yavaş ol Çekirge, ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu senin? Ağzına biber sürerim senin.

-Sür be hocam, bu muhalefet pısırıklığı olmasaydı saraydaki böyle keyfî davranabilir miydi; gücünü partisinden değil, pısırık muhalefet blokundan alıyor adam. Benim oyumun hukukunu korumayacaksa neye yarar bu muhalefet?

Hamiyet kıız, nerdesin?

‘Başbuğ'un birinci veliahdı Tuğrul Bey'in, ‘Ne yani, ülke hükümetsiz mi kalsın' şeklinde tezahür eden müthiş bir sorumluluk duygusuyla bakanlık görevine balıklama atlaması, babasının partisini zangır zangır sarsınca gazetelere gün doğdu.

Böyle şenlikli, eğlenceli, magazin şeysilerine hasret kalmıştık. MHP cephesinden yükselen ‘sadakat, vefa, vatan, adamlık' gibi sızlanma sesleri, bana nedense filmin en atraksiyonel sahnesinde perende atarken altında lasteks mayosu (Mavi!) görünen Tarkan'ın (Başrolde Kartal Tibet abimiz) durumunu hatırlattı; Cüneyt abi'nin bir kavga sahnesinde en münasebetsiz yerinden pantolunu yırtılmamış mıydı? Neticede iyi oldu, bizi gündelik sıkıntılardan bir lâhzalığına olsun uzaklaştırdı. Beri yandan CHP'lilerin bu emsalsiz vatan hizmetini, ‘Hadi ordan be' cümlesiyle terslemesi yine bana bazı yerli film sahnelerini hatırlattı. Kızını terk etmesi için damadına çek yazan ham-ervah kaynatanın yüzüne esas

oğlanın, “Senin paran bana geçmez üleen; aşkım satılık değildir.” diyerek çeki fırlatmasını andırdı, böyle jestleri epeydir özlemiştik. Bunlara ilaveten Baykal'ın ‘dem bu demdir' diyerek tam üç sayfalık siyasi ahlâk risâlesi kaleme alması, boş kaleye gol atmak gibi bir şey oldu ama yine de hoştu (bkz. Filmlerde sadece esas oğlan ve kız için yaşayan iyi huylu yardımcı karakterler; meselâ Süleyman Turan, Kadir Savun vb.)

Bu kadar eğlenceli bir senaryonun, hayalhânesi tamtakır başbakandan çıkmayacağı açıktı. Bu eğlenceli numaralar, mektupla vekil devşirme taktikleri felan neresinden bakılsa buram buram RTE imzasını taşıyordu ve ben mezkûr şahsın gündem değiştirmek konusundaki tartışmasız kabiliyeti karşısında hayretten ürperiyorum. Nerdeyse üç aydan beri muhalefete önce bir güzel tuz yalatıp ardından bir damla su içirmeden kaval çalarak dereden geçiren usta çoban örneğinde olduğu gibi bu politik dehâ karşısında Muaviye bile lâl ü ebkem kalır, hasetinden dili şişer ve dünyaya bu kadar erken geldiği için hayıflanırdı. Şu başkanlık işine aklım biraz daha yattı. Verelim buna 400'ü, dövsün bizden domates almayan Rusya'yı, ümüğüne çöksün ABD'nin, versin herkese 50'şer bin dolar, milli gelir neymiş görsün herkes...

Ne diyordum, magazin iyidir, hele hele başka partileri uzaktan mektupla karıştırmakla halkın eğlence ihtiyacını karşılayabiliyorsanız tadından yenmez. Ne var ki aynı saatlerde Güneydoğu'nun kendini kanton zanneden bazı ilçelerinde emniyet güçlerinin, kendileriyle aynı nüfus kağıdını taşıyan vatandaşlarına karşı ağır silahlarla ‘kamu düzeni'ni sağlamaya çalışması o kadar eğlenceli değildi. Orada insanlar ölüyordu ve burada bazı insanlar, sırf iktidarda birkaç ay daha tutunabilmek için insanları aptal yerine koyan desiseler çeviriyorlardı. Keşke kantoncu teröristleri de sulh ceza hâkimlerinin punduna getirerek sittin sene hapislerde canından bezdirmek mümkün olsaydı, duyarlı hükümetimiz anneleri ağlatmayabilirdi!

Derken o da ne? Aksaray'da bir avuç millîci esnafın, sarhoş, terörist, serseri ve paralel bir İrlandalı'dan sırayla dayak yemesi milli gururumuzu perişan etti. Garibanları ortaya alıp pataklamak konusunda daima kirli bir dayanışma gösteren esnafımızın sıkı bir sağ kroşeyle nakavt olup ardından ‘Bana bir kamyon çarptı; plakasını bilen varsa insaniyet namına söylesin' diye konuşması, bence derhal MGK'nın kırmızı kitabına alınası bir tehdittir. Adama bak yahu! Sırtında kırılan sandalyeye, omzuna indirilen sopalara bana mısın demeden otele gidip iki tek atıyor ve yeniden kavga meydanına dönerek, Gezi'de çapulculara Taksim'in ara sokaklarını dar eden canımız-ciğerimiz esnafımıza basıyor dayağı yahu. Hamiyet kıız, nerdesin?

Bu üzücü ve utanç verici mağlubiyet karşısında sarayın ilk muhtarlar toplantısında konuyu enine boyuna irdelemesini bekliyorum. Vatan sahipsiz değildir; yüce milletimiz bu ihanetin bedelini ödetecek güçte olup sarhoş İrlandalılar sabrımızı test etmeye kalkışmamalıdır; aksi takdirde vakar neymiş gösteririz İrlanda'ya!

Sen şehit oğlusun...

Baba... Sen hep “Evladım, bizim âdetlerimize göre genellikle kızlar kırmızı, erkekler mavi rengi tercih eder. Çek bakalım şu mavi elbiselerini de baba-oğul bir dolaşalım.” derdin.

İyi ama sen şimdi neden kırmızılar içindesin? Hem neden yatıyorsun, kalk lütfen elimden tut ki yine beraber dolaşalım.

Babacığım...

Sen hep, “Korktuğunda gel yanımda yat. Sımsıkı sarıl bana” derdin.

Şimdi korkuyorum, hem de çok korkuyorum; ama baba, yanına nasıl yatacağım? Hem nasıl sarılacağım sana, seni o tahta kutunun içine koyduktan sonra?

Baba'm...

Sen hep “Yatarken gece lambanı yak, zifiri karanlık iyi değildir. Ola ki gecenin bir vakti bir şey lazım olur, kalkar alırsın” derdin.

Sen neden şimdi o kapkaranlık yerde yatıyorsun? Bir şeye ihtiyacın olsa nasıl bulacaksın ki baba?

Baba, benim babam...

Sen hep “Pazar günü, banyo günü... Önce annen seni ve kardeşini yıkayacak, sonra kendisi yıkanacak, en son da ben banyomu yapacağım” derdin.

Ama baba, neden bugün sen bu sırayı bozdun? Niçin ilk sen yıkandın? Hem baba, neden seni o amcalar yıkadı?

Baba'm benim...

Sen hep “Oğulcuğum, üzerine güneş doğurma, erken kalk. Unutma, seher vakti rızıkların dağıtıldığı vakittir” derdin.

Bak baba, güneş çoktan doğdu, tam tepemizde. Ama sen neden yatıyorsun hala baba? Baba, kalkmayacak mısın yoksa?

Baba, benim babam...

Sen hep bana “Muhammed Ali, meşhur boksör... Küçükken, babası elinden tutar camiye götürür ve hep şöyle dermiş: “Eğer bir gün bir şeylerin kötüye gittiğini fark edersen bil ki namazlarında problem vardır” derdin; Sonra elimden tutar birlikte camiye giderdik.

Bak baba, şimdi ikimiz yine camideyiz ama sen neden benden önce geldin? Ve neden sen değil de amcam elimden tutarak beni buraya getirdi?

Aslan babam benim...

Sen hep "Oğlum, ben inşallah hep bir çınar ağacı gibi olacağım. Sıcaktan bunaldığında gölgemde serinleyecek, yorulduğunda sırtını dayayarak dinleneceksin" derdin.

Şimdi hava sıcak ve çok yoruldum baba. Nerede gölgelenecek ve de nasıl sırtımı dayayacağım sana, sen o mermerin üzerinde boylu boyunca yatarken?

Babacığım...

Sen hep "Oğlum, olur ya bana bir şey olursa bu ailenin reisi sensin. Annen de kardeşin de sana emanet" derdin.

Baba, bugün o gün mü? Aile reisi tam olarak ne iş yapar baba?

Baba'm benim...

Sen hep "Sağlığına dikkat et. Soğuk su içme, soğuk yerlere oturma. Ayağını sıcak tut, başını serin..." derdin.

Ama baba, şimdi sen neden o buz gibi mermerde yatıyorsun? Hem, hem baba, o soğuk taşın üstünde ayağın sıcak olamaz ki? Hem ayakkabını, çorabını bile giymemişsin baba?

Baba...

Sen hep "Vazifeni yap, karşındakinden beklentiye girme. Mutfakta ol, vitrinde gözükme. Hizmette en önde, gösterişte en arkada ol" derdin.

Ama baba, şimdi neden sen en önde duruyorsun? Bak, herkes sana bakıyor. Sahi baba, sen neden bugün tam da vitrindesin?

Baba, babacığım...

Sen hep "Ezan okunurken susun, kulak kabartın. Harun Reşid'in eşi Zübeyde Hanım bir sazlı eğlence esnasında minareden ezan sesini duyduğu an herkesi susturup ezanı dinlemeye davet etmiş. Allah da onu bu saygısından dolayı cennetine almış" derdin.

O gün bugündür ne vakit ezan sesi duysam can kulağı ile dinlerim. İyi ama baba, bugün ezandan önce müezzin amca neden senin adını da söyledi? Sahi baba, neden iki defa senin adını da telaffuz etti?

Babba...

Sen hep "İlk konuştuğunda benim adımı söyledi aslan oğlum. Babba dedi, babba..." derdin.

İyi ama baba, bugünden sonra ben kime baba diyeceğim? Acaba ilk söylediğim kelime “babba” olduğu için mi artık bir daha asla sana seslenemeyeceğim?

Baba'm...

Sen hep “Oku oğlum. Kitap okumadığın bir günün olmasın. Hiç okuyanla okumayan bir olur mu?” der ve her gece yatmadan evvel de bana Çocuk Kalbi'ni, Şeker Portakalı'nı, Alice Harikalar Diyarında'yı, Martı'yı, Kaşağı'yı okurdun...

“Benim Küçük Prensi'me” diyerek Küçük Prens kitabını okumaya başlamıştın bana. Baba, yarım kalan kitabı kim okuyacak şimdi bana?

Baba ya...

Sen hep “Bir baba sabah işe giderken uyuyan çocuklarını öpmeli. Onlar, uyanınca o buseyi hissederler” der ve her sabah bizi öpmeden işe gitmezdin. Biz de gerçekten uyanınca o sıcaklığı, o öpücüğü hissederdik.

Sahi baba, şimdi sabahları kim öpüp koklayacak beni?

Baba...

Sen hep “Babalar işten gelince anahtarla açmamalı kapıyı. Zile basmalı, eşi ve çocukları karşılamalı onu” derdin. Baba, gerçekten de her akşam ailecek seni karşılar, boynuna sarılırdık.

Peki baba, sen burada böyle yatarsan zili kim çalacak? Ben kime kapıyı açacak, kimin boynuna sarılacağım?

Ah babacığım...

Sen hep “Oğulcuğum. Nerede ve ne zaman olursa olsun, gözünden iki damla yaş geldiğinde bil ki ben hemen yanıbaşında olacak ve gözyaşlarını sileceğim...” derdin.

Şimdi ağlıyorum baba, bak ağlıyorum işte. Ama sen yoksun. Ellerin yok, sözlerin yok, sıcaklığın yok. Benim gözyaşlarımı kim silecek baba? Hem baba, bak ne zamandır sana sesleniyorum, seni çağırıyorum. Bir kapı açılmasına, bir pencere kapanmasına koşup gelen sen... Sahi baba, sen neden hâlâ kalkmadın? Sen neden hâlâ orada öylece yatıyorsun baba?...

Bu hafta köşemi, kadim okuyucu ve dostlarımdan birine tahsis etmekten mutluluk duyuyorum. İsmi bende saklı kalsın.

Bir şehit yetiminin gözlerinden olup bitenler nasıl görünüyor, onu anlatıyor.

Rûz-ı mahşerde nâhak yere çocukları yetim, eşlerini dul, yakınlarını sine-büryân bırakanların yakalarında olacak ellerimiz.

Küçük, çapkın, ayartıcı bir ıslıkla...

Rotahaber'den Eşref Aydoğmuş, son zamanların en aydınlatıcı röportajında SP lideri Kamalak'a, AKP ile ittifak konusunu sormuş.

Sayın Kamalak'ın ittifaka 'yeşil yeşil' baktığını cevabından anlıyoruz, "Biz bu ülke için varız. Siyasi partiler ülkede barışı ve huzuru tesis için vardır. O manada biz, hangi parti olursa olsun ittifak edip faydalı hizmetler yapabilirsek orada varız." Peki diyor Aydoğmuş, "Kırmızı çizgileriniz var mı?" Cevap: "Biz her şeyden önce adil bir hukuk düzeni, üreten bir ekonomi, barışçıl bir sosyal yapı hedefliyoruz. 17-25 Aralık tabii ki önemli. Ama sıralamaya koyduğunuzda akan kan, çok daha önemli. İşsizlik, çok daha önemli." Neymiş?

Yorgunu yokuşa sürmeyelim. SP Genel Başkanı açıkça demeye getiriyor ki; 'İttifaka can atıyoruz ama pazarlıkta elimizi güçlendirmek için olaya hemen atlıyor görüntüsünü vermeyeceğiz; bunlar ayrıntıdır. İttifaka varız.'

Biz bu film sahnesini görmemiş miydik, hatırlayın! 3 sene önce HAS Parti lideri Sayın Kurtulmuş da, şimdiki partisi için söylediği "Bunlar Harun gibi geldiler, Karun gibi oldular." sözünü yalanlarcasına arkadaşlarıyla kurduğu partiyi yıkıp AKP'ye katılmıştı. HAS Parti 2011 seçimlerinde sadece 0,76 oranında 327 bin oy toplayabilmiş olmasına rağmen vaat ettiği potansiyel sebebiyle AKP'ye buyur edildi, el üstünde tutuldu. SP 7 Haziran'da, MHP ittifak teklifini reddedince BBP ile birlikte 2,06 oranında oy aldı. SP'nin 2011'deki oyu 543 bindi (yüzde 1,27). Bu rakam 2002'den beri AKP'ye karşı dik duran, kararlı ve sabırlı bir kitleyi işaret ediyor; ne var ki kitlede değilse bile lider kadrosunda çözülme alâmetleri artık bâridir. Yüzde 1 bile AKP için şu anda altın değerinde, marjinal faydası çok yüksek bir rakam. Görünen köy kılavuz istemez. Bu röportaj SP'nin şahsında Milli Görüş çizgisinin iktidar nimetlerine daha fazla dayanamayarak tükendiğini haber veriyor ve bu gidişle Milli Görüş ve İslamcılık davasının Ali Bulaç'tan başka samimi müdafii kalmayacak.

BBP'nin halen 300 bin civarında bir oy potansiyeli var ve SP'nin başına konan 'devlet kuşu' BBP'yi de ihmâl etmez. Yalçın Topçu'nun durup dururken bakan yapılması önemli bir işarettir ve AKP içinden birilerinin BBP parti binalarına vaktiyle kira yardımı yapmasının meyveleri bu seçimde hasat edilecek gibi görünüyor.

AKP'nin istediği muhalifi küçük, ayartıcı ve çapkın bir ıslıkla kolayca ayartmasının kökünde basit bir gerçek var: AKP artık devletin kendisi haline geldi ve bu ortamda muhalif olmak dayanılmaz derecede tecrit ve kamu haklarından mahrumiyet anlamına geliyor. İşte bileğinin gücüyle LYS'de birinci olan gence verilen ödül törenine katıldığı için eleştirilen ve paralelci olmadığını ispat için deliye dönen Bursa AKP il başkanının cümlesini böyle okumak gerekir; diyor ki: " Öğrencinin Nilüfer Lisesi'nden olduğu anons edilince başımızdan aşağı kaynar

sular döküldü... Çok rahatsız olduk. Bize, ödül alacak öğrencinin Paralel'in okulunda olduğunu haber verilmeliydi. Zaman gazetesine haber olduk.”

Stalin Rusyası'nda Komünist Partililer'in ‘Karşı devrimci' olmadıklarını isbat için en yakınlarını polise ihbar edip ‘özeleştiri'de bulunmaları geldi aklıma bu haberi okuyunca... Günün birinde bunlar, vaktiyle AKP'li olmadıklarını ispat için kim bilir nasıl gülünç hallere düşecekler!

İşin bir de evlâd ü âyâl faslı var; şahsî direnişiniz bir mânâ ifade etmiyor; evlat ve yakınlarınızın sizin yüzünüzden mağdur edilmesine katlanmak da var işin içinde. Yalçın Topçu'nun sürpriz bakanlığında bu boyutun önemli izleri var.

Bir çapkın ıslıkla havuza atlamanın anatomisi budur. AKP, dünya nimeti ve güç dağıtıyor; heveslileri de, önceki söylediklerini yutup, küçük bir ikbâl için batmakta olan gemiye tırmanıveriyorlar hemen.

Daha ağırı yazılabilirdi ama nedense kıyamıyorum: Bindiğiniz gemi batıyor ey ‘milliyetçi', ‘dinibütün' ve ‘muhalif' arkadaşlar. Zamanlamanız berbat; prensipleriniz de öyle!

2015

30 Eylül

Mutfak mermeri doğru tercih Zaman Gazetesi

28 Eylül

Kürt meselesinde 'istemezük'çülüğün sonu uluslararası masa mıdır? Aksiyon Dergisi

28 Eylül

Vasatsınız vasat! Zaman Gazetesi

27 Eylül

Sistem pâdişahları Zaman Gazetesi

26 Eylül

Bir ‘medeniyyet procesi' olarak hac hizmetleri Zaman Gazetesi

23 Eylül

Atatürk'ten kapı gibi içtihat! Zaman Gazetesi

21 Eylül

Sorular Zaman Gazetesi

20 Eylül

Ebrehe'nin filleri, Haccac'ın mancınıkları Zaman Gazetesi

19 Eylül

Gül-be-receb Zaman Gazetesi

16 Eylül

Demokratik kültür ve cemaatler Zaman Gazetesi

15 Eylül

PKK'yla savaş, Kürtlerle barış Aksiyon Dergisi

14 Eylül

Erdeeem huu, nerdesin ayol? Zaman Gazetesi

13 Eylül

Kemal Tahir'den bir vatanperverlik analizi Zaman Gazetesi

12 Eylül

Öldüren cilve Zaman Gazetesi

07 Eylül

O bayrak Zaman Gazetesi

06 Eylül

En az 2071'e kadar yaşaması gereken bir dergi hakkında... Zaman Gazetesi

05 Eylül

Mardin Hoyratı Zaman Gazetesi

02 Eylül

Yaşananların sorumlusu kim? Zaman Gazetesi

Yaşananların sorumlusu kim?

Saraydaki adamın tersine işleyen dehâsı önünde düğmelerimi ilikliyorum; bize her gün feryad edecek yeni bir konu bulmayı başarıyor.

55 milyon seçmenin iradesini buruşturup çöpe atmasını unuttuk; muhalefet, 'seçimlerin iptalini' protesto etmek yerine yeni seçimlere hazırlanmakta. Başımıza gelebilecek her musibet bize revâdır ve haktır.

Sahi siz 'Anasayal Düzene Karşı İşlenen Suçlar Bürosu' diye bir kurumun varlığından haberdar mıydınız? Şaka gibi geliyor kulağa değil mi; resmen ironi! AKP'nin, özel yetkili savcılıkları kaldırdıktan sonra kurduğu bu muhterem heyet ilginç işleriyle adını duyurdu: 2.5 yıl sonra başlatılan Böcek operasyonu, TÜBİTAK soruşturması, IŞİD haberlerine yayın yasağı derken kurul adına hareket eden büro savcısı dün de, Koza-İpek Grubu'nun FETÖ ile ilişkisini açığa çıkarmak için düğmeye bastı.

FETÖ, Fethullahçı Terör Örgütü'nün kısaltmasıymış. Paralel örgüt lâfı pek soyut kaldığı için şimdi bu tabir dolaşıma sokuldu ve ADKİSB'in bu tabirini Sulh Ceza Hâkimliği'nin kolayca benimsemesi çok ilginç. Maksat, seçimlere doğru yuvarlanırken FETÖ tâbirinin AKP sempatizanları arasında yaygınlaşması; hani vaktiyle ETÖ (Ergenekon Terör örgütü) diye bir kısaltma vardı ya öyle. Örgütün henüz adı var kendi yok, 1,5 seneden beri onca itirafçı çalıştırılmasına rağmen henüz bu teröristlere(!) ait bir boş av tüfeği kovanı bile ele geçirilemedi ama önemli olan silah filan değil tabii; seçmen inansın kâfi...

Anasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar Bürosu ha... Bu ismi bulan elemanın özgüveni ve nükte kabiliyeti takdir edilmelidir. Eğer hakkıyla çalışmış olsa bu büronun çok açık anayasa suçlarını soruşturmak için 7/24 mesai yapması gerekirdi, zira üzülerek belirtmeliyim ki bizim anayasanın başta rûhu olmak üzere iğfal edilmedik yeri kalmadı. Kimi kimden koruyacağız; tam kara mizah!

Şimdi 7 Haziran gecesine dönmenin vaktidir; o gece MHP genel başkanı, hiçbir koalisyonda yer almayacakları açıklamasıyla sarayın moralini düzeltip elini güçlendirdi. Ardından daha düne kadar yan yana, kardeş kardeş oturdukları HDP'yi sistem dışı ilan ederek seçimlerine yol açtı; daha sonra Meclis başkanlığını göz göre göre AKP'ye teslim ederek Meclis'in devredışı kalmasına sebep oldu. Meclis, yeniden yetkisiz ve müstafi hükümetin inisiyatifine bırakıldı. Bu süreçte alınan her hukuksuz kararın sorumluluğuna bir mânâda ortak oldu.

7 Haziran'dan önce MHP, Saadet ve BBP ortaklığının ittifak teklifine kapıları kapamış, böylece dolaylı yoldan HDP'nin barajı geçmesine de yardımcı olmuştu. O yüzden MHP'nin Sayın Erdoğan'ı ağır dille eleştirmesini, sarayın ise Sayın Bahçeli aleyhine şahsiyet haklarına hakaretten manevi tazminat davaları açmasını, seçmenlere yönelik bir nevi perdeleme davranışları olarak görüyorum. 7 Haziran'dan beri yaşadığımız saçma hukuksuzluk ve kanlı çatışma dönemi hiç yaşanmayabilirdi. Türkiye, erken seçime sarayın kurduğu göstermelik bir AKP hükümeti yerine üç partinin koalisyonu ile daha sağlıklı şartlar altında gidebilirdi.

İşte basını susturma operasyonu da başladı ve 1 Kasım'a kadar bu zulmün daha nereye varacağını, ağzından hiç hayırlı haber çıkmayan Fuat Avni cenapları bile kestiremez. Bu, engellenemez bir süreç değildi, siyasi basiretsizlik veya derin plânlamalar yüzünden Türkiye şimdi korkulu bir âkıbete doğru sürükleniyor.

Not: Pazartesi günkü yazımda, “AKP içinden birilerinin BBP parti binalarına vaktiyle kira yardımı yapmasının meyveleri bu seçimde hasad edilecek gibi görünüyor.” cümlesine yer vermiştim. BBP'nin teşkilat işleri sorumlusu Sayın Haşim Yanar, bu bilginin doğru olmadığını ve üzüldüklerini söyledi. Memnun ve müsterih oldum. Okuyucularımdan ve BBP mensuplarından özür dilerim.

Mardin Hoyratı

Belki yirmi sene önce, ya bir takvim yaprağında, büyük ihtimâl bir gazetenin edebiyat sayfasında gördüm o şiiri. Modern şiirden zevk aldığımı söyleyemem fakat o mısrâlar şair ilhâmından ötede bir şeydi; had derecede trajik ve yürek sökücü bir hikâyenin, ancak bir şair kaleminde yoğunlaşıp üslûba çekilmiş hali. Şairi o zaman merak etmiştim: Onat Kutlar'mış. Cehâletimin derecesini takdir ediniz ki Onat Kutlar'ın şiir yazdığını bile bilmiyordum.

O mısralar böğrümde paslı bir çivi gibi durmuş. Ramazan'da memlekete gittiğimde artık sararmaya yüz tutan eski karton dosyaların birinden o kupür çıktı. ‘Kim bilir daha ne güzel şiirleri vardır Onat Kutlar'ın' diye meraka düştüm. Kitapçıdan ‘Unutulmuş Kent'ini aldım, bir çırpıda gözden geçirdim. Hayır! ‘Mardin Hoyratı' kadim zamanlarda yaşandığı hissini veren kanlı bir hikâye olarak yegâneydi ve, -lütfen sevenlerine zalim bir hüküm gibi görünmesin- kitapta ona denk düşen bir başka şiir yoktu. Bazen tek şiir, hatta tek mısrâ bile şairin ehliyetini çerçeveler ve Mardin Hoyratı böyle bir şiir:

- Nedendir oğul, sabaha karşı

bir kanat gölgesi geçti yüzünden

Kartal mı desem yoksa keder mi

Bir günah işledin mi?

- İşledim ana, bir ağaç kestim.
- Kalk oğul uyku iyi değildir

Bir arpa ekmeği yapayım sana

Günün çayı yatıştırır öfkeyi

Bu horoz neden ötmüyor?

-Düşte uyur görüyorum kendimi.

-Sormak bana düşmez oğul, erkek

kendi kanadıyla uçar, git su boyuna

yıka ellerini bir de tütün sar

Düğün yok ellerin neden kınalı?

- Ana ben sevdiğimi öldürdüm.

Becerebilsem bu şiirin devamını yazardım. Yine aynı soruyu sorardı bir tanesine anası, derdi ki, "Nedendir oğul, bir kanat gölgesi geçti yüzünden sabaha karşı; bir günah mı işledin?" Oğul uyku mahmuru, pişman ve sararmış bir yüzle "İşledim ana" derdi, "Bir ağaç kestim, bir ağaçtan çok daha fazlası; korular, ormanlar yok ettim; yüce dağ başlarından, yeşil yaylalardan, su mecrâlarından yollar geçirdim, yeşillikleri betonla sıvadım. Kazanmanın en kolay yolu buydu..."

Evlâdının kusurlarını unutmaya hazır her anne gibi teselli ederdi terli perçemlerini okşayarak, "Hadi kalk oğul, bir şeyler atıştır, güzel şeyler düşün, kendine gel". Sonra o garip sessizliği ana da fark ederdi, "Niçin bu horoz ötmüyor; insanlar neden korkulu ve mutsuz, sakın başka bir şey yapmış olmayasın oğlum?"

"Bilir misin ben artık uykuyu yitirdim anne; rüya görmüyorum artık; yapışkan ve ağır kokulu bir bataklığa gömülmüş birer kâbustan ibaret dalıp gitmekliklerim. Hastayım ana çok hastayım."

"Haydi haydi, kov şu kâbuslarını; eskisi gibi insanları mutlu etmek için geceni gündüzüne katan sen değil miydin, yine yap; yiğit düştüğü yerden kalkar. Seni hâlâ sevenler var. Yüzüne su çarp, ellerini yıka... ama neden ellerin kanıyor senin, bir düğün vardı da orada mı kınaladın?

"Anacığım, ben sevdiğimi öldürdüm; ellerim göçmen çocukların, gariban memleket delikanlılarının kanı, mazlumların âhıyla kirlendi. İnsan eti yedim, başkalarının ıstırabıyla gönendim. Taşınmaz oldu bu eller. Kesip kurtulsam ne kolay. Cürmüm, kefâret kabul etmez

derecede ağır; kızdırılmış ateşten bir lâle gibi boynumu sıkıştırıp duruyor. Korkuyorum, çok korkuyorum! Ah ana, niye doğurdun ki beni?”

En az 2071'e kadar yaşaması gereken bir dergi hakkında...

IŞİD militanları, tarihî Palmira mıntıkasındaki Baalşamin Tapınağı'nı tahrip ettikten sonra geçen hafta Suriye'nin 2000 yıllık bir tapınağı patlayıcılarla yıkarak moloz yığınına çevirdi.

Bu bir haber ve bu haberi nasıl değerlendirdiğinizi, sahip olduğunuz tarih kültürü biçimler.

İşte muhtemel iki bakış açısı:

1- Bu tapınaklar, İslâm öncesine ait putperest küfür mâbedleridir ve onların ayakta kalması, değer ve itibar görmesi putperestliğe hizmet eder; öyleyse hâk ile yeksân edilmelerinde mahzur yoktur!

2- Bu tapınaklar insanlığın ortak birikimine dair değerli kültür varlıklarıdır; putperest tapınağı olması onları incelememize, bilgi sahibi olmamıza ve yapıldığı dönemlerdeki inançları ve insanları tanımamızı engellemediği gibi Müslüman kimliğimizi de rahatsız etmez.

‘Tarih kültürü' diye bahsetmeye çalıştığım şey, bize okullarda öğretilen lüzumsuz ansiklopedik teferruat bilgisi değildir ve öğrencileri tarihten nefret ettiren bu saçma tarih öğretisiyle tarih kültürü kazanılamayacağını zaten yıllardan beri milletçe isbat ettik!

Tarih kültürü, en geniş tarifle insanlığın halleri hakkında esaslı bir fikir sahibi olmak ve bu kanaatten yapıcı bir yorum çıkarmaktır.

‘İNSANLIĞIN HALLERİ' HAKKINDA BİR FİKİR SAHİBİ MİSİNİZ?

Yıllarca ‘hümanist' tarih öğretisinin ders kitaplarında lüzumundan fazla abartıldığından şikayet edip gerçeklere dayalı ‘milli tarih bilinci'nin göz ardı edildiğinden yakındıysak da aslında devlet, ta Balkan Savaşı yıllarından başlayarak öğrencilerine ‘milliyetçi-ulusalcı' bir tarih kavrayışı zerketti. Osmanlı'nın dağılması, sürgünler, kıtaller, yenilgilerin ardından Milli Mücadele acıları, şimdiki kuşaklara kadar nakledilen ‘Biz bize benzeriz', ‘Biz çok özeliz ve tarihte hep hakkımız yenilmiştir' türünden savunmacı ama aynı zamanda küçüklük kompleksine de yol açan bir öğretiyle zihinlerimizi kalıpladı. Bu kalıba uymayan bütün görüşleri kolaylıkla ihanetle suçlamamızın sebebi budur. Öyle ki, ‘milli tarih güzellemesi'nin tortularını ayıklamak için her öğrencinin, olgunluk çağlarında zihnini yeniden derleyip toparlaması için ayrıca özel bir gayret sarf etmesi gerekiyor. İnsanların çoğunluğu okul bilgilerini yeterli sayıp haklı olarak böyle bir zahmete girmiyor. Öyle olduğu için televizyon ve gazete haberlerinin diline sıkıştırılmış, “Biz çok güzeliz ama bütün dünya bizi çekemiyor”

yargısı, bu ülkede en geçerli ve yaygın tarih kavrayışıdır ve bu kavrayıştan hareketle 'İnsanlığın halleri hakkında esaslı bir fikir sahibi olmak' imkânsızdır.

BAŞKA AYNALARDA KENDİMİZİ GÖRMEYE RAZI MIYIZ?

Bu durumda tarih yayıncılığında en kestirme ve kazançlı yol, 'Türk ve Müslüman olduğumuz için Haçlı zihniyetinin ezeli nefretine muhatap olduk; oysaki vaktiyle müthiş bir medeniyet kurmuştuk; istersek yine kurabiliriz' ekseni etrafında milli egoyu okşayıcı, kolay tüketilir ve kolay okunur yayıncılığa yönelmektir. Bundan daha zor ama değerli yol ise, milli tarihin, insanlık tarihinin bir parçası olduğu gerçeğinden hareketle, yaşadıklarımızın ancak insanlığın tarihiyle mukayeseli bir perspektifle doğru değerlendirilebileceğidir.

#Tarih dergisi zor yolu, 'Dar kapı'yı seçen bir dergi.

'MUHALİF' DURMANIN BİR BEDELİ VAR

Dergi 16'ncı sayısıyla birbuçuk yaşına bastı. Gezi olayları esnasında bağlı olduğu medya grubu iktidarın hışmına uğramaktan korkunca, ilk elde NTV Tarih dergisini feda ederek kapattı. Popüler tarih yayıncılığında marka haline gelen bu dergiyi hazırlayan ekip, şimdi aynı yaklaşımla #Tarih yayınlamaya başladı. Dergi o günlerde Gezi'de olup bitenlere iktidarın ve hâkim güçlerin penceresinden bakmayı reddettiği ve kendi yorumunu savunduğu için mâlum çevrelerden büyük baskı görmüştü; işte o dergiyi yapan ekip, başka bir isim altında mesleklerini ve 'en iyi bildikleri işi' yapmaya karar verdiler.

Zor zamanlarda diktaya ve hukuksuzluğa karşı duruş sergileyen her yayın organı gibi #Tarih dergisi de, yayın kalitesine, yayının arkasında duran güçlü ekibine rağmen reklam verenlerin soğuk ilgisizliğinden kurtulamıyor. Derginin 'Bir gün herkes göçmen olabilir' manşetiyle göçmenlik ve mültecilik olgusunu geniş bir dosya halinde incelediği son sayısında –eğer biraz dikkat ederseniz- bu durumu bütün çıplaklığıyla fark edebiliyorsunuz. Magazin, hobi ve moda dergilerine neredeyse fasiküller dolusu reklam yağdıran firmalar 'muhalif' yayın organları söz konusu olduğunda anlamlı bir suskunluk içine giriveriyorlar.

Sebebi açık, birkaç yayınevinin verdiği reklâm haricinde 114 sayfalık koca dergi, manidar bir ambargo altındadır. Reklâmda ölçü kalite ve münderecat ise problem yok; ne var ki günümüzde özellikle büyük firmalar ve reklam bütçesi geniş kamu kuruluşları için muhalif yayınlara yakın durmak ve desteklemek tehlikeli hale getirildi. Herkes gölgesinden, muhalif damgası yemekten çekiniyor. O haldeyiz!

FARKLILIKLARLA ZENGİNLEŞİRİZ

Okuyucu, bir dergiyi reklamları incelemek için değil, bilgi ve haber ihtiyacını karşılamak için satın alır. #Tarih dergisi her türlü okuyucu desteğini fazlasıyla hak ediyor. Derginin tablet ve

akıllı telefonlardaki dijital edisyonlarıyla birlikte kâğıda basılmış haline bir yıl süreyle www.tarihdergi.com adresinden sadece 120 liraya abone olmak mümkün.

Doğru, dergiyi yayımlayanların dünya görüşü farklı; seçtikleri konuları, yaklaşım ve yorum biçimlerini beğenmeyebiliriz ama yukarıda anlatmaya çalıştığım ‘tarih kültürü'nü bütün renkleriyle tamamlamayı önemseyenler için #Tarih dergisi, kalitesine güvenilebilecek bir muhtevaya sahip. Unutulmasın farklılıklarla beslenmeyi bilen bir dünya görüşü, kendisini daha kolay sınayabilir ve güçlenir.

“HAYDİ HEP BİRLİKTE EL ATIP OSMANLI'YI DİRİLTELİM” Mİ?

Derginin başlık logosundaki ‘Bugünü anlamak için' ibâresini önemsemek gerekir. Tarih bize sadece dünün hikâyesini anlatmakla kalmaz, bugünü anlamak ve yarınları kestirmek için gerekli ufku da verir. Türkiye'ye zor zamanlar yaşatan dikta özlemcileri de kendilerince bazı tarih kaynaklarından besleniyor ve kendilerince bir tarih kültürüne, -satıhta kalan dayanıksız bir kültür bu!- yaslanıyorlar. O birikimin Türkiye'yi içeride ve dış dünyada getirip bıraktığı yer ortada. Tarih söz konusu olduğunda farklı yorumları, farklı bakış açılarını, farklı dikkatleri ve farklı hikâyeleri göz ardı etmek, insanları sığ ve ham bir romantizmin rehavetine sürükleyerek yanıltıyor. Farklılıkları dikkat dairesine almak ise insanı daima zenginleştirir ve basmakalıp olmaktan kurtarır.

İYİ ÜRÜN, DESTEĞİ HAK EDİYOR

Zor zamanda işini doğru yapmaya gayret eden, duruşunu bozmayan ve Türk okuyucusuna karşılaştırmalı tarih kültürü kazandırmak için didinen bu dergi, desteği hak ediyor. En azından bayide ayaktüstü bir göz atmak bile bir fikir sahibi olmanıza yardımcı olabilir. Vaktiyle tarih doktorası yapmış olmama rağmen her sayısında yeni bir olgu ve yorumla bakışımı zenginleştirdiğini düşündüğüm dergiyi şimdiye kadar hep bayiden satın aldım ama artık abone olmanın zamanı geldi.

Teşekkürler #Tarih dergisi. Şövalyece bir inançla dergiyi yaşatmak için verdiğiniz emeği görüyor ve takdir ediyorum. Ümid ederim ki yayın hayatınız, en azından 2071'e kadar devam eder!..

O bayrak

Bu uygulama yeni olmalı. Şehit er Doğan Acar'ın evine devlet görevlileri (Haberde böyle geçiyor) önce büyük boy bir bayrak asmışlar ve birkaç gün sonra aynı ‘görevliler' eve gelip bayrağın iade edilmesini istemişler.

Anne Fatma Acar'ın yüreği burkulmuş, diyor ki, “Benim çocuğum kanını, canını verdi, hak etmedi mi bir bayrağı?”

Otuz seneden beri teröre bütçeden öyle büyük rakamlar ayırıyoruz ki, şehit başına bir bayrak hediye etmenin lâfı bile olmaz, fakat devletimiz ciddidir; belli usûl ve esaslara göre çalışır. Fatma Acar'ın evine o bayrağı teslim eden devlet görevlisi, bir talimat üzerine o emri yerine getirmiştir ve o bayrak, bir kamu kuruluşunun zimmetindedir; 'Zimmet, Memet, Nöbet' askerlik bürokrasisinin efsâne üçlüsüdür ve meselâ 'depocu', terhis evrakını imzalatmak için deponun –varsa- açığını icabında cebinden öder. O bayrak hangi devlet görevlisinin zimmetindeyse, konuya Fatma Hanım'ın baktığı yerden bakmaz. Emaneten şehid erin evine asılan o bayrağın depodaki yerine konulması gerekir, aksi takdirde zimmet çıkarılır ve görevli, bayrağın parasını cebinden öder. O çapta bir bayrağın devlete maliyeti bilemediniz 100 lira. Devlet şehit ailelerine bunun kat be kat fazlasını ödüyor zaten; ayrıntıdır, unutulmuştur ve görürsünüz –inşallah hiç görmeyiz; ne şehidimiz olsun ne de bayrak mesârifi!- bundan sonra Hazreti Devlet cenapları, şehit ailelerinden bir bayrağı esirgemeyecektir. 'Kerîm devlet'tir, öyle üçe-beşe bakmaz.

Ecnebi filmlerinde o sahneyi hepimiz hatırlarız; ordu, asker cenazelerinde definden sonra tabut üzerindeki milli bayrağı merasimle katlayarak bir cam mahfazaya yerleştirip kayıp yakınına teslim eder ve oralarda kimsenin aklına iki gün sonra, "Bu bayrak bizim depoda zimmetliydi hanım teyze, kusura bakma, geri almak zorundayız" demek gelmez.

Şehit annesi Fatma Acar için o bayrak, evlâdının hatırasını yaşatan bir yadigârdı; oğlundan belki son bir emânet. O bayrağı olduğu gibi saklayıp ütüleyerek kenarı kanaviçeli bir çeyiz bohçasına koyacak ve ara sıra sandıktan çıkarıp koklayarak ağlayacaktı. Alıp götürülen bayrağın yerine atlastan dikilmiş, kenarları altın sırmalı, hani şu devletlûların makam odasındaki fiyakalı direği süsleyen cinsinden daha pahalı bir başkasını altın kutuda hediye etseniz o bayrağın yerini tutmaz.

Devletin penceresinden ise o bayrak şöyle bir anlam taşıyor: Nerede acze, beceriksizliğe veya hizmet kusuruna sebebiyet verilse, devletimiz o hizmet kusurunun üstüne kocaman bir Türk bayrağı asar. Hadiseler gösteriyor ki, halkımızın bayrağa verdiği değer ve gösterdiği hürmet, devletin verdiği önemden daha büyüktür. O yüzden nerede bir bayrak görse, sanki dini bir objeymiş gibi hürmette kusur göstermez; ucunu kaldırıp ardında neyin olduğuna bakmaya tenezzül etmez.

Ve son söz: Devlet, bayrağına sahip çıkmak, değer vermek istiyorsa, o bayrağın ardına güzel ve savunulabilir değerler koymak zorundadır; insanî değerler en başta, ardından hukuk nizâmı ve sarsılmaz bir adâlet anlayışı, ardından her ferdi dahil olmak üzere bütün vatandaşlarının hayatını gözeten, değer veren, âdil ve son kerteye kadar ölümü değil hayatı, barışı önceleyen yaşatıcı bir kamu düzeni uygulaması. Bayrak, o zaman hakiki değerini bulur işte.

Şehit yakınlarının tabutu başında yürek yanığından ötürü söylenmiş kahırlı ifadeleri suç sayıp hapishaneye göndermek devletin şânını yüceltmiyor, aksine güve gibi içten içe kemirip zayıflatıyor.

Mithat Cemal Kuntay, o mısrâı eksik bırakmış: Bayrakları bayrak yapan, ardında yücelttiği insânî değerlerdir!

Öldüren cilve

Ey milliyetçi seçmen arkadaş; gel seninle biraz hasbıhal edelim.Bilmem farkında mısın, olup-bitende senin payın büyük.

Eğer 7 Haziran'da var gücünle gözlerimizin nuru, kalplerimizin sürûru, istikrarın kalesi, refah ve umranın lokomotifi, canımızın içi iktidar partisine yüklenip de desteyi bozmasaydın bunca delikanlımızın kanı dökülmeyecek, hanelere ateş düşmeyecekti…

Vatanperverlik, öyle kavun seçer gibi parti tercihi yapmakla olur mu; onu küstürmeyelim, beriki zaten yangın söndürme köşesi derken her iki partiyi de cilvelerinle çılgına çevirdin, adamlar şimdi birbirini çakma milliyetçi olmakla suçlayıp duruyorlar.

Artık kararını ver; çünkü bazıları, ellerinde en son kamuoyu anket raporuyla sabah-akşam tansiyonunu ölçüp duruyor. Bunlardan birine yüzde yarım meyil göstersen ötekinin uykusu kaçıyor. Artık ağır otur, batman gel. Balkan Harbi'nden beri ergenlik kızlar gibi davulcuya mı varsam, zurnacıya mı diye gönül gezdiriyorsun? Ne kadar vazgeçilmez bir güzelliğe sahipsin ki senin uğruna gencecik fidanlar kuruyor, hanelere ateş düşüyor? Sair seçmenden üstünlüğün ne senin; ülkeyi sevmek ne zamandan beri yegâne varlık sebebin haline geldi? Anladık böldürme ama biraz da ihyâ et be birader!

İşte, senin gönlünü çelmek için sokaklarımızda, dağlarımızda birileri boyuna 'çözüm sürecinin filmi'ni çekiyor. Adamlar, 'Bana yar olmayanı ben de başkasına yar etmem' diyerekten memleketi salhaneye çevirmekte tereddüt bile etmiyorlar. Büyü artık, lütfen hangi partiye varacaksan var da kurtulalım. Bakalım hangisi beni daha çok seviyor diye bir ona bir ötekine mendil yollamaktan de vazgeç.

Ey vatan, sana da iki çift sözüm olacak…

Tamam validemizsin, öyle kabul etmişiz. Peki, senin hep anneye benzetilmende nasıl bir nükte gizli? Anneler müşfik olur, evlâtlarının gözüne toz kaçmasını bile istemezken niçin, sana lâyık olmamız için gencecik çocukların senin uğruna ölmesini kabulleniyorsun? Bizden şüphen mi var ey vâlide-i mukaddesimiz; yoksa amansız nikâhlın 'devlet baba' mı seni bu kadar amansız ve evlat acısına karşı ilgisiz olmaya mecbur ediyor? Bize pek de önünü-ardını düşünmeksizin, 'Bu can sana feda olsun; bin canımız olsa yine veririz' dedirten ezber, senin

içinde bir yerleri sızlatmaz mı hiç? Nasıl annesin sen yahu? Evlatları öldükçe dirilen, birbirini kırdıkça tazelenip güzelleşen anne olur mu hiç?

Senin gözünde ne zaman büyüyeceğiz biz anne? Nice kuşaklar sırf senin gönlün hoş olsun diye kanını sebil ederken senin hep müsterih ve şen kalmanda bir terslik yok mu? Bak yine evlâtların, "Ben annemi senden daha çok seviyorum" yarışına girdiler, birbirlerini boğazlayarak 'devlet babamız'ın takdirini kazanmaya uğraşıyorlar.

"Anamın canı sağolsun, Allah ebeveynimize zeval vermesin de biz tek kuru ekmek kemirelim; dünyanın vergisini öderken öf bile demeyelim; yöneticilerimize hürmette kusur etmeyelim; onlar olmasa biz de olmazdık; arada dayak yesek de olur" diyen evlâtların sırf senin için birbirini kırarken çok mu şâdümansın?

Şair Eşref diye biri vardı, tanımazsın gerçi sen... Yüz sene filan önce, müstebid sandığı birini hicvederken demiş ki, "Gam değil amma bu mülkün böyle elden gitmesi/ Gitgide zulmetmeye elde ahali kalmıyor" Sen de bizi aynı hesaptan tabii seleksiyona mı tabi tutuyorsun ey annemiz? Yeter, merhametin yok mu senin?

Ve eey devlet babamız... Yine dün bütün camilerde milli birlik beraberlik çağrıları yaptırdın. Bizim halimizden şikâyetimiz yok ki babacım! Mahallede, çarşıda, köyde şehirde insanların birbiriyle bölüşemediği bir şey yok ki; hani biraz anlayışlı, biraz merhametli, biraz yapıcı olsan geçinir gideriz biz. Hemi vallah, hemi de billah...

Kemal Tahir'den bir vatanperverlik analizi

Kemal Tahir merhumun meşhur 'Üçleme'sinin, (Hatırlayalım: Esir Şehrin İnsanları, Esir Şehrin Mahpusu ve Yol Ayrımı) ilkinde, yani Esir Şehrin İnsanları'nda, Mütareke devri İstanbul'u anlatılıyor. Ankara'yla İstanbul arasında tereddüd geçiren yorgun bir kuşağın düşünce izleri, bu kitapta büyük ustalıkta resmedilmiştir.

Nakledeceğim hikâye, İstanbul'daki mütareke hükümetinin Bekir Ağa Bölüğü'nde tutuklu Kuva-yı Milliyeci İhsan'ın ağzındandır.

Bekir Ağa Bölüğü, şimdi İstanbul Üniversitesi kampüsü, o zamanki Harbiye Nezareti içinde yer alan, hapishane olarak kullanılan ve bu şöhretiyle Türk edebiyatına geçmiş ünlü bir mekân; o günün Silivri'si bir bakıma.

İhsan anlatıyor...

Çöküntü devirlerinde iki çeşit insan meydana çıkıyor. Namussuzlarla namuslular... İki tarafta da boğuşma büyük bir şiddetle, açıktan yürüyor. Hele önce vatandaş sonra insan olunması

gereken dehşetli sıralarda faziletle alçaklığın boğuşması kadar korkunç muharebe yok (...) Oysa esir bir şehirde dost kim düşman kim bilinmez.

Karısı soruyor İhsan'a: ‘Peki, neden bu hale gelmiş?'

-Muharebelerde herkes yiğitçe dövüşmez ki... Bazısını şarapnel yıldırmaz da sefalet yıldırır. Ben artık bitmiş bir adamım der, buna da kendini inandırırsa insanın düşemeyeceği alçaklık çukuru kalmaz. Yılgınlık adamda hesap, kitap, akıl, mantık bırakmıyor. Bir yedeksubay arkadaşım vardı. Çiçek meraklısı idi. Esir kampında mutlaka iki konserve kutusunda, iki incecik yeşillik bulunduruyordu. Geçen gün rastladım, bir kahveye oturup konuştuk.

Muharebede o kadar pervasızdı ki eski çavuşlar onun takımına düşmemek için dua ederlerdi. Sanırsın yüz kere denemiş de inanmış ki kurşun vurmaz, mitralyöz işlemez, gülle parçalamaz, tifüs öldürmez, açlık, susuzluk insanı güçten düşürmez...

‘Anadolu'ya geçecek misin?' diye sordum. Zerre kadar utanç duymadan ‘hayır' dedi. ‘Ben bu işe karışmayacağım; doğrusunu ister misin, benim gözüm yıldı. Ben artık hiçbir işe yaramam.'

Annesine birkaç defa ölüm haberi gelmiş... Çünkü birkaç defa haftalarca düşman içinde kaldı, hepimiz öldüğüne inandık. Sonra esir düştü. Gene öldüğünü söylemişler, hatta ailesine aylık bağlanmış.

‘İstanbul'a döndük dedi, bir akşamüzeri.. Bizim mahallede bir yokuş vardı. Alacakaranlıkta bunu çıkıyorum. Bir yeldirmeli kadın da iniyor. Neredense annem olduğunu tanıdım. Bakkala yoğurt almaya gidiyormuş. O kadar heyecanlanmıştım ki duvara yaslanarak bekledim. Benim hizama gelince ‘anne' dedim. Bunu demedim, adeta inledim. Neredeyse ağlayacaktım. O da benim sesimi tanıdı. ‘İsmail sen misin?' diye sordu. Hani gereksiz sorular vardır ya işte onlardan birisi... Yoksa beni tanıdı.

Ne yaptı bilir misin?

Elindeki kâseyi eğilip yere koyduktan sonra kucakladı beni... Biz ana-oğul öylece ağlaşırken, yemin ederim ki aklı fikri yere bıraktığı kâsedeydi... ‘Aman kırılmasın!' Ben kendimi belki yüzlerce defa o kâseden daha değersizmişim gibi ölüme attım. Bunu sen gördün, bilirsin... Annem, mezardan gelen oğlu için, kenarı çatlak bir kâseyi –Vallahi kenarı çatlaktı, eskici Yahudi iki kuruş vermezdi- yere atamadı.

Sonra akrabaları, dostları, komşuları, hemşerileri dolaştım. Hepsinde ‘Kâseyi yere atamamak' hali fazlasıyla vardı

(...) Bir şeyler söyledim. Hata ediyordu elbette... ama bitmiş bir adama mantık kâr eder mi?

CEHL-İ MÜCESSEM (*)

Fotoğrafı Konya'dan bir okuyucu gönderdi. Böyle muzır şeyleri görünce ben de mümkünse fotoğrafını çekiyorum. Şimdi herkesin cebinde, üstelik hayli güçlü işlemcilere sahip fotoğraf makinesi hatta kamera olunca hiçbir şey gizli kalmıyor.

Fotoğraftaki obje gizli-saklı bir şey değil. Konya tren istasyonundan bir kısmını gösteriyor. Ekran benzeri pencerelerde herhalde reklam metinleri yer alacak. TCDD işletmesi bir özel firma ile anlaşıp standları yaptırmış, güzel fakat garâbet, standın üstündeki tabelayla başlıyor.

Şehr-i stand...

(Oh I didnt understand!)

Birkaç seneden beri moda oldu; ticarethane ismine bir Osmanlı havası vermek isteyenler Osmanlıca terkiplere rağbet göstermeye başladılar. Eksik olmasın Ali Çolak, "Tabela Osmanlıcılığı" başlığıyla kaleme aldığı yazıda "Ciğer-i Keyf, Şehr-i Dürüm, Şehr-i Kebab and Lahmacun, Kubbe-i Aşk, Kebab-ı Keyif, Keyif-i Sofra" gibi lezzetli ve iştah açıcı misâller vererek söylenmesi gerekeni söyledi. Bunun gibi daha yüzlercesi var yeni ticari Osmanlıcılık cereyanının...

Osmanlıca terkib yapılmasın mı; yasak yok fakat espriyi iyi bulmak, dil zevkini rencîde etmemek ve pitoresk hatta oryantalistik bir şey yapacağım derken komik olmamak lazım.

Gençlik yıllarımda Osmanlıcaya meraklıydım ve iyi Osmanlıca bilen bir ağabeyime, o hevesle tarz-ı Osmânî üzre bir mektup yazmıştım; cevabını hâlâ unutmam: "Cin olmadan adam çarpmaya kalkışmanın mânâsı yok, lugatten kelime bularak Osmanlıca bir metin tertib edemezsin. Her kelimenin akrabası, ahbabı, tanıdığı cinsten kelimelerle beraber kullanılması gerekir. Yaptığın ucuz ve beceriksiz bir taklit. Bir özenti. Eğer pek hevesliysen sadece kelimeleri değil, cümleleri de tasarruf edecek derecede eski metinlerle uğraşman gerekir" demişti meâlen. Mahçup oldumsa da öğüdünü ciddiye aldım ve bu faydalı tenkidi başımın üstüne koydum.

Bu komik terkipleri icad edenlerin eski lisâna hâkim olduklarını düşünebilir misiniz? Öyle birikimi olan zaten böyle acemilikler yapmaz. Bunlar heveskâr acemi işi, mâsum yanlışlıklar. Gençtir, heyecanla 'güzel bir buluş yaptım' diye teklif eder fakat o kurumda görevli -ve bu konularda daha ehliyetli- bir yetkili de der ki, "Dur arkadaş, kendimizi âleme rüsvay etmeyelim, böyle olmaz; hele hele böyle harcıâlem şeylerde Mevlâna türbesinin konik çatısını (Kubbe-i Hadra!), çerçeve âyetleriyle birlikte kullanmak hiç olmaz. Anladık turistik tanıtma yapıyoruz lakin her şeyin bir haddi, hududu var. Kaldırın bunu, yerine daha mûnis, kabul edilebilir bir şey yapın veya en iyisi hiç yazmayın. Üstüne bir etiket koymayınca tren yolcusu bu standı fırın veya bilet gişesi zannedecek değil ya..."

Osmanlı hayranlığını anlarım fakat bırakınız tarihini, kültürünü, lisanını, elifbâsını bile bilmeden Osmanlıcılık yapmaya kalkışanları anlamamakta mâzurum.

Şehr-i Stand buluşu Konya tren garına yakışmamış!

(*) Başlığın ne mânâya geldiğini, bu ilginç terkibin müellifi şıp diye anlayacaktır!

Erdeeem huu, nerdesin ayol?

Kanuni Sultan Süleyman'ın ölümü üzerine şairin biri "Yanında bunca kulundan bir âdemin bile yok/ Bu nasıl seferdir ki beyim ihtiyâr ettin?" diye yazmış.

Bu beyitle AKP'nin yeni yönetim kadrosunun tamamen saray kontrolünde düzenlenmiş olmasının ne alâkası olabilir ki?

Tabii ki hiç alâkası yok: Sayın Erdoğan'ın, 'Saray'a giderken yerine tam tamına 'Sadr-ı âzam' denilmese bile 'kaim makam' olarak tayin ettiği Sayın Davutoğlu'na tamamen kendi adamlarından derlenmiş bir buket yollamasıyla yukarıdaki beyti birbirine bağlayan 'paralel' bir mânâ bulunamaz. Sayın Erdoğan'ın Başbakan'a pek güvenemediği, 'Kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya varır, ya zurnacıya' şeklinde düşündüğü için oturup onca işi arasında parti listesi yapması hem mübârek anayasamıza hem de Türkiye gerçeklerine aykırı bir fantezi olur.

Dedikoduyu geçelim, burada şair bir pâdişahın ölümündeki şaşırtıcı çelişkiyi anlatırken diyor ki, "Ey cihan padişahı, ey bu devrin en kudretlisi, ey en yakışıklı adam; sen ki değil sefere çıkmak, -hâşâ minhuzur- ayakyoluna bile korumayla gider, bir dolmuşluk mesafeyi bile helikopterle alır, iftara davet edildiğinde aşçını, çeşnicibaşını, ibrikçini, peşkircini de beraberinde götürürdün. İmdi sana ne oldu ki seni onlarla beraber değil de tek başına musallaya yatırdılar? Yanında onca maiyetinden, kulundan, yardakçın, yandaşın ve hattâ âşıkından kimse kalmadı, işte bak tek başınasın! Böyle sefere çıkılır mı falan filân..."

Sayın Davutoğlu'nun onca özene-bezene yetiştirip bir araya getirdiği 'has ekib'inden bir 'âdemi' bile listeye yazdıramayışı işin trajik kısmıydı; dramatik bölümünü ise kurultay konuşması teşkil ediyor.

Vaktiyle fakülte yıllarında Cebeci'den Ulus'a tabanvayla 'Büyük Ülkü geceleri'ne giderdik; o gecelerde bıyığı kazan kulpu, sadâsı borazan gür sunucu abiler bundan daha güzel hamasî konuşmalar yaparlardı sonu 'selâm olsun'la biten... Gençken biraz gideri var hamâsî nutukların ama artık çekilmiyor; hele Sayın Davutoğlu hiç beceremiyor. "Selam olsun bize mekân ve tarih bilinci aşılayanlara" cümlesini okurken bir an korku filmi seyrediyorum hissine kapılmadan edemedim. Siyasi edebiyatımızın en hazin metinlerinden birini teşkil eden bu selam faslının en mânâlı yeri, Amuderya, Siriderya'ya gönderilen selamlar değildi tabii ki; partinin kurucusu, tabii lideri, tek seçicisi ve yegâne teknik direktörüne (Türkiye'nin teknik direktörü!) gönderilen –sıkıysa gönderme bakalım!- selamdı. Vefâ böyle bir şeydir; siyasette

vefâ yukardan aşağıya (meselâ liste dışı kalanlara, gözden düşenlere) değil, aşağıdan en yukardakine gösterilmesi gereken jesttir!

Komedi dersek belki ağır kaçar ama lütfen ‘latife' nitelememi kimse engellemesin; konuşmanın en esprili kısmı şu cümleydi: “Bizim için siyaset bir erdem ve ahlak vesilesidir. Siyaset, ahlak ve erdeme dayandığı zaman anlam taşır, var oluşumuza cevap teşkil eder.”

TV'den seyretmedim, partinin resmi sitesinden konuşmanın tam metnine baktım, 13 kere ahlâk, 7 kere erdem, 2 kere vefadan bahsedilmiş. Bu durum bana Topçu zabitliğim esnasında duyduğum şâhâne bir nükteyi hatırlattı; derler ki, “Bir topçu atışında en güvenilir yer hedef bölgesidir.” Oraya kesinlikle gülle düşmez demeye getirir bu espri. Topçular, askerlik sanatının diğer temel teknikleri yanında kendileriyle dalga geçmeyi de bilen enteresan bir sınıftır.

Ha erdeem… Ondan bahsediyorduk değil mi? Valla epeydir görünmüyor buralarda, bişeylere küsmüş diyorlar. Bunun Fazilet diye bir bacısı varmış. İftiraya mı uğramış ne, kahretmiş çekip gitmişler buralardan…

PKK'yla savaş, Kürtlerle barış

Mesele daha öncesine kadar uzanıyor fakat Cumhuriyet idaresinin Kürt itirazlarını silah zoruyla sindirip itaat ettirme politikası 1924’ten beri aralıksız devam ediyor. İrili ufaklı 20’den fazla kere Kürtler, dertlerini silahla anlatmak yolunu seçtiler; devlet de her defasında bu kalkışmaları ‘isyan’ sayarak güvenlikçi mücadele yolunu seçti.

90 seneden beri silahlı mücadele bir yere varmadı. ‘Kim kazandı, kim kaybetti’ diye bir hasar raporu düzenlemenin mânâsı yok; herkes kaybetti. Silahlı mücadelenin şöyle bir sıkıntılı sonucu var: Ülkenin vatandaşı durumundaki insanlara karşı kazanılacak bir zafer yok; her hâl ü kârda Türkiye kaybedecekti ve öyle oldu.

Bunun tek istisnası AKP’nin açılım ve müzakere yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın ana çizgisi itibariyle doğru olduğuna bütün kalbimle inanıyorum. Ne var ki önemli bir usûl yanlışı yapıldı: ‘Kürtler’ adına sadece PKK muhatap alındı. Cumhuriyet’in bütün Kürt yurttaşlarının PKK’nın emrine ve siyasetine tâbi olduğu zımnen kabul edildi böylece.

PKK sadece Kürt hakları savunucusu değil; 30 yıllık süreçte uluslararası politik bir aktör hâline geldi. Büyük güçlerin ve bölge devletlerinin kullanımına açık ‘Operasyonel güç’ niteliği kazandı. ABD’nin Türkiye sınırları içindeki PKK’lıları terörist, Kobani’dekileri hürriyet savaşçısı sayarak bu ayrım üzerine siyaset kurması en bâriz delildir. PKK bu avantajını kaybetmek istemedi. Ayrıntılarını hâlâ bilemediğimiz şaşırtıcı bir strateji değişikliği ile seçim sonrasında yükselen çatışmanın tarafı olmayı kabullendi. Kışkırtıcı pusu ve cinayetlerle terör eylemlerini yükselterek iktidarın ‘şahin’ kanadına destek verdi.

Açılım müzakerelerinde Türkiye Kürtlerinin tabii sözcüleri, toplum önderleri muhatap kabul edilmeliydi oysaki. PKK'nın partner seçilmesiyle sanki bütün Kürtler PKK'nın tebaasıymış gibi bir fiilî kabul oluştu.

Yapılması gereken açıktır. Kürt toplumunun tabii sözcüleriyle açılım politikalarının devam ettirilmesi ve silahlı çözümde direnen PKK'nın silahla caydırılması.

Türkiye'nin şahinleri, PKK'nın silahla dize getirilebileceğini öne sürüyorlar. Otuz yıl içinde bu varsayımın doğrulandığına hiç şahit olmadık. Şimdi madem barış yolu buzdolabına kaldırılmıştır, öyleyse, şahinlerin tabiriyle 'inlerine' girilmeli, dağda tek eli silahlı adam kalmayıncaya kadar güvenlikçi yaklaşım dirayetle yürütülmelidir.

Ancak bir şartla; aynı zamanda iktidar, MHP dâhil bütün siyasi partileri projeye ikna ederek barış masasına Kürtlerin tabii önderlerini davet etmeli ve şimdiye kadar taksit taksit ve lütfen bahşedilen kültürel haklar, kesinlikle pazarlık konusu yapılmadan hemen ve 'def'aten' tanınarak müzakereye başlanmalıdır.

PKK siyasi çözüme isteksizliğini açıkça gösterdi fakat PKK'ya duyduğumuz nefret, diğer Kürt yurttaşlarımıza yansıtılmadan barış masasının ayakları güçlendirilmelidir. 'Siyaset' bunun için var; seçimlerde kazançlı çıkmak için desise çevirmek için değil.

Cumhuriyet, kendi vatandaşlarını potansiyel terörist veya ayrılıkçı olarak göremez; devletin varlık sebebi vatandaşlarının güvenini sağlamaktır ve doğru siyaset uygulanırsa başarılı olmamak için sebep yok.

Terörü desteklemeyen Kürtleri 'barış'la kazanmak hâlâ mümkün; fakat barış masasının kurucusu kim olacak? Seçim başarısızlığını hazmedemeyip masayı deviren ve çatışmaların yükselmesine yol açan birinin 'davet sahibi' olması ne kadar inandırıcı olabilir? Çözüm onun dışında olacak; tabii bir anda iç aydınlanmasına uğrayıp hidâyet'e erişmezse... O ihtimâl artık mümkün görünmüyor, çünkü o bütün hayat gıdasını çatışmadan ve toplamsal gerginlikten devşiren biri.

Barış yapmalıyız ve barıştan ümidimizi kesmemeliyiz. Çatışmadan değil, bir arada yaşamaktan yana olmalıyız. Siyaseti, devleti katakulli ile ele geçirmek için değil, problem çözmek için yapanları desteklemeliyiz.

Savaşsa savaş ve barışsa barış! Biz ikisinin de tam mânâsıyla üstesinden gelemeyip yüzümüze bulaştıran bir noktaya mıhlandık.

Kamu otoritesine karşı silah çeken mutlaka caydırılmalı ama barışı dileyenlere yol açılmalıdır. Bu uğursuz süreç bitsin artık!

Demokratik kültür ve cemaatler

HDP'ye, daha çok da Demirtaş'a hep birlikte yükleniyoruz, "PKK ile arana anlaşılır ve sert bir mesafe koymalısın!" HDP kıvranıyor; talebin sahici bir karşılığı olduğunu pekâlâ fark etse de kemâliyle yerine getiremiyor.

"İki taraf da hemen tetikten elini çeksin" tatminkâr değil ama bir hakkı teslim edelim; HDP, Kandil'den başlayıp İmralı'ya, Avrupa kanadına uzanan ve KCK'yla devam eden Stalinist bir yapılanmada zurnanın son deliği hükmünde; biz ise ondan demokratik bir isyan bekliyoruz. Haklı mıyız? Haklıyız ve değiliz!

Haklıyız çünkü HDP, sair muhalefetin etkisiz, yalancı pehlivan duruşuna karşılık sadece seçime girmesiyle bile çok etkili oldu: Saray hesaplarını altüst etti ve yokuş aşağı freni patlamış gibi giden AKP'yi yavaşlatmayı başardı. PKK ile arasına mesafe koyup 'Türkiye'nin merkezi'ne taşınırsa etkisi daha büyüyecek...

Haksızız çünkü HDP'lilerden, aslında hiçbirimizde olmayan bir meziyeti sergilemesini bekliyoruz. Nedir o? Kısaca demokratik kültür. Demokratik ülkelerde kurumları ayakta tutan davranış ve gelenekler bütünü. Daha kestirme ifadesiyle 'İtiraz kültürü'. Yok mu bunun İslâmî karşılığı diyenler için ilâve edelim: 'Hakk'ı Hak bilip Hakk'a ittibâ; bâtılı bâtıl bilip bâtıldan içtinâb! Avamcası, 'Eğriye eğri, doğruya doğru diyebilme' vazifesi!

Sırayla gidelim: 'Ah, Davutoğlu keşke Erdoğan'a karşı koyabilme cesareti gösterebilse' diyenlere gelsin bu şarkı... Hakikaten güzel olurdu, AKP silkinip kendine gelir, parti içi demokrasi işlemeye başlar, saray anayasal sınırlarına çekilir, hatta –inanılmaz gibi geliyor ama- AKP, kimseleri birbirine düşürüp düşman ilan etmeksizin oylarını bile artırabilirdi. Bu tatlı mantık yürütme faslını siz 'Halamın sakalları' teşbihiyle sürdürebilirsiniz...

AKP'de karizmatik lider kültü hâkim; MHP'de durum farklı mı? Lidere rağmen bu kurumda bir ferdin var olma hakkı var mı? AKP'de pek kınadığımız 'lidere biat ve mutlak itaat' geleneği, MHP'de çok mu farklı? Tuğrul Türkeş olayına bir de böyle bakın: Bakanlığa tav olup batan gemiye atlaması siyasi bir komediydi fakat partiden atılma kararına yaptığı itirazlar buz gibi doğru görünüyor.

CHP'yi yıllarca eleştirdik, hatta dalga geçtik fakat lidere itiraz kültürünün yeşerebildiği yegâne iklim, Cumhuriyet tarihinin 'Tek parti'sinde mevcut. Tarih, tarih bilmeyenlerle böyle dalgasını geçer. Bizde kurultayları, kurultaya benzeyen tek parti CHP'dir. Yetersiz ama evet!

HDP'nin PKK'yı eleştirmesini istemek –teşbihte kusur aranmasın lütfen!- TSK'dan Kemalizm'i, AKP'lilerden Erdoğan'ı, MHP'lilerden Bahçeli'yi eleştirmesini beklemek gibi bir şey. Oysaki demokratik kültür deyip durduğumuz ve izine pek az rastladığımız meziyet, sorgulamayı, eleştiriyi kapsadığı gibi, eleştirilerin 'düşmanlık, ihanet, sadakatsizlik' diye

nitelenmek yerine hoşnutluk ve anlayışla karşılandığı yapıcı bir ortamdır. Dini cemaatleri de artık aynı minvalde inceleyebilmeliyiz. ‘Tabii lider'in otoritesi altında oluşan bu yapıların ‘demokratik' olmak iddiaları yok fakat her biri aynı zamanda birer sivil toplum kuruluşu olmak iddiasını taşıyor ve bu özellikleriyle demokratik kültür sorgulamasına dini cemaatleri de katmak gerekir. Aslına bakılırsa bizde, demokrasi kültürünün gelişmesine ancak ve ancak dini cemaatler önderliğinde başlanması gerektiği açıktır. Demokratik kültürü, cumhuriyet kurumlarında yeşertemiyoruz, ama cemaatler, -elbette zaman içinde dönüşmeyi göze alarak- bu görevi başarabilir. Bu kapsama Hizmet Hareketi'ni tabiatıyla ilâve ediyorum, zira ‘egemene itiraz' cesaretini göstermesi bakımından Hizmet Hareketi, -istemese bile- siyasi bir duruş gösterdi ve bunun bedelini de ödüyor; öyleyse ‘Cemaat'ten STK'ya, belki ilerde siyasi bir kuruluşa dönüşme potansiyeliyle artık demokratik kültüre ciddi yatırım yapmasını beklemeliyiz.

Gül-be-receb

-Efendim gazetecilere büyük baskı yapıldığı öne sürülüyor. Somut olarak ne dersiniz bu konuda?

-Ee, doğrusu yapılanlar hem ayıptır, hem değildir. Baskı yapılsa baskı var diyebilir mi? Meselâ herif hem gazeteci hem teröristse ne yapacağız? Devlet terbiyesi şunu iktiza ettirir; güçlü şüphe varsa alırsınız içeriye, teröristse ne âlâ ne güzel. Değilse gazetecidir, mutlaka fitne fücur bişeyler yazmıştır, yazmadıysa da beis yok, tilki tilkiliğini isbat edene kadar post elden gitmiş olur fakat yine de gönlüm razı gelmiyor, her gazeteci sizin gibi şeker, anlayışlı, devlet terbiyesi görmüş olsa ne güzel olurdu. Bilmem ki naapsak; öbür soruya geçelim mi? Meselâ şöyle bir soru beklerdim şahsen, ben vaktiyle bu konular hakkında ilgili arkadaşların dikkatini çekmiş miydim şeklinde?

-Sayın beyefendi, bizi seyreden bazı savcı-hakim arkadaşlar mesaj atmış; bayramda kurban yerine okul kapatsak, hasenat olur mu, vâcib yerine gelir mi diyorlar?

-Ee, doğrusu ben vaktiyle bu konuda görüşümü arkadaşlarla paylaşmıştım. Olmaz gibi görünüyorsa da, kan akıtma şartını ihmâl etmemek lâzım. O da olur tabii, okul kapatmak gibisi var mı? Hem eğitime hizmet, hem hizmetin böğrüne böğrüne çakmak. Ee bakın doğrusu şöyle bir uygulama da mümkün, okul kapatamayan hukukçu kardeşlerimiz mükedder olmasın. Artık büyüklüğüne göre üç hisse, beş hisse birleşip üniversite kapatmayı da düşünebilirler. Ee diyeceksiniz ki, anaokulu olur mu? Pek tasvib etmem çünkü lise küçükbaş, üniversite büyükbaş ise anaokulu horoz, tavuk, hindi mesâbesindedir fakat şöyle bir yol var; niyet hâlis ise, ihlâs ile anaokulu da kapatılabilir gibi geliyor bana. Fıkıhçı arkadaşlara şeyetmek lâzım. Haa, diyeceksiniz ki okul kapatamıyorsak noolcek; en azından pencerelerini kırmalı, bahçesine çöp dökmeli, o da olmazsa uzaktan buğz etmeli. Ben öyle yapıyorum meselâ, kimse nasıl cihad ettiğimi anlamıyor.

-Hemen ben sorayım efenim, vaktiyle ilgililerin dikkatini çekmiştiniz tabii paralel yapılanmalar konusunda?

-Aa ne tesadüf, güzel bir konuya parmak bastınız. Ee, doğrusu ben söylemiştim bunları fakat dinleyen nerde birader... bunları yazmayın lütfen... Gerekli her şeyi zamanında söylemişimdir ve, zaten bu adamları öteden beri sevmemişimdir, bizim hanıma sorun mesela; bilir o...

-Efendim arkadaşlar âdâb gereği soramıyorlar; 'Reis' ile aranız limonî diyorlar; doğru mu, partiye talip misiniz somut olarak?

-Kim ben mi? Hâşâ! Ee, doğrusu 24 saat siyaset soluyan bir insanım ben. Teveccüh gördüğümde gereğini yerine getirmem dersem yalan da olmaz doğru da sayılmaz. Beyefendi ile aramız limonî değil gül-be-receb kıvamındadır. Kardeşimdir; şimdi enkaz halindeki bu binayı beraber kurduk. Bir ara işi çıkmıştı, yerine vaziyed ettim. Hukukumuz şeydir yani şey olarak...

-Başkanım sizin için 'Eti kokutmadıkça yemez', 'Bütün düşmanlarının ölmesini sabırla bekler', 'Garantisini görmeden cennete bile girmez' şeklinde bir yargı var siyaset dünyasında... Doğru mu bunlar?

-Ee, bakın doğrusu düşününce bu konuda söylenenler doğrudur veya değildir demekten ziyade meselâ cennet örneği verdiniz; burası fizible midir, turistik değeri, cirosu nedir, siyasi getirisi var mıdır bunları mütalâa etmek lâzımdır. Diyelim girdik, çıkışı var mıdır? O kadar uzun zaman –ebediyyen değil mi?- orada canımız sıkılmaz mı? Hem bakalım bizim kurucu arkadaşlar da orada olacaklar mı? Takdir edersiniz ki bir devlet adamı için bu gibi konular keyfe keder hoppadanak 'tamam' denilecek şeyler değildir. Hadi girdik, devlet noolacak bu arada? Bakmışısınız siz ordayken Türkiye bir hukuk devleti haline gelivermiş? Bunun getirisi-götürüsünü hesaplamadan, değil mi efendim? Sahi, siz niçin soru sormadınız acaba kardeş?

-Ben sadece ibret ve hayretle sizi seyrediyorum efendim.

Ebrehe'nin filleri, Haccac'ın mancınıkları

Kâbe'de üzücü bir vinç kazası yaşandı. 8'i Türk 100'den fazla hacı adayı rahmetli oldu ve Kâbe civarındaki inşaat vinçlerinin sahibi şirket ise kazayı 'Takdîr-i İlâhi' olarak açıkladı.

Geriye doğru gidersek Kâbe çevresinde bu tip kazâların ölümcül örnekleriyle karşılaşıyoruz. Meselâ 1997'de Mina yangınında 343, 1994'te şeytan taşlama esnasında 270, 1990 Temmuz'unda Kâbe'de tünelden geçen hacılar arasında izdiham çıkınca 426'sı Türk, tam 1.462 kişi ölmüştü. 1987'de ise Mescid-i Haram'da gösteri yapan İranlı hacılara Suudi güvenlik güçleri müdahale edince, çoğu İranlı 402 kişi hayatını kaybetti. 1979'daki ünlü Kâbe baskınında 100'den fazla eylemci ve polis, Kâbe avlusunda çıkan çatışmada öldü, avlu mezbahaya döndü.

36 yılda toplam 3 bin kişinin öldüğünü belirtiyor Anadolu Ajansı...

KÂBE'DE RANT OLUR MU DEMEYİN; FOTOĞRAFA BAKIN

Vinç kazasıyla ilgili fotoğrafı görünce âdeta tutuldum kaldım. Kâbe etrafındaki vinç kuleleri o kadar çoktu ki ve vücut dili itibariyle Kâbe'ye yönelik o kadar saygısız ve tehditkâr bir duruşları vardı ki, bu görüntü ister istemez zihnimde ‘Ebrehe'nin filleri' veya ‘Haccac'ın mancınıkları'nı çağrıştırdı.

Mescid-i Haram'ın avlusu etrafını adeta bir istilâ ordusunun robot savaşçıları gibi kuşatan vinçlerin görüntüsünü başka bir açıdan okumak da mümkün. İlk ‘cici izah' şudur: Hacı adaylarına rahat ibadet imkânı vermek için yönetim adeta durmaksızın genişletme çalışmaları yapmaktadır. Kâbe'nin bir şantiye manzarası vermesinin sebebi budur; zira her yılın muayyen birkaç günde Kâbe'ye yığılan milyonlarca hacı...”

İslâm mitolojisinde, Ebrehe'nin Mekke'ye doğru yürürken bindiği büyük ve görkemli filin ‘Mahmud' diye isimlendirildiği ileri sürülüyor. Dikkatli gözler, fotoğraftaki Mahmud'u hemen tanıyacaktır. Yakında yeni imar planı gereğince yıktırılacağı söylenen ‘Mahmud'un (El Baid Kulesi) iri ve kibirli cüssesi yanında Kâbe ve Mescid-i Haram'ın ne kadar silik göründüğü dikkat çekiyor. Bu fotoğraf, hâlâ orijinal bir medeniyete sahip olduğu iddiasındaki bütün âkil Müslümanlara, pek titretici bir ikazdır.

Doğrudur, Suudi yönetimi, hac mevsiminde Kâbe'nin daha rahat tavaf edebilmesi için genişletme çalışmaları yapıyor ama mâsum hacılardan çoğunun bilmediği bir başka boyut daha var bu inşaat görüntülerinde...

Kâbe çevresinin gayrimenkul rantı son derece yüksek ve zaten Kâbe'nin etrafı, her birini imtiyazlı Suudi kabilelerinin hissesine düşen gökdelen tarzı oteller ve AVM'lerle kuşatılmış durumda. Yönetim sadece Kâbe'ye hizmet etmekle yetinmiyor, bölgenin rantını kabileler arasında üleştirmek için, zaten daracık mekâna alabildiğince çok inşaat sıkıştırmaya çalışıyor. 2000'li yılların başında tarihi Ecyad Kalesi sırf bu sebeple yıktırılıp nüfuzlu bir kabileye tahsis edilmişti. Bu hırs uğruna tepeler dümdüz edildi. Rantı daha iyi paylaştırmak için geliştirilen projeler gerçekleştiğinde Kâbe, uzaktan işte böyle görünecek (Foto 1), hatta bu uğurda bir süre önce yaptırılan o çirkin El Baid kulelerinin bile yıktırılacağı söyleniyor (Foto 2).

MUTTAKİ OLUN; ELEŞTİREL BAKMAYIN

Türk hacıları böyle haber ve yorumları sevmez, hatta eğer birine hac esnasında emr-i Hak vaki olunca, bunu bir İlahi lütuf kabul edip fazlaca üzülmez; “Herkese böyle ölüm nasib olmaz, Allah rahmet etsin” der geçerler. Rahmetli anacığım ve kayınvalidem tünel faciası esnasında hacda bulunuyorlardı; bu meselelerin sohbeti aile meclisinde geçtiği için yakından

biliyorum. Zaten Diyanet mensupları da hacıları daha gitmeden evvel, “Orası meşakkat yeridir; çektiğiniz sıkıntıları büyütmeyin, ibadetlerden feyz almaya bakın” yollu telkinlerde bulunurlar.

Ebrehe'nin filleri: İşte, Kâbe etrafında sürdürülen ‘imar' çalışmaları tamamlandığında ortaya çıkması beklenen görüntü. Rant kulelerinin kuşattığı Mescid-i Haram'ın dili olsa herhalde şöyle söylerdi: “Ey Müslümanlar, sizin İslâm medeniyeti, İslâm mimarisi dediğiniz şeyden anladığınız bu mudur?”

EBREHE'NİN FİLLERİ!

Ebedi sulh ve selâmet yurdu olması gereken Kâbe'nin tarihi geçmişine bakalım kısaca. Kâbe'ye yönelik ilk saldırı, takriben 570'inci senede ‘Fil Sûresi'nde bildirilen Ebrehe vakasıdır. Ebrehe'nin Habeşistan Krallığı'na bağlı Yemenli bir Hıristiyan yönetici olduğu rivayet ediliyor. Kâbe'nin Arap kabileleri arasındaki şöhretini kıskanınca Sana şehrinde Kâbe'yi gölgede bırakacak büyük bir kilise yaptırmış. Yemenli Araplar buna öfkelenip mâbede ağır hakarette bulununca öfkeye kapılıp, Kâbe'yi yıkıp taşlarını Yemen'e taşımaya karar veren Ebrehe, çok sayıda fille hareket geçiyor fakat Mekke'ye giremeden gökte beliren Ebabil kuşlarının attığı ‘siccin' denilen küçük taşlarla ‘yenilmiş ekin yaprakları' gibi kendisi de filleri de helâk oluyor.

HACCAC'IN MANCINIKLARI!

İslâm tarihinde Kabe'nin başına gelen en büyük felâketlerden birinin faili, ‘Zâlim' diye şöhretlenen Haccac'dır. Haccac, Şam merkezli Emevi saltanatının en güvenilir (operasyonel) elemanlarından biri olarak Mekke'de Emevi hilâfetine muhalefet eden Abdullah bin Zübeyr'i cezalandırmak için görevlendirilmişti. 2 bin kişilik kuvvetiyle Taif'ten hareket eden Haccac, evvela ‘Beled'ül Emîn' Mekke'ye giden yolları kestirerek şehri ablukaya aldı ve gıda sevkiyatını engelledi. Ardından 5 bin kişilik yardım kuvveti gelince şehri kuşatarak mancınıklarla şehri taşa tuttu. Hac mevsimiydi ve örfe göre Haram aylar içinde bulunuluyordu. İbn-i Ömer, Haccac'a haber göndererek, “Allah'tan kork ve insanlara taş atmaktan vazgeç.” dedi. Haccac, tavaf ve sa'yler tamamlanana kadar bu dileği yerine getirdi ancak menâsik (Hac ibadetine dair vazifeler) tamamlanınca yeniden taşlamaya devam ettiler.

Evet, İslâm dünyası da modernleşti. 1400 sene önce Haccac'ın kurduğu mancınıkların, Mekke'deki Müslümanlar'a nasıl göründüğünü bilmiyoruz. 21. yüzyıldaki görüntü ise olsa olsa böyle bir şeydir.

FITRAT, YİNE FITRAT...

Taşlama esnasında İbn'ül Esir göğün gürlediğini ve bu sesin taşların sesini bastırdığını söylüyor. Şamlıların bundan ürküp geri çekilmesi üzerine Haccac, bizzat mancınığa taş yerleştirerek çekinenleri yüreklendirmiş. Sabah olunca yıldırımların düşüp Haccac askerlerinden 12'si çarpılınca Haccac, modern insanlara çok tanıdık gelen bir izahatta bulunuyor: “Bunlar normal tabiat hadisesidir, müjdeler olsun, zafer yakındır!” Ertesi gün kuşatılan Zübeyr'in askerlerinden birkaçı da yıldırımlardan ölünce Haccac, “İşte onlar da yıldırımlara hedef oluyorlar, siz itaat üzeresiniz, onlar ise yoldan ayrılmış bulunuyorlar.” demiş.

Bu hadise eğer doğruysa, İslâm tarihinde, “Bu gibi şeyler hadisenin fıtratında var” türünden rasyonel açıklamaların ilki denebilir! Sonuncusu ise inşaat şirketinin yaptığı mânidar “Takdir-i İlâhi” savunması. İş ihmâllerini ‘fıtrat'a bağlamak demek ki İslâm coğrafyasında beceriksizliğin kamuflâjı haline gelmiştir.

Kuşatma uzun sürmedi, 6 buçuk ay devam eden açlık, muhasara altında bulunanları mancınıklardan daha çok güçsüz bırakmıştı. Neticede Abdullah bin Zübeyr, Haccac tarafından katledildi ve Emevi saltanatı rakipsiz kaldı.

DİNDAR VE KİNDAR; YALAN ÇELİŞKİ!

Minik bir not ekleyelim buraya: Haccac vadesiyle öldüğünde İslam alimleri ona rahmet dilememişler, Hasan Basri, “Yarabbi onu ortadan kaldırdığın gibi sünnetini de kaldır.” diye dua etmiş, Ömer bin Abdülaziz şükür secdesine kapanmış, İbrahim en-Nehai, sevincinden ağlamış; halbuki aynı kaynaklar Haccac'ın Kur'an'a çok hürmetkâr, mala-mülke düşkün olmayan biri olduğunu söylüyor.

KUR'AN'IN HİKMETİ EZELÎ VE EBEDÎDİR

İnşaat vinçleri etrafında yükselen azametli Babil kulelerini ve aralarında neredeyse sığıntı gibi duran Kâbe'nin eşsiz tevazûunu görünce işte bunları hatırladım. Tarih, ondan ders çıkarmayanlar için adeta tekerrür ediyor. Haccac da, mancınık taşlarından yıpranan Kâbe'yi tamir ve ihya ettirmiş, Hac hizmetlerine çok emek vermişti fakat siyasî sebeplerle Kâbe'ye zararı dokunan ilk Müslüman olmaktan kurtulamadı.

Fil Sûresi, 1500 sene önce olup bitmiş bir hadisenin hikâyesi değildir sadece. Kur'an'ın her âyeti, her nüktesi, her hikmeti yaşanmakta olan ve yaşanacak olaylara da bir İlâhi atıf olarak okunmalıdır:

-Görmedin mi Rabbin ne yaptı fil sahiplerine!

Sorular

Terörle mücadele, muz cumhuriyetlerinde bile en azından kenarda bir yerlerde duran devlet hâfızası gerektirir.

Doğuda görevlendirmek üzere 5 bin korucu alımına karar verilmesinin iki anlamı var: İlki, hayli okkalı görünen bir seçim yatırımı hamlesi (Güneydoğuda aile nüfusu ortalaması yüzde 7'den 35 bin kişiye geçim imkânı!), ikincisi ise bir devlet hafızasına sahip olmadığımız. Bunca yeni korucunun, ancak ateş bacayı sardıktan sonra akledilmesinde bir hikmet-i hükûmet aramanın terörle mücadeleye esaslı bir katkı sağlayacağını düşünmek için hayli iyimser olmak gerekiyor. Koruculuk sistemine yönelik eleştiriler hakkında yazılanlar dağ gibi duruyor hâlâ orada. Başarılı olduysa ilâve istihdama ne gerek var; başarısızsa ısrarın mânâsı ne? Diyelim gerekli; 5 bin korucu veya özel tim görevlisi istihdam etmek için niçin 7 Haziran ertesine kadar ayak süründüğünü nasıl izah edeceksiniz?

Hükümet kesinlikle sorumluluk kabul etmiyor ve terörle mücadelede açığa çıkan zaaflardan dolayı başkalarını suçlayıp duruyor. Herkesin kabahati var ama bir mûcize eseri 13 yıldır kesintisiz görev yapan siyasi ekibin hiçbir dahli yok. Zorlandıklarında öne sürdükleri ‘Kandırılmışız' bahanesi de komik hale geldi. ‘Hep kandırılmak, hep keklenmek sizin fıtratınızda mı var efendiler?' Bu seçmen size niçin güvensin?

Teröre karşı tek nefes olmanın anlamı nedir? 78 milyonun tamamı bir araya gelip devasa bir Türk bayrağının altında terörü yüksek sesle lanetlese, ambulans şoförüne, doktora, yatağında uyuyan polise kurşun sıkan katil çetesi pişman olup silah mı bırakacak? Terörle mücadeledeki başarısızlığınız, daha doğrusu gafletiniz ortada; Kürt meselesinin çözümünde yüzde 100 çark eden yine sizsiniz. Öyleyse sormak hakkımız: Acaba parti propagandası haline dönüştürülen milli birlik mitingleri, hükümetin aslî kusurlarını unutturmaya yönelik ‘Milli kitle âyinleri' midir? Devâsâ mitinglerle terörü lanetlemek, mesela terörle mücadelenin kalpgâhı sayılan istihbarat eksik ve kusurlarını ortadan kaldıracak mıdır? Türkiye'nin bu bâdirede vahim bir istihbarat zaafına uğradığı kesin. İstihbarat bürokrasisinden hesap sormayı da planlıyor musunuz; en azından şu canından bezdirdiğiniz anaokulları, ticari şirketler, gazeteler, televizyonlar, dershaneler kadar istihbarat yetkililerini de sigâya çekmeyi hatırlayacak mısınız?

Bu seçimde yine dış politika konuşmayacağız. CHP yine ekonomik iyileştirmeler üzerine kuruyor kampanyasını; MHP ise iktidarla ortak tema üzerinden yani terör ve çözüm süreci hakkında yağıp gürleyecek. Dış politikadaki gizlenemez beceriksizlik ve yanlışlarınız sokaklarda sürünüyor. Hükümetin yapabildiği tek şey, bazı Suriyeli muhacirleri, Batı kamuoyunu baskı altına almak için Edirne civarında, güneşin altında günlerce perişan ederek AB ülkelerine politik şantaj yapmaktan ibaret (ki bu konuda kısmen haklılar!). ‘Çözüm sürecinin siz ancak filmini çekersiniz' diye devlet adamına yakışmayacak ağızlarla garip lâflar edenler, şimdi gariban mültecilere Kapıkule yolunda figüranlık yaptırırken hiç vicdân ezâsına uğramazlar mı? Basına gelince onlar ödül kazanacak bir kare bulmak peşinde. Muhacirlerle otoyol üstünde cuma namazı kılan valiyle birlikte, polis barikatı önünde emekleyen şirin

çocuk mizanseni, dış politikamızın, mülteciler konusunda varabildiği en başarılı noktadır: Bu mudur yani, bu mudur?

İktidar partisinin yeni adayları hakkında minik, pek minik, hatta kaale bile alınmayacak kadar ehemmiyetsiz bir tereddüdüm var, paylaşmadan edemem: Vekil olmak güzel, tatlı, itibarlı bir şey; peki, 'zamanlama'dan emin misiniz? Doğru yer ve zamanda, şapkanızı doğru vestiyere emanet ettiğinize güveniyor musunuz?

Tünelde gördüğünüz ışık, sakın hızla yaklaşan trenin projektörü olmasın?

Atatürk'ten kapı gibi içtihat!

Haziran 2014'te 5235 sayılı kanunun 10. maddesine göre sulh ceza hakimlikleri kuruldu. Yani sulh ceza mahkemeleri kaldırıldı ve bu mahkemenin bakacağı işler için asliye ceza mahkemeleri görevlendirildi.

Peki, yeni sulh ceza hakimliğinin görev alanı neydi? "Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek". Ne demek bu? Şu demek, şimdi bir sulh ceza hakiminin süratle yaptığı işi, eskiden bir sulh ceza mahkemesi kağnı hızıyla yerine getiriyordu. Neydi sulh ceza mahkemesinden alınıp 'hakimliğe' verilen görev? Şuydu: Bir soruşturmada mahkemenin alması gereken bütün kararları tek hakimin alması, yani tutuklama, soruşturma, operasyon Teknik ayrıntıları geçiyorum. Tek hakimden oluşan ve o tek hakimin verdiği karara yine bir tek sulh ceza hakiminin baktığı bu uygulama, yargıda hızlı ve kesin işleyebilen özel bir sistem meydana getirdi. Bu özel sistemin en büyük güzelliği, dönemin iktidarına rakiplerini yargıyla yıldırmak için büyük bir avantaj vermesiydi.

Bu hakimliklere tonla eleştiri yapıldı; öyle yenilir yutulur cinsinden de değil, ciddi, oturaklı eleştiriler; ne var ki sulh ceza hakimliklerine yapılan itiraz AYM tarafından reddedildi. AYM'nin red gerekçesine katılmasam da saygıyla karşılıyorum; bu işleri onlardan iyi bilecek hâlim yok tabiatıyla...

Bu ilhama nasıl ulaştığımı açıklamak isterim. Basit: işimin en sevimsiz parçası olarak yandaş gazete manşetlerine ve muhterem yazarlarına göz gezdirirken ani bir iç aydınlanmasına uğradım. Yandaş ve havuzcu medyanın yazdığı şeyleri, 'tarafsız' bir sulh ceza hakimi gözlüğüyle inceleyince gördüm ki bunca yalan haber, iftira, kumpas, montaj, hedef gösterme, şahsiyet infazı, tetikçilik, kışkırtma, hakaret ve emsâli bir yığın güzellikle (!) sıradan hukuk yolları işletilerek hesaplaşmak için asırlar gerekecek. Ben ise yargının bağımsız, tarafsız ve âdil olanını severim. Bütün mesele, siyasi güç dengeleri değiştikten sonra bu hakimlikleri işletecek sayıda âdil hakim bulmakta ki sıkıntı çekileceğini zannetmiyorum. Mis gibi müessese. Görünüşe göre tıkır tıkır işliyor ve bilumum muhalif gazeteci, yazar, şirket sahibi,

medya yöneticisi arkadaş bu hakimliklerin “Buzz gibi kanuni” kararlarıyla içeri atılmış bulunuyor. Henüz yargılanmamış olmaları ise sulh ceza hakimlerinin kusuru değildir.

17-25'ten sonra ani bir zuhûrata uğrayarak yargıyı, yürütmenin emrine tabi kılan (bu söyleyişteki bütün zarafet, efendiliğimden kaynaklanmaktadır!) iktidarın ulvi ve çaresiz kararlılığını var gücümle destekliyorum. Atatürk'ün içtihat değerindeki hükmü açık: Eğer “Basın hürriyetinden doğan mahzurların izalesi yine basın hürriyeti” ise hukukun partizanlaşmasından doğacak mahzurların izalesi de yine aynı uygulama olacaktır!

Şaka be şaka; fakat iktidar medyasının işlediği suçların yargılanması için yine sulh ceza hakimliklerine ihtiyaç duyulacağı şaka filan değil; kaçınılmaz bir âkıbet. Binaenaleyh, ‘Yandaş medyacı' takımına, yaptıkları işi, ‘aksi' bir sulh ceza hakiminin gözüyle değerlendirerek empatiye başlamalarını nâçizâne tavsiye ederim...

Bir ‘medeniyyet procesi' olarak hac hizmetleri

Medeniyet kelimesini şeddeleyerek, yani ‘medeniyyet' şeklinde vurguladığım zaman bilmelisiniz ki kavramın aslını değil, parodi haline gelmiş, sulanmış, içi boş ve kof, câhilâne bir tezcanlılık ve iddia ile bir ‘medeniyyet' kurabileceklerini veya var olan bir medeniyyeti ihyâ edebileceklerini zannedenlere kastetmekteyim.

Medeniyet kim siz kim kardeş; yiyin yoğurdunuzu oturun köşenizde. Sizde değil medeniyyet felan kuracak, herhangi bir ‘medeniyet'in içini açıp bakacak, tahlil edecek kadar bilgi ve iz'an olmadığı bile âşikâr. Meseleye Hilmi Yavuz Hoca kestirmeden noktayı koyuvermiş işte: Sizinki bir ‘asabiyye” davasıdır, daha Türkçesi bir kabile dayanışması. Kabilenin selâmeti tehlikeye girdiğinde kimin haklı olduğuna, terazinin hukuku nasıl tarttığına bakmazlar; hayatta kalma içgüdüsüyle “birlik ve beraberliğe” sarılırlar. Parti propagandasına, hatta bayram hutbelerine bile garnitür olan “birlik beraberlik” edebiyatının ardındaki saik işte bu yüzden inandırıcı ve samimi olamıyor.

Mehmet Görmez'in, Mina'daki izdiham faciasının ardından ‘Mesele beynelislâmdır, binaenaleyh İslâm İşbirliği Teşkilatı hac güvenliği konusunda bir konferans düzenlemelidir.' konulu açıklamasının altını çiziyorum. Tesbit ve teklif doğrudur fakat bu, bir ‘bürokrat'ın ilham veya vicdan saikiyle sarf edebileceği bir cümle değil; başkent belediye başkanının, ‘Bu böyle devam etmemeli, meseleyi bıraksınlar, halledelim. mealindeki teklifiyle beraber değerlendirince manzara netleşiyor: Suudi yönetimini biraz incitmek pahasına Türkiye hac tanzimine tâlip ve heveskârdır ve böyle önemli kararlar, ‘yukarı'nın bilgisi olmadan seslendirilmez ‘asabiye' tipi örgütlenmelerde...

Peki, hangi sicilimize güvenerek Kâbe'de hac trafiğini yönetecek zorlu bir çalışmada işe katılmayı göze alıyoruz, bakalım: İş kazalarında 2012'de 744, ertesi yıl 1356 işçi ölmüş. 301 işçinin hayatına mal olan ve kamu görevlilerinin bîgünah olduğu Soma faciasının da içinde

bulunduğu 2014 rakamları henüz açıklanmadı. Son iki ayında şehit verdiğimiz güvenlik görevlisi, şimdiden yüzü geçti. Devletin verdiği rakama göre 30 yılda 8 bin güvenlik görevlisini şehit vermişiz. Bu esnada PKK'nın 22 bin kişi kaybettiği tahmin ediliyor ve bu rakama, 15 binin üstündeki faili meçhul kayıpla son iki aydaki operasyonlarda 'etkisiz hale getirilen' 2 bin civarındaki PKK'lı dahil değil.

Kendi vatandaşının can güvenliğini, huzurunu ve hukukunu sağlamakta bu kadar 'parlak' bir sicile sahip bir ülkenin yetkili ağızlardan, 'Hac trafiğini beceremiyorsunuz, bırakın biz yapalım' diye konuşabilmesi için insan hayatına ne kadar değer verdiği konusunda müthiş bir özgüvene sahip olması gerekmez mi? Biz ki her bayramda 'trafik canavarı'na gözümüzü bile kırpmadan yüzlerce vatandaş kurban eden bir memleketiz; trafik kazalarındaki ölüm istatistiklerinde ise Avrupa şampiyonu! İş kazalarında sicil berbat, güvenlik hizmetlerinde öyle, trafik dersen ölüm makinesi olmuş! 'Siz önce kendi söküğünüzü yamayın' demezler mi adama?

İşçi ölümlerini 'fıtrat'a, trafikteki kayıpları 'canavar'a, herkesin hayatını korumakla görevli emniyet şehitlerini 'terör belâsı'na bağladıktan sonra, zerre kadar tedbir almadan işi oluruna bırakan bir 'kamu güvenliği' anlayışına dünya hacılarının selameti teslim edilebilir mi?

Fikir güzel; ben de, 'Harameyn'in hademesi Türkiye olmalıdır' diye yazıp çizmiştim bir vakitler. Güzeller güzeli hükümetimizi aldatanlar beni de kandırmışlar. Şimdi ise, üzülerek görüyorum ki meğer Ziya Paşa'nın bıraktığı yerde kalakalmışız:

"Anlar ki verirler lâf ile dünyaya nizamât/ Bin türlü teseyyüp bulunur hanelerinde"

Sistem pâdişahları

Meral Akşener'i şahsen tanımam; herkes gibi uzaktan izlediğim, hakkında zaman zaman 'cesur bir kadın' diye düşündüğüm bir hanımefendidir; dolayısıyla söyleyeceklerim onun şahsına yönelmiş sayılmamalı.

Akşener, 1996 yılından bu yana milletvekili. Sadece 2003-2007 arasını kapsayan 22. Dönem'de Parlamento dışında kalan Akşener, 5 dönem vekillikten sonra partisi tarafından sürpriz bir şekilde yeniden aday gösterilmedi.

Akşener, bu gelişmeyi, danışmanı aracığıyla yaptığı tek cümleyle yorumladı:

-Genel başkanın takdiridir, yorum yapamam!

Bu cümle politik sistemimizin şâheser bir özetidir. Bizde parlamenter sistem genel başkanların 'esas oğlan' rolünü üstlendikleri bir melodramdır. Bir genel başkanın herhangi bir insanı vekil, herhangi bir milletvekilini liste dışı bırakmak için 'takdir'ini belirtmesi yeter. Partilerde, genel başkanının takdirini destekleyen, ne kadar isabetli ve tartışılmaz olduğunu

yorumlayan çok sayıda seçilmiş, daha doğrusu genel başkan tarafından tayin edilmiş insan bulunur. Onlar bu gibi konularda şöyle derler:

-Hiç kimse partimizin üzerinde değildir; partimiz o arkadaşlardan önce de vardı, sonra da olacaktır!

Veya,

-Bu bir nöbet değişikliğidir. Dinlenirler, vakti gelince yeniden devreye girerler...

Bu sözlerin arasında, tek başına bir değer ifade eden bütünlük, bir şahsiyet olarak ‘insan' yoktur. Kişiler, partilere göre tek başına fazlaca anlamı olmayan tuğlalar gibidir. Birinin eksikliği önemli değildir; yenisiyle ikame edilirken bağlı olunan kurum, yani parti yüceltildikçe yüceltilir. Parti ise zaten liderin şahsında mündemiçtir, iç içe geçmiş, bütünleşmişlerdir. Parti ve lider, sudaki oksijenle hidrojen gibi birbirinden kolay ayırt edilmez, fark edilmez bir birliktir. Bu ulvî bir yapıdır ve her fâni bu müteâl, aşkın yapı karşısında edebini takınmalı, haddini bilmelidir.

Partileri tarafından refüze edilip listeye konulmayan isimlerin tepkileri genellikle birbirine benziyor:

-Genel başkanın takdiridir... Aslında dinlenmeye ihtiyacım vardı... Partimin uygun göreceği her yerde görev yapmaya hazırım vb...

Liderine, partisine kızan, eleştiren, ağzından alevler saçan pek görülmüyor, zira böyleleri hangi görüşte olursa olsun sistem tarafından, huysuz, geçimsiz, uyumsuz olarak damgalanır ve bir daha kolay kolay aktif siyasete dönemezler.

İtaatkâr ve munis davranmak, bu durumdaki bir politikacının lehinedir. Sistemde vekil olmak veya olmamak her şeyin başı veya sonu değildir. Eğer itaatkâr ve sâdık iseniz partiniz sizi -hele iktidar partisi söz konusu ise- daha akçalı, daha prestijli ama pek ortalarda görünmenizi gerektirmeyen görevlerle onurlandıracaktır.

Muhalefetteyseniz de gam değildir. Köşenize çekilir sabırla bekler, her seçim lafı geçtikçe heyecanlanır ve belki de sadakatinizden dolayı yeniden ödüllendirilebilirsiniz.

Liderlere gelince; onların başkalarına hesap vermek gibi bir mecburiyetleri yoktur. Başarısızlıkları asla parti içinde dile getirilmez. Her kurultayda lidere duyulan saygı ve sevgi, biat şeklinde yeniden tazelenir. Partinizi baraj altında bırakacak derecede kötü yönetmiş olmaktan ötürü karamsarlığa düşüp, “ben artık çekiliyorum ve işte çekildim” deseniz bile birileri,

-Sensiz olmuyor ey büyük lider; ne olur yeniden görevinize dönün. Partililer öksüz çocuklar gibi ağlıyor. Dönmezseniz kendimi intihar ederim, diyerek zaten istifasına bin pişman liderin gönlünü alacaktır...

Liderler parti içinde sorgulanmaz; ancak muhalifler, yani parti dışında birileri başka partilerin liderleri hakkında ileri-geri konuşma hakkına sahiptir.

Bu sistemde lider olmak, partinin büyüklüğüne göre değişen oranda padişahlık gibidir. Sadece grubu olan partilerden söz etmiyorum, küçük partilerde de durum farklı değildir. Parti lideri olmak bir hayat tarzıdır, iktisadî açıdan (sanayi, hizmet sektörü, tarım, ticaret gibi) bir geçimlik modelidir. Bir defa parti liderliği yapan bir kişiyi günün birinde asla eski işinin başında göremezsiniz. Yapamadıklarından değil elbette, kendilerine yakıştıramadıklarındandır. Halleri biraz emekli orgeneralleri andırır; sivil hayata bir türlü intibak edemez, kendilerini avutacak sosyal akvaryumlardan (orduevleri, askerî tatil kampları, şehir kulüpleri vb...) dışarı çıkmamaya mecbur kalırlar.

İşin güzel tarafı siyasetle ilgilenen yurttaşlarımızın bu durumdan şikâyet etmek yerine desteklemeleridir. Liyakat ve ehliyet ispat etmek yerine, herhangi bir liderin dikkatini çekmek çok daha kolay görünüyor olabilir zira. Sistem, cansuyunu seçmen kitlesinden alır. Demokratik taleplerde bulunmayan, bunun için bırakınız mücadele etmeyi, riske girmeye bile çekinen insanlara daha demokratik parti yönetimi ve parti içi demokrasi ile bahşetmenin mânâsı yoktur.

Alan da veren de memnundur.

Bu düzen böyle gelmiştir ve böyle gidecektir. Partilerde liderlerin ağırlığını belirleyen Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunları'ndan yeri geldikçe sızlanmak, her lider için bayram namazı gibi bir vaciptir. Her politikacı bu kanunların antidemokratik yapısından şikâyet eder fakat değiştirmek için kimse kılını bile kıpırdatmaz. Bu kanunlar Benî İsrail kavminin günah keçisi gibidir. Herkes onlara hakaret eder ve kimse bu kanunları savunmaz. Siyasî açıdan anayasadan daha sert metinlerdir bu kanunlar...

Peki, arada ‘sistem arızası' çıkmaz mı? Çıkar.

Bazıları, siyaset yapmayı parti liderine körü körüne sadakat ve ‘evet efendimcilik' olarak kabul etmeyi içine sindiremez. ‘Doğruya doğru, yanlışa yanlış' çizgisinde, şahsiyetini ispat edebileceklerini zanneder. Böyleleri bir dönemden fazla barınamaz siyasette.

Hele hele nitelikleri itibarıyla potansiyel bir değer olan, gerektiğinde parti görüşüne karşı tek başına fikir beyan edebilecek kapasite gösterenleri sistem ayıklar. Böyleleri siyasetin küskünü olur ve yeniden aslî işlerine dönerler; zira onlar için siyaset dışında da var olup kendilerini ispat edebileceklerini alanlar vardır.

Parlamenter sistemimizin gerçekten demokratik bir niteliğe kavuşmasını bekliyorsak, siyaset simsarlığı gibi görünen bu düzeni yerle bir edecek yeni bir Siyasi Partiler ve Seçim Kanunu yanında yer almamız gerekiyor. Parlamenter sistemin lider hegemonyaları altında nasıl yozlaşabileceğini en feci örnekleriyle yakından gördük, yaşadık.

Kurtarıcı lidere ihtiyacımız yok; sadece anayasaya ve seçmenlerine karşı sorumlu vekillere ihtiyacımız var. Parlamento itibarını ancak böyle kurtarır.

Not: Gecikmiş de olsa bütün okuyucularımın Kurban Bayramı'nı tebrik ediyorum.

Vasatsınız vasat!

Devlet içindeki yeri itibariyle başı-sonu belli olmayan, kılık değiştirebilen, ele-avuca sığmayan, devlete hizmet etmek yerine başka odaklara sadakati daha önde tutan bir fitne-fücur çetesinin varlığına iman etmenin ‘orta karar okuryazar'lara nasıl büyük bir kafa konforu verdiğini fark edebiliyorum.

‘Komünizm tehlikesi' de, ellili yıllardan beri aynı kafa rahatlığını sağlamıştı bizde. Gün gelip Komünist Parti'nin orak-çekiçli beylik amblemiyle 19 milyon seçmenden sadece 13.500'ünün oyunu aldığını görünce bizi kimin enayi yerine koyduğunu hayli düşünüp gülmüştüm. İç ve dış düşman edinmeden varlığına doğru dürüst bir mânâ veremeyen devletimiz, orta halli okur-yazarlar için şimdi ‘paralel tehlike'yi dolaşıma soktu ve bu keşfini milli siyaset belgesine yazmayı başardı. Şimdi bazıları söyleyeceklerine başlamadan evvel hamdele-besmele sadedinde, ‘Ben paralel filan değilim, bakın nasıl da araya mesafe koyuyorum' demeyi şiar edinmiş bulunuyorlar.

Canları sağ olsun, vasat (Mediocre) okur-yazarlığın en yaygın tezahüründen biri de budur; devletin hedef tahtasına mıhladığı millî ve tehlikeli düşmanı tokatlama sırasına girmek Türkiye'de bir nemelâzımcılık klasiğidir. Hele siz de tokat yeme tehlikesi altındaysanız, “Öpülecek ben değil, aman karıştırmayın, işte bunlardır” diyerek okkalı bir sigorta poliçesi satın almayı ihmâl etmezsiniz!

Anlıyor ve anlayışla karşılıyorum; anlayışla karşılamak onaylamak mânâsına gelmiyor ama...

Bayram sabahı Türk dış politikasında önemli bir yörünge değişikliği oldu. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, bayram namazı çıkışında gazetecilere, “Bir süre daha Esed'in geçiş döneminde yer almasını kabulleneceğiz galiba” anlamına gelen cümleler sarf etti. Bazı dış politika yorumcuları, “Yine çark etti, U dönüşü yapmak zorunda kaldı” demeye getiren şeyler söyledilerse de önemli bir ayrıntı unutuldu.

Türkiye'nin dış siyasetini bir kişi belirliyor! Milli Güvenlik Kurulu, Bakanlar Kurulu, Dışişleri Bakanlığı'nı geçtik, Parlamento'ya bile bu gibi önemli rota değişikliklerinde bilgi verilmiyor. Bir kişinin izlenimleri, düşüncesi, gelecek hakkındaki projeksiyonu, belki endişeleri ve vehimleri koca devletin dış siyasetini tayin ederken diğer kurumları ve elbette bütün Türkiye'yi sevimsiz bir emrivaki ile baş başa bırakıyor. Bu mesele mevzuat boşluğunda kalmış, ihmâle uğramış bir ayrıntı değil; anayasa diye temel bir metin var ve bu metinde bütün kurumların görev ve sorumlulukları ayrıntısıyla verilmiş.

Olabilir fakat fiili ve tatsız durum şudur: Anayasanın en temel ve bağlayıcı hükümleri askıda. Dış politikamız bir kişiye tabi, iç politika, ekonomi ve güvenlik siyaseti de öyle. Türkiye'nin en önemli problemlerinden Kürt meselesinde barış masasında siyasi müzakere tercihini seçen de odur, bunu yanlış bulup ibreyi 180 derece çevirerek çatışma diline geçen de... Seçim sonuçlarını o yorumluyor, koalisyon kurulup kurulmayacağına o karar veriyor, yeni seçim tarihini o belirliyor, mahkemelere kimden hesap sorulması gerektiği hakkında o yön gösteriyor. Döviz kurları, faizler, Merkez Bankası'nın davranışları hakkında bile o tek belirleyici. Ve kimseye hesap vermiyor, sadece o konuda anayasanın ilgili hükmünü geçerli sayıyor.

İşin tuhaf tarafı, anayasal kurumlar başta olmak üzere –bazı basın kuruluşları hariç-, bütün devlet, onun tek kişilik güç gösterisini seyretmekle yetiniyor ve o, başkanlık sistemlerinde bile görülmeyen bu siyaset resitalini (Tek kişilik gösteri) 'Paralel tehlikesi'ni işaret ederek izah ediyor.

Şimdilik 'Paralel tehlikesi'ni ciddiye alarak devletin ve muhterem kamuoyunun seyrettiği istikamet budur. Orta halli fikir ve kalem erbabına duyurulur.

Kürt meselesinde 'istemezük'çülüğün sonu uluslararası masa mıdır?

MHP'nin çözüm sürecinde tutarlı olduğu tek nokta, tâ başından beri 'çözümün çözülme olduğu' iddiasıydı. Bu iddia tutarsızdı, siyasi bir derinlikten uzaktı ve Türkiye'nin sosyolojik fotoğrafına aykırı bir tespitti.

MHP, sürecin ilk günlerinden beri AKP'yi çözüm ve müzakereye destek vermesi yüzünden sert şekilde itham etti ve köşeye sıkıştırmaya çalıştı. AKP, kendini güçlü hissettiği müddetçe bu tehdidi küçümsedi. 7 Haziran sath-ı mailine girildiğinde oylarının giderek erimekte ve kemirilmekte olduğunu anlayınca telâşlandı ve sertleşti. Önce Dolmabahçe mutabakatının inkârı ve ardından MHP ile kimin daha vatansever olduğu hakkında sert bir polemiğe girerek çatışma sürecine yol verdi.

AK Parti doğru bir hedefe giderken trafik kurallarına uymadığı için küçük bir politik ceza ödeyerek süreçten kopmayabilirdi; bu ihtimâli göze alamadı ve devletin derinliklerinde başkaca kimlerin fikri olduğunu bilmediğimiz çılgınca bir hamleyle süreci bitirip çatışma diline döndü. Bu noktada Kürt meselesini nasıl bir akıbetin beklediğini kimse bilemez; görünüşe göre barış yoluyla çözüm hakkındaki ihtimâller giderek sıfıra doğru yaklaşıyor.

Seçimlerden sonra süreci kim sürdürebilir?

AKP'nin biraz dolaylı yoldan da olsa 'Verin 400'ü; güçlü bir hükümetle süreci yeniden başlatırım' vaadi inandırıcı değil. AKP'nin sürpriz bir şekilde siyasi kayıp hissedince çatışma diline dönmesi, onun artık güvenilir ve samimi bir barış partneri olmadığını gösterdi. MHP,

varlık sebebini Kürt meselesinin çözümsüzlüğüne bağlamış durumda olduğu için denkleme girmiyor bile.

Yeterince güçlü bir parlamento grubuyla ve siyasi destekle iktidara gelmiş olsa CHP'yi yeni bir barış görüşmecisi olarak görebilir miyiz? Şahsi kanaatim, daha doğrusu önyargılarım, CHP'nin, bundan dört sene önce AK Parti'nin aldığı riski üstlenmekte çekingen davranacağını söylüyor. Bu tutumun önemli izlerini, birkaç hafta önce TBMM'de 'Suriye tezkeresi' oylanırken gösterdi CHP. Konuyu 'millî bir mesele' sayarak tezkereye siyasi hasımlarıyla, yani AKP ve MHP ile birlikte kabul oyu vererek bir 'millî birlik' dayanışması içine girdi. Oysa AKP'nin dış politikasını, özellikle Suriye siyasetini en sert dille eleştiren CHP'ydi ve bu şaşırtıcı tercih, basında bile yeterince dikkat çekmedi.

Kürt meselesinin geleceği ne vadediyor; artık kangren hâline gelmeye başlayan bu 'millî mesele'yi nasıl ve hangi siyasi aktörlerle göğüslememiz gerekecek?

Bundan on, hatta beş sene önce Kürt meselesi, Türkiye'nin bir iç problemi görüntüsü veriyordu. Şimdi ise Ortadoğu meselesidir. PKK dün terörist olduğunda herkesin ittifak ettiği bir örgüttü. Bugün Kuzey Suriye'de 'kanton' sahibi bir uluslararası aktör hâline geldi, kısmî meşruiyet ve uluslararası sempati topladı ve bu kanton ABD'nin açık himayesi altında, hududumuzun hemen bitişinde çok farklı bir boyut kazanmış durumda.

Kürt meselesini 'demokratik bir usûlet ve suhûletle çözebilme şansımızı AKP ortadan kaldırdı, daha doğrusu kayıtsız şartsız tek başına iktidara gelebilme hayâline bağladı. Ne büyük hayal kırıklığı!..

AKP hâlâ Türkiye'nin en büyük partisi ve bu gerçek AKP'yi kötürüm etti. Buna mukabil MHP, şimdilik kesinlikle tek başına iktidar vadetmeyen hırçın ve 'istemezükçü' tavrıyla AKP'den daha belirleyici bir rol kaptı. 1 Kasım'a giden yolları AKP tek başına -istese de- inşâ edemezdi. MHP önce seçim gecesi koalisyon ihtimâllerini reddeden tavrıyla, ardından Meclis Başkanlığı'nı altın tepsi içinde hediye ederek AKP'yi cesaretlendirdi ve geleneksel 'çözüme hayır' tavrıyla milliyetçi tabanı hareketlendirerek en büyük desteği sunmuş oldu. Bu parti çözümün bir parçası olmayı reddederken çözümsüzlüğün bir parçası olduğunun farkında ve hatta bu tutumuyla iftihar ediyor. Göreceksiniz ki MHP'nin seçimde kuracağı en büyük cümle yine çözüm aleyhtarlığı olacak.

Öyleyse konuyla ilgili herkesin 'berbat bir ihtimâl' olarak hatırında tuttuğu uluslararası çözüm masasına mı kalacak bu mühim dâvâ? Konuyu kendi kuvvelerimizle çözme imkânını, ufak bir siyasi panik uğruna neredeyse kaybetme tehlikesiyle yüz yüzeyiz.

'Büyük devlet olmak' iddiamız bu kadar mıydı? Suriye sınırında batağa girmiş ve iflâsa uğramış dış politikamızla artık hangi masada söz sahibi olabileceğiz?

Mutfak mermeri doğru tercih

Zaman ve Meydan başta olmak üzere dün pek çok gazetede aynı haberin fotoğrafı vardı: Aspendos'taki antik tiyatro restore edilirken seyircilerin oturduğu basamaklar 'mutfak mermeri' ile döşenmişti.

Basınımızda istihdam edilen 'sanat tarihi uzmanları', olaya hemen teşhis koyarak 'orijinal gri taş' yerine beyaz mutfak mermeri kullanıldığında ittifak ettiler.

Bu bir fal-i hayırdır; muazzez matbuatımızın, sanat tarihi ve restorasyon gibi kelalâka bir konuda olsun ittifak etmesi, bütün gezegenlerle güneş ve ayın aynı hizaya girmesi gibi şaşırtıcı bir durumdur. Mâmafih haberin özünde, hükümete bir de restorasyon tabyalarından batarya ateşi açmak gibi bir niyetin varlığı çok bâriz. Haberlerdeki, 'Yapamıyorlar, çoluk-çocuğa, ehil olmayan yandaş firmalara yalan-yanlış iş yaptırıp tonla para öderken güzelim tarihi eserlerimizi rezil ediyorlar' mesajı hayli berraktı!

Arkadaşlar, bu hükümetin seyyiâtı o kadar büyük ve çeşitli ki, tarihi eser restorasyonlarına gelinceye kadar gün akşam olur ve eğer varsa bu kusur, meselâ hukukun dejenere edilmesi ve bürokrasinin partizanlaşması yanında devede kulak kalır.

Bizim gazeteye baktım. Kültür-Sanat servisimiz bilirkişi olarak iki tur rehberinin görüşlerini esas almış. Öyleyse sanat tarihi konusunda yetkisiz, ehliyetsiz fakat yine de görüşlerinden ötürü çekinilmesi gereken bir 'Diletante' (yani 'tehlikeli amatör') sıfatıyla saygıdeğer fikirlerimi açıklamakta bir mahzur görmüyorum.

Bodoslamadan giriyorum konuya: Yapılan restorasyon buz gibi doğrudur ve mutfak mermeri kullanıldı diye eleştirmek haksızlıktır. Bütün antik eserler vaktiyle ocaktan yeni kesilmiş taze taşlarla yapılmıştı ve bu taşlar zamanla tabii rengini kaybeder. Bu olguya sanat tarihinde, 'Patina' adı verilir. Restorasyon esnasında değiştirilmesi gereken taşlara 'Amanin de orijinal dokusunda olsun, patinasını da orijinal hale getirelim' diye kimyevî müdahale etmek mânâsız ve lüzumsuzdur. Çevre şartları o tesiri birkaç yılda yapar zaten.

Bir tur operatörü kardeşimizin şu cümlesi düzeltilmeye muhtaç görünüyor, diyor ki, 'Aspendos'un taşları koyu ve açık gri, bir tarihi eserde restore edilen yerin göze çarpmaması gerekir. Zaten restorasyonda amaç budur'. Tamamen yanlış! Bu gibi eserlerde restore edilen yerin fark edilmesi, ana fikirdir ve hatta vurgulanması gerekir. Basamak taşları asıl halinden farklı bir şekilde kesilip, yanlış yere konulmuş olsa eleştirilebilirdi.

Peki orijinale yakın bir taş bulunamaz mıydı diye soruyor öteki rehber arkadaşımız ve bu soru tam karşıdan bakılınca mâkul gibi görünüyor ama maalesef hayır! Dünyada hiçbir mermer ocağı, patina etkisi uyandıracak evsafta taş üretemez. Kaldı ki taşın 'fıtratı'na aykırıdır bu.

Aspendos'un basamak taşları 1800 yaşında yahu. İnsan hiç değilse açar ‘restorasyonun evrensel ilkeleri' hakkında bir şeyler okur.

Ben okudum efendim. Türkiye'nin Anayasa Mahkemesi gibi (hatta ondan da cabbar) ağır sanat tarihi ve restorasyon otoritelerinden Doğan Kuban'ın, “Modern Restorasyon İlkeleri Üzerine Yorumlar” başlıklı makalesini kıraat ettim (Vakıflar dergisi, 8. Sayı, 1969) Eğer yanlış anlamadıysam aynen benim gibi düşünüyor ve diyor ki, “Genellikle bir mermer kaplama, mermer kimyevî etkilerle dağıldığı zaman biter. Bunun yerine koymak artık, kaplamanın kendi niteliklerinden dolayı olmaz. Belki ait olduğu yapının genel etkisi bakımından söz konusu olabilir. O zaman da eskisinin kopya edilmesi söz konusu değildir. Zaten kabil de değildir.”

Fotoğraflara bakarak söylüyorum; bu restorasyonu yapan firmayı ve teknik ekibini kutluyorum. Eğer bu restorasyonda hükümetin veya Cumhurbaşkanı'nın bir katkısı varsa (vardır illâ ki), onları da tebrik ediyorum. Durmuş bir saat bile günde iki kere doğruyu gösterir.

2015

31 Ekim

Hepimiz ‘terbiyesiz herif'iz! Zaman Gazetesi

26 Ekim

Burnumuza takılan 'korku' halkası Aksiyon Dergisi

26 Ekim

Alışamazsın nokta noktam, alışamazsın... Zaman Gazetesi

25 Ekim

Milliyetçilik yarışında hayr yoktur Zaman Gazetesi

24 Ekim

Beyaz Toros nedir; bittabii kamu düzenidir! Zaman Gazetesi

21 Ekim

Bölünmek nasıl bir şeydir; böyle bir şeydir! Zaman Gazetesi

19 Ekim

Sual: Zeyd'in yatacak yeri var mı? Zaman Gazetesi

17 Ekim

Milli otomobil; vıınn! Zaman Gazetesi

14 Ekim

Muhallebi yerken kırılır dişi Zaman Gazetesi

12 Ekim

İyimser bönlük Zaman Gazetesi

11 Ekim

Çok kısa dünya tarihi! Zaman Gazetesi

10 Ekim

Digimuhalefet Zaman Gazetesi

07 Ekim

‘Aman Allah'ım' veya ‘Yok daha neler?' Zaman Gazetesi

05 Ekim

‘Eğitim şart'mış: Eksik olsun ben almayım! Zaman Gazetesi

04 Ekim

Yerlilikten ne anlamalı? Zaman Gazetesi

03 Ekim

Hipodrom felsefesi Zaman Gazetesi

Hipodrom felsefesi

Fıkrayı bilenler, “Hoca bize yine bayat fıkra çakmaya kalkışıyor” diye ta'netmesinler.

Evet, fıkra bayat lakin duruma tıpatıp uyuyor ve bazı fıkralar vardır ki ibret almayanlar için kendini tekrar edip durur.

Temel'le Dursun sinemaya gitmişler. Filmde kameralar, bir at yarışı sahnesi için hipodromu gösteriyor. Az sonra yarış başlayacak. Dursun Temel'in kolunu dürtüyor,

-İddiaya var misun; ben diyrum ki aha bu doru at kazanur!

Dursun'un hoşuna gider bu iddia, 'Ben de aha şu kıratı tutayrum' der. 100 liraya bahse tutuşurlar. Yarış başlar ve Temel'in dorusu birinci olur. Dursun da 100 lirayı verir Temel'e.

Ertesi gün Temel Dursun'u arar, "Dünkü filim varidiya, ben oni bidaa seyretmiştum, vicdanum rahat etmedi, seni onun içun aradum. Dorunun kazanacağini bileyirdum"

Dursun, "Üzülme uşağum Temel, filimi ben de seyrettimdi zati" der. Temel, "O zaman niye kırata oynadun" deyince Dursun'un cevabı,

-Sürpriz oynadim oğlim!

7 Haziran'da atlar koştu, kırat kaybetti. 1 Kasım'daki yarış aynı filmin tekrarından ibaret. Atlar koşacak ve kırat yine nal toplayacak çünkü iki matina arasında değişen bir şey yok. Kırat formsuz haylidir; hem formsuz, hem sinirli. Önüne geçeni kapıyor, ardında kalanı tepiyor. Yanında gidenlere ise en hafifinden, "Terörist, vatan haini, paralel örgütçü, şeytanın art bacağı" gibi nezih küfürlerle böğrüne böğrüne lâf kakıştırmakta...

Bu atın yarış kazanma ihtimâli yok artık. Bir süreden beri helâl arpa kesmiyor, çaptan düştü. Gözleri görmüyor, iki adım atsa dalağı şişiyor. Hatta tarafsız hukukçulara bakarsanız, şikeli koşu şaibelerine karışmaktan dolayı yarışa alınması bile mucize. Geceleri uykusu yok. Ara sıra stresten bitab düşüp bayılır gibi olduğunda içine düştüğü kâbuslarda kendini kaçak sosis, pastırma, sucuk formunda merdivenaltı marketlerinde satışa sunulurken görüp terler içinde kişneyerek uyanıyor...

Aynı ümitsizlik yandaşlarına da sirayet etmiş durumda. Sinir bozukluğundan işi bilumum muhalefete küfretmekten başlayıp evinin önünde sabıkalı korumalara gazeteci dövdürmeye kadar vardırdılar.

Ekonomi dökülüyor; işsizlik almış başını gitmiş, iş kazalarında Avrupa rekoru... Üstüne üstlük, 'ahalinin aklını karıştırır, yine oylarını desteleriz' hesabıyla giriştikleri barış masasını devirme planı ters tepmiş. Vaktiyle müsteşar seviyelerinde ağırlayıp izzetledikleri PKK, 'fıtrat'ının icabını yerine getirerek evlere şehit cenazeleri gönderiyor ama şehit yakınları eskisi gibi tevekkülle karşılamıyor şehit haberlerini; yürek yangınıyla ağzına geleni söylüyor. En hafifinden "Üç ay önce ortalık sütlimandı, seçimden sonra ne oldu ki ortalık kan deryasına döndü?" diye söyleniyorlar.

Dış siyaset başka sinema. Obama'ya Putin Esed'li geçiş dönemi hakkında el sıkıştıktan sonra Lazkiye'den kalkan Rus uçakları Suriye silahlı muhalefetine ait hedefleri vurmaya başlayınca bizimkilerin teyemmümü bozuldu. İşte ilk defa bir reisicumhur Meclis'te alışıldık yasama yılının açılış konuşması yaparken muhalefet vekilleriyle ağız dalaşına girdi. En yüksek seviyede bile kontrol manivelaları lâçka olmuş durumda. Delik büyük, yama tutmuyor.

Ve yine seçime gidiyoruz; 7 Haziran sonuçlarını beğenmeyip, kamuoyunu istikşâfî dümenlerle uyutan iktidar, şimdi daha ağır şartlar altında oylarını artırabileceği ümidi peşinde koşturup Dursun gibi sürpriz arıyor!

Diyoruz ki, “Yahu biz bu filmi seyrettik. Doru kazanıyor, kırat kaybediyor.” Onlar, “Belli olmaz, hiçbir yarış koşulmadan kazanılmaz” havalarında, kaybetmişlere (loser) mahkum bir hipodrom felsefesi paralıyorlar.

Yazık ettiler güzelim kısrağa; vaktiyle iyi attı!

Yerlilikten ne anlamalı?

“Yerli”, coğrafi bütünlükte tarih şuuruna sahip bir insandır; dâvâsı parçaya değil, bütüne dairdir, o bütünün tarihi zaman içindeki devamlılığını ve yaşama enerjisini temessül etmiştir; “yabancı”ya karşı iptidai bir korunma refleksi ile kendi kabuğu içine büzülmek yerine onu tanımaya, anlamaya ve bu yolla onu bir mânâda fethetmeğe (yani açmaya) alışkındır. “Yerli”nin konuştuğu lisan, devamlılık haysiyetine sahip bir lugâte istinad eder ve bu lisan, “yerli”ye dair bütün mânevî değerleri, kültür şifrelerini, medenî müesseseleri tarif ve muhafaza eder. “Yerli” bir yerden bir başka yere göçmekle yabancı olmaz; muhacir olur. Hicret, lisan ve akîdenin vekarını sürdürdüğü bir beşeri coğrafyanın hudutlarını çizer. “Yerli”nin köylüsü rençberdir, ona zorlasanız da kaba-sabalık izafe edemezsiniz; şehirlisi esnaftır, tüccardır, memurdur: Köylüden farkı, köylünün anlamadığı kültür kodlarını sahiplenmesi değil, köye nazaran daha kalabalık ve karmaşık bir yerde yaşamasıdır. “Yerli”nin köylüsü şehre gelince kültür şoku geçirmez, hicretin icaplarına itaat eder; keyfiyete değil, kemiyete dair eksiklerini bir nesilde tamamlar. Bu esnada illâ ki piyano çalmayı, tenis oynamayı, şarap kültürünü öğrenmesi gerekmez; esasen ırsiyetinde mevcut bulunan kültür kodları, ona tâbi olması gereken “had”leri ikaz eder; şehir hayatı, işbu “had”lerin mümkün olan en uzak sınırlarını işaret eder.

“Biz”, evvela hicretin beşeri coğrafyasını mânidar bir bütünlük halinde tutan siyasi izzeti, daha sonra “hicret”in mantığını kaybettik ve “yerlilik” şuurumuzda derin kırıklar hâsıl oldu. Bu kırılma, yine de sağcılık-solculuk, Alevilik-Sünnilik, laiklik-İslâmcılık gibi sun'i tasniflerle izah edilemeyecek kadar geniş ve derin tahliller gerektiriyor. Doğru anlaşıldığı ve doğru tarif edildiği takdirde “yerlilik” şuuru, uzviyetindeki bütünleşme temayülüyle o derin

kırılmaları yeniden onarabilir; işte onun içindir ki, bizim evvelemirde müşterek bir lisana ihtiyacımız var.

MİLLİYETÇİLİKTEN NE ANLAMALI?

Millet, bir olgudan ziyade temenni idi. Türk milliyetçiliği de aynı temenni üzerine bina edilmiş bir başka temennidir ve el'an öyledir.

...

Türk milliyetçiliği, Türklerin siyasî hayatında hiçbir zaman “nationalism” mânâsında bir ihtiyaca tekabül etmedi. Zira pratik zaruretler yüzünden bizim “millet” adını verdiğimiz mevhum topluluk, Batı tarihindeki sosyo-politik ve iktisadi süreçten geçmedi. Milliyetçilik, sosyolojik mânâda “millet” vakıasının teşekkülünden sonra ortaya çıkması beklenen tabii bir merhaledir. Ağaoğlu Ahmet Bey'den Ziyâ Gökalp'e, Mustafa Kemâl Atatürk'ten Türkeş'e kadar millet esasına dayalı bir milliyetçilik fikrinin kuvveden fiile geçmesi gerektiğini düşünenler, biraz da “kervan yolda düzelir” mantığıyla, teşekkül safhasında milliyetçilik fikriyâtını olgunlaştırmayı düşünmüş olmalıdır.

Bizde Türk milliyetçiliği fikrini kuvveden fiile çıkaran ve siyasî literatürde var eden hadise, milliyetçilik fikrine cepheden taarruzu emreden bir başka vehimdir. Yani bir şeylere itiraz etmenin, karşı koymanın kılıfı. İşçi sınıfı olmayan bir toplumda işçi sınıfının fikriyatını yapmak, Batı tarihindeki karşılığı ile “nation” haline gelmemiş bir topluluğa “internationalism” dayatmak, olmayan burjuvaziye mukabil burjuvazinin sosyal talep taleplerini mevhum kitlelere benimsetmeğe kalkışmak kadar abesti.

Milliyetçilik fikriyatını, belki henüz teşekkül halinde iken vaktinden evvel doğuma zorlayan (düşük) bir başka sebep pozitivist fikriyatın bir devlet felsefesi olarak kabulü oldu. Pozitivizm ve Marksizm'in ilerleme esasına dayanan şabloncu tarih inancıyla kendisini içtimai ebe veya sosyal laborant gibi hisseden iktidar seçkinlerinin elinde Jakoben bir hoyratlığa dönüşmesi mukadderdi. Toplumun uzviyeti bu hoyrat müdahaleyi tabii insiyakiyle sezdi ve adını hâlâ doğru dürüst koyamadığımız bir refleksle cevap vermeye çalıştı.

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ TABİRİ DOĞRU MU?

Sehven Türk milliyetçiliği adını verdiğimiz fikir bir refleks hareketidir. Uzviyete dairdir ve uzviyetin mahiyeti bilinmeden bu refleksi doğru okumak mümkün değildir. Türk milliyetçiliği tabirini isabetsiz buluyor olmam, bizim uzviyetimizle Batı tarihinden ve literatüründen muktebes “millet/nation” kavramlarının birebir örtüşmemesinden ileri geliyor; onun içindir ki “Türk milliyetçiliği” tâbiri yerine “yerlilik” kavramını te'lif ve teklif etmeye kendimde cesaret buluyorum.

YERLİLİK NEDİR PEKİ?

"Yerlilik", uzviyetin kendisiyle barışık bulunduğu halde fark edilir bir hususiyet değildir ve bu yüzden hiçbir sosyal zümrenin ve sınıfın taleplerini dile getirmek endişesini taşımaz. Her refleks gibi korunma ihtiyacından doğmuştur. Coğrafya, din, etnisite, dil, kültür gibi kavramların biri veya ikisi tarafından izah edilemez; bunların tamamıyla beraber "tarihi uzun zaman" içinde bir arada yaşamak inceliği de yerliliği tarif eden unsurlardan biridir. Coğrafyanın, üzerinde yaşayan beşeri doku ile âhenginden meydana gelmiş bir haslettir. Batı tarihinin ortaya çıkardığı "nation" vakıasından çok farklı, daha geniş ve çok daha tabii bir bütünlük ifade eder.

İNKILAP BUDAMACILIĞINA TEPKİ

Türkiye'de "yerlilik" refleksinin zuhûru, onun kendini tarif ve taleplerini dile getirme ihtiyacından değil, ona yönelen başkalaştırma tehdidi ile ortaya çıkmıştır. Cumhuriyetin kurucuları, "Türk milliyetçiliği" fikrine tamamen taraftar olmakla birlikte cumhuriyet coğrafyası üzerinde yaşayan topluluğun "yerli" hususiyetlerinden hoşnutsuzluk duyan bir zihniyete sahip idiler. Birtakım yerli değerlere antipati duyuyorlardı ve kendilerine "içtimai tabib" rolünü lâyık görmüşlerdi. Samimi olarak Türk milliyetçiliğini savundukları halde yerlilik değerlerini inkılâp makasıyla budamakta kendilerini zihnen haklı görmeleri, iki kavram arasındaki farkı anlamadıklarını gösteriyor.

SİYASETTE MİLLİYETÇİLİK, İYİ BİR FİKİR Mİ?

MHP, 32 yıllık siyasi hayatında Batılı mânâda "nationalism" türünde bir milliyetçi anlayışla "yerlilik" değerleri arasında derin tereddüdler geçirdi ve siyasi ıskalada -iddiasına rağmen- lâyıkıyla dolduramadığı mevki, kısa zamanda Milli Nizam Partisi (Milli Görüş çizgisi) tarafından fark edildi. MNP'nin bu boşluğu doldurmakta gösterdiği performans, MHP'nin ideolojik zaafını hatırlatan bir benzerlik gösterdi. Kısa ifade etmek gerekirse MHP ve MNP, "yerlilik" kavramının bütününde değil, uçlarında mevzilendiler ve hiçbir zaman ideolojik iddiaları ile mütenasip olmayan düşük oy nisbetleri ile yetinmek zorunda kaldılar. MHP'nin temsil ettiği "Türk milliyetçiliğini siyasi platformda bir devlet felsefesi haline getirmek" tezi, en azından Milli Görüş'ün dinî motifleri kullanarak siyasi hayatta büyümek tezi kadar marjinal ve yerli bünyeyle âhenksiz teorilerdi. Bu fikri idraksizlik, günümüzde MHP ile Milli Görüş çizgisi arasında hemen hemen olduğu gibi süregelmektedir.

Ve yeri gelmişken vurgulamalıyım: Türk siyasi hayatında yerli değerleri tutarlı bir program çerçevesinde temsil edebilen bir parti henüz görülmedi.

PEKİ MHP?

Alparslan Türkeş'in vefatından sonra MHP'yi bekleyen en büyük problem, "Başbuğ"un vefatıyla hâsıl olan karizma boşluğunu lâyıkıyla temsil edecek insanı bulmak değil, MHP fikriyatını demokratikleştirerek otokritik düzlemine getirmekti. MHP, bu imkâna sahipti ve kendi fikriyatını otokritiğe tâbi tutacak beşerî kaynağı vardı. Bu ihtimâl teorik olarak hâlâ mümkün görünüyor.

Not: Ne var ki bu yazının kaleme alındığı tarihten bu yana geçen 10 yılı aşkın zamanda MHP, popüler bir milliyetçilik çizgisini tercih etti. Türkiye'nin birkaç ay içinde yeniden 90'lı, hatta 80'li yıllara geri dönüvermesi biraz da bu yüzden...

'Eğitim şart'mış: Eksik olsun ben almayım!

Böyle belâlı, ağır provokasyon kokan günlerde insanın ilk tepkisi, "Fotoşop numarası olmasın sakın?" oluyor: Önceki gece Şırnak'ta çekildiği öne sürülen bir fotoğraftan bahsediyorum.

Kırmızı tişörtlü bir insanın boynundan zırhlı araca bağlı sürüklendiği görülüyor fotoğrafta. İşin mahiyetini öğrenmek için sosyal medyaya göz atacak oldum, inanın midem kalktı. Fotoğrafın manipülatif, yani fotoşopla boyanmış olduğunu ileri sürenler hemen örgütlenip karşı hücuma geçerek ağır hakaretler savuruyor. Mesajların ortak özelliği, sahiplerinin çok ağır, intikamcı ve iltihaplı bir dilde buluşmaları. Seviye bu olunca gerçekte ne olup bittiğinin önemi kalmıyor. Az buçuk eğitim görmüş, akıllı telefon kullanabilen insanların böyle zehirli bir dille birbirini ısırıp durması zaten kendi başına felâket. Eğer sosyal medyada yazılıp çizilenler kolektif şuuraltının manidar bir yansıması ise biz bitmişiz demektir. Bu dille savunulan hiçbir dava temiz ve haklı kalamaz. Eğitimi 180 seneye çıkarsanız bile bu ufûnet kokulu ruh çukurunu kapatmaya yetmez. Bu insan kalitesizliği, barış yerine çatışma gündemini geçmekte zerre tereddüd göstermeyenleri cesaretlendiriyor. Ne acı!

Çocuklarımızın ruh derinliklerinde yatan bu soğukkanlı kaatil profilinden kim sorumlu; ebeveyn, okul, mahalle, sosyal medya? Ne işe yarar Allah aşkına bu eğitim dediğimiz şey? Nezaketi öğretemeyen direksiyon kurslarına benziyor okullarımız. Araç kullanmasını bilen onbinlerce fırsatçı, kurnaz, birbirini umursamayan, saygısız, en küçük problemde levyeyi çekip kafa patlatacak kadar vandal, 'ehliyetli' insanlar... Eğitim şart diyorlar; eksik olsun...

Herkes böyle değil elbette; iyiler elbette daha fazla, bu bakımdan ümitvar olabiliriz fakat az sayıdaki kötünün gücü şuradan geliyor: Yıkıcılık ve şiddet eğilimleri, sulh ve selametten, sabırdan çok daha etkili. Milyonların barış temennisini, birkaç kişinin yumruğu, beş paralık kurşun, üç kuruşluk bomba geçersiz kılabiliyor. Kötülüğü önleyebilecek fren mesafemiz yok. Ahmet Hakan'ın burnunu kıran yumruk böyle bir şey işte. Kötülüğü tesirsiz, cesaretsiz kılacak

kimyâyı üretmekte toplum olarak başarılı değiliz. Âdil sıfatı bizi tarif etmiyor; adalete karşı duyarlığımız zayıf ve bu maalesef hayli yaygın bir 'millî davranış'tır.

Yürütme uzuvlarının adil ve dengeli çalışmasını gözetsin diye Anayasa'nın mümtaz ve tartışılmaz bir makam olarak tarif ettiği Cumhurbaşkanı'nın, A.Hakan'a yapılan saldırıyı nasıl 'kınadığını' okudunuz elbette. Kısaca, "Men dakka dukka" demeye getiren bir açıklama: "Olayı tasvip etmek mümkün değil ancak köşelerinde başka köşe yazarlarını lanetleyen, hedef gösteren yazılardan da kaçınması lazım. Birçok yayın gruplarına şiddet gösterileri yapılmıştır. Hatta ses bombaları atılmıştır, silahla araçları taranmıştır. Bu insanlar acaba o zaman kendileri ne durumdaydı, bunu da sormak lazım (...) Şiddetin karşısındayız. Yeter ki bütün medya grupları aynı hassasiyeti göstersinler. Kendilerine gelince 'yandım' demesinler. Aynı hassasiyeti başkalarının başına gelince de göstersinler."

Bu açıklama, "Yapılan ayıptır filan ama siz de hak etmeseydiniz birader" şeklinde özetlenirse çarpıtılmış olur mu? Kamu düzeninin doğru ve âdil işlemesinden birinci derece sorumlu olanlar, "Sen de yapmasaydın be kardeşim" cümlesini asla kuramazlar. Telaffuz ettiklerinde ise yürütme iflâs etmiş demektir. Yürütme sızlanmaz, ilâ ile de olsa 'ihkak-ı hak'tan bahsetmez. Yürütme kanunsuzluğu engeller ve hukuk devletinin bütün kurumlarıyla işlemesini sağlar.

İnsanın fıtratındaki kötülük eğilimlerini ortadan kaldıramayız ama insanları birbirinin kötülüğüne karşı koruyacak bir nizam pekâlâ mümkündür. Buna 'Hukuk devleti' diyoruz. Sızlanan gider, gereğini yapacak birileri gelir. Net ve açık!

'Aman Allah'ım' veya 'Yok daha neler?'

"Nasıl oldu da 7 Haziran seçimlerinden sonra terör birdenbire azıverdi?" sorusuna hükümetin verecek bir cevabı yok ve bu cevapsız soru, 1 Kasım seçimlerinin temel belirleyicisi olacak. Bu yalın sorunun olanca ağırlığı AKP'yi eziyor.

Seçmenin hesabı çok berrak: Hükümetin yetki ve sorumluluk alanına giren işlerden hiçbirinde 7 Haziran'dan daha iyi bir durumda değiliz. Başbakan'ın açıkladığı seçim bildirgesinde sıradan bir seçmeni heyecanlandırabilecek yegâne husus başkanlık maddesi. Bu madde heyecan verici çünkü 7 Haziran'da başkanlık meselesi, büyük reisin öfkesini çekmemek için 'mırın-kırın'la geçiştirilmişti; şimdi daha açık bir lisan kullanıldığı görünüyor. Eminim ki Sayın Davutoğlu'nun arzusuna kalsa başkanlıktan hiç bahsetmemeyi tercih ederdi. Davutoğlu da pekâlâ biliyor ki başkanlık Sayın Erdoğan'ın şahsî meselesi ve dâvâsıdır ve yönetimin tarzı konusu vatandaşın umurunda bile değildir. Öte yandan bir şekilde başkanlıktan bahsetmek zorunda, çünkü korku dağları bekliyor. Zira "Pseudo Başkan"la atanmış başbakan bir yere kadar kader arkadaşıydı; şimdi kader mahkûmu oldular.

Peki ‘yeni bir anayasa' teklifine ne demeli Sayın Davutoğlu'nun? 2011'de büyük ümit ve beklentilerle gündeme getirilen yeni anayasa çalışmalarının, Sayın Ömer Çelik'in siyasi lügâtimize bir istihzâ, hatta gırgır malzemesi olarak kazandırdığı ‘istikşâfî' usûlle, yani yorgunu yokuşa sürerek, yani işi olmaza vurarak yani seçmenle alay edercesine sürüncemede bırakılması unutulur numara mıydı? AKP iktidarının yeni anayasadan anladığı, şu anda sersem-sepelek sürdürülmeye çalışılan keyfi ve antidemokratik düzenin anayasa metnine yazdırılmasından ibâret. Bilmiyorlar ki insanlar artık daha liberal ve demokratik bir anayasa beklentisinden çoktan vazgeçti, o beğenmediğimiz 1982 Anayasası'nın –boşverin rûhunu filân- metnine riayet edilse bile memleket, kâbuslu bir rüyadan uyanmış gibi ferahlayacak; bu durumda ben olsam ‘yeni anayasa' lâfını telâffuz etmekten çekinirdim...

Kaldı ki, AKP'nin yeni bir anayasa teklifiyle insanları heyecanlandırabilmesi için öncelikle mevcut Anayasa'ya ne kadar sadakat gösterdiği temel ölçüdür. Bürokrasiyi partizanlaştırıp, kadroları yandaşlarıyla dolduran AKP, yargı sistemini, partiden talimat bekleyen bir kapıkulları rejimine dönüştürerek anayasal sâbıkasını ve sicilini berbad etti. Yolsuzluklar konusundaki vahim sâbıkayı saymıyorum bile… Öncelikle halkı değil kendi seçmenini iknâ etmesi gereken temele mesele, baştaki sorudur:

-Nasıl oldu da 7 Haziran seçimlerinden sonra terör birdenbire azıverdi?

Anlayacağınız yeni anayasa ve başkanlık teklifi, sadece ‘lâf olsun torba dolsun; eller alışverişte görsün' kabilinden programa ilâve edilmiş bir türrehâttan ibarettir; ilâç için olsun içinde samimiyetin zerresi yok.

AKP'ye yeni bir anayasa yapma görevi vermek: Aman Allah'ım veya ‘yok daha neler?'

AKP açısından bozgun kaçınılmaz görünüyor. Esasında ‘bozgun' AKP'nin kaderi olmayabilirdi; bu partiyi bu derece darmadağın ve korkudan saçma-sapan kararlar almaya zorlayan sebep, Sayın Cumhurbaşkanı ile aralarına manidar ve anayasal bir mesafe koymakta gösterdiği akıl almaz tutulmadır. Tam bir felç hali! Türkiye'nin sosyolojisinde yer tutmaya başlayan bir kitle partisini bu hale tek bir kişinin sürükleyebileceğini kim tahmin edebilirdi ki? Başta AK Partililer olmak üzere hiç kimse!

AKP'nin sırtındaki en ağır yük Sayın Erdoğan'dır ve o başkanmış gibi davranmaktan vazgeçip saray hayatına rıza gösterdiği gün hem AKP hem de ülke, anasından yeni doğmuş gibi rahatlayacaktır.

Digimuhalefet

Ekran karartmasının gerekçesine bakalım:

Ne kadar AKP yanlısı kişiler tarafından yönetilse de, Hukuk 1'den terk derecesinde hukuk nosyonu olan herkes bilir ki Digiturk bir ticarethanedir; kimse durup dururken müşterisini

üzmeye, küstürmeye, hele hele abonelik iptalleri ve tazminat davalarına kadar uzayacak bir yola gönüllü atılmaz.

Tahminim şöyle; önce Digi'ye, ‘Alo Fatih' ayarında bir ‘Kapatın şu kanalları' talimatı yollandı. Yöneticiler, ‘Olur mu yav, mahvoluruz; nerde mahkeme kararı?' dediler. Bunun üzerine komik savcılık kararı çıkarılarak ‘Al sana yargı kararı' denildi. Digiciler bunun üzerine, ‘Yav bu mahkeme kararı değil, savcının talimatı; bu yazıyla ekran karartamam' diyemedi, fişleri çekti.

Akıl dışı bir eylem; öyleyse sıradan bir mahkeme heyetinden dönmesi muhakkak saçma-sapan bir talimatla seçimlere 20 gün kala niçin yanlış üstüne yanlış yapıyorlar? Yapıyorlar, çünkü kapatılan ekranların sadece bu konu hakkında yayın yapmasını sağlayarak halkın dikkatini başka yere çekiyorlar. Haklı olarak bu kanallar da aynen böyle yapıyor; nerede bir muhalefet vekili bulunca ekrana çıkarıp konuşturarak gün boyunca ne kadar mağdur olduklarını sızlanma makamında tekrar edip duruyorlar. Vekiller memnun, önümüz seçim; ne kadar ekranda görünseler yeridir. Peki muhalefet partileri, sızlanma korosuna pest perdeden katılmak dışında ciddi bir teşebbüste bulunuyorlar mı? Yoo.

Gündem değişti işte. Ekran kapattıranlar amaçlarına ulaştılar. Artık kimse böyle kritik bir zamanda, birdenbire içinden yükselen ilim ve tahsil aşkıyla bilmem kaç sömestre için mâaile İtalya'ya nakl-i mekân eden önemli bir Türk büyüğünün oğlundan bahsetmiyor; ilme hörmetimiz sonsuz fakat bu hadise pek garip; kezâ ‘güney komşumuz Rusya'ya ait jetlerin sınırda fink atarak sabrımızı test etmesi, ardından NATO'nun, ‘Sen ağlama Türkiye, biz seni koruruz' diye devreye girmesi de manşetlere taşınmıyor. Sınırlarımızda 3. dünya savaşını başlatabilecek tehlikeli manevraları unutturuyorlar böylece; önümüzdeki kış Türkiye'nin doğalgaz yerine tezekle ısınmak zorunda kalabileceğini de unutturuyorlar. Digiturk manevrası bu açıdan ‘iyi' düşünülmüş ama sınırlı bir can yakma operasyonu olarak başarılı sayılabilir.

Ve asıl merak edilesi noktayı kaçırıyor gibiyiz: Savcılık yazısı, hukuki bir temelden mahrum ve mantıksız hukuki bir değer de taşımıyor. Aynı yazının, Türksat uydusunu yöneten bürokratlara niçin gönderilmediği daha merak edilesi bir sual değil midir? Türksat bir devlet kuruluşu, niçin iki satırlık savcı talimatıyla muhalif ekranların fişi çekilmiyor? Cevap açık. Hükümetin Yumurcak TV yayınlarından korktuğu, üzüldüğü filan yok; onlar Çin işkencesi gibi bu kanalların daima sızlanma modunda kalmasını ve sabah akşam ağlayarak acı çekmesini istiyorlar. Türksat aracılığıyla hepten kapatma yoluna gitmektense, birer birer yayın platformları aracılığı ile acı çektirmeyi daha etkili buluyorlar. Belli ki seçimlere kadar bu komik oyunu sürdürüp, yeterli gelmezse birkaç hukuksuz operasyon daha ilave ederek gündem değiştirmeyi denecekler. Deneyecekler diyorum ama başarılı oldukları da ortada. İnsanın neresi ağrırsa bütün dikkati oraya yoğunlaşıyor.

Artık hükümete hitab etmenin anlamı kalmadı, başbakanın yetkilerini kullanamadığı son derece açık; o yüzden muhalefete hitab ediyorum: Kusura bakmayınız fakat cümleten yetersizsiniz ve samimiyet açısından taziye ağıtçılarından farkınız yok. Bu seçimler, sizlerin dirayetsizliği yüzünden tazeleniyor; koalisyon yine sizin dirayetsizliğiniz yüzünden kurulamadı ve eğer siz gerçekten istemiş olsaydınız, iktidar bu kadar pervasızca hukuksuzluk yapmayı asla göze alamazdı.

Bu yamuk ve delibozuk düzenden hissenize düşeni almaya bakıyorsunuz sadece. Bir mânâda Digimuhalefet yani.

Not: Pazar günü Bekir Salim'in sütunundayım. Okuyucularımı beklerim.

Çok kısa dünya tarihi!

Gazeteyi karıştırırken bir kitap reklâmı gördüm: Kısa Dünya Tarihi! Muhteviyatını bilmiyorum. Yazarı konuya hangi açıdan bakmıştır fikrim yok. Bir anlığına ‘Kitabı ben yazmak zorunda kalsaydım neyi anlatırdım; hangi hadiselere önem verir, neleri seçerdim' fikri geçti kafamdan.

Tarih deyince herkesin aklına büyük olaylar gelir; iz bırakmış, önemli tesirlere yol açmış savaşlar. Onbinlerce insanın, çok büyük bir ihtimâlle mahiyetini bile bilmedikleri gerekçelerle katılmak zorunda kaldığı kanlı çatışmalar... Sonra saltanat kurmuş hanedanlar... Cihangirler... Ülkeler fetheden, topraklarını genişleten muzaffer kumandanlar ve bu hikâyelerin yanında çerez kabilinden onların yendiği kişiler veya mağlubiyete uğramış ülkeler... Belki biraz da devrimlerden bahseder bu kitap. Sonra büyük kâşifler, mucitler, çığır açmış bilim adamları...

Neticede şu düşüncede karar kıldım: Kısa Dünya Tarihi adını taşıyan bir kitabın sadece bir anlamlı konusu olabilir: Yeryüzündeki insanın garip ve hüzünlü hikâyesi.

Bu hikâye güzel değildir. Kıyametin son anını görme şansına sahip ‘son insan'ı düşünün ve farzedin ki bu adam, ta jeolojik devirlerden başlamak üzere kıyâmet gününe kadar insanlığın başından geçen bütün önemli-önemsiz olayların bilgisine ve görgüsüne sahip. Bize herhalde son cümle olarak şöyle bir şey söyleyecekti:

-Lâ rahâte fi'd-dünya ve lâ necâte min'el-mevt!

‘Dünyada rahat yoktur ve ölümden de kimse kurtulamaz!'

Tek insanın hayatını olduğu gibi toplumların da hayatını ölüm sınırlandırıyor; halk tâbiriyle insanın tabii sebeplerle ‘vâdesi gelerek' ölmesi bile başlı başına dramatik bir finâldir. İçimizde muhtelif büyüklüklerde yaşayan ölmemek, hep yaşamak içgüdüsü bize ölümü sevimsizleştirmiştir. Faydası olmadığını bile bile kendi ölümümüzü çok uzak bir ihtimâl, çok sonraları gerçekleşecek kötü bir âkıbet gibi düşünür, ânın tadını çıkarmaya bakarız.

Hayatın en büyük dramı ölümden ibaret değil ama. Sevenler, sevip de kavuşamamak derdiyle kendilerini helâk ederler. Yaşlılık, zaman tesiriyle yıpranmak, hastalanmak, elden-ayaktan düşmek de tabii ihtimâller arasındadır. Siz buna çoluk-çocuk endişesini, geçim derdini ilave edin. Bu çerçevede rahatlık, saadet ve huzur pek istisnâi ve kısa hayat parçalarından ibaret kalıyor.

Ait olduğu toplumun bir parçası, sosyal bir varlık olarak 'insan'ın son nefesinde övünebileceği, 'iyi ki bunları yaşadım' diyebileceği pek az şey var. Dünya tarihi hemen hemen bütün toplumların başından geçmiş kötü hâtıralarla dolu: Kıtlık, katliam, kitle sürgünleri, adaletsizlik, eşitsizlik, hakaret, kölelik… Siz bunlara çerçeve olmak üzere siyasi rezaletleri de ekleyebilirsiniz.

Kendi başına azlığın çokluğu yönetmesi başlı başına faciadır fakat biz insanlar bu fecî durumu son derece tabii karşılamak konusunda eğitim görmüşüzdür: 'Elbette azlık çokluğu yönetecektir ve bir başka ihtimâl zaten düşünülemez; herkes başına buyruk olursa toplum hayatında düzen olmaz, anarşi başlar ve insan insanın kurdu haline gelir. Öyleyse huzur ve istikrar için insanlar kendilerini ve hayatlarını yönetme hakkını bile-isteye daha büyük, ortaklaşa ve âdil bir otoriteye devretmelidir!'

Felsefi anarşist değilim fakat felsefî anarşistlere hep sempati duymuşumdur çünkü onlar insanlığın tek cümleye sığabilecek kadar kısa hikâyesi hakkında en azından esaslı bir fikir geliştirebilmişlerdir; onlar kendilerini yönetme hakkını kimselere vermek yanlısı değildir ve kendilerini bu konuda yeterli görecek derecede özgüven geliştirmişlerdir. Buna mukabil insanların ekserisi, az sayıda birilerinin yönetmesini, çokluğun da ona itaat içinde yönetilmesini tabii bulurlar. Bu tabiilik siyaset adına işlenen bütün cürümleri hoşgörme, hatta normalleştirme afyonunu da içinde taşır. Koca koca siyaset filozofları âdil bir yönetimin olabilirliği hakkında çok akıllı şeyler yazıp çizmişlerdir. Ayrıca filozoflar ve âkil kişiler toplumların birbiriyle savaşıp durmasını da kınamışlardır. Bu aptalca bir şeydir.

Tek kişinin bir başka kişiyi öldürme, yaralama, kötülükte bulunma hakkı olmadığı gibi toplumların da birbirini mahvetmek için büyük organizasyonlar kurup insanlara asker kimliği verip ellerine ölümcül silahlar tutuşturmasını mânâsız bulurlar. Gelgelelim teoride son derece mâkul görünen bu kabuller, kriz anlarında hemen unutuluverir. Silahlanmanın en mâsum gerekçesi şudur: "Eli silahlı kötü insanlara ve düşman topluluklara karşı kolay bir av teşkil etmemek için toplum olarak silahlanmamız şarttır; hatta söz konusu vatan savunması ise kadın-erkek, genç yaşlı demeden herkesin ordusuna destek vermesi lâzımdır."

Bu son derece makul cümlede altı çizilmesi gereken yer, "Av" kelimesidir. İnsanlar sadece yenilebilecek hayvanları avlamazlar, fırsat düştüğünde başka toplumların gözünü şiddetle yıldırarak onları köleleştirmeyi çok tabii sayarlar. Av ve kölelik figürü tarih içinde değişmemiş, isim ve tarz değiştirmiştir. Dünün köleliğine bakıp 'Aa ne kadar ayıp ve

gayrıinsâni bir şey; atalarımız bunu bilmiyorlar mıydı?' diye dudak bükenler, işverenin insafına kalmış, yevmiyeyle geçinen niteliksiz insanların aslında ayaklarında pranga olmayan bir köle olabileceğine inanmayı kendilerine yediremezler.

İnsan toplulukları tarihin her döneminde silah üreticilerine hem sövmüş, hem de aç kalmak pahasına bu firmalara büyük meblağlar ödemişlerdir. Düşmanın elindeki silah tehdid unsurudur, sizin elinizdeki son derece hayatî bir meşru müdafaa aracı. İşte burada insan cinsinin en tehlikeli icadlarından biri olan ‘ideoloji' devreye girer. Kısaca ifade edebiliriz ki ideolojilerin çoğu, insanoğlunun başına gelen kötü şeyleri tabii ve normal karşılaması için icad edilmiş ağrı kesicilerdir. “İşçiler adına, toplum adına, din adına, millet adına, hür teşebbüs adına, halkların kardeşliği ve barışı adına” gibi sevimli, mâsum ve tatlı takdimlere söze başlayan ideolojiler son kısımda sizlerden ‘icabında ölmek ve öldürmek' için daima hazır bulunmanızı taleb edeceklerdir.

İnsan, ömrünün çoğunu asılsız korku ve endişelerle geçiren mutsuz bir yaratıktır; bilinen tarihin hiçbir kesitinde mutlu olmadı; ideolojiler aksini söylese de bundan sonra olacağı yok. Cinsimizin ortaya koyduğu bütün güzellikler sanatlar, ilimler, ziraat, tıp, teknoloji vs. bizi mutlu etmiyor çünkü biz güzellik peşinde koşarken onu etkisiz hale getirecek kötülükleri de üretmeyi başarıyoruz.

İnsanlar çoğunluğu itibariyle kendilerini üstün cins görürler ve bu kabulden hareketle çevrelerindeki canlı-cansız bütün varlıklara karşı zalimce davranır, hemen ardından günah çıkarmak istercesine ruhlarındaki vahşi yarayı çevrecilik, hayvan hakları, estetizm, küresel yardımlaşma fonları gibi pansumanlarla kapatmaya çalışırlar.

İnsanlar birbirinden korkan mahlûklardır; ömürlerini, delice bir gayretle birbirlerine karşı emniyet arayışıyla tüketir ve asla kendilerini güvende hissetmezler.

Tarih içinde insan neslinin sicili bozuk, sabıka dosyası korkunç denecek ölçüde kabarıktır ve insanlık adına ‘Kısa Dünya Tarihi'ne yazılacak iyi bir cümleyi bir araya getirmek neredeyse imkânsızdır.

İyimser bönlük

Birileri sistematik bir düzenle zekâmıza hakaret ediyor, hafife alıyorsa ortada zekâmızla ilgili bir problem var demektir.

“Şimdi birlik olma zamanıdır; nerden gelirse gelsin terörü hep birlikte kınayalım vs...” Başbakan, katliamdan saatler sonra TV'de insanlara böyle seslendi. İçişleri Bakanı yüzümüze baka baka, “Güvenlik zaafiyeti yoktur.” dedi; tam bu esnada yüzünde ağlamakla gülmek arasında zoraki bir tebessüm beliren Adalet Bakanı'nın, İçişleri Bakanı'nın yaptığı bu müthiş espriye güldüğünü farz ediyorum.

Problem 100 civarında insanın parçalandığı katliamdan sonra "Güvenlik zaafiyeti yok." diyen bakanda ve hükümette değil, bizde. Zekâmızla alay ediliyor, "Söyleriz ortaya karışık bir iki milli birlik mesajı, zaafiyet yok der ardından HDP'yi terörü desteklemekle suçlar günü kurtarırız; iki gün sonra nasıl olsa unutulur gider" şeklinde düşünenler, yönettikleri, daha doğrusu yönetemedikleri halkı çok hafife alıyorlar.

Bu derece müthiş bir yönetim ve güvenlik zaafından sonra "icra"da siyasi sorumluluk sahibi kim olursa olsun söyleyebileceği üç kelime vardır, fazlasına gerek yok;

-Beceremedim, istifa ediyorum!

Siyasi sorumlunun istifası, istifa zincirinin son baklasıdır; ondan önce siyaset adamı ihmâl, kusur veya zaaf gösteren bütün bürokratlarını görevden alır, haklarında soruşturma açtırır ve sonradan geleceklere âkıbetlerini hatırlatır. Bizimkilerin pişkinliği o ünlü fıkrayı hatırlatıyor. Sadrazam, valilerden birine, "Çekil" diye telgraf çekmiş. Cevap: "Çekildim seksen okka geliyorum!"

Kim yaptı, niçin yaptı fasıllarını geçiyorum, onun meraklısı çok ve daha şimdiden bazı mariz tipler faturayı Paralel'e kesmeye başladılar. Yazarken devlet adına hicap duymam gerekir, bu istihbarat ve emniyet bürokrasisinin konuyu aydınlatabileceğini sanmıyorum. Yürütmenin başındakilerin 'milli beraberlik, kimden gelirse gelsin, kem-küm' makamında mânâsız sözler etmesinin bir numaralı sebebi icrânın bürokrasisine duyduğu güvensizliktir. Onların da bu çamurun içinden nasıl sıyrılabilecekleri konusunda bir fikri yok aslında.

Halbuki istihbarat bürokrasisine 'ne istedilerse verilmişti'; örtülü ödenek, kanun zırhı, genişletilen operasyon yetkileri. Ne istedilerse esirgenmedi, yine de pâyitahtın göbeğinde 100 civarında insanın katliama uğraması engellenmedi. Ben olayın faillerini bilmiyorum ama siyasi sorumlularını biliyorum. Dünyanın her yerinde, bu derece vahim ürkütücü güvenlik ve istihbarat açığından sonra siyasî ve idarî sorumlular evvela görevden çekilir, ardından –eğer hâlâ yerindeyse 'yargı'da hesap verirler. Akıl karışıklığına gerek yok. Bu heyetle, bu yürütme uzvuyla, bu istihbarat ve güvenlik bürokrasisiyle devam edilemez; hele seçimlerin güvenlik ve selâmetini aynı kişilerden ummak, kolektif zekâmızın sorgulanmasını gerektiren, pek iyimser bir bönlüktür.

Yürütme uzvumuz terörle mücadeleyi beceremiyor ama Today's Zaman'ın Genel Yayın Müdürü Bülent Keneş'i, hakaret gerekçesiyle yakalayıp hapse atmakta tereddüdü yok. Yandaşlara kalırsa hakaretin şimdilik hapisle tecziye edilmesine memnun olmalıyız; ağır tehditler, kötü kokulu küfürler yükseliyor kâselis takımından. Taşları bağlamak kolay çünkü taştır, yerli kayadır; ne zaman arzu ederseniz iki satırlık yazıyla hapse koyarsınız; terörle mücadele, gazeteci enselemek kadar kolay olmamalı ki, "terörün belini kırdık, kuluncunu kütürdettik; yılanı ikiye böldük" gibi komik lâflar edilmesine rağmen Ankara'yı kana bulayabiliyorlar.

Başa dönüyoruz ve soru şu: Zekâmızla alay edenlerin tespiti doğru mu? Cevabı 1 Kasım gecesi bütün sinemalarda!

Muhallebi yerken kırılır dişi

Bir yerde okudum da güldüm: Seçmen, oy kullanmak için partileri değerlendirirken seçim bildirgelerini dikkate alıyormuş! Herhalde “Kim ne veriyor?” merakının eseridir.

Aylardan beri, “Seçimlerde dış politika hiç gündeme gelmiyor; Türk halkı sadece maaş iyileştirmeleri ve ‘istikrar' vaadi ile meşgul ediliyor” diye tekrarlayıp duruyorum. Dış politikayı seçim gündeminden kaçırmak ne kadar AKP'nin algı yönetimi başarısı ise bir o kadar da muhalefetin beceriksizliği değil mi?

Dış politikamız iflâs etti; Ankara'da patlayan canlı bombaların, bir iç mesele olduğunu kimse ileri süremez. Stratejik bir derinlikle Rusya'yı güney komşumuz haline getirdik, İslâm dünyasıyla bozuştuk, AB'ye sırt çevirdik. Ekonomi endişe verici; iç huzur derseniz kabaca iki kampa bölündük ve topraklarımızda ‘kamu düzeni'ni sağlamak için kasabaları ablukaya alıp sokağa çıkma yasakları koyarak bile asayişi sağlayamıyoruz. Sokağında da okul çağındaki çocukların kimvurduya gittiği bir ülke olduk âniden. Basın hürriyetine saldırı rezaletlerini saymıyorum bile... Böyle kırıklarla dolu bir karneye sahip hükümetin 1 Kasım'da, kazanmayı ümit etmesi kamera şakasına benziyor ama değil. On kişiden kabaca dördü hâlâ iktidarı destekliyor.

Bu tuhaf bir durum ve sebebi bence ancak şöyle izah edilebilir:

AKP, 13 yılda -ordu hariç- bürokrasiyi ele geçirdi. Genel müdürlüklerden başlayarak gişe memurlarına, temizlik hizmetlilerine, hatta belediyelere taşeronluk hizmeti veren firma çalışanlarına kadar, “AKP'ye ters bir davranış gösterirsem işimden-gücümden olurum” kanaatini yerleştirdi. Sade çalışanlar değil, ‘devlet kapısı'na ihtiyacı olabileceğini kestiren herkes olgunun farkında. ‘Devletle işin varsa, AKP ile ters düşmeyeceksin' anlayışı kemikleşti. Bu sert gerçeği en iyi anlayan ve algılayan özel sektör bile gidişatın berbat olduğunu pekâlâ görmesine rağmen sesini yükseltmeye çekiniyor; para muslukları iktidarın elinde.

Kamu sektörü, ülkenin en büyük tüketicisi, işvereni, bankeri ve ihsan dağıtıcısı. Aksilenenlere vergi teftişi gecikmiyor; daha da yaramazlık yapanlara Bank Asya örneğinde olduğu gibi kıytırıktan bir bahane bulunup el konuluyor.

Partinin devlet haline gelmesi berbat bir şey; çünkü devlete karşı bağımsız ve müdanaasız bir tutum takınabilecek alan kalmıyor. Kaldı ki halkımızın (hatta aydınımızın!) demokratik vatandaşlık kimliğine ihtiyaç duyduğu söylenemez. Bir partiyi eleştirmenin devlete kafa

tutmak mânâsına geldiğini pratik zekâyla görenler, meseleyi ‘Bozgunculuk etmenin mânâsı yok' şeklinde algılıyorlar.

Hatırlıyorum, 28 Şubat döneminde filan, ‘Bunlar devlet kadrolarını ele geçirmeyi istiyorlar' diye sızıltılar duyar, şaşardık. Dünün endişesi bugünün gerçeği oldu. AKP devlete sızıp kadroları partilileştirirken derin bürokrasiye çok önemli tavizler verdi. Bu tavizlerin mahiyetini havuz gazeteleri yazarlarından ve bir kısım mahkeme kararlarından öğrenmek mümkün.

Fakat iktidar buna rağmen büyük bir sıkıntı içinde; halkın karşısına üç bakanı çıkarıp on dakika konuştursalar, Zaytung'a veya sosyal medyaya gırgır malzemesi oluveriyor. 17-25 Aralık Kâbus Haftası'nı atlatabilmek uğruna AK Parti'nin temel kabulleri tersyüz edildi ve o dakikadan itibaren hakikaten hayırhah bir işe niyet etseler bile umulmadık yerden beceriksizlik sökükleri zuhur ediyor. Tabir caizse iktidar muhallebi yerken bile dişini kırmayı başarabiliyor.

Deniz bitti ama... Lâle devri sona ermek üzere. Bugünün iktidar hoşnutlarını yarın şartlar değiştiğinde en azılı AKP düşmanı olarak görmek iktidardakileri şaşırtmasın. “Ben zaten söylüyordum ama dinleyen olmadı” zevzekliğinden mideleri kalkacak.

Milli otomobil; vıınn!

-Üstadım, çok heyecanlıyım. Milli hislerim galeyan halinde. Yerli otomobilimiz 5 sene sonra duble yollarımızda gelin gibi süzülecek...

-Ne kadar gururlansan azdır Çekirge; gayrı bizi kimse tutamaz. Şu otomobili önce biz icat etseydik daha iyi olacaktı ama...

-Aslında öyleymiş hocam: Sanayi bakanımız demiş ki; “Yerli otomobil projesi Osmanlı Dönemine kadar dayanıyor; hatta Abdülhamid Han 1884 yılında ilk yerli otomobil için talimat bile vermiş”.

-Vay canına. Peki bizimkiler bunca sene niçin bu talimatı yerine getirmemişler?

-Bilmem ki, mutlaka hayın Jöntürk takımı projeyi sabote etmiştir. Ermeniler, Rumlar, masonlar, İngilizler, Ruslar da sabotaja destek olunca... Kim ne derse desin Abdülhamid büyük padişahmış vallahi.

-Ben bu rivayetin doğruluk derecesini bilmiyorum Çekirge. Tarihe biraz meraklıyımdır ama Boğaz'a köprü haricinde başka projeden bahsedildiğini duymadım. O da kâğıt üstünde kalmış zaten.

-Nasıl duymazsın hocam, sanayi bakanının beyanını, AKP'nin resmi sitesindeki sözlerinden aynen aktarıyorum: “Bugünkü global firmalardan biri 2. Abdülhamid'e bir araç hediye etmek

istedi ama o, kibarca bu teklifi geri çevirdi" diyor, sonraki cümle daha ilginç, Abdülhamid 1894'te Eskişehir'deki Tülomsaş tesislerinde yerli araç yapılsın diye talimat vermiş de proje hayata geçmemiş!

-Doğrudur, masonların işidir muhakkak! Peki araştırdın mı, 1894'te Tülomsaş var mıymış Eskişehir'de? Ben söyleyim; o sene Almanlar, Hicaz demiryolunda çalışacak lokomotif ve vagonların tamiri için Anadolu-Osmanlı kumpanyası adı altında bir atölye kurmuşlar ama o tarihte 'otomobil yapın' diye bir talimat aldıkları hayli şüpheli.

-Hocam illâ ki keyfime limon sıkacaksın; n'olurdu milli hayal gücümüz biraz ufuklara yelken açsaydı…

-Çok iyi olurdu da bu rivayetlerden 1,5 asır sonra yerli araba diye gidip bir İsveç arabasının fikri mülkiyet haklarını aldık diye ortalığa düşmek biraz abartılı değil mi? Üstelik adamlara yarım milyar Euro filan para vermişler fikir hakkı olarak, nerde kaldı bunun yerliliği, milliliği? Vaktiyle Aurelio diye bir futbolcu vardı, vatandaş yapıp 'Mehmet' diye milli takımda oynatmıştık; bu da öyle bir şey galiba! Peki sana küçük bir soru; Aurelio'nun kaç defa milli olduğunu hatırlıyor musun?

-Bilmem, fazla değildir herhalde, birkaç maç?..

-Tam 38 kere Çekirgeciğim, ha 3 de golü var…

-Seninki biraz ırk ayrımcılığı olmuyor mu hocam? TC vatandaşıysa mesele bitmiştir. Fikir haklarını satın aldıysan o otomobil yerlidir, bu kadar basit!

-O kadar basit değil. II. Abdülhamid 1876'da Mithat Paşa'nın yönlendirmesiyle İsviçre anayasasından tornistan bir kanun-ı esasi ilan etmiş, hemen ardından o kanunun 113. maddesince verdiği padişahi hakları kullanarak anayasayı askıya alıp Jönleri sürgüne yollamıştı. Biz bu anayasa için İsviçre'ye 3 frank bile ödemeden bir nevi demokrasi transferi yapmıştık ama görüyorsun işte taşıma suyla değirmen dönmüyor. Parlamentomuzun 140 yıllık kıdemi var ama düşürüldüğü hâle bak. Fikir haklarını bedavaya aldığımız parlamentarizmi bile dejenere etmeyi başardık.

-N'aapalım öyleyse, yerli otomobilimiz olmasın mı?

-Otomobilin yerliliği mi kalmış Çekirge; bunlar seçmen kafalama taktikleri. Önemli olan önce üretimi, üretim şevkini artırmak. Üretim devi Çin, her şeyin yerli, öz, hakiki Çinli markasını yaparak büyümedi. Her şeyi ilk biz yaptık çocukluğundan da kurtulalım artık. İnsanlığın ortak ve iyi değerlerini adam gibi uygulamak kâfi bize.

Sual: Zeyd'in yatacak yeri var mı?

Sual: Yakın bir zamana değin Ulemâ-yı İslâm'dan addolunan Zeyd nâm kişi, esasen kendisinden ümmet-i İslâm'ın, 'Hangi fırkaya rey vermeli' deyû sual etmediği halde muhtemelen şahsî gayret-i siyaset saikiyle ve ol fırkaya fart-ı muhabbeti sebebiyle, 'Fülân fırkaya rey vermeniz caiz ve mücerrebdir' diye durduk yere fetvâ neşretse, Zeyd'in ulemâ sıfatından sıyrılıp 'alelâde fırkacı' diye tavsif edilmesi caiz midir?

Sual: Zeyd, mâlum fetvâsına esbâb-ı mucibe olarak "Bunlardan rahatsız olan Türkiyeliler bu partiye de karşı ve muhalif oldukları için" maddesini göstererek aksi fikirde olanları 'Türkiyeli' diye tahfîfen tehzîle yeltense ehl-i nifak ve şikak zümresine dahil olur mu?

Sual: Zeyd'in, mâlum fetvânın bir yerinde medhettiği fırkayı, "İnsan hak ve özgürlüklerine dayalı demokrasiyi ikmal etmek üzere önemli reformlara imza at"tığı için medh ü senâ ile bilahire tamamen dinî nokta-i nazardan mâlum fırkanın desteklenmesi içün bühranlar göstermesi hem dinin, hem de demokrasinin özüne mugayir değil midir?

Sual: Ulemâdan fetvâ sahibi bir kişinin hükümlerinde temel istinad noktası "Ed'Dîn" olması lâzım gelir iken Zeyd'in "Eşsiz medeniyetimiz" deyû yeni bir fetvâ menbâı ihyâya kalkışmasının dînen hükmü nedir?

Sual: 'Demokrasi ve medeniyyet'i 'Edille-i erbâa'ya zamm ve ilâve eden Zeyd'in, üstelik bir seçim arifesinde Müslümanları iknâ içün bunca yıllık ilmî şöhreti ve İslâmî tecârib-i kesîresini inkâr edercesine başını bir fırkanın eşiğine koyub âdeta fedâ-yı cân idercesine, "İllâ ki fülan fırkayı tercih ediniz" şeklinde fetvâ vermesi, fetvâ şiar ve vakarına sığar bir muamele midir? Bu vaziyette Zeyd'in 'Âlim' yerine ezcümle 'İlmini siyasi fırkaya kurban etmiş bir gaafil' addolunması caiz midir?

Sual: Câmi cemaati beynine tefrika düşüren, musalli Müslümanları şakî ve hain-i vatan olmak töhmetiyle dışladığı yetmezmiş gibi, takib ettiği siyasetle âlem-i İslâm'da selam alub-verir dostu kalmayan, kapıbir komşusu Suriye'de, menşei meşkûk bazı silahlı zümreleri el altından destekleyip "Demokrasi ve hürriyet getireceğiz" ümmidiyle müdahalede bulunarak 2,5 milyon bî günâh Müslüman'ı vatan-cüdâ kılarak ekserini perîşan etmesine rağmen Zeyd'in, bunca felâketi görmezden gelip Amr'ı "İslam dünyasının ümidi" olarak tavsif etmesi ve hâkezâ Amr'ın avânelerinden fırka reisi Ömer'i, "Aynı davayı benimseyen, emek veren ve dünyanın önünde başarı ile temsil eden bir kâmil kişi" olarak medh ü senâ etmesi Zeyd'in fetvâ ehliyetinin düşmesini icab ettirir mi?

Sual: Sûretâ, hamiyyet-i dîniyye gâyesiyle Zeyd'in, dîninden ve siyasi maksadından şübhe duymamak lâzım gelen sair fırkaları görmezden gelerek, "İslâm'a hâdim olan fırka ancak fülancadır; aman destekleyelim!" şeklinde ortalığa dökülüp saçılması, Şeriât-ı Garrâ-yı Ahmedîyye'yi, -hâşâ min huzûr- süfli siyâsete âlet mânâsını taşır mı?

Sual: İki asır boyunca bazı mütefekkirlerin bir çâre-i halâl olarak görüp tervic ettiği 'Siyasî İslâmcılık', Zeyd-i merkûmun mâlum fetvâsıyla iflâs etmiş midir?

Sual: Zeyd'in fetvâsı, 'dine hizmet' veya 'siyasi bir emele hizmet' şıkkları arasında hangi maddeye daha yakın durmaktadır?

Sual: Meclûb ve mahbubu bulunduğu fırkanın behemahal galebesi içün kendince başka lâf bulamayınca "Daha neler ve nelerden dolayı fülan fırkayı rey verilmelidir" diye tuhaf bir madde daha ilâve buyuran Zeyd'in ilmî mehâbet ve itibarı muhtel midir; ânın fetvâsıyla amel, kaaline itimad, kavline emânet, fikrine hürmet olunur mu vesselâm?

Bölünmek nasıl bir şeydir; böyle bir şeydir!

"Aman kamplaşmayalım, bunun sonu iyi değil" dedikçe halkımızın bir kısmı, sadece lugâtten bildiği bölünmek, kamplara ayrılmak fiilinin hakikatini göremiyor, o yüzden basit bir örnekle izaha çalışalım.

Bir seçmen, bir siyasi partiyi demokratik terbiye ve anayasal çerçeve içinde kalarak nasıl cezalandırabilir; elbette desteğini ve oyunu ondan esirgeyerek. Peki, teorik olarak, yani lâfın gelişi, bir siyasi partinin seçmeni tarafından cezalandırılması için şu olup bitenden daha açık ve anlaşılır başka ne olması lâzım?

Hâşâ, şekilde de görüldüğü gibi kesinlikle bizim ülkede öyle bir şey olmaz fakat söz temsili derler ya: Diyelim ki iktidardaki X partisi ileri gelenlerinden bir kısmı, aralarında işbirliği yapıp bazı bürokratları da kandırmak suretiyle Merkez Bankası'nın nakdi varlıklarının saklandığı depolardan bütün altın, döviz, bono ve yerli para rezervlerini çaldılar ve kendilerince emin bir yere sakladılar. Rezâlet ertesi gün görevli memurlar tarafından fark edildi ve konu basına aksetti. Zaten havaların soğumasından bile iktidarı sorumlu tutan bir kısım muhalif yayıncılar kıyameti kopardılar: "Bu ne gaflet, Merkez Bankası da soyulur mu, güvenlikçiler uyuyor muydu; sorumlular hemen istifa etsin vs..."

Aynı gün öğleden sonra basın karşısına çıkan en yüksek sorumlunun konuşma metnini ana hatlarıyla tahmin edebilirim ve zannediyorum ki yanılmış olmam. Şöyle diyecektir:

-Bir defa biz buraya halkın oylarıyla geldik, öyle hemen istifa etsinler filan gibi şeyler fevkalade ayıp ve yakışıksızdır. Devlet adamı lahana gibi kolay yetişmiyor. Olaya ciddiyetle el koyduk, gerekli talimatları da bizzat ben verdim. Tahkikat devam ettiği için size şu anda açıklayamıyorum fakat bu soygunun milli birlik ve kardeşliğimize kasdetmiş bazı münafık, yerli ve millî olmayan unsurlar tarafından yapılmış olduğunu anlamak için tahkikata bile lüzum yoktur. Yaptırdığım incelemede banka kasalarında güvenlik zaafiyeti olmadığını tespit ettik. Ayrıca bildiğiniz gibi soyulmaz banka yoktur. Sinemalarda bundan daha dudak uçuklatıcı ne filmler seyrettik. Zaten zanlıların nefes alışlarını bile takip ediyoruz ve

enselerindeyiz. Bunlar, teröristleri açıkça destekledikleri halde bir kısım şaibeli halktan oy almış parti görünümlü bir çete olabilir fakat aşırı gelişmiş sorumluluk duygum gereği fazla bir şey söylemek istemiyorum vb...”

Olacak iş değil ya, diyelim ki banka soyulurken ve çalınan paraları güvenli yere istiflenirken çalışan güvenlik kamerası kayıtları bir şekilde basının eline geçmiş olsun; yani kimin hangi filmi çevirdiği maddi ve tartışılamaz bulgularla açık ve net şekilde ortalıkta. Ertesi gün aynı sorumlunun basın açıklamasını tahmin ediyorum şimdi.

- Bunların hedefi aziz hükümetimizi yıpratarak demokratik düzenimize darbe yapmaktır; maddi bulgu dedikleri şeyler şantaj, montaj ve dublajdır. Her melânette varlığı bilinmese de hissedilen paralel çete, istikrarımızı bozmak, kargaşa çıkararak ülkede İngiliz, ABD, İsrail, Rus, İran ve Çin nüfuzunun yerleşmesini istiyorlar vb...

Şimdi on puan değerindeki mezuniyet sorusu geliyor:

-Seçmenler hangi izahı ‘satın alacaklardır?' Basının maddi bulgularla desteklenmiş haberlerini mi, yoksa en yüce sorumlunun açıklamalarını mı?

Cevap beklemiyorum; cevabı zaten biliyorum, hepimiz oradaydık.

İşte aziz milletim, ‘bölünmek' böyle bir şeydir; ayrı mahallelerde yaşayıp farklı fırınlardan ekmek yemek değil. Bölünmek, bir topluluğun açık alâmet ve delillere rağmen hakikati bile isteye ıskalaması ve onu görmezden, duymazdan, söylemezden gelişidir.

Bu durumun Kitap'ta yeri var ama söylemiyorum, anladınız siz onu!

Beyaz Toros nedir; bittabii kamu düzenidir!

Sayın Başbakan Davutoğlu'nun Van'da yaptığı fikir açıcı konuşmasında ‘beyaz Toros' olgusunu hatırlatarak altını çizmesi ve ‘Bize oy vermezseniz buralarda beyaz Toroslar fink atar.' diye söylenmesinin yanlış anlaşıldığı kanaatindeyim.

Bir kere bir ülkenin başbakanı, zannedildiği gibi ‘haybeden' konuşmaz. Sözünün bir mecazı, derûnî anlam katmanları vardır fakat anlayan nerede? Nitekim işte dündü galiba, ‘Nerede bir zalim varsa onun yanında olacağız.' cümlesi de aynı cümledendir. Azgın ve terbiye kabul etmez muhalefet yayın organları bu sözü, ‘Gaf yaptı, son günlerde sık sık sürç-i lisan lâflar ediyor, irticâlen konuşma merakı yüzünden boyuna çam deviriyor' yorumuyla verdiler. Evet, uzaktan bakılınca sürç-i lisan gibi görünüyor fakat acaba bu kadar basit midir? Kezâ zalimin yanında olacağız sözünü duyunca otomatikman alkışlayan dinleyicilerin başka türlü tepki vermek şansı olup olmadığı iyice araştırılmış mıdır? İşte özeleştiri yapıyorum ve başbakanın bazı cümlelerini düz anlamıyla yorumlayarak kakara-kikiri yapan azgın muhalefet yayın organlarını kocaman kınıyorum.

Efendiler, bu gibi mühim insanların sözlerini sürç-i lisâna bağlamak hatâdır; onlar sizin gibi sıradan insanların hikmetini asla anlayamayacağı bu gibi meşazlarla, kalplerine ilkah olunan bir zuhûrattan haber verirler; bunlar şimdiki zamana değil, geleceğe hitab eden derin sözlerdir ve size misâl olarak Yunus Emre'nin 'Çıktım erik dalına anda yedim üzümü' mısrâını gösterebilirim. Erik dalında üzüm olmayacağını bilmez mi Yunus Emre'miz? Bilir, peki niçin söyler bile bile?.. Yaa!..

Beyaz Toros konusuna dönüyorum ilhâmı fazla soğutmadan. Arkadaşlar, insan biraz bu gibi ince ayrıntılara dikkat eder, lütfen yani! Son günlerin en ateşli tartışması nedir? Yerli otomobil konusu: Olurdu, olmazdı diye kamuoyu ikiye bölündü neredeyse. Sayın Başbakan Van'da demeye getiriyordu ki, "Eeyy yerli otomobilimizi dizayn edecek teknik ve tasarımcı arkadaşlar; arabanın içine hangi motoru koysanız da fark etmez. Zaten bu saatten sonra oturup motor icad edecek değiliz fakat kaporta önemlidir. Hele hele bizim gibi Ortadoğulu toplumlarda kaporta, yani sûret her şeydir. Binaenaleyh yeni öz ve milli ve yerli tomafilin kaportasında nümûne-i imtisâl, yani 'mostra' olarak beyaz Torosların ilham menbâı olarak alınması son derece yerinde olur, zira beyaz Toroslar, aziz milletimizin şuuruna ve onun kadar aziz olmayan sair vatandaşların şuuraltına adeta dayakla kazınmış bir millî semboldür. Beyaz Toros nedir? Beyaz Toros kamu düzenidir; beyaz Toros, Türk'ün gücünü bilmeyenlere karşı bir meydan okumadır. Otoritedir, düzendir, kanundur ve kanunun da ötesidir. Dolayısıyla yeni otomobilimiz suret-i mutlakada efsanevi beyaz Toros modelinin kaportası ana hatları itibarıyla yâd ve şâd edilecek şekilde estetik bir dizayn anlayışıyla tasarlanmalıdır!"

-Abi iyi de koca başbakan, bu güzel fikri böyle subliminal tarzda satır aralarına serpiştirmek yerine doğrudan söylese olmaz mıydı, diye vıdırdanan ayran gönüllü kötü yürekli insanlara nâçizâne bir yazar olarak hatırlatırım ki, Başbakan'ımız elbette istese, tek kelimeyle emreder ve (eğer Sayın Cumhurbaşkanı da öyle olmasını uygun görmüş ise) dediği yapılırdı fakat o çelebi mizaçlı bir gönül adamı. Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla makamında zarif bir atıfta yetiniyor; tabii anlayana ve esefle görüyorum ki o güzelim subliminal mesaj 'Gümm' diye gümbürtüye gitmiş bulunuyor.

Bir de 'milli yelek' meselesi var ki, Anadolu'muzun öz bağrından çıkan bor madeni katkısıyla tamamen yerli ve milli terziler tarafından tasarlanan bu önemli icata ayıracak yerim kalmadığı için sadece bu önemli gelişmeyi kutlayarak geçiyor ve milli yelek hususunda Başbakan'ımızdan en kısa zamanda subliminal bir meşaz bekliyorum şahsen.

Milliyetçilik yarışında hayr yoktur

Millet kelimesinin bugünkü anlamıyla Anadolu Türkçesinde yaygın şekilde kullanılmaya başlaması kadim değildir, yenidir.

Milliyetçilik kavramı da bize ait değil; XX. yüzyılın ilk çeyreğinde Batı'dan tercüme edildi çünkü daha önce bünyemiz bu kelimeyi kullanmayı gerektiren bir ihtiyaç içinde değildi. Bugün kullanılan mânâsıyla milliyetçilik bizde 1911'deki Balkan mağlubiyetinden sonra başladı, nitekim Türk milliyetçiliği fikrinin ilk defa kurumlaştırdığı Türk Ocağı'nın kuruluş tarihi 1912'dir.

Önce bu gerçeği bir kenara yazalım: Milliyetçilik, tıpkı sendikacılık, sosyalizm, endüstriyalizm, sosyalizm gibi Batı mahreçli bir cereyandır. Batı menşeli olmasını bir kusur ve ayıp olarak nitelemiyorum, bazı milliyetçi arkadaşlarımızın sandığı ve ileri sürdüğü gibi 'tarihin derinliklerinden süzülerek gelen millî bir fikir' olmadığını vurgulamak istiyorum. Milliyetçilik modern bir cereyandır, Batı markalıdır ve kesinlikle 'millî" filan değildir.

'Tarihin önceki devirlerinde insanlar, milliyetçilik benzeri duygular içinde değiller miydi?' sorusunun da karşılığı verilmelidir; buna kısaca dayanışmacılık diyebiliriz. İbn-i Haldun bu kavramı 'Asabiyye' diye isimlendirmişti, yani 'Millet'ten daha küçük kapsamlı, kabile veya hanedana bağlılık benzeri sosyolojik yapılar arasında görülen birbirine tutkunluk, zor zamanda dayanışmak, tehlikelere karşı kendine en yakın hissettiklerine güvenmek ve onlardan yardım istemek.

Bu haliyle 'Asabiye' insanlık tarihi kadar eski ve tabiidir. Anadolu'da pek çok yerde milliyetçiliğin işte tam bu anlamda kullanıldığına hâlâ şahit olabilirsiniz: "Çok milliyetçidir; hemşehrilerine, köylülerine karşı tutkundur, onların yardımına koşar; ölüsünde de dirisinde de yanlarında olur." derler.

Buradan şu sonucu çıkarıyorum. Milliyetçilik kavramı, bizim tarihimizin ve sosyal dokumuzun eseri olmadığı, sonradan Batı dillerinden tercüme edildiği için hâlâ hemşehrilikle, yöre dayanışması ile aynı şeymiş gibi değerlendirilebiliyor.

Batı dünyasında milliyetçilik, sanayi ihtilâlinin fırtınalarından sonra belirdi ve ihtiyaç haline geldi. Yüksek üretim kapasitesi iki basit gerçek üzerinde ayakta durabiliyordu:

1-Ucuz, bol hammadde ve enerji kaynakları

2-Ürünlerin hızlıca satılabileceği büyük pazarlar

Sanayi ihtilâline tepki olarak gelişen sendikalizm ve sosyalizm de milliyetçilik (yani nasyonalizm) gibi aynı buhranın ve sebebin çocuğudur; hepsinin ardında milli bir pazar (market) inşâ etmek ve bu pazarda üretilen malların hızlı dönmesini sağlamak için sömürge siyaseti kollamak ihtiyacı bulunuyor. Bu çerçevede Batılı milliyetçilik bir 'Pazarı koruma' doktrinidir.

Osmanlı aydınlarının milliyetçiliği bu kadar hızlı benimsemesinde üretim ve pazarlama ihtiyaçlarının zorlaması yoktu; onlar milliyetçiliği yağmaya uğrayan bir devletin bütünlüğünü bir arada tutabilmek maksadıyla bir tutkal, bir çimento gibi gördüler; öyle anladılar, öyle

benimsediler. Aradan bir asır geçtikten sonra Türkiye'de milliyetçiliğin hâlâ iktidarla muhalefet arasında 'köşe kapma yarışı' şeklinde rekabete yol açması, son Osmanlı aydınlarının zihnine akkor halindeki harflerle yazılmış korkudan kaynaklanıyor: Ülkenin parçalanması, adeta ilmeği çözülmüş bir halı gibi dağılıvermesi. O yüzdendir ki bizde 'Vatan tehlikede, aman safları sıklaştıralım' endişesinin körüklediği bir tehlike alarmı olarak karşılık buldu milliyetçilik.

MİLLİYETÇİLİK BİRLİĞİ SAĞLAR MI, SARSAR MI?

Milliyetçilik, bir ülkede birlik ve beraberliğin sağlanması için en elverişli davranış ve düşünce şekli midir; bu fikrin en azından tartışılır olduğu kanaatindeyim fakat siyasetin gündelik gidişatında milliyetçiliğin bir 'derlenip toparlanma borusu, bir silkinme, öze dönme çağrısı' olarak anlaşıldığı da bir gerçektir. Olması gerekenle olan arasında fark var. Beğensek de beğenmesek de milliyetçilik, Türkiye siyasetinde hâlâ geçerli bir akçe. Şu an itibarıyla biri iktidar, öteki muhalefet iki büyük parti 'kimin daha ve gerçek milliyetçi' olduğu konusunda rekabet halindeler. Milliyetçi kimliğini ilk kuruluş gününden beri isminde taşıyan muhalefet partisinin lideri iktidar liderlerini 'millicilik taslayarak kendileriyle yarışa girmek'le itham etti. İktidar önderleri ise özellikle 7 Haziran seçimlerinden sonra retoriğini millici, yerlici ve özellikle vatanperver bir esasa oturtarak oy kayıplarını telafi etmek hesabında.

Her durumda kendini milliyetçi diye tarif eden seçmen kitlesi şu anda bu iki partinin nazarında çok değerli ve paylaşılamayan bir değer olarak ifade ediyor.

Siyasetin tabiatında rekabet var fakat özellikle Batı dünyasında din ve etnisite konuları özellikle rekabetin dışında tutuluyor; hatta bu konuda anayasal ikazlar bile mevcut. Avrupa ve Batı dünyası, kanlı tarihinde dini ve etnik konularda çok ağır bedeller ödediği için siyasi hayatta bu iki faktörü devre dışı bırakmak konusunda kararlı davranıyor; buna mukabil Türkiye'de milliyetçilik vatanseverlik mevzuları kimin daha milliyetçi ve vatansever olduğu noktasında kilitlendi. Bu duruma sevinmeli miyiz? Hayır, ben aksi kanaatteyim.

MİLLİ OLMAK ASGARİ ŞARTTIR; DÜRÜST OLMAK DA ÖYLE...

Bir politikacı için ülkesini sevmek, onun iyiliğini, refahını ve saadetini istemek ille de altı çizilmesi gereken bir üstünlük sebebi, bir meziyet değil; tam aksine bir mühendisin dört işlem bilmesi, bir sürücünün asgari trafik bilgisine sahip olması, bir futbolcunun oyun esnasında sadece ayaklarını kullanması gerektiğini kavraması gibi asgari şarttır; o kadar asgari ki normal bir memlekette politikacıların, "ben milliyetçiyim" şeklinde tavır göstermesi bile lüzumsuz sayılmalıdır. Ülkenin çıkarlarını gözetmek sadece politikacılar için değil her vatandaş için temel ödevdir; bu durumda 'ben senden daha milliyetçiyim" yarışına girenlerin alkışlanmak yerine aklî melekelere sahip olup olmadıkları konusunda sorgulanması gerekir.

Aynı şekilde siyasi hayatımızda ‘dürüstlük, hırsız olmamak ve kamu malına yan gözle bakmamak' da siyasi bir meziyet sayılmamalıdır. Dürüst olmak asgari şarttır. ‘Ben dürüstüm' diye kendini medheden birine, ‘Dürüst olmaktan başka seçeneğin var mı arkadaş?' diye sorulsa yeridir.

Din ve milliyetçilik siyasetdışı kalacağına göre geriye politikacılara ne kalıyor? Elbette ki ‘proje'; sadece ve sadece proje. Siyaset, din, millilik, dürüstlük, erdem ve ahlâk gibi üst değerlerin değil, projelerin yarıştığı bir alan olmalıdır. Hale bakınız ki bizde, 1 Kasım seçimlerinde seçmene kimin ne kadar milliyetçi ve dindar olduğu konusunda tercihini belirtmesi isteniyor.

MİLLİYETÇİLİKTE DEĞİL, HİZMET PROJELERİNDE YARIŞMALI PARTİLER

“Bu kadarı da seçmene hakaret” diyesim geliyor ama aynı teknenin içindeyiz, diyemiyorum. Türk seçmeni siyaset yarışından proje üzerinden kaliteli hizmet talep etmek yerine, “biz arslanız, kaplanız, ötekiler kedi” kampanyalarına kulak kabarttığı sürece bu tehlikeli yarış devam edip gidecek; öyle görünüyor çünkü birisi diğerine, “Senin kanından şüphe ederim” suçlaması yönelttiğinde ötekinin en hızlı ve tabii tepkisi “kanının ne kadar temiz ve saf” olduğu hakkında müdafaaya geçmek oluyor.

Siyaset artık teknik bir süreçtir. İdeolojik üstünlük taslayarak yarışta öne geçmek yerine işin içine dini-imanı, milliyeti, erdemi karıştırmadan hangi teknik konuda hangi meseleyi hangi teknikle çözeceğini yarıştıran yeni kuşak siyaset adamlarına ihtiyacımız var.

Çok mu bekleriz dersiniz?

Alışamazsın nokta noktam, alışamazsın...

Vallahi doğrusunu isterseniz biz alıştık şekerim: Zap yaparken TRT'ye tesadüf etmeyelim bir kere; vergilerimizle beslediğimiz TRT'nin her ekranında, müzik kanalında bile boy boy hükümet meddahlığı, iktidar güzellemeleri.

‘Beyefendi'lerin karşısında huşû ile dizilmiş sebilhane bardaklarını andıran yandaş hanımlar beyler, ‘Beyefendi güzel bir vole çaksın' diye ‘muz kesilen' çanak çanak sorular. Tek kale futbol maçı. Alıştık...

Ona da alıştık; ‘yandaşa kızıp cami cemaatinden kopmayalım' diye her Cuma, kuzu kuzu mescide gidip Diyanet fırçası yemeye alıştık, hatta ‘Şubatta bu kardeşinizin rehberliğinde umre turu düzenledik; istekliler namazdan sonra bana müracaat etsin' diyen işbilir imam kardeşlerimize bile... Ne diyordu büyüğümüz, ‘Tabanı ibadet, ortası ticaret...' tavanını söylemeye merhametimiz elvermiyor; olsun, ona da alıştık...

Devlet kapısına işimiz düşerse sabretmeye, üç günlük işi on günde güç-bela tamamlamaya ve ardında artniyet aramamaya alıştık. Vapurda, metroda, iskelede, umuma açık yerlerde iktidar borazanı dinlemeye de alıştık, duymuyoruz bile.

Okullara, kreşlere, ticarethanelere ağır silahlı ekiplerle girip masura ile merdiven ölçen baskın ekiplerine bile alıştık; kezâ çalıştığımız gazetelerin basılmasına, televizyonların uydudan çıkarılmasına, reklam verenlerin, 'Kusura bakmayın ağır baskı altındayız, sizinle çalışamayacağız' demelerine, işimiz daralmasına, aşımızın küçülmesine de alıştık.

Küfür, hakaret, tehdit ve iftiralara da... hatta bu yaştan sonra terörist bile olduk. 'Yahu vicdansızlar bizim neremiz terörist?' demeye bile üşeniyoruz gaari. Memleketimizde damgalı, zenci muamelesi görmeye, ötekileştirmeye alıştık. Selam verince 'Aman zararımız dokunmasın' diye eski ahbapları görmezden gelmeye de alıştık, hatta öyle empati geliştirdik ki 'N'aapsın adamlar şekerim, selam verse teröre yardım yataklıktan ikbâlini karartırlar bu adamlar' diye gülüp geçiyoruz.

Biraz zor oldu ama biz alıştık anlayacağınız, lâkin yarın şapkalar değişince sizin şapka değiştirmeye alışabileceğinizden şüpheliyim. İktidar prizinden bedava elektrik almaya alıştıktan sonra fatura ödemek zor gelir size. Sırf siyasi iklim değişti diye dostsuz, arkadaşsız, hatta işsiz kalmak çok ağırınıza gider. Onursuz kalmaya pek aldırış edeceğinizi sanmıyorum, onun nasıl bir şey olduğunu -de facto- biliyorsunuz zaten.

Şahsiyet ve kurum haklarına hakaretten postacılar destan gibi mahkeme celpleriyle kapınıza dayandıklarında yüreğinizin kalkmaması mümkün mü? Güvenecek bir mahkemenizin bile kalmaması, afedersiniz, -üstelik tamamen tarafsız ve bağımsız yargı kuruluşları önünde!- karakter infazı yapmanın hesabını vermek zor gelir, alışamazsınız.

Bugün yüzünüze gülenlerin iki gün sonra yeldire yeldire arkanızdan konuşmasını duymak ağırınıza gider. Güvendiğiniz dağlara kar yağdığını fark edince sarsılırsınız. Vicdanınızda, vaktiyle adaletsiz şeyler, içinize sinmeyen şeyler yapmış olmanın gittikçe büyüyen çukuruyla yaşamaya alışmazsınız kolay kolay.

Alışamazsın nokta noktam, alışamazsın!.. Varlıktan sonra darlığa düşmeyi bizim ahalli mezelletten sayar, ardınızdan teneke çalarlar. Değildir halbuki, hakiki darlık ve yoksulluk onursuzluktur; yaptığınız işe inanmamaktır. Sizi en fazla darlandıracak olan da budur, sırf fareli köyün kavalcısı öyle buyurdu diye vicdani melekelerin fişini çekmek zilleti size yeter.

İçinizden biri, 'A katılıyorum, çok merhametli gidiliyor' diye maydanoz olmuş bir lâf salatasına. Ah be güzel hanım, temennî edilmez fakat gün gelir belki sizin de merhamete ihtiyacınız olur; ben söylemiyorum, 'Söyleyen' öyle söylüyor, 'Men lâ yerham, lâ yurham' vesselâm!

Burnumuza takılan 'korku' halkası

Konya'da bir 'millî maç' oynandı. Maç, Ankara katliamının akşamına tesadüf ettiği için -gayet haklı ve doğru gerekçelerle- federasyon maçtan önce stadyumda bir dakikalık saygı duruşu yapılmasına karar verdi. 'Saygı duruşu' esnasında tribünler karıştı ve Türkiye'de toplumun ne kadar tehlikeli ve şiddet yüklü bir fay kırığı üzerinde çatırdamaya başladığını hepimiz gördük, ürperdik.

Ankara katliamında canlarını kaybedenler hatırasına saygı duymak ve yakınlarına başsağlığı dilemek gibi son derece basit ve tartışılmaz bir insani gereklilik üzerinde bile hemfikir olamadık. Toplumun önemli kısmına bulaşmış hınç ve kin, 'oh olsun, hak etmişlerdi' makamında tezahürle kendini açığa vurdu. Sosyal medyada dolaşan kin dolu mesajlar 'iltihap' kelimesiyle özetlenebilir.

Geçen hafta yine bir maçta, muhafazakâr kimliğiyle tanınan bir şehrin amigosu, rakip takımın formasını taşıyan 4 yaşındaki bir çocuğa galeyanını kustu. Neyse ki olayı bütün gazeteler kınayarak yayımladılar.

Bu hadiselerden kırk gün kadar önce -8 Eylül'de- Kırşehir'de PKK'yı protesto eylemleri esnasında, 30 yıldan beri faaliyet gösteren Gül Kitabevi, protestocu topluluk tarafından saldırıya uğradı. Radikal gazetesinden İsmail Saymaz, saldırı esnasında çalışan güvenlik kameralarının görüntülerine ulaştı ve yayımladı.

Kitabevi önce taşlandı, ardından HDP binasını yakmaktan dönen saldırganlar dükkân önünde sergilenen plastik çantaları tutuşturup içeri atarak, çok katlı binada bulunan herkesi diri diri yakmaya kalkıştı. Radikal, haberi "Kırşehir'deki Madımak görüntüleri" başlığıyla duyurdu. Tespit doğruydu ve olay Madımak Oteli önünde olup bitenlerle neredeyse tıpatıp aynıydı. Öfkesi yatıştıkça yeniden kışkırtılarak farklı hedeflere yöneltilen kitle, kim oldukları görüntü kayıtlarında açıkça tanınabilen provokatörlerin idaresi altında şuurunu, insanlık duygularını kaybetmişçesine saldırganlaşıyordu.

Madımak olaylarının önemli bir kısmını görmüş, yaşamış biri olarak tüylerim ürperdi. Yirmi küsur yıl sonra sokak kalabalığının kısa süreli bir tahrik evresinden sonra nasıl 'katil' hâline gelebildiğini görmek içimi öfkeyle doldurdu. Sonra tahripçi ve saldırgan kalabalığın yaş ortalamasına baktım; neredeyse tamamı 20 yaş sularındaydı ve Madımak yaşandığında belki kundak bebeği idiler.

Akıllı toplumlar, önceki kuşakların yaşadıklarından ders çıkarır ve öğrenirler. Bizde her nesil kendi felaket tecrübesini bizzat yaşamadıkça öğrenemiyor. Bunun anlamı açık: Türkiye'nin neresinde olursa olsun provokatörler, birkaç saatlik bir hazırlık süresinin ardından, ömründe suç işlemeyi, insan öldürmeyi aklından bile geçirmemiş donanımsız çocukları bir linç maşası, potansiyel bir katil hâline getirebiliyorlar.

Bu büyük bir tehlike. Eğitim vesaire kâr etmiyor. Miktarı ile övündüğümüz gençlik, 'uygun' şartlar hazırlandığında aklını askıya alıp vatan-millet uğruna ölümcül suçlar işleyebiliyor.

İktidarın adım adım ayaklarının altından kaydığını hisseden yöneticiler, çareyi toplumu kamplaştırıp bloklara ayırmayı, kendi aralarında dayanışmaları gerektiğini hatırlatarak iktidara tutunmayı denediler ve maalesef başarılı oldular. Gençliğimizin önemli bir kısmı gibi seçmenimiz de siyasi davranışlarında aklından ziyade korkularını dikkate almayı tercih ediyor. Politikacılar yurttaşlarının mantığına, aklına ve sağduyusuna hitap etmek yerine onu korkularından esir alarak etkilemeyi daha 'ucuz' buluyor. Toplulukları korkularından yakalayarak yönetmek, bir boğayı, burnuna geçirilen beş paralık bir demir halka aracılığı ile denetim altına almayı hatırlatıyor. Kesinlikle insan onuruna yaraşmaz, saygısız bir tutum.

Politik aklın yerini korkular aldı. Korkularını her şeyden ziyade önemseyen bir topluluk için demokratik değerler, tehlike anında feda edilebilecek en değersiz safra yüküdür. Oysa hürriyetçi demokrasi, korkuyu insanın gündelik hayatından uzaklaştırmak için devletle vatandaş arasındaki münasebeti düzenleyen en dengeleyici araçtır.

Dara düşen, başı sıkışan herkesin kolayca katil adayı şekline sokabileceği lümpen kalabalıklara rahatça erişebildiği bir ülke olmak hiç de övünülecek bir millî vasıf değil. Eğitim düzenimiz lümpenleşmeye karşı antikor üretemiyor, genelleme hatalı olabilir ama bilakis lümpen eğilimleri güçlendiriyor gibi sanki.

Birbirimize karşı anlayış ve tahammülü bırakalım, insafımız, merhametimiz bile kalmıyor gitgide. Sosyolojik karşılığıyla bir 'millet' olup olmadığımız tartışılabilir ama bazılarının ileri sürdüğü gibi 'büyük millet" olmadığımız gerçeğinin altını çizip uzun uzun düşünmenin yeridir.

Hepimiz 'terbiyesiz herif'iz!

-Senin adın ne? Sen çık dışarı... Çık dışarı, çık dışarı! İş akdin feshedildi! Bu mu senin namusun terbiyesiz herif? Alın bunu!.. Mahkeme bir karar vermiş sen buna "kayyumla gasp" diyorsun. Bir kere hukuksuzluk yapıyorsun. Bu düşüncede olan arkadaşımız varsa, hiç münakaşaya girmeden söylesin bize, oturalım konuşalım. Var mı bu düşüncede olan?..

'Kayyum' böyle konuşuyor meslek namusunu ve ekmeğini savunan gazeteci arkadaşlara. Hitab ettiği kitle, ters kelepçeyle gözaltına alıp, maişet korkusuyla sindirmeye çalıştıkları birkaç Bugün çalışanı değil, hepimiziz!

O soruyu, yani 'Var mı bu düşüncede olan?' sorusunu nefsime de sorulmuş sayıyor ve işte buradan cevabını veriyorum:

-Ben de o düşünceyi paylaşıyorum sayın bay Kayyum. Ben de elhamdülillah, terbiyesiz bir herifim size mahsus tabirle... Bu can tende oldukça sizlerin ve sizin gibilerin terbiye anlayışına asla rıza göstermeyeceğimi de taahhüd ediyorum.

Bu nitelemeyle Türk basınında çalışan yüzlerce, binlerce emekçi, yazar, çizer, muhabir, editör, yönetici, temizlik görevlisi ve güvenlikçiler de dahil cümlemiz terbiyesiz safına geçtik; çünkü Bugün Gazetesi'nde söktürmeye çalıştığınız sahte kabadayılık hepimizi incitti. Hepimiz polisin kolundan tutarak attığı o gazeteci arkadaşlar gibi düşünmekle gurur duyuyoruz. Evet gazeteciyiz ve evet elhamdülillah bir meslek namusumuz var henüz.

Sizin terbiyeli olduğunuz yerde terbiyesiz birer herif olmak elbette bize düşer; gocunmak ne kelime, şeref addederiz. Meslektaşları dayak yiyerek kapıdan atılır, sözleşmeleri yırtılırken kulağının üstüne yatıp ‘beyefendi güzellemesi' yapan ‘suskun ve mest' havuz gazetecisi sözde meslektaşlarımızın olsun böyle terbiye. Öyle terbiye anlayışlarıyla ‘paralel' durmayı kendime yediremem. Onlar, beyefendinin zoruna giden şeyleri bırakın yazmayı, akıllarından bile geçirdiklerinde polis zoruyla kollarından tutulup dışarı atılacaklarını bilen terbiyeli, iyi aile çocuğu bir zümredir. Öyle afif, öyle edeplilerdir ki, sizin Bugün çalışanlarına reva gördüğünüz ağır hakaretlerin, hakikatte bütün basın dünyasına yöneldiğini fark etmezler bile.

Cümle biraz uzun oldu, belki anlamazsınız! Kestirme söyleyim öyleyse...

Siz ne iseniz ben onun ‘anti'siyim. Siz gazeteciyseniz ben nalburum; siz bağımsız iseniz ben körkütük tarafım, meşruiyeti siz temsil ediyorsanız ben illegalim. Siz demokratsanız ben monarşistim. Sizde zerre kadar hukuk ve vicdan tartısı varsa ben zalimin önde gideniyim. Siz istikrar iseniz ben kaosum. Siz ‘akıllı'ysanız ben mecnunum. Siz dik açıysanız, ben uzayda bile asla kesişmeyen paralelim. Bütün şerefler, unvanlar, titrler sizin olsun, ben lâedrîyim.

Sizinle velev ki basit bir asgari müşterekte olsun rastlaşmayı zül kabul ederim. Siz o gün sadece gazetecilik mesleğinin namusundan değil, en basit insâni hasletlerden bile mahrum olduğunuzu gösterdiniz; büyük dersti. Fakat sakın endişelenmeyin, yarın şapkalar değiştiğinde size karşı son derece nazik ve beyefendi davranılacağından emin olabilirsiniz!

İşte yarın, terbiyesiz bir herif olarak, inşallah sandığa gidip sizinle temsil olunan her şeye, her değere muhalefetimi gösterir mühürü basacağım kağıdın münasip bir yerine. Elbette terbiyesiz bir herif olarak, sizin hiç de beğenmeyeceğiniz bir yerini bulacağım oy pusulasının.

Şu kadarını bilin ama; en korkulu dakikalarınızda sizden cansuyu esirgemeyen kayıkçı dövüşüne giriştiğiniz örtülü şeriklerinizin amblemi olmayacak mühür basacağım yer.

Ve son sözüm, ekmek teknelerini ve meslek namuslarını arslanlar gibi savunan, helâl süt emmiş İpek Medya çalışanlarına; hepinize helâl olsun arkadaşlar, sizleri naklen yayında izlerken nasıl gururlandığımı anlatamam. Ceddinize de rahmet olsun, böyle evlâtlar kundakladıkları için!

2015

30 Kasım

'İki topuğu üzerinde geriye dönenler', mutlu musunuz! Zaman Gazetesi

29 Kasım

'Kerpiç' deyip geçmemeliymiş… Zaman Gazetesi

28 Kasım

Halkıma simültane tercüme Zaman Gazetesi

25 Kasım

Hükümet programını açıklıyorum Zaman Gazetesi

23 Kasım

Yüksek kayyımlık akademisi ve millî robot Zaman Gazetesi

22 Kasım

Dünyanın en güzel köyü! Zaman Gazetesi

21 Kasım

'Çökücü' takımı, n'olcek hâliniz? Zaman Gazetesi

18 Kasım

Bize acımayan tarih utansın! Zaman Gazetesi

16 Kasım

Gözün Aydın, kulakların Manisa! Zaman Gazetesi

15 Kasım

III. Abdülhamid? Zaman Gazetesi

14 Kasım

Kestirme yol, toplama kampı! Zaman Gazetesi

11 Kasım

Hem zındık hem terörist: KEKÂ! Zaman Gazetesi

09 Kasım

MHP'nin ontolojik açmazı Zaman Gazetesi

07 Kasım

'Başbakan' ne kadar başbakan? Zaman Gazetesi

04 Kasım

Balkon konuşması bir senet sayılabilir mi? Zaman Gazetesi

02 Kasım

Milli irade dedi ki... Zaman Gazetesi

01 Kasım

Çin malı pembe gözlük Zaman Gazetesi

Çin malı pembe gözlük

İşporta tezgâhından alışveriş edilmemesi konusunda kulağım epeyce dolgun olmasına rağmen nerede bir işportacı görsem, 'Acaba mükemmel bir kelepiri kaçırıyor olabilir miyim?' endişesiyle göz atmadan duramam.

Bu belki de ruhumun derinliklerinde bir yerde saklı duran sıradan adamlığın, daha açık ifadeyle fırsat düşkünlüğünün tezahürüdür olsa olsa...

Yolu kısaltmak maksadıyla girdiğim ara sokakta bir apartman girişinin duldasına gizlenmeye çalışan işportacı müteşebbisle karşılaştığımda, ömür boyunca aradığın mucizevi kelepirin o kırık dökük el tezgâhında bulunduğuna dair şiddetli bir sezgi ürperişine kapıldım. İşportacı ise bakışlarımdaki oltaya atlamaya hazır balık bakışını meslekî bir sezgi ile farketmiş ve imdat bekleyen bakışlarıyla beni kendine celbetti âdeta,

-Hayırdır, dedim, 'kimden kaçıyorsun; biri mi kovalıyor?'

-Zabıtalar abi, diye nefes nefese inledi, çünkü alnı ter içindeydi, 'İnsafsızlar neredeyse bir kilometre kovaladılar!'

-Üzülme dedim, inşallah sen de bir gün dükkânını açar, kovalanmaktan kurtulursun…

Teklifim hoşuna gitmemiş gibiydi. 'Boşverelim şimdi bunları' dercesine, 'Hacı bey' dedi. 'Sen Allah'ın sevdiği bir kul olmalısın, tipin çok mübarek, seni de çok sevdim vallahi. Şu an itibariyle öyle bir ürün pazarlıyorum ki aklın durur. Sadece iki tane kaldı, toptancıdan hepsini alıp kapatmak istedim ama sadece iki düzine verdi. Onlar da bitti zaten; insanlar üçer-beşer aldılar. Müthiş bir şey ha…

-Nedir o, diyerek sanki alıcı değilmişim gibi gözucuyla tezgâha göz atarken bakışlarımla, 'Biz kaçın kurrasıyız oğlum kolay kolay yaş tahtaya basar mıyız?' havası vermeye çalışıyordum ama faydasız bir çabaydı. İşportacı, 'keklenmeye' nasıl âmâde olduğumu daha sokağa girerken çözmüş olmalıydı.

-Tezgâhta değil abi dedi, koyun cebinden iki gözlük çıkardı. Biri yeşil, diğeri pembe çerçeveli iki gözlük. Hani şu reçetesiz satılan, göz doktorlarının, optisyenlerin, 'Zinhar almayın, gözünüze kezzap damlatsanız daha iyi' dediği türden Çin mamulü yakın gözlüklerine benziyordu.

-Hmm, dedim, yakın gözlüğü ha. Bende bunlardan sürüsüyle var. Bunların özelliği ne?

İşportacı sağı solu kolaçan ettikten sonra kulağıma eğilip kısık bir sesle, 'Bunlar mutluluk gözlüğü hacı amca' dedi. 'Taktığın andan itibaren ne dert kalıyor ne kasavet; müthiş kafa yapıyor namussuz!'

-Hadi canım ordan, diye bilmiş bilmiş konuştum, 'Vaktiyle milleti çıplak gösteren gözlük numarasıyla çöpten topladıkları röntgen filmlerinden yapılmış gözlük satardı üçkağıtçılar. Onlardan olmasın?

-Denemesi bedava abi, dedi. Yalnız peşin söyleyeyim, hediyesi 250 liradır, santim aşağı kabul etmem. Takınca göreceksin zaten.

-Yaa, ver bakayım şu pembe olanını dedim. Elimde evirip çevirdim. Sıradan bir gözlük... Uyanık, beni kazıklayacak güya!

-Hacı bey dedi, bir tak şu gözlüğü, bir dene, beğenmezsen mal benim ama alıcıysan pazarlık yok, ona göre...

Etrafa baktım; yapacağım enayiliği gören kimse olmadığına emin olduktan sonra gözlüğü gözüme yerleştirip, yakın derecesini ölçmek için önce elime baktım. Aa, başkasının eli... Buruşuğu, lekesi olmayan biçimli bir delikanlı eli gibi sanki. İşportacıya baktım, ticari nâmuskârlığından asla şüphe edilemeyecek tarzda güvenilir, müdebbir bir girişimci duruyordu

karşımda. Etrafa baktım; pembe panjurlu, kırmızı kiremitli, yemyeşil bahçeler içinde şirin evler. Çıkardım, hoop eski kirli ve kerih manzara.

Kuru bir sesle, ‘Alıyorum' dedim, ‘hatta ikisini de alıyorum ama indirim yapacaksın!'

-İndirim yok hacı bey dedi, söylemiştim. İşine gelirse.

Param o kadarına yetiyordu. Gözlüğü alelacele çantama atıp kimseler görmesin diye hızlı adımlarla uzaklaştım. Yol üstünde sakin bir parkta oturup mutluluk gözlüğünü çıkardım. İçimden bir ses, ‘Seni kötü kazıkladılar Hacı bey, şimdi takacaksın ve hiçbir şey olmayacak' diye fısıldadı.

İnanılmaz bir şey. Gözlüğü taktığım andan itibaren başka bir insan oluverdim sanki. İşportacı beni aldatmamıştı, yıllardır beklediğim ve inandığım kelepiri nihayet yakalamıştım. Tıkır tıkır çalışıyordu namussuz!

-Bu Çinliler artık fazla olmaya başladı, dedim keyifle ve kendimce mutluluk gözlülüğünün fenni izahını yapmaya çalıştım.

Filozofun biri vaktiyle, “Olayların gidişatını değiştiremiyorsanız, olaylara bakışınızı değiştirin!” diye birşey söylemiş. Vecizeler aslında tehlikelidir, çünkü biz orta zekâlılar, vecizelere sanki gökten zembille inmiş gibi ‘kitabın orta yeri' muamelesi yaparız. Belki de adamcağız saçmalamıştır. Bu dahi böyle bir söz. “Zaman sana uymuyorsa sen zamana uyuver” gibi faydacı bir yaklaşımı hatırlatıyor. Aslında böyle değil tabii, “Belki de arıza senin bakışında ve algı biçiminde; en son ne zaman bir göz doktoruna gitmiştin?” demeye getiriyor.

Öyle ya, belki de benimle beraber, yüzlerce yazar ve kanaat önderine ilaveten nüfusun kabaca yüzde 60'ının bakışında düzeltilmesi gereken bir optik yanılgı söz konusudur. Demek ki bu duruma göre Çinliler, insanda bakış açısını değiştiren yeni bir optik cam üretti ve bunu pazarlamaya başladılar. Aferin, çalışınca oluyor tabii.

İşte pembe gözlük gözümde, parktaki kanepeye oturmuş olup bitenleri yeniden değerlendiriyorum.

Yahu herşey ne kadar farklı, ne kadar güzel ve olumluymuş meğer. Nitekim bu nazarla geçen seçimin sonuçlarına bakıyorum: Arkadaş biz resmen fantezi olsun diye istikrarı tehlikeye atmışız. Resmen çocukluk. ‘Kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya ya zurnacıya' hesabı.

Dış siyasetimizi gözden geçiriyorum: Yahu, dünyalar güzeli, buz gibi, şerbet gibi iç ferahlatıcı, cedvel gibi dosdoğruymuş meğer; Suriye'de demokratik düzene geçilmesine –sâyemizde- bir fırt kalmış durumda. Verdiğimiz millî destekle gerek Mısır'da gerek Filistin'de mazlumlar yıllardan beri ilk defa nefes almış. Rusya ile ilişkilere gelince hiçbir zaman bu kadar iyi olmamıştı; süper yahu! İsrail'i yaptığımız gizli petrol ihracıyla perme-perişan etmişiz. Ve hayal edebilir miydiniz, Rusya'ya ihracat yapmak için artık koca Karadeniz'i

geçmeye gerek kalmadı; Reyhaniye'den TIR'larla sınırı geçince hoop Rusya Federasyonu! AB ile ilişkilerimiz limonî diye üzülmüyorum çünkü Ankara kriterleri işlemeye başladı ve işte Frau Merkel, kuzu kuzu ayağımıza kadar geldi. Neden? Çünkü Türkiye'nin bölgede liderliği hızla yükseliyor. Shangay pazarlarına ulaşmak için AB bize muhtaç, yalvarıyorlar resmen ama bizimkiler ağırdan alıyor. Ee az çektirmediler kapılarında, biraz burunları sürtünsün!

Ohh, ne güzel bir gözlük bu; işportacı haklı, ne dert kalıyor ne kasavet? Yaptıracaksın bu gözlüklerden Çinlilere fasonundan 80 milyon gözlük…

Şimdi bu gözlüğü takınca bazı insanların derdini anlamıyorum? Beyefendiyi toplumu germekle suçlamaları ne kadar terbiyesizce, ne kadar görgüsüz ve haksız bir şey; ayol siz bulguru değirmenden geldiği gibi tencereye koyar mısınız? Taşını çöpünü ayıklayınca adı kutuplaştırma oluyor. Haydiniz oradan! Bu gözlükle dost kim, düşman kim cam gibi görünüyor bu hesaba göre aaa, memleketin yarıdan fazlası resmen hain gibi bir şey. Çok üzücü, naapsak!

Barış süreci diye nasıl kafalamış bizi o kravatlı eşkıya şeysileri. Neyse ki büyüklerimiz vaktinde uyanıp, “Alın atınızı, bilmemnaaptırmayınız tımarınızı” diyerek bu sinsi oyunu deşifre ettiler de uyandık. Ne barışı kardeşim; bunlara teker teker Atatürk büstünü öptürmedikçe su bile verilmemeli bence…

Bu gözlük haaarika; hukuk bozuldu, yargı siyasallaştı, insanların helâl mülküne çöküyorlar diye cayırtı koparıyorlar! Ben ise buradan pembe gözlüğümle beşinci kol mensubu gazeteci takımının, halkı zehirleyen muzır şirketlerin kanun eliyle hizaya getirildiğini görüyor mesrûr oluyorum. Sulh Ceza hâkimlerinin memleket büyüklerine olsun, saygılı ve sadık, temiz insanlara iliştiği var mı, yok; öyleyse mesele de yok!

Derken efendim, ‘Şunu bir güzel sileyim, parlatayım' diye çıkarıp çantamda gözlük bezi ararken elimden kayıp çıtt diye tuzla buz olmaz mı güzelim gözlük. Gitti gider. Bir koşu işportacının gizlendiği ara sokağa koşturdum fakat nafile.

Hasılı kelam aziz okuyucularım, bugün yine o bildik, eski moda gözlüklerle idare etmek ve karar vermek durumundayız. O pembe ve güzel fantezilerden şu çirkin ve çıplak gerçeklere dönmek zor ama...

Siz şimdilik moralinizi bozmayın, Çinliler daha iyisini yapana kadar idare edeceğiz artık!

Milli irade dedi ki...

-Koalisyondan nefret ederim. Öyle ki koalisyon olmasın da ne olursa olsun. Uzlaşma kültürü filan da hiç umurumda değil...

-Benim liderim ve partim güçlü olmalı; gücünü kimseyle bölüşmemeli. Vurduğu yeri göçürtmeli, çöktüğü yerde ise artık ot bitmemeli.

-Hukuk devleti, güçler ayrılığı, yürütme üzerinde parlamento denetimi, ifade hürriyeti vesaire gibi şeyler bir avuç sahte ve naylon aydınının fantezisinden ibaret; benim öyle bir beklentim ve talebim yok.

-İktidardan memnunum. Büyüğümüzdür, döver de sever de. Kaldı ki dövdüğü ben değilim, birtakım paralel odaklar. Onlar da dayağı hak etmişlerdir zaten. Ayrıca biz bizzat dayak yesek de önemli değildir. Dayak korkulacak bir şey değildir, bilakis bir fizik tedavi aracıdır. Siyatiğe, romatizmaya, kireçlenmeye, tansiyona birebirdir. Kızını dövmeyen kimi döver? Efendim?

-Barış, müzakere, siyasi uzlaşma filan bizi bozar. Kürtlerle muhatap olmanın en yakışıklı biçimi tanktır, toptur, özel birliklerdir, helikopterdir; havadan bombardımandır.

-Yeni anayasa umurumuzda bile değildir; umurumuzda olan anayasal yönetim değil; şanlı medeniyetimizi bütün ihtişamıyla tek başına temsil edecek ve bizi zaferden zafere götürecek bir başkandır, daha doğrusu bir padişah. N'aapayım, benim genetiğimde var otoriteye ve güçlü bir lidere hayranlık! İşte son kararımla Türkiye için başkanlık sistemini tercih ediyorum.

-Seçim iyidir, güzeldir fakat zırt-pırt seçim yapılırsa işte böyle olur. Seçime harcanacak para, sosyal yardım olarak bize bölüştürülse daha iyi olur.

-Demokrasi demokrasi dediniz; alın size demokrasi. Seçim seçim dediniz, alın size seçim. Yenilen pehlivan doymaz.

-Bugün ve Millet gazetesine, televizyonlarına yandaşlardan kayyum atanması, çalışanların tekme tokat kovulmasına kızacağımızı, alınacağımızı düşünenler yanılıyorlar. Devletimizin mutlaka bir bildiği vardır ve en azından hak etmişlerdir. En kısa zamanda kıyıda köşede kalan öteki gazete ve kanalların da canına okunmalı, birkaç günlük belgesel yayınından sonra "Kahraman Başkan Zorro'ya Karşı", "Demir Yumruğun Faziletleri", "Savulun Malkoçoğlu Geliyor" gibi faydalı filmler gösterilmelidir.

-Karşı görüşten nefret ederim çünkü her kafadan bir ses çıktığı için aklımızı karıştırmaktan başka bir işe yaramıyor. Çoğulculuk yerine yeni bir politik prensip olarak "Tek ses tek nefes", "Muhalefet ihanettir" gibi faydalı görüşler anayasaya koyulmalıdır.

-AKP'nin artık seçimlere katılması gereksizdir; nitekim bu partimiz tenezzül edip bu seçime de katılmış, herkesin haddini bildirmiştir. Bundan sonra seçimler, AKP dışındaki partiler arasında 'Liselerarası mahalli voleybol birinciliği' ölçeğinde eğlentili ve dinlendirici bir faaliyet olarak sürdürülmelidir. Bu nezih partiyi seçimden seçime koşturup yormak günahtır.

-Artık herkes bilmelidir ki politik başarı veya başarısızlık ile seçim sonuçları arasında hiçbir bağlantı yoktur. Başarısız olanın cezalandırılması gibi bir varsayım artık geçersizdir ve zaten çok saçmaydı.

-Son olarak ifade etmeliyim ki şahsen ve bizzat milli iradenin daima isabetli kararlar verdiği, hiç yanılmadığı ve her davranışında bir hikmet aranması gerektiği yolundaki şehir efsanelerinin aslı bulunmamaktadır. Milli iradenin de ara sıra canı sıkılabilir, esneyebilir; önemli şeyleri unutabilir veya canı şaka yapmak çekebilir. Şekil A'da da açıkça görünüyor zaten!

Balkon konuşması bir senet sayılabilir mi?

Balkon konuşmalarını sahici bir söz, halka verilmiş sağlam bir senet kabul edersek seçim sonuçlarının ortaya koyduğu tablodan endişelenmek için sebep kalmıyor demektir. Başbakan çok net konuştu, güzel şeyler söyledi,

-Demokrasiden, adaletten, şefkatten, hukuktan bir adım geriye gidilmeyecektir. 78 milyon vatandaşımızın hukuku mutlak suretle korunacaktır, dedi. ‘Husumet, nefret ve şiddet dili kaybedecek, Türkiye büyümeye, gelişmeye devam edecektir' dedi, ‘Türkiye'yi her türlü çatışmadan, gerilimden çıkaracağız' dedi ve şöyle devam etti: ‘Bugün bu seçimde yenilen yoktur, bu seçimde Türkiye kazanmıştır, milletimiz kazanmıştır, hiç kimse yenilmemiştir. Bütün vatandaşlarımız emin ve müsterih olsunlar.'

Doğrusu şu ki Başbakan'ın yerinde ben de olsam aynı vurguların altını çizer, yüzde 49 gibi müthiş bir çoğunlukla iktidara yeniden hak kazanan bir partinin genel başkanı olarak yurttaşlara aynı teminatı verirdim, zira iktidarın yüzde 49'la zafer sevinci yaşadığı dakikalarda kalan yüzde 51'in, ‘Eyvah, şimdi başımıza neler gelecek?' diye endişeye kapıldığı bir ülkeyi yönetmek, kimseyi onurlandırmaz ve işini kolaylaştırmaz.

Bütün mesele sözün samimiyetinde ve gerçekleşebilme ihtimâlinde. Esas mesele hangi partinin yöneteceği değil, yönetiminde hukukun üstünlüğüne itibar edilip edilmeyeceğidir. AKP sözcülerinin son iki yılda söyledikleri ve yaptıkları hukuk devleti adına inanılmaz derecede endişe vericiydi; 1 Kasım seçimlerinden artık denetlenmesi imkânsız bir güç artışıyla çıkan AKP'nin, seçim sonrasında aynı dili ve zihniyeti devam ettirme ihtimali haklı olarak endişe yarattı.

Türkiye'yi kimin yöneteceğine seçim netlik getirdi. Şimdinin meselesi iktidarın hukuktan ne anladığıdır. Başbakan, bir seçim zaferinin verdiği güçle, vaadettiği gibi hukuk devletine mi dönecek, yoksa şimdiye kadar yapılageldiği gibi bazı özel mahkemelerin verdiği kararlara yaslanarak, ‘ortada mahkeme kararı var; hepimiz saygılı olmak zorundayız' diye mugalâtayı mı tercih edecek?

Bir başka önemli mesele AKP'ye görkemli bir seçim zaferi kazandıran Sayın Davudoğlu'nun, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a karşı bağımsız bir tavır takınıp takınamayacağı... Gerçekçi yorum, Başbakan'ın Cumhurbaşkanı'na karşı bir istiklâl dâvâsına girişmeyeceği, buna cesaret edemeyeceğini hatırlatıyor. İyimser ve biraz da hayalperest yorum ise, kazandığı seçimden

sonra Davudoğlu'nun artık AKP'nin fiili ve hukuki genel başkanı olduğu, kimsenin vesayetiyle iş görmeyeceğidir! Bu bilinmezlik, Başbakan'ın güzel sözlerinin hakikatini ortaya koyacak.

Güçlü ve iç bünyesinde metîn bir hükümetle Türkiye her sıkıntısının üstesinden gelebilir. Çözüm görüşmelerini bile barışçı usullerle tamamlaması için artık yeterince desteği var. Yeni bir anayasa ise artık AKP için çocuk oyuncağı sayılır. Halk AKP'ye ‘güç'ü verdi fakat AKP'nin gücünü nasıl kullanacağı yolunda Başbakan'ın balkon konuşmasından başka ümitvar olmayı gerektiren bir hamle yok ortada. Mevcut anayasal çerçeve ve teamüller, böyle bir gücü sınırlandırıp kontrol etmeye yetmiyor. Bütün ümit, AKP'nin kendi kendini denetleme ve sınırlandırma erdemi göstermesinde. Yanılmayı şiddetle temenni ederim ancak bu sizce de biraz fazlaca iyimser bir beklenti değil mi?

Davudoğlu'nun iç dünyasında daha ılımlı ve demokrat bir idareden yana olduğunu hissedebiliyorum; onun dramı, şahsi siyaset anlayışı ile parti büyüğünün iradesi arasında silik ve mütereddid bir tutum göstermesinde.

Âdil ve evrensel hukuka riayetkâr bir yaklaşım Türkiye'nin başını doğrultabilir ve ne yazık ki iyimser olmaktan başka seçeneğimiz yok.

‘Başbakan' ne kadar başbakan?

Arama çubuğuna, ‘ozgurbugun.com' yazdığınızda karşınıza şöyle bir yazı geliyor: “Ulaşmaya çalıştığınız internet sitesi İstanbul 8. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 3.11.2015 tarihli kararı ile erişime engellenmiştir.”Bu siteyi Bugün'de çalışırken kayyum tarafından işinden kovulan gazeteci arkadaşlar yayınlıyordu.

Bir hafta bile geçmeden bir basın organının kapatılması ne anlama geliyor? Eğer suç bahane ediliyorsa, Özgür Bugün çalışanlarının şöyle eli yüzü düzgün basın suçu işlemeye bile vakitleri yoktu ki? Dün bir bugün iki.

Sıradan vatandaşın umuruna bile olmamıştır eminim; onlar şöyle düşünürler: “Vardır abi bunların gizli numarası, koca mahkeme iki günde yayın yasağı koyar mı hiç?”

Kanaltürk ve Bugün kanallarına iki gazeteyle birlikte el konulurken de aynı mantık olayları sâkin bakışlarla seyrediyordu; o yüzden kayyum beyefendinin ilk iş olarak gazete ve TV'lerin yayın politikasını ve kadrosunu değiştirmesi de ilgilerini çekmemiştir. Yakınlarda Samanyolu Grubu'nun, Zaman Gazetesi'nin fişi çekilirse de kimse kalkıp, “Dur bakalım arkadaş, n'ooluyor?” demeyecektir.

İktidar sözünün üstüne söz istemiyor. Hürriyet'in patronuna, basında görevli bir infaz memuru tarafından gönderilen açık mektup tefsir gerektirmiyor. ‘Onu kov, bunu şutla; filancalar şimdilik kalsın! Talimatları bundan sonra bizden alacaksınız' mahiyetindeki köşe yazısı

perşembe günü yayınlandı ve tahmin edin; hiçbir şey olmadı. Değişen küçük bir ayrıntı var sadece. Eskiden ‘Aloo filancayı al, falancayı da kovala gitsin' talimatlarını dönemin başbakanı telefonla verirdi; şimdi bu sevimsiz iş tebligat memurlarına yaptırılıyor. Olmayan demokrasimiz nâmına ne büyük terakki!

İyi de, ‘seçilmiş başbakan' halka hitaben tam üç kere ‘Herkes rahat olsun, 78 milyonunun hukukunu koruyacağız' diye söz vermemiş miydi?

Yoksa durum, Bahire Nene'nin tesbit ettiği üzere sadece lâf olsun diye telâffuz edilmiş bir retorikten mi ibarettir?

Erzurum civarında bir ilçenin Rus işgalinden kurtuluş günü kutlanıyor. Genç belediye reisi kürsüye çıkmış, “Ahan da moskof gâvuru, caminin köşesine kadar gelmişdi. Çektik kazmayı küreği, bir yekindik Moskof üstüne...” diye atıp tutarken kalabalıktan yaşlı bir nene, Bahire Nene genç reisin sözünü kesiyor,:

-Na bagırip duirisin ola, sen o vakıtlar anayin garnında bile deeldin!

Reis bozuluyor, ‘Halt etme Bahire Nene' diyor, ‘Bu bir nutiktir!'

Balkon konuşması bir ‘nutuk' muydu, inanılmadan söylenmiş ve muhteviyatının hakikatle hiçbir alâkası olmayan şu sıradan ve beylik lâf kalabalıklarından bir yenisi miydi?

Sorunun cevabını Başbakan'dan duymak isterdik, çünkü hem sözün sahibidir hem parlamenter sistemin başbakanıdır. Yürütmenin başıdır, uçan kuş ondan sorulur; yetkileri değme padişahta yoktur. Cevabın ondan gelmesi beklenirdi ancak onun yerine gazete köşelerine iliştirilmiş, köşe yazarı kılıklı infaz memurları cevap veriyor; üstelik kendilerini -hukuku çoktan geçtik- hükümetin bile üstünde gören buyurgan bir edâ ile sahibinin talimatlarını seslendiriyor ve bunlara bakılırsa nice zamandır mânâsız yere tekrar edilip duran ‘Milli birlik ve beraberlik' çağrıları, sadece biatta kusur etmemiş ‘bağlı'lara yönelik bir disiplin komutudur ki siz buna pekâlâ, ‘Hizaya geel' diye anlayabilirsiniz.

Yeni hükümet henüz görevlendirilmeden kutuplaştırıcı ve hukuksuz infazdan yana uygulamalar, yeni AKP hükümetinin belini büküp soluğunu düğümlüyor. Haber vermiş olalım, böyle şeriklerle gidilecek yolun hayrı yoktur.

MHP'nin ontolojik açmazı

MHP'yi destekleyen bir gazetenin manşetindeki cümle, her şeye rağmen MHP'ye oy veren veya verebileceği halde kahırla başka partilere yönelen MHP'yi seçmenin duygularını birebir yansıtıyor: “Tepki MHP'ye değil Bahçeli'ye”

Şöyle düşünüyorlar: ‘MHP, diğer partilerden biri değildir; Türklüğün tarih içinde devamlılığını şimdiki zamanlarda temsil eden en yüksek fikir, en temiz semboldür.

Müessesenin kendisi doğru, fakat yöneten kişi yetersiz...' Tam da bu gerekçeyle, her şeye rağmen yine de partisine sadık kalan veya eli titreye titreye başka birilerine oy veren insanlar tanıyorum. Tam da böyle düşünüyorlar ve bu yüzden MHP'ye oy verenler arasında bile Bahçeli'ye kızan, yetersiz bulan çok insan var.

MHP'yi, sanki devletin ta kendisi gibi görüyorlar. Devletinizden memnun olmayabilir, eleştirebilirsiniz fakat devletsiz bir durum tasavvur edemezsiniz; öyle bir şey.

Ben o fikirde değilim. MHP'lileri ilgilendiren bir konu hakkında ‘Şöyle olmalı, böyle olmamalı' diyerek kenardan ahkâm kesmek hem sevimsiz bir iş, hem üstüme vazife değil. Yine de bu partiyi kuruluşundan beri takib eden, bir miktar da olsa vaktiyle desteklemiş biri olarak fikirlerimi yazacağım. Kızanlar, ‘Bu adam doğru söylüyor olabilir' diye düşünenlerden daha fazla olabilir. Ne siyasetin herhangi bir aktöründen ne de hasseten MHP'den –çok şükür- beklentim olmadığı için daha önceden parça-bölük halinde yazdığım tesbitleri toparlamak istiyorum.

MHP'nin temel meselesi liderlik değildir. MHP'nin temel meselesi bizzat MHP'dir.

MHP, Türk Milliyetçiliği fikrini, hayli yetersiz bir malzeme ve yorumla doktrine ederek siyasi zemine taşıma fikrinin patentine sahiptir ve patent ona artık yük olmaya başladı. Yıllardan beri naçizâne ‘Türk milliyetçiliğinin siyasette temsili' fikrine önemli eleştiriler yönelttim ve tıpkı siyasi İslâm'ın siyasette temsiline karşı çıktığım gibi MHP'nin yanlış ve haksız bir nokta-i nazardan siyasette kurumlaştığına işaret ettim. Bu açıkça haksız bir rekabet durumuydu. Aynı haksız rekabeti yıllarca Milli Görüş partileri kendi kulvarında sürdürdüler ve sürdürmekteler. Burada MHP'nin temel meselesi kendi varlığının sebebine dairdir, ontolojiktir. MHP'liler yıllardan beri bu partide toplananların diğerlerinden daha çok ülkeyi ve bayrağı seven, bölünmezliğine değer veren kişiler oldukları gerekçesiyle halktan oy istediler ve aldılar. Bana göre bu vasıflar siyaset kulvarında meziyet değil, asgari şarttır. MHP, bu asgari şartın üstüne, diğer insanları MHP'ye celbedecek inandırıcı ve elinden iş gelir bir kadro, bir politik proje zenginliği koymayı düşünmedi. Modern mânâda siyasi bir parti olmak yerine, memleketin ‘yangın köşesi', ‘deprem çadırı', ‘karakol'u olmayı yeterli buldu. Seçmenler de şöyle baktılar meseleye: “MHP ülkenin bölünmezliği için sigorta poliçesi gibidir, bu fona yüzde 10-20 bandında prim yatırılabilir ama ondan daha fazlası değil!”

Bu tesbitin isabetine inanıyor ve eğer iktidar olmak gibi bir amaç takib ediliyorsa MHP'nin artık ‘Yangın köşesi' değil, siyasi bir parti olması gerektiğini düşünüyorum.

Devlet Bahçeli değiştirilir veya yoluna devam eder; MHP'lilerin bileceği iş. Bana göre ‘O değil ama evet bu kişi, MHP'nin varlık sıkıntısını giderebilir' denilebilecek bir isim görünmüyor ve zaten bu nitelikleri haiz birinin, MHP'ye ‘içerden' ontolojik tenkid geliştirecek derecede eleştirici olacağı için parti içinde barınması imkânsızdır. MHP, değil böylesini, bu

ihtimâli hissettirebilecek cılız ışıkları bile ânında bastırıp kapıdışarı etmesiyle haklı bir şöhret edinmiştir.

Eskiden Ülkücüler, “Lider, Doktrin, Teşkilat” üçlemesini ciddiye alırdı. MHP'nin iktidar heyecanı uyandırabilmesi için bana göre ‘teşkilat'ı dışında her şeyi duru ve akılcı bir zihinle ele alıp tartışması gerekiyor ve bu noktada kesinlikle iyimser olmadığımı belirtmek isterim.

Hem zındık hem terörist: KEKÂ!

Yandaş basını zevkten bayıltan deyişle FETÖ dâvâsı, halkı kutuplaştırarak bizden olanlar ve olmayanlar diye iki ana öbeğe ayırmakta demir manivelâ görevi görüyor.

17-25 Aralık ertesinde Haşhaşîler tâbiriyle tutturulmaya çalışılan düşman tarifi, yerini daha kriminal ve teknik bir ifadeye bıraktı: Terör örgütü!

Haşhaşî iftirasını kullanıma sokan danışmanın zeki biri olduğu muhakkak. Bu tabir Anadolu ahalisinin genetik hafızasında çakılı duran Heretik, Heteredoks İslâmi cereyanların kötü izlerini hatırlatan bir benzetmeydi. Selçuklu ve Osmanlı yönetimlerinde Müslüman olmayan Zımmî tebâ, haraç ve cizye gibi vergileri (baç) ödedikten sonra kendi hallerine bırakılırlar, aralarındaki dini ihtilâflara ise o dinin ruhânileri bakardı. Eğer bunu hoşgörü saymak gerekirse, aynı hoşgörü Müslüman tebâdan esirgenmiştir zira Sünni topluluk içinde Heteredoks cereyanlar, dini ve ilmî bir mesele olarak değerlendirilmekten ziyade ‘Nizâm-ı âlem'i yani kamu düzenini hedef alan sapkın tehditler olarak görülmüştü. Çoğu tamamen mistik, yani tasavvufi çerçevede ortaya konulan görüşlerin, İlmiye ile Sûfiye zümreleri arasındaki geleneksel çatışmadan da yararlanılarak siyasi bir çehreye büründürüldüğüne dair hayli örneğe sahibiz. Buna ilaveten, sisteme yönelen politik itirazlar da dini bir retoriğe büründürülerek savunuluyordu. Nihai tahlilde Osmanlı Devlet ideolojisinin zannedildiği gibi hoşgörülü değil, aksine çifte standartlı davrandığı açıktır. Sisteme yönelme ihtimali taşıyan her itiraz önce ulemadan fetva alınıp hemen akabinde devletin cebriyle ezilmiştir.

Hizmet hareketi'nin evvelâ “Sahte şeyh, hoca görünümlü şaklaban, Haşhaşî” hakaretlerine uğratılıp dinî nokta-i nazardan zaafa düşürülmek istenmesinden sonra bu defa terör örgütü olmakla itham edilmesi, yukarıdaki tarihi şablona birebir uyuyor. Osmanlı iktidarı ve ulemâsı, muhaliflerine alçaltıcı ve gözden düşürücü bir sıfat olarak genellikle “Zındık ve Mülhid” yakıştırmasında bulunur ve nihai planda ‘karşı düşünce'yi katl ve imha ile sona erdirirlerdi. Aynı şablonu şimdi de görüyoruz.

Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak'ın, “Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler” isimli araştırması, bu açıdan son derece ilginç tesbit ve tahliller ihtiva ediyor. Yukarıda özetlemeye çalıştığım mekanizma Osmanlı siyasi hayatında ‘Muhalefet'in niçin gelişemediğini de izah etmektedir. Sünni Ortodoks görüşün temsilcisi ve hâmisi mevkiindeki Osmanlı saltanatı, dini

veya politik her itirazı, Sünnî ulemâyı bürokratik bir sınıf olarak avucunda tutmanın üstünlüğünü kullanarak sindirmiştir.

Hurufîlik, Bedreddincilik, Bayramiye Melâmileri, Gülşenîlik gibi kaydadeğer tasavvufî kurumlar dışında, Osmanlı resmi tarihlerinde kötü sıfatlarla anılan Alevîlik de en sert biçimde cezalandırılmış ve merkeze sokulmalarına meydan verilmemişti. Günümüzde iktidara biat eden dini ve tasavvufi cemaatler, şimdilik kaydıyla devletin geleneksel demir yumruğundan emin görünüyorlarsa da ilk itirazlarında evvelâ itikadî açıdan hücuma uğratılıp ardından terörist filan ilan edilebileceklerini çok iyi biliyorlar; çünkü bu çirkin hâtıra, Türkiye'de dini düşünce ve endişe sahibi her ferdin genetik hâfızasına demir süngüyle kazılmış gerici bir gelenektir. Hizmet hareketi'nin dini nokta-i nazardan itibarsızlaştırılması kamuoyunda ciddi bir karşılık bulmadı; şimdi devlet düşmanı, terörist ve vatan hainliği ile suçlanıyorlar. Tarih hafızası ise şöyle uyarıyor: Kamuoyu bu gibi kritik durumlarda, bodoslamadan devletin yanında saf tutar. Onun ‘Zalim-mazlum' tefriki, devletin taraf olmadığı naif ve basit çatışmalarda işlerlik kazanır. Zalim ağa, mazlum çoban hikâyelerinde olduğu gibi...

Bu durumda, “Neyse ki hukuk var” diyebilmek ne iyi olurdu!..

Kestirme yol, toplama kampı!

Bunlara hiç gerek yok beyler. Size kestirme bir yol tarif edeyim.Önce ülkedeki bilumum yaramaz, vatan haini, bölücü, yıkıcı, terörist, paralel, kanı bozuk, hâsılı cibilliyetsiz ne kadar adam varsa güzel bir katalog yapıp kayda geçirmek lâzım.

“Onu yaptık, hazır zaten!” diyorsunuz, güzel; devlet dediğin böyle ciddi çalışır, vaktiyle hazırlığını yapar. Aferin. Fişlemeler tamam olduğuna göre geçiyoruz ikinci safhaya...

İmar işlerinden kim sorumlu? Şehircilik ve çevre bakanlığı mı, güzel! Bakanlık hemen harekete geçsin. Memleketin ücra ve verimsiz yerlerine icabında birkaç yüzbin kişiyi alacak ‘konaklama tesisleri' inşa olunsun. Parayı düşünmeyin, böyle tesisler kısa zamanda kendini amorti eder. Yandaş yüklenicilere de iş çıkar fakat özellikle ‘tesisleri' çevreleyen beton duvar, tel örgü vb. gibi önemli ayrıntılarda kaliteli malzeme kullanılması gerekiyor.

Bu tesislerden, fişleme rakamlarına göre sekiz-on tane yapmak gerekebilir; iyi planlama şart.

Tesisleri bir yanda yapılırken parlamento toplansın, ‘Varlığı devlete ve insanlığa zararlı kişileri enterne etmek için' kısa bir kanun metni yazılsın. Çoğunluk problem değil, bir gecede halledilir. Kanun, kamplara, afedersiniz tesislere alınacak kişilerin yapması muhtemel itirazları sulh ceza hakimliğine yönlendirsin; sonra dışarıdan ‘bunlar hukuk tanımıyorlar' denilmesin. Kanun, hakim, itiraz vs. prosedürleri ihmal edilmesin.

Ardından hazırlanan kataloğa göre muzır şahsiyetler, yani başta muhalif gazeteciler olmak üzere, yazar-çizer ve ukalâ takımı, barış yoluyla çözüm aramaya kalkışan Kürtler, sayıları pek

önemli olmasa da afedersiniz bazı Ermeniler, “Biz Sünni değiliz arkadaş, delirtmeyin adamı” diyerek yüzyıllardır ‘nizam-ı âlem'e kafa tutan Alevi takımı bu tesislere sevkedilsin.

‘Paralelleri unuttun ama' diye el kaldırıyor arkadan birileri. Unutulur mu cancağızım; onlar daha tesislerin kazı ve inşa çalışmaları başlarken Melâmî dervişleri gibi kitleler halinde birbirlerine kelepçelenerek tesislerde çalıştırılacağı için saymaya lüzum görmedik.

Kampta tutulan mazarrat şahısların gıda ve konaklama masrafını necib millete yüklemek olmaz; onların mal varlıklarına el konulur, banka hesapları bloke edilir, işyerlerine çökülür ve hâsıl olan fon tesislere yönlendirilir. Bunlarda para çok olduğundan artan miktar, hazine garantili kamu ihalelerine kaynak olur.

Yine kendi ceplerinden kampta tutulan tufeyli hain takımına birer kat enine sarı-kahverengi çizgili karantina tulumu diktirilir. Kamp sakinleri hafriyat, madencilik, tarım gibi kamu hizmetlerinde çalıştırılır. Hastalanmak yasaktır; ancak ölenlerin morga sevk hakları saklıdır. Toplama kampındakilerin alacağı günlük kalori miktarı 70'i geçemez ki bu da yarım patates filan eder.

O zaman ülkenin hiç derdi kalmaz; vatan bölünmekten kurtulur. Dolar 75 kuruşa iner. Bir sürü tufeyli hain kendi parasıyla kampta tutulduğu için işsizlik rakamları dibe vurur. Bütün gazeteler aynı şeyi yazacağı için TRT ve Resmi Gazete hariç yandaş medyayı beslemeye lüzum kalmaz. Halkımız da ekranlarda yarışma programı seyredip çekirdeğini çitler, herkes mutlu olur.

Tek tek olmuyor böyle efendiler; yok gazete basmak, yok ekranların fişini çekmek, yok kayyum atamak, mala çökmek, başörtülü bacıları kelepçelemek, bağış yaptı diye teyzeleri amcaları sabahın köründe uyandırıp nezarete atmak nedir öyle... Yorucu ayrıntılar bunlar; toptan iş, kesin iş.

Ha, dış mihraklar zart-zurt ederse, “Bizde yargı bağımsızdır ve bu kamplar kanuna uygun şekilde kurulmuş olup hukuki süreç devam etmektedir” der ve ilave ederiz, “Basın hürriyetinin teminatı ise benim; bakınız Resmi Gazete, bakınız TRT!”

III. Abdülhamid?

Yıldız Sarayı'nın Cumhurbaşkanlığı'na tahsis edileceği haberini ciddiye almıyorum. Tahsisin gerçekleşmeyeceğinden değil; Sayın Erdoğan isterse değil Topkapı Sarayı'nı, bitişiğindeki Arkeoloji Müzesi ve Çinili Köşk ve Gülhane Parkı'yla birlikte emrine tahsis ettirebilir; emreder ve olur.

Ciddiye almayışım, gizlemeye gerek görmediği Türk-İslâm Kağanlığı veya padişahlık arzularının bana gülünç ve lüzumsuz görünmesinden; fakat seçmen kitlesinin bu ‘Yeni Osmanlılık' gösterisini, altın varaklı abartılı koltuk merakını ve Ankara Külliyesi'nde

yaptırdığı kostümlü 16 Türk devleti tiyatrolarını ciddiye aldığından eminim. Benim dramım da burada başlıyor; halkımın hissiyatıyla hem-âhenk olmayı artık başaramıyorum. Onlar muktedirlerine bayılıyorlar. İcabında hukukun üstüne çıkmaktan çekinmeyen, ama milletine karşı şefkatli, muhabbetli ve yeri geldiğinde eski Türk Kaanları veya İslâm hükümdarları gibi otağının önüne dağ gibi düşman kellesi yığarak muhaliflerine dehşet, sevenlerine gönül ferahlığı veren tarihi liderlik modelinden hoşlanıyorlar. Bu noktada geri kafalı olduğumu itiraf ediyorum; bana göre hukuka saygılı, kurumları arasında ahengi gözetmek ve tarafsız arabuluculuk yapmaktan ötede gündelik siyasete girmeyen ve bayramdan bayrama görüntü veren bir cumhurbaşkanı yeter de artar bile.

Anlayabiliyorsunuz değil mi halkımdan ne kadar geriye düştüğümü!..

YILDIZ'IN YILDIZI PARLIYOR MU?

Böylece 'Yalan söyleyen tarih utansın!' çizgisinde tarih tahsilini tamamlayan aziz ve muhterem muhafazakâr Müslüman kitlenin hâtırasında yaşattığı 'Cennetmekân Sultan Abdülhamid Hân-ı sâni" imajı, Cumhuriyet'in 94. senesinde otantik mekânına, Yıldız'ına kavuşuyor demektir. Dolmabahçe Sarayı, Yıldız'ın müştemilatı, bir nevi kayıkhanesi mesâbesinde olduğundan onun da yakında Yıldız'a ilhakı beklenir. Barbaros bulvarı üzerindeki Hamidiye Camii şerifinin bundan böyle cuma selâmlıklarına sahne olması akla yakın görünüyorsa da, adı üstünde bütün 'Selâtin' camilerinin sırayla ihyâsı da yakındır.

YENİ BİR ABDÜLHAMİD İSTER MİSİNİZ: OH BAYILIRIZ BİLE!

3M'nin, yani 'Muhafazakâr-Milliyetçi-Müslüman' kitlenin tarihi eğilimlerine ve siyasi tercihlerine hürmet, demokrat centilmenliğin muktezâsındandır, lâkin 3M kitlesine ileride sıkıntı yaratabilecek bazı ayrıntıları hatırlatmak isterim. Rahmetli Abdülhamid Hân-ı sâni, kendi eliyle ilân ettiği Kanun-ı Esasi'yi otuz küsur sene rafa kaldırması bakımından fiilen bir müstebid idi, yani kibar bir dille otoriter; irâdesinin sorgulanmasından hiç hazzetmeyen, yakın çevresindeki sâdık paşalardan gayrısına itibar etmeyen, kadife eldiven içinde demir yumruk taşıyan bir padişahtı.

İstihbarat mevzularında hayli pimpirikli olduğu söylenir. Tamamen şahsına bağlı olarak çalışan hafiye teşkilatını 'Arap İzzet Holo Paşa' diye mâruf sâdık bir bendesi yönetmekteydi. Başyaver ve serhafiyesi Fehim Paşa, Askeri mektepler Nâzırı Zeki Paşa, Zülüflü İsmail, Kabasakal Mehmet Paşa, Beşiktaş muhafızı 7-8 Hasan Paşa, Selim Melhame gibi Meşrutiyet inkılâbında İttihatçıların türlü hakaretleriyle mevkilerini kaybeden kişiler, vaktiyle Abdülhamid tarzı yönetimin saraya bağlı en güvenilir elemanlarıydı.

Dünle bugün arasındaki paralellikleri gördükçe insan sahiden hayret ediyor değil mi?

Neyse, devam edelim...

OKUYUN, SİZ DE HAYRET EDECEKSİNİZ

Abdülhamid-i Sâni'nin basın hürriyetinden hazzettiği de hiç söylenemez; bu devrin basın anlayışı ile özdeşleşmiş en önemli isim Baba Tahir diye bilinen medya patronuydu. “#Tarih” dergisinin “Geçmiş Zaman yandaşları” konulu son sayısında ‘Yandaş Gazeteciliğin Babası' serlevhasıyla hakkında hayli ayrıntılı iki makale kaleme alınan Baba Tahir, 8 yıl boyunca yayınlayıp yönettiği ‘Malumat' gazetesiyle Saray'ın en güvendiği sâdık basın patronu durumuna gelmeyi başarmıştı. Baba Tahir, Mâlumat'ın her sayısında padişahı abartılı sıfatlarla över, saraydan yüklü ödenekler koparmayı başarır, saraya jurnal göndermekte ihmâl göstermez ve gazetesini şantaj maksadıyla kullanmaktan çekinmez enteresan bir Bâbıâli karakteriydi. Abdülhamid'den aldığı nişanlarla yetinmeyerek, sevdiklerine de nişan verilmesi için aracılık yapmaktan çekinmeyen Baba Tahir, neticede işi sahte nişan ve berat bastırmaya kadar vardırarak kendi ipini çekti ve belâsını buldu. Saray, haddini aşıp ‘kağnı gölgesinde yakan' Baba Tahir'i yakaladığı gibi 15 yıllığına kürek cezasına çarptırıverdi.

Bir ara Heybeliada'da kumarhane açarak işlerini genişletmeye çalışan Tahir, 1908'de çıkan umumi af sayesinde yakayı kurtaracak ancak Türk basın tarihinin en pasaklı sayfalarının başına yerleşmeyi de başaracaktır.

İnsan Baba Tahir'in, önlenemez yükselişini, saray dalkavukluğunda gösterdiği müthiş atılımı ve kötü âkıbetini okuyunca ‘gerçekten hayret ediyor' ve ister istemez bugünlerde altın çağını yaşayan yandaş havuz medyasının büyükbabasıyla tarihin kuytu koridorlarından birinde ansızın burun buruna gelmenin şaşkınlığını yaşıyor.

...

Ne diyorduk? Şunu anlatmaya çalışıyorduk: Tarihi şahsiyetler kendi devri şartları içinde değerlendirilir. Yaptıkları her şey kusursuz ve mübah imiş gibi rol-model alınması ise yanlış olduğu kadar onlara haksızlıktır da. Devr-i Hamîdî geçeli beri ortalama hesap 120 sene geçtiği halde onun saltanat alâmetlerine ve davranışlarına heveslenmek, bir kısım 3M halkımızın hoşuna gitse de tehlikeli bir eğilimdir.

Padişahlık dünyanın en güzel rejimidir arkadaşlar; tabii padişah siz iseniz!

Cengiz Özkan, Hayâlmest ve yeni keşfim!

Meseleyi bilen okuyucular, ‘Oo hocam günaydın; Üsküdar'da sabah oldu' diye gülümseyeceklerdir, olsun. Birkaç aydan beri oğlumun tavsiyesiyle Spotify adında bir müzik platformunu (sitesi mi desem acaba?) kullanıyorum. Mutlaka benzerleri çoktur, onları bilmiyorum fakat Spotify'dan çok memnunum. İnternet yayınının olduğu her yerde istediğim müziği, keyfime göre listeleyerek yüksek kalitede dinleyebiliyorum.

Eskiden müzik meraklısı şahsi arşiv tutmak, plak, albüm, kaset, CD biriktirmek zorundaydı ve bu yolla ancak belirli sayıda esere ulaşmak mümkündü. Şimdi dünyanın bütün müziklerini,

üstelik korsan yayınlara bulaşma riski olmaksızın yüksek ses kalitesiyle cebinizde gezdirebiliyorsunuz. Büyük imkân, büyük konfor.

Aziz hemşehrim Cengiz Özkan'ın ‘Hayâlmest' adlı çiçeği burnunda yeni albümünü işte bu programda dinledim ve istedim ki, sizler de bu güzel haberden hissedar olasınız.

Cengiz Özkan hakkında tarafsız olmam mümkün değil, hemşehrilik gayretini kastetmiyorum; zaten yıllar önce bir yerde tanışmış ve bir daha görüşmemiştik ama yaptığı müziği dikkatle takibe gayret ettim, sevdim. Cengiz Özkan benim için şöyle bir sanatçıdır: ‘Acaba bu türküyü Cengiz söylese nasıl yorumlardı?' Bu ölçüyü önemsiyorum çünkü ortalık yerde ‘ses sanatçısı' diye göründüğü halde “Şu eseri, bu sanatçıdan dinlemek kimbilir ne güzel olurdu?” dedirtmeyi başaramayan çok insan var.

Hayalmest, seçilen eserleriyle tam da müzik zevkime hitab eden bir albüm. Kıdemli fakat pek bilinmeyen eski eserlerden oluşuyor. Bana göre albümün en dikkate değer eseri, vaktiyle Abdullah Papur'un bestelediği ‘Sallana Sallana” isimli türkü. Her mısraya Türkçe başlayıp Kürtçe devam eden bu esere hâkim olan yoğun hüzün, bugünlerin ağır siyasi iklimini ve iki arada bir derede hiç olup giden barış sürecini hatırlattı bana. Kürtçe ibârelerdeki yanlışlıklardan sorumluluk kabul etmemek şartıyla bu güzel türkünün sözleri şöyle:

“Sallana sallana neçe ser ave (gitme suyun başına)

Yıkanmış esvabı raxe ber tave (kaldır güneşin önünden)

Bir öpücük isterem xeyra de u bave (anan baban hatırına)

Yabancı değilem pismame temme (kuzeninim)

Ne dur im ne nezim cirane temme (ne yakın ne uzağım, komşunum senin)”

Geçenlerde bir kanalda tanımadığım biri esaslı bir söz söyledi ve dedi ki; “Müzik dinlemek, insanlara karşısındakileri dinlemeyi öğrettiği için önemlidir”. Esaslı sözdü. Bu bakış açısıyla yeniden dinlendiğinde türküler, eski tadından çok farklı şeyler söyleyebiliyor insana.

Hayâlmest'i bir de böyle dinler misiniz?

Gözün Aydın, kulakların Manisa!

2024 yılına kadar sözleşmeyle bağlı olmasına rağmen cumartesi gecesi itibariyle Samanyolu TV, Samanyolu Haber TV, Mehtap TV, Yumurcak TV ile Türkiye'nin ilk Kürtçe özel televizyonu Dünya TV'nin de aralarında bulunduğu 13 TV ve radyo kanalı, Türksat uydu yönetimi tarafından fişi çekilerek karartıldı.

Hatırlanacağı gibi seçimlerden önce Bugün TV ve Kanaltürk yayınları da kayyum çökertilmek suretiyle ele geçirilmişti.

Bu vesile ile duygu ve düşüncelerimi bir liste halinde tertib ederek kararda emeği, cür'eti ve pozisyonları itibariyle katkıda bulunan çevreleri anmak istedim.

Bu cümleden olmak üzere en başta "İnlerine gireceğiz inlerine" diyerek kararlılığını aylar önce belirten 'Devlet aklı'na...

Olması gerekenle olan arasında, hukuka dayalı kamu nizamı ile parti devleti anlayışı arasında sıkışıp kaldığı anlaşıldığı halde yine de, "Basın özgürlüğü ve entelektüel özgürlük benim için kırmızı çizgidir. Eğer bir entelektüele, köşe yazarına veya gazeteciye herhangi bir saldırı olursa onların savunucusu olurum. Buna garanti veriyorum" diye gürlemesine rağmen elinden bir şey gelmediği için mizah malzemesi haline gelen Başbakan'a…

Konuyla ilgisi yok gibi görünse de, haksızlığa uğrayan insanların hukuk arayışını, "Sulh Ceza Hakimlikleri Anayasa'ya aykırı değildir" kararıyla sakata çıkaran Anayasa Mahkemesi'ne...

Süreç boyunca karartma işlemini gerçekleştiren bürokratlara; onlara ilham, gaz ve şevk telkin eden bilumum muktedirlere ve muktedirlere ve tabii ki kordonla bağlı olarak yaşayabilen havuz medyası çalışanlarına...

Bu önemsiz habere internet sayfalarında bile yer vermekten çekinerek, bir nevi, 'Ben öpüleceklerdendim; ipi çekilecekler işte bu arkadaşlar" tavrıyla meseleye ilgisiz duran Doğan medya üst yöneticilerine, yazarlarına, editörlerine...

Türksat uydularından halen cayır cayır yayın yapmaya devam eden ve herhangi bir yanlışlarında sıranın kendilerine geleceğini çok iyi bilen sair TV ve radyo kanallarına; hasseten çörekotu yağı, çakma bal, akıllı telefon, ütü gerektirmeyen yatak çarşafı, uzayan hortum, mucizevi prostat ilacı gibi dünyevî ürünler yanında Arşı titreten sırlı dualar kitabı, dinleyenlere anî bir metafizik ürperti (hatta endişe) veren ilahi albümleri gibi mânevi ürünler de pazarlayarak ekmeğini taştan çıkaran yayıncı-esnaf kuruluşlara...

Ekran karartma projesini açıkladığında kendinden bir şey sorulmadığı halde, "Katılıyorum, çok insaflı gidiliyor" diyerek lâfa karışan ve olaydan günlerce sonra, "Ağzıma sağlık" diyerek olaydaki istikrarlı çizgisini ve katkısını savunan başörtülü güzel bacımıza...

"Ben zaten hissediyordum abi, bunlar çok olmaya başlamışlardı. Ergenekon ve Balyoz'da orduya kumpas kuranlar da bunlardı; Nedim'le Ahmet'e yaptıklarını unutmadık. Oh olsun alçaklara, sevinmeyen nâmerttir" diyerek uzakgörüşlülüklerini ortaya koyan fikir sahiplerine...

Ve nihayet her şey gözler önünde cereyan etmesine rağmen seyirci kalarak, şimdilik hangi mânâya geldiğini pek kestiremiyor olsa da istikrar uğruna hukuksuzluğa tınmayan bütün çevrelere...

Göstermedikleri duyarlık ve vicdani tutumlarından ötürü şahsım adına gözaydınlığı diliyorum. Kendilerine, gözaydınlığı hediyesi olarak, rengi ve hâtırası asla kaybolmayan ellişer gram manevi kına takdim ediyorum.

Ekranı karartılan kuruluşlarda çalışıp evlerine ekmek götüren ve dün itibariyle işsiz kalan yakın çalışma arkadaşlarıma, ulaştırma görevlisinden genel yayın yönetmenlerine kadar her kardeşime buradan selâm ve sevgiler yolluyor, üzüntülerini paylaşıyorum.

Allahümme sâbîrîn! Kara gün kararıp kalmaz fakat kararmış bir yüz asla ağarmaz.

Bize acımayan tarih utansın!

3M kitlesi, yani Milliyetçi-Müslüman-Muhafazakâr yönde kanaat ve endişe taşıyanlar bugün Türkiye'yi idare ediyorlar.

Dünün şekvâcıları, bugün yürütmeden sorumlu ve tam mânâsıyla hükümran; bu kitle, siyasi hayatta varlık gerekçesini vaktiyle ezilmiş, itelenmiş ve hakkı yenilmiş olmak inancına yaslandırıyor. Sadece iktidara destek verenleri değil, bir kısım CHP'li de dahil bütün sağ partilerin müşterek tabanından söz ediyorum.

Peki bu kanaat yanlış mı veya ne kadarı doğru? Yanlış değil elbette; Tek Parti yönetimi vaktiyle inançlı insanları incitti ve kendi kendine acıma psikolojisine sürükledi. CHP bugünlerde önemli bir iç hesaplaşma içinde; bunu ciddiye almak gerekir zira bugünün CHP'si, Tek Parti yıllarında muhalefet yapma şansı bulsaydı, iki haftaya kalmaz kendini kapatılmış bulurdu. Ne var ki 3M kitlesini kendine acındırma eylemi bu defa Ulusalcı mihraklar tarafından üretiliyor.

3M kitlesi, "Ah ben ne acılar çektim, ne ayrımcılıklara tabi tutuldum" diye kendine acırken artık iktidar olduğunun farkında değil gibi davranıyor. Muhalefette olmanın kendine göre bir lüksü vardır; "Devleti ben yönetsem, haksızlıkları engellerdim" varsayımı bir düşünce konforu telkin edebilir. "Başörtülü bacım" edebiyatı, Allah'a şükür artık kaynağını kaybetti. Ne aptalca bir inatla başörtüsü yasağını savunan kaldı ne de başörtüsünü –haklı olarak- bir temel hak ihlâli kabul ederek mağduriyet üretenler. Mesele kapandı, iyi oldu derken Manisa'da şuuraltından açığa çıkan yeni bir başörtüsü kriziyle yüz yüze geldik. Bizim sözümüze kulak asmıyorlar pek, iktidar destekçilerden birkaç yazar lütfen, yürütmedeki arkadaşlara hatırlatsın; 3M kitlesi 13 senedir iktidarda ve ellerinde 'eli yüzü düzgün bir hukuk devleti'nden başka tekrar be tekrar çalacakları başkaca bir plâk da kalmadı.

Zihnî konfor böyle bir şey: Hâlâ mağduriyet edebiyatı. Yedi düvel bize düşman; Batılı emperyalistler ve onların yerli işbirlikçilerinin hainlikleri, kapitalist, mason çevreleri, faiz lobileri edebiyatı üzerine bol bol milli birlik ve beraberlik sosu...

Hele bahâneye bunaldıkları yerde yeni Osmanlıcılık oynamaya kalkışmalarına bayılıyorum; işin eğlenceli tarafı, hediyelik eşya dükkânındaki ucuz taklit objeleri hatırlatan, sığ bir dille Osmanlıcılık taslıyor olmaları. Bu illüzyon (numara diyecektim, dilim varmadı!) hâlâ iş görüyor çünkü 3M kitlesinin tarih kültürü, sergilenen ürünün ne kadar kolpa, ne kadar çakma olduğunun görülmesine imkân bırakmayacak kadar sığ. Bu kitleyi bu mânâda mahveden, "Biz vaktiyle ne adil ve muhteşem bir devlettik; bizi Haçlı koalisyonu ve sömürgeci emperyal güçler kötületti" edebiyatı etrafında örülen 'Yalan söyleyen tarih utansın' ekolü oldu. Bu tarih yorumunda özeleştiriye asla yer verilmez ve her zafiyet bir dış mihrakla izah edilir. Bu kadar mebzul miktarda ihanete uğramış olmaklığımızın bünyevî bir eksiklikten kaynaklanmış olabileceğine dair tartışmalardan ise kesinlikle uzak durulur. Âdeta bütün bir âlem-i cihan işini gücünü bırakmış bizimle uğraşmakta, bizi içten ve dıştan kötületmek için ne kadar melânet varsa tezgâhlamaktadır!

Siz buna bir de İslâm Tarihi'nin bütün kusur, çapak ve budaklarından arındırılmış romantik versiyonunu ilave ediniz; böyle bir tarihi arkaplan kültürüyle yetişmiş kuşakların elinde, kendine acıyıp durmaktan başka seçenek kalmadığını hayretle görürsünüz.

3M kitlesinin hâlâ sözü geçer kanaat önderlerine önemli iş düşüyor; önce bizzat kendilerinin, ardından da hitab ettikleri kitlenin eli yüzü düzgün, mukayeseli ve dünya görgüsüyle ilişiği koparılmamış bir tarih kültürü ve vizyonu edinmeleri lâzım, âcilen!

Yoksa fotoğrafta gördüğünüz amca gibi olursunuz ey kavmim; söylemiş olayım!

'Çökücü' takımı, n'olcek hâliniz?

'Düşman'ın malına çökmek, zannedildiğinin aksine eski bir Emevî geleneğidir.

Ali Bulaç, nazik bir dille bunu 'Cahiliye âdeti' olarak niteliyor; öyle olsun lakin 'müsadere'nin İslâm tarihi boyunca muktedirlerin sıkça uyguladığı bir devlet maslahatı olduğuna şüphe yoktur. İknâ olmayanlar Hayreddin Hoca'dan daha etraflı bir fetvâ alabilirler.

Cumhurbaşkanı diyor ki: "Bunlar bana ihanet ettiler, yalnız dahi kalsam sonuna kadar bunu sürdüreceğim. Ben sadece milletin hakkını onlardan geri alma mücadelesi veriyorum. Bu mücadeleyi dikkat ederseniz hukuk içinde sürdürüyoruz."

İlk cümledeki 'öcümü komam, alırım' ifadesi sıkıntılıdır zira bu cümlede konu şahsileşiveriyor, öyleyse dâvânın kamu adına değil şahıs adına açılması lâzımdı. Durumu hemen fark ederek 'Milletin hakkı' kavramına geçiliyorsa da 'Yalnız dahi kalsam sonuna kadar sürdüreceğim' cümlesinde mesele çetrefilleşiyor. Bu cümledeki, çökme operasyonlarının meşruluğuna dair şüphe kırıntısı fark edilmeyecek gibi değil: "Yalnız dahi kalsam..." Demek ki öyle bir ihtimâl vardır veya o esnada aklından geçmiş olabilir. Üçüncü cümledeki ironi ise izaha muhtaç. Hukuk böyle bir şeyse, hukuk dışılık nedir diye sorarlar...

İlginç bir konuşmaydı; tarihe geçeceğinden şüphem yok. Operasyonların ardındaki itici gücün kim olduğu hakkında en yetkili ağızdan yapılmış net bir açıklama. Danışman kaleminden çıkmadığı da âşikâr. İnsanın belâgatına güvenip irticâlen konuşması her zaman parlak sonuçlar vermeyebiliyor!

Birkaç gün önce Adana'da bir esnaf, yıkılmak istenen lokantasını savunmak için, necib halkımızın alışıldık refleksiyle bacaya çıkıp iki döner bıçağı (biri galiba kılıç) ve bir pompalı tüfekle mülkünü korumaya kalkıştı. Tipik bir vakaydı. Vaktiyle gecekondu yıkımlarında bu tür 'mülkü koruma' eylemlerinin bütün çeşitlerini görmüştük; içlerinde çocuğunun, karısının boynuna bıçak dayayan, kendini yakmaya kalkışanlar bile çıktı ve bu durum Kemal Sunal filmlerinde bile hayli işlenmiştir.

İş başa düşünce mülkünü korumak için kılıcı çekip dama çıkan halkımız, sıra tüzel kişiliklere ait holdingler, iş yerleri, bankalar ve hele hele basın kuruluşlarına gelince kenara çekilip zevkle seyretmeyi tercih ediyor. 'Bunlar teröre yardım ediyorlar' palavrasına iki kişiden biri bal gibi inandırıldı.

Öyleyse soralım halkımıza: Polisimiz, jandarmamız, askerimiz terörle mücadele tarihinde şimdiye kadar hiç işyerinde kuzu kuzu oturup gündelik işine bakan ve önce müfettişler, ardından kayyım heyeti geldiğinde 'buyrun arkadaşlar' diye hoşâmedi eden bir terör örgütü hatırlıyor mu? Hangi terör örgütünün ticarî sicilde, borsada, ticaret odalarında, meslek kuruluşlarında kaydı görülmüş; hangi terör örgütü binlerce kişiye istihdam sağlayıp karşılığında maliyeye tonla vergi, stopaj ödemiş? Bu nasıl terör örgütüdür ki, aleyhinde bir tane bile eli-yüzü düzgün terör eylemi gösterilemez? Dünya terör tarihinde, en azından Adana'daki vatandaş kadar olsun tepki göstermek yerine kurbanlık koyun gibi üzerine çökülmesini bekleyen bir örgüt var mı? Haydi IŞİD'i PKK'yı, DHKP-C'yi filan boşverelim, hiç hakkını devletin mahkemelerinde hukuk yoluyla arayan bir örgüt kaydedilmiş mi?

'Bunlar bana ihanet ettiler' sözünün ardında, işte bu kadar basit gerçeklerden tedirginlik hisseden bir akıl var. Medyada tek ağızdan 'paralel terör çetesi' edebiyatını tekrarlamakla bitmiyor iş. Önce çökücülerin kendi kendini iknâ etmesi lâzım; yok, birkaç tanıdık hakimden gayrı kendilerini bile ikna edebilmiş değiller.

'Çökü'ye âlet olan bürokrat arkadaşlar, ya birden işler ters gitmeye başlar, imzanızla vücut bulan hukuksuzlukların vahim derecede suç unsuru olduğunu hatırlayacak hukukçular çıkarsa n'ola hâliniz?

Dünyanın en güzel köyü!

Ahmet Kutsi Tecer'in, "Orda bir köy var uzakta/ O köy bizim köyümüzdür/ Gezmesek de tozmasak da/ O köy bizim köyümüzdür" şiirinin kasdettiği mânâyı şimdiki kuşaklar pek bilmez.

Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında yönetici kadro, bir harâbezâr görüntüsündeki Anadolu köylerine aydınların dikkatini çekmek ve kalkınmayı köyden başlatmak maksadıyla idealist bir hedefe yönelmişti. Ne var ki maddi unsurlar bakımından milli sermayemiz bir kalkınma hareketi için pek yetersizdi. Yetersizlikler, evet vardı ama halkçılık programının yoğun idealizmi ile aşılabilirdi. Köy enstitülerini o iyiniyetli çabaların en ciddi projesi olarak değerlendirebiliriz. Bu proje başarılı olmadı ve sebepleri uzundur. Sonuçta Anadolu köyleri, uzaktan uzağa romantizme konu olmakla beraber değişim rüzgârını ancak ellili yıllardan itibaren başlayan köyden şehire göçle yakalayabildi.

Köy idealizminin Cumhuriyet aydınları üzerindeki en anlamlı tepkisi Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun ‘Yaban' romanıdır. 1932'de kaleme alınan bu roman büyük bir hayal kırıklığını aksettirir. Yokluğun kanattığı ruhlar, başkentten köye gelen aydınların idealizmiyle kanatlanacak gibi görünmemiştir yazara. Âdeta şöyle der yazar: ‘Evet orda bir köy var ama, derûnunu ne siz sorun, ne ben söyleyim!'

YEDİ TEKKE GEZERKEN...

Ben köyde doğup büyümedimse de Yakup Kadri'nin tasvir ettiği o köylerden bir kaçını, üstelik 1932 şartlarını hâlâ üzerinde taşıyorken görmek fırsatım oldu. Rahmetli annem ve halamın, henüz dört yaşındayken tutulduğum kekemelik rahatsızlığına şifa olur maksadıyla beni ‘Yedi tekke gezdirme' programı esnasında, aynen 930'lu yıllarda olduğu gibi köhne bir at arabasıyla gittiğimiz merkez köylerinden biriydi bu. Dekor perişandı; düz damlı toprak evlerin arasındaki daracık geçitlerde pis sularda sinekler uçuşuyor, insanlarla hayvanlar neredeyse aynı mekânlarda barınıyordu. Yoksulluk, daha doğrusu başka türlü bir hayatla kıyaslanmadığı için farkedilmeyen bir yoksulluk vardı.

Bizim nesil, gittiği her köyde aynısıyla karşılaştığı bu manzarayı, coğrafyanın ve beşeri dokunun tabii bir sonucu gibi görüp kabullenmişti. Köy mihnet ve yokluk yeriydi ve insanlar orada ancak asgari şartlarda bir hayat standardına rıza göstererek barınabiliyorlardı.

ORDA BİR KÖY VAR UZAKTA: POÇİTEL KÖYÜ!

Yıllar sonra bir Bosna seyahatinde yolumuz Saraybosna'nın güneyindeki Poçitel köyüne düştü. Bosna, artık Türk turistleri için ulaşımı kolay bir yer hale geldiği için görenleriniz çoktur.

Bu köyde beni büyüleyen şey köyün tamamen taştan inşa edilmiş olmasaydı. Kalesi, şirin camisi neyse de, evlerin, çatıların ve sokak döşemelerinin aynı cins taşla biçimlendirildiğini görünce ister istemez zihnimde bir karşılaştırmaya yöneldim. Belli ki Poçitel, taş yataklarına hayli yakın bir köydü ve köyü baştan sona taşla inşa ederek hem kendilerine sağlam ve estetik

bir yerleşim yeri hem de bütün dünyanın ilgisini celbeden bir turistik vaha haline getirenler taş temininde sıkıntıyla karşılaşmamışlardı.

Peki, bizim köylerimiz niçin hep toprak kerpiçten yükseltilip üzerine sekiz on uzun ağaç konularak toprak damla kapatılmıştı ki? Taşsızlıktan olabilir miydi? Bu ihtimâl pek inandırıcı görünmüyor çünkü yöre itibariyle zengin taş yataklarına sahip olan köylerde de taş ev mimarisinden pek eser görünmez hâlâ. Hayat standartlarının biraz yükselmesiyle kerpiçten kurtulan köylümüz, önce briketin, ardından delikli tuğlayla yükselmiş duvarları kaplayan çinko çatıların kolaycılığıyla inşâ olundu.

Taşla ev kurmanın daha büyük dülgerlik hüneri gerektirdiği açıktır fakat kapıtılamaz bir eksiklik değildir bu. Peki zaman unsuru? Zaman, hububat zıraatıyla geçinen Anadolu köylerinde hiç de eksikliği hissedilen bir boyut sayılmaz. Tarla işleri, eski tarım hayatımda en fazla 1-1 buçuk ay kadar sürer.

Peki nedir yoksul Anadolu'nun gariban köylerindeki ilk depremde toprak yığını haline gelen, dayanıksız kerpiç mimarisinin sebebi? Taş mevcut, işçilik pekâlâ temin edilip öğrenilebilir, üstelik taş işçiliği meslek olarak rençberlikten daha çok kazanç getiren bir meslektir. Zaman dersen mebzul...

DİN FARKI, MİMARLIĞI ETKİLEYİBİLİR Mİ?

Halbuki Ege civarında, özellikle Rumlardan kalan köylerde taştan mâmul köy evlerinin ne kadar güzel olduğunu haylidir farketmiş bulunuyoruz. Zenginlerimiz bu köylerden birer ev satın alıp üstelik ilgili kurulların izniyle restorasyon projelerine hayli para ödemeyi göze alıyorlar. Şehir ve kasabalardaki Rum ve Ermeni evleri de bugün varlığıyla övündüğümüz bir tarih ve mimarlık mirasıdır.

Bu evler, civardaki Müslüman köyleri için niçin örneklik teşkil edemedi acaba?

Yüksek sesle düşünelim, istisnalar dışında Türk -Müslüman köyleri niçin eski Hristiyan tebânın köylerine göre daha neş'esiz, daha donuk, daha kolaya ve ucuza getirilmiş ve az özenilmiş ve -nihayet söylemeye mecbur olabiliriz- niçin daha çirkin görünmektedir?

Aradaki din farkını önemsemeyebiliriz; coğrafya aynıdır, mutfağımız aynı, gelenekler üç aşağı-beş yukarı birbirine benzer fakat hanelerimiz niçin bu kadar farklıdır; hatta dışardan bakışla ânında ayırdedilecek kadar farklı...

Yoksulluk! Evet, bu açıklayıcı bir sebep olabilir fakat bir noktada yetersiz kalır. Kerpiçlik toprağa ve işlenebilir taşa erişmenin eşit derecede mümkün (ve elbette bedava) olduğu yerlerde niçin evlerimize özenmek aklımıza gelmemiştir?

Birkaç kağnı yassı taşla evlerin önünü taşla kaplamak pekâlâ mümkün olduğu halde köy içi yollarımız yazın çamurdan ve tozdan geçilmez; evlerin hayat kısmı nisbeten temiz ve bakımlı iken sokaklarımız niçin hep kirli ve perişandır?

Temizlik bahsine gelince Müslümanların ne kadar temizliğe tutkun olduğu efsânesini de yazalım bir kenara bu arada...

Geçenlerde bir internet sitesinde 'Dünyanın en güzel köyleri' adı altında, hani o bol tıklamalı bir albüm gördüm. Rica ederim, siz de böyle bir nazarla bir göz atın o fotoğraflara ve karşılaştırın lütfen. Herbiri fotoşopla yapılmışa benzeyen o güzel köylerin gerektirdiği emek ve maliyetle bizim köylerimize harcadığımız emek ve maliyet arasında bir uçurum var mı?

Bence yok; uçurum başka bir şeyde, başka bir boyutta.

Şimdi biraz da siz düşünün istedim. "İslâm medeniyeti" diye ortalığı birbirine katıyor olmamıza rağmen etrafımızı, sokağımızı, evimizi, bahçemizi güzelleştirmekte niçin başarılı değiliz?

Yüksek kayyımlık akademisi ve millî robot

Öhöö, herkes hazır değil mi Yusuf Bey? "Değerli bir kısım basın arkadaşlarım..." kim yazdı bu metni be, böyle ibâre olur mu? Dikkat edin biraz, şöyle olması gerekiyordu, "Bir kısım basınımızın değerli mensupları".

Tabii gönül isterdi ki değerli-değersiz demeden bütün gazeteciler burada olsunlar fakat istirham ederim, İsviçre'de yaşamıyoruz. Terörü destekleyen bir kısım basına tavrımızı göstereceğiz elbet; nitekim onları sadece dışlamakla yetinmiyor, kanallarını karartıyor, gazetelerine çöküyor, başlarına kayyım koyup işten atıyor ve başarılı bir şekilde bir dilim ekmeğe muhtaç ediyor bizim arkadaşlar eksik olmasınlar! Bize diyorlar ki 'tarafsız değilsiniz!' Yav tarafsızız elbette, işte iktidarımızı destekleyen bütün organlardan arkadaşlar bu salonda hazır bulunuyorlar. Bizim tarafsızlığımız, terörist oldukları muhterem büyüklerimizin direktifleriyle ilan edilen bu bir kısım medyadan sonra başlıyor. Onlara su bile yok; nitekim önce sularını kestik, şimdi de ekmeklerini fakat konu bu değil, konu daha önemli ve sevinçli bi şey...

Arkadaşlar buraya eğitimin önemli meseleleri hakkında sizleri aydınlatmak için davet ettik. Az önce geçen kayyımlık konusu hakkında bakanlığımıza gelen yoğun isteklere topluca cevap vererek asıl meseleye geçeceğim. Deniliyor ki, 'Biz evlatlarımızı icabında iki sene daha okutup kayyım yetiştirmek istiyoruz. Kayyımlık tatlı iş, sorumluluğu yok, maaşı tatlı vs...' Efendim, evet, elbette ki gönül isterdi ki bir Yüksek Kayyımlık Akademisi açarak necib gençliğimizi yetiştirelim. Ne var ki arkadaşlar bunun etüdünü yaptılar ve sonuçta iki haftalık icraattan sonra başına kayyım atanacak dişe değer pek kuruluş kalmadığını gördük. Ha ilerde

ihtiyaç olabilir mi, olur! O zaman, şimdi yaptığımız gibi tabiatı icabı bu gibi görevlere can atan üç-beş güvenilir eleman daima temin edilebilir. Ücret bu kadar yüksek olduktan sonra değil mi efendim?

Asıl konuya geçiyorum. Belki inanmayacaksınız ama yaptırdığım sosyolojik alan araştırmaları sonucunda bakanlığımızın verdiği eğitim hizmetinin gereksiz ve aşırı masraflı olduğu ortaya çıktı. Moskova'da düzenlenen Robotics Expo 2015 fuarındaki bir yenilik, eğitimde devrimci bir dalga, hatta tsunami yaratacak gibi görünüyor. Konu basit, robotlar ders anlatıyor ve ücret olarak robot arkadaşlarımıza sadece şarj hizmeti veriyoruz. Tabii, 18 milyonluk eğitim kitlesi için ne kadar robot lazım, onu araştırıyoruz. Öncelikli hedefimiz dışa bağımlı kalmamak için aynı milli piyade tüfeği, milli uçak, milli otomobil ve milli füze örneklerinde olduğu gibi milli robotlarımızı imâl etmek. Uzman arkadaşlar bunun için 40-50 seneye ihtiyaç olduğunu söylüyor. O yüzden şimdilik aynen Fatih projesindeki tablet devriminde olduğu gibi ortak yapıma gideceğiz ve şöyle olacak: Robot hocaların pabuç lastiklerini burada yan sanayiine yaptıracağımızı müjdelemek isterim. Robot Hoca'daki Türk katkısı peyderpey artacak tabii. İkinci on yılda civataları da Türk Malı olacak. Bütün öğretmen ve hoca takımını kovuyoruz ve müthiş bir tasarruf kalemi ortaya çıkıyor. Rahmetli selefim Emrullah Efendi'nin hülyâsından henüz uzağız ama bakanlığımız on sene sonra filan, birkaç yüz memurun çalıştığı orta halli bir şirket büyüklüğüne kadar küçülecek ve sadece ders programları yükleme ve şarj ünitelerinden ibaret kalacaktır. Tasarruf ettiğimiz eğitim bütçesini ise sarayın emrine tahsis edeceğiz.

Ben bu projeyi Türk milletine verilmiş en büyük armağan olarak görüyor ve nâçiz vücudumu bu projenin önüne yatırıyorum. Üçüncü on yılda robot hocalara hangi dersleri nasıl anlatacaklarını programlayan robot nesline ulaştığımızda, 19. yüzyıl sosyologlarının tarif ettiği ‘Millet' idealine ulaşacağımızı şimdiden görüyor ve şimdiden heyecanla titriyorum.

Robot Hoca projesini önümüzdeki yıl, denek olarak seçilen ve zaten YÖK tarafından kapatılacak terör yatağı bazı vakıf üniversitelerinde uygulayacağımızı da müjdelemek isterim. Nasıl olsa gözden çıkarılmış kurumlardır ve giderayak bari milli eğitime son bir katkı yapsınlar dedikti!..

Hükümet programını açıklıyorum

Yazıma evvela Manisa'da okullarına polis baskını verilen 7 öğretmen kardeşimin ‘Öğretmenler Günü'nü kutlayarak başlamak istiyorum.

Böyle mübârek bir günde gözaltına alınmalarını, hükümetimiz tarafından bilumum öğretmen camiasına yapılmış fevkalâde nazik bir kompliman olarak değerlendiriyorum; eksik olmasınlar! Hatay sınırında düşürdüğümüz Rus uçağı ile ilgili yorum yapmak istemiyorum. Niçin; çünkü bu diplomatik ve askerî bir konudur ve böyle nâzik konular hakkında fikir

yürütmek, ‘devlet geleneğimiz'de yoktur. Büyüklerimiz ne derse odur; zira dış politika ayrıcalıklı bir konu olup, nitekim her iki seçimde de gündeme getirilmemesi isabetli olmuştur. Ha, bazı çevreler diyecektir ki, “Sen dış politikayla ilgilenmez, hele hele bir belâ girdâbına dönüşen Suriye politikasıyla ilgilenmezsen, dış politika da gelir seninle ilgilenir ve bir sabah kendini Rus uçaklarını Hatay hududunda kovalıyorken bulursun!” Bunlar bednam ve talihsiz yorumlardır; hatta terbiyemi bozacak olsam bu gibi homurdanmaları, ‘Ülkenin bölünmez bütünlüğü'ne yapılmış saygısızlık bile sayabilirdim…

Bu arada yeni hükümetimiz açıklandı. Hayırlısı olsun. Türkiye'nin demokratik standartlarını yükseltmeye kararlı başbakanımızın, pek de ne mânâya geldiğini anlayamadığım bir yüz ifadesiyle açıkladığı vekiller listesinden hareketle, üzerime vazife olmadığı halde yeni hükümetin programını, kulağıdelik Ankara gazeteci takımından daha önce davranarak ifşa etmeyi, araştırmacı gazeteciliğimin bir gereği sayıyorum, şudur:

1-Yeni hükümet, kalpler sürûru Cumhurbaşkanı'mıza tam bir sadakatle bağlıdır. Bu kabinede, onun canını sıkacak, alnını kırıştıracak tek bir kişi bile yoktur, olamaz. Bu âhenk o kadar güçlüdür ki başbakan dahil 26 vekil, onun şahsı mânevisinde tecessüm etmiş gibidir. Kısaca o ne derse öyle olacaktır ve bu noktadan sonra ‘Şunu yapacağız, bunu yapacağız' diye program maddesi sıralamaya gerek bile yoktur. Lakin yine de onun hoşgörüsüne mağruren birkaç madde zikredeceğim, zaten çok uzun bir şey de değil…

2-Eski düzen -ki ondan ne anlıyorsanız işte o!- aynen eskisinin tıpkısı olarak devam edecektir. Uygulanan politikalar zaten çok başarılı olduğu için öyle reformdur, meformdur gibi enerji ve kaynak tüketici çabalara girmeyi düşünmemekteyiz.

3-Paralel yapıyla mücadele Türkiye'nin en büyük önceliğidir; 4 yıl boyunca kabinemizin amacı, bu gerçeği bütün dış dünyaya da kabul ettirmek olacaktır ve bu uğurda kırılmadık kapı, karartılmadık ekran, kodese atılmayan muhalif gazeteci, gasb edilmedik terörist şirket bırakmayacağımız tabiidir. Sayın başbakanımız bu süre zarfında yine, yanlış anlamalara yol açtığı görülen “demokrasi bizim gözümüzün bebeğidir, basın hürriyetlerini pek severiz, hukuk devletine can fedâ gibi” meâlindeki sözleri haftalık periyodlarda tekrarlamaya tabiatiyle devam edecek fakat ‘söz' ile ‘anlam' arasındaki semantik ilişki, çoktan beri kayış koparmış olduğundan kesinlikle eyleme dönüşmeyecektir!

4- Dış siyasette, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da hükümet başarılı adımlarına devam edecek ve özellikle bu süreçte aramızda problem çıkarmadığımız komşu ülke kalmamasına itina gösterecektir. Suriye sınırında nasıl Rusya ile iyi komşuluk ilişkileri geliştirmeyi başardıksa, aynı şekilde İran sınırında Çin Halk Cumhuriyeti, Ege sularında AB veya Suudi Arabistan Krallığı, Kıbrıs'ta Şanghay beşlisi ile yeni ve sıcak komşuluk ilişkileri geliştirilmesi öncelikli hedef olacaktır.

5- Denilecek ki, hayat pahalılığı, enflasyon, işsizlik, bütçe açığı vs. gibi ufak tefek ayrıntılardan bahsedilmemiş; mevzu ülkenin 'bölünmez bütünlüğü' olunca bu gibi fasarya maddeler teferruat olduğu için ayrıca bahsine lüzum görmedik.

Haydi iyisin yine ey halkım, buldun çakı gibi hükümeti; işin iş!

Halkıma simültane tercüme

-Bak şimdi, tabaktan bir şeker alıyorum; şeker avcumda. Şimdi avcumu kapatıyorum. Bil bakalım, bunca yılın gazetecisi olacaksın; avucumda ne var?

-Şeker!

-Heh hee... Senin için iki haberim var, biri iyi biri kötü. İyi haber şu; bildin. Kötü haber şöyle; başın belâda! Bunun bir devlet sırrı olduğunu anlaman ve 'Siz neyi takdir edersiniz avcunuzda o vardır; sizden talimat almadıkça bir fikir yürütemem' demen gerekirdi. Suç işledin ve avucumdakini yüksek sesle söyledin. Bunu senin yanına bırakmam ben! Müebbetle yargılanacaksın... hattâ yargılandın bile...

-Bi dakka yahu; niçin devlet sırrı olsun ki, bir; avcunda şeker var işte. İki, avcundaki şekerin devletle ne ilgisi var? İşte bak, aç avcunu; şeker!..

-Çocuğum sen hem cahil, hem inatçısın. Avucumda şeker olabilir fakat ben ona hem yayın yasağı, hem de devlet sırrı niteliği veriyorum. Ayrıca suçunu hem ikrar ettin ve ikinci kere avcumu açtırarak suça devam ettin; buna teammüd derler ve çok fena bişeydir.

-Ama önceden söylemen gerekirdi bu devlet sırrıdır diye...

-Bu küçük bir ayrıntı ve devletin yüksek çıkarları söz konusu olunca, böyle basit mantık numaraları hiçbir işe yaramaz. Sen devleti bilmiyorsun; devlet çok şey bi şeydir!

-Boşversene sen bu ülkede hâkimler var; hangi mahkemeye çıksak saçmaladığın kolayca anlaşılır.

-Keh keh... Sen öyle san; evet bu ülkede hâkimler var, hem ne hâkimler; konuya çok hâkim hâkimler. Devletin âlî menfaatleri deyince sustalı çakı gibi esasduruşa geçen vatansever hukukçular. Sen ne yitirdin ne arıyorsun?

-Olabilir, ben de hakkımı dışarda ararım, sana pabuç bırakmam. Evrensel hukuka giderim...

-Tabii gidersin, hakkın; ne var ki ancak gidersin! Gitmeden önce bizim devlet koğuşlarında kaç yıl beklemen gerektiğini bilmiyorsun tabii. Göle su gelene kadar kurbağanın canı çıkar oğlum.

-Dış dünya, demokrasinin temel ilkeleri, meslek kuruluşları, haber yapma hakkımız...

-Ah canım benim, kulağa ne kadar hoş geliyor değil mi? Dünyadan haberin yok ayol senin. Senin dış dünya dediğin mahallenin en bıçkın kabadayısının fiyakasına az önce jilet atmış biriyle konuşuyorsun şu an.

-Yok yav, nasıl oldu bu?

-Şöyle... Baktım bizim kapının önünde terbiyesiz hareketler yapıyor, sekiz köşe kasketi yıkmış kaşının üstüne, pencerelere bakarak serseri serseri volta atıyor, bıyık buruyor filan...

-Ee, n'aaptın usta?

-N'aapıcaam, önce pencerenin camını açıp bütün terbiyemle, 'Bak oğlum git' dedim. 'Burası salyangoz satılacak yer değil. Sen kiminle dans ediyorsun?' Aa hâlâ polüm yapıyor eleman... Kafamın tası attı, bir hışım çıktım kapıya, yakasını toplayıp budur diye kafayı gömünce tozşeker gibi dağıldı gitti. Ağzı burnu birbirine karıştı. Sonra biraz pişman oldum, dedim arayın şunu bi gönlünü alayım; aslında delikanlı çocuk, takdir ediyorum. Adama bak, telefonuma çıkmıyor yav? Yav kardeşim kimsin sen; bi defa ben sana kafa atarken kim olduğunu biliyor muydum bakalım? Sen mahallede artizlik yaparsan kuraldır, biri çıkar raconu keser annıyo musun? Neyse efendim bu gitmiş sağda-solda ağlıyor, özür dilesinler filan.

-Dileyecek misin?

-Laayyn, biz kimin torunuyuz be? Fatihlerin, Yavuzların, Tarkanların, Karaoğlanların torunu değil miyiz? Yok öyle özür filan. Adam ol canımı ye, o ayrı. Hâlâ şurda burda ötüp duruyor.

-Peki, n'oolacak bu işin encâmı?

-Sen onu boşver, bu işler düzelir zamanla. Şimdi bil bakayım avcumda ne var?

'Kerpiç' deyip geçmemeliymiş…

Geçen hafta yayınladığım, 'Dünyanın en güzel köyü' başlıklı yazı güzel yankılamalara vesile oldu. Yaşadığımız ağır siyasî baskılar altında bu köşeyi okuyan insanların, doğrudan estetik meseleyle ilgili bir soruya kendi ölçülerinde cevap vermeleri beni heyecanlandırdı.

Cevapların mühimce bir kısmı, "Ama bizim köyümüz de hiç fena değil" meâlindeydi. Köylerinin fotoğraflarını gönderenler oldu. Yakın dostlarımdan biri, köyüne özene-bezene yaptırdığı yazlık taş evden detaylar ihtiva eden birkaç sevimli fotoğrafı ulaştırmak nezaketini gösterdi, "Böyle güzel örnekler de var" demeye getiriyordu. Bir okuyucum, "Sorduğunuz suallerin cevabı fukaralıktır; insanlar sefalet seviyesinde hayata tutunmaya çalışırken nasıl güzellik düşünebilirlerdi ki?" şeklinde bir itirazda bulundu. Hepsine teşekkür ederim, zira evimizin, çevremizin, yollarımızın, beldemizin ve şehrimizin güzel tarzda inşâsına dikkat kesilmek iyiye ve hayra işarettir; sağ olsunlar.

Aşağıda, kerpiçten mâmul köy evleri hakkındaki cümlelerimi eleştiren dikkate değer bir eleştiri mektubu bulacaksınız. Zevkle yayınlıyor ve Mimar Mehmet Berksan'a teşekkür ediyorum. Nasipse önümüzdeki hafta eleştiriler hakkındaki fikirlerimi belirtmek istiyorum. /ATA

Sayın Alkan;

“Dünyanın en güzel köyü” başlıklı yazınızı büyük bir keyifle okudum. Müsaadenizle bazı hususlardaki görüşlerimi belirtmek istiyorum:

1- Poçitel ile Orta Anadolu'nun kimsesiz köylerini karşılaştırmak biraz insafsız bir mukayese olmuş. Bu mukayese birkaç açıdan Balkan ırkının şanslı genleriyle donanmış Bosna-Hersek basketbol takımından bir milli oyuncu ile Konya çarşısında yemiş satan hacı amcayı yan yana koyup boylarını ölçmeye benzemiş:

1a- Poçitel önemli bir kavşakta bulunan bir garnizon köyüdür. Stratejik önemi ve konumu dolayısıyla hatırı sayılır bir bütçesi vardır. Bunu köyün tamamına değil, Şemsi Ahmet Paşa Camii'ne kafa tutacak özende yapılmış tek kubbeli camiine bakarak dahi görebiliriz. Dolayısıyla illa bir mukayese yapılacaksa, önemli kavşak noktalarında bulunan, kurulduğu ve geliştiği süre içinde önemli gelire sahip Safranbolu, Eğin gibi noktalar daha doğru rakipler olabilirler belki.

1b- Poçitel'in günümüzde sahip olduğu görüntü turistik ilgi neticesinde biraz fazla restore edilmiş olmasına bağlı olarak; zamanında sahip olduğu görüntünün biraz daha idealize olmuş halidir. Benzer şekilde herhangi bir Anadolu köyü de esaslı bir UNESCO bütçesiyle elden geçse, aslı muhafaza edilmek kaydıyla dahi göze oldukça farklı görünecektir.

1c- Poçitel halkı çok tembel ve fakir olsalardı ve çok isteselerdi bile kerpiç kullanarak evlerini yapamazlardı. Çetin rüzgâr ve bol yağış altında 2 sene sonra yaptıkları binalar toz şeker gibi dağılmaya başlardı.

Poçitel köyü

2- Türk köyleri bulundukları iklim koşulları ve yerel malzeme olanaklarından tamamen bağımsız olarak Anadolu'nun dört bir yanında sadece kerpiçten inşa edilmiş değillerdir. Kerpiç yapılar İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da yoğunlaşırlar. Mesela Ege'nin çoğu Türk köylerinde evler ya taştır ya da en azından taş temel üzerine kerpiç veya almaşık duvarla yapılmışlardır. Karadeniz'de ahşap binalar yaygındır; Doğu Anadolu'da taş binalar genel karakteristiği teşkil ederler. Yani yapı malzemesinin seçiminde rasyonel sebeplerin yattığı,

uzak mesafeden nakliye gerekmeden temin edilen, zanaatı için hazır usta bulunan ve iklim şartlarına dayanıklı malzemelerin kullanıldığı görülür.

3- Kerpicin kendisi iptidai, kaçınılması gereken bir malzeme değildir. Her depremde yıkılan kerpiç binaların kusuru yapı malzemesinin kendisi değil, bu binaların yapımlarındaki teknik kusurlar ve bakımlarındaki ihmallerdir. Bugün Anadolu köylerinde inşa edilen briketten mamul köy evleri günümüz mimarisinin ne denli başarılı temsilcileriyseler, köylerdeki kerpiç yapılar da kerpiç mimarisi adına o denli temsilcilik vasfını haizleridir. Doğru iklim kuşağında yapılan, uygun tatbik edilen kerpiç yapılar, damlarının bakımı doğru yapıldığı, hatıllarında ve çatısında doğru kesitlerde ahşap malzeme kullanıldığı takdirde depremde yıkılmazlar. Her mevsim rutubet ve ısı açısından ideal iç mekan şartlarını sağlarlar. Bugün özellikle Avrupa'da yerel tekniklerle günümüzün tekniklerini bir araya getirerek çok başarılı kerpiç yapılar inşa edilmektedir. Bunların arasında modern mimariye sahip müze binaları dahi vardır.

4- Kerpicin yaygın olarak kullanıldığı ve iklimin de buna müsait olduğu bir coğrafyada taş malzeme mevcut olsa dahi, taş binaların yapılmaması o kadar da akla yatmayacak bir iş değildir. Bir yerde bir yapı malzemesinin mevcut olması, onunla bina yapılabilmesi için tek başına yeterli değildir. Malzeme, bu malzemeyi işleyecek yetişmiş işgücü ve müşteri talebi olmadan kullanılamaz. Anadolu'yu bırakın, 19.yy İstanbul'unda sürekli çıkan ve her seferinde şehrin birkaç büyük mahallesini kül eden yangınların önünü almak için kargir bina yapılmasını emreden fermanlar bile İstanbul gibi paranın da taşın da bol bulunduğu bir ortamda kargir binaların yaygınlaşmasını sağlayamamıştır.

Safranbolu

5- 1999 depreminde İstanbul'da, betonarme binaların bisküvi gibi dağılmasından yola çıkarak betonarme inşaat tekniğinin depreme dayanıklı olmadığı sonucuna ulaşmak ne kadar doğruysa, kerpiç malzemeyi de Anadolu'nun yoksul köy evlerinin günümüzdeki örneklerine bakarak suçlamak o kadar doğrudur. Mesela kerpiç yapıların damları bilindiği üzere toprak olur. Loğ taşı ile sürekli bu toprak sıkıştırılır; bu sırada da her sene üzerine az miktar yeni malzeme eklenir. Ne var ki zamanla çatı bu yükü karşılamayacak duruma gelir. Dolayısıyla belli aralıklarla çatının üstündeki toprağın kaldırılarak yeniden serilmesi, birikmiş yükün atılması gerekir. Günümüzde ise binalar çökene kadar toprak yığılmaya devam edilmektedir. Basit bir gerekliliğin yerine getirilmemesi kerpiç yapıların çökmesindeki en büyük kusurun malzemenin kendisinin değil, bakımını yapmayan insanın ihmali olduğunu göstermektedir.

Kerpiç mimari konusunda esasında 1940'larda İTÜ henüz Yüksek Mühendis Mektebi iken yoğun bir araştırma programı başlamış; uzun yıllar boyunca mimarlık fakültesi öğrencileri Anadolu'nun farklı bölgelerine gönderilerek kerpiç binaların hususiyetleri, yapım teknikleri, o yörede kullanılan kerpiç terkipleri tetkik edilmiştir. Bu araştırmanın temelinde yatan tespit, iklim koşullarının elverişli olduğu Anadolu kırsalında günümüzde dahi köylerde ev yapmak adına en rasyonel, ekonomik, çevreci ve sağlıklı tercihin kerpiç kullanmak olduğudur. Araştırmanın temel amacı da, ustalık–çıraklık zincirinin devamlılığının zarar görmesi ve imkanların da kısıtlılığı sebebiyle, eskiden tatbik edilen doğru yapı detaylarının göz ardı edilmesi neticesinde kerpiç mimarisi ile ilgili kaybolan teknik bilgi ve becerinin mevcut örnekler incelenerek yeniden elde edilmesi ve de günümüzün modern imkanlarıyla bu tekniğin iyileştirilmesidir. Bu konuda 1940'larda yayımlanmış çalışmalar hâlâ sahaflarda bulunabilmektedir. (İki örnek: Garbi Anadolu Mıntıkası (İzmir, Balıkesir, Kütahya) Kerpiç Binaları/Gazanfer Beken/İTÜ Mimarlık Fakültesi/1949 ve Orta Anadolu'da Köy Evlerinin Yapısı/Ruhi Kafesçioğlu/İTÜ Mimarlık Fakültesi/1949)

Bu değerli girişim ne yazık ki Demokrat Parti'nin seçilmesiyle akamete uğramıştır. Zira DP, kalkınma vizyonu kapsamında ilk iş olarak kerpiç yapıları bir utanç vesikası ilan etmiş ve bu yapı türünün ıslahı ve tekamülü için araştırma yapılması teklifini şiddetle reddetmiştir.*

Günümüz Türkiye'sinde medeniyete dair diğer birçok mevzuda da olduğu gibi, kerpiç yapılarda temel problem malzemenin bizatihi kendisi değil, onun liyakatsiz kullanımıdır.

Saygılarımla

Mehmet Berksan/ Mimar

*Kerpiç malzemenin Türkiye'deki serencamı konusundaki bu anlatılanlar, bu konuda Türkiye'nin yetiştirdiği en önemli isim olan Prof. Dr. Ruhi Kafesçioğlu ile 2013'te yaptığım bir görüşmeye dayanmaktadır.

'İki topuğu üzerinde geriye dönenler', mutlu musunuz!

Üzerinize alınmayın; size değil beş ayda fikrini değiştirip "İki topuğu üzerinde gerisin geri dönen" bir topluluğa sesleniyorum ki takriben beş milyon seçmene tekabül ediyor; daha doğrusu 4 milyon 8 yüz küsur bin.

Söz konusu insan olunca rakam teferruattır ve gerektiğinde bu vecizenin tersi de geçerlidir, yani söz konusu rakam ise insan teferruattır da diyebiliriz. Gözlerinizi kısarak dünya tarihine şöyle bir bakarsanız bu paradoksun bal gibi doğru olduğunu görürsünüz.

Tarih felsefesini bırakalım; ağır mevzu, birbirimizi yormayalım; biz beş ayda 360, pardon 180 derece fikir değiştiren bir topluluktan bahsediyoruz ve onlara birkaç sorum olacak...

Siyasi tercihinizi ‘istikrar'dan yana kullandınız. Siyaset sosyolojisi uzmanlarının henüz izah getiremediği bu kitlevi kanaat değişikliğine, ‘Kriz zamanlarında tüketici, spekülasyona girmektense en güvenilir markaya yönelir' diye açıklama getirenler de oldu ve bu açıklamayı doğru kabul ederek sözlerime devam ediyorum.

Şu an itibariyle ‘en güvenilir marka' olarak tescil ettiğiniz siyasi topluluk, desteğinizle yeniden iktidarda. Bu parti devletin yabancısı değil, 13 senedir ülkeyi yönetiyor; bürokraside tartışılmaz bir üstünlük kazanarak kadrolaştı, devletin anayasal kurumlarında bile ‘Parti devleti' görüntüsü veren bir tahkimatı tamamladı. Yani, ‘Daha bir haftalık hükümetiz, bize zaman tanınmalı' diye mazeret üretmesi mümkün değil. Esasen sizin beklentiniz de bütün sektörlerde ve göstergelerde ‘istikrar'ın hemen hissedilmesi ve işlerin iyiye gitmesi idi.

Öyleyse soruyorum: 1 Kasım'dan bu yana Türkiye'nin eskiye göre çok daha iyi yönetildiğini düşünüyor musunuz; daha doğrusu ‘değdi mi?'

“Süre çok az, biraz daha avans ver” diyenler için soruyu tekrarlıyorum: 7 Haziran'dan daha iyi bir durumda mıyız? Avansı uzatabilirim: 10 Haziran ve 30 Mart 2014'e göre hükümetin bugün daha başarılı olduğunu kim söyleyebilir?

Meselâ can güvenliği noktasında kendimizi, yakınlarımızı, sivil toplum kuruluşlarını veya sokaktaki herhangi birimizi daha güvende hissedebiliyor muyuz?

Temel hakların kullanılabilmesinde düne göre daha ilerde bir yerde miyiz?

‘Bunlar âfâki konular hocam daha reel şeylere geçelim' diyor birisi arkalardan; öyle yapalım ve meselâ Türkiye'de hukukun dünya sıralamasında kaçıncı lige düştüğünü filan da es geçelim. Dış ticarette durumumuz iyileşmiş midir? Diplomatik ilişkilerde ve dış politika yönetiminde bir arpa boyu yol aldığımızı kim ileri sürebilecek? Hazine yönetimi, kamu hizmetlerinin finansmanı, para politikaları, işsizliğin azaltılması gibi kalemlere gelelim. Tamam, hukuku, anayasayı, temel hakları, basın hürriyetini filan boşverdik de en azından can güvenliği konusunda beş ay, bir ay öncesine kadar bir iyileşme sağlandığını söyleyebilir misiniz?

Eksiğine, kusuruna rağmen ‘Düzeltse düzeltse yine bunlar düzeltir' ümidiyle ‘istikrar'ı tercih ettiniz, güvenilir markaya yöneldiniz ve tercihinizin bir aylık faturası inanılır gibi değil. Güney sınırımızı koruyalım derken kuzey komşumuza gırtlak gırtlağa geldik. Hapisteki gazeteci sayısında azalma yerine, -sâye-i devletinizde- anlamlı artışlar kaydediliyor. Yirmiye lakın ekran ve radyo susturuldu. Afedersiniz döviz bile, -sanki ortada ne varsa- tırmanmaya başladı.

İstikrar nâmına elimize geçen tek şey, kötü yönetimin kökleşmesi oldu. Mahmurluğu gidersin diye sersemleten kadehten bir tek daha yuvarlamak kötü fikir; çivi çiviyi sökmüyor. Kötü yönetimin mükafatlandırılması işe yaramıyor.

İki topuğu üzerinde güvenilir markaya dönen 5 milyon âkıl yurttaşa sesleniyorum. Bu tablo, güvendiğiniz o markanın değil sizin eserinizdir ve öyle zannediyorum ki günün birinde torunlarınıza, ‘1 Kasım'da topuğu üzerinde dönenlerden biri de bendim' demekten çekineceksiniz.

2015

30 Aralık

‘Dürüst' bir seçim bildirgesi Zaman Gazetesi

28 Aralık

Güle güle Demirtaş Zaman Gazetesi

27 Aralık

Devlet: Ne onunla, ne onsuz! Zaman Gazetesi

26 Aralık

Huzursuz bacak Zaman Gazetesi

23 Aralık

Mavi Marmara acısı Zaman Gazetesi

21 Aralık

Hey sen, başın belâda dostum! Zaman Gazetesi

20 Aralık

Ayakkabı vuruğu Zaman Gazetesi

19 Aralık

Ahanda Kılıçdaroğlu'nu eleştiriyorum Zaman Gazetesi

16 Aralık

Rus uçağı dua gücüyle mi düşürüldü? Zaman Gazetesi

14 Aralık

Alevî miyim neyim? Zaman Gazetesi

13 Aralık

Genetiğimizdeki pâdişahlık özlemi Zaman Gazetesi

12 Aralık

Anladın sen onu Zaman Gazetesi

09 Aralık

Denetlemediklerimizden misiniz? Zaman Gazetesi

07 Aralık

İyi yenildik! Zaman Gazetesi

06 Aralık

Güzellik diye bir meselemiz olsun Zaman Gazetesi

05 Aralık

Ocak, 'kaf'la yazılır Zaman Gazetesi

02 Aralık

Dinamik demokrasi ve 'devlet' sırrı Zaman Gazetesi

Dinamik demokrasi ve 'devlet' sırrı

Avrupa Birliği'ne dahil ülkelerin saygıdeğer basın mensupları. Bugün Türkiye'nin AB süreci için tarihi bir gün.

Özellikle vurgulamak isterim ki, karşınızda yüzde 49,9 oy almış bir partinin başbakanı olarak bulunuyorum. Dün TBMM'deydim, büyük bir gururla söylüyorum, çevremizdeki bütün olaylara rağmen Türkiye'de çok dinamik bir demokrasi, temsil gücü çok yüksek bir parlamento, gelecek dört yıl boyunca ülkeyi yönetecek çok etkin bir hükümet var.

Hükümetimizin etkin olduğundan bahsederken boş konuşmuyorum. 13 yıl boşunca partimiz, bürokrasi üzerinde öyle bir egemenlik kurdu ki, bakanlar kurulu olmasa bile işler etkili bir şekilde yürüyor. Bunu, genç Türk demokrasisinin siyaset bilimi literatürüne yaptığı anlamlı bir katkı olarak armağan ediyoruz. Sistem kısaca şöyle çalışıyor. Az önce belirtmiştim, Parlamento'muzun temsil gücü çok yüksek. İşin sırrı şurada: Meclis'i gereksiz ayrıntılarla yormamak ve önemsiz konularla yıpratmamak. Bunu başardığımızı gönül rahatlığıyla söyleyebilirim. Nitekim Türkiye 2015 yılını neredeyse parlamentosunu hiç yormadan ve çalıştırmadan geçirmeyi başarmıştır. Parlamento dinamizmini koruyunca temsil gücü de haliyle yükseliyor ve enerjimizi 90 dakikaya âdil bir şekilde dağıtabiliyoruz. Sizlere de tavsiye ederim.

Böylelikle demokrasimiz de çok dinamik oluyor hâliyle. Kıpır kıpır, alabildiğine hür ve heyecanlı bir basın hayatı yaşanıyor Türkiye'de. Gazetecilerimizi günün her ânında yüksek adrenalin üreterek çalıştırmayı başarıyoruz. Hukuk düzenimiz muazzam işliyor, özellikle Sulh Ceza Hâkimlikleri uygulamasıyla başlattığımız yeni hukuk paradigması, uluslararası hukuk ve akademik çevrelerinde takdir ve hayranlıkla izleniyor ve pek çok devlet ve bilim adamı yanıma gelip, 'Bunu nasıl başardınız?' diye soruyorlar. Bunu başardık çünkü hukuka çok önem veriyor ve hukuku çok seviyoruz. Sevgiyle başardık arkadaşlar. Bakınız iş dünyamız da olağanüstü bir hareketlilik içinde. İşverenleri enerjik tutabilmek için döviz kurlarını oynak tutuyor, köklü ticarî ilişkiler içinde bulunduğumuz yakın komşularımızla siyasi ve askeri tartışmalara giriyor, gündemin sâkin olduğu zamanlarda ise vergi müfettişleri göndererek müteşebbislerin miskinliğe kapılmasını engelliyoruz. Böylece dinamik bir demokrasimiz olmuş oluyor ve konunun ayrıntılarını bilip uygulamak isteyenler, halkla ilişkiler büromuzdan gerekli broşürleri edinebilirler.

Halkın yüzde 49,9'unun desteğiyle buradayız. Niçin daha fazla değil diye sorulabilir. Daha fazlası da olabilirdi fakat özellikle istemedik zira nazar değebilirdi ve ayrıca demokrasimizi dinamik, hükümetimizi etkin, Parlamento'muzu itibarlı tutmak adına 49,9 mükemmel bir dengedir ve bunu AB üyesi diğer ülkelerin hâlâ uygulamaya koymamış olmasına doğrusu şaşıyorum.

Biz Türkiye'deki 13 yıllık uygulamalarımızda bir başka ilke daha imza attık ve ülkenin yüksek çıkarlarını gözetmek için halkımıza hür iradesiyle hangi partiyi hangi oranda desteklemesi gerektiği yolunda en doğru mesajı ulaştırmayı başardık. Özellikle son seçimde bu uygulamamız üstün randıman verdi. Sistemin sıkıntıya girdiği kritik zamanlarda, özellikle Parlamento içindeki stratejik müttefikimiz durumundaki politik bazı figürlerin devreye girerek hesabı düzeltmeleri son derece değerliydi. Kendilerine huzurlarınızda bir kere daha teşekkür ediyorum. Sistem burada şöyle işliyor. Size ters gibi görünen bir politik odağı stepne gibi yedekte tutup gözeterek kritik zamanlarda, sanki kendiliğindenmiş gibi yardımcı olmalarını sağlıyorsunuz. Bu uygulamanın teknik ayrıntıları şimdilik sizinle paylaşamayacağım için

üzgünüm, çünkü 'devlet sırrı' kapsamındadır ve devlet sırrına bulaşanların başına ne geldiğini herhalde duymuş olmalısınız!

Bu arada 3 milyar Euro için teşekkür ediyorum; aslında ihtiyacımız yoktu ama bir iyi niyet gösterisi olarak reddetmiyor ve kabul ediyorum. Biz bir Avrupa halkıyız ve Avrupalılar arasında böyle ufak meblağların lâfı olmaz.

Mülteciler konusunda ise elimizden geleni, ardımıza koymayacağımız tabiidir.

Ocak, 'kaf'la yazılır

Birkaç gün önce posta kutuma bir e-mektup düştü: Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, Suriyeli Türkmenlere yardım kampanyası açmış.

Öyle muhtevâsı şüpheli olanlardan filan değil; giyim, gıda, ilâç türünden insânî yardım. Yurt çapındaki her ocak, elinden geldiği kadarıyla yardım malzemesi topluyor ve toplanan insani yardım malzemeleri TIR'lar aracılığıyla Hatay üzerinden Halep Türkmenlerine ulaştırılıyor. Ayrıca isteyen 1079'a 'Türkmen' yazmak suretiyle bu güzel kampanyaya 5 TL'lik yardımla katkı sağlayabiliyor.

E-mektubun ekinde yola çıkan TIR'lardan birinin fotoğrafı vardı. Kamyonun ön yüzündeki pankartta eski yazıyla 'Ülkü Ocakları-Türkiye" yazıyor.

Minik, minicik bir detaya gözüm takıldı pankarttaki eski Türkçe ibârede; 'ocak' kelimesi sırayla şu harflerle yazılı: Elif-vav-cim-elif-kef!

Bilenler hemen fark edecek; 'ocak' kelimesinin son harfi 'kaf'tır; aynı bucak, kucak, barak, kurak kelimelerinde olduğu gibi. Eski alfabede iki 'k' sesi var; kaf ve kef. Kef ince 'ke' sesine denk gelir; kemâl derken, kâğıt derken, kese derken, kelâm derken 'kef'i seslendiririz. Ocak kelimesini kef'le yazınca 'ocek' gibi bir şey oluyor.

Minik, minicik bir ayrıntı; üstelik bir insânî yardım konvoyu söz konusu olunca pankarttaki yazılı ifadenin bir kelimesindeki harf hatâsından ötürü kimse kusura bakmaz; kezâ bunu okuyan her Türkmen harf hatasına rağmen kelimenin birkaç bin yıllık 'ocak' olduğunu hemen fark eder, hatta üstünde bile durmaz, zira bu noktada önemli olan gönderenlerin hüsnüniyeti ve gönderilen malzemenin işe yararlılığıdır.

Ülkü Ocaklı gençleri gönülden tebrik ediyorum; insâniyet dersinden 10 numara aldılar velâkin Osmanlıca dersinde karnelerine, 'Aman gençler dikkat; bir daha tekerrür etmesin!' notu iliştirmek zorundayım.

Yıllar önce, fakültenin ilk senesinde kendi kendime eski yazı öğrenmeye kalkışmış ve DTCF'li bir arkadaştan edindiğim rahmetli Muharrem Ergin'in kitabındaki Elifba listesine baka baka evvelâ kendi adımı yazmıştım. Hatırladıkça hâlâ gülerim. Dört harfle yazılan

‘Ahmed' kelimesindeki üç harf isabetsizdi çünkü: Elif-ha-mim-dal olması gerekirken ben, ‘ayn-güzel he-mim-te”yi seçmiştim! Bilen birinin bu harf öbeğine okuyup ‘Ahmed'i telaffuz etmesi imkânsızdı yani.

Ocak'ı kefle yazmak aynı derecede ağır bir kusur sayılmaz. Hoşgörüyle yorumlanırsa dikkat, şu anda yaptığım gibi hata affetmeyen ‘Külyutmaz hoca' tavrıyla bakılırsa bilgi eksikliğidir.

Ülkü Ocakları'yla bir gönül râbıtam var. 7-8 sene mensupları arasında bulundum, hayat hikâyemin bir bölümünde Ocak'ın hissesi ve tesiri var. Dolayısıyla aradan geçen 40 yıl zarfında fikren aynı yerde değilsem bile bu kuruluşun takdire şâyân işleri ister istemez göğsümü kabartır.

Son zamanlarda iktidara bağlı gençlik kuruluşlarında altı çizilesi bir Osmanlı hayranlığı var ki, Ülkücü gençliği bu makûleden ayrı tutuyorum: Osmanlı hayranlığı, kafada börk, bir elde kama, ötekinde pompalı tüfekle tarihî dizi seyretmek derecesinde karikatürize edilmemeli (Mübalağa değil, böyle bir fotoğraf gördüm sosyal medyada!).

Bilvesile ecdâdına hayran veya saygılı bilumum gençliğe tavsiyem, bu sevgiyi emek ve bilgiyle takviye etmelerinin şart olduğudur: Evvelâ ecdadınızın dilini ve tarihini iyi bilmek gerekiyor; bitmedi, sanatını, sosyolojisini, musikisini, bütün renkleriyle inançlarını da... Yine bitmedi, bu bilgi birikimini uzak ve yakın komşuluk ettiğimiz devlet, din ve medeniyetlerin bilgisi ile mukayese kabiliyeti edinmeden olmaz. Karşılaştırmalı tarih, tarih bilgisinin çerçevesi ve mihenk unsurudur. Neresinden baksanız, bir ömrü zar-zor sığacak derecede meşakkatli iş.

Hayranlık, -tabii eğer şart ise- ancak bu kerteden sonra başlamalı. Ben nâçizâne, hayranlık yerine gençlerimize ‘anlamak' kavramını tavsiye ederim.

Güzellik diye bir meselemiz olsun

Her güzelliğe bir sahip iliştirmek, nesebini aramak huyundan vazgeçmemiz lâzım; bazı güzellikler anonimdir veya tek unsura ircâ edilemeyecek derecede fazla miktarda katkıyla ortaya gelmişlerdir.

Güzellikten ne anladığımızı sorgulamamız lazım bu noktada. Süsten, bezemeden, her ayrıntıyı nakışlamaktan, mübalağalı zenginlik gösterilerinden bahsetmiyoruz elbette; ekmek yerine pasta yenilmesini de kasdediyor değiliz fakat yanında katık olsun olmasın, ekmeği dilimleme tarzı bile güzellik anlayışından bir boyut aralamaz mı?

Parayla elde edilebilen güzellikler değil maksat; gücümüzün yettiği, zaten tasarrufumuz altında olan şeylere bir güzellik unsuru ilave etmek, çoğu zaman ayrıca masraf etmeyi bile gerektirmez. Tabaktaki üç dilim haşlanmış patatesin kenarına iki halka soğan, bir parça

kırmızıbiber ve üstüne minik bir maydanoz dalı ilâve etmek, bir ev hanımının az ve iyi seçilmiş eşya ile evini şirinleştirebilmesi gibi bir şeydir bu.

Güzel giyinmeyi ele alalım; şıklığı, giyimde güzelliği markalı, pahalı şeylerde aramak zorunda değiliz. Temiz, ütülü giyinmek, renk âhengine titizlenmek ek masraf gerektirmez; belki bir başka türden gayret ve dikkat gerektirir.

Akrabâdan bir ağabeyimiz vardı meselâ; güzel giyinirdi. Koca şehir çamur deryasına gark olsa, akşam eve geldiğinde pantolon paçasında veya pırıl pırıl boyalı ayakkabısında çamur lekesi görülmez, giyeceklerinin ütüsüne ve temizliğine itina gösterirdi. Evet, şeklî bir unsur fakat kabul ediyorum, ben hiçbir zaman onun kadar 'güzel' giyinmeyi başaramadım.

DİN VE SANAT İLİŞKİLERİ KOLAY ANLAŞILMAYACAK KADAR GİRİFTTİR

'Dünyanın en güzel köyü' yazısının uyandırdığı tepkileri ele almaya devam edelim: Bir okuyucum, herhalde yanlış anlamadan ötürü gücenmiş, "İslam medeniyetinden doğan güzel mimariyi Hıristiyanlığı övmek anlamak, yaklaşmak anlamında nasıl da hemen unuttunuz" diyor ve şöyle mânidar bir dokundurmayla tamamlıyor sözünü: "İslâm kompleks sebebi değildir."

MİMAR SARKİS LOLE VE DAHA NİCELERİNİN KATKISI UNUTULABİLİR Mİ?

Güzellik kavrayışını dine veya içinde doğup öğrendiğimiz medeniyete hasr etmek doğru bir yaklaşım biçimi değil. Güzellik kavrayışı farklı olabilir fakat bu dinlerarası mukayeseye konu teşkil edecek bir unsur değil.

İşte Mardinli bir okuyucumun, Mehmet Uca'nın, hiç üşenmeden tâ New York'tan düşüncelerini paylaştığı değerlendirme mektubu din ve medeniyetle güzellik arasındaki bağlar konusunda önemli tesbitler ihtiva ediyor. İşte mektuptan bir bölüm:

"Ben 40 yıldan daha uzun bir süredir New York'ta yaşıyor ve Osmanlı'nın son 70 yılı ile Cumhuriyet'in ilk dönem tarihini anlamak için sürekli okuyorum. Aslen Mardinliyim. Mardin'in estetiğine en büyük katkıda bulunan (Ve Mardin'i son yılların güzel, ziyaret edilecek şehir haline gelmesini sağlayan) taş binaların büyük kısmının (buna cami minareleri de dahil) mimarı, Mimarbaşı Sarkis Lole idi. Sarkis Lole ailesiyle birlikte 1915'te katledildi...

Biz Müslümanlar, Hıristiyan komşularımızı [Medeni meselelerde] iki adım geriden takip ederdik. Şehrimiz o şekilde medeniyeti sürekli takib eder, yakından yakalardı. İslam Anadolu İslam'ı idi. Hoşgörülü, Mevlânâ'yı Peygamber seviyesinde tutup, saygı ve sevgi duyan bir İslam'dı.

Devletin çok kıskanç bir şekilde dini denetim altına alması, dinin daha az değil, ama daha çok politize olmasına sebep oldu..."

Bu mektup, ilkindeki yanlış anlamayı düzeltiyor aslında.

Doğrusunu söylemek lâzımsa, bu gibi ayrıntılara ilgi duymakla beraber Mimar Sarkis Lole adını hiç duymamıştım. Kısa bir araştırmadan sonra mahcup oldum. Mardin'in geleneksel sivil mimarlığı tarzındaki evler hariç neredeyse şehirdeki belli başlı bütün binalar bu mimarın kaleminden çıkmış. Tam listesini merak edenler internette kolayca bulabilirler.

MARDİN BİR 'ORTAK MİRAS' ESERİDİR

Şimdi sakin kafayla, 'komplekse filan kapılmadan' bu bilginin anlamı üzerine konuşalım biraz.

1- Mardin, birbiriyle nefes kesici güzellikte ahentar taş yapısıyla bir İslâm sanatından kendisine mahsus nefis örnekler gösteren bir şehirdir.

2- Mardin sadece Müslümanların katkısıyla güzelleşen bir şehir değildir ama Müslüman olmayan Mardinliler de şehrin güzelliğine büyük katkı yapmışlardır.

3- İslâm sanatı, dar anlamıyla 'Müslümanların yaptığı sanat'tan ibaret değil. Bu kavramın içinde asırlarca aynı mekânı paylaşmış ve onu zenginleştirmiş başka dine ve etnisiteye mensup insanlar ve onların kültür birikimi de var.

4- Türkmen büyükdedelerimiz Anadolu'ya gelip yerleştiklerinde burada, çoktan beridir ekol haline gelmiş ve asırlar içinde tabii dengelerini bulmuş önemli bir mimarlık mirasıyla karşılaştılar; bu miras hem sivil hem de kamuya ait binalarda çok etkileyici bir tarzda varlığını hissettiriyordu. Dedelerimiz, bizim kadar kompleksli, vesveseli ve (hadi kabul edelim) bizim kadar 'Milliyetçi' olmadıkları için bu önemli kültür ve mimarlık mirasından yararlanmak yoluna gittiler. Sadece Ermeni veya Rum mimar, dülger, sanatkâr, nakkaşların emeğinden yararlanmakla kalmadılar bu önemli mirasa zamanla İslâmi ve Türk katkısı eklemeyi de aklettiler. Bugün varlığıyla övündüğümüz fakat uzak köklerini pek bilemediğimiz 'milli ve mahalli mimarlığımız'ın ardında işte böyle bir kompozisyondan renkler taşıyor.

5- Bu mirası bânisinin veya mimarının, dülgerinin dinine, soyuna bakarak damgalamak yerine binanın güzelliğine dikkat kesilerek değerlendirmek en akıllıca ve insâni yoldur. Mardin'in kendine mahsus, hatta eşsiz mimarisine ille de bir nesep aramak yerine onun güzelliğini farketmek, anlamak, sahiplenmek ve kadrini bilmek yetişir.

ECDÂDIN 'YANAŞMA'SI GİBİ KALIYORUZ SANKİ...

Her güzelliğe bir sahip iliştirmek, nesebini aramak huyundan vazgeçmemiz lâzım; bazı güzellikler anonimdir veya tek unsura ircâ edilemeyecek derecede fazla miktarda katkıyla ortaya gelmişlerdir.

Güzellikte 'milli olan'ın izini sürmek de pek hayırhah bir yol değildir; bilakis 'milletçe' takib edilmesi gereken yol, nesebini pek didiklemeden güzelliğin farkına varabilmek, zihni, gözü, eli, kulağı ve kavrayışı bu meseleye karşı hassaslaştırabilmektir.

Dünyanın en güzel köyü başlıklı bu küçük müzakereyi şimdilik şu ara hükümle noktalamayı teklif ediyorum: Dedelerimiz şüphesiz bizden daha zevkli ve dünya mirasından yararlanmayı içlerine sindirebilmiş adamlardı; lakin biz torunları olarak onların zihnî miraslarını bırakanız anlamayı, doğru dürüst kataloğunu bile yapamadığımız için estetik mevzularda onların 'yanaşması' gibi kalıyoruz biraz.

İyi yenildik!

#Tarih dergisi kapandı.

Türkiye'de dergiler, "Her nefis ölümü tadacaktır" âyetinin hikmetine en yakından örnek gösterilecek varlıklardandır. Edebiyat ve fikir dünyamızda 'hâlâ yaşayan' dergi, 100 küsür yaşında bisiklete binen nineler gibi mûcizevî bir dikkat ve hayreti hak ediyor. Dergi dediğin birkaç kafadar ve üç-beş kuruş sermaye ile kolayca kurulur ve aynı kolaylıkla "tiz" zamanda kayıplara karışır gider. Geriye birkaç dergi kurucusu ve samimi müdavimin özene-bezene biriktirip ciltlettiği ciltler kalırsa, -ki çoğunlukla o dahi zor ele geçer- ne âlâ... O da kârdır.

#Tarih dergisi, NTV Tarih dergisini yayımlayan ekibin eseriydi. Gezi olayları esnasında NTV üst yöneticileri, "Aman çocuklar ne yaptınız" paniğiyle dergiyi iç siyaset sunağına yatırıp kurban ettikten sonra aynı ekip tarafından şövalyece bir jest eşliğinde sarf edilen proleter bir gayretle yayınına başlamıştı. Daha iki yaşını bile dolduramadan 19. sayısında (evet dişleri çıkmıştı, evet yürüyebiliyordu ama henüz çok gençti!) kepenk indirdi. Hayır, bu hüzün verici kapanışta artık umursamaya bile lâyık bulmadığımız kayyım atama, havuza aktarma, ekran karartma, olmadı alenen mülkiyete çökme türünden siyasi baskılarının izi yoktu. "Her şey yeni bir başlangıç için" başlıklı yazısında dergi editörü, dürüstçe itiraf ediyor zaten: "Yayına son verme mecburiyetimizi siyasi otoritenin zihniyet ve baskısına bağlayacak değiliz. Biz hem Gezi sürecinde hem de sonrasında ona buna laf ederek değil sadece yaptığımız iş ve ürünle var olmayı seçtik. Ucuz kahramanlık ve reaksiyon edebiyatı, malum, kaliteyle yan yana duramaz. Dolayısıyla yayına son verişimizin bütün sorumluluğu tamamen bize aittir."

Derginin popüler tarih yayıncılığındaki üslûbunu beğeniyordum. Akademik üslûpla arasına nezih bir mesafe koyarak okuyucuyu 'tarihî mesele'yle kolayca buluşturabilen bir yaklaşımı vardı ve bu tarzı beğenmiştim, çünkü değerliydi ve Milli Eğitim süreçlerinin hunharca dokusunu bozduğu böbürlenmeci ama ezik tarih kavrayışı, işte böyle soğukkanlı, biraz dikbaşlı ve haşarı ama sağlıklı bir takdimle tedavi edilebilirdi.

Kayyımlar tarafından ümüğüne çökülmediğine göre dergiyi soluksuz bırakan şey, kendini çevirip masrafları çıkaracak derecede satış yapamaması oluyor ama bu noktada editörün son centilmenlik jestine fazlaca kapılmamalıyız. Yayın dünyasının âşinâları bilir: Bu gibi yayın organları sadece satış ve aboneyle değil reklâmla ayakta durabilir. Devlet, takdir ettiği dergileri kamu banka ve kuruluşlarından aktardığı cömert reklâmlarla destekler veya en

azından özel sektörden alabileceği reklâmları, “Vermeseniz iyi olur, biz karışmayız sonradan başınıza vergi denetimi filan gibi talihsiz şeyler gelirse sorumlu olmayız' gibi ince komplimanlarla kösteklemek mübtezelliğine düşmez. Tarih dergisinin satış rakamları, yayın kalitesine göre fena değildi ama reklâm kapılarının bu derece baskılandığı bir medya atmosferinde derginin yaşaması, ancak sermayeden fedakârlıkla mümkündü. Ne var ki sermayeden desteğin de bir sonu var ve galiba o noktaya gelindi.

Bu dramatik finalde kendimi kısmen sorumlu tutuyorum. “Bu iyi bir yayın, desteklemeliyiz” diye hafif tertip omuz verdiğim şey göçünce, sanki okuyucular ‘bak bizi yine yanılttın' diye sitem edeceklermiş gibi yeriniyorum, zira bu dergiyle birlikte, “bak arkadaş, Osmanlı tarihi böyle anlaşılmalı; böyle ayrıntılara dikkat edilmeli, gazete okuyucusunun anlayabileceği seviyede mukayeseli tarih kritiği işte böyle yapılır” diyebileceğim bir süreli yayın kalmadı.

Dergi kapandı, ben yenildim ve işin kötüsü okuyucuyu yanlış yönlendiriyormuşum, zarar veriyormuşum gibi nedâmet içindeyim.

“Şimdilik” kaydıyla bu hüzün yaprağını şöyle kapatalım: Ne demişti S. Beckett: “Hep denedin, hep yenildin. Olsun. Yine dene, yine yenil. Daha iyi yenil.”

Denetlemediklerimizden misiniz?

Diyarbakır'ın Kulp kazasına bağlı Karaağaç köyünde, müftülüğe, yani Diyanet'e ait Kur'an kursunda on gün önce yangın çıktı. Aynı odada yatan 12 çocuktan 6'sı öldü.

Yangına gece boyunca açık bırakılan elektrik sobasını besleyen kablonun ısınarak halıyı tutuşturması sebep oldu. Yangından sonra iki Diyanet müfettişinin tespitlerine göre Kur'an kursunun yatılı öğrenci izni yoktu; yani binada gece öğrenci barındırılması kurallara aykırıydı.

Kurs binasında kalorifer teşkilatı vardı ancak yetersiz kalmış olmalı ki çocuklar gece boyunca elektrik sobası yakmak ihtiyacı duymuşlardı.

Elektrik sobasının ayağı olmadığı için çocuklar altına yastık yerleştirmişti. Ayrıca ocak kablosunun yerdeki halının altından geçirildiğine dair haberler de yer aldı basında.

Ve küçük ve ilginç bir ayrıntı daha: Yatılı statü için Diyanet'le yazışmalar yapılmış, kalorifer tesisatı bu çerçevede binaya ilave edilmişti ancak kurs binası, ‘güvenlik' gerekçesiyle yakın dönemlerde denetlenmemişti.

Ülkemizde, özellikle eğitim kurumlarının denetlenmediğini söylemek iftira olur. Özellikle bu yılın yaz aylarından itibaren konusunda uzman ekiplerden oluşan denetim kurulları pek çok okul, dershane, çocuk yuvası gibi eğitim yuvalarında son derece dikkatli teftişler yaptılar. Kılı kırk yaran uzman ekipler merdiven yüksekliği, koridor genişliği ve uzunluğu, akıllı tahta, lavabo, tuvalet, sabun ve havlu, kantin müştemilâtı, elektrik ve yangın yönetmeliklerinde

aranan teknik şartlar da dahil olmak üzere dört başı bayındır incelemeler yaptılar. Teftiş esnasında karşılaşılması muhtemel ‘direniş' eylemlerine karşı denetim ekipleri güçlü silah ve teçhizatla donatılmış güvenlik güçleri tarafından desteklendiler. Devletimiz bu binaları denetlerken hiçbir ‘güvenlik' gerekçesine sığınmadan arslanlar gibi çalıştı. Olağanüstü faydalı bir dikkatin eseriydi bu teftişler.

Ne var ki bu denetimlerin bütün eğitim kurumlarında, aynı dikkat ve standart titizliğiyle yapılıp yapılmadığını bilmiyoruz. Denetlenen eğitim binalarının her nedense ‘belirli' bazı kurumlara ait olduğu ileri sürüldü! Aynı standartların, söz gelişi Milli Eğitim'e bağlı okullarda da uygulandığını bilsek mutluluğumuz katmerlenir, çocuklarımızın sağlıklı şartlarda eğitim gördüklerine kani olurduk. İddialar işlerin pek böyle yürümediği yolunda; yani ‘bazı' binalar, içeride sanki cephanelik veya terör yuvası varmış gibi sıradışı güvenlik tedbirleri eşliğinde denetlenirken, kamuya ait kurumlarda aynı standartlar pek gözetilmemiş.

Keşke şöyle olsaydı; ağır silahlı emniyet timleriyle desteklenen ve başta eğitim olmak üzere vergi, itfaiye, SGK, çevre ve şehircilik, sağlık, imar, hatta tarım il müdürlüklerinin katılmasıyla oluşturulan ve baskın mantığıyla iş gören teftiş ekipleri, Kulp'taki Kur'an kursuna da şöyle bir uğrayıverselerdi; eminim ki plastik kapısı yangında eridiği için çıkışa imkân bırakmayan o koğuştaki eksik ve yanlışları, metre ile ölçmeye filan gerek duymadan hemen fark eder ve bina sorumlularını yaka paça gözaltına alarak bilgisayarlarını kopyalar, ardından ceza üstüne ceza yağdırıp kapısına kilit vururlardı.

Bundan eminim zira burası afedersiniz bir muz cumhuriyeti filan değil. Kapı gibi emsâli var; AA'nın ağustos ortalarında yaptığı habere göre son ikibuçuk ayda özel ekipler 140'tan fazla özel eğitim kurumunu aynen böyle denetledi, 138 kişiye gözaltı uygulandı, 10 kişi tutuklandı. Son rakamları bilmiyorum, belki iki katına bile çıkmıştır...

Ey denetleyici irâde, size soruyorum. Kulp'taki Kur'an kursuna şu fevkalâde teftiş ihtimâmını niçin göstermediniz?

O binada yanan çocuklarımız için ‘ilim yolunda hükmen şehit'tir diyen Sayın Görmez'e katılıyorum fakat aynı makamdan bir küçük fetvâ istirhamım olacak: Görmez hocam, bu denetim faciasına sebep olan şaşı bakışlı, çifte standartlı yönetim gafletinin şeriat-ı garrâ-yı Muhammedî'de hükmü nedir?

Ben bilmesine biliyorum da dilim varmıyor!

Anladın sen onu

Başka birisi değil de, diyelim ki meselâ Bülent Keneş yazmış olsaydı şu satırları; veya bir seneden beri neyle suçlandığından bile haberdar olamayan Hidayet Karaca aynı cümleleri günlük defterine karalamış olsaydı...

Ahmet Altan, Mehmet Baransu veya Can Dündar veya içinde yaşadığımız saçmasapan ruh ve fikir ikliminde ayakta durmaya çalışırken yüreğine tortulanan isyan düğümünü seslendirmek ihtiyacı duyduğu için bir şekilde muhalif diye bilinen her hangi biri, kalabalık bir yerde yüksek sesle şöyle seslenseydi...

-Büyük adam, bir devin sırtına tırmanan cüce. Dev: Halk. Şuursuz, sevimsiz, tehditkâr. Yığın kadındır. Irzını teslim edecek bir zorba arar. Çobansız rahat edemeyen kaz sürüsü…

Başına neler gelirdi?

İfade hürriyetinin anayasal teminat altına alındığı bir memlekette şu satırlardan ötürü, ülkesini herkesten daha ziyade sevdiğini düşünen bir ‘itirafçı' veya daha kibar tabirle ‘ihbarcı' bir yurttaş, en yakınındaki Savcılığa üşenmeden şikâyet dilekçesi döşeyip, “Mezkûr kişi yüce millete ve devlet büyüklerine zımnen kalayı basarak vahim bir suç işlemiştir. Şahsen ve memleketim nâmına dâvâcıyım” şeklinde bir suç duyurusunda filan bulunmazdı. Velev ki vukû buldu; savcı, dilekçeye şöyle bir bakıp sonra buruşturarak çöp sepetine basketledikten sonra, “Yahu çerden çöpten şikâyetlerle yüce adalet mekanizması bu kadar meşgul edilir mi?” diye iç ‘cık cık' çeker, işine bakardı. Velev ki savcı alıngan biri ve konuyu mahkemeye sevketti; hâkim, savcılık yazısını okuduktan sonra, “Yok devenin pabucu; milletçe kayış kopardığımız resmidir” deyip iki satırlık bir “lüzum–ı gayrı muhakeme” yazısıyla işi kapatmaz mıydı?

Fanteziyi uzatmayalım; sağduyunun yalama olduğu bir rejimde yaşıyoruz ve eğer yukarda ismini zikrettiğim gazetecilerden biri ezkazâ böyle bir tweet atsaydı, başına gelmeyen kalmaz, ‘reelpolitik' açıdan tez zamanda kendini sulh cezâ hakimlerinden birinin karşısında ‘derdini anlatamıyorken' bulurdu.

Vaktiyle Sovyet Rusya'da adamın biri, kalabalık bir yerde ‘Alçaklar, şeref düşkünleri vs.' diye bağırmaya başlayınca polis yakalayıp hakime götürmüş. Hakim durumu anlayınca basmış hükmü: “Seni Komünist Parti yöneticilerine hakaretten tutukluyorum” Adamcağız, “Aman efendim” demiş, “Ben kimsenin ismini zikretmedim, nasıl olur?” Hâkim gevrek gevrek gülümsemiş, “Ben senin kimi kasdettiğini bilmez miyim evladım; hepimiz Sovyet vatandaşıyız!” Sadede geliyoruz. Yayınladıklarından ötürü şu anda cezaevinde bulunan fikir erbâbının yazıp çizdiği şeyler, “Yığın kadındır; ırzını teslim edecek zorba arar” vecizesinin meâlinden pek de farklı sayılmaz. Ne var ki, hayalhânesi fazlaca geniş bir yargıç pekâlâ bu vecizeyi, “Halkı alenen tahkir, seçilmişlere hakaret ve demokratik temsil fikrine inançsızlık doğrultusunda, bir terör örgütüne bağlı olmaksızın anayasal düzene karşı fiili kalkışma” gerekçesiyle ithâm edebilir de... İtham farklı, fakat kesinleşmiş yargı kararı daha farklı bir şeydir diye düşünebilirsiniz. İşler öyle yürümüyor bu günlerde; ithamla karar, ironi yapılırcasına birbirine benziyor çoğunlukla!

İmdi daha komik olanı şu: Bu yazıdan ötürü, bu satırların yazarı da “Halkı tahkir ve demokratik temsile inançsızlık” ithamıyla yüzyüze gelebilir. Yazarın bu durumda, “Efendim, vecize bana ait değildir. Şu yazarın bu kitabından iktibas ettim sadece” diye kendini savunması ne eğlenceli olurdu değil mi? Lâkin müsterih olunsun; yazar vecizeyi kimden alıntıladığını asla söylemeyecektir!

Genetiğimizdeki pâdişahlık özlemi

Büyümek demek, biraz da masal sıcaklığından kopuş mânâsına gelir.

Masal sıcaklığı?..

Masal sıcaklığı, sağlam, anlaşılır, basit ve sonu illâ ki güzel biten her filmden, her romandan, her hikâyeden beklediğimiz ve sonunda aldığımız şeydir. Yeşilçam sinemasının siyah-beyaz kordelâlarında yarım asır sonra hâlâ bulabildiğimiz bir eskimeyen lezzettir. Her iyi yazı, her düzgün film, her sağlam hikâye bize eninde sonunda dekoru, şahısları, kahramanları ve dili değişebilen bir masal anlatır. Edebiyat, başından sonuna bu sıcaklık üzerine kuruludur. Sinemâ endüstrisi ise hâkezâ...

PADİŞAHIN ÜÇ KIZI

“Mesarif olmasın” diye 30 mumluk sarı bir ampulün güç-belâ aydınlatabildiği odanın sobaya yakın bir yerinde öbekleşen çocuklar, biraz sonra başlayacak şölenin heyecanıyla bekleşirken, kendini epey naza çeken masalcı anne sözlerine şöyle başlar,

-Bir varmış, bir yokmuş; memleketin birinde bir padişah varmış...

Çocuklar, biraz sonra içine girecekleri âlemin büyüsünü zenginleştirmek, içine iyice gömülebilmek için göğüslerine çektikleri bacaklarını kollarıyla kenetleyip başlarını eğerek, bazen nefes almayı bile unuturcasına pürdikkat kesilirler.

-Padişahın üç kızı varmış. En büyüğün adı...

PADİŞAHLAR NİÇİN ‘KAFADAN' İYİ İNSANLARDIR?

Padişah! Ne kadar âşînâ, ne kadar tanıdık bir kelime. Batı dünyasında kelimenin karşılığı kraldır; bizde padişah. Cumhuriyet'in kurulduğu yıl doğan çocuklar bugün 92 yaşında; üç-dört kuşaktan beridir Cumhuriyet çocuğu olsak da padişah kelimesi zihnimizde devanası, acuze, vezir, keloğlan, peri kızı, fukara çoban, bey kızı gibi hayalhânemizi dolduran isimler olarak hâlâ yaşıyor.

Padişahlar, -kaldırım ağzıyla söyleyecek olursak- ‘kafadan' iyi insanlardır ve reâyanın, yani yönettikleri insanların iyi, sağlıklı, mutlu olmasını isterler. Arada ezkazâ niyeti bozuk bir padişah çıkarsa, onun mutlaka karnından pazarlıklı, kötü niyetli, kıskanç ve cin fikirli bir veziri vardır.

Masal kültüründe kötü padişah olmaz; padişah bizatihi iyilik ve adâlet timsalidir. Kötülük ve fitne ondan değil, yakın çalışma arkadaşlarından, çevresindeki erkânıharb takımından çıkar. Bu fikir, mutlak monarşi kültürümüze, 'Padişah iyi ama etrafındakiler onu yanlış yollara yönlendiriyor' klişesiyle yansımıştır.

Karnından pazarlıklı alçak vezirin, türlü desise ve zehir suikastleriyle günün birinde padişahın yerine geçmek gibi bir emeli olabilir fakat masal kahramanlarından birinin hikâyenin sonunda padişah olması görülmüş, işitilmiş işlerden değildir. Hikâyenin sonunda esas oğlan, yani Keloğlan veya çoban veya reâyadan bir esnafın veya çiftçinin oğlu için mümkün ve muhtemel en büyük dünyevî ve siyasi mertebe padişahın dâmâdı olarak ucundan-kenarından saraya intisâb etmekten (kapılanmak) ibarettir ve mutlu sonun genç kızlar için padişahın gelini olup iyi yürekli, yiğit ve dünyalar yakışıklısı şehzâdeye varmak şeklindeki varyantı da mümkündür.

Saraya gelin veya dâmât gitmek! Dünyevî kariyerlerin en yücesi; mutlu son!

AÇ BULDUM DOYURDUM, ÇIPLAK BULDUM GİYDİRDİM

Masal padişahlarının modern siyaset teorisindeki klasik vasfı 'âdil'dir. Padişah dediğin âdil olur; eninde sonunda haklıyı haksızdan ayırır, kötülere de kırk satırla kırk katır arasında tercihte bulunmak gibi bir ceza verir; haklıları ise evvela kızını veya oğlunu nikâhladıktan sonra kırk gün kırk gece düğün kurup deve yüküyle hazine bağışlayarak mükafatlandırır.

Yoksulu doyurur; reayayı gözetir ve bütün siyasi sorumluluğu da bundan ibarettir. Bu yüzden Sünni fakihler, eğer padişah âdil ise ona itaati farz derecesine şart görürler. Zalimse de pek mühim bir şey fark etmez; bu durumda zalime sabırla tahammül etmek de bir nevi zühd ve takvâ dairesinde sayılır.

Hele hele o padişah reâyanın karnını doyuruyor, sırtını giydiriyorsa..

ALİ BABA'NIN DİGİTAL SAATİ VEYA ALTIN SAYMA MAKİNeSi

Masal edebiyatı deyip geçemeyiz; ninemizin yumuşacık dizi dibinde can kulağıyla dinlediğimiz masallar, toplumsal genetiğimizde saklı siyaset kültürünün en aktif parçası sayılır. O yüzden hiçbir masal,

-Bir varmış bir yokmuş; günün birinde memleketin birinde demokrat bir padişah varmış, cümlesiyle başlamaz. Bir padişahın demokrat, katılımcı, müsamahakâr veya çoğulcu olması, Ali Baba ve Kırk Haramiler'deki Ali Baba karakterinin kamu sektöründe çalışan bir maliye müfettişi olması kadar tatsız ve aykırı bir durumdur. Tarih diliyle 'anakronizm'in ta kendisidir.

Reâya deyip duruyoruz ya; reaya dediğiniz bizim gibi vatandaşlık haklarını kullanmaya pek teşne duran, aklı karışık ve huysuz takımıyla bir tutulmamalıdır. Adaletsizliğe uğramadığı ve

karnı doyduğu müddetçe siyasi otoriteye, yani padişaha sadakatte kusur göstermeyen bir tiptir reâya. Yönetime katılmayı, yanlışlıklardan ötürü hesap sormayı, hele hele sağda solda padişah aleyhinde ileri-geri söylenip muhalefet etmeyi aklından bile geçirmez. Yönetim dünyasına karışmak, reayadan biri için balığın karada yaşamayı arzu etmesi gibi çirkin, mânâsız ve ayıp bir özlemdir. Masallardaki yönetici sınıf, mahalle kahvesi değildir ki her aklına gelen uğrayıp orta şekerli bir kahve ısmarlayabilsin!

HAFIZAMIZIN GENETİK KODLARIYLA KİM OYNUYOR?

Demokratik hukuk devleti bir tercihtir; bu tercihi beğeniyorsanız her şeyden önce, 'Devletim beni adam yerine koysun; fikrime ve haklarıma saygı göstersin. Daha önemlisi devletle benim aramdaki hukuku düzenlerken beni ezip geçmesin, kendini sınırlandırsın ki ben de kişi olarak haklarımı kullanabileyim' diye bir talebiniz var demektir.

Evet, demokratik düzenler özü itibariyle uzlaşma kültürüne öncelik veriyor. Sadece partilerin uzlaşması, öyle her kriz anında 'milli birlik ve beraberlik etrafında kenetlenmesi' biçiminde de değil. Demokratik nizam devletin vatandaşıyla onun haklarını önde tutarak uzlaşması, 'Sivil toplum'a saygı göstermesi, tarafsız ve bağımsız bir hukuk cihazı inşa ederek insanlara kendini güvende hissettirmesi demektir. Elbette koalisyonlar da olur. Koalisyon ille de istikrarsızlık, kaos, kriz demek değildir; aksine farklı siyasi görüşlerin asgari noktalarda bir araya gelmesidir.

Demokratik nizamın müphemliğine rıza göstermektense 'âdil bir padişah' görünce hemen onun gölgesine sığınarak temel haklarından vazgeçmek bir kısmımıza kolay ve câzip görünüyor. O yüzden ilk kriz ânında 'demokratik yük'ten kurtulmayı seçiyor fakat sonuçta padişahının ihsân ve atıfetiyle geçinmeye razı bir reaya uysallığına bürünüyoruz.

Burada iki temel tercih var: Ya demokratik toplum ve eşit vatandaşlık talebi veya herkesin geçim ve güvenlik sorumluluğunu üstlenen bir pâdişahın idaresinde reâya olmak!

Birileri, pâdişahlık devirlerinin sorumsuz rahatlığına yeniden dönmemiz için hafızamızın genetik kodlarıyla oynayıp duruyor.

Ve bir tercih noktasındayız.

Alevî miyim neyim?

İslâmcı arkadaşlar bir aralar, "İnsan hakları mı; İslâm'da kralı var fakat kadrini bilmemişiz; bakınız orada işte" derler, Batı'nın insanlığa hayırhah bir değer ve kavram üretemeyeceğini savunurlardı. Yani bir bakıma biz, çok eskilerde yaşadığımız bir hayâtın güzelliklerini Batı vitrininde görünce ne oldum delisine dönmemeli, küçüklük kompleksine kapılmamalıydık.

İğneyi kendime de batırıyorum: Tersinden de olsa Batılı kavramlara Müslüman elbisesi giydirerek savunduğum olmuştur. Sonunda bu müdafaalar, "İslâm'ın hiçbir beşerî sistemden

eksiği yoktur" mânâsına geliyordu ve elbette bu müdafaa biçimi, İslâm'ı politik bir sistem, formu hâlâ meçhul ise de bir devlet nizamı addetmek tembelliğine dayanıyordu. Zihnî ve amelî bir tembellik. "El Dîn"in içinde ne olduğu ve olması gerektiği hakkında hâlâ ulemâ beyninde ihtilâf var. Sizi yormamak için peşin söyleyim, hâşâ ulemâdan sayılmam fakat naçiz kanaatim, 'Din'in, hazır mobilya ambalajlarından çıkan 'nasıl monte edilir?' kitapçığı olmadığıdır. Din, en geniş mânâsıyla ahlâk, daha doğrusu hüsn-i ahlâktır ve hüsn-i ahlâkın hayata geçirilmesi, yemin ederim ki bir siyasi rejim tasarlamaktan, bir devlet nizamı kurup işletmekten daha ağır bir sorumluluktur.

Bu varsayıma, tarihi tecrübemiz bakımından itirazım var: Doğru olsa eseri görünürdü. İslâm tarihinde kuyruklu yıldız gibi parlayıp geçen birkaç istisnâi ve kısa âdil melik haricinde bu varsayımı ayakta tutacak bir olaylar koleksiyonuna sahip değiliz. Demokrasiyi Müslümanlar icat etmedi ve İslâm tarihinde tam olmasa da buna benzer uygulamalar bulunmuyor. Müslümanların siyasi alışkanlığı monarşiye biat, hükümete itaattir. Hukukun, iktidar gücünden ayrı işlemesi prensibinin ise 'şudur' diyebileceğimiz bir misâli yok. Hukuk daima 'Sultan'ın maiyetinde oldu ve hâlâ öyledir.

Bu varsayımı şu noktada destekler ve sonuna kadar savunurum ama: Muzu kabuğundan soyar gibi, 'Din'i ahlâktan ayırıp bir nevi ibadet disiplini şekline koyarak İslâm'ı iktidara getirme ülküsü yerine ahlâkı hayata taşıma fikrine ağırlık verseydik, şüphesiz insanlığa daha hayırlı ve özlenir bir model sunabilirdik. Minicik kafama ve daracık karîhama göre Allah'ın insanlardan yapmalarını murad ettiği en ağır vazife de budur; bir ütopya. İnsanları naturasına kolay ve munis gelen çözümler yerine 'dar kapı'ya, feragate, bölüşmeye, hakşinaslığa, tek kelimeyle insanı tabiatının fevkine çıkmaya teşvik eden bir ütopya. Siyasetin pratiğinde geniş kapı, becerikli ve cerbezeli birini bulup 'aman fitne çıkmasın' diye ona biat etmektir. Bakmayınız siz Sünnisiyle Şiisiyle Müslümanların Muaviye'ye 'Saltanatı bu adam icat etti' diye saydırıp durmalarına. Muaviye kendinden önce icat edilen bir 'geniş kapı' modelini Müslümanlar üzerine tatbik etti ve 'kolayca' muvaffak oldu. Dar kapıyı Hazreti Ali seçti, omuzladı ve yenildi. Hazreti Ali, kelimenin bütün müştaklarıyla Müslümandı; Muaviye ise kavramın bütün çağrışımlarıyla siyaset adamı!

Biz bugün hâlâ ardından 'Allah vechini keremlendirsin' diye yâd ettiğimiz Hazreti Ali'nin uğradığı mağlubiyetin enkazı altındayız. Dünya tarihine 'budur' diye misal gösterdiğimiz cihangirlerin, meliklerin veya emsâlinin verniği biraz kazınsa altından, devleti maslahat icabı dinden bile aziz tutan bir müstebid, en zorlama yorumla başarılı bir monark çıkar ve kafilenin tamamı Muaviye'nin harmaniyesinden türemişlerdir.

'İdareciler neyse fakat ahali sağlamdı azizim' yorumlarına gelince; diyorum ki 'Hani nerde nerde?' Zulmün en âşikâr, hatta naklen yayınlanan cinsine bile rıza gösteren bir topluluğun yüzünü hangi "demokratik" veya "İslami" erdemlerinden ötürü yıkayacağız?

Rus uçağı dua gücüyle mi düşürüldü?

Birbirine geçmiş gibi görünen iki olayı, basitleştirip ayırmadan olup biteni anlamak zorlaşıyor.

Bunlardan ilki hükümet işleridir. Hükümet, kendi yandaşlarına göre istikrarlı ve başarılı, muhaliflere göre hatalarla dolu bir yönetim gösteriyor. İkinci olay ise 17-25 vakasından sonra hükümetin Hizmet Hareketi'ne yönelik kavga başlatması ve halen süren imha operasyonudur.

Bu iki olay, 'kim haklı, kim haksız' tartışmasına girmeden kolayca birbirinden ayırdedilebilecek niteliktedir. Hükümetin başarı veya başarısızlık karnesi 'Hizmet' faktörü olmaksızın da değerlendirilebilir. Hükümetin Hizmet'e yönelik sürek avını anlamak için de 'Ama bunlar hükümete darbe yaptılar' gerekçesini bir kenara koyup olgulara sükûnet ve tarafsızlıkla yaklaşmalıdır.

Böyle olmuyor; hükümet, başarılarını kendisiyle izah ederken hatalarını düşman kuvvetlere yüklemeyi seçiyor. Düşman kuvvetler listesi uzundur ve duruma göre değişiyor. Dış düşmanlarla başa çıkmak AKP yönetimi için problem değildir ve gerektiğinde İsrail'i, Rusya'yı, İran'ı, faiz lobisini, AB'yi dize getirebilir. Bu mantığa göre AKP'ye boyuna hata yaptıran paralel güçlerdir ve öyle ki, iki seneden beri inlerine girilip, evdeki çoluk-çocuğa kadar taciz edilmesine rağmen paralel kuvvetler hükümete hâlâ hata yaptırabilmekte, yanlış kararlar aldırabilmekte ve etkili olabilmektedir.

Bu saçma varsayıma kamuoyu inandırıldı; önceleri, "Daha neler, yok devenin pabucu" diye kenarda duran Doğan Grubu bile, "Hmm, evet öyleymiş, FETÖ'cülerin işi bu" diyerek, havuz ağzını benimsemeye başladı. Ve ilginçtir, insanlar Doğan Grubu'nu böyle davrandığı için eleştirmiyor, aksine, "Ne yapsınlar, dağ gibi vergi cezaları kapıda beklerken yiğitlik mi göstersinler?" diye mâzur görüyor!

Diyelim ki Hizmet Hareketi, hakikaten iktidarın kılcal damarlarına sızarak başta 17-24 kumpası olmak üzere Uludere rezâletinden Dink cinâyetine, Ergenekon kumpasından çözüm sürecine, TIR ve ÖSYM skandallarına kadar nice fesatlarla AKP iktidarını aldatıp tuzağa düşürdü ve yargılanması gerekiyor. Artık 'Cemaat'in ifsadından kurtulduğuna göre iktidarın yargı işlerini hukuk tekniğine uygun şekilde yerine getirmesi gerekirdi. Oysaki, emniyet ve hukuk bürokrasisi baskı altına alınarak ancak dikta rejimlerinde görülen gaddarâne bir insan avı sürdürülmekte. Öyleyse maksat yargılamak filan değil, bir şekilde baskı altında ve hapiste tutmak ve yıldırmak.

Yandaş bir yazarın hakkında eleştiri yapmanın vatana ihanet saydığı 'o güzelim Suriye politikası'nı vaktiyle hangi paralel ve bittabii alçak diplomatik odağın belirlediğini çok merak ediyorum; bu derece dikine duvara toslayan bir politikayı başkaca kim tasarlayabilirdi ki?

Yakında Rus uçağının paralel desiseyle veya olmadı dua gücüyle vurulduğu yolunda yeni bir açılım bekliyorum; ki eli kulağındadır!

Eğer Hizmet Hareketi, yıllardır sürdürülen insan avına rağmen hâlâ hükümeti baştan çıkarıp ayağını kaydırmayı başarıyorsa ortada cevap bekleyen esaslı bir sual beliriyor: Bu kadar becerikli ve güçlü bir ihanet örgütü, şu meşhur 17-25 döneminde bir hafta içinde nasıl oldu da kâğıttan kaplan gibi tasfiye edilebildi; nasıl oldu da gözünü hırs bürümüş paralel çete, '17-25 Darbesi'ni yaparken kolayca etkisiz hale getirilip tasfiyeye uğradı?

Doğrularını geçtik, paraleller olmaksızın kendi başına şöyle eli-yüzü düzgün bir yanlış siyaset tasarlayamayan bir iktidarımız var, kadri bilinsin.

Ahanda Kılıçdaroğlu'nu eleştiriyorum

Yanlış anlamaya meyilli olanlara açık çek: Mevlânâ'yı anma töreni için siyasetçilerin, devlet adamlarının her sene 17 Aralık'ta yeldire yeldire Konya'ya koşuşturmalarını tuhaf ve mânâsız buluyorum; kezâ her ağustosta aynı takımın Hacı Bektaş-ı Velî törenlerinde isbât-ı vücud etmeleri de abestir.

Mevlevî gitsin elbette, Bektaşî-Alevî elbette gitsin; anma törenidir, isteyen gider velâkin siyasetçiler iliştirilmiş reklam videosu gibi tarikat törenlerinde görünmesinler. Ha, Mevlânâ'ya, Hacı Bektaş'a veya emsâline âşık, merbût, hayran olup da "Gitmezsem içim rahat etmez" diyenler varsa, onlar dahi âlâyişsiz, tantanasız, protokolsüz ve korumasız sessizce bir kenardan seyretsinler. Fors açmak, nutuk çekmek, fotoğraf çektirmek yok ama!

Sayın Kılıçdaroğlu eminim benim gibi düşünüyor fakat kamuoyundan, ve hassaten partideki muhafazakâr cenahtan çekindiği için 'Hem ağlarım, hem giderim' demeye getiren bir tavırla Şeb-i Arus'tan bir gün önce Konya'ya gidiyor, müzeyi, pardon türbeyi geziyor, bir otelde Mevlânâ'nın torunuyla buluşuyor hatta Mevlevî usûlü, karşılıklı el öpülerek musafahada bulunmayı ihmâl etmiyor; hani bir de ertesi gün törene katılmış olsa dört dörtlük olacak ama o noktada frene basılıyor ve 'törenler siyasete âlet ediliyor' demeci verilerek Ankara'ya dönülüyor.

Ne farz, ne vâcib ne de sünnet! Siyâsete alet ediliyorsa –ki ediliyor; o noktada tamamen hemfikirim Sayın Kılıçdaroğlu'yla- gelmezsiniz olur biter lakin hem oraya gidip hem de 'siyasete âlet ediliyor' diye sızlanmak yaman bir çelişki oluyor kanaatimce.

Mevlevî tarikati çok sanatkâr, kibar insanlar yetiştirmiştir, büyük bestekârlar yetiştirmiştir, hattâ Türk saatçiliğinin öncüleri bile bu dergâhın elinden iş gelir, üretken, estet mizaçlı, hoş insanlarıydı. Devlet-Mevlevîlik ilişkilerinin tarihine girmeyim, yer dar ama şu kadarı kâfi; araları hep iyi olmuştur! 1925'te Tekkeler kapatılırken Mevleviliğin karar kapsamına girmesi, sıra dayağından geçirilen yaramazların arasına öğretmen çocuğunun karışması gibi bir

talihsizlik olmuştu ama durum sonradan düzeltildi; türbe müze olarak koruma altına alındı, 1946'dan sonra âyin icrâsına yeniden başladı; 1989'da ise Mevlevîlik Kültür Bakanlığı himâyesine alınarak ‘Bordrolu Dervişler' dönemine geçilirken, nasıl demeli sanat tarafı fazlaca abartılı, gösteriye, daha doğrusu ‘uluslararasılık' teziyle karışık olarak turizme daha meyyâl bir yol tutuldu. Bu yolun zamanımızdaki uzantıları ise maalesef düğünde, dernekte, lokantada, iki karışlık sahnesi olan her mekânda, teyp eşliğinde dönüp duran tennûreli sikkeli gariban delikanlılardır.

Gelelim Cumhurbaşkanı ile Başbakan'ın durumuna; onlar tenkid haricidir ve kendi elleriyle bu hâle getirdikleri memleket işlerinin ağır sorumluluğu omuzlarını göçertiyorken onları ta'n eylemek yakışık almaz. Onlar nasıl isterse öyle davranabilirler ve; bırakınız din işini devlet işlerine karıştırmamak gibi hayli ince ve nâzikâne mahzurları, sırtlarına tennûre geçirip sikke takarak semâ dönseler bile lâfı edilmez. Nasıl olsa yaptıkları her hatâyı ‘hikmet, bulunmaz ni'met' gibi gösteren bir medyaya ve bürokratik güce hükmediyorlar.

Vaktiyle ‘Bordrolu Dervişler' başlıklı yazımda, onca tarikat ve tasavvuf mesleği dururken devletin niçin Mevlevîliğe sıcak yaklaştığını merak etmiştim. Merakım zamanla zail oldu ve yüce devletimizin –bir iki muzır cereyan haricinde- bütün dini grup ve cemaatlere bir baba şefkatiyle yaklaşıp onları himâye ettiğini de gördük. Dinî hayatımız hamdolsun, sünnet sektirmeyen hükümetimizin yakın ve sıcak alâkası altında terlemekle titremek arasında gidip gelmektedir.

Müsterihiz yani. İktidarın din karşısındaki ‘lüzûcî' tutumu istikrarlıdır; olan arada garibim CHP'ye ve Kılıçdaroğlu'na olmuştur.

Ayakkabı vuruğu

Bir kış akşamüstü kapı önünde merhabalaştık. Memleketin eski esnaflarından biri. Yaşıtları çoktan emekliye ayrılıp köşesine çekilirken o hâlâ her sabah çarşıya çıkıp dükkânını açıyor ve belli ki dinlemeye hazır bir ahbab görünce eski defterleri karıştırıp sohbet etmeyi seviyor.

-Bundan elli sene önceydi. Ailenin en küçüğü, kızkardeşime çarşıdan okul için bir papuç almıştım. Hatırlarsın, eskiden yeni ayakkabı alınca illâ ki insanın ayağını vururdu birkaç gün. Birkaç gün sonra kızcağız ayakkabıdan sızlanınca baktık ki topuğun sırtı, aşil tendonunun hemen altında deri açılmış, biraz da kanamış.

Ayakkabıcıya kalıba verdik, düzeldi. Birkaç gün sonra da yara kapandı ve biz mesele orada kapandı zannettik.

Meğer ondan sonra başlayacakmış sıkıntılar. Aradan iki sene filan geçti. Kızcağızın ayak bileğiyle dizi arasındaki, -baldır mı diyorsunuz?- derinin gözeneklerinden sarı renkli bir ter sızmaya başladı. Siliniyor, tekrar akıntı başlıyor. İçten içe de ağrımakta. Bir-iki derken

doktora götürdük. Doktor baktı, film çekti, dedi ki, "Bu ayakta iç kanama olmuş ve iltihaplanmış; vaktiyle bir yara varmış demek ki. İltihap içeri doğru yürümüş ama yara kapandığı için fark edilmemiş. Şimdi de kemiğe sirayet ediyor."

-Aman bir çare!

Çaresi yokmuş; doktor, kesilecek diyor fakat yine de başkalarına gösterin. Neticede bu bir kız çocuğu, bacağın birini kestirmek kolay karar değil.

Sorduk soruşturduk, dediler ki, Isparta'da memleketin en büyük kemik hastanesi varmış; oradaki uzman doktorlar bu gibi hastalıkların en iyi tabibleri. Bir de onlar görsün, ezbere hareket etmeyin...

Peki dedik, düştük yollara. Isparta bir uzun yol. Uzatmayalım, doktordan muayenehanesinde hususi randevu aldık. Doktor vaziyete baktı, filmleri inceledi, dedi ki, "Öyle az buz değil, ok yaydan çıkmış; yapılacak tek şey var, iltihabın yayılmasını engellemek için hemen kesmemiz lazım, hatta diz kapağından da yukardan almak lazım. Durum fenâ!"

Siz olsanız ne yaparsınız; 10-12 yaşında el kadar sabî. Bindik otobüse, döndük memlekete... Bir de büyüklerin onayını almak lâzım; kolay karar değil.

Esnafım, gencim. Ara sıra şehrin tabibler birliğine uğrar, vakit geçirirdim. İşte o sıkıntılı günlerden birinde gençten bir doktorla tanıştım. Ortopedi uzmanı imiş. Hâliyle kardeşimin meselesinden bahsedince, 'Yarın bir ara getir, bir de ben bakayım' dedi. İçimde hiç ümid yok, onca uzmanın 'kesilir' dediği bacağı, çiçeği burnunda genç bir doktor mu kurtaracak; velâkin denemekle ne kaybederiz diye ertesi gün kardeşimi alıp götürdüm hastaneye.

- O dedi, siz mi geldiniz? Götürüp bir film çektirin dışardan, filmi de bana getir. Kardeşini de eve götür.
- Muayene etmeyecek misin doktor, en azından dışardan olsun hastanın durumuna bakmayacak mısın?
- Yok yok, şimdi gerekmez dedi; sen dediğimi yap.

O zamanlar sigorta hastanesinde röntgen servisi yok. Dışarda röntgen çeken bir doktor var. Şehrin bütün hastaları oraya gidip film çektiriyor. Gittik, parasını verdik. Filmi aldım, kardeşimi eve bırakıp filmi doktora yetiştirdim.

Şöyle bir baktı pencereye doğru tutup. Hmm dedikten sonra ekledi. "Sen bir ay sonra bir film daha çektir getir bana."

Bir şey söyleyemedim ama adama kızdım içimden. Yahu insan bir iğne, ilaç, serum bilmem ne verir de öyle çektirir filmi. Feda olsun, kıymeti yok, kazanıyorum fakat film çektirmek de az para değil o günlerde. İnancım sarsıldı, bir şey demedim. Peki doktor deyip çıktım dışarı.

Bir ay geçti, aynı işlem. Filme baktı, bir ay sonra bir film daha çektir getir diyor. Yine kızdım içimden, yine bir şey söylemedim.

İnanır mısın, bu sıkıntılı getir-götür işleri dört-beş ay sürdü zannediyorum. Bu esnada hastanın yüzünü gördüğü yok doktorun. Filmi getirince ışığa tutup bakıyor, o kadar...

Son seferinde filmi zarfıyla götürdüm. Yine ışığa tutup baktı,

- Hemen dedi, dakika sektirmeden kızcağızı alıp getiriyorsun buraya; ameliyathaneye talimat veriyorum. Bir saat içinde ameliyata alıyoruz!

Sevineyim mi, şaşırayım mı bilemedim. İçimde tatlı bir ümit eve koşturdum. O günlerde taksi kıt, araç bolluğu yok öyle. Bir taksi tutup kardeşimi hastaneye yetiştirdik.

Doktora dedim ki ameliyata girerken, iznin olursa ben de ameliyatı seyretmek istiyorum.

Tuhaf tuhaf baktı, 'Âdet değildir ama olur' dedi. Köşende oturacak, ağzını bile açmayacaksın. Dayanamaz, ses çıkarırsan attırırım dışarıya, tamam mı?'

Tamam dedim, ameliyathaneye girdik, uzakça bir yere oturttular beni.

Doktor evvelâ bismillah bilek hizasından diz kapağına kadar bir neşter çekti. Eti de tıpkı kasaplarda gördüğümüz gibi iki yana doğru sıyırıp kemiği görünür hale getirdi. Kemik sanki olmuş bir sünger! Delik deşik vaziyette. Evvela bilmediğim bir sıvı ile yıkayıp temizledi, ardından eğeye benzeyen bir ameliyat aletiyle başladı kemiğin yüzünü eğelemeye...

- Bu arada dedim, sendeki cesarete de maşallah, ben olsam bakmaya bile cesaret edemezdim.
- Biraz meraktan, biraz da böyle şeylere karşı cesaretli oluşumdan herhalde dedi ve anlatmaya devam etti,
- Kemiği güzelce temizledikten sonra tıpkı yorgan yüzü diker gibi iğne iplikle baldırın etini dikti. Yarayı sardı, kızı dışarı çıkardılar. Çıkışta karşılaştık,
- Bir hafta yatacak dedi. İki hafta sonra isterse çıkıp bahçede top bile oynayabilir!
- Peki dedim, niçin onca gün bekleyip bekleyip de bugün alelacele ameliyata aldın?

'Ee, her işin bir püf noktası var' der gibi gülümsedi, dedi ki, "Filmlerden durumu takib ediyordum. İyiye gidişi görünce vaktini beklemeye başladım. O vakit bugündü, haydi geçmiş olsun!

Aradan on gün geçmedi, küçük bacım ayağa kalktı; sanki yeni doğmuş gibi sevindik. Babam iyi kazanıyordu o zamanlar. Doktora gidip hayli kalın bir para destesi koymuş önüne, "Sen benim kızımı kurtardın; ellerin dert görmesin. Ne kadar istersen al bu desteden, helâl ü hoş

olsun' demiş. Bizim doktor, 'almasam da olur ama gönlün yerine gelsin' deyip desteden bugünün parasıyla yüz lira civarında bir para alıp gerisini bırakmış...

- Bacım şimdi iki torun sahibi dedi, evlendi, çoluğa çocuğa karıştı. O doktor birkaç yıl sonra ayrıldı buralardan, güneye bir yerlere gitmiş.

...

Bana anlattığı hikâye gerçek olabilir mi diye şüphelenmedim değil hani. Eve gidince – doktorun ismini vermişti- kısa bir internet taraması yaptım. Evet öyle bir doktor vardı ve güneyin meşhur turistik merkezlerinden birinde bulunduğuna dair haberler okudum.

Hey sen, başın belâda dostum!

Eğer şu anda, herhangi bir mecrâda bu yazıyı okuyorsanız risk altındasınız demektir. Ne riski diyeceksiniz? Yazının sonunda görürsünüz ne riski olduğunu...

Bir zamanlar, "Ekşi yemedim ki ağzım kamaşsın" diye bir söz vardı ki siz bunu "Ancak suç işlersem başım ağrır" diye anlayabilirsiniz. Hukukun en basit kuralıdır; evvelâ suç ve cezası belirlenir; ardından bu norma uyan vakalar takib edilir. Kötü haber: Bu kural artık yok ve şimdi işler şöyle yürüyor. Gıcık olduğunuz, sinirlendiğiniz birini mimliyorsunuz, sonra kişinin hâline ve geçmişine hiç uymayan bir suçla itham ederek alıyorsunuz içeri. Diyelim ki, 'Uzay boşluğuna izmarit atmak'tan! Tutukladığınız adam gülüyor, "Ne uzayı, ne izmariti kardeşim; ben hayatımda tek dal cigara içmiş bile değilim!" Sizin kendinizden emin oluşunuz, sizi tutuklayanları ilgilendirmez zira büyük ihtimâlle sıralı nöbetçi hakim tutukluğunuzun devamına karar verecektir. Siz yine moraliniz gayet yerinde 'Yanlış hesap Bağdat'tan döner, aleyhimde bir delil bile yok; ne saçmalıyorsunuz' diyerek gönlünüzü ferah tutuyorsunuz ama siz daha gözaltına alınırken, "Şerefsizler hem devletten izinsiz uzay uçuşuna katılmış hem de sigara kesmüklerini uzay boşluğuna atmışlar. Bunlar organize çete. İnsanlık düşmanları-gezegen hainleri" diye yayınlar başlamıştır bile. N'aaber?

Kabul edin artık. Hayatınızı karartmaya kararlı bazı politikacılar ve kamu görevlilerinin kötü niyeti karşısında çırılçıplaksınız. Güvenceniz yok ve durum kısaca şöyle:

Herhangi bir TC vatandaşı, herhangi bir anda, herhangi bir suçlama ile itham edilip gözaltına alınabilir, tutuklanabilir ve tutukluluğu esnasında tam olarak neyle suçlandığını bile bilmeden aylarca hapis yatabilir. Millî piyango! Herkese çıkabilir, üstelik bilet almanız da gerekmez. TC numarası ve iskemleye oturunca ayaklarınız yere değecek kadar reşid olmanız kâfi. Sizi potansiyel veya fiilen terörist olmaktan kurtaracak mantıki gerekçe işe yaramaz.

İşin berbat tarafı, başınız sıkıntıya girdiğinde yakınlarınızın, "Gidişatı iyi değildi zaten, ben söylemiştim, neyine gerek senin gümüşlü zurna" diyerek hukuksuzluğu zihninde

normalleştirmesidir. Sizi tanımayanlar için zaten problem yoktur ve onlar şöyle düşünürler, “Vardır devletin bir bildiği, adamı boşu boşuna tutuklarlar mı hiç?”

Türkiye'nin şen yurttaşları, kabul etmelisiniz ki iktidar, şu monoton ve tatsız hayatınıza bedavadan müthiş bir fantazya keyfi, bir renklilik katmış bulunuyor. Siyasi suçtan vatan haini ilan edilebilme endişesi, bütün yurttaşlarımız arasında ‘âdil' bir şekilde üleştirildi. Hukuk nosyonunu filan boş veriniz, mektep-medrese görmemiş ümmî teyzelerde bile mevcut bulunan ‘Hakkaniyet' duygusu gibi bir erdeme yabancılaşarak Türkiye'nin olağanüstü bir Walt Disney platosu haline gelmesine büyük katkıda bulundunuz. Çorbada payınız büyük. Günün birinde siz de saçma-sapan bir gerekçeyle, diyelim ki yavrusuyla dilenen Suriyeli genç kadınlara sadaka vermek, komşu ziyaretine gidip havadan-sudan lâflamak, semt pazarından haftalık alışveriş etmek veya daha fenası bu yazıyı okumak gibi bir eylemden dolayı sigâya çekilebileceksiniz.

Başta söylemiştim, risk altındasınız; beyefendinin canını sıkan herkes risk altında. Kurtuluş yok, John S. Mill'in dediği gibi ‘kutsal su' bir bir baştan bütün başlara dağıtıldı ve artık kutsallığı filan kalmadı. İyi haber: En azından hayatlarımızın karartılabilme riskini eşit olarak bölüşme noktasında demokratik bir toplum olmayı başarabildik. Eh, bu da bir şeydir!

Mavi Marmara acısı

Aşağıdaki okuyacağınız cümleler, 9 Haziran 2010 tarihinde bu sütunda yayımlandı. Başlığı şöyleydi, “Aması-maması var bu işin”; 10 gün önce 31 Mayıs'ta İsrail'in Mavi Marmara gemisini basıp 9 aktivisti şehid etmesi üzerine kaleme alınmıştı.

Ateşteki kestâneydi. Belki o yüzden İslâmi kesimde büyük tepkiyle karşılandı; sinkaflısından başlayarak İsrail uşaklığına kadar uzanan ve ebediyyen cehennemde kalmamı dileyen mektuplar almıştım o zaman. İşte o satırlar:

‘Ama'lı cümle kurmayın diyorlar. “Söze ama'yla başlarsanız, sizi dinlemeyiz; iyiniyetinizden şüphe duyarız; cümleye ama'yla başlamak resmen ve alenen İsrail yandaşlığı mânâsına gelir” demeye getiriyorlar.

Kendi nâmıma “Haydi oradan” diyorum bu kanaat terörüne (...) Ama'yla cümle kurmak, tahlilin, terkibin, anlama ve yorum gayretinin kaçınılmaz vecibesidir; gaye ile araç arasındaki ilişkiyi sorgulamaktır. Ayrıntılar ‘ama'lı cümlelerle görünür hale gelir; anlam ayrıntılardadır. Din ayrıntıdır, medeniyet ayrıntı. “Bu işin aması-maması yok” diye dayatmak, düşünmeksizin itaate davettir; üzüm yemekle bağcıyı dövmek arasında tefrike girmemektir.

Mavi Marmara gemisinin yolcularına büyük saygı, hattâ hayranlık duyuyorum, niyetlerini alkışlıyorum; “Sen de gel” deseler, büyük ihtimâl o cesareti gösteremezdim ama seçtikleri hareket tarzını beğenmedim. Amaçla araç arasındaki o vahim uçurumun hamâsetle, dinî

coşkuyla, celâdetle doldurulması maksadı zedeler; zedeledi, olmadı; güzel bir hedef, araç seçmekteki itinasızlık yüzünden akîm kaldı.

İyi bir maksada, tartışılır araçlarla vâsıl olmanın mânâsı yoktur. Maksat da salih olmalı, vâsıtalar da. Ama'larla, fakatlarla, lâkinlerle, ne var ki'lerle, bir başka açıdanlarla, binaenaleyhlerle, ancaklarla tiftik tiftik sorgulanması gereken bir süreç yaşadık, yaşıyoruz; bu süreç bir derneği, bir vakfı, bir hükmi şahsiyeti ilzam etmekle yetinmiyor; hepimizi ilgilendiriyor.

İşte hükümet: İsrail'den hazetmiyor ama diplomatik ilişkiyi dondurmayı, ikili bütün anlaşmaları iptal etmeyi düşünmüyor. Dünyanın hiçbir yerinde “düz” siyaset yürütülmüyor; siyasetin de amaları, fakatları, ihtirâzî kayıtları var. Herkes Gazze kuşatması altında zulüm gören, acı çeken insanlara yardımda hemfikir ama mâsum ve insanî bir yardım eylemi neticesinde 9 kişinin katledilmesini doğru bulmuyor.

Hepimiz, olaydan sonra hükümetin, gemiye yapılan saldırı sonrasında takındığı aktif tutumu, diplomatik inisiyatifi alkışlıyoruz ama sürecin tâ başından itibaren hükümetin kontrolü altında olup olmadığı konusunda sualler sormak, endişelenmek hakkımızı da ertelemiyoruz.

Hükümetin İslâmi hassasiyetini alkışlıyor ve paylaşıyorum ama iç ve dış siyasette İslâmi duyarlığın, Hamas tarzı ve hamâsî muhtevada eylem ve metodlara dönüşebilme ihtimâlinden de tedirginlik duyuyorum.

Buna mukabil, “Bu konuda amayla başlayan cümle kurarsan bittin!” diye bir kanaat diktası oluşturmaya çalışanların, işin sonunda Türk dış siyasetini “Küresel intifada” noktasına getirip bağlamalarından tedirginim. Son aylarda olumlu bir vizyon kazanan dış siyasetimiz, intifada anaforuna atılmamalı diye düşünüyorum.

Kaldı ki hükümetin bu krizi iç siyasette de kullanmaya başlamasından da büyük endişe duyuyorum. Dini ve milli sembollere, dini, milli ve ideolojik belagat unsurlarına başvurarak siyaset yürütülmesinden hoşlanmıyorum (...) Evet, insânî ve ulvî bir gaye için yola çıkanların neticede yaptıkları işi tabu haline getirip kanaat terörü, yılgınlık rüzgârı estirmesine kendi adıma karşı çıkıyorum.

Aradan geçen 5 yıldan sonra hükümetin aynı noktaya gelmesinden sadece acı duyuyorum.

Huzursuz bacak

Huzursuz bacak diye bir sendrom duymuş muydunuz? Belirtileri şöyleymiş:

Uyku veya istirahat esnasında bacaklarda hissedilen rahatsızlık, huzursuzluk, hareket ettirme ihtiyacı, uyuşma, karıncalanma bazen de tam olarak tanımlanamayan bir his. Özellikle geceleri harekete geçermiş ve insanlar, “Bacaklarım kıpraşıyor, gıdıklanıyor, yanıyor, karıncalar geziyor” cümleleriyle yaşadığı sıkıntıyı anlatmaya çalışırlarmış.

Yöneticilerimiz ‘Huzursuz bacak'ı soğuk algınlığı derecesinde önemsizleştiren daha vahim bir huzursuzlukla mustarip. Adı yönetici, neticede yönetiyor ama buna yönetmek denilirse tabii. Avda, tüfeği tutukluk yapan avcının, neticede arslan tarafından yenildiğini söyleyince, ‘Ama nasıl oluyor da yaşıyorsun?' sualine, “Sen buna yaşamak mı diyorsun kardeşim” cevabı vermesini hatırlatan bir derin tatsızlık hissi. Yönetiyorsunuz bir şekilde ama tatsız! Alın meselâ, Giresun dolaylarından fıkra antolojilerine girmeye aday bir vaka. Jandarma, aşırı yüklü kamyonu çevirince belediye başkanı müdahale ediyor, “Paralel devlete çalışıyorsun, MİT TIR'larına da aynı şeyi yaptınız, zaten adınız rüşvetçiye çıkmış vesaire...” Hani reis beyde biraz hayâl gücü olsa, “Biz dereden yüklediğimiz çakılları Bayırbucak Türkmenleri'ne götürüyorduk. Devlet maslahatıdır” diyerek olaya diplomatik derinlik kazandırması bile mümkün ama ah o huzursuzluk!

Siz buna yönetmek mi diyorsunuz? Sûretâ her şey kolay gibi. Âcil bir vaziyette kötü pozisyonda yakalanınca, yakalayanları tutuklayıp evlerini basarak veya itham sahiplerini bile ikna etmeyen çakma iddialarla suçlu çıkarmaya çalışarak nereye kadar gidilebilir ki? Bürokrasi, üniformasızından üniformalısına kadar irâdenize âmâde. Aklınızdan geçen en olmaz cümleleri bile kanun metnine dönüştürecek derecede yasama erki avuçlarınızda. Hukuk camiasına, istediğiniz hakim ve savcıyı tutuklatacak raddede korku salmış, adamlara bir sürü başağrıtıcı intikam operasyonları yaptırıp basın üzerinden açık talimatlar yağdırmışsınız. Kamu hazinesi emrinizde; ne kadar örtülü ödenek isterseniz vızır vızır geçiyor. Yakında bilumum devlet memurlarını ‘çürük-yarayışlı' diye haddeden geçirecek kanun teklifi de cebinizde ve üstelik ‘Bir ok attım kebap oldu' saçmalığını bile canla başla, mazur göstermeye hazır kalabalık bir medya gücünüz de mevcut.

Yine de huzursuzlanıyor bacak. Halk tâbiriyle bir türlü ‘içine sinmiyor'; ‘tamam, bugün bize hesap soracak kuvvet kalmadı, at da bizim meydan da fakat günün birinde bu saçmalıkların hesabı sorulursa biz ne cevap veririz' vehmi içten içe kemiriyor bünyeyi.

Bu kadar çok, bu kadar uzun, bu kadar sık ve bu kadar uçuk konuşmaların sebebi de bu. Karşı sesleri sindirince beliren sessizlik de huzursuz ediyor; bir insanın söylediği şeyleri yine kendi sesi ve kelimeleriyle unutturmaya, bastırmaya çalışmasında ‘dramatik' diye nitelenebilecek bir hüzün var: ‘Yaptım ama, sorun bakalım niçin yaptım; kendi halime kalsam yapar mıydım. Bu paraleller var ya bu paraleller...'

Paralel kavramı, halkın yarısına kabul ettirildikten sonra misyonunu tamamladı; şimdi icat edenlerin aleyhine çalışıyor. Henüz cesaret edemiyorlar ama stand-up'çılara malzeme olacak kadar renkli ve sığ bir kavram. Her tekrarda hüznü ve ironiyi yoğunlaştırarak sahiplerini sakilleştiriyor.

Muhtarlar için seri paralel yapı konferanslarının ardındaki tedirginlik ne kadar belirgin. O tek kişilik güç gösterilerinin zımnında ortaya çıkan otorite değil, asla bastırılamayan bir vehmin

huzursuzluğudur. Kendinden, yaptıklarından, eylem ve sözlerinden emin olanların kendini ifade ediş tarzı bu değildir; bu başka bir şey.

O vehim, o vehim... Kuzum, sahi siz buna yönetmek mi diyorsunuz?

a insanların ve insanlığın daha iyiye gittiğini gösteren küçük bir parantez açmak bile mümkün olmuyor. İnsanlar birbirini öldürmek, malına, toprağına, servetine el koymak için fırsat kolluyor; çıkarlarını korumak için tek ayak üstüne kırk iki yalan birden söylüyor vs.

İlerleme adını verdiğimiz şey, alet ve eşyaya şekil vermek hünerinde var sadece; erdemlerde ilerleme yok.

DEVLETİN LÜZUMSUZLUĞU VE GEREKLİLİĞİ

Ölçek 'insanlar'dan ibaret olsa bir nebze 'idareli' olunabilir fakat insanlar yerine 'devlet' kavramını koyunca hikâyenin boyutları tamamen değişiyor. İnsanların tek başına işlediği suçları ayıplayan, ahlakî baskı altında tutan ve cezalandırmaya çalışan müşterek vicdan (öyle bir şey vardı galiba!), aynı fiiller devletler tarafından işlendiğinde eski değer yargılarını unutup eylemi destekleyiveriyor.

Meselâ komşusunun tarlasına ineğini sokup otlatan birinin yaptığı eylem dünyanın her yerinde ayıptır, kınanır ve en azından ceza görmesi beklenir; ne var ki bir devlet silahlı ordusunu komşu ülke topraklarına gönderip işgal ettiğinde anlam hemen değişiyor. Saldırgan ülkenin yurttaşları bu eylemi, 'zafer' diye alkışlıyor ve işgal eylemine katılan gençleri kahraman olarak görüyorlar. Komşu ülkeden zorla alınan mal (veya insan, fark etmez!) ganimet, kılıç hakkı haline geliyor. Eylemin adı ise fetih veya daha ikiyüzlü bir söyleyişle 'demokrasi ve barış operasyonu!' oluveriyor duruma göre.

Nedense bir devletin katıldığı bütün savaşların 'haklı ve meşru' bir sebebi vardır ve bu sebeplerin ne kadar haklı ve meşru olursa olsun, o savaşta ölen insanlara ve geride bıraktığı acılara faydası yoktur.

DEVLET SİLAH KULLANMALI MI?

Ara başlığı okuyunca eminim bir tuhaf olacak, 'Ne diyor bu adam yahu?' diye düşüneceksiniz fakat herşey bir boyut, ölçek meselesi...

Ölçek büyüyünce ahlâk normları değişiyor, deforme oluyor. O yüzden devletler, halktan zorla topladıkları paraların (yani vergilerin) çok büyük bir kısmını silah tüccarlarına verip daha yeni, daha öldürücü, çok daha yıkıcı silahlar satın alıyor ve bu muazzam paraları kendi halklarına 'milli savunma harcaması' diye takdim ediyorlar. 'Milli' kelimesi burada anahtar kavramdır ve hangi kelimenin önüne gelirse ona dokunulmazlık, haklılık kazandırır.

Meselâ ‘Bu kadar silaha bu kadar para verilir mi, israf değil mi; bu parayla kaç hastane açılır, kaç dönüm tarım arazisi ıslah edilirdi?' diye itiraza yeltenenleri ikna etmek için devletler tarih boyunca etkili nutuklar geliştirmişlerdir. Bunlardan ilki şudur:

-Ama komşumuz bundan daha fazlasını aldı; biz almazsak onlar gelip hepimizi keserlerse ne olacak?

İkinci ikna nutku şöyledir: “Bu silahları kimseyi korkutmak, ülkesini işgal etmek için almıyoruz. Milli savunma için gerekli. Bak, zaten her ülkenin ordusu ve silahı var, öyleyse almak zorundayız ve alacağız!

Üçüncü ve ikna edici yol,

-Bu düzen böyle gelmiş böyle gider ve bu düzeni sen değişterecek değilsin. Milli orduya ve savunmaya karşı çıkmak vatana ihanettir!

Kabul edelim ki insan topluluklarının tarih boyunca en çabuk ikna oldukları silahlanma gerekçeleri bunlardır çünkü devletler, tıpkı insanlar gibidir; fırsat bulunca birbirlerini mahvedip esir almayı ve köleleştirmeyi severler ve doğrudur, eğer yeterince silahlanıp savunmayı güçlendirmemiş iseniz başınız belâdadır.

Devletler dünyanın en büyük silah üreticisi, tüketicisi ve kullanıcısıdır. Devlet adına öldürülen insanların çetelesi tutulmuş olsaydı, hiçbir seri katil bu skoru yakalayamazdı!

ÇIKMAZLA İMTİHANIMIZ

Bu bir çıkmaz; insanlığın en büyük açmazı. Dünya kaynaklarının âdilâne dağıtılmasını ve vahşice tüketilmesini de işte bu çıkmaz engelliyor.

İnsanlar sadece silâhlanmanın kaçınılmaz tek çare olduğuna inanmakla yetinmezler, devlet adına o silahları kullanan biri olmaktan yüksünmezler. Uzaydan bakınca gereksiz, hatta insanlığa zararlı gibi görünen eylemler, devlet ve yurt boyutuna indirgendiğinde uğruna can feda edilecek yüce birer amaç şekline bürünür.

KAHRAMANLIK VE SUÇLULUK ARASINDAKİ İNCE SINIR

Tutarsızlık çok fakat fark etmek için ‘duruş yeri'ni değiştirip olaylara biraz daha sade ve telâşsız bakmak gerekiyor. Meselâ devletler silahlı güç bulundurabilir, silah satın alabilir ve ordularıyla gerektiğinde ‘düşmanlar'a karşı savaşıp onların ölümüne sebep olabilirler ve bu ‘iyi' bir şeydir. Savaşta, başka ülkenin askerini öldüren birisi, barış zamanında aynı eylemi tek başına yapmaya kalkışınca cinayetten tutuklanır ve cezalandırılır. Öyleyse öldürmek, gaspetmek veya zor kullanmak çift anlamlıdır. Devlet gözetimi ve izni altında yapılan bu

eylemler iyidir, faydalıdır, kahramanlıktır fakat kişi kendi başına yaparsa, cinayettir, zorbalıktır, haydutluktur.

Bitmedi, insanların kendi elleriyle veya ortak rızalarıyla icat ettikleri ‘devlet', halkın parasıyla satın aldığı silahları sadece ‘dış düşmanlar'a karşı kullanmaz, gerek gördüğünde kendi yurttaşlarını hizaya getirmek için de kullanır ve bu iş ve amaç için yine kendi yurttaşlarından görevlendirdiği kişileri kullanır. Buna da ‘kamu düzeni' adı verilir.

Ne yazık ki insanlık tarihi, bilinen bin yıllar boyunca ‘devlet'in yerine koyabileceği daha şefkatli, daha ahlâkî ve tutarlı davranan, daha az zararlı bir kurum ortaya koyamadı. Devlet hem bir cebir, yani zorlayıcı güç, hem de kaçınılmaz bir çaredir. Çaresizliğin sevk ettiği bir ‘çâre'.

Peki hem adil ve müşfik, hem de güçlü bir devlet olamaz mı?

Tarih böylesini henüz kaydetmedi. Devlet, insanlığın kapanı. Ne onunla rahat bulunabiliyor, ne de onsuz!

Güle güle Demirtaş

Emin olamadığım bir noktayı Selahattin Demirtaş önceki gün aydınlattı; o, Türkiye'nin siyasi hayatında ve politik sisteminde zirvelere kadar gidebilecek bir aktör olmayı seçmedi.

Milliyetçi bir refleksle kendini Kürtlerin geleceğinde ve tarihinde resmetti: “Kürtler artık kendi coğrafyasında siyasi irade olacak (...) Gelecek yüzyılda bir Kürdistan gerçeği olacak. Belki Kürtlerin bağımsız devleti de olacak federal devleti de, kantonları da özerk bölgeleri de...”

Demirtaş'ın konuşması ‘milliyetçi siyaset'in galebesidir; oysaki ben onu ‘demokratik siyaset'te varolmayı seçen bir lider prototipi olarak görüyordum. Vurgulamaya gerek var mı; milliyetçi siyaset kolay olandır, geniş kapıdır, suların aşağıya doğru akmasıdır. Demokratik siyaset dar kapıdır; suları yokuşa akıtmaktır, insanı naturasına karşı direnmeye davettir. Benim kuşağımdan birkaç kişi (fazla değil ama) milliyetçiliğin demokrat bir elbise ile tabii kusur ve eksikliklerinden sıyrılabileceği hülyâsına kapılmıştı. İyi niyetli ama kötü bir uzlaştırma denemesi! Bu safdil arayış, Türkiye pratiğinde çaka çaka yere serildi. Son dramatik örneği Demirtaş'ın, Türkiye siyasetinden ayrılıp Kürdistan siyasetine postu sermesidir.

Emin olamadığım nokta şuydu: Demirtaş'ın Türkiye siyaseti yapmak konusunda samimi olduğu halde partisinin derin yöneticileri ve nihai planda dağ kadrosu tarafından engellendiğini düşünüyordum. Gerçekte tam olarak ne düşündüğünü muhtemelen hiç öğrenemeyeceğiz çünkü köprüleri yakan, te'vili imkânsız bir konuşma yaptı.

Bu konuşma tarihi ve dramatik bir mahiyet taşıyor; çünkü Kürt faktörünü Türkiye siyasetinden ve parlamentosundan hissi mânâda koparıyor. Oysaki Türklerle Kürtlerin bir

masa etrafında konuşup tartışarak problem çözebileceklerine güvenmiştik, şaheser bir fikirdi ve eğer başarabilirsek hakikaten yaşadığımız zamana yaraşan, müşterek hayatımızı zenginleştiren, yeni boyutlar katan güzel bir şey yapmış olacaktık.

7 Haziran seçimleri, Türkiye'de gidişatı zehirlemek bakımından 17-25 'İndira Gandi Haftası'nı andıran berbat bir tesir yaptı. HDP'nin demokratik ve meşru bir siyaset platformu olarak parlamentoda temsili 'Milliyetçi siyaset'in kâbusu oldu. Haziranla Kasım arasında inanılmaz geri dönüşler, hayalgücünü bile zorlayan ölümcül savruluşlar yaşandı. Milliyetçi siyaset, uğradığı güç kaybını, insanlara 'kan kokusu'nu yeniden hatırlatarak telafi edebileceğini anladı. Savaş lobisi, gömdüğü silahları topraktan çıkararak insan ölüsü üzerinden siyaset yapmanın pahalı ama garantili tarzına döndü. İşte tam bu noktada Demirtaş, liderlik cerbezesi taşıyan sempatik vizyonu ile Türkiye'nin geleceğinde yer almak şansıyla yüz yüzeydi. Demokratik siyaset usulleriyle problem çözebilen yeni bir siyasetçi modelinin parlak modellerinden biriydi ve bu görüntüsüyle elbette savaş lobisi için büyük bir potansiyel tehlike arz ediyordu. Kürt ve Türk milliyetçileri, bu 'tehlikeli' gelişmeyi ânında sezerek Demirtaş'ı köşeye sıkıştırdılar ve Demirtaş, bu tuzağa karşı direnmedi. 'Direnemedi' diyememenin hayal kırıklığı içindeyim. Direnebilirdi, dar kapıyı, çileli yolu, değerli olanı seçebilirdi. Neticede o da milliyetçi retoriğin kolaycı diline sarılarak tarihi şansını reddetti.

'Milliyetçi siyaset' derken elbette MHP'yi kasdetmiyorum. Milliyetçi siyasetin ana akım partisi artık AKP'dir ve 1 Kasım'daki seçim zaferiyle bu unvanı MHP'den söküp aldı. HDP, AKP'nin milliyetçi retoriğini, tersine çevrilmiş bir cep gibi kopyalıyor; o da AKP gibi kendi siyasi çizgisinde kısa dönemde başarılı olacak ancak uzun vadede Kürtlere 'kan, gözyaşı ve acı' verecektir.

'Türk-Kürt beraberliği' denilen kavram bu espriyi de ihtiva ediyor: Demokratik ve onurlu bir yönetim aramak yerine, kendilerini zafere götürmeyi vaadeden 'iyi zorba'ya iradesini teslim etmek!

Güle güle Demirtaş; bir ara epey heyecanlanmıştık!

'Dürüst' bir seçim bildirgesi

Partimiz, seçimlerde başarılı olduğu takdirde aşağıdaki projeleri hayata geçireceğine söz verir:

Vesayetçi çevrelerin parlamenter sistemi kötüleme gayretleri doğru-dürüst bir sonuç vermemişti. Partimiz parlamenter demokrasinin canına okumayı yürekten vaadeder. İşleri yavaşlatan, oyalayıcı güçler ayrılığı prensibini tarihe gömecek ve basın dahil bütün güçlerin sevgili başkana bağlandığı bir fiili uygulamaya geçeceğiz; becerebilirsek yeni anayasa ise pastanın çileği olacaktır.

Bağımsız ve tarafsız hukuk kavramı çok muğlaktı ve zaten uygulanamıyordu. Bunun yerine partimiz doğrudan sevgili başkana bağımlı hukuk anlayışını getirmeye söz verir. Dolayısıyla bütün kamu ve özel kuruluşlarda partimizi doğrudan destekleyen personel istihdamı önceliğimizdir.

Mülkiyetin dokunulmazlığı fikri saçmadır. Mülkiyet hakkı, partimize sadakat kriteriyle kısmen kullanılabilir; aksini düşünenlerin variyeti kamulaştırılır, kayyıma bağlanır ve o da olmazsa itibarıyla oynanarak batırılır.

Ekonomi mübarektir; yerli ve millî olmalıdır, o bakımdan ekonominin fesatçı evrensel kanunlarını ilga ediyoruz. İnşaat ve otomotiv öncelikli kalkınmacı yaklaşımımız değiştirilemez. Her aileye ikinci, hatta üçüncü otomobil alacak kredi imkanlarıyla dardaki bankacılık sektörünün önünü açacağız. İnşaat sektörü için son derece zengin ve cazip arsa üretim imkanları avucumuzdadır. Sloganımız, inşaat görmemiş bir dönümlük yer bile bırakmadan aziz yurdu sektörün emrine tahsis edip kalkınmayı kamçılamak, gerekirse tekmeleyerek kendine getirmektir.

Ekonomimize dışardan katkıda bulunmak isteyen yabancı sermaye, menşei ne olursa olsun başımızın tâcıdır. Asgari ücreti artırmayı düşünmüyorduk ama siz istediniz; bunun için gerekli parayı, yine siz aziz milletimizin cebinden karşılamaya söz veriyoruz; keşke eski miktarın yarısına razı olsaydınız, o zaman istihdamda Çin'i bile geçerdik...

Dış politikada önceliğimiz ne yapıp edip Rusya'yla ilişkilerimizi koparma noktasına getirmektir. Bütün sınır komşularıyla ilişkimizi sille-tokat seviyesine indirecek ama İsrail'le arayı düzelteceğiz; üç vakte kadar Mısır'la da inşallah. ABD'ye, NATO ve CENTO'ya bağlıyız. Şanghay beşlisini yedekte tutacak, AB'yi ise idare edeceğiz.

Kürt meselesinde bir ara nasıl olduysa, demokratik çözüm, müzakere görüşmeleri, İmralı'yı devreye sokmak gibi barışçı yaklaşımlarımız vardı. Düzeltiyoruz. Planımız basit; Kürt meselesini başlarına vura vura çözeceğiz. Evlere şehit cenazesi gelmeyecek demiştik, hata etmişiz; gençliğimizin gözlerinde gördüğümüz şehit olma aşkını görmezden gelmiyoruz. Partimiz, gençliğe şehit olma imkanları konusunda zengin seçenekler sunmaya söz verir.

Partimiz milli birlik ve beraberlik konusuna özel önem verir. Milli birlik anlayışımız şudur; partimize biat edenler iyidir, etmeyenler haindir. Hainleri işten atma, itibarsızlaştırma, mahkeme ve hapislerde süründürme, iflas ettirme, vergi cezalarıyla yıldırma, kurumlarını kapatma ve eğer becerebilirsek topyekûn sınırdışı etme gibi yollarla safdışı bırakacağız ve zaten yapıyoruz.

Suriyeli mülteciler bizim ‘Muhacirîn'imizdir; onları Ege suları üzerinden AB ile ilişkilerimizde ve uyuklayan sanayimize ucuz işgücü arzında regülatör olarak önemsiyoruz.

Muhalefete gelince; onlardan memnunuz çünkü bize sanki demokratik bir idareymişiz gibi bir dekor sunuyorlar; bunlara pek ilişmeyecek, sivri dillileri ihanetle suçlayıp etkisizleştirecek ama silinip gitmemeleri için el altından desteklemeye devam edeceğiz.

Yaptıklarımız yapacaklarımızın teminatıdır.

2016

31 Ocak

Muaviye ve türevleri Zaman Gazetesi

30 Ocak

Kıble düzeltme reformu ve Babil astronomisi hakkında Zaman Gazetesi

27 Ocak

Tank Zaman Gazetesi

25 Ocak

Diren kapitalizm! Zaman Gazetesi

24 Ocak

İslam siyasetinin ilk ‘modern' siyasî çehresi: Muaviye Zaman Gazetesi

23 Ocak

Görselliğin görüntüsü! Zaman Gazetesi

20 Ocak

Satranç tahtasına zar sallamak Zaman Gazetesi

18 Ocak

İşler niçin hep kötüye gidiyor? Aksiyon Dergisi

18 Ocak

Maslahat tüyü! Zaman Gazetesi

17 Ocak

Yarım yamalak! Zaman Gazetesi

16 Ocak

Çatışmacılar kazanıyor, sulh kaybediyor Zaman Gazetesi

13 Ocak

Otosansür nedir, nasıl yapılır? Zaman Gazetesi

11 Ocak

Öğretmeniiim, canım benim canım benim Zaman Gazetesi

10 Ocak

Kütük takvim ve Bizim Dimitri Zaman Gazetesi

09 Ocak

Çatışma felsefesine güzelleme Zaman Gazetesi

06 Ocak

AB standartlarında ölüm! Zaman Gazetesi

05 Ocak

Başkan ve ulemâsı Aksiyon Dergisi

04 Ocak

Ave caesar Zaman Gazetesi

03 Ocak

Yeni yıl neş'esi Zaman Gazetesi

02 Ocak

Evet evet, yeni anayasa şart azizim Zaman Gazetesi

Evet evet, yeni anayasa şart azizim

-Sevgili büyüğüm, siyasi liderliğinize ve kabiliyetlerinize duyduğum derin hayranlık çerçevesinde zihnimi kemirip duran bir soruya cevap bulmak için soruyorum, lütfen yanlış anlamayınız...

-Sor bakalım, çekinme, hallederiz...

-Bu yeni anayasa meselesi efendim. Ölçüyorum, tartıyorum bizim onca hayati mesele arasında bu konuyu niçin gündeme getirmek istediğimizi bir dala konduramıyorum...

-Konuş konuş, dök içini...

-Öyle değil yani efendim, lütfen yanlış anlaşılmasın. Şimdi diyelim ki muhalefetten bazı partileri veya vekilleri bir şekilde iknâ ettik, yeni bir anayasa yaptık. Ne değişecek ki?

-Nasıl yani, ne demek istiyorsun sen bakayım?

-Efendim malumunuzdur, yeni bir anayasa eskisinden daha demokratik, daha liberal ve hürriyetçi olmalı. Şimdi yeni anayasa diye ortalığı velveleye verince bazı insanların zihninde olumsuz bazı beklentilere yol açmaz mıyız? Mesela bazıları, 'Oh yahu, hukuk devletine geçiyoruz galiba; özel mahkemeler kaldırılacak; tabii ve temel haklara devlet daha çok saygı göstermeye başlanacak; insanlar sudan sebeplerle tutuklanıp hapse tıkılmayacak. Keyfî tutuklamalar sona erecek. Hukuk bürokrasisi hükümetten bağımsız ve tarafsız hale gelecek. Güçler ayrılığı sistemiyle vatandaş devlet karşısında daha fazla kendini güvende hissedecek filan gibi beklentiler... Ne gerek var efendim böyle tehlikeli fikirleri uyandırmaya, üstelik tam da hukuksuzluğa alışmışlardı sanki... Baksanıza, bunları yüzer yüzer toplayıp kamyonlara bindirip sürgünlere göndersek, öteki vatandaşların umurunda bile olmuyor zaten...

-Ne diyorsun sen kardeşim; ne hukuku, ne hukuk devleti, ne güçler ayrılığı? Kim üflüyor kulağına böyle muzır düşünceleri?

-Yani efendim, zaten bu kötülediğimiz anayasayla istediğimizi yapabiliyoruz. Meselâ siz bu kötü anayasa hükümlerine göre seçildiniz, ben de öyle; partimiz bu beğenmediğimiz hükümlerle durmadan seçim kazanıp duruyor. Ne gerek vardı ki?

-Sen bu işleri hiç öğrenemeyeceksin, anlaşıldı! Yahu hiç düşünmüyor musun, sokaktaki rastgele iki adamdan birinin yekdiğerinden nefret ettiği bir toplumsal psikoloji inşa ettik ve başarana kadar anamızdan emdiğimiz süt burnumuzdan geldi. Düşünsene, bir seçim kaybettiğin anda, hakkında savcılığa teslim edilecek dava dosyalarının niteliği hakkında en küçük bir fikrin var mı? Duman oluruz resmen duman! Sen kendini iktidar bende zannediyorsun ama öyle değil; seni bu koltukta tutan şey nedir; basit bir genel seçim zaferi. İktidarız, muktediriniz ama gönlüm rahat değil, kendimi tam emniyette hissedemiyorum bir türlü... Yarın kaybettiğimizde ne olacak peki? Biz kılıç sırtında ayakta duruyoruz birader; bir

an evvel fırsattan istifade yeni bir anayasa yapıyor gibi görünüp oyun kurallarını yeniden yazmasak âkıbetimiz meçhûldür.

-Hmm, öyle mi, bakın bunu hiç düşünmemiştim...

-Bana göre hava hoş arslanım; kanunen sahip olmadığım yetkileri bile kullanıyorum zaten. Yetki meselesinde sıkıntı yok; meşrûlukta sıkıntı var. Üniformalısıydı, üniformasızıydı bu bürokrasinin, muhtemel bir seçim sarsıntısında ışık hızıyla saf değiştireceğini bilmiyor musun?

-Öyle mi yaparlar; bilmem, çok samimi görünüyorlar da?

-Sen öyle san! Bak, bu arada senin meseleyi sahiplenmen lazım; sağda solda garip lâflar ediyor, 'en hür basın bizde' filan gibi komik espriler yapıyorsun. Bunları bırak; olaya sahip çık. Git muhalefet liderlerini gez, fikirlerini alıyormuş gibi yap. Şu meşhur istikşâfî görüşmeler numarasını hatırla! Nasıl, 'Aman geçimsiz görünmeyelim; belki oyumuz artar' diye kuzu kuzu gelip gitmişlerdi bir ay boyunca? Yine öyle yap. Küçük muhalefeti kafana takma; büyük olanını biraz oyala yeter, anladın?..

t.alkan@zaman.com.tr

Yeni yıl neş'esi

Yazıyı önceden yazdığım için geçtiğimiz 31 Aralık gecesi, meteorologların ortalığı birbirine kattığı gibi şöyle güzel bir kar yağışının olup olmadığını bilemiyorum; ne var ki hemen herkes eski yılı yenisine bağlayan gecede, kartpostal resimlerini hatırlatırcasına kar yağmasını, çocukların tatil neş'esiyle sokaklara dökülüp kartopu oynamasını, plastik leğenlerden kaydırak yapıp kaymasını ve soğuktan buymuş şekilde evlerine koşup kızarmış kestane yemesini ister.

En azından içimde hâlâ bazı heyecanlarını kaybetmemiş çocuk öyle temenni ediyor; eski yılın son gecesi karlı olmalı. Çocuklar tatil neş'esiyle, ertesi günü düşünmeden kartopu oynayıp buymalı. Evler sıcacık, ışıklı ve gülümseyen yüzlerle, -bir geceliğine olsun- herkese daha sevimli, daha neşeli görünebilmeli.

KİLİT KAVRAMIMIZ "NEŞ'E"

Hayır, "Yılbaşı kutlayan bizden değildir; o günün diğerlerinden hiçbir farkı yoktur. Zinhar 31 Aralık gecesini önemseyip evlerinizde birtakım abartılı kutlamalara kalkışmayın" korosuna katılmıyorum. Bir aile reisi olarak yıllarca yılbaşı gecesini özel bir anlam vererek kutlamamak konusunda ölçülü bir tutum takınmaya itina ettim. Çam süslemek, piyango bileti alıp çıkan numaraları takib etmek, içkili balo eğlencelerine katılmak, 12 ay durup da tam o gece tombala çekmek veya Noel baba kılığına girip çoluk çocuğa maskaralık yapmak türünden aşırılıklardan uzaktık fakat o akşam yakın akrabalardan birkaçıyla bir araya gelmek, -sobamızın olduğu çileli ama güzel günlerde- kuzine fırınında kestane kebabı yapmak, üstüne

çay demleyip kabuklu fıstık, portakal ikram etmek gibi hoşluklar eksik olmadı evimizden. Böyle davranarak Hıristiyan ritüellerine katılmış, onlara benzemeye çalışmış olduğumuzu da zannetmiyorum. Yılbaşı gecesinin altını çizip önemsemek değildi bu, sadece aile ortamını biraz daha ısıtmak, biraz daha güleryüz ve neş'e katabilmekti.

Tamam, kilit kavram "Neş'e"...

BAYRAMDA NEŞELENMEK HAKKI?

Neş'eden kasdım 'vur patlasın çal oynasın; içelim güzelleşelim' türünden şeyler değil tabii. Olayları iyimser yorumlayabilmek, yarına dirençle uyanabilmek, elimizdeki imkânları değerlendirirken pozitif kalabilmek, hattâ ve hattâ bazen bile bile çocuk kalabilmek, çocuk masumiyetine kısa süreliğine de olsa bürünebilmek gibi alelâde sevinçlerden söz ediyorum.

İster dini bir ritüel veya dinle Hıristiyanlıkla hiç alâkası olmayan, çokça piyasa ekonomisine dönük olmakla birlikte biraz da pagan toplulukların şenliklerini yaşatmak anlamını taşısın, beni ilgilendirmiyor; Batılı toplumlar genel hatları bakımından bizden daha neşeli olmayı başarıyorlar.

Bizim de bayramlarımız var; milli ve resmi bayramları ne kadar eğlence vesilesi haline getirebildiğimiz çok su götürür bir tartışmadır ama dini bayramlara 'neşe ve eğlence' katabilme hususunda başarılı mıyız? Bilmem!..

Bayramları bir tarafa bırakalım; en sevdiğimiz yakınlarımızın düğünlerinde bile eğlenip neşelenebildiğimizi söyleyecek durumda mıyız? Başkalarını bilmiyorum, düğünler yıllardan beri bende bir an evvel oradan kaçıp kurtulmak gibi bir his uyandırıyor.

Tabii ki bu sadece dini değil, biraz da kültürel bir meseledir; belki biraz da genetik. Gülmeyi yılışmak, tebessümü sırıtmak, neşeyi havailik, kahkahayı kontrolsüzlük sayan bir terbiyeden geliyoruz. Kameralı cep telefonları çıktıktan beridir, -eksik olmasın gençler- kameraya karşı gülümseyebilmeyi öğretiyorlar yavaş yavaş hepimize.

Mesele ne gülmek, ne de eğlence; mesele ölçü.

YÜZLERCESİ ARASINDAN ÜÇ 'NOEL' FİLMİ

Bu sıkıcı girizgâhı uzattığımın farkındayım; size üç 'yılbaşı filmi'nden bahsetmek istiyorum. Bunlardan ilki ünlü yönetmen Robert Zemeckis'in 2004'te yazıp yönettiği "The Polar Express" filmidir. Gösterime girdiğinde sinemaya yaşını gösterir biri olarak girmiştim; filmden sonra içimdeki çocuk, bütün mâsum heyecanlarıyla ortaya çıkmıştı. O trendeki çocuklardan biri olmayı kim istemezdi ki?

Animasyon tekniğiyle yapılan film, Noel Baba efsanesine inanmayan, şüpheci bir çocuğun bir yılbaşı gecesinde yaşadığı inanılmaz derecede fantastik ve romantik hikâyeyi anlatıyor.

Filmin masal atmosferi o kadar iyi aksettirilmiş ki ne zaman karşıma çıksa seyretmezlik edemem. Hele hele bu filmdeki olağanüstü kar ve kış atmosferi büyüleyicidir.

İkinci film yine bir animasyon. Charles Dickens'in aynı adlı romanından uyarlanan “A Christmas Carol” filmi Türkiye'de ‘Yeniyıl Şarkısı' ismiyle gösterildi ve belki de bütün zamanların en kalıcı ve meşhur yılbaşı filmlerinden biriydi. Kötü kalpli bir zenginin, bir gecede yaşadığı olağanüstü olaylarla nasıl iyiliksever biri haline geldiğini gösteren film, Batılı toplumlarda yılbaşı geleneğinin ne kadar belirleyici ve baskın bir rol oynadığına dair ilginç ipuçlarıyla doludur.

Üçüncü film ise, ilk ikisiyle kıyaslanmayacak derecede eski ve şimdiki zamanların görüntü tekniği bakımından hayli basit bir film. Ne var ki eski klasikleri seyretmenin tadını bilenler için bu film, siyah-beyaz sinema dilinin bütün şifrelerini ihtiva edecek derecede güzel ve filmin Frank Capra imzası taşıdığı da unutulmamalı! 1939 tarihli filmin Türkiye'de hangi isimle gösterildiğini bilmiyorum (Şahâne Hayat olabilir ama!); orijinal ismi, “It's a Wonderful Life”.

Bu filmlerin, seyrettikten sonra insana kendini hissettiren bir kimyâsı var. ‘Neşe'den kasdedip de anlatamadığım belki de bu...

Bu filmlerin ortak noktası ilk bakışta Noel gibi görünüyor ve inkâr edilemez ama Noel ritüelini aşan ve seyreden her insanın kalbine, içindeki iyilik mâdenine dokunan bir tesiri var bu filmlerin; insanlara yaşama sevincini hatırlatıyor, iyiliğin asla unutulmayacağını ve mutlaka galebe edeceğini hatırlatıyor. Sadeliğin sanatla, çocuksuluğun hayatla kesişebildiği nadide eserler.

YAŞAMA SEVİNCİNİ SOĞURMAK!

Diyelim ki bu ve benzeri yüzlerce yılbaşı filminin çıkış noktası, Hıristiyâni bir gayretin eseridir; o zaman, dini bir heyecanı bu kadar ‘yaşama sevinci'ne dönüştürebildikleri için Batılılara gıbta etmek gerek; çünkü biz inancımızı ‘bir hayat neşesi, içinde insânî ve iyi şeylerin öbekleştiği ve çoğaldığı tatlı bir heyecan biçiminde yorumlayamadık. Dinin kendisi değil, yorumlama şeklimiz, gündelik hayata pozitif güzellikler katamıyor. İslâm kültürünün çağımızın üstüne bıraktığı tad, niçin hep iç karartıcı ve negatif unsurlarla dolu?

Namlı fakihlerimiz bugüne kadar meselâ İslâmi devlet nedir ve nasıl olmalıdır meselesinde yoğun fikri mesai gösterdiler; neticede başka kültürden ve dinden insanların yaşanabilir bulabilecekleri bir İslâmî idâreyi tesis edemedik; güzelliği çoğaltamadık; insaf, adâlet ve ‘ihsan'ı yaygınlaştıramadık. Yeryüzünde insana yaraşır ve parmakla gösterilir bir dünyevî hayatı örnek gösteremedik.

Neş'e onlara; gam, çile, zulüm ve yoksulluk bize düştü; bu kötü manzaranın sebeplerini dışarda aramanın mânâsı yok; sebep biziz. Bütün neşesizlik, karamsarlık ve yaşama sevincini emip soğuran beceriksizliğimizle biz.

Haydi birlikte cevap arayalım; neş'e nerede biz neredeyiz?

Ave caesar

Bazı arkadaşlar, "Başkanlık sistemini tartışsak ne olur sanki; önemli olan güçler ayrılığı ve hukukun üstünlüğü ilkesinin korunmasıdır" şeklinde şeyler söylemeye başlayınca, "Âlemin delisi bir ben mi kaldım yahu?" diye üzerime alınıyorum.

Acaba arkadaşlar, "Bu esnada gürültüye getirip güçler ayrılığını, hukuk devletinin üstünlüğünü, temel hakların dokunulmazlığını yeni anayasaya yerleştirebilir miyiz" diye düşünüyorlar galiba...

Parlamento aritmetiği ortada; bu aritmetiğe bütün gövdesiyle destek verecek MHP faktörü elde bir. İkincisi HDP! PKK, Kandil, Öcalan ve 'Türkiyeli siyâset' arasında hangi kıbleyi secde edeceğini şaşırmış haliyle 'azz sonra' başkanlık taraftarı görürsek şaşırır mıyız? Siz buna CHP'deki üniter devletçi ve 'Ergenekoncular zaten masumdu' kanadını da ilâve ediniz; Parlamenter demokrasinin muhtemelen son meclisi, başkanlık sistemi için kıvâmına gelmiştir. Geriye sadece kamuoyundan ve kaş yapacağım derken göz çıkartan muhalif basının (Bkz. Sözcü gazetesinin dayanılmaz bulmaca esprisi!) ikna edilmesi kalıyor ki yeni anayasa taslağı halkoyuna sunulunca bir sakametlik yaşanmasın!

'Sayın Erdoğan sunduğu için anayasa teklifine karşı çıkmamalıyız; konuyu şahsileştirmek yanlış' fikri ne kadar efendice, ne kadar ılımlı ve yapıcı bir davranış gibi duruyor değil mi?..

Yeni anayasayla Türkiye'de demokratik bir rönesans yaşanabileceğini vehmedenler, çok değil, Diyanet İşleri Başkanı'nın son demecine şöyle bir göz atsınlar isterim. Başkan diyor ki özetle, "Cemevlerine hukuki statü tanınması, başka bir inancın mabedi gibi kabul görmesi bizim kırmızı çizgimizdir."

DİB, yürürlükteki idari hiyerarşiye göre genel müdürlük statüsündedir. Başbakanlığa bağlıdır ve bu statüdeki resmi kurumların kendince kırmızı çizgi ilan etmesi sözkonusu olamaz. Başbakanlık, Diyanet'e böyle bir yetki devretse bile DİB, TC vatandaşlarından bir kısmının inanç niteliği ve kapsamı hakkında belirleyici olamaz. Aslında bu yetki, demokratik idarelerde devletin yetkisinde bile değildir.

'Tartışalım canım, tartışmaktan ne çıkar' diyemezsiniz; temel haklar tartışma üstüdür. Böyle konular ilmi ve entelektüel mahfillerde konuşulur, yazılır, savunulabilir ama bir bürokrat, kendince siyasi içtihatta bulunurcasına inanç konularında herhangi bir renkte çizgi va'zedemez.

Ederse ne olur? Çok ayıp olur! Beğenmediğimiz Batı'da bu mesele, yani (Cuius regio, eius religio) “Egemenlik kimdeyse dini de o belirler” dayatması üç-dört asır önce terk edildi ve devlet halkının inançları karşısında eşit derecede uzak ve saygılı bir mevkie çekildi.

Bu küçük bir örnek sadece; bir kere tartışmaya başladıktan sonra jet hızıyla gündeme girecek yeni model başkanlık sisteminde egemenin, ahaliye nasıl bakacağını gösteren küçük bir örnek. Kaldı ki başkanlık taraftarları bu konuda –elhak!- dürüst davranıyorlar ve yaşamakta olduğumuz ön gösterimde, filmde esas oğlan ve kızın başına neler geleceğine dair bütün ipuçları zaten mevcut. Siz onların hiç temel hakların yetkilerinin yürütme tarafından sınırlandırılmasından veya yargı bağımsızlığından bahsettiklerini duydunuz mu? Gizleyen, saklayan yok. Başkanlık görünümlü sözde rektifiye sistem bağıra bağıra geliyor.

Olur gurban tartışalım; tartışmaktan zarar gelmez zaten, üstelik kamuoyu da meseleye ısındırılmış olur. İtiraz etmiyorum, sadece eski bir Roma geleneğinden bahsedeceğim kimse alınmazsa...

Arenada gladyatörler dövüşe başlamadan önce ‘şeref locası'nı şöyle selamlarlardı: “Ave ceasar, morituri te salutant”, yani, “Selâm sana ey yüce şefimiz, biraz sonra ölecek olan bizler seni saygıyla selamlarız!”

Başkan ve ulemâsı

Kur’an-ı Kerim bize bir devlet veya hükümet modeli va’zetmiyor. Hz. Peygamber’in de bu hususta bir model telkininde bulunmadığı açıktır. O’nu takip eden dört râşid halifenin seçiminde ve daha sonraki uygulamalarda farklı çözümler arandığını biliyoruz. Fakihler Kur’an ve Sünnetin rûhunu yorumlayarak devletin can, mal, nesil, akıl ve din güvenliğinin teminini devletin vazifesi saymışlar fakat bir model teklif etmemişlerdir.

Bu tartışılmaz veriden hareketle Müslümanların devletsiz veya idaresiz kalacağı sonucuna varılamaz. Kur’an ve Sünnet devletin ve siyasetçinin vasıflarını belirtmiş, model ve sistem arayışını ise yaşayan Müslümanların üstesinden gelmesi gereken bir görev olarak yoruma açık bırakmıştır. Dolayısıyla Müslümanların hilâfet, monarşi, demokrasi veya cumhuriyet gibi belli başlı sistemler arasında ‘Şu İslâmîdir, öteki değildir’ türünden bir tercihte bulunması mânâsızdır. Yukarıda sayılan temel hakları gözetip adâleti tesis eden her hükümet modelinin Müslümanlarca uygulanma şansı vardır.

İslâm, hükümet konusunda model dayatmıyor, ana fikir ve hedefler koyuyor.

Hâl böyleyken bir fıkıh hocası, şu günlerde zorla tartışma gündemine sokulan başkanlık meselesi hakkında ilginç bir tesbitte bulunarak diyor ki: “İslâmî sistem de referans olarak değil ama mekanizma olarak başkanlık sistemine benzer. Çünkü bu sistemde halk başkanı (halifeyi, emîri) seçer, ona bey’at eder, başkan da hükümeti ve yüksek bürokrasiyi seçip tayin

eder, yargıya müdahale edemez, İslâmî usule göre yasamayı ve denetimi yapacak olan heyet de başkandan bağımsızdır.”

Gazete yazarı sıfatıyla bu mütalaanın yayımlanması son derece anlaşılabilir bir şeydir fakat İslâm adına tarif getirmek başka bir şey ve birtakım mahzurlar ihtiva ediyor.

İlk olarak ‘Devlet’te İslâmî sistem’den bahsedilemeyeceğini yukarıda izah etmiştik. Dolayısıyla başkanlığın mekanizma olarak İslâmî sisteme benzeyip benzememesi, ilmî ve dinî neticesi olmayan bir yorumdan ibaret.

İslâmî sistemde başkanı (yani emîri, halifeyi) halkın seçtiği cümlesi de hayli su götürür bir iddiadır. İslâmî sistemde değil elbette fakat Müslümanların tarihî ve politik uygulamalarında görülen mekanizma şudur: Bugünkü mânâsıyla bir genel seçim söz konusu değildir; dolayısıyla halifeyi veya emîri halk seçmez; halk adına kanaat belirtme yetkisini haiz olduğu varsayılan az sayıdaki kişi (Ehl-i hall u akd) emîrin seçiminde sınırlı miktarda etkili olabilmişlerdir ve bu uygulama tarihî açıdan çok sınırlı kalması dolayısıyla bir ‘sistem unsuru’ olarak yorumlanamaz. Fakihimiz, sadece fıkıh ulemâsının teorik risâleleriyle yetinmek yerine İslâm tarihinin pratiğine ve nasıl işlediğine eğilmiş olsaydı, bu iddialı cümleyi kurarken hayli düşünürdü.

Alıntıda doğru görünen cümle şu: Başkan yargıya müdahale edemez. Bu cümle teoride doğrudur fakat İslâmî pratikte, yani İslâm tarihinde birkaç dramatik örnek dışında başkanın, yani emîrin veya halifenin yargıya müdahale etmediği, daha doğrusu yargıyı kontrol etmediği bir fasıl yok gibidir. Tekrar edelim: İslâm tarihi boyunca yargı kurumu daima halife veya sultanın kontrolü altında kaldı ve bağımsız olamadı. Nitekim bugün ‘Diyanet’ adıyla yaşatılan uygulama, İslâm tarihi boyunca en uzun süre uygulanan modeldir. Hepsi de devlet hazinesinden maaş alan bir memur statüsündeki ulemâ zümresi ile yargı nasıl bağımsız olur veya bu tarihî süreçten bir ‘yargı bağımsızlığı’ fikri nasıl istihrâc olunur bilmiyorum.

Ünlü fıkıh hocası, başkanlık modelini parlatıp gündemde tutarak safdil dindarları iknâ etme çabası yerine şu soruya cevap verebilse daha iyi ederdi: “İdaresi altındakilerden bir kısmına karşı âdil ve tarafsız olmayacağını kendi diliyle ikrar etmiş birinin başkan veya halife veya emîr veya reis-i cumhur sıfatıyla görevine devamı dînen meşrû mudur?”

Veya başka bir ifade ile “Bir başka şahsın başkanlık arzu ve iddiası gündemde olsaydı, bu fetvâyı yayımlamakta aynı derecede istekli davranır mıydınız?”

…

Uzun söze gerek yok. Başkanlığı arzulanan kişiyle ‘olur, caizdir’ fetvâsı verenin statülerini karşılaştırmak bile, İslâm’ın tarihî ve siyasî pratiğinin nasıl işlediğini yeterince aydınlatıyor.

AB standartlarında ölüm!

Hangi kanalda rastladığımı hatırlamıyorum; ilk tepkim, "yok artık" olmuştu. Haber, Suriyeli mültecilerin Ege'yi geçmek için kullandıkları şişme botlarda Ulaştırma Bakanlığı'nın AB standardını haiz olduğunu gösteren CE işareti arayacağı ile ilgiliydi.

Kara mizaha son derece uygun bir durum olmasına rağmen bu tüyler ürpertici haber mizahtan ve izahtan vâreste duruyor.

Haberi dinleyen veya okuyan bir kısım saf gönüllü insanlar, "A vallahi hükümetimizi takdir ettim; mültecilere gösterdiğimiz insani yaklaşımlarda yeni bir boyuta daha geçtik. Ulaştırma Bakanlığı çürük-çarık ve dandik botlara binip deryaya gark olan bîçârelerin dramına nihayet el attı. Botlara AB standardı getirildi" diye düşünebilirler. Öyle zannedenler için bu, milli gururu ürperten bir haberdir ve insana "İşte benim devletim budur; helâl olsun" dedirtir.

Gerçek durum öyle değildir ama.

Mültecilerin Ege'den hareketle AB üyesi Yunanistan'a geçmeye çabalamaları sonunda şimdiye kadar kaç 'Aylan bebek'in, kaç mültecinin öldüğünü bilmiyorum. Dün itibariyle Ayvalık'tan sonra Dikili açıklarında batan şişme botlarda 17 kişi daha listeye eklenmişti. Bu ölümlerden tam olarak kimlerin sorumlu olduğunu da bilmiyorum!

Dolayısıyla bakanlığın kararı –tabii eğer doğruysa- isabetli demektir. Mademki şişme botla deniz açıklarında alabora olup ölmek sıkça rastlanan bir kaza türüdür, o halde mültecilerin daha kaliteli ve dandik olmayan botlarla şanslarını denemeleri ve daha kaliteli botlarda ölmeleri en tabii haklarıdır!

Bu noktada aklınız karışabilir; benim da tam olarak bilmediğim bir mevzuat inceliği söz konusu olabilir: Ege'de boğulan mülteci haberlerinden benim anlayabildiğim şudur: İsteyen herkes, serbest piyasadan şişme bot veya bir tekne edinip Yunanistan'a iltica etmek için denize açılabilir. Ege karasularını korumakla görevli sahil güvenlik veya radar birimlerinin, "Bir dakika arkadaş, nereye gidiyorsun; kimden izin aldın, vizen var mı, bu teknenin sahibi kim?" vs. türünden bir sorumluluğu olmadığı kanaatine kapılıyorum. Acaba bu birimlere, "Bırakınız gitsinler; görmezden gelin canım" mı denilmiştir? İmkânsız ihtimâl. Öyleyse ülkeler arasında seyahatin yeni uygulaması şöyle olmalı: Ben görmedim ha! Şansını dene bakalım" Bu mudur?

Bu haber iki gün önce A Haber kanalında yayınlanmış; internette linkini bulup seyrettim. Spiker kızımız aynen diyor ki: "Türkiye üzerinden farklı ülkelere gitmek için deniz yolunu kullanan mülteciler, kullandıkları botların kalitesiz olması nedeniyle Ege Denizi'nde maalesef hayatlarını kaybediyorlar. Bu görüntülerin yaşanmaması için Ulaştırma Bakanlığı harekete

geçti. Şişme botlarda bundan böyle Avrupa standardı aranacak, CE işareti olmayan şişme botların Türkiye'ye girişine izin verilmeyecek."

Ama bir tuhaflık var; linki paylaşan haber24.com sitesi bir açıklama yapmış ve diyor ki; "Bu videonun içerdiği konular içerisinde yer alan Şişme Botlara Standart Geliyor başlığıyla verilen haber, A Haber kanalı sorumluluğundadır. Haber24.com olarak Şişme Botlara Standart Geliyor başlıklı haberde yeniden iletim dışında herhangi bir sorumluluğumuz bulunmamaktadır."

Burada aklımız karışıyor; acaba bakanlık, şişme botta CE standardı haberini tekzib mi etti, yoksa A Haber, haber24'e, 'mis gibi haberimizi izinsiz kullandınız' diye bozuk mu attı tam anlaşılmıyor. Esasen çok önemli de değil bu noktada. İnkâr edilemeyecek iki önemli noktanın altını çizerek konuyu bağlıyoruz. Birincisi, Ege sahilindeki mülteci trafiğinin engellenmesi için bizimkilerin pek de canla başla çalışmadığıdır ve doğruysa suçtur; ikincisi ise mültecileri Türkiye'de tutmak için kabul ettiğimiz 3 milyar Euro'luk anlaşma!

Çatışma felsefesine güzelleme

Tesadüfün bu kadarına pes; kuruluşundan 93 yıl sonra Cumhuriyetimiz yine tehlike altında ve yine milletçe milli birlik ve beraberliğe çok ihtiyaç duyulan 'özel' bir zaman dilimi içindeyiz.

Resmî güvenlik güçleri Güneydoğu'da, yine devletin resmî nüfus kâğıdı verip vatandaş yerine koyduğu bir topluluğa karşı kanlı sokak çatışmaları sürdürüyor. Devlet bir türlü iç ve dış düşmandan, teröristten, darbeci çetelerden, hainlerden, lobici düşman uşaklarından, bölücülerden ve huzura kasteden alçaklardan yakasını kurtaramıyor.

Tamam terörist, darbeci, lobici vs. hain çevreler suçlu da, 93 yıldır bu çevrelere karşı mücadele verdiğini ileri süren devlet aklının hiç kabahati yok mu? İşte Kürt meselesi, 90 yıl öncesine, Şeyh Sait isyanı günlerine geri dönmüşüz ve devlet Kürt meselesi'nde bir arpa boyu yol alamamış. Dışarısı dış düşmandan, içerisi iç düşmandan geçilmiyor. Bir yanlışlık olmasın; bu kadar bol iç ve dış düşmanın varlığı size de şüpheli gelmiyor mu? Nasıl bir idare tarzımız var ki, pıtırak gibi düşman yeşertip duruyor?

Siyaset kurumunun en gerekli olduğu yer 'problem çözme' basiretidir. Bu hususta bir asırlık TC tarihinden anladığımız hikmet ise şudur: Siyasilerimiz problem çözmeyi bilmediklerinden değil (yine de pek emin değilim) problemi çözdüklerinde sanki oyuncağı elinden alınmış çocuk gibi mahzun ve işsiz kalacakları korkusuyla çözmek yerine düğümlemeyi seçiyorlar. Dış politikada başımıza geçen çuvalı kendi ellerimizle dokuduk ve komşularla iyi geçinmekte hayli başarı gösterdiğimiz yerde, çılgın ve köksüz bir Osmanlı milletler topluluğu fantezisiyle herkesi düşman edip sınırlarımızı yolgeçen hanına çevirdik. Kürt meselesi daha 1924'te usûletle hallolunabilirdi; bunun yerine inatla Kürtleri Türkleştirme politikası takib ederek devlete başkaldırmalarını tetikledik. Eminim ki bu sabah bilumum Kürtler, "Yeter gurban, biz

pişman olduk. Hepimiz öz be öz Türk evlâdıyız; devlete silâh çekmemiz yanlıştı” deseler Ankara'da birilerinin canı sıkılacak, “Olmaz böyle saçmalık; bize kırıp dökebileceğimiz bir iç çatışma unsuru lâzım” diye öfkelenip atla arpayı dövüştürecek yeni senaryolar arayacaklardır!

Boşverin barışı filan, çatışma gibisi yoktur; doğru dürüst iş veremediğiniz gençlerde heyecan ve bir işe yarama zevki, seçmenlerde “Aman dereyi geçerken at değişmek olmaz; devletin ve elbette hükümetin yanında yer tutmak gerektir” fikriyle telâşlı bir istikrar arayışı uyandırır çatışma. İnsanlar dost ile düşman arasında gri bölgeler bulunmasından nefret ederler ve kafa karışıklığı fena bir şeydir. Çatışma, ‘ya bizdensin ya onlardan' dayatmasını doğurduğu için milli birlik ve beraberliğe ‘en faideli' politikalardan biridir. ABD, iç sıkıntılarını ve işsiz proletaryasını uluslararası krizlere yönlendirir meselâ; Rusya hâkezâ; İran, Suudi Krallığı, hatta bir vakitler gariban komşumuz Yunanistan bile ‘Çatışma ekonomisi'nin verimli ve zehirli büyüsünden kurtulamıyorlar. Bizim başımız kel mi?

Ve elbette muhterem devlet büyüklerinin hayli ince bir espri duygusundan mahrum olduklarını ileri sürmek haksızlık olur; bunca iç ve dış melânetle boğuşurken ve dolar da başını alıp gidiyorken yurdum insanına yeni anayasa ve başkanlık konusunu tartıştırmak, pek zarif olmasa da iyi nüktedir (ironi de diyebilirdim fakat başıma iş almak istemedim; otosansür!) İşin daha zevkli tarafı, muhalefet partilerinin, “Evvelâ bizzat sebep olduğun hukuksuzlukları gider, antidemokratik kanunları geri çek ve temel hakları garanti et” demek yerine “Tamam yeni anayasa yapalım ama başkanlık olmaz” kaprisiyle tuluât sahnesine atılmaları olmuştur ve iktidarın ödü kopmuştur!

Bakalım yeni anayasada, “Devletimiz çatışmasız yapamaz; sürekli barış ortamı tehlikelidir ve böyle durumlarda devlet kurumları insanları bir şekilde kutuplaştırarak iç çatışma başlatmak için gerekeni yaparlar” maddesi olacak mı? Olmasa da olur; derin devletin saklı anayasasında mevcuttur zaten!

Kütük takvim ve Bizim Dimitri

Yıl sonu izni için yurda dönen gelinim ve oğlum, yılın son günlerinde bana bir hediye paketi getirip açmamı istediler. Önce kitap sandım ama daha cici daha sevindirici bir şeyle karşılaştım: Kütük takvim.

Kütük takvim artık hayatımızdan çıktı gibi bir şey. Bildiğim kadarıyla Diyanet ve bazı dini cemaatler her yıl namaz vakitlerini gösteren kütük takvim yayınlıyor ve camilerde, kitapçılarda satılıyor. Yakın zamanlara kadar evde böyle bir takvim bulundurmak alışkanlığım vardı fakat pratikte Diyanet benzeri dini muhtevalı takvimlerin şöyle bir mahzuru var: Günü geçen takvim yapraklarını kaldırıp atmak mümkün olmuyor çünkü içinde ya bir âyet, ya bir hadis veya kelâm-ı kibar var. Büyüklerimiz sadece takvim yaprağına değil, sıradan gazete kâğıdına bile şimdi bizlere çok anlaşılmaz gelen bir hürmet gösterirlerdi. Bu inceliğe dikkat

edenler şöyle bir formül geliştirmişlerdi. Günü geçen takvim, hemen takvimin yanıbaşına duvara çakılan sivri uçlu bir çiviye geçiriliyor, yıl sonunda biriken yapraklar bir şekilde tasfiye ediliyordu.

Şimdi her akıllı telefonun bir de imsakiyesi var, hatta kıbleyi gösteren pusulası bile. Geçtiğimiz Ramazan'da fark ettim; artık imsak ve iftar vakitlerini gösteren imsâkiye bile yavaş yavaş tedâvülden kalkmaya başladı.

SAATLİ MAARİF

Kütük takvim deyince, 'Saatli Maaarif veya Ece takvimlerini anmadan geçmek olmaz. O gün doğacak çocuklara verilmesi teklif edilen isimlerden tutunuz müşkülpesent ve çaresiz kalmış ev hanımlarına günün yemek listesini sunan tavsiyelere, oradan meteorolojik püflere, o günün tarihine (Tarihte bugün neler oldu?), fıkralara, manilere, roman tefrikalarına, kıble saatine ve namaz vakitlerine, meşhur adamların vecizelerine kadar pek çok şey bulunurdu bir yaprakta.

SAYILI GÜNLER TAKVİMİ

Meteorolojik püf deyip geçmiyoruz. Şimdiki kuşaklara çook eski zamanlardan kalma kaba-saba bir alışkanlık gibi görünse de tarım toplumunda yaşayan insanların yüzlerce yıllık görgü ve tecrübesinin birikimi olan bu takvim, artık pek gündeme gelmeyen belli başlı iklim hadiselerini hatırlatıyordu ve buna göre meselâ 6 Mayıs Hıdırellez'i, 16 Mayıs Filizkıran fırtınasını, 23-24 Mayıs Ülker fırtınasını haber verirdi. 19 Aralık'ta Zemheri girer, 20 Aralık'ta Şeb-i Yeldâ (en uzun gecelerin başladığı tarih) başlar, 6 Şubat'ta Gücük soğukları kapıya dayanır, 20 Şubat'ta ilk cemre düşer, 28 Şubat'ta leylek soğuklarıyla beraber illâ bir fırtına kopar, 11 Mart'ta Kocakarı soğukları ucunu gösterir, 18 Nisan'da ise 'Kork Abrulun beşinden/ Öküzü ayırır eşinden' tekerlemesiyle toz dumana karışır ve böyle devam edip giderdi.

Başka yörelerde de folklorik takvim böyle sâdık mıydı bilmem; bizim oralarda büyüklerimizin ezbere bildiği ve kütüklü takvim yapraklarında günü gününe haber verilen belirli günlerde ortalık mutlaka karışıyordu; o zamanlardan beri folklorik takvimi ciddiye almak gerektiğine inanırım.

Bunun ilmi izahını ise meteoroloji uzmanları yaparlar artık.

TAKVİM VE ŞİİR; GÜZEL BERABERLİK

Kütük takvim deyince nasıl elden çıkardığıma hâlâ hayıflandığım bir antolojik takvim geldi hâtırıma. Takvimin her yaprağının arkasında Türk şairlerinden birinin bir şiiri yer alırdı. Bunun, şarkı sözlü varyantlarını da hatırlar gibiyim. Her kimse eksik olmasın, kütük takvimi matbaaya götürüp ciltletmiş ve kütüphanesine koymuştu. Kimden, nasıl devraldım; uzun yıllar muhafaza edip ara sıra göz attığım bu antolojik takvimin çok faydasını gördüm.

Akıllı telefonların takvimi ve imsakiyesi var ama saatli maarif takvimi türünden bir uygulama yapmak kimsenin aklına gelmedi galiba. Müşterisi olur mu dersiniz; bilmem ama tıpkı kitapta olduğu gibi selülozun yeri başkadır!

RESİMLİ TÜRKÇE EDEBİYAT TAKVİMİ

Gevezeliğim tuttu, yeni yıl hediyesine gelemedim. İletişim Yayınevi (daha önce yapmış mıydı bilmiyorum) Saatli Maarif takvimi formunda "Resimli Türkçe Edebiyat Takvimi" hazırlamış. Bayıldım. Bu takvim duvara asılmıyor, altındaki karton altlıkla masaüstüne konuluyor. Takvimde elbette birtakım eski gelenekler, yeni bir çehreyle arz-ı endam etmekte. Tarihte bugün hangi edebi hadiseler cereyan etmişti gibi… Altta bir yazardan alınmış bir cümle. En üstte ise pankart taşıyan insanlardan oluşan bir çizgi bant. Arka sayfa sade tutulmuş. Bir romandan yarım sayfalık bir alıntı, sayfanın alt yarısında ise bir roman veya hikâye tefrikası. Günde birkaç dakikanıza muhtaç hoş bir geçmiş zaman hâtırası…

Bir delikanlı geçenlerde "Tefrika roman ne demek? Tefrik ayrılık demek değil mi?" diye sordu. Dilimin döndüğünce tarif ettim ama örneğini göstermeden anlatmak zor tabii.

Takvimi beğendim ve sevdim. Fikir olarak fevkalâde fakat bir noktayı belirtmezsem okuyucuya haksızlık etmiş olurum. Takvimde tabiatıyla sol dünyanın yazar, çizer ve edebiyatçıları ön planda ve bu bakımdan her zevke hitab etmeyebilir. Benim için mahzuru yok. Beğenmeyip de, 'ben daha iyisini yaparım; benim dünyamın sesleri ve renklerini taşıyan bir takvim hazırlarım' diyenlerin yolu açık; hattâ keşke yapılsa ve hayırlı bir yeni yıl geleneği olarak sürüp gitse. Gazeteler, yayınevleri, kültür kurumları (fakat rica ederim devlet karışmasın bu işe) kendi zevklerine göre birbiriyle yarışan kütük takvim yayınlasalar ne güzel olur.

BİZİM DİMİTRİ

Kendi tabiriyle 'gazeteci-yazar ve seyyah' Harun Çelik, yazarlığının olgunluk döneminde birbirinden değerli seyahat kitapları yazmaya devam ediyor. Yeni eserinin adı, konusunu da iki kelimeyle özetliyor: Bizim Dimitri.

KentKitap tarafından yayınlanan Bizim Dimitri, kısaca yazarın Meriç'in öte yakasına yaptığı çeşitli yolculukların uyandırdığı bir iç hesaplaşmasının bilançosudur. "Hiç gitmek istemediler" ara başlığının vurguladığı üzere bu kitapta Mübadele sonrası Ege'nin öte yakasına devlet zoruyla savrulan insanların kırık hikâyeleri yer alıyor.

Edebiyatımızda daha şimdiden bir "Mübadele kitapları" rafının oluştuğunu söyleyebiliriz, fakat Harun Çelik'in 'Bizim Dimitri'si onlardan farklı; zira konuya, ortalama bir Türk-

Müslüman Anadolu insanının bakışıyla yaklaşıyor ve Mübadele insanlarına yönelik (genellikle kalabalık yerlerde pek izhar edilmeyen) olumsuz önyargıları temelinden sarsıyor. Ucuz milliyetçiliklerin ve kahramanlık edebiyatının pek geçer akçe olduğu şu günlerde, insanî acılara insânî ve insaflı bir gözle bakan Çelik'in kitabını okudukça, filler kavga ederken arada ezilen çimenlerin hâlini daha iyi anlayabileceksiniz.

Harun Çelik, doğru bildiğini ve gördüğünü açık kalplilikle kaleme almasıyla ödülü hak ediyor.

Fırsat bulursanız 'Bizim Dimitri'yi okuyun; coğrafyanız ve ufkunuz genişleyecek; yüreğinizin hafiflediğini ve sadrınızın genişlediğini hissedecek, tek kelimeyle güzelleşeceksiniz.

Kalemine sağlık Harun Çelik. Ecdâdına rahmet!

Öğretmeniiim, canım benim canım benim

İstirham ederim, böyle çirkin, böyle provokatif bir sözü, maarif ordumuzun isimsiz neferlerinden bir ferd-i vâhidin söylemesi mümkün mü efendim? Bak bak bak, lâfa bak: "Sessiz kalmayın. Yazık; insanlar ölmesin, çocuklar ölmesin, anneler ağlamasın"mış!

Zaten ilk duyunca, bunun bir öğretmenin ağzına yakışmayacağını şıp diye anladığımdan 'araştırın' dedim çocuklara; nitekim bakanlıktaki müşavir arkadaşlar ve AA, bakanlık kadrosundaki üç Ayşe Çelik'ten birinin bile bu yakışıksız ve kuru iftiradan mürekkep sözlerini sahiplenmediğini ortaya çıkardı. Gerçek ortaya çıkıncaya kadar geçen birkaç saat içinde kahrolmamak elde değildi, neyse ki Milli Eğitim camiası aklandı çok şükür.

Efendim ideal, vatansever bir öğretmen böyle şeyler söyler mi? Öğretmen dediğin milli birlik ruhundan bahseder; çiçekler, otlar, kuşlar, dereler, dört işlem işte bu gibi olumlu konularda öğrencilerini eğitir ve gerisine karışmaz. Biz bunlara bir de tonla para ödüyoruz üstelik. Duyunca alnımdan vurulmuşa döndüm ayol.

Neyse ki olay aydınlandı da müsterih oldum. Yine içimde bir şüphe kaldı ama; dedim ki içimden, 'Ulan oralarda bir takım vurdulu-kırdılı şeyler cereyan ediyor olabilir mi? Hayır, eminim, yok öyle bir şey fakat... Açtım çocuklara telefon, dedim ki, "Yav bi bakın bakayım; ülkenin doğusunda çatışma felan mı var? Ölen kalan var mı, bir tatsızlık yaşanıyor mu ki böyle bir kışkırtma vukubuldu?" diye kesin talimat verdim. On dakikada döndüler, yokmuş öyle bişey azizim! Evet, Türkiye'nin, hatta dünyanın her yerinde insanlar ölüyor ve son derece tabii bir şey; vâde diye bir şey var, ölüm istatistiklerinde görünür bunlar. İşte rakamlar, her yıl nüfusun yüzde 4,7'si rahmetlik oluyor. Ha, bu çerçevede cereyan etmiş olabilir dediler. Nedir efendim kalp yetmezliği, asabi tansiyon vesaire. Çocuk ölümleri de oluyor bu arada tabii, olmasa daha iyi ama oluyor. Böyle dediler ve son derece mâkul geldi bana. Oh dedim yav...

Anneler ağlamasınmış; yahu, 100 yaşında bir anne bile 80 yaşında rahmetli olan çocuğunun ardından ağlar tabiatıyla; ayrıca annelere ağlamak için öyle ciddi, reel sebepler de gerekmez; onların bir yevmî ağlama kontenjanları vardır, bir sebep bulup ağlarlar. Ona kalırsa babalar da ağlar ama daha azdır bu.

İnsanlar susuzlukla, açlıkla mücadele ediyor, bomba sesleri, kurşun sesleri filan... Yahu insan aldığı eğitimden, öğretmenlik nosyonundan utanır biraz. Ne oluyor kardeşim, western mi seyrederken galeyana gelip halüsülasyon mu görüyonuz? Güneydoğu güllük gülistanlık bir mıntıkamız. Süt liman birader süt liman. Yok öyle bir şey. Hem niçin olsun ki; vatandaş halinden memnun, devletimiz her an yanlarında.

Bak Kanal De ne güzel açıklamış durumu. Biz ilk günden beri devletin yanında yer almışızdır diyorlar. Bunlar iftiradır, yakışıklı çizgimizi ve jönprömiye duruşumuzu kimse bozamaz diyorlar. Zaten kafasında kuş kadar aklı olan birisi bile provokasyonu hemen anlar diyorlar, iyiniyetimizin, temiz kalpliliğimizin kurbanı olduk, tufaya geldik, bayırın kışkırtıcı ajanını öğretmen sandık; bi daha töbe billah!

Zaten bunlar bir lay lay lom ekranı. Ben kefilim şahsen; temiz, işinde gücünde milli bir televizyonumuz. Bir ara Birand vardı bunlarda, o biraz kontrolü zor biriydi. Ardından Cüneyt diye çapraz birini getirdiler. Beyefendi verdi zılgıtı, verdi zılgıtı, şimdi kuş-böcek belgeseli çekiyor. Düzeldiler yani, aferin. Ha, bunların bir de amiral gazeteleri vardı. Birkaç çıkıntılık yapacak oldular; ayarı yiyince şimdi çok tatlı şeyler yazıyorlar. Okurken bi gülüyorum, bi gülüyorum. Tatlı çocuklar netice itibariyle...

Milli ve yerli basın böyle olur, takdir etmemek mümkün değil yani.

Otosansür nedir, nasıl yapılır?

Sultanahmet'teki terör saldırısına vakit geçirilmeden yayın yasağı konulmasını destekliyorum.

Terörle mücadele kolay iş değil. 70'li yıllardan beri nerdeyse yarım asırdır terörle mücadele ediyoruz ve bu esnada güvenlik ve istihbarat bürokrasisinde bir takım tecrübelerin biriktiği kesindir. Bu birikim, bugüne kadar bir işe yaramamış gibi görünüyorsa da hemen hüküm vermeyelim ve şöyle düşünelim: ‘Mutlaka devlet büyüklerinin bir bildiği vardır!' İşte yayın yasağı, halk tabiriyle ‘Ağzı olanın konuşmaması', yine halk tabiriyle ‘Her kafadan bir ses çıkmaması' için son derece elverişli bir tedbirdir. Yayın yasağının lüzumunu şöyle anlamalıyız: Yangında yanan şey, tahta, plastik, yanıcı sıvılar veya gazlar değildir; havadır, havanın içindeki oksijendir. Eğer yangın havayla bağlantısını keserseniz yangın söner. Bu açıdan terör olaylarını sıradan bir haber malzemesiymiş gibi gazeteci takımının haber yapmasına izin vermek ne oluyor; yangına su yerine benzin sıkmak veya daha iyi yansın diye yanan enkazı havalandırmak gibi bir şey oluyor.

Unutmayalım teröristin istediği, tanımadığı insanları öldürmek değil bu olayın haberini yaptırarak insanlara korku salmaktır; bu durumda olayın hiç duyurulmaması, hatta hiç olmamış gibi davranılması terörün belini kırar, yaptıklarına yapacaklarına bin kere pişman olurlar.

Aslolan memleket hayrına işlerin icabında süslenip tezyin edilerek -gerekirse evet, cebren!- insanlara duyurulması; zararlı ve çirkin şeylerin ise havayla, yani basınla irtibatının kesilmesidir.

Peki basın hiç mi olmayacak? Elbette olacak ve lazımdır. Bugün her ciddi şirketin bir halkla ilişkiler bölümü var ve şirket kültürünü, ürünlerini tanıtmaya büyük önem veriyorlar. Hükümet işlerinin güzel bir şekilde tanıtımı, yönetim felsefesinin halka en latif ve acısız bir şekilde zerkedilmesi için bir kısım basına duyulan açıktır ve bu basın kesinlikle hürdür, engellenemez. Akreditasyon değerlendirmelerinde uslu, mûti, işbirliğine yatkın, devletine ve milletine bağlılığını isbat etmiş yayın kuruluşları basın hürriyetinin teminatı altındadır ve bunlar istediklerini yazabilirler ve yazıyorlar; biz de her sabah bu mevkuteleri ve ekranları kemâl-i zevk ve hoşnudlukla takib ederek telezzüz ediyor, bahtiyar oluyoruz.

Devlet büyüklerimize aynen katılıyorum. Herkes terörü lânetlemeli ve her terör olayından sonra en yakın karakola veya muhtarlığa giderek, “Ben bugün filanca yerde vukubulan terör olayını kınıyorum” şeklinde imza atmalıdır. Böylece imza vermeyenleri kolayca tesbit edilerek etkisiz hale getirilebilir. İmza vermeyenler teröristtir; öyle “Acil işim vardı, hastaydım, yurtdışındaydım, lohusaydım” filan gibi mazeretler kabul edilemez. Her olaydan sonra ‘kınama' eylemini önemsemeliyiz; bu boş bir lâftan ibaret değildir. Terörle mücadelede en etkili ve caydırıcı şeydir.

Bilumum dış dünyanın da terörle mücadele hükümeti desteklemesini, işbirliği yapması ve teröristleri yüreklendirici tavırlar içine girmemesi gerekir; ecnebi devletlerin her defasında diplomatik temsilcilerimize ‘terörü lanetliyoruz' mesajını ulaştırmaları şarttır. Böylece ak koyun-kara koyun belli olur.

Böyle sıradışı günlerde, terörü en acımasız şekilde kınamak yerine tutup yok efendim evrensel hukuktur, usul hukukuna riayettir, beraat-i zimmet asıldır, müddei iddiasını isbat ile mükelleftir gibi entel dantel lâflar mırıldanmak en hafifinden ayıp ve günah, en ağırından ise vatana ihanettir. Zor zamanlarda sabır ve güvenle sükunetimizi korumalı, büyüklerimize duyduğumuz bağlılık ve itminanı bir misli daha takviye etmeli, buna rağmen aklımıza yatmayan şeyler düşünecek olursak, taşlanmış şeytanın şerrinden kaçınarak tevbe-istiğfar ile kendi kendimizi takbih etmeliyiz.

Bu bir iman sorunsalıdır; öyle düşünür ve görürsek huzura erişir, terörizmi de perişân ederiz.

Çatışmacılar kazanıyor, sulh kaybediyor

Önce tespit, sonra tahlil: Saray yönetimi ile PKK arasındaki çatışma, her iki taraf için –tırnak içinde- elverişli, doğurgan ve siyaseten ‘faydalı' bir iklim oluşturdu. Çatışmanın mağduru halktır ve elbette birlikte yaşama ümididir.

Ardı ardına gelen siyasi başarısızlıklar ve gitgide bir kâbus haline gelen vahim gelişmeler, saray yönetiminin sıradan politik enstrümanlarla üstesinden gelebileceği ölçeği aştı. Siyasî açıklar, çatışmalar kullanılarak örtülüyor ve insanlara ‘Ya bizdensin, ya onlardan' tercihi dayatılıyor. Bir ucunda ‘TC Devleti'nin bulunduğu her çatışmada halk insiyakî olarak ‘devlet'ten yana tavır koyar ve hasarın aslında kime yazılacağına aldırış etmez, zira halkta ‘varlık ve bekâ endişesi' uyandırılınca başkaca seçenek yoktur.

Yönetimin, PKK ve dolayısıyla PKK sempatizanı Kürtleri ‘düşman' kategorisine koyması için PKK'nın ‘oyun'a katılması gerekiyordu. PKK bu dâveti canına minnet bildi; her yerde şiddeti yükseltip kana bulayarak müsabakayı kabullendi. PKK nâmına bir “win-win” (kazan veya kazan) durumu söz konusu. Sonuçta kaybetme ihtimâli yok; kazanırsa kurtarılmış bölgelerde siyasi otoritesini uluslararası tasvibe açacak; kaybederse (ki büyük ihtimâl budur) Kürt kitlesinin daha büyük bir kısmını his (duygusal kopuş) ve fikir (PKK'nın siyasi önderliğini kabulleniş) plânında yanına çekmiş olacak. PKK ve HDP, çatışma yerine sivil ve barışçı direnişi seçselerdi, iktidar şahinleri büyük hayal kırıklığına uğrayacaktı!

Saray yönetiminin kazan-kazan oyununda başarı ihtimali, sadece kararsızlar da dahil kamuoyunu desteğini kendi yanında tutmakla mümkün; zira Güneydoğu'daki çatışma dışında iktidarın meşrûluğunu gösterebileceği başka bir sebep veya dayanak kalmadı; terörizm bu noktada cankurtaran gibi imdada yetişti! Kamuoyumuz iktisadi refahı ve istikrarı konusunda çok hassas; 7 Haziran'da bu talebin sinyalini verdi. Bu talebi uyuşturup, ‘dur hele, önce bekamızı emniyete alalım' diyebileceği tek ihtimâl, orta halli ve gariban aile yuvalarına gelmeye başlayan şehit haberleri olabilirdi ancak. Normal şartlarda iktidara oy kaybettirmesi beklenen şehit cenazeleri, çatışma yükseltilince şaşırtıcı şekilde oyların kararlı hale gelmesine hatta destek artışına yol açıyor. Tarih boyunca silahlı çatışma olgusunun bu kadar çok tekrarının temel motifi budur; “Vatan tehlikede, vatanseverler bayrak altına” alarmı, daima yönetim ve ordu etrafında kenetlenme getirir ve politik sorgu ve eleştiriyi geriletir.

Akademisyenler bildirisi etrafında koparılan gürültü bu şablona tamamen uyuyor ve insanlar tarafını seçmeye zorlanıyor; bu fırtınada en dikkat çekici konu, daha önce demokrat kimliğiyle bilinen insanların, “Ama bu bildiride PKK terörü hiç kınanmamış; hep devlet suçlanmış” yollu çekimserlikleridir.

“Vatan tehlikede!” iken taraf seçmeye zorlanan insanlar, geride sağduyudan boşalmış gri bir bölge bırakırlar; gri bölge, barış ve hakkaniyet alanıdır ve bu alanın tenhalığı endişe veriyor.

Fransız İhtilâli'nden beri ‘vatan tehlikede'yken sağduyu üssünde tutunmaya çalışmanın diğer adı, vatana ihanettir. Vatana ihanet suçlaması bugünlerde kıraathane sohbetlerinde bile sıkça tüketilmeye başlandı.

Kürt siyasi taleplerinde en azından birkaç haklı hususun bulunduğunu düşünenler için artık susma veya vatanseverler korosuna katılma tercihinden başka yol kalmadı; oysaki muhayyel bir barışın tutkalı işte bu zümre idi. Bir yanda PKK ve onun çekimindeki HDP, öte tarafta devletin savaşan şahinleri basiret ve sulh taraftarlarını sindirdi. Böylece milli birlik ve beraberlik çağrısı devletin ve dolayısıyla iktidarın yörüngesinde toplanmak anlamına geldi.

Bu kanlı bir oyun ve bu oyun iki seçim arası sürecinde başlatıldı. Her şeye rağmen basiret ve sulh cephesinde tutunmak gerek.

Yarım yamalak!

Yazarlığım hakkında bir gün, dobra bir eleştirmen aynı hükmü verirse elbette biraz üzülürüm fakat şaşırmam galiba...

Sebebi şu, sanatın ve pek ‘sanat'tan saymadığımız zenaat işlerinin çoğunda –bir kısmında da desek daha doğru olur- maymun iştahlılıktan olsa gerek işi bir yere kadar getirip, biraz daha gayretle tam ustalık peştemalını kuşanmak üzereyken yarıda bırakıveriyorum.

Yakından tanıyanlar biliyor; ilkokulun daha ilk sınıfında okumanın tadını aldım, mucizeydi, ağzıma sanki bir parmak bal çalınmış gibiydi. Elime ne geçse okuyor hayâle dalıyordum. Rahmetli anacığım, ille de halacığım eğer bir kitaba dalıp gitmişsem sofraya oturtmak için neler çekerlerdi. Ve çocukken çok canım sıkılıyordu çünkü okumak için her zaman kuyu gibi içine düşebileceğim, kaybolup etrafla ilgimi kesebileceğim bir kitap bulamadığım anlar oluyordu. Gelsin can sıkıntısı. Halam bu hâlimi görünce, ‘Bu çocuğun çok canı sıkılıyor, eversek mi acaba?' diye takılırdı.

Kısa keseyim, hâlâ okuyorum, lâkin yetersiz ve tatsız. Okumadığım, okumam gereken ve daha fenası henüz varlığının farkında bile olmadığım kitapları düşündükçe ye'se kapılıyorum.

Yarım yamalak...

Çok sonraları fark ettim ki kelimelerle bir dünya inşâ edilebiliyormuş. Bütün iş bazılarını bir araya getirebilmekte. Peki kelimeler nereden gelir, nerede satılır, cümlede tam yerli yerine, sanki bir yüzük taşı gibi nasıl oturtulur? ‘Yahu, bunu yapabilirim galiba, bir deneyeyim' cesaretini yirmili yaşlarda buldum; kırk yıldır yazıyorum şöyle böyle lâkin tatsız ve yetersiz. En iyi yapabildiğimi vehmettiğim sahada bile...

Çocukken kesere, küreğe, malaya, testereye, çakıya düşkündüm; hâlâ öyleyim. Ruhumun derinliklerindeki dülger hiç ihtiyarlamıyor. ‘Dahiliye nâzırı'ndan yüz buldukça hâlâ evin bir köşesine takım taklavat yığmaya bayılıyorum ve elimden gelse değil bazı tezgâhların

amatörler için yapılmış minyatür modellerini, sanayi tipindeki gerçek boyutlarında bastırıp eve istifleyeceğim. En büyük hayalim, fabrika yarısı bir hangar tutup içini her neviden kereste ile doldurmak, bir tarafında tezgâhlar... Maksat imâlat yapmak değil, taze biçilmiş kereste koklamak, talaş avuçlamak, nadide ahşapların rendelenmiş düzgün yüzeylerini okşamak... Ne fantezi!

Tabii bu fantezi de öylece kalmaya mahkûm...

Ayıptır söylemesi, geçen yıl bu günlerde iki aylığına oğlumla gelinimi ziyaret için New York'a gitmiştik. NY ve New Jersey havalisinde ne kadar hardware store varsa (Efendim hırdavat demek oluyor, İngilizce bildiğimden değil, sadece çocukça bir fiyaka!) altüst edip dönüşte ele geçirebildiğim bütün saraciye takımından birer adedini bavula tıkıp eve getirdim. Getiremeyip de göz koyduklarımı alabilsem, dönüşte herhalde bir şilep kiralamam gerekecekti! Tabii daha önceden İstanbul'da kösele, deri satan bilumum parekendecileri sırayla ziyaret edip hayli malzeme tedarik ettiğimi de ilave edeyim.

Ne oldu; saraç mı oldum? Yoo! Gerçi beş-on tane Kindle ve telefon kılıfı dikmedim değil fakat saraçlık nerde ben nerede? Tam kıvama gelmek üzereydi ki gönlüm geçti, yarıda bıraktım. Yarım yamalak...

Resimdeki el melekem, resimden anlamayan birini aldatacak kadar iyidir; bazı sergilerdeki tabloların kenarına iliştirilmiş fiyat etiketlerini gördükçe 'Netekim Kenan Paşa' gibi iç geçirip, 'Ah Ahmet, biraz dişini sıksan bunlardan daha kralını yapar köşeyi dönerdin!' diye hayıflandığım oluyor. Geçenlerde yaptığım karalamaların fotoğrafını çekip bilgisayarda bir klasöre attım. Belki sebat etsem, sergi açıp tablo satmak filan değil ama eli-yüzü düzgün şeyler yapabilirdim.

Sebat etmedim, yarıda kaldı. Sebebi ben değilim ama, bizim 'Dahiliye Nazırı', "Ortalığı çok kirletiyorsun, her tarafta boya lekeleri görüyorum" diye diye ressam ve sanatçı tabiatımı kötürüm etti. Yarım yamalak.

Bazı çevrelerde şiir ve şair düşmanı diye biliniyorum; tabii haksız ve eksik bir suçlama bu, zira her Türk genci gibi benim de imha edilmiş ve imhasına kıyılamamış bir miktar şiir denemem vardır ve bunlardan bir kısmını müstear isimle neşretmek küstahlığında bile bulunmuştum. Yarıda bırakmakla isabet ettiğim en tehlikeli amatör merakım şairliktir. Yarıda bıraktım ve üzerine gitmedim; ısrar etsem birkaç kitap ve bir kartvizit bastırıp, baş kısmına 'şair' sıfatı koyabilirdim. Öteden beri telefonu açıp 'alo'yla birlikte önce mesleğini sonra adını söylemeyi alışkanlık etmiş insanlara hayranlık duymuşumdur!

'Alooo, bendeniz dülger veya soğuk demir ustası veya tornacı Ahmet!' gibi meselâ...

O da olmadı; iyi de oldu öyle olduğu...

Tamirat işlerine rûhen ve mizâcen çok yatkınım; babam tesviye ustası. Mekaniğe, elektriğe filan biraz âşinayımdır. Geçenlerde karikatürist Oğuz Aral'ın hâtıralarını okuyordum. Meğer o da benim gibi iflâhsız bir tamirat meraklısıymış ve evdekileri illallah dedirttiği için kimse yokken gizlice kapı, pencereyi bilhassa sakatlar ve arıza ortaya çıkınca Süperman gibi alet çantasıyla ortaya çıkarmış. Tıpkı ben! Ne var ki geçenlerde tadımı kaçıran bir hadise cereyan etti, pek de tamire ihtiyacı olmayan bir şey üzerinde bütün ustalığımı gösterdikten sonra hanım, "Eh, yapıyorsun ama yarım-yamalak; şöyle temiz bir iş çıkaramıyorsun" diye burun kıvırınca kızdım ama her zaman yaptığım gibi kendimi âdil ve dürüst bir dış nazarla değerlendirince kadının haklı olduğunu kabul etmek zorunda kaldım; bu yargımdan hâlâ haberi yok bu küçük sırrın aramızda kalacağına eminim.

Ayıptır söylemesi su sebilinin musluk contası kırılınca, 'ben bunu tamir ederim' diye işe giriştim ve iki saat sonra koca makina hurdaya çıktı; mecburen yenisini tedarik ettik. Eee, sanayide çalışan çıraklar gibi ben acemiliğimi başkalarının eşyası üzerinde çıkarmak şansına sahip değilim ki...

Evet, tabiatım biraz aceleci. Bazı marangoz ve terziler gibi 'İyi iş aceleye gelmez' düsturunu bir türlü benimseyemedim. İşe başlamalı, bitirmeli ve bu arada biraz kaba-saba iş çıkarılmasında mahzur yoktur diye düşünüyordum; artık bu düşünce canımı sıkıyor.

Gelelim müzik faslına. Yoo, öyle 'daha beş yaşındayken müziğe başlamışım' diye konuya girenlerden değilim. Lise yıllarında bağlamaya çok heves etmiştim ve rahmetli arkadaşım Turgay Hocaoğlu'nun dut bağlamasıyla başladığım bağlama serüveni, şu an itibariyle parmak eklemlerimin kireçlenmesi yüzünden sona ermiş bulunuyor.

Şaka tabii. Eklem kireçlenmesi kısmı doğru da bağlama çalabildiğim kısmı çok su götürür. Bilmeyen birini kandıracak kadar tıngırdatabiliyorum ama seçtiğim fiile dikkat isterim; buna ancak tıngırdatmak denir, icrâ değil.

Daha sonra o iştahla neyden uda, akordeondan kudüme kadar 'çakma müzisyen' görüntüsü verecek tehlikeli müzikal çalışmalarda bulundum ve inanmayacaksınız, bir keresinde sahnede dans eden Kafkas folklor ekibine perde gerisinden akordeon bile çaldım ki sahne hayatımdaki en büyük muzafferiyet budur. Neyse ki tonmayster arkadaşlar ritm sazı öne koyup, o telaş ve heyecanlı karıştırdığım nâneleri kısmen örtbas etmeyi başarmışlardı.

Olsun zafer zaferdir fakat o da yarım kaldı.

Size akademisyenlik günlerimden, hocalığımdan, hele hele tarihçiliğimden de bahsetmek isterim ama özeleştirinin bu kadarı fazla olacak. Şu kadarını çıtlatayım ama; o da yarım yamalak...

Maslahat tüyü!

-Üstadım, size kısa bir soru: "Müslümanların kontrolündeki bir yönetimin, siyasi muhalefete karşı tutumu nasıl olmalıdır?"

-Sevgili Çekirge, İslâm, bir siyaset veya devlet teorisi koymuyor biliyorsun. Pratiğimize göre, muhalefet ârızî bir durumdur; aslolan hükümete herkesin itaat etmesidir. Muhalif bozguncu sayılır kestirmeden ve ceza görür. Siyasi muhalefet hastalık halidir, anormalliktir, tedavi edilerek (cezalandırılarak) sağlık haline dönülür.

-Bu sadece Müslüman topluluklara has bir özellik midir hocam?

-Hayır Çekirge, modern zamanlara kadar en yaygın hükümet anlayışı buydu çünkü insanlar hükümetle hükümetsizlik arasında kaldıklarında hükümeti seçerler. Hükümetlerin denetlenmesi, sınırlandırılması, kontrol edilmesi ancak birkaç asırdan beri Batı'da kısmen uygulanabiliyor.

-Peki hocam, siyasi muhalefet bir tarafa; aykırı düşünce konusunda da durum aynı mı İslâm hükümetleri tecrübesinde?

-Kabaca şöyle cevap vereyim; avâmî tâbirle –afedersin- mala-davara bir ziyanlığı dokunmadığı sürece, yani hükümetin varlık sebebine ilişmediği sürece kısmî bir müsamahadan söz edilebilir. Eleştiri kamu nizamına, yani eski tabirle 'nizâm-ı âlem'e, yönelmezse pek ilişilmezdi.

-Öyleyse İslâmî bir politik muhalefet kurumundan söz edemiyoruz öyle mi?

-Maalesef öyle; başkaları için görüntü farklı yorumlanabilir. İslam tarihinde siyasi muhalefet hareketlerini yoğunlaştırılmış tarihi kısaca 'Vay anam, anan öle; töbe billah, ülen mülhidler sizi bire kadar kırsak ne lâzım gelir!" türünden acı ve öfkeyle dolu çığlıklardan ibarettir. O yüzden devletin ideolojik savunucusu durumundaki zümreler daima hükümet denetiminde tutulur ve maaş, caize, âtiyye ve benzeri ödemelerle hoşnut edilirler.

-Oradan akademisyenler bildirisine gelirsek...

-Çekirge, sana maymuncuk niteliğinde bir kavram vereyim, onunla dilediğin kilidi kurcala. Bu kavram 'maslahat'tır. Maslahat, dinin emrettiği şeyle hükümetin arzusu arasında bir ayrılık olursa, hükümet ve idare lehine dinin hükmünü esnetmek, acıtmasın diye üflemek ve bazen de tam tersini uygulamak demektir.

-Bu maslahat denilen şeye kim karar verir hocam?

-Az önce bahsettim; ulemâ, yani dini bilgi ve hikmeti üretip yorumlamakla görevli olanlar. Diyeceksin ki niçin bu mübârek adamlar devlet çıkarı söz konusu olunca bazen dinin hükmünü tanınmayacak kadar bozmaya yeltenir ki? Basitçe şöyle, devletin taraf olduğu meselelerde devletin zarara uğraması çok nâdirdir. Ulemâ, 'maslahat icabı' ve tamamen tesadüfi bir şekilde neredeyse tamamen devletin, kamu nizamının lehinde hüküm üretir tarihi model olarak!

-Ulemâdan birisi akademisyenlere saydırmış da ordan aklıma geldi sormak...

-Haa evet, çok komik; durduğu yerden vara-yoğa fetva şimşekleri çaktırıp duruyor ve diyor ki zımnen, 'Bunlara mülhid ve zındıklar tarifesi uygulayalım'. Dışarıdan bakılınca manzara şu: Müslümanlar, demokratik hayatın en temel lâzımesine, fikir hürriyetine meselâ tahammül edemiyor, ilk virajda genetik köklerine koşuşturuyorlar. Bu gidişle Türkiye'de Müslümanların demokrasiyle iyi geçinmesi çok zora girdi. Oysa en ümitvar deneme Türkiye idi güyâ! Müslümanların eline demokratik bir idare teslim ediyorsun, on senede hoop gariban akademisyenleri linç edip kanla duş yapacak bir otoriterliğe savruluyorlar. Hoca da işte tam burada fetvasıyla özene-bezene getirip maslahat tüyünü dikiyor bu olguya hatime olarak.

İşler niçin hep kötüye gidiyor?

Halk arasında, "Üzerimde bir uğursuzluk var; işim rast gitmiyor, neye el atsam kuruyor. Ağustosta suya girsem balta kesmez buz oluyor" şeklinde ifade edilen hâl vardır. Şimdi aynı psikolojinin veya bâtıl itikadın Türkiye'yi yönetenleri etkilemeye başladığını düşünüyorum.

Nelerin yolunda gitmediğini sıralamaya gerek yok; ekonomiden iç barışa, diplomasiden hudut güvenliğine, eğitimden istihdama kadar hemen her alanda hükümetin işi rast gitmiyor ve yöneticiler bu aksilikler dizisini, artık bir bâtıl itikat, bir saplantı hâline getirdikleri 'paralel devlet yapılanması' uğursuzluğu ile izaha çabalıyorlar.

Bu bâtıl itikat hayli zaman işe yaradı, Türkiye kamuoyu bu izah biçimini kabullendi ve yöneticilerimiz, beceriksizliği, bilgisizliği ve tecrübesizliği mucizevi bir şekilde maskelediği düşünülen bu edebiyata fazla yüklenmeye, onu olur olmaz yerde tüketmeye başladılar.

Teorik açıdan devletin sinir uçlarına ve beynine kadar sızarak onu kendi amaçları için kullanmaya çalışan bir örgütün varlığı mümkündür. Ne var ki paralel yapının varlığı ve kötü etkileri fark edildikten sonra hâlâ aynı mazerete sığınıp yanlış politikaları aklamak, beraberinde tutarsızlıklar ve cevaplanması gereken sorular getirir: "Eğer gerçekten varsa bu güçlü örgütün tesiri niçin basit bir operasyonla kırılabilmiştir? Mâsum ve olayla ilgisiz oldukları çok âşikâr biçimde belli iken sırf intikam ve yıldırma kastıyla ev kadını, küçük esnaf, öğrenci yurdu, dershane, sıradan memur gibi unsurlar hemen her gün operasyona tabi tutulduğu hâlde hâlâ bütün uğursuzlukların sebebi olarak paralele sığınmak ne kadar aklî ve inandırıcıdır? Bırakınız ekonomi, terör, yanlış dış politika, yazboz eğitim gibi sair 'majör

meseleler'i, sadece paralel yapıyı etkisiz hâle getirmek için üç yıldan beri başta anayasa olmak üzere ilgili bütün mevzuat sonuna kadar kanırtılarak zorlandığı hâlde, 'Çorbamdan paralel çıktı' türünden gülünç mazeretler, yöneticilerin âcizliği olarak yorumlanamaz mı?"

Ve bu soruları izleyen son dramatik soru: "Yoksa iktidar, artık kendi başına ve kendi iradesiyle hata yapabilecek derecede öz denetimini (ihtiyârını) kaybetmiş midir?"

Ben artık öyle düşünüyorum; bu safhadan sonra her rezalette, her saçma sapan icraatta ve başarısızlıkta faturayı paralele kesmek, muktedirler açısından son derece güçlü bir zaaf işareti teşkil ediyor. 'Bir şeyde ifrad (yani aşırı yüklenme, gereksiz derecede önemseme) zıddına inkılâb eder' vecizesinin hükmü işlemeye başladı. Bir noktadan sonra -ki o noktayı geçeli çok oldu!- rezaletleri paralele hamletmek, muktedirlerin zaaf hanesine yazılıyor.

İşler kötüye gidiyor ve bu reddedilemez olgunun başlıca sebebi ehliyetsizlik, çapsızlık, aşırı hırs ve kanun tanımaz intikam duygusu ve siyasi basiretsizliktir; başkaca 'uğursuz' aramaya gerek yok. 'Paralel yapı', iktidara bunca zincirleme yanlışı art arda yaptıracak derecede etkili ve güçlü olabilseydi, her şeyden önce kendinin bu duruma düşmesine müsaade etmezdi. Vehmedilen paralel örgüte bu derece ezoterik (esrarengiz, gizli kapaklı, sırlarla dolu) bir kuvvet atfetmenin tutarlılığı kalmadı.

İktidar, şu ana kadar iş gördüğü anlaşılan paralele sığınma edebiyatını terk edemeyecek gibi görünüyor. Bazı akıl sahipleri 'O kadar da değil yahu!" diye gizli kapaklı itiraz ediyor olsalar bile önde gelen muktedirler artık 'Paralel konusunu abarttık; özeleştiri yapmak yerine hep başkalarını bahane gösterdik ve bu kolaycılık bizi artık saçmalama noktasına doğru götürmeye başladı' diyebilecekleri istasyonu çoktan geride bıraktılar.

Dışarıdan bakınca olay çok gülünç görünüyorsa da beceriksizliğin haksız bir şekilde ödüllendirilmesi ülkeyi zehirliyor; içimiz yanıyor çünkü biz Türklerin –bahtsız Suriyeli felaketzedeler kadar olsun- hayata tutunabileceği başka bir liman yok.

Derin, ölümcül ve vahim iç kanamaları otayıp tedavi etmek yerine, üstüne bant yapıştırarak kendimizi aldatıyoruz. Mesele, artık Türkiye'yi kimin yöneteceği, seçimleri kimin kazanacağı, hangi muhalif zümrenin hâk ile yeksân edilip inlerine girileceği değil; tekne çatırdıyor, direkler bel veriyor, yelkenler yırtılıyor ve kaptan köşkündekiler hâlâ denizcilik bilgilerinden şüphe edilmesini vatana ihanet sayıyorlar.

İşler sarpa sarıyor, çünkü aslında kaptan köşkündekiler bırakın açık sularda tekne kullanmayı; harita okuma, dümen tutmayı bile bilmiyorlar.

Türkiye'ye yazık ediyorlar.

Satranç tahtasına zar sallamak

Hakkari ve Şırnak il merkezlerinin Yüksekova ve Şırnak'a nakledilme kararı, Güneydoğu'da meselenin ne kadar zorlu boyutlara ulaştığını gösteriyor.

Üniter devlette merkezî otoritenin idarî taksimatta böyle düzenlemeler yapma yetkisi var fakat idaride devamlılık bakımından bu karar vahim soru işaretleri uyandırıyor.

Dünkü Cumhuriyet'te, geçen yılın ilk aylarında İmralı'da Öcalan'la devlet arasında yürütülen görüşmelerin tutanak özeti yayımlandı. Neler konuşulduğunun şu an itibarıyla hemen hiç önemi yok; önemli olan, 'terör örgütü yöneticisi ile' devlet bürokratlarının bir masa etrafında oturup müzakere etmesidir. Devlet, daha doğrusu hükümet geçen yılın nisanında ani bir rota değişikliği ile görüşmelere son verdi. Haziran seçimlerinde büyük sarsıntı geçirince haziran-kasım arasında 'Yok canım, bu kadarı olmaz' denilen şey oldu ve yeniden çatışma başladı. Böylece Kürt meselesinde devlet, Şeyh Sait Ayaklanması'ndan bu yana benimsediği ama başarılı olamadığı çatışmacı stratejiye döndü. Ne terakkî ama...

Kasım seçimlerinde muhalefetin liyakatsiz ve dağınık görüntüsünden ürken seçmenin istikrarı tercih ettiği konuşulduysa da o günden bu yana pek istikrarın sözü edilmiyor. Eğer istikrardan kastedilen 1925'teki devlet aklına dönüş ise evet, bu bir ricat istikrarıdır ve bu 'istikrarlı' gidişatın sonunda Kürt meselesi'nin nasıl bir şekle bürüneceği konusunda kimsenin net bir fikri yok. 'Son terörist etkisiz hale getirilinceye kadar' yaklaşımı ile bölgede 'kamu düzeni' yeniden kurulabilir; tabii eğer mesele kamu düzeninden ibaret ise... Mesele, asayişten ötede sosyolojik boyutlar taşıyor ve dünya tarihinde devletin 'kahhar gücü'nü kullanarak sosyolojik bir meselenin çözülebildiğine henüz kimse şahit olmadı. Hükümetin sadece Kürt meselesinde değil, sair konularda da istikrarı yok; barışçı müzakerecilikten abartılı şiddete dönüşteki hız, hepimizin başını döndürdü. Çok değil birkaç ay sonra aynı hükümetin bu defa gereğinden de fazla teslimiyetçi bir yaklaşımla barış masasını yeniden kurması kimi şaşırtır ki?

Problemi şöyle basitleştirmek mümkün belki; hükümetin âdil olamamak, siyasi kazancı 'âdil olma'ya tercih etmek gibi temel bir sıkıntısı var. Her ne pahasına olursa olsun seçim kazanmak ve iktidarda tutunmak mecburiyeti, iktidarın en ılımlı aktörlerini bile tanınmaz derecede değiştirdi. Seçim başarısına tapınan particilik anlayışı, Türkiye'nin en kabiliyetli beyinlerini sıradan birer emir erine dönüştürdü. Son üç yılda adli sistemde yapılan radikal ve hukuktan nasipsiz değişikliklerin ne anlama geldiğini idrak etmeleri için hükümet destekçilerinin şöyle bir fantezi kurmaları yeter: Bugünkü hukuk rejimi altında, bugünün muktedirleri seçim kaybetmiş ve azlık durumuna düşmüşlerdir; aynı HSYK, aynı SC hâkimlikleri ve farklı bürokratlar... Kâbus! Ayıkla pirincin taşını; çünkü pirincin ne kadar taşlı olduğunu en iyi onlar biliyor!

Kürt meselesine yaklaşımdaki bu trajik U dönüşünün, herkesi mutlu edecek bir çözüm vaat ettiğine kim inanıyor? Böyle bir ümit yok. 'Teröristi bire kadar kıracağım' derken sivil kayıplarına aldırış etmemek, yerleşim yerlerinde abluka uygulayarak kamu nizamı kurmak, ucunda kazanç ümidi olmayan bir hamle; bu hamlenin Türkiye Cumhuriyeti devletinin lehine sonuç getirmeyeceği net. Kürt meselesinin artık uluslararası boyutu var ve işleri bu raddeye maalesef hükümet politikaları getirdi; bugünlerde bölgeden gelen il merkezlerinin yerini değiştirme, tahribata uğrayan yerleşimleri TOKİ eliyle onarma cinsinden haberlerin mâhiyeti hakkında etraflı yorum yapmaya hâcet yok bence. Satranç tahtasına zar atılmaz; o yüzden biz daha zarlar daha havadayken kaybettik.

Görselliğin görüntüsü!

Aziz ve muhterem muhtar kardeşlerim, biliyorsunuz bugün programda bir muhtarlar konferansı yoktu.

Ani bir gelişme olunca arkadaşlara tembih ederek âcilen sizler aracılığıyla milletime hitab etmeyi gerekli gördüm. 'Yetişmez, en az iki gün önceden haber vermek lazım' dediler. Dedim ki, hayır; hemen toplanacak bir saat içinde. El altında kimler varsa toplayın getirin. Sizler de tabiatıyla icabet ettiniz, varolun.

Diyeceksiniz ki ne oldu başkan, böyle apar-topar bizi buraya celbettin? Bakın izah ediyorum aziz dava arkadaşlarım. İki saat önce Cuma namazına gidip dini vecibemizi edâ ettik, Allah kabul buyursun. İmam efendi hutbede dedi ki, 'Sosyal medya başta olmak üzere kimi yayın organlarında gündeme getirilen asılsız sözlerle kitleler etki altına alınmakta ve algılar yanlış yönlendirilmektedir. Hiçbir ahlakî değer tanımaksızın, insanların kişilik hak ve onurları hedef alınmakta ve insafsızca zedelenebilmektedir.' Çok güzel sözlerdi ve aktüaliteyi milimi milimine izleyen Diyanet'imizi buradan takdir ediyorum. Gerçi hutbenin bir yerinde, "Görselliğin görüntüsü" diye bir lafız geçti; yav bu ne mânâya geliyor diye düşünürken hutbenin gerisi güme gitti. Arkadaşlar dikkat etsinler. Böyle garip terkipleri öyle benim gibi anlayan çok çıkmaz lâkin bir takım çirkef, yüzsüz ve pişkin serseri mayına vikvik malzemesi vermemek lazım. Ha, ne diyor Diyanet'imiz, diline sahip çık diyor, fitneye bulaşma diyor, söz ahlâkına riayet et diyor. Bunlar öyle lâf olsun hutbe dolsun diye söylenmiş şeyler değildir, birer mahz-ı ibret ve hikmettir. Lakin siz onları çok iyi bilirsiniz, birtakım ölü sevici kalleşler, nebbaşlar, takiyyeci ve fitneci hainler, çirkin ve aşağılayıcı birtakım elfaz ile hakaret filan ediyorlar. Bu itikadi sapıkları buradan kınıyor ve diyorum ki eey virüsler, eey kandan beslenen vampirler bu yaptığınız ayıptır; günahtır, ayrıca suçtur ve mahkemeye verdim netekim. Bakınız bu gibi sözleri çoluk-çocuk da duyuyor, öğreniyor. Yuh yani, bunlar siyaset adamına yakışmaz. Siyaset, tıpkı ben ve arkadaşlarım gibi nezih bir dille icra edilmelidir. Kelimeleri kuyumcu terazisiyle tartarak sarf ediyoruz biz, çünkü hutbede buyurulduğu gibi mü'min, insanlara kaba, çirkin, kötü sözlerle hakaret etmez. Müslüman her zaman güzel sözü,

yani ‘kavl-i leyyin'i seçer tıpkı benim yaptığım gibi; bakın bu ibâre hutbede yok ama biz de bir miktar mektep gördük, ordan biliyorum bu güzel mefhumu; bazıları ‘tahsili şüpheli' diyorlar ya, o ebterlere ve alçaklara, o lobici hainlere gönderme olarak zikretmiş oldum bu ‘kavl-i leyyin' ibâresini ki Tâhâ Sûresi 44'te geçer...

Muhterem milletim, bu ağzıbozuk küfürbaz takımını zaten tanıyor ve derslerini veriyorsunuz. Bunlar edebden, terbiyeden, hüsn-i ahlâktan nasipsiz ve yüzsüz birtakım serseri mayınlardır. Hakaret olsun diye söylemiyorum, bu kelimeleri edebî bir san'at olarak, sıfatlarını bilimsel olarak tavsif için söylüyorum; bu bir mecbûriyyettir, âdetâ bir ızdırar hâlidir ve keyfimizden söylemiyoruz; ha, bu müfteriler ızdırâr'ı da bilmezler. Yani aziz kardeşlerim hakaretin ne olduğunu, kime ve nasıl, ne surette icrâ edileceğini biz mi bileceğiz bu afedersiniz uluslararası çetenin maşası sülükler mi? Davul dengi dengine buyurulmuştur derin halk irfânımızda; Eey edebsiz muhalif çevreler; siz benim küfüvvüm müsünüz ki, lâf yarışına giriyorsunuz afedersiniz demokrasi felan var diyerek. Gidin okuyun ey cahiller, öyle çeyrek porsiyon fakülte bitirip devletten maaş alarak kuytularda vikvik yapmaya benzemez. Herkes yerini, hizasını bilecek. Siz de aziz kardeşlerim bu ahlâksız serserileri ciddiye almayınız. Kem söz sahibine aittir.

İslam siyasetinin ilk ‘modern' siyasî çehresi: Muaviye

Günümüzde, bu gibi meseleleri derd edinen Müslümanlar, İslâm devleti deyince doğrudan Hz. Peygamber'in zamanını temsil eden ‘Asr-ı saadet' devrini hatırlıyorlar. Sünnî doktrinin adlandırmasıyla ‘İslam devletinin güzel ve iyi zamanları'nı dört râşit halife dönemine kadar uzatanlarımız da vardır. Öyleyse Hicret'ten Hz. Ali'nin vefatına kadar uzanan 40 yılı, menkıbeleştirilmiş tarihten farklı bir nazarla daha etraflı ve dikkatli okumak gerekir ki esaslı bir fikir edinebilelim.

HER AKTÜEL MESELENİN TARİHTE KÖKLERİ VARDIR

Bu kırk yılın 35. senesinde 3. Halife Hz. Osman'ın adı-sanı belli bazı Müslüman topluluklarının ittifakıyla evinde katledilmesiyle bir iç savaş başladı. 2. Halife Hz. Ömer, tamamen şahsi bir hesabın harekete geçirdiği biri tarafından mescidde saldırıya uğrayarak katledilmişti. Hz. Osman'dan sonra râşid halifelerin sonuncusu saydığımız Hz. Ali de Hariciler tarafından suikast ile öldürüldü. 4 Râşid halifeden son üçünün görevi esnasında katledilmesi üzerinde düşünülmesi gereken bir bilançodur ve ortada, insanları çok etkileyen bir siyasi mesele olduğunu akla getirir.

Bu perspektiften bakış, samimi Müslümanları şaşkınlığa uğratır; onlar halifeden köleye kadar hemen herkesin samimi bir iman ve doğrulukla hareket ettiklerini, siyasi bir konuda gruplaşıp iktidar kavgasında taraf olmayı akıllarına bile getirmediklerini düşünürler. Elbette yanlış bir kanaat.

Başka bir açıdan bakıldığında, insan topluluğu ve yönetim ihtiyacı olan her yerde siyasi meselenin ortaya çıkmasını son derece tabii karşılamak gerekir. Asr-ı Saadet'i ve 4 halife devrini kaplayan romantik ve idealist tarih anlatıcılığı, bu gibi basit ve sıradan olguları çok gerilere atarak, sonraki kuşak Müslümanları, dönemin aktörleri hakkında olumsuz bir fikir geliştirmemeye sevk ediyor. Bir mânâda o insanların birer melek gibi takdim edilerek dünyevi ve özellikle siyasi konularda örnek davranışlar sergiledikleri kabul ettiriliyor.

KRİSTALLEŞTİRME VE HAYAL KIRIKLIĞI

Hazreti Hamza'yı şehid eden Vahşi'den başlayarak 'Müellefet'ül Kulûb'a, oradan Ebu Süfyan ve oğlu Muaviye'ye kadar uzanan tekrîm (yani bu şahısları dinen hürmet dairesi içinde görmek ve isimleri geçtikçe iyi dilekte bulunmak) tavrı, Hz. Hüseyin'in katlinden sorumlu Yezid'le birlikte sona erer. Bizim bildiğimiz ve bize benzeyen sıradan, kusurlu insanlar, âdeta ancak 4 halifeden sonra İslâm tarihinde görünmeye başlarlar; halbuki tarih, insanları harekete geçiren temel ihtiyaçlar ve istekler bakımından kesintisiz bir süreç. Elbette Hz. Peygamber'in çok değer verdiği sahâbesi başta olmak üzere, devrin bildiğimiz beşeri kadrosu, siyasi, iktisadi davranışlar göstermek bakımından bize benziyorlardı; beşerüstü değildiler; ancak bazı konularda bazıları (ama hepsi değil elbette) Hz. Peygamber'e duydukları derin muhabbet ve sadakat eseriyle büyük feragat davranışları göstermişlerdir. Siyasi ve iktisadi planda feragat göstermek istisnai haldir; azdır ve bir Müslüman siyasi geleneği olarak ne yazık ki kural haline gelemiyor.

HZ. OSMAN: 'O ZAMAN NİÇİN İMAM OLDUM?'

İşte bu tarihi kristalizasyon (yani, tarihin aktörlerine sanki beşerüstü bir tabiat yakıştırarak onları politik hatâdan münezzeh kılma tavrı) çerçevesinde, tanıdık-bildik ve âşinâ siyaset adamı tipine en yakın ilk örnek Hz. Osman olarak görünüyor. Bilindiği gibi Müslüman hayâ ve iffetine timsâl olarak övülen ve cennetle müjdelenen Hz. Osman, kendinden önceki halifelerin aksine yönetimde akraba ve dost kayırıcılığı (Nepotizm) zaafına kapılmak, idarede daha sonra eleştirilen kısmî gevşeklik göstermek bakımından, tarihte misline defalarca rastladığımız zaaf sahibi bir siyaset adamı olarak belirginleşiyor.

Onun yönetimine karşı homurdanmalar artınca Hz. Osman mescidde Medinelilere şöyle hitab etmişti:

-Her şeyin bir âfeti, her işin bir sıkıntısı var. Bu ümmetin âfeti ve bu nimetin sıkıntısı, ayıplayanlar ve eleştirenlerdir (…) Ömer için kabul ettiklerinizi bana karşı eleştiri konusu yapıyorsunuz; ama o sizi ayağıyla düzeltti, eliyle dövdü, diliyle yola getirdi. Sevdiğiniz sevmediğiniz konuda ona bağlandınız. Size yumuşak davrandım, size omuz verdim, elimi ve dilimi sizden çektim, bana bu cür'eti gösterdiniz. Hangi hakkınızı kaybettiniz? Benden önceki [Hz. Ömer] ve sizin karşı çıkmadığınız kişiden elde ettiklerinizi kısmadım. Mal arttı da arttı. Fazlalalıkta niye istediğimi yapmayayım? O zaman niçin imam oldum?"

Hz. Osman'ın Tâberi Tarihi'nden nakledilen bu nutku, mü'min gönlümüzü sızlatsa da biz bu kelimelerin ardında bize çok âşina gelen bir siyasetçi buluyoruz. Yakınmasında haklı gibi görünüyor: Ganimet yoluyla devletin geliri artmış, refah pastası büyümüştür. Devletten maaş istihkakı kazananlara gelirleri, önceki dönemde olduğu üzere verilmiştir ve üstelik Hz. Osman, selefi Hz. Ömer gibi zaman zaman sertleşebilen bir yönetici de değildir. Bu cümlelerde dinî hâtırası ağır basan bir Sahâbe konuşmuyor; artık, değişen iktisadi ve sosyolojik tablolar karşısında toplumun taleplerini eskisi gibi yerine getirdiği halde insanları memnun edemeyen yumuşak huylu, halîm bir siyasetçinin açıksözlü yakınmasını dinliyoruz. Bu samimi yakınmaya rağmen Hz. Osman, Medine'nin ileri gelenlerini memnun edememiştir ve fazla geçmeden fecî âkıbetine uğrayacaktır.

İSTİKRARIN BABASI!

İslâm tarihinde modern hattâ cüretkâr bir tesbitle ‘laik' siyaset adamı modelinin ilk izlerini ise Muaviye'de buluruz. Onun dini kimliğini tartışmak ve tartmak haddim olmadığı gibi konunun tamamen dışında; siyasi açıdan Muaviye İslâm tarihinde en fazla tekrar edilen ve model kabul edilen bir uygulamayı başlatan kişidir. Hanedana dayalı saltanat modelini o icad etmedi fakat İslâm toplumunda ilk defa denedi ve model (herhalde istikrarı sağladığı için olsa gerek) halefleri tarafından ittifakla kabul gördü. Tarihte iz bırakmış bütün İslâm hükümetleri Muaviye'nin ‘ekber evlâda devredilen' saltanat modelini izlediler.

Muaviye'nin, İslâm tarihinde bütün siyasi melânetlerin başlatıcı olarak eleştirilmesini anlıyor ve elbette katılıyorum fakat ‘Muaviye olmasaydı, saltanat modeli ve devleti ferdin üstünde tutan maslahatçı yaklaşım gelenek haline gelmezdi!' diyen tenkidçileri haksız buluyorum. Muaviye, Arap toplumunda ‘dehâ' diye vasfedilen üstün politik sezişleri ve idare şekliyle devraldığı idareyi çağına göre modernize eden, kurumlaşmasını tamamlayan, topraklarını ve gelirini görülmemiş derece genişleten ve bunlara ilaveten asırlarca rağbet bulan bir politik rejimin temellerini atan kişidir ve ona istikrarın babası denilse yeridir. İstikrar kelimesini parantez için aktüel bir gönderme anlamında kullanmıyorum ve öyle bir ardniyetim yok. O günün Müslümanları ve insanları da bugünküler gibi ‘fitne'den dehşete kapılıyorlar ve kamu nizamını, sükûneti, pazarlarda bolluğu beş temel unsurun emniyetini sağlayan bir idareciye, -ufak veya iri- kusurlarına rağmen minnet duyuyorlardı.

GÜZEL YEME, GÜZEL İÇME...

Muaviye'nin Medine'de Peygamber mescidinde, Medinelilere hitaben yaptığı bir konuşmayla noktalayalım.

Hz. Hasan'ın Muaviye lehine hilafetten feragat etmesinden sonra bütün İslam hükümetini tek merkezde topladığı için Birlik yılı adıyla (âmül'l-cemâa) anılan (Hicri 41-miladi 661) yılında Muaviye, kendisini gönülden tasvib etmemekle beraber açıkça karşı çıkmaktan çekinen seçkin topluluğa şunları söyledi:

-Sizin başınıza geçmem sevginizi kazanarak değil şu kılıcımla dize getirerek oldu. Gönlüm size karşı Ebu Bekir ve Ömer'in yolundan gitmek istiyor ama bundan hoşlanmadım. Osman gibi yürümek istiyorum ama gönlüm kabul etmiyor. Hem bana hem size yarar yararlı bir yol tuttum: Güzel yeme, güzel içme. Beni en iyiniz görmeseniz bile ben sizi en iyi yönetecek kişiyim. Kılıcı olmayana kılıçla gitmeyeceğim. Sadece dilinizle söylediklerinize hiç aldırmam…'

Bu nutukta, ideal İslâm hükümetinin değil, adı ve sıfatı ne olursa olsun iktidarda tutunmak isteyen her hükümetin dikkate alması gereken ‘geçerli ve işe yarayan!' öğütler var ve kulağa hayli tanıdık geliyor. “Buraya kendi gücümle geldim, size karşı idealist yaklaşmak isterdim, bunu biliyorum ama yapmayacağım. En iyisi size sağladığım refahın tadını çıkarmanızdır. Sözde kaldığı müddetçe eleştirilerinizi cezalandırmam ama eyleme geçmeye kalkışırsanız belânızı bulursunuz.”

İyi tercüme edebildim mi bilmiyorum!

Diren kapitalizm!

Cumhurbaşkanı ekonomi başdanışmanının İş Bankası hakkında, “Bir partinin bankası olamaz, acilen gerekli düzenleme yapılarak bu bankanın bir kamu bankası haline getirilmesi gerekiyor” cümlesi, ‘yukarı'nın haberi olmaksızın sarf edilecek sözlerden değildi; nitekim banka yönetim kurulu başkanı, çok müeddeb bir lisân ile bu sözlerin ‘mali suç' olduğunu ileri sürdü!

İş dünyası ve finans kuruluşlarına göre, bir özel şirkete yönelik devlet müdahalesinin suç teşkil edebilmesi için sıranın kendilerine gelmesi gerekiyor!.. Bank Asya yönetimine, Türkiye'nin gözü önünde el konulurken iş dünyası suskundu; kezâ İpek Medya ve Koza şirketlerine –saklı gizli değil, canlı yayında- kayyım atanıp çöküldüğünde de kimseden ses çıkmadı. Yetmedi, Samanyolu Grubu kanalları ve radyoları, bağıra çağıra Türksat uydusundan çıkarıldı; yetmedi Kaynak Grubu'nun şirketleri kayyuma devredildi. Bu şirketlerin çalışanları mağdur ve işsiz durumda, marka değerleri ise baş aşağı gitti. Sıradan her ticaret mahkemesinin çökme operasyonlarını ânında durdurup sorumlulardan hesap soracağı bu komik ve korkunç operasyonlarda iş dünyası ve kamuoyu sadece sustu.

Kimsenin ses çıkarmaması, haksızlığın onaylandığı anlamına gelmez. Eğer ‘devlet gücüyle finans kuruluşlarına çökmek ve özel şirketleri zarara uğratmak' diye bir suç türü varsa (ki var bizim ticaret hukukumuzda), hukuk kitaplarına örnek olay diye bu tarz müsadere hikâyelerini koymak kâfi.

Şimdi sıra İş Bankası'na mı geldi diye düşünebilirsiniz; o kadar uzun boylu değil. Danışman diliyle İş Bankası'nın yakasına yapışmak, hür teşebbüs erbâbına gözdağı anlamına geliyor. Hükümetin İş Bankası'na el koymakla durduracağı bir zarar veya elde edeceği önemli bir kâr

yoktur; böyle aktörlerin pasifleştirilmesi kâfidir. Bu yolla CHP'nin dolaylı yoldan tehdit edildiğini de zannetmiyorum. CHP, bankadaki hissesinden gelir sağlamıyor; hisselerinin ekonomik değeri büyük ama CHP'ye faydası hiç mesabesinde. Bu hisse banka tarafından işletilerek Atatürk'ün vasiyetine göre TDK ve TTK'ya tahsis ediliyor sadece.

İş Bankası'nda CHP'nin hissedar olmasını savunamam; konuyla ilgili hayli yazı yazdım ve bu ilişkinin garabetine dikkat çekerek bankayla parti arasındaki ilişkinin 1946'da sona ermiş olması gerektiğini savundum. CHP'ye ait yüzde 28'lik hisseyle partinin ilişiği, (yani yönetim kuruluna atanan 4 üye) kesilmelidir. Bu, Türkiye'nin özel şartlarında mahsus anakronik bir durumdur ve bu konuda CHP'nin inisiyatif alması daha doğru olur. Bankanın millileştirilmesi filan gibi fena halde sol romantizm kokan lâflar ciddiye alınamaz ve aslında açığı gittikçe büyüyen bütçenin sırtına yeni bir kamu bankasının sarılması mânâsızdır. Gariban hükümet (evet, bu konularda garip mevcut kamu bankalarını daha verimli yönetmeyi isterdi (Meselâ Ziraat Bankası'nın Türkiye Kupası'na destek sağlaması!) Futbol basınımız pek ilgilenmiyor ama ben ZB bütçesinden kimselerin seyretmediği bu kupaya kaç lira fon ayrıldığını merak ediyorum? Hükümet garibandır çünkü işlenen mâlî ve sair suçların siyasî sorumluluğu onların sırtında duruyor; dolayısıyla Bank Asya'ya, Koza-İpek'e, Kaynak'a âdeta müsadere uygulanmasına seyirci kalmak zorundaydı; operasyonlar, şirketler kötü yönetildiği için yapılmadı; bilakis iyi yönetiliyorlardı ve kârdaydılar! Amaç ekonomik değildi, politik bile değildi, sadece aleni bir infazla çevreye korku salmaktı, yani intikam. Başdanışman boş konuşuyor gibi görünse de, iş dünyasında arzulanan ürpertiyi elde etmiş görünüyor. Bir iki garip cümle sarfıyla onca çevreyi marpuç görmüş kurbağalar gibi susturmak az-buz iş değildir.

Hey kapitalistler, paralarınızdan başka kaybedecek neyiniz kaldı yahu?

Tank

Tankı tarif etmek lüzumsuz, herkes bilir.

“Bir nesneyi gizlemek isterseniz beyhûde saklamayın; göz önünde bir yere koyun, daha az fark edilecektir” meâlindeki vecizeye inanırım. Her oyuncak dükkanında en az birkaç modeli oyuncak diye satılan tank hakkında ansiklopedinin ne dediğine bakalım bir. Diyor ki Wikipedia, “Ana görevi doğrudan ateş gücü kullanımıyla düşman kuvvetlerine saldırmak olan, paletli ve zırhlı bir savaş aracıdır. Tankı diğer savaş araçlarından ayıran özellikleri ağır bir zırha, yüksek ateş gücüne ve her türlü arazide hızlı gidecek şekilde tasarlanmış sürüş takımlarına sahip olmasıdır. Her ne kadar masraflı ve lojistik açıdan çaba gerektiren araçlar olsa da, yer hedeflerine saldırma yeteneği ve piyadelerin moralini çökertmesi nedeniyle modern orduların vazgeçilmez unsurlarındandır.”

Bazı kelimelerin altını çiziyorum: Doğrudan ateş gücü kullanımı… düşman kuvvetlerine saldırmakta kullanılan… paletli ve zırhlı savaş aracı… yüksek ateş gücü… yer hedeflerine saldırma yeteneği…

Dünkü Zaman'ın ilk sayfasında kocaman bir tank fotoğrafı vardı; arkada bir okul binası, önde askerler koca bir ateş yakmış üstünde lavaş ısıtıyorlar. Başlık, 'Cizre'de 43. gün!

Gazetelerde o kadar çok tank fotoğrafı var ki, kanıksadık. Bu tanklar hudutta veya hudut ötesindeki askeri harekâtla dış düşmanı perişan etmek için orada değiller; 'iç güvenlik hizmeti' için kışlalarından çıkarıldılar.

Tankların, motorize topların veya sair zırhlı savaş araçlarının iç güvenlik hizmetlerinde kullanılmasını engelleyen bir kanun veya yönetmelik yok galiba, tam bilmiyorum. Kanuni cebir kullanmak devletin şiarıdır. Devletle sivil toplum arasında güç dengesi yoktur. Devlet ezici bir üstünlüğe sahiptir; vergi toplar ve harcar. Silahlı organize örgüt (yani ordu) devletin varlık alâmetlerinden ilkidir. Kural koyar. Açık ara dengesizliği sivil toplum lehine yumuşatan yegâne unsur 'hukuk devleti' prensibidir.

Durum şöyle kısaca: Bizde hukuk devleti yok; esnaf ağzıyla, "Vardı ama kalmadı, onun yerine tank verelim, kanun devleti verelim; abimizin ayağı alışsın!"

Eğer iç güvenliği tank ve ağır zırhlı araçlarla sağlama noktasna gelmişsek, son fotoğrafa kadar bir dizi çok yanlış yapılmış demektir ve yapıldı; herkes şahit bu yanlışlar dizisine. Evet, tankları konuşturarak kamu güvenliği ve sükûneti sağlayabiliriz fakat ağır silahla sindirilen insanların sükûnetini 'huzur'a çevirmek çok zordur. Devlet bu 'muharebe'yi elbette kazanır; lâkin bu metotla 'savaş' kazanılmaz. 'Duygusal kopuş' diye bahsedilen kavram burada devreye giriyor. Okulunun bahçesinde tank gören, birbuçuk ay boyunca yaşadığı şehrin sokaklarında güvenlikçi amcalarla, gerillacı amcaların çatışmasına şahit olan çocukların zihnindeki devlet artık farklı bir şeydir; "Yanlış yaparsan canına okurum ve kimse âkıbetinden haberdar bile olmaz" mesajını alan çocuktan iyi vatandaş (ne demekse?) çıkarmak?..

"Hırsızın hiç mi kabahati yok?" diye celâllenir şimdi birileri mutlaka: PKK'nın ve uzantılarının canı cehenneme! PKK'dan sadece geçmişte yaptığı terör eylemleri yüzünden değil, ayrıca son birkaç içinde şehir merkezlerini tandıra çevirerek devleti orantısız güç kullanmaya iştahlandırdığı için nefret ediyorum. PKK, Türkiye'nin şimdiki politik düzenine (adı her neyse siz koyunuz) müthiş bir motivasyon desteği sağladı. Barışçı ve demokratik Kürt taleplerini açtığı hendeklere gömdü, kurduğu barikatlarda çarmıha gerdi, itibarını beş paralık etti ve ölmekten beter hale getirdi.

PKK'yı lanetliyor, devleti eleştiriyorum çünkü devletle sade vatandaş olarak 'misâk'ım var.

Kıble düzeltme reformu ve Babil astronomisi hakkında

Google haritasının halka açık sürümü internete düştüğünde, yeni bir eğlencelik ele geçirmenin heyecanıyla birkaç gün oynayıp durmuştum; işte o esnada iki yerleşim yeri arasındaki kuş uçuşu mesafeyi ölçen butonu keşfettim ve mesafe ölçen imlecin bir ucunu Mekke'ye sabitleyip öteki ucunu tâ bizim eve kadar uzattım.

Anladınız; bizim evde kıblenin doğru olup olmadığını ölçecektim. Neticede birkaç derecelik bir kusur çıktı ama önemsizdi. Sonra mahalle camisine geldi. Kıblesi fena görünmüyordu fakat bakalım yüzlerce yıllık eski camilerde durum nasıldı? Ecdâd cami yaparken kıble açılarını pek iyi tutturamamıştı. Sonra oturup sırf memleketin iyiliği nâmına belli başlı camilerdeki kıble hatalarını liste haline getirdim. Böylece o günlerde yayına yeni başlayan ‘Hayat Ağacı' dergisine güzel bir şehir yazısı kaleme alabilecektim...

Yapmadım, listeyi de yırtıp attım çünkü insanların kafasını bulandırmanın âlemi yoktu. Zaten fıkıh erbâbı da, ‘Yöneldiğiniz kıble istikametinde sağa ve sola doğru 10'ar derecelik inhirafın kabul edilebilir' diyorlardı. Yani mis gibi makale güme gitti!

Dün gazeteye baktım, ‘A', sağ olsun Diyanet'imiz bu yılın bütçesine, tam 86 bin caminin kıble açısını doğru ölçmek için tahsisat koymuş. Durup dururken bu hassasiyetin nereden çıkmış olabilirdi ki? Meğer Cumhurbaşkanı'mız katıldığı bir şehit cenaze töreninde kıblenin yanlış olduğunu fark ederek imamları ikaz etmiş. Tabiatiyle Cumhurbaşkanı'mızı onca majör meselenin yoğunluk ve stresi içinde, camilerin kıble açısına da ayrıca dikkat ettiği için kutlamalıyız.

Uzatmayayım, herhalde Diyanet yetkilileri, bu önemli ikaz üzerine bütün camilerin kıble açılarını yeniden gözden geçirmeye karar vermişler. Kıblesi hayli bozuk kadim camilerde kıbleyi nasıl düzeltirler bilemem lakin bu araştırma için devlet bütçesinden hayli (miktarını bilmiyorum) para harcanacağı muhakkaktır, çünkü proje hayli kapsamlı tutulmuş. Yurtdışına personel gönderilip astronomi eğitimi görmeleri sağlanacak, Hicri takvim birliği için İslam dünyasının tanınmış fakih ve astronomları davet edilip kongre düzenlenecek, hilâl gözlemleri için (Rü'yet-i hilâl) belirli yüksek tepelere elektronik sistemler konulacakmış.

Tebrik ederim, güzel fikir fakat can sıkıcı bir teklifte bulunmak istiyorum. Bütçeden onca para harcamaya, Diyanet'te kadrolu astronom yetiştirmeye hiç gerek yoktur. Yukarda çıtlattım idi. Bilgisayarı, hatta üç paralık tableti olan herkes, herhangi bir mekânın kıble açısını beş kuruş masraf etmeden, oturduğu yerde, azami bir dakika içinde tesbit edebilir. Eğer, ‘biz yapamayız, o kadar teferruata aklımız yetmez' diyorsanız, ‘bilgisayardan anlayan komşu delikanlılar'a rica edersiniz; seve seve yardım ederler size. Yine de olmazlanırsanız, bendeniz bizzat sevabıma bu işi bedava yaparım arkadaşlar!

Kaldı ki kütüklü takvimlerdeki namaz saatleri listesinde ‘Kıble saati' diye bir sütun vardır. O saatte güneş nerede ise kıble de orasıdır. Bu kadar basit!

Ha, rü'yet-i hilâl meselesine gelince, benden daha fazlasını beklemeyiniz. Ben de herkes gibi Diyanet'imizin ilan ettiği vakitlere (bir kısmına önemli itirazlarım olmakla birlikte) ittibâ edenlerdenim. Babilli astronomlar bile bundan 4 bin sene önce şakır şakır ayrıntılı takvim ve yıldız çizelgeleri düzenlerken bizim ancak şimdilerde bu ihtiyacı hissetmemizdeki vahim gecikmeyi, tabiatıyle ve her zaman olduğu gibi ‘Paralel' faktörüne bağlamayı tercih ediyorum. Ayrıca bu vahim durumu yemeyip-içmeyip tez zamanda en yakın kaymakamlığa ihbar edeceğim de şüphesizdir.

Söz.

Muaviye ve türevleri

Muaviye'yle ilgili yazı bir ölçüde dikkat çekti ve bu gibi meselelere eğilmek gerektiğini farkettim. Olumsuz yaklaşanlar da vardı ama beni en çok gülümseten, “Bu yazı Muaviye'nin aleyhinde mi lehinde mi anlayamadım!” mealindeki mektuptu.

TARİH BAŞKA, MİTOLOJİ APAYRI...

Muaviye tarihi bir aktör; hayatı, yönetim tarzı ve yaptıkları hakkında bir fikir edinebileceğimiz derecede zengin malzeme var. Tarihi aktörler ve figürler hakkında olumlu veya olumsuz fikir geliştirmek, tarihi ciddiye alan herkesin en tabii hakkıdır. O bir esâtir kahramanı, bir efsâne veya mitoloji unsuru değil, bildiğimiz tarih dışında bir yerde durmuyor. Meselâ Kur'an kıssalarında adı geçen, Karun, Aziz (Hz. Yusuf devrinin firavunu), Ashab-ı Kehf, Zülkarneyn, Nemrud, Hâmân gibi isimler, izah etmeye çalıştığım mânâda tarihi birer aktör değildir. Bunlar hakkında tarih disiplininin ele alıp inceleyebileceği belge, şahitlik veya kronik türünden kaynaklar yok zaten. Onları sadece Kur'an'da zikredildiği kadarıyla tanıyor ve biliyoruz; kezâ zikredilen bütün peygamberler de aynı cümledendir. Gerçi İslâmi literatürde “İsrailiyyat” diye adlandırılan ve kadim Yahudi tarihçi ve din adamları tarafından kaleme alınmış edebiyatta bu benzeri efsânevi şahıslar hakkında hayli mâlumat bulunuyor ve bu mâlumat önemli ölçüde tefsirciler tarafından rağbet görmüştür. Ne var ki bu mâlumat yığını ‘tarih'in ilgi alanına giremiyor; o yüzden esatir kahramanları ve efsaneler hakkında kritikte bulunmak gereksizdir. Onlar sadece ‘ibret' duygumuza hitab ederler.

Mukaddes kitaplarda, insanlara bir ibret olmak üzere nakledilen bu kıssalar ve meseller, ancak inanç alanında kalır; oysaki tarih inancın ötesine taşar. Olgulara vesikaların ışığında yaklaşır, inceler, tartışır ve müsbet-menfî bir hüküm verir.

Dolayısıyla, “Aman efendim bunlar gelmiş-geçmiş kişiler ve eski meseleler; bu defterleri kurcalamanın âlemi yok. Zaten büyüklerimiz de tartışılması netâmeli bu gibi konular

hakkında ağzı olanın ileri geri konuşmasını hoş karşılamamışlardır. Fitneyi uyandırıp azdırmayalım" türünden örtbas edici tavır doğru değil. İslâm tarihinin bütün devirleri eşit derecede ilgi alanımıza girmelidir çünkü İslâm âleminin hicrî 15. asırda yüzleştiği problemlerin hemen hepsinin tarihi kökleri var; bu köklerle iyi veya kötü her gün yüzleşiyor, problemlerimizin mahiyetini tanımaya çalışıyoruz.

Ne var ki tarihin belirli bir kısmını tartışmaya kapatmak, ecdad güzellemesi yapmak ve Müslümanlar için son derece hayatî konulara tabu getirmek, sağlıklı düşünceyi, akıl yürütmeyi, mukayeseyi ve nihayetinde önyargısız eleştiride bulunmayı engelliyor.

BAKIŞ AÇISI (ŞAPKA) ANLAM VE HÜKMÜ ETKİLER

Daha sarih ve net konuşmak için aynı örnek üzerinden gidelim: Muaviye hakkında fikir beyan etmeden önce kendimize bir şapka seçmemiz gerekiyor. Tarih kritiği şapkasını seçenlerin yaklaşımını izah etmeye çalıştım; onlar meseleye önyargısız, Batılı bilim çevrelerinin tarifiyle kinsiz ve sempatisiz eğilirler; belgeleri kontrol eder, şahitlikleri ve rivayetleri soruşturur, meseleyi tarihi olayların 'siyak ü sibâk'a, yani öncesi ve sonrasının oluşturduğu anlam bütünlüğü içine yerleştirerek anlamaya çalışırlar. Onlar için sözü geçen kişinin 'dinen' taşıdığı önem ayrı bir yerde durur ve analize tesir etmez.

Mensup bulunduğumuz mezhebin bakışı (şapkası) farklıdır. O şapka, bizden önceki (tarihçilerin değil) din âlimlerinin hükümlerini önemsemeyi gerektirir ve bu hükümler eğer tarihi kişi hakkında "Gıyabında konuşup günaha girmeyelim; onlar hakkında hükmü Allah vermiştir, bize didiklemek düşmez" diye bir rezerv koymuşlarsa, tarihi kritik bir anda günah-sevap veya mekruh-mendup gibi dini ölçülerin dünyasına giriverir.

Kaldı ki farklı şapkalar da var geride. Şii dünyasından kimse Muaviye'ye muhabbet ve hürmet duymaz; işin garibi Sünnî ekolün tarih anlatıcıları Hz. Ali-Muaviye geriliminde neredeyse ittifakla Hz. Ali cephesine gönül bağladıkları için (ki yazarınız da tabiatiyle bu zümre içinde bulunuyor) Sünnîler de Muaviye'den hazetmez ve en azından çocuklara ismini vererek nâmını yaşatmazlar.

Aynı nüans Kerbelâ faciâsında daha belirginleşir. Faciayı Sünni kaynaklardan okuyanlar, kendilerini Kerbelâ çölünde Hz. Hüseyin'in safında hisseder ve Yezid'den nefret ederler. Bu nefret öyle büyük ve yaygındır ki Kerbelâ faciasını tarih disiplininin soğukanlı kriterleriyle tahlil etmeye bile kimse istekli değildir. Hâdise, vicdanlarda tarihi olmaktan ziyade dini ve esâtiri bir mânâya bürünmüş, yani son söz çoktan söylenmiştir. Dolayısıyla kimse kolay kolay 'Tutmayın beni, objektif tahlil yapacağım' diye ortalığa düşüp dini değerler alanında ilmi hükümler geliştirmeye cesaret edemez. Kerbelâ artık inanç dairesine girdiği için, soğukkanlı ilmi tedkiklere konu olamaz. Tarihi hadiseleri inancın himâyesine almanın zararını bütün Müslümanlar görüyor.

MUAVİYE NİÇİN ‘MODERN'?

Muaviye'nin teşkil ettiği örnek, soğukkanlı tahlile daha müsait ve önceki yazıda kısmen bunu yapmaya çalışmıştım.

O, bugünün gazetelerinde bile benzerlerine rastlayacağımız kadar modern vasıflar gösteren bir yöneticidir. Başarılı bir siyaset adamıdır, iktidara tutkundur. Rakiplerini safdışı bırakmakta hangi vasıta daha az maliyetli ise ona bavurmaktan çekinmez. Yönetim işlerinde dini kıstaslardan ziyade kendisini başarıya götürecek unsurları tercih etmesiyle hafif tertib laik (ama daha çok Makyavelci) bir çizgide ilerlemekle birlikte işine geldiğinde âyet ve hadisleri şahit göstererek eylemine meşrûluk kazandırmaktan da vazgeçmez. İnatçı değildir; ebedi dostu ve düşmanı yoktur. O devrin şartları ölçüsünde kamuoyunu mükemmel yönlendirmesi ve kontrolünde tutmasıyla tanınmıştır. İşte bu gibi vasıfları, onu ‘modern' kılıyor; aslında modern maksadı tam ifade edemeyen, şanssız bir sıfat. Muaviye, bütün çağlar boyunca en çok örneğini gördüğümüz politikacı tipinin İslam tarihindeki ilk prototipidir. Onun politik davranışlarını, bir kısmımızın sandığı gibi dini esaslar ve ‘takvâ' değil politik çıkar ve başarı belirlemiştir. Muaviye'nin benzerlerine her ülkenin millî tarihinde rastlayabilirsiniz; bu haliyle ‘evrensel' bir nitelik gösteriyor.

MUAVİYE'NİN BENZERİ NİÇİN ÇOK; HZ. ÖMER'İN BENZERİ NİÇİN ÇOK AZ?

Muaviye örneği, bütün askeri ve idari başarılarına rağmen (İslâm devleti onun zamanında bir dünya gücü olmuştu) Müslümanlar için hayal kırıklığı uyandırıyor çünkü biz, Müslüman sıfatlı yöneticilerde siyasetin evrensel arazlarını değil, İslâm'ın müteâl vasıflarını görmek istiyoruz. Her yöneticiden bir Hz. Ebubekir dirâyeti, bir Hz. Ömer adâleti, bir Hz. Osman adanmışlığı, bir Hz. Ali vicdânı ve bir Ömer ibn-i Abdülaziz takvâsı bekliyor ve umduğumuzu bulamayınca üzülüyoruz. Beklentilerimiz yüksek fakat tarihin genel hikâyesi içinde biraz yersiz bir beklenti. Muttakîliğini yöneticilikleri esnasında gösterebilenler sayıca çok az ve bunlar elbette hüsn-i misâl olarak yüceliyorlar. Tarihin hikâyesi bize farklı bir şey söylüyor ve diyor ki, “Yöneticiler, eğer yönetim sistemi tarafından sınırlandırılmaz, denetlenmez ve hesap sorulamaz derecede güce erişirlerse –tamamı değil belki- fakat pek çoğu eninde sonunda Muaviye gibi siyasetin gereklerine teslim olur; ideallerinden sapma gösterir, baskıya yönelir ve sıradanlaşır.

Bütün dünya tarihinde Muaviye'nin yüzlerce, binlerce türevi var. Yöneticisini lâyüsel, tam anlamıyla muktedir bırakan, sınırlandırmayan, denetlemeyen ve hesap vermeye zorlayamayan her politik iklim kendi Muaviye'sini üretir ve buna şaşılmaz lâkin Hz. Ömer'in yanına koyabileceğimiz kaç hüsn-i misâle sahibiz?

Kıssadan hisse: Fazileti, yöneticinin şahsi vasıflarından bekleyen toplumlar çokça Muaviye ve benzeriyle karşılaşırlar ve Hz. Ömer gibi şahsiyetler istisnâ kalır. İşin doğrusu, yöneticiyi,

sınırsız iktidarın baştançıkarıcılığı ile baş başa bırakmayan, denetimci bir sistem kurmaktır. Bu sistemin günümüzdeki adı ‘güçler ayrılığı'na dayanan hukuk devletidir.

2016

29 Şubat

Yoksul çocuklarının eti Zaman Gazetesi

29 Şubat

Türkiye ‘kaybet-kaybet’ oyununu kazanabilir mi? Aksiyon Dergisi

28 Şubat

Futbolun yalan dünyası! Zaman Gazetesi

27 Şubat

‘Ankara'da hâkimler var'; darısı Türkiye'ye! Zaman Gazetesi

24 Şubat

Bir dede masalı Zaman Gazetesi

23 Şubat

Saray'ın ikna gücü Aksiyon Dergisi

22 Şubat

Güney komşumuz kim olsun? Zaman Gazetesi

21 Şubat

Muharrem Temiz'e ve ‘Alevi hüznü'ne dair Zaman Gazetesi

20 Şubat

Napolyon der ki... Zaman Gazetesi

17 Şubat

İki kaybeden: IŞİD ve Türkiye Zaman Gazetesi

15 Şubat

İçte niza, dışta maraza Zaman Gazetesi

14 Şubat

Başka dünyaların varlığından haber veren insanlara saygı Zaman Gazetesi

13 Şubat

Tarih felsefesinin dibi! Zaman Gazetesi

10 Şubat

Vızzz Zaman Gazetesi

08 Şubat

En büyük paralel kim: Ekvator! Zaman Gazetesi

07 Şubat

Bir 'ihânet' hikâyesinin içyüzü Zaman Gazetesi

06 Şubat

O ses Türkiye Zaman Gazetesi

03 Şubat

Diren Başbakan Zaman Gazetesi

01 Şubat

Başkanın yetkileri Zaman Gazetesi

Başkanın yetkileri

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Uzlaşma Komisyonu olarak ilk toplantımızı açıyorum arkadaşlar.

Görevimiz bir anayasa taslak metni hazırlamaktır. Çalışmaya geçmeden önce şu hususu gayet iyi bildiğinizden eminim; bütün milletin, hatta İslâm âleminin gözü komisyonumuzun üzerindedir. Ne var ki, -bunu of dı rikord olarak belirtiyorum- bizlere düşen bir yandan kemâl-i ciddiyetle çalışmaya devam ederken bilmeliyiz ki illâ da herkesin ayılıp bayılacağı, uyumlu bir anayasa metni ortaya koyacağız diye birbirimizi üzüp strese sokmanın bir âlemi de yoktur yani. Adı üstünde biz neyiz arkadaşlar, bakın kapıda yazıyor: Ko-mis-yon. Ne demek komisyon; anladınız siz onu!

O yüzden yok efendim ormanlardır, kooperatiflerdir, yok temel hakların şeysidir gibi dolgu maddelerini bir kenara koyup doğrudan ‘yürütme' maddesine geçmeyi teklif ediyorum. Kabul edilmiştir. Bir arkadaşım söz istiyor, buyrun sayın üye...

-Sayın başkan, benim gibi cümle âlemin çok merak ettiği bir konuya açıklık getirmenizi istirham edeceğim. Biliyorsunuz zaten çürük-çarık bir anayasamız var şu an el altında. Burada yürütme maddesi ayrıntısıyla anlatılmış. Acaba diyorum, komisyonumuza rûhunu ve varlık sebebini veren sayın büyüğümüz bu maddelerde yazılı yetkilerinden ve ayrıca hâlen kullanmakta olduğu diğer şeylerden ayrı olarak acaba neler talep ediyor komisyonumuzdan?

-Diyorsunuz... Hmm, evet, güzel bir soru... Aranızda bu soruya cevap vermek isteyen varsa hiç çekinmesin arkadaşlar, hemen söz verebilirim. Var mı efendim?.. Söz isteyen? Demek kimse söz almak istemiyor! Bizim gruptan arkadaşlara bakıyorum hemen... Hmm, onlar da kalemlerinin ucunu sivriltmekle meşguller görünüşe göre. Kalem açmak önemlidir arkadaşlar. Fî tarih Aşkale'de askerim. Bir gün bölük başçavuşu beni çağırdı, dedi ki...

-Başkanım, askerlik hâtıralarınızı ayrıca dinleriz başka bir zamanda. Soruya gelseniz de çalışmaya başlasak bir yandan...

-Değil mi efendim; çalışalım elbette... Halkımız, partimiz, en mühimi muhterem büyüğümüz komisyonumuzdan üstün randıman beklerken burada nelerden bahsediyoruz; gören de zanneder ki bunlar köy kahvesinde tertip muhabbeti yapıyor. Hah hah hah... Ha, hah hah dedim de aklıma geldi. Arkadaşlar size her imtihanda aynı soruyu soran biyoloji öğretmeni fıkrasını anlatmış mıydım? Her öğrenciye solucanları sorarmış bu öğretmen. Talebeler de şakır şakır ezberleyip vınn geçiyorlar sınıfı.

-Olmuyor ama başkan, konuya gelsek...

-Ölümü öp kesme, zaten iki cümle kaldı. Bir gün demiş ki kendi kendine, yav bu keratalar hep aynı şeyi soruyor diye dedikodu etmesinler. Sıradakine de filleri sorayım bakayım?

-Eee, sormuş mu?

-Sardı değil mi; demiş ki ‘Sen de filleri anlat bakayım'. Öğrenci fil konusunu çalışmamış ama uyanık kerata. Demiş ki, ‘Hocam, bu filler iri hayvanlardır, kulakları yelpaze, ayakları telgraf

direği gibidir ve bunların bir hortum şeklinde burunları vardır ki aynı solucana benzerler. Solucanlar ise üçe ayrılır...

-Ee, sonra?

-Sonrası yok, fıkra burda bitiyor... Anlamadınız değil mi; bak baştan alıyorum. Hocanın biri her imtihanda...

-Ayıp oluyor başkan, yürütme uzvunu konuşacaktık; siz filin uzuvlarına geçtiniz. Anayasa diyorum, yürütme diyorum...

-Tamam efendim, niçin celâlleniyorsunuz. Tam da o konuya geçecektim ben de zaten. Aaa, bak zil çaldı. Değerli vekil arkadaşlar, komisyonumuzun çalışmaları bugün itibarıyla sona ermiştir. Zaten işiniz gücünüz filan da vardır. Haftaya söz, beyefendiye aksettiririm sualinizi. Baay!

Not: Fıkra için Namık Çınar'a teşekkürlerimle.

Diren Başbakan

Parlamenter sistemin kralı Başbakan'dır; Cumhurbaşkanı değil. Başkanlık dayatmasının ardındaki gerilim, işte bu yazılı olmayan kuraldan kaynaklanıyor.

'Yazılı olmayan' ibâresini düzeltelim; Anayasanın 112. maddesi net: "Başbakan, Bakanlar Kurulu'nun başkanı olarak, bakanlıklar arasında işbirliğini sağlar ve hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözetir. Bakanlar Kurulu, bu siyasetin yürütülmesinden birlikte sorumludur." Sayın Erdoğan bu ibâredeki Başbakan kelimesini 'Başkan'la değiştirmek istiyor. Ben de onun yerinde olsam şansımı denerdim çünkü bunca riskli icraat ve lâftan sonra içi henüz belirsiz başkanlık siperine sığınmaktan başka çaresi kalmadı.

Siyasetçiler bir başka yazılı olmayan kuralı çok iyi bilirler; Siyaset, kamu bütçesini kullanmak için yapılır. Başkan, CB, vekil vb. gibi diğer sıfatlar süslüdür, hoştur ancak her makamın itibarı kullanabileceği kamu bütçesi dilimi ile orantılı. Hükümet, her yıl Cumhurbaşkanlığı'nın bütçesini bütçe kanunu içinde düzenler ve onaylatır. CB'nın bu bütçe içinde kullanabileceği para, maaşı ve örtülü ödeneği ile sınırlıdır. Devletin kasası fiilen Başbakanlık'tadır. Parayı o toplar, nasıl harcayacağına karar verir, harcar ve hesabını verir. Başbakanın krallığı budur. CB, ancak Başbakanlık'ın izni ile tahsisatının artmasını talep edebilir. Sayın Erdoğan'ın başbakanlık yetkisine ihtiyacı yok, o yetkileri zaten fiilen kullanıyor ama bu durum can sıkıcı. Halen doğrudan kullanamadığı tek iktidar aracı, bütçe üzerindeki harcama yetkisidir. Yıllarca Başbakanlığa alışmış biri için ne kadar 'üzücü' bir gereklilik!

Sayın Erdoğan ancak Başbakanlık'ın 'olur'u ile Başbakanlık binası olarak yaptırılan külliyeyi sahiplendi, CB bütçesini Başbakanlık'ın izni (veya sadakat borcu) sebebiyle kat kat artırıp

örtülü ödeneğini genişletti. Mekanizma basit: Başbakan istemezse CB, rutin dışında şahsi maaşından gayrı tek kuruş harcayamaz!

Anayasa, CB'nın anayasal yetkisi dışındaki işlemleri dışındaki bütün kararlarının sorumluluğunu Başbakan ve Bakanlar Kurulu'na veriyor (105. madde). Sorumluluk ve yetki Başbakanındır. Başbakan dilerse (ki dilemesine gerek yok; anayasal görevi bu zaten) Sayın Erdoğan'ı, Sayın Gül'ün vaktiyle bulunduğu sınırlar içinde durmaya zorlar ve Türkiye hemen normale döner.

'İktidar' kavramıyla CB, Bakanlar Kurulu ve AKP'den oluşan bir güç odağını kasdediliyoruz; bu kullanış doğru değil. İktidar başbakandadır; yetki ve sorumluluğundan CB lehine fedakârlık göstermesi, Başbakan açısından siyasi sadakat gibi görünse de anayasa hukuku açısından bu sadakat gösterisi vahim bir yetki aşımıdır.

Başbakan, anayasa krizine dönüşen Saray'la Başbakanlık arasındaki yetki devrinin tek sorumlusudur. Sayın Erdoğan'ın parti üzerindeki kontrolü Sayın Başbakan'ın sorumluluğunu hafifletmez. 112'nci maddenin 3. fıkrası çok berrak: "Başbakan, bakanların görevlerinin Anayasa ve kanunlara uygun olarak yerine getirilmesini gözetmek ve düzeltici önlemleri almakla yükümlüdür."

Sayın Başbakan'ı göreve davet etmek en tabii vatandaşlık hakkımızdır. Başta tarafsızlık yemini olmak üzere bir dizi anayasa ihlâline, yetki aşımına ve ülkenin geleceğini belirleyen tehlikeli angajmanlara yol açan Sayın Cumhurbaşkanı'nı Başbakan'dan başka hukuk çizgisine davet edecek başka mercî kalmadı. Ne yazık ki hukuk denetimi artık işlemiyor. O halde Başbakan'ın anayasa nizamına sahip çıkması tarihi bir vazifedir.

Artık imâ ile, gizli kapaklı yollardan Saray'a karşı mesafe koymaya çalışmanın mânâsı kalmadı sayın Başbakan: Anayasa'ya ve vekillik yemininize sahip çıkınız. Barış içinde bu krizden çıkmanın bundan meşrû ve kibar bir yolu kalmadı.

O ses Türkiye

Son padişah VI. Mehmed Vahidettin. Son halife Abdülmecid Efendi. Son sadrazam Ahmet Tevfik Paşa. İlk başbakan İsmet Paşa; ikincisi Ali Fethi Okyar. Sondan bir önceki başbakan R.Tayyip Erdoğan. Son başbakan Ahmet Davutoğlu!..

Süreç henüz devam ettiği için son cümleyi 'tahmin'den öteye gitmiyorsa da görünür âkıbet öyle... Sayın Davutoğlu eğer siyasî velînimetine sadâkatte devam ederse bir şekilde tarih kitaplarına geçmiş olacak. Unvan unvandır; Türkiye Cumhuriyeti'nin, cumhuriyetin son başbakanı olmak da hayli önemli bir 'titr'dir.

Efendim, herkes durumun farkında. Sayın Davutoğlu aslında son başbakan filan değil sadece iz bırakan bir başbakan olmak istiyor, hatta biraz daha fazlası... Fatih Sultan Mehmed'in

fetihçi dinamizmiyle Mevlânâ'nın tasavvufî derinliğini yan yana getiririz; üstüne biraz Hacı Bektaş Velî kucaklayıcılığı, biraz Yavuzvâri celâdet, biraz bir Binali Yıldırım işbilirliği, biraz da Akşemseddin ile Mimar Sinan terkibinden müteşekkil ‘bilgi ve hikmet' aydınlanması ilâve edeceksiniz. Hâlâ önemli bir unsur eksik ama: Aslında hiç de elverişli olmayan ses tonuna Meşrutiyet'in meşhur hatiplerinden Ömer Nâci, Hamdullah Subhi, hatta ‘feylesofluk' ile retorik sanatını uhdesinde imtizâç ettiren Rıza Tevfik tınısı katmak şart. Siyaset dünyamızda hitabet ve belâgat hâlâ çok geçerli bir meziyettir ne yazık ki!

Hayır hayır, o cumhuriyetin son başbakanı olmak istemiyor; bilakis kaderine meydan okuyan esâtirî bir karaktere bürünerek evvelâ Türkiye'yi, bilahire ‘Kadîm' Osmanlı memâlikini ‘yeniden ihyâ ederek' (ki tabir bizzat kendisine aittir) beşeriyete ümitvar bir sahife açmak arzusundadır. Bana bu hissi ilhâm eden belirtiler dünki Mardin hitâbesinde, benim bile anlayabileceğim derecede nümâyandı.

Muhtemelen Sayın Davutoğlu'nu benden daha çok seven bir okuyucu, ‘Diren Başbakan' başlıklı yazıyla benim, Sayın Başbakan'la Sayın Erdoğan'ın arasını açmak istediğime hükmederek ayıplayıcı bir mektup gönderdi. Süflî ve kirli emellerimin bu kadar kolay fâş olmasından bir miktar dehşete kapıldımsa da sonra yeniden sâkinleşmeyi başarabildim. Sözü edilen yazı, başbakanın öncelikle ülkesine, sonra partisine, ardından liderine ve bilahire bilumum vatandaşlara, dünya barışına yapabileceği önemli bir iyilik hakkında ikazlar taşıyordu ve özü itibariyle anayasa ve hukuk devleti savunuculuğu gibi bugünlerde netâmeli sayılan bir çizginin savunulmasını temenni etmekteydi. Parlamentarizm'in suyu çıkmamıştı ve mâhiyeti belirsiz bir başkanlık mâcerasına omuz vermek yerine şimdilik uhdesinde bulunan makamın izzetini şecaatle savunması gerektiğini imâ ediyordu. Anlaşılmadığı için ikinci kere anlatılan fıkralar gibi ‘Diren Başbakan' yazısının da başarısızlığa uğradığını anlayınca biraz üzüldümse de Sayın Başbakan'ın Mardin'de irâd buyurduğu ve 10 maddelik eylem planını açıkladığı tarihi nutkunda başkanlık meselesinden hiç bahsetmemiş olmasından tesellî buldum. Plân da fena değildi doğrusu; plânın tek eksiği bir MHP klasiği ve geleneği sayılmak lâzım gelen buyurgan ve bariton bir ses tonuyla îrâd edilmeyişiydi bana göre. Aynı nutku farzımuhâl Âgâh Bey veya Nâmık Kemâl Bey veya Büyük Ülkü gecelerinde sunuculuk yapmış eski bir ülküdaşım yapmış olsaydı ses tonu ile muhtevânın theatral bileşimiyle plân, daha telâffuz edildiği anda hayata geçer ve Kürtlerin haklı olarak sinir oldukları tâbirle ‘Güneydoğu meselesi'ni ânında çözüme kavuşturmuş olurduk.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın, başbakanı imâ ederek bazı müzevirlerce türetilen ‘Hayatımın en büyük hatası ona görev vermekti' şeklindeki türrehâtı son derece haksız buluyorum. Ses tonu ve rengi, söylediklerini bir miktar boşa çıkarıyor gibi görünse de Türkiye'de parlamenter demokratik hukuk nizamının yegâne ümidi hâlâ Sayın Davutoğlu'dur ve bu olgu ayrıca, sütun komşum Reha Çamuroğlu'nun “Olağanüstü dönemler, olağanüstü sonuçlar doğurur” teorisine de birebir uyuyor.

Bir 'ihânet' hikâyesinin içyüzü

Vatan kahramanlığı veya hainlik edebiyatı yine gündemde. Bazıları, gerçek ağırlığını ve vebâlini bilmeden bu iki kolay kelimeye sığınmaya başladı. Bugün sizleri kahraman-hain sıfatlarının övünç madalyası veya yağlı kurşun gibi dağıtıldığı eski günlere götüreceğim. Bazen bir hâtıra parçası, sayfalarca izahtan daha anlatıcı olabilir. Böyle şeyler, destanlaştırılmış resmi tarih metinlerinde yer almıyor çünkü...

SALMA: HARAÇ VEYA TEKÂLİF-İ MİLLİYE!

Yer Antep. Anteb'in henüz 'Gazi' sıfatı almadığı ama o unvanı hak ettiği günler. Sene 1919'un sonu, 1920'nin ilk ayları. Antep, Fransız işgali altında. Olayları anlatan Mitat Enç. 'Uzun Çarşının Uluları' kitabıyla edebiyat klasiklerimiz arasındaki haklı yerini alan Enç, 'Selâmlık Sohbetleri' (Ötüken-2007) başlıklı diğer eserinde, Antep müdafaası dekoru önünde geçen çocukluk günlerini anlatıyor.

Küçük Mitat, on yaşlarındadır. Anteb'in vâriyetli ve köklü ailelerinden birine mensub olan yazarın dedesi ünlü bir avukat, babası ise tüccardır. İşgal başlayınca Antep, şehrin içinden geçen bir hatla ikiye bölünür. Antepliler mevzi gerisinde silahlanarak Fransızların mahallelerine girmesini engellerler.

Siper çatışmaları devam ederken, savunmayı yürüten 'Heyet-i Merkeziye', Yunan Savaşı'na destek maksadıyla şehrin varlıklı ailelerinden –güçlerine göre- 'salma' adı altında maddi destek talep eder. Hikâyenin devamını yer yer yazarın ifadeleriyle özetliyorum.

"Babam ticarethanesini kapatmış, kent içindeki taşınmazlardan gelen kiraların kökü kurumuştu... Buna rağmen babam kenarda köşede ne varsa toplayıp salmasını ödedi. Çok geçmeden salmayı veren veya veremeyenlerin toparlanıp Belediye hanına tıkıldığı, gömülerin yerini söyletmek için sopa ve dipçikle zorlandıkları anlatılmaya başlandı. Tam rahat bir nefes alacağımız sırada ikinci bir salma buyruğu daha geldi. Babamın, gelir kaynaklarının hepsinin kuruduğu yolundaki yakınması kimseyi yumuşatmaya yetmedi. Anlaşılan salmacılar Mazlum Efendi'nin (yazarın babası) altın küplerinin tıklım tıklım dolu olduğunu sanmaktaydı. Sağdan soldan borç, harç eksikler tamamlanıp bu da ödendi." (s. 69)

SİZİN BAĞ EVİ DE BİZE DÜŞÜYMÜŞ

Aileye yüklenen bu ağır maddi külfetin yanında küçük Mitat'ın derdi daha farklıdır. Yıllarca birlikte oyun oynadığı arkadaş çevresinde garip bir çözülme, uzak durma eğilimi başlamıştır. Bu soğukluğun sebebi bir oyun esnasında su yüzüne çıkar. Oyunda elebaşı olan çocuklardan biri küçük Mitat'ın yüzüne tükürür gibi artık onunla oynamayacaklarını, çünkü dedesinin işgalcilerle anlaşarak 'Sakın ola bizim eve dop atmıyasağız' diye tembih ettiğini haykırır.

Küçük Mitat donup kalır bu suçlama üzerine; sonra evlerine birkaç kurşun sekmesi dışında niçin hiç kurşun, gülle değmediğini hatırlar; suçlanır. İçini şüphe kemirmeye başlar. Acaba dedesi, eski komşu ve müşterisi Hıristiyanlarla böyle bir anlaşma yapmış mıdır? Kimselere soramaz ama derinden etkilenmiştir.

Derken küçük Mitat için çok 'sevindirici' bir gelişme yaşanır. Ev ahalisi öğle yemeği için sofra başındayken 7.5'luk top bataryaları gümbürdemeye başlar. İnsanlar canını kurtarmak için evin mağara denilen bodrum katına kaçışırlar. Ev, küçük Mitat'a 'iftihar' verecek derecede isabet almış, kapı pencere birbirine girmiştir. Herkes ağlaşıp inlerken o mutludur, çünkü evleri bombalanmıştır, çünkü hain olmadıkları anlaşılmıştır!

Ateş dindikten sonra sokağa çıkan Mitat, az ilerde ailesini hainlikle suçlayan Kebapçı'nın oğlu Ökkeş'i görünce kollarını kabartarak bağırmaya başlar,

-Ulan Ökkeş, hani dedem gâvurlardan söz almıştı? Mahallede kimin evine bu kadar çok top düştü?

Ökkeş'in cevabı daha zâlimdir, der ki:

-Gâvurlar o mermilerin içinde size altın atmış. Sonra evi yeni baştan onarın diye...

Çocuklardan bir diğeri Ökkeş'i destekler, 'Harp bitince sizin ev bize geçiciymiş' diye ekler; bir başkası, 'sizin bağ evi de bize düşüymüş' diye eksiği tamamlar.

“Kolum kanadım kırılmıştı” diyor yazar. “Savaş öncesi Selamlık sofrasında bir fincan kahve için yaltaklananlar, savaş karışıklığında varımızı yoğumuzu hayallerinde paylaşmaya girişmişlerdi bile...”

VATAN MEVZUBAHİSSE ALTINLAR TEFERRUAT MIDIR?

Enkaz altından kalkmaya çalışan ev ahalisi, az sonra bir başka haberle altüst olur. Çarşıdan gelen Mazlum Efendi yıkılmıştır adeta. Millici cephenin yöneticisi Heyet-i Merkeziye aileye 500 altın daha salma yollamıştır. İtirazlara cevaben 'Mazlum Efendi'nin altınları öyle kolay kolay suyunu çekmez; biz de parayı cebimize indirecek değiliz ya, vatanı kurtarmak için harcıyoruz! diye dayatırlar.

Vatan mevzubahisse gerisi teferruattır vecizesi böyle günlerin eseri olmalı! Annesi, durumun vahametini görünce bilezik, takı cinsinden neyi varsa kocasına verir ancak 'Salmacılar' ziynet değil, nakit ve çil Reşat Altını peşindedir. Akşam aile meclisi toplanır, kimlerden ne kadar borç istenebileceği düşünülür ancak verilen mehilin sonunda miktarın yarısı bile denkleştirilememiştir çünkü borç verebilecek durumdakiler de aynı baskı altındadır. Toplanabilen para götürülüp heyete teslim edilirse de Salmacılar getirileni hışımla alıp bir makbuz bile vermeden “Gerisini herhal, mehil bitmeden getirmeli, yoksa deliğe tıkarız” tehdidi savururlar.

Aradan çok geçmeden bir gece annesinin hıçkırıklarına uyanan küçük Mitat, babasının çeteler tarafından götürüldüğünü öğrenir. Yazarın çete diye adlandırdığı milli kuvvetler eve baskın verip para edebilecek ne varsa el koyup çıkınlamış, ev sahibini de rehin götürmüştür. Telâşla mahpus tutulan babasına yiyecek ve tütün çıkını götüren Mitat, handa Antep müdafaasının kahramanlar listesinde olduğunu imâ ettiği 'pos bıyıklı reis'ten okkalı bir dayak yiyerek boş bir çuval gibi dışarı fırlatılır. Yazar, bu esnada hissettiği derin sarsıntıyı şöyle anlatıyor:

"Sonraki yıllarda Antep Savaşı üzerine yazılmış kitapları okurken kurtarıcı kahramanlar arasında onun da fotoğrafını görmüş ama şehit Şahin'e, Söylemezoğlu'na ve Karayılan'a duyduğum hayranlık ve sevgiyi bir türlü ona duyamamıştım (...) Çocuk tokatlayan o pos bıyıklı adam azmanı, belki de sırmalı fişekliklerinde dizili parıldak şarjörlerden bir tekini bile mazgallardan boşaltmadan, onu bunu itip kakarak hort zort etmişti (...) Yüzümde patlayan tokatlarla içine düştüğüm ezici utanç duygusundan bugün bile kurtulamadım desem yalan olmaz." (s. 81)

VATAN BORCU KAÇ ALTINLA ÖDENİR?

Velâkin tokat yemekle borç ödenmiş sayılmamaktadır; bütün aracılık teşebbüsleri, rica ve yakarmalar sonuçsuz kalır. Ailenin direği Mazlum Efendi'yi rehinden ve hapisten kurtarmak için borç arayışlarına girişilir. Baskın gecesi evden götürülen takılar bile borç yekunundan düşülmez. İşte böyle dar bir günde, Mazlum Efendi'nin tüccar arkadaşlarından Harputlu bir tanıdığı elinde çıkınıyla gelir, 'Elimdeki işte bu kadar, sağ kalır eli değerse, ne zaman isterse öder' diyerek üç yüz altını aileye teslim eder.

Altın, Heyet-i Merkeziye'ye teslim edilmeden tutukluların konulduğu han bombardımana uğrar. Enkaza dönen handa nöbetçiler dahil herkes canını kurtarmak için dağılınca mahpuslar da fırsat bulup evlerinin yolunu tutarlar.

Toz duman yatıştıktan sonra aile büyükleri altınları yine de götürüp Heyet-i Merkeziye'ye teslim ederek karşılığında şehirden çıkış izni koparmaya çalışırlar. Zira artık evde barınma imkânı kalmamış, harabeye dönmüştür. Yine de istenen çıkış izni verilmez. Aile dostu bir doktor, "Evleri yıkıldı, elde avuçta metelik kalmadı. Ya bırakın çoluk çocuğu alıp çıksınlar ya da kafamı kesseniz tek yaralıya bile el sürmem." diye dayatınca çıkış iznini almayı başarır.

Peki ya sonrası? Sonrası Anteplilerin 'Kaçkaç' diye adlandırdığı meşakkat günleri.

BİR ARPA BOYU

Birisini hainlikle, düşmanla işbirliği yapmakla suçladığınızda o kişi ister istemez kendini savunma pozisyonuna geçer ve bir şeyleri isbatlama lüzumu duyar; ithamı yönelten ise üstün durumdadır çünkü onun vatanperver biri olduğu varsayılır.

Bu adaletsiz bir mekanizma çünkü içinde büyük yalanlar, hatta iftiralar barındıracak kadar tehlikeli bir yapı. Bundan yüz sene önce Mitat Enç ve ailesinin başına gelenlerin bir asır sonra yeniden aynı topraklarda tekrarlanması ise insana ümitsizlik veriyor.

Dönüp bakıyoruz ki bir arpa boyu yol gitmişiz!

En büyük paralel kim: Ekvator!

O ‘kaçtı' denilen vatandaşlar var ya, aslında kaçmamıştır; yer değiştirmiştir. Askerdeki mevzî değiştirme eğitimi gibi...

Operasyonların bitmesini bekliyorlar. Kiraları veriliyor. Baskıcı faşist anlayış tarihe gömülmüştür. Operasyon bitince gelip yerleşecekler zaten. Basın hürriyetinde de dünya şampiyonuyuz zaten ne alâkası varsa...

Bu bir takım merkez ilçeler sanki uzaktan bakınca tahrip ediliyormuş gibi görünüyor ya; tamamen illüzyon. Bir enkazı (yeniden ihyâ) için önce yıkmanız gerekir. Yapılan budur. Evet, yıkıyoruz; bu bir ıslah faaliyetidir. Yerine Toledo benzeri bir şey yapacağız, hatta icabında Venedik benzeri, bizim Boğaz kanalına benzer bir şey de olabilir. Arkadaşlar araştırıyorlar. Toledo modelini görünce halkımız kapıda sıraya girecek, bizi de Floransa gibi yapın, Prag, Cordoba, Edinburg olmak istiyoruz diyecekler. O zaman bakacağız, yani bir nevi performans değerlendirme durumu söz konusu olabilir bu noktada. Çalışkan, uslu olanı herkes sever, ben de severim.

Halepli kardeşlerimiz meselâ; Türkiye'ye kaçıyor, sığınıyor filan değiller. Zihniniz fesat olduğu için yanlış görüyorsunuz, yanlış haber yapıyorsunuz; onlar da yer değiştiriyor. Esed ve Rus birliklerinin operasyonları sona erince evlerine avdet edeceklerdir. O zaman Haleb'i yeni bir Mardin, Mardin'i de Ataşehir yaparız. İnşaat sektörümüz güçlüdür. Bu sektörün Türkiye dahilinde neler yapabileceğini dosta düşmana gösterdik zaten; referansımız budur.

Yassıada'da ağaç mağaç yoktur. Ağacı bilmem, o tartışılabilir ama mağaç kesinlikle yoktur. Onlar çalıdır. Kesilen çalı eskisinden daha gür biter. Bu devlet isterse bütün ülkeyi balta girmemiş orman haline getirecek güce sahiptir fakat soruyorum size, balta girmemiş bir ormanda yaşamayı kim ister. İskân için, medeniyyet için, tesisler için ormandan mâkul bir kısmın kesilmesi caizdir, fetvasını aldık biz bunun kapı gibi; müstehâp hatta sevap olduğunu da söylüyorlar ama o kadar da değil yani...

Nitekim işte buyrunuz, Antalya'mızda kalıcı bir botanik parkı açtık, ne güzel yaptık, 900 küsur senelik koca zeytini çatır çatır söküp hoop buraya naklettik ki herkes görebilsin diye. Tutar tutmaz, ha o nasip meselesidir. Neticede insanın vadesi var da zeytinin vâdesi yok mu? Açık ve net konuşuyorum; hepimiz fâniyiz, zeytinler de fânidir ve kendi fıtratına tâbidir.

Kurursa keser garip gurebaya odun olarak dağıtırız ki bence tarihi bir zeytin ağacı için anlamlı bir finâl teşkil ederken, öteki isyankâr zeytinliklere de ibret-i âlem olur.

Ekmek zamlandı diyorlar; iftira. Ekmek zamlanmadı, fiyatı arttı. Hainle vatansever arasındaki fark neyse, zamla fiyat artışı arasındaki fark da odur; bunu herkes bilir.

Biz bu ABD'ye dedik ki, dost musun düşman mı; bunca yıllık stratejik ortağını tutup da bayırın teröristi ile değiştireceksen bilelim yani? Nedir o YPG'yle sarım-gülüm olmalar filân? Gerçi biz vaktiyle şöyle mecbûrî bir u dönüşü yapıp topraklarımızdan geçme izni vermiş, desteklemiştik ama o bizi ilgilendiren bir husus. Biz bunu aziz milletimize izah ederiz, o başka!

Yeri gelmişken Rusya'ya da iki çift lâf ekleştirmek isterim; ey Rusya, hadi diyelim ABD'nin Suriye'de birtakım işleri var, olabilir, herkesin kendi iç işidir fakat senin ne işin var? Ayıptır.

Ekvador'un yaptığını da kınıyorum. Bağıntıya dikkatinizi çekerim, yazın bunları yazın; ekvator da netice itibariyle çapı en büyük paraleldir. Biraz masraflı oldu ama bunu da öğrendik. Neyse ki zırhlı aracımızı buralardan taa oralara kadar götürme basiretini göstermişiz. İyi oluyor, insan arabasına binince evine gelmiş gibi hissediyor kendini.

Vızzz

Yürütmenin en uçtaki sorumlu ve yetkilisi olarak Sayın Başbakan'a seslenmenin artık bir mânâsı kalmamış bulunuyor.

Kendisine ne kadar, ‘Anayasa için, ülke için, hukuk devleti için, partiniz, bizatihi kendiniz ve hatta lideriniz için direniniz' çağrısı yapmış olsam da samimi ikazlarımın sinek vızıltısı tesiri yaptığını görüyor ve üzülüyorum.

Başbakan yetki ve sorumluluklarına sahip çıkmıyor, çıkamıyorsa kimi muhatap almalı; arşivlere hitap etmekten başka çare yok. Öyle yapıyorum.

Vaktiyle Cumhuriyet Gazetesi, ‘Tehlikenin farkında mısınız?' diye bir slogan tutturup gitmişti; aynı soru, farklı gerekçelerle hâlâ geçerli.

Sayın Başbakan'ın gücü, kontrolü altındaki hükümete, parti grubuna, parlamentoya hatta yer yer kendine rağmen sayın Cumhurbaşkanı'nın tek başına aldığı kararları durdurmaya yetmiyor. Suriye'ye müdahale imâsını kapsayan, ‘Irak'taki hataya Suriye'de düşmeyiz' cümlesinin ardındaki mesaj açık: Türkiye'nin Suriye'de kapsamlı bir kara harekâtına girmesi için parlamenter sistemin bütün denge ve fren sistemleri işe yaramaz durumdadır ve Sayın Erdoğan isterse ülkeyi, kimsenin istemediği bir sıcak çatışmaya sokabilir!

Sayın Erdoğan, Türkiye'yi sorumluluk ve angajman altına sokan sözleri, anayasal yetkilerinden hareketle sarf etmiyor; kendisinin de birkaç defa ifade ettiği üzere fiilî bir durumdan hareketle ülkenin kaderine tek başına hükmediyor ve politika belirliyor.

Antalya'daki G-20 zirvesinde AB liderleriyle çatır çatır milyar Euro pazarlığına girişip, 'Yunanistan ve Bulgaristan sınırlarını açıp mültecileri otobüslere bindirir göndeririz; eğer iki yıl için 3 milyar Euro verecekseniz hiç konuşmayalım" çıkışı da aynı cümledendir. Sayın Erdoğan, Türkiye'de parlamenter sistem çoktan rafa kalkmış, Başbakanlık bir Saray sekreterliğine dönüşmüş gibi politika üretip uyguluyor. Dış politikayı tek başına belirliyor, yörünge değişikliği, sert dönüşler yapıyor. Para politikalarına müdahale ediyor, içinde bankaların da bulunduğu özel şirketlerin –geçiniz marka değerini- piyasada tutunma imkânını riske sokuyor. Yargıya talimat gibi okunabilecek yönlendirme ve tavsiyelerde bulunuyor. Hâsılı hükümet adına her şeye, her zaman müdahale ediyor.

Başbakan seyrediyor bu durumu; anayasal kurumlar seyrediyor. Bir nevi küfürbaz bültenine dönüşmüş bulunan basın organları seyrediyor. Hukuktan hiç bahsetmiyorum bile...

Sayın Erdoğan açısından fiilen, yani 'De facto' hiçbir sıkıntı yok lâkin 'De jure' yani hukuk mantığı açısından çok sancılı ihtimâller mevcut. Eğer başkanlık blöfü tutmazsa, şimdi suskun ve itaatkâr gibi duran hukuk bürokrasisi, kara kaplıda öyle sayfalar bulur ki, kendileri bile şaşırabilirler. Anayasa ihlâllerine bakalım meselâ; sık tekrarlanmaktan yivi-seti kalmamış, lâçkâ edilmiş vaziyette. Sırf o kadarı bile korkulu rüyâ görmeye kâfi.

Türkiye'nin diplomatik dengelerini altüst edip Neo-Osmanlı coğrafyasında dünya aktörü olacağız hevesiyle memleketi yeni bir dünya harbinin eşiğine getirmek, Hizmet Hareketi'ne operasyon çekmeye, hele hele dağ başındaki Kur'an kursu binasını dozerle yıktırıp mesaj vermeye benzemez. Kaldı ki bu tablonun bir de Kürt Meselesi ayağı var: Günün birinde Sayın Başbakan, 'Demokratik müzakere ve çözüm sürecinden kopup çatışmaya geçilmesinde benim ve kabinemin zerre miskâl vebâli yoktur, her şey onun inisiyatifi altında olup bitti' şeklinde konuşursa kimse şaşırmaz ama 'Siz başbakan olarak size teslim edilen anayasal yetki ve sorumluluklarınıza niçin sahip çıkmadınız?' sorusuna verilebilecek bir cevabı olup olmadığını kestiremiyorum.

Değil bana, her akrabama birkaç tane Çesna uçağı tahsis edilse bile şahsen Sayın Erdoğan ve Davutoğlu'nun yerinde olmak istemem; aman eksik olsun.

Tarih felsefesinin dibi!

Anafikri baştan söyleyeyim: Tarihle ilgilenmek moral bozar, insanı kötümser yapar, daha iyi bir gelecek konusunda ümidini kırar.

Tarih bir bilim dalı mıdır, yoksa disiplin mi; tartışmıyorum. Tarih, hepimizin ortak hikâyesidir. Tarih okumanın, aile büyüklerinden birine, 'Dedemin babası kimdi, nasıl biriydi; on göbek önceki ecdâdım kimlerdi, ne yaptılar?' diye sormaktan farkı yoktur. Geçmişimizi merak ederiz, bu normal; bize anlatılandan sadece hoşumuza gideni seçeriz; bu anormal. Anormal olan kural haline gelmiştir. Her ülke, minimini yavrularına, en vatansever kalemler tarafından yazılmış milli tarihlerini okutur ki büyürken özgüvenleri de artsın, dedeleriyle gurur duysunlar. Çocuklarımıza korkutucu, kanlı, şuuraltını yaralayan vahşi hikâyeler anlatmayız onlar uyurken; güzel şeyler, kahraman prensler, iyi kalpli keloğlan, âdil padişah, fukara fakat iyi kalpli genç kızların hikâyesini anlatırız. Milli tarih öyledir. Seçilmiş olaylar dizisidir, sterilize edilmiş, kötü hâtıralardan arındırılmıştır. Bu haliyle çocuk ruhiyatına fevkalâde uygundur fakat minik bir kusurla mâlul: Gerçeğin sadece küçük bir kısmını, pis, kötü ve kanlı ayrıntılardan ayıklayarak çerçeveliyor.

Tarihle ilgilenmeyin; bedbaht olursunuz. Eğer yeterince okuyup bütün tarihi olayları saydam birer olgu halinde üst üste yapıştırarak tamamı hakkında genel bir fikir edinmeye kalkışırsanız (ki üç aşağı beş yukarı böylece 'tarih felsefesi' yapmış oluyorsunuz), ufak-tefek istisnâları dışında şöyle bir tabloyla karşılaşacaksınız:

Ekseri itibarıyla insan zalim ve cahildir; nankördür, bencildir, korku içindedir. Ömrü boyunca güvenlik endişesiyle yaşamaya programlıdır. Kendine benzeyen diğer organizmalarla kıyaslandığında acınacak derecede zayıf ve korunmasızdır. Birkaç derecelik ısı kaybıyla bile ölebilir, daima bakıma muhtaçtır. O yüzden topluluk sıcaklığına yakın yaşamak ister.

Din, insan cinsinin vahim kusur ve saplantılarını tedavi edebilecek en ümitvar çağrıdır. İnsanlara der ki, 'Birbirini sev, tehdid etme, ekmeğini bölüş, bencilliği bırak; hasta, zayıf ve yaşlıları kolla, incitme, kırma, saldırma, sabret, güzel bir istikbâle inan'

Tarih bize der ki; insanlar 'din'den hoşlanırlar fakat şuuraltından gelen vahşetin çağrısını hissettiklerinde yine bildiklerini yaparlar. Mesela korunma içgüdüsüyle birbirlerine yakınlaşıp örgütlenerek 'devlet' haline gelir ve sonra kamu güvenliği hiç bozulmasın diye onu kutsarlar; öyle ki kendi elleriyle kurdukları devlet yapılarına, ilâhi nitelikler atfederler: Hayy, Kayyum, Rezzak, Ganî, Rahîm, Ebed, Kuddûs, Cebbar, Melîk, Kahhar, Vehhâb, Muiz, Hakem, Adl, Hasîb, Mucîb, Vâcîd, Samed, Müntakîym, Malik'ül Mülk gibi sıfatlar, devletin imaj ve fonksiyonlarıyla örtüşür.

Devletler çok hoştur; tarih boyunca geçimsiz şehzâdeler gibi birbirleriyle dövüşür ve tebânın (reâya, kul veya vatandaş, farketmiyor) kanını 'oluk oluk' akıtırlar. Ölenlerin yakınlarına biraz para (ganâim) verip, 'O, ulvî bir dâvâ yolunda öldü; onunla gururlan ve sakın üzülme' derler.

Aklı başında insanların, 'Devlet kurumu da bir gün uslanır' yollu tahminleri fena halde cılkı çıkmıştır. Hammurabi veya Ramses'ten bu yana bütün devletler birbirinde gözü olan ırz ve

mal düşkünü kötü komşular gibi davranır, fırsat bulunca birbirine çöker ve bunun için deli gibi insanların parasını harcarlar. İnsanlar da buna bayılır.

Dünya tarihinde sulh ve selâmet zamanları hesaplamaya değmeyecek kadar az ve istisnâidir. Birbirinin kanını dökmek, tarihin başından bu yana tekrar edegelen en anlamlı beşerî eylemdir.

Onun için siz yine milli tarihle yetinin; iyi bir yatıştırıcıdır.

Başka dünyaların varlığından haber veren insanlara saygı

Eğer iyi bir gazete okuyucusu iseniz, Selim İleri'nin Cumartesi ve Kültür-Sanat sayfasındaki o tadına doyulmaz yazıları da kaçırmıyorsunuz demektir.

Ancak işine aşk derecesinde bağlı, ülkücü edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine edebî hazlardan haberdar etmek için verdiği derslerin başdöndürücü tadını Selim Bey'in yazılarında bulabiliyoruz. Edebiyatın sahne gerisinden ve mutfağından derlediği leziz hâtıralar cabası…

Epeydir zihnimde dönüp dolaştığı halde ihmâl ettiğim önemli bir ayrıntıyı, onun "Geçmiş Günlerden Masallar" başlıklı yazısında farkettim. Cevdet Kudret'e gönderilen mektupların yayınlandığı kitaptan bahsederken Sabahattin Kudret'in Azra Erhat'la birlikte yaptıkları bir çevirinin hikâyesi anlatılıyor. Selim İleri'den dinleyelim:

İNSANCA, TÜRKÇE KONUŞMAK

Geçen gün tekrar karıştırdım. 182. ve 183. sayfalarda Sabahattin Eyuboğlu, Azra Erhat'la birlikte Aiskhlos'tan Prometheus'un çevirisine başladıklarını haber vermiş, o tek mektubunda.

Azra Hanım bu çeviriye Profesör Rhode ile bir yıl çalışmış. Sonra olmuyor, özgün eserin dil tadını yakalayamadık diye bırakmış. İlk çalışmada Yunanca ve Almanca işbirliği söz konusu. Çeviri ikinci kez gündeme gelince, Fransızca çeviriler de gündeme geliyor.

Eyuboğlu'nun mektubundan öğrendiğimize göre, Azra Erhat "Yunanca kelimelerin tek tek Türkçelerini ve genel anlamı" verecek; Sabahattin Eyuboğlu sil baştan Türkçesiyle uğraşacak. Aiskhylos için böylesi bir çabayı kaç kişi göğüsleyebilir günümüzde? (…)

Eyuboğlu, Erhat'la ortak ereklerini de dile getirmiş: "Hem Aiskhylos'un havasına gireceksin hem de çağdaş insanca ve Türkçe konuşacaksın; üstelik her sözünü bir oyuncunun ezberleyip sahnede, kendi sözüymüş gibi yadırgamadan ve yadırgatmadan söylemek zorunda kalacağını hiç ama hiç aklından çıkarmayacaksın. Zor ama zor olduğu kadar da tadına doyulmaz bir iş bu."

Yazının devamında Azra Erhat'ın tercüme tarzındaki edebî incelik ve nüansları gösteren alıntılar veriliyor. Adeta yüksek derecede üslûp ve kompozisyon dersi. Görmediyseniz

mutlaka bulup yeniden okumalısınız. Tercüme faaliyetlerinin çeperlerinde nasıl emekler, ne kadar yoğun sanat endişesi tüketildiğine şâhâne misâller…

EN NANKÖR EDEBİ MESLEK

Tercüme, en nankör edebî meslek. Meslek dediğime aldırmayın, edebî bir tür, edebî bir sanat. Bu sanatı icrâ edenlere revâ gördüğümüz onur payı ne kadar da miniciktir: Çeviri kitapların, kimselerin aldırış etmediği künye sayfasındaki ince hurufatla dizilmiş satırlardan birini dolduran kısacık bir ibâre: ‘Dilimize çeviren; filânca!'

O kadar mı? Son yıllarda güzel bir gelenek yeşerdi, yabancı yazarların kısa hayat hikâyelerinin yanında çevirenleri de tanıtan bölümler yer alıyor. Zevkle, merakla okuyorum artık bu fasılları, zira o eseri benim için var kılan insanı nasıl merak etmem?

Nankör iş; başka dilden dilimize kazandırılmış bir eserde çevirenin varlığını, ancak ve ancak saçmalayacak derecede kötü bir cümlesine rastladığımızda hatırlıyoruz. Onlar hep karanlıkta duran ve dünya edebiyatının varlığından bizi haberdar eden sanatkâr insanlar olarak şüphesiz daha fazlasını hakediyorlar.

MÜTERCİM HAİN DEĞİLDİR

“Traduttore traditore”, yani “Mütercim haindir” sözünü ilk defa Cemil'i okurken görmüştüm. Cemil Bey bazı yazılarında, iddialı bazı eserleri Türkçeye tercüme edenlerin hatâlarını çıkarıp, tabir caizse bir güzel boyadıktan sonra mütercimlerin de yanlış yapabileceğini imâen bu Lâtince özdeyişi tekrarlıyordu. Doğru olan da bu yorumdur; işin ustaları, bir dilin çoğu zaman bir başka dile tamamen tercüme edilmesinin imkânsızlığını dile getirirken (çünkü her dil farklı bir kültür evrenini içinde barındırıyor) çeviricinin yeri geldiğinde asıl metne bile bile ihânet etmesi gerektiğinden bahsediyorlar. Bir vecize daha var bu konuda: “Tercüme kadın gibidir, güzeli sâdık, sâdıkı ise güzel olmayabilir”. Tam bir -belirsizlik demeyelim ama- sübjektivite. Güzel, daha güzelin düşmanıdır ve aslına sadâkatle yapılmış her tercümenin daha iyisi teorik olarak daima mümkündür.

Yazarlar bile eski yazdıklarında zaman zaman düzeltme yapmak ihtiyacı duyduklarına göre…

Mütercim haindir sözünü duyduğunuzda sakın akla gelen ilk anlama itibar etmeyiniz. Mütercim hain olmak şöyle dursun, biz sıradan, yani bir eseri asıl dilinden okuma imkânı olmayan büyük çoğunluğa, başka dünyaların kapısını aralayan ve her mânâda derin bir şükran duymamız gereken insandır. Bizler, onların görünmeyen emek ve sanatkârlıkları ile öğreniyor, büyüyor ve dünya bilgisine ulaşabiliyoruz.

KARANLIĞA IŞIK TUTAN ADAMLAR

Yazarın işi mütercime göre kolay, çünkü konuyu, cümleleri, kelimeleri kendisi seçiyor ve beğenmezse silip yenisini yazabiliyor veya tamamen vazgeçebiliyor. Mütercim, asıl yazara ve

metnine bağlı kalmak zorunda. İki farklı kültür arasında çevrilemez gibi görünen ibâreleri munisleştirmek, ‘Türkçe söyleseydi ancak böyle ifade ederdi' mantığından hareketle icabında cümleye yeni bir elbise giydirmek ancak derin bir vukufla yapılabilecek bir şey.

Bazen okumaktan sıkıldığım bir kitabın bir yerinde durup, vaktiyle bu eseri çeviren kişinin kimbilir nasıl sıkılmış olabileceğini tahmin etmeye çalışırım. Bırakın tamamını okuyup bitirmeyi, sayfalarını saymaya bile üşendiğimiz nice hacimli eserin ardında kelimelerin Türkçedeki gölgelerini sıraya dizerek geçimini sağlayan bir fikir işçisinin muazzam emeği var ve kitapla ilgisi olsun olmasın, herkes bu nitelikli emeğe saygı göstermelidir.

Bunca çileye –evet resmen çile olmalı- rağmen mütercimlerin emeği, ortaya koydukları eserin kıymetine göre mukayese edilmeyecek derecede az. Sadece tercüme yaparak geçinmek ise çok zor. Onlar edebiyat dünyamızın, çoğu zaman varlıklarından bile haberdar olmadığımız isimsiz ve şöhretsiz kalan edebiyat dilmaçları ve ağır sanatkârlarıdır ve okur-yazarlıkla ilgisi olan herkesin, çeviri sanatkârlarına muazzam derecede borçlu olduğunu düşünüyorum artık.

MİNNET BORCU

Vaktiyle, çeviri Türkçelerini beğenmediğim için eleştirdiğim mütercimler oldu; hepsinden helâllik diliyorum. Birkaç yetersiz örneği tutamak edinip bizi dünya okur-yazarı kılan bu insanlara, ama hepsine nasıl teşekkür etmem gerektiğini bilemiyorum. Sağolsunlar, varolsunlar. Hepsine minnet borçluyuz.

Dışımızdaki dünya onlarla güzel, onlarla renkli ve anlamlı.

Tercüme aşkı

Edebiyat ve sanat ödülleri arasında tercümeye de değer verilmesi ne güzel. Bu sene, uzun yıllardan beri Alman edebiyatından çok değerli eserleri Türkçeye kazandırarak tercüme dalında ödüllendirilenlerden birisi de benim en yakın dostlarımdan (hattâ kabı bir komşum) biriydi: Senail Özkan. Sekiz yılı bulan komşuluk ve arkadaşlık muhabbeti içinde onun başta Goethe olmak üzere, Schopenhauer, Nietzsche, Rilke ve Mommsen gibi çetrefil fikir erbâbının eserlerini Türkçeleştirmek için bir ipekböceği sabrı, titizliği ile –ve elbette Prusya disiplini!- ile çalıştığına yakından şahid oldum. Hele hele Goethe'nin ‘Doğu Batı Divanı'nı lâyıkıyla çevirmek için kelimeleri kuyumcu terazisiyle tartarcasına verdiği mesai, bir edebiyat ödülünün katbekat üzerinde bir fedâkârlıktı. Tercüme dünyasının öteki yüzünü bu vesileyle farkettim.

Aziz dostum, ötekileri bilemem; hiçbir ödül, seninki kadar hak edilmiş değildir; şahidim.

İçte niza, dışta maraza

Dışarda işler sarpa sardıkça içerde tutuklamalar, kayyım atamaları ve ilginç mahkeme kararlarında manidar bir yükselme görülüyor.

Bu eylemlerin hakkaniyete uygunluğu konusunda ağır şüpheler var. Kimin yaptığına değil de sadece eyleme bakılarak mahkemeler harekete geçseydi çelişkiyi açıklamak daha kolay olurdu. Bank Asya'ya el konulurken gözetilen kriterler, böyle bir keyfî idare döneminde bütün finans kuruluşlarına kolaylıkla uygulanabilir. Merkez Bankası'nın bile ağır siyasi baskı altında tutulduğunu unutmayalım. Koza İpek grubuna yapılan ‘kanunî' muamele, farzımuhâl Sabancı veya Koç grubu için tasavvur edilebilir mi? Doğan grubunun televizyonları, farzımuhâl Türksat uydusundan aynı anlamlı sessizlikle çıkarıp ekranları karartılabilir miydi?

Şikâyet olsun diye söylemiyorum; bunlar artık sıradan haberler haline geldi. Burs verenleri gözaltına almak, başarısı tescilli okullara kayyım vasıtasıyla el koymak gibi şeyler kamuoyunu zerre kadar ilgilendirmiyor. Hukuk devletine ‘hukuk adamları' sahip çıkmıyorsa aynı hassasiyeti yurttaşlardan beklemeli miyiz? Bu beklenti aslen doğru ama Türkiye'nin tarihi ve sosyolojik profiline göre haksızdır. Hürriyet kavramını ancak sokağa çıkma yasağı konulduğunda hatırlıyoruz çünkü. Hürriyet, güçler ayrılığı, hukuk devleti, temel haklar gibi ‘entel' endişeler bugün en yoğun olarak protest ve muhalif Kürtler için hayatî önem taşıyor ve sahici bir karşılık buluyor. Bir Türkiye gerçeği!

Dışarda işler karışınca içerde ortalığı karıştırmak; içerde sıkıntı çıkınca dikkatleri diplomatik mahfillere yönlendirmek Türkiye'de başarısı tescillenmiş bir taktik. Suriye'de ortak askeri harekât yapılması için Suudi yetkililerine, İncirlik gibi sınıra yakın üslerde inceleme yapma izni verilmesi sıkıntının hangi absürd noktalara vardığını açıkça gösteriyor. Dışişleri bakanımız, Suriye'ye niçin müdahale etmemiz gerektiği konusunda makale yazar gibi beyanatlar vermeye başladıysa hayra alâmet değildir. Bu durum bana iç proletarya baskısını savuşturmak için büyük devletlerin savaşı politik bir araç olarak tercih etmesini hatırlatıyor. Bütün mesele kamuoyunu yönlendirmekse savaş da pekâlâ politik bir araçtır. Maazallah, savaş halinde bütün kamuoyunun –milli birlik ve beraberlik ülküsü etrafında- kenetlenmesini sağlamak ise çocuk oyuncağı. Muhtarlar toplantısında CB'nın şehâdet vurgusu üzerinde durmasını bu kapsamda mânidar buluyorum. Savaşlar, kamuoyunu iktidar etrafında kenetler ve elbette bununla beraber bilumum muhalif sesler ânında ‘Esed taraftarlığı' gibi abes bir gerekçeyle sindirilir. Türk medyasının şu anki manzarası maalesef son derece müsait.

Savaş ortamları serbest düşünceye izin vermediği gibi cephelerden gelecek şehadet haberlerini bile coşkuya dönüştürebilir. Düşmanın kanını tatmak –hangi duvara yazılmıştı bu vecize?-, kitleleri heyecanlandırır ve esritir. Savaşın yol açtığı ekonomik çöküntü bile kolayca affedilir. Zafer uğruna geçici bir süre için süpürge tohumu bile kahrı çekilir bir hubûbata dönüşür.

Kitleler mağlubiyeti affetmez sadece, savaşı değil. Savaş kaybedilince kamuoyu desteğinin yerini, hesap sorma hırsı alır. Bu değerlendirme bakımından İttihatçılar'ın en büyük kabahati harbi kaybetmekti ve hatırlatıyorum, yenilgi kesinleştiği gün sokağa çıkacak halleri kalmamıştı.

Suriye'nin iç işlerine karışmak komşuluğa sığmayan bir eylemdi ve hataydı; Suriye'deki muhalif silahlı grupları desteklemek ve yardım etmek ağır hataydı. Suriye'ye doğrudan müdahale etmek ise Türkiye'yi yıkıma götürecek derecede ağır bir vebâldir ve kesinlikle bu niyetten uzak durmak gerekir, çünkü kârlı çıkmak ihtimâli yok, hattâ sıfır. Bu bir tahmin değil, kat'i sonuç. Ne olur, iktidarda tutunmak uğruna bir nesli mahvetmeyin!

İki kaybeden: IŞİD ve Türkiye

Hatırlıyor musunuz, bir aralar sabah-akşam IŞİD tehlikesinden bahseder olmuştuk.

Sadece biz değil, dünya basını da durup dururken Suriye'nin orta yerinde zuhur eden bu kıyâmet askerlerinden bahsediyor ve çağın en büyük tehlikesi olarak gösteriyordu. Doğrusu görünmeyecek gibi de değildiler. Popüler bir politik tüketim nesnesi olarak çok başarılı bir dizayna sahiptiler. Ambalajları, yani üniformaları 'unutma beni' dercesine akılda kalıcıydı. Siyah üniforma üzerine kara maskeler takıyor, 'Ukab' sancağını hatırlatan bir logo kullanıyor, vaktiyle Harici takımının tükete tükete bitiremediği mottoları tekrarlıyordu. Görünürlükleri muazzamdı; 28 Şubat günlerinin Aczimendi show topluluğu gibi bir gören daha unutmuyordu. 'Ürün'le hâlâ ilgilenmeyen alâkasız tüketici kitlesi ise bir anda veba gibi video sitelerine yayılan kelle kesme, rehineleri cayır cayır yakma görüntüleri ile iknâ edilirken biz o esnada DAEŞ midir, yoksa IŞİD mi tartışmasındaydık ve bu adlandırma problemi neredeyse felsefi bir derinlik kazanmak üzereydi. Siyaset bilimcileri IŞİD'in Ortadoğu'da kalıcı olduğunu, eninde-sonunda radikal Sünni bir devlet kuracaklarını öngörüyorlardı.

Dış politikadaki kavrayışım zayıftır ve kalite itibariyle stratejik derinlik yazarının mütebahhiresinden fazla değildir; işte o kertedeki safderunluğuma rağmen diyordum ki, yedi düvelin düşman ilan ettiği bu vahşi savaşçılar topluluğunun hava gücü yok; deniz gücü yok, perişanlığı müsellem Irak ordusundan ganimet diye ele geçirdikleri birkaç ağır silahtan başka etkili kara birlikleri de yok; öyleyse niçin hâlâ etkili olabiliyorlar? Nâçizâne tahminim IŞİD'in kimyevi reaksiyonu hızlandıran ve ayrıştıran bir katalizör olduğu, aniden zuhur ediverdikleri gibi, görevleri sona erdiğinde kimyevi denklemden hızla çıkarılacaklarıydı. Ortadoğu dengelerini bilenler, 'Yok aga' diyorlardı; 'durum bildiğin gibi değil, Harici Selefiliğin Irak ve Suriye topraklarında 13 asırlık bir geçmişi var. Bu nevzuhur bir şey değil, tarihi dinamikler vb…'

Vaziyet bu minval üzre sürüp giderken ve IŞİD'in nasıl tabii bir uzviyet halinde büyüyüp serpilmesini, ganimet petrol satışıyla nasıl köşeyi döndüklerini filan tartışılırken a, bir de

baktık devreye Rusya girivermiş. İşin eğlenceli yanı Rusya'nın bile Suriye'deki varlığını IŞİD tehlikesiyle meşrûlaştırmaya çalışmasıydı. ABD, IŞİD tehlikesi için Suriye'deydi, keza İran ve Lübnan Hizbullah'ı, Esed bile 'demokratik Suriye muhalefeti'ni bir yana koymuş IŞİD tehlikesine karşı mevzilenmeye başlamıştı. Suriyeli Kürtler, IŞİD karşısında askeri başarı kazanabilmiş tek 'seküler' savaşçı unsur olarak dünyanın sempatisini bu dönemde kazandı ve güney sınırlarımızda kantonlaştı. Bizimkiler de hâliyle IŞİD'i önemsemek, özellikle kaçak petrol ticaretinde elimizin ne kadar temiz olduğunu isbat davasındaydılar. Anlaşıldığı kadarıyla IŞİD'in ardında süper bir güç filan yoktu; ganimetle geçiniyor, sıcak ganimet gelirini bolkepçeden bölüştürerek yayılıyorlardı.

İmdi vaziyet şu merkezdedir: Suriye'deki bütün süper güçler (İran dahil) IŞİD aleyhine müttefik oldu. Kimisi fırsattan istifade kantonuna kavuştu, kimi askeri üsler ve limanlar elde etti. Suudiler bile İncirlik üssümüzde 'devremülk' kategorisinde bir zilyedlik statüsü kazanmayı başardı. Bir mânâda Suriye'nin yeni haritasını belirleyecek askeri dinamikler bölgedeki varlıklarını berkittiler. Galiba bu hercümercin tek kaybedeni Türkiye'ydi. Rojova'da hükümranlığını ilan edip ABD ve Rusya'nın desteğini kazanan YPG'nin Hatay sınırlarına kadar uzanmaması için devlet cihazımız bütün dikenlerini sivrilterek teyakkuza geçti. İçeride ise kuruluşumuzun 100. yılında yeniden vatan topraklarını ele geçirip bayrak dikme ve mülteciler meselesiyle başbaşayız.

IŞİD'e gelince, bölgedeki rolü bitti galiba. Nisan sonlarında durum daha netleşir. Bakalım bu 'derinlikli' tahlilim tutacak mı?

Napolyon der ki...

Başbakanlığın yayınladığı 2016/4 sayılı genelgeyi okuyunca, 'Yok canım' dedim, 'Başbakanlık, Türk bürokrasisinin en ciddi uzvudur; oradan böyle bir metin çıkmaz. Bu genelgeyi olsa olsa Zaytungcu muzip gençler veya mizah sitelerinden biri matrak olsun diye üretse gerektir!'

Sonra bir baktım, a sahiciymiş!

Ben başbakan olsaydım hemen bütün sekretaryamı özel kalemde kıdem sırasına göre hizaya dizer, elime bir metrelik kalantor bir tahta cetvel alıp gürlerdim, 'Kim benden habersiz bu tatsız şakayı yaptıysa bir adım öne çıksın; söz veriyorum, dövmeden emekli edeceğim. Kimdir bu idare hukuku nedir bilmeyen zat; hemen çıksın, yoksa cetvel geliyor ha!'

Okuyucuyu idare hukukunun genel prensipleriyle uğraştırmayacağım; zaten fakültede bu dersle başım pek hoş değildi. Kestirmeden şöyle ifade edebilirim: Devlet adına genelge kaleme alan bir makam, 'Legal görünüm altında illegal iş yürütmek' diye bir suç tarifinde bulunamaz. Devlet, suçları ve cezalarını kanunlarda yazar. Eğer kamu görevlileri, legal görünüş altında illegal işler yürütüyorsa bulur, tahkikat açar; evvela idari, gerekiyorsa adli

açıdan yargılar ve suçluysa cezasını verir. Diyelim bir kamu görevlisi, makamını ve yetkilerini kullanarak vatandaştan kamu hizmeti karşılığı açıktan para alıyor. Bunun adı 'rüşvet'tir; veya irtikâptır, ihtilâstır veya şantaj, vb.'dir; her ne ise kanunda yeri ve tarifi vardır. Öyle ortaya karışık salata veya yersen yoğurt içersen ayran kıvamında suç icad eden genelge olmaz. Olursa, biraz hukuk okuyanlar gülerler. Ben de ucundan birazcık hukuk okudum ve şu kadarcık mütebahhiremle oturmuş gülüyorum.

Muz cumhuriyetlerinden biri yapsa, 'ne olacak bunların 30 senelik tarihi var, bilmiyor garibanlar' derdik. Bu bir 'torba suç' tarifidir; otoriterliğe meraklı müdür takımının, memurlarına, 'Yanlış yapanın gözünün yaşına bakmam ha!' diye horozlanmasından farkı yoktur ve galiba biraz da lâf olsun, abim müsterih olsun diye yayınlanmıştır. Yanlış ne, kime göre yanlış; ölçün ne? Cevabı yok tabii; genelgenin muradı belli: 'Hött, kimi istersem ümüğünü sıkar işten atarım.'

Atarsınız tabii bu genelgeye göre, hatta gökte uçan göçmen kuşlara bile 'izinsiz sınır ihlâli'nden ceza kesebilirsiniz ve eminim ki fazlaca havaya girerseniz, bu sütlâç kıvamındaki genelgeye göre kendinizi bile en yakın muhtarlığa ihbar edebilirsiniz. Genelge müsait azizim!

'Peki hocam, bu memlekette hiç legal görünümlü illegal fırıldak çeviren yok mudur yani?' diye merak edersiniz. Olmaz mı? Meselâ legal görünüm altında bir başka ülkeye gizli kapaklı kargo ihraç etmek böyle bir şeydir; kezâ dandik botlarla ölüm yolculuğuna çıkan mültecileri görmezden gelmek de böyle bir şeydir. Kamu ihalelerini önceden yandaşlar arasında paylaştırmak, mali soruşturması tamamlanmış şirketlere ikinci, üçüncü teftiş heyetlerini yollayıp yıkım derecesinde cezalar salmak, kurban veya burs verenlere 'YPG'li!' muamelesi yapmak da kamu gücünü (yani legal görünüm) şahsi emellerine (illegal fırıldak) âlet etme eylemine emsâl teşkil edecek cüretkâr fiillerdir. Kaldı ki o mürtekipler bile bu genelgeyle işlerinden edilemezler. Hukuk devletinde en kalitesiz ve kötü niyetli kamu görevlileri bile son derece kaliteli hukuk umdeleri ve âdil yargılama usulüyle yargılanmayı peşinen hak ederler. Nitekim Napolyon (!) der ki: 'Beraat-i zimmet asıldır!'

Benim nâçizâne tavsiyem, sessiz sedâsız 'Bir yanlışlık yapmış arkadaşlar' diyerek genelgeyi ortalıktan kaybetmenizdir. Ha anlıyorum, maksat paralelcilerle mücadele ise işte meclis; çıkarın adam gibi yasama kararı, âlem de kanun görsün.

Muharrem Temiz'e ve 'Alevi hüznü'ne dair

Arguvan türkülerini seviyorum. Malatya-Sivas sınırının Malatya tarafında kalan Arguvan yöresi, halk musikimizin birbirinden farklı onlarca türkü atardamarı içinde ezgi yapısı ve tarzı ile hemen farkını hissettiren gümrah bir çığır teşkil ediyor.

Muharrem Temiz'i de internet ortamında Arguvan türküleri ararken farkettim ve hemen mimledim. Bir müzik eserini videodan dinlemek belki çoğumuza daha cazip görünebilir; ben

de aynı kanaatteydim ama bir yere kadar. Dünyanın bütün müziklerini, sanatçılarını, albümlerini ve tek tek eserlerini cüzi bir abonelik ücreti karşılığında hizmetimize sunan dijital müzik platformlarından birine abone olduktan sonra Muharrem Temiz'in yayınlanmış bütün albümlerini defalarca dinledim ve ilk tercihimdeki isabetten ötürü kendimi kutladım.

Doğru seçimdi.

SADELİK, AH SADELİK

Hiç dinlemeyenlere bir müzik sanatçısı nasıl anlatılır?

Yumuşak, sade ve gönülden söyleyiş; sanatın icrâsında alçakgönüllü ama işine ve geleneğine son derece saygılı bir sanat kavrayışı. İcra ettiği müziği bütün kültür kökleriyle, türküyü besleyen coğrafya ve beşeri malzeme ile, gelenekle birebir temsil edebilme konusunda ise bayrak gibi forse edilmeyen bir ciddiyet...

Eserlerini, sazlara göre ayrı ayrı partisyonlar yazılmış büyük orkestralar önünde, vokal grupları veya koro eşliğinde, dijital müziğin zengin teknik imkânlarını ardına alarak seslendirmiyor. Bir ses, bir sazdan ibaret sadeliğin gücüyle söylüyor.

Müzikte sadelik hayli riskli ve ele zor geçen bir güzellik; başarmak kolay değil.

BALTA BAĞLAMA PRİMİTİF MİDİR; TARTIŞILIR

Yüzyıllardan beri Arguvan yöresinde bilinen 'balta bağlama' Âşık Veysel'den Hasret Gültekin'e, Nesimi Çimen'den Cengiz Özkan'a kadar yöre sanatçılarının dile getirdiği basit bir enstrüman. Perdelerin bağlanma biçimi, emsâlini çokça gördüğümüz günümüz bağlamalarından çok daha sade ve yalın (16 ilâ 24 perde). İşte o yüzden balta bağlama 'virtüozite'ye yani, bir saz üzerinde yüksek derecede artistik hüner göstermeye elverişli bir âlet değil. Perde sayısındaki değişkenlik ve azlık bile onun ne kadar mütevazı bir enstrüman olduğuna işaret eder.

'İptidai' demeye kıyamıyorum ama bir yabancı müzikolog bu sıfatı kullanmış olsa yadırganmaz. İşte böyle sade bir sazın tınısını insan rûhuna dokundurabilmek için, gücünü ve parlaklığını derin sezişten alan sahici bir sanatkârlığa ihtiyaç var. Muharrem Temiz söylemeye başladığında bu gibi teknik ayrıntıları hatırlamıyorsunuz bile. Sazı, hatta sesi de ardına takarak kendi başına akıp giden bir başka büyü hükmünü icra etmeye başlıyor.

TOPRAĞIN SESİ

Evet, biliyorum çok beylik bir cümle olacak ama türkü dinlerken nâdiren kapılıp gittiğimiz ve tesiriyle sürüklenip durduğumuz sihir toprağımızın sesidir. Evet, toprağın da sesi var ve bu ses ancak belli bir seviyeyi aşmış sanatkârların eserlerinde hissediliyor hale geliyor. Öyle oluyor çünkü bazı türkülerde anlatılanı, sözün gelişi tarihi belgeyle, şahitliklerle veya başka türlü

tariflerle hissedebilmeniz mümkün değildir; çünkü onların üstünde, çok değerli ve nâdir bir şeye dokunuyorsunuz.

Hepsinde değil elbette. Güzel nâdirdir.

TÜRKÜLERE TUTUNMAK

Türkülere iyi tutunmak lâzım; işte şimdi o sürecin tam içinde yaşıyoruz. Beraberce hissedebileceğimiz ve yan yana gelebileceğimiz, tutunabileceğimiz sadece türküler kaldı gibi geliyor bana. Beraber olduğumuzu sandığımız o kadar ortak payda çürüyüp dağıldı ki, ancak ‘yüksek türkü'lerin bizi çağırdığı irtifâda, hepimizi aynı yere bakmaya ve aynı şeyleri hissetmeye sevk eden bir kimyânın izini bulabiliyoruz.

ALEVİ HÜZNÜ

Muharrem Temiz'in sanatını doğru anlamak için onun Alevi-Bektaşi inanç ve kültür geleneği içindeki yerini bilmek gerekli. Sanatını doğrudan ilgilendirmeyen bu kimlik bilgisi, sanatını anlamak için şart ve kaçınılmaz olduğu için bu ayrıntının sebebini izah etmeye çalışacağım:

Alevi-Bektaşi musikisinde köşe taşlarından birini teşkil eden Âşık Seyit Meftunî'nin (İbrahim Mamo Temiz 1920-1982, Arguvan) oğlu olan Muharrem Temiz'in sanatına nasıl güçlü bir gelenek içinde adım attığını tahmin edebilirsiniz. İşin güzel tarafı sanatçının seslendirdiği en güzel en tamamlanmış eserlerin de ‘baba malı' olması: ‘Dost cemalin benzer güneşe aya, Aşkın beni deleyledi, Küçük yaşta gurbet elde, Gül yüzlü sevdiğim' bunlardan sadece birkaçı.

Muharrem Temiz'i benzerlerinden ayrı kılan (elbette bana göre) en önemli fark ise yüzlerce yıl süren gelenek içinde imbikten geçer gibi kıvamlanmış, kristalize olmuş yoğun bir hüznü bütün kemâliyle aksettirebilmesindeki hüner; ki buna kısaca ‘Alevî hüznü' diyebiliyorum.

Tarih boyunca buralarda merkezî idarenin hışmına uğramış, ana topluluktan dışlanmış, mecburiyetten ötürü itikadını, imanını örtülü tutmayı bir tarz haline getirmiş rûhen mecrûh insanların hüznü... Kelimelerle ifadesinde bile zalim bir otosansürün hışmına uğramış bu hüzün, ancak ve ancak nağmeye döküldüğü ve bilginin beslediği duyguyla seslendirildiğinde hissedilebiliyor.

Sadece deyişlerde değil, anonim diye bildiğimiz harcıâlem eserlerde bile o tını, çok güçlü bir, bir yanık kokusu gibi baskın çıkıyor, ‘buradayım; sebemimi anlayacak mısın' diye sesleniyor.

İYİ MÜZİĞİN KİMLİĞİ YOKTUR

Biraz da sıkılarak ifade etmek isterim ki, Sünni gelenek içinde yetişmiş birinin, burada tam olarak neyi imâ etmeye çalıştığımı değil anlamak, tasavvur etmesi bile müşkül. İnsanların göğsünü gere gere veya herhangi bir endişeye kapılmaksızın ‘Ben Alevi'yim' diyebildiği

yılları bir elin parmaklarıyla sayabilirsiniz ve biz Sünniler, kimlik meselesinin ne kadar derin bir iç sıkıntı olduğunu kemâliyle kavrayabilmekten uzağız. Ancak araştırarak, teemmül ederek veya empati duygusunu derinleştirip insani nitelikleri seferber ederek o duygunun neye benzediğini tahmin edebiliriz.

İsterseniz burada küçük bir iç hesaplaşması yapalım: Bize benzemeyen, bizim gibi olmayan herkesten bize saygılı ve anlayışlı olmasını bekleyemeyiz. Hâkim olan unsurun, tâbi olan azlık unsura hoşgörü göstermesi nezâket icabıdır ama yetmez; kendini onun yerine koyarak empati geliştirmesi de gerekir. Toplumumuzun içinde miktar bakımından azlık teşkil eden Rum, Ermeni, Süryani, Kürt, Alevi, Roman gibi unsurlar, bizden hoşgörüden biraz daha fazlasını bekliyorlar ve bunda haklılar.

Müzik ise bu empatinin en kestirme, en sağlıklı yolu.

MECRUH VE TEDİRGİN BİR KALBİN TINISI

İşte o yüzden Muharrem Temiz'i dinlerken aklınızda tutmalısınız ki, bu yaralı ve tedirgin bir kalbin sesidir ve o sesin, o hâletin müziğini yapıyor. Müziğinin 'içe dokunan' eczâsı da işte o yürek yanığındandır. Eğer farkedebilirsek, bizden farklı tonlarda parıldayan renklerle beraber manidar bir bütünlük teşkil edebileceğimizi anlayacağız. Onlar, bizim şimdi 'millilik' diye nitelediğimiz şeyin en zenginleştirici bileşenleridir ve onlarsız ne kadar tek renkli ve yeknesak kalabileceğimizi görmemiz gerekiyor.

SİZE DE DOKUNUR MU?

Bir müzik adamını kelimelerle anlatmaya çalışmanın imkânı bir yere kadar; doğru olan, basit bir ön bilgiden sonra doğrudan kaynağa yönelmek. En iyisi şöyle yapalım. Önümdeki listede (Spotify) sanatçının 60 civarında seslendirdiği eser var. Elbette hepsi de güzel ama bana 'dokunan'ları sizlere hatırlatarak konuyu bağlamak daha doğru olacak:

'Fırat kenarında esvap yumuşlar, Gider oldum yarenlerim derildi, Kipriklerin ok eyle, Bugün erenlere kurban, Gel güzelim hallarımız danışak, Irgaliyi, Kapının önünde önlük dikiyi, Aklımı zayetti, Tenim gümrah oldu, Oy dağlarım, oy kaderim.'

Sonuncusu bir başka dokunuyor; bakalım size de dokunur mu?

Güney komşumuz kim olsun?

Ankara'daki bombayı YPG'nin patlattığını ispat edersek sanki büyük bir zafer kazanacağız havası estiriliyor iktidar saflarında.

İç kamuoyu, afyonlanmış gibi kendisi için alelacele tasarlanan bu büyük propaganda kampanyasını seyretmekte. Eğer yedi düvele 'YPG sorumluydu' tezini kabul ettirirsek, geriye doğru bütün dış politika fiyaskolarını temize çıkaracak, 'Altın vuruş' yapmış olacağız. Oh!

Velev ki YPG veya –nedir öteki olağan suçlu?- IŞİD veya PKK veya canınız kimi isterse o örgüt olsun; bomba infilâk ettikten sonra failin kim olduğunu günlerce tartışmak, hatta 'stratejik müttefik' ABD ile 'dedin-demedin' polemiğine girişmek çok mânâsız. PKK ile YPG'nin aynı ağacın dalı olduğunu ispatlamak için hükümetin alnı çatlıyor. Bombacı hakikaten YPG'li çıkarsa ve bunu ABD'ye kabul ettirirsek düzlüğe çıkacakmışız gibi iddialıyız.

İstihbarat zafiyeti konuşulmuyor; yetersizlikler, beceriksizlikler, akılsızlıklar gündeme getirilmiyor. Hükümetin siyasi sorumluluğu çoktan unutuldu. Bunca idaresizliğin hesabını verecek bir mercî yok Ankara'da.

Hükümet şimdi Ankara için özel bir güvenlik konsepti geliştirmek fikrini icad etti ve onunla meşgul. Uzun ve komik basın açıklamasını seyrederken 'bu bir ricat mi?' diye düşündüm. Şuuraltı insanlara ilginç lâflar ettiriyor: Bilmem kaç gündür, kudsi vatan otoyollarında 3 bin km fink atan bir çalıntı arabayı ve sürücüyü, olaydan iki saat sonra deşifre etmeyi başaran istihbarat bürokrasisi, şimdi güvenlik bariyerlerini Ankara hudutlarına kadar geri çekmeyi mi düşünmektedir? Bu mudur?

Nedir o, 'Yunan Polatlı'ya kadar geldiği halde bu Meclis yine çalışmaya devam etti' efelikleri filân. Meclis'in her şeye rağmen çalışması bir ölçü ise iki seçim arasında niçin çalışmayıverdi diye sormazlar mı adama?

İstanbullular biraz hoştur, İstanbul'u dünyanın merkezi zannederler. Ankaralılar daha bir âlem; başta sınır kapıları ve hudut güvenliği olmak üzere bütün vatan sathını emniyete alamayınca 'Önce Ankara'yı tutalım, gerisi kolay, nasıl olsa kurtarırız' diye düşünüyorlar anlaşılan. Bu stratejik akılları, bu bulunmaz ilhamları hangi danışmandan, hangi yüksek tepeden alıyor sevgili hükümetimiz, çünkü bunlar resmen skandal stratejiler...

Hükümetin tezi -belgeleri var deniliyor ya!- doğru diyelim. Eylemi YPG planladı ve yaptı. YPG ile PKK ise aynı beşeri kaynağa, aynı stratejik akla bağlı olsun, ki öyle. Sokaktaki sade vatandaşın bile bildiği bu basit hakikati kavramak için koca devlet aklı Merasim Caddesi kana bulanıncaya kadar niçin bekler?

YPG tezi doğrulanırsa Türkiye'yi yönetenlere 'Aferin, bu bizim aklımıza gelmemişti; iyi iş çıkardınız ve güzel tespit ettiniz' diyerek işe sıfırdan başlaması için yeni bir avans mı verilmesi gerekecek? Bu nasıl bir hesap; varlığını vehmettiğimiz devlet aklı bu muydu?

Yoksa YPG üzerinde koparılan fırtına, Türkiye sınırına bitişik ve uluslararası toplum tarafından tanınması kuvvetle muhtemel bir Kürt kantonuna engel olmak maksadına mı yöneliktir? Tamam, YPG'nin yönettiği kantonla komşu olmak kötü; Esed'i zaten beğenmiyorsunuz, IŞİD canavar... Sahi, siz güneyde kiminle komşu olmak isterdiniz? Rusya?

Bana öyle geliyor ki, yakın bir zamanda Suriye politikasının mimarı Sayın Davutoğlu, büyük reis tarafından 'Beni kandırmış; oysa ki ne istediyse verdimdi' türünden beylik ve tuhaf bir bahaneyle siyasi tasfiyeye uğrayabilir; söylemedi demeyin!

Bu işin cılkı çıktı.

Saray'ın ikna gücü

Abdullah Gül ve ondan önceki cumhurbaşkanları da bu tür ziyaretçiler kabul ederlerdi ve kimsenin dikkatini çekmezdi. Sayın Erdoğan seçildikten sonraki ziyaretler, alışıldık çerçevesinden çıkarılarak doğrudan Türkiye'nin siyasetini biçimlendiren bir özellik kazanıyor.

Beştepe'de Cumhurbaşkanlığı 'külli-yesi'ni ziyaret etmek, artık bir fikir alışverişi, bir nevi istişare veya nezaket muhtevasından çıkarak biat gösterisine dönüştü veya öyle bir algı inşa ediliyor. Başka bir söyleyişle saraydaki görüşmeler siyaseti dizayn ediyor.

7 Haziran seçimlerinden sonra MHP'li Tuğrul Türkeş'in, basından gizlenen bir külliye ziyaretinde bulunduğu ileri sürülmüştü. O görüşme açığa çıktıktan sonra oğul Türkeş'in AKP'ye katılması, 30 Ağustos törenlerinde Sayın Erdoğan'ın yanında fotoğraf vermesi ve akabinde AKP listelerinden aday gösterilerek başbakan yardımcılığına tayini 2 ay gibi kısa bir zamana sığmış ve hemen herkesi şaşırtmıştı.

MHP'nin kurucusu Alparslan Türkeş'in oğlunun ani bir kararla U dönüşü yapmasının sebebi hâlâ bilinemiyor; belki günün birinde o saray ziyaretinin tutanakları açıklandığında bu sırrı öğrenebileceğiz.

7 Haziran seçimlerinin 3. günü Beştepe sarayı, CHP'nin demirbaş isimlerinden Deniz Baykal'ı da ağırladı; daha doğrusu görüşme sarayda değil, Baykal'ın arzusu üzerine Dışişleri resmî ikametgâhında yapıldı. Görüşme basına açıklandı ama CHP'nin genel başkanı dururken, bir kaset komplosu sonucu görevinden ayrılmak zorunda kalan eski genel başkanın muhatap kabul edilmesinin sebebi tam anlaşılamadı. Açıklamaya göre yeni hükümetin nasıl kurulabileceği müzakere edilmişti! İstikşâfi görüşmelerle öldürülen haftalar boyunca hükümetin nasıl kurulamayacağı netleştikten sonra seçimlerin tazelenmesine karar verildi.

Baykal'ın bu süreçte nasıl bir rol üstlendiği veya saraya nasıl bir görüş bildirdiği meselesi de yakın tarihimizin bilinemeyenlerinden...

Ne kadar sırlı görünüyorsa da Erdoğan-Baykal samimiyetinin evveliyatına dair ilginç spekülasyonlar var. Aralık 2002'de Erdoğan'ın vekil seçilmesi kanunen zora girmişken Baykal ile Beylerbeyi Sarayı'nda görüşmesinden sonra siyasi bahtının sürpriz bir şekilde açılması da sürpriz bir gelişmeydi. Sayın Erdoğan, Siirt'te yapılan ara seçimden sonra devraldığı koltuğu 14 yıldan beri bırakmadı.

Sert demeçlerine bakanlar, MHP liderinin Sayın Erdoğan'ın en kararlı ve sert muhaliflerinden biri olduğunu, hatta kendisine şahsi bir husumet duyduğunu bile zannedebilirler. Oysaki Sayın Bahçeli 7 Haziran gecesi, partisinin herhangi bir koalisyonda yer almayacağını açıklayarak AKP'nin elini güçlendirmiş ve siyasetin yolunu tıkamasına -isteyerek veya istemeden- büyük yardımda bulunmuştu.

O gece o şaşırtıcı açıklamanın hangi ilhamla yapıldığını belki hiç bilemeyeceğiz.

Külliye, geçen hafta bir sürpriz misafir daha ağırladı. Eski Cumhurbaşkanı Gül, davet üzerine saraya giderek selefiyle 3 saat kadar görüştü. O görüşmeden sonra, hükümete karşı seslerini yükseltmeye başlayan gayrimemnun AKP'liler aniden suskunlaştılar. Bu görüşmede neler konuşulduğunu da belki hiç bilemeyeceğiz; şu kadarını tahmin edebiliriz ama: Sayın Cumhurbaşkanı misafirlerini ikna etmekte büyük başarı gösteriyor, bu görüşmelerden iktidar lehine olumlu pozisyonlar doğuyor.

İşte şaşırtıcı bir muhalefet çıkışı daha: Baykal geçen hafta bir TV kanalında hükümetin Suriye politikasını destekleyen ve genel başkanını açığa düşüren bir röportaj verdi. Demeç, CHP'de iç huzursuzluğa yol açarken Başbakan Davutoğlu o kadar mutlu olmuştu ki duygularını teşekkür ederek dile getirdi ve Baykal'ı 'millî muhalefet'i temsil ettiği gerekçesiyle övdü!

Görünen o ki iktidar blokuyla 'bir kısım muhalefet' arasında, çoğumuzun zannettiği gibi katıksız bir rekabet bulunmuyor; bilakis bu iki blok arasında, özellikle Sayın Erdoğan tarafından hassasiyetle kontrol altında tutulan iltisak (temas) hatları mevcut.

Ne zaman iktidar bloku darda kalsa, muhalefetten bir veya birkaç isim şaşırtıcı bir çıkış yaparak iktidarın elini rahatlatıyor.

Ne ikna gücü ama!

Bir dede masalı

15 sene önceydi. Karışık ve zor günlerdi yavrum. O zamanki kavrayışıma göre ben muhalifler safındaydım; işlerin iyi gitmediğini düşünüyordum.

Dönemin hükümeti 2011'de Arap baharı rüzgârından ilham alarak Suriye'deki rejimin iç işlerine karışmaya karar vermişti ve bu bize yersiz ve tehlikeli bir yaklaşım gibi görünmüştü. Biliyorsun 3 milyondan fazla Suriyeli Türkiye'ye sığındı; çoğu perişan vaziyetteydi. Ben o günlerde hükümeti bu insanlık faciasının tek sorumlusu gibi görüyordum. ABD, başından beri Suriye'de denklemin içindeydi, sonradan İran ve Rusya'da girdi Suriye'ye. 2015'te bizimkiler Rus uçağını düşürünce yüreğimiz ağzımıza geldi fakat hükümet çok kararlıydı ve izlediği politikanın doğru olduğunu, asıl yanlış olanın başta süper güçler olmak üzere BM, ABD, Rusya, AB ve İran olduğunu ileri sürüyordu. Biz de bu hesabın yanlış olduğunu, maazallah bölgede savaş filan çıkarsa Türkiye'nin bu enkazdan çıkamayacağını sanıyorduk.

Ah ne safmışız. Bilemezdik ki; meğer hükümet büyüklerimiz haklıymış!

Nitekim 2016'da mucizevi şeyler oldu. Rusya bir sabah sessiz sedâsız Suriye'deki askeri üslerini söküp geri çekildi. Ardından Ortadoğu'ya bulaşmanın Rusya'ya ve dünya barışına hizmet etmeyeceği şeklinde bir basın toplantısı yaptı Putin. İyi haber alan kaynaklara göre Putin o gece bir rüya görmüş. Rüyâsında hiç tanımadığı, güzel yüzlü bazı insanlar Putin'e bazı ikazlarda bulunmuşlar diye yazdı gazeteler. Her neyse Rusya Suriye'den çekilince İran da, ‘Köroğlu nerdeyse Ayvaz da orada' diyerek zengin kaynaklarını sadece İran halkının refahı için sarf edeceğini açıklayarak iki günde çekildi oralardan; altı ay sonra İran'da Batılı demokrasi türünden bir laik yönetime geçilince artık şaşıracak hâlimiz kalmamıştı. Derken sevgili torunum ABD başkanı yeni bir stratejiye geçildiğini duyurarak Suriye'nin iç işlerini ancak Suriyelilerin çözebileceğini, sadece Suriye'den değil Körfez bölgesinden ve denizaşırı emellerinden de vazgeçtiğini açıkladığında NATO birbirine girdi. Pakt üç haftada dağıldı. Avrupa Birliği zaten etkisiz elemandı. Askerî harcamalara ayrılan parayı bundan böyle Ortadoğulu mültecilere yönlendireceklerini söylediler ve hâlâ inanamıyorum, bunu yaptılar! Suriye'de serbest seçimler yapıldı ve Esed kaybederken Türkiye'nin desteklediği muhalefet bloku seçimleri kazandı ve ne yaptılar biliyor musun? İki gün içinde Türkiye ile ortak siyasi yapıda birleşmek istediklerini açıkladılar. ABD, Rusya, İran ve Çin, ‘Suriyeli seçmen ne diyorsa odur; biz karışmayız' dediler. Sonrası çorap söküğü gibi geldi. Irak hükümeti ve Barzani yönetimi, ‘Kambersiz düğün olmaz' diyerek Türkiye'nin ağabeyliğinde yeni pakta girdiklerini açıkladılar. Ardından Suudiler ve Körfez ülkeleri, İslâm'ın yüzyıllardan sonra yeniden yükselişe geçtiğini kabul ederek ‘Yeni Osmanlı Federasyonu'na katıldılar. Endonezya, Pakistan, Kuzey Afrika ve sair İslâm toplulukları fevc fevc Türkiye'ye yüzlerini çevirdiler. Müthişti!

Diyeceksin ki, bu arada PKK, PYD filan ne yaptılar? Ne yapacaklar; ‘bizim derdimiz adaletsizlikle mücadele idi; hamdolsun Osmanlı federasyonu sancağı altında mutluyuz ve bütün demokratik taleplerimiz karşılanmıştır' diyerek silahlarını hükümete teslim ettiler ve Sulh Ceza hâkimliklerine başvurarak geçmiş seyyiatlarından dolayı kendilerini ihbâr ettiler. Haliyle İslâm hilâfeti ilan edilip payitaht İstanbul'a nakledildi. O'ssaat milli gelir, 45 bin dolara çıktı, işsizlik yüzde 1'lere filan düştü. Halife hazretlerinin adını zaten biliyorsun.

Hâsılı sevgili torunum meğer hükümet haklı imiş; ben yanılmışım; sen ödevine böyle yaz şimdilik. Zaten mimliyiz, senin de başın belaya girmesin. Doğrusunu büyüdüğünde ben anlatırım sana bir aralık...

‘Ankara'da hâkimler var'; darısı Türkiye'ye!

30 Temmuz 2008'de AYM, AK Parti'nin laikliğe aykırı fiillerin odağı olduğu iddiasıyla açılan kapatma davasını karara bağladı.

Kararın ilginç bir matematiği vardı: 11 üyeden 6'sı kapatma, 5'i kapatılmama yönünde oy kullanırken, hazine yardımının kesilmesi talebine 11 üyeden 10'u 'Evet kesilsin', 1'i ise 'hayır kesilmesin' kararı vermişti. Kapatılma talebi 'nitelikli çoğunluk' sağlanamadığı için reddedilmiş oldu, buna mukabil AK Parti'ye tahsis edilen hazine yardımı 'nitelikli çoğunluk'la yarı yarıya kesildi. Sonuçta şöyle bir tablo oluştu: AYM, iktidardaki partiyi laikliğe aykırı eylem odağı 'gibi' kabul ediyor ve 'bir daha yaparsan ağzına biber sürerim senin' yollu bir ihtarla da okkalı bir para cezası kesiyordu.

O günleri hatırlıyorum. Cumhuriyet başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya'nın iddianamesi, temsil ettiği kitle adına cesur fakat, delilleri itibariyle son derece zayıftı. Google tarama motorundan derlenen kupürlerle desteklenen iddianamenin, normal şartlarda AYM tarafından kabul edilmesi bile çok su götürürdü (hâlâ götürüyor!). Ne var ki bu davanın arkasında duran irâde, o günkü şartlarda hayli güçlü bir derin koalisyondu. Bana göre AYM tarihinin en dramatik ve kararı budur. O günlerde şunları yazmışım: “Kimse sevinmesin. Bu davanın kaybedeni bütün taraflarıyla Türkiye'dir. Kazanan ise globalizm.” Yani dünya dengeleri; yani 'kapatırsak bunu dış dünyaya nasıl izah ederiz' telâşeleri, 'Piyasalar ne olur, iktidar boşluğu nasıl dolar?' sıkıntıları...

AYM'nin Can Dündar ve Erdem Gül'ü tahliye kararını, 'Ankara'da hâkimler var… Bir sandalye bir tahtı devirdi' iyimserliğiyle karşılayanlar var. İnşallah öyledir; bu 'Hak ihlâli' kararı, sair hak ihlâllerine de emsâl olur. Meselenin acıklı tarafı şu: Bir hukuk devletinde yukarıdaki cümleyi kurmak saçmalıktır. Hukuk kuralları genel, soyut ve sürekli ise (Türkiye için bu prensibin geçerli olduğunu sanmıyorum. Bizim fazlasıyla 'yerli ve gereğinden ziyade milli bir hukuk konseptimiz oluşmaya başladı çünkü!), evet hukuk kuralları genel, soyut ve süreklilik vasfı taşıyorsa bir hak ihlâlinin umûma teşmil edilmesi, içtihad haline gelip emsâl teşmil etmesi için temennî veya duada bulunulmaz. Zaten öyle olur ve olmaması hukuku sakatlar. O zaman hukuk kuralları genel, soyut ve sürekli değil, 'Adamına göre, istenen adrese teslim ve keyfe göre' uygulanacak demektir. Yani, 'Kardeşim bu hak ihlâlinden Ahmet istifade edebilir ama Osman edemez; bu karar görülen lüzuma göre genişletilebilir, kısmen uygulanabilir veya yokmuş gibi de farz edilebilir. Böyle soyut şeylerle kafanı yorma sen!' mânâsı çıkar buradan.

Yandaş takımının karardan sonra 'AA casusluk artık serbest; hem dava kapanmış değil, takipçisi olacağız' kabilinden sinirli tepkilerini ciddiye almak gerekmez. Esasen mutlu olmaları gerekiyor, zira karar, demokrat dünyadan Türkiye'ye yönelen ağır tepki ve eleştirilere karşı hayli 'medyatik' bir soluk alma vesilesi doğurdu. 'Ankara'da hâkimler var' cümlesinin altını bu sebeple önemli buluyor ve altını çiziyorum. 'İşte en yüksek mahkemenin kararı; Türkiye'den daha ne istiyorsunuz kardeşim!' dedirtecek, basınç odasında biriken kızgın buharı bir ölçüde tahliye edecek bir metinle karşı karşıyayız.

Konuyu hukuk çerçevesinde tartışmanın faydasından emin değilim ama anladığım kadarıyla öyle yapmaya çalıştım. Yaptıkları haber ve yorumlarından ötürü tutuklu tek gazeteci Dündar ve Gül değil ne yazık ki; başka gazeteciler de var. Meselâ Mehmet Baransu'nun AYM başvurusu, işkence ve kötü muamele gördüğü iddiasını, iç hukuk yolları tüketilmediği gerekçesiyle ‘usûl' açısından reddedilmişti.

Geçmiş olsun Dündar ve Gül meslektaşlarım. Sizin için açan ümit çiçeğinin bir ilkbahara dönüşmesini diliyorum ve çok şey dilediğimin de farkındayım.

Futbolun yalan dünyası!

Önce koordinat tesbiti yapalım; artık GS'lı filan değilim, takım tutmuyorum. Vaktiyle öyleydim çünkü GS'ın diğerlerinden farklı olduğunu, şampiyonluktan, başarıdan daha önemli saydığı bazı üst değerleri olduğunu zannediyordum. Onların da başarıya ve zafere tapınan sıradan bir camia olduğunu anlayınca (geç oldu ama temiz oldu) bıraktım.

Futboldan hâlâ hoşlanıyorum ama...

BU DELİKANLIDAN HEYKEL ÇIKMAZ

GS-Trabzonspor maçındaki hakem hataları, kötü ve başarısız siyasetten bunalmış basına ilâç gibi geldi. Hakeme kırmızı kart gösteren Salih, dünya basınının manşetlerine çıktı. Heykelini dikmeye niyetlenenler, onu haksızlığa ve zulme karşı yiğitçe direnen bir fazilet savaşçısı gibi görenler bile var. Dikkat ettim, futbol yazarları ve taraftarları bu delikanlının fevrî öfkesini göklere çıkarırken Türkiye'de fanatizmin batı Karadeniz'de ne kadar tehlikeli bir maya tuttuğunda bahsetmemeyi tercih ediyorlar.

Hayır, o tehlikeli eğilimler görmezden gelinip yokmuş gibi yaparak bir futbolcunun hakemi sahada küçük düşürmesi alkışlanamaz. Bu delikanlıdan bir heykel çıkmaz.

Futboldan hoşlansam da, hoşlanmasam da yokmuş gibi davranmanın gereği yok. Büyük bir endüstriden bahsediyoruz. Bir kısmımız saçma-sapan bir halk uyuşturucusu gibi görse de gencinden yaşlısına milyarlarca insan futbolla ilgileniyor, fena halde taraftarlık ediyor, kulüp armalarını TABU, 20-30 yaşları arasındaki ünlü futbolcuları kendilerine rol-model kabul ediyorlar. Eğer bu bir çılgınlıksa, iş ciddi raddelere vardı demektir, çünkü kıtalararası reklam sektörünün en çok kazanan ve kazandıran aktörleri de futbol dünyasından geliyor.

TÜRKİYE'DE FUTBOL; YERLİ VE MİLLİ OTOMOBİL

Türkiye'de futbol endüstrisi biraz yerli ve milli otomobilin hikâyesini andıran bir seyir içinde. Görünüşe göre futbolumuz diğer liglerle aynı altyapıya sahip, futbol aynı kurallarla oynanıyor, benzer şekilde idare ediliyor; futbolcuların antrenman şekilleri bile birbirinin aynı

neredeyse. Bunca benzerliğe rağmen futbolumuz, dünya rekabetinde başarılı olamıyor. Futbol kulüplerimiz yarıştan kopmamak için bütçelerinin katbekat üstünde paralar borçlanarak dışardan ‘yaşlı star' ithal ediyorlar. Bu yüzden Galatasaray UEFA'nın mali kriterlerine uymadığı gerekçesiyle hayli okkalı bir ceza alacak fakat bu örnek diğer kulüpler için caydırıcı bir tesir yapmayacak. Çünkü kulüplerimiz birbirleriyle hiç de aklî olmayan çılgın bir rekabet içinde borçlanıyor ve sistematik olarak zarara giriyorlar.

Bu gidişe, politikacılar ve futbol yöneticileri başta olmak üzere kimse dur diyemiyor çünkü onlar da bu endüstriden faydalanıyorlar ve işlerin yanlış gitmesinden birinci derecede sorumlular.

BİR ŞİKE DAVASI VARDI; N'OOLDİ?

Bilindiği gibi beş sene kadar önce Türkiye büyük bir şike soruşturması şoku yaşadı. Detayları tekrarlamak anlamsız. Sonunda yargı (süreç daha bitmedi) ‘Şike filan yoktur; herkes işine baksın!' tadında bir karara vararak ipin ucunu bıraktı. Bütün şüpheliler aklandı ve kamuoyu nazarında eski itibarlarına kavuştular. Yaşandı ve bitti! Bu süreçte aklımda kalan en önemli ayrıntı Türkiye'de şikenin yapılıp yapılmaması değildi, ithama uğrayan bir takımın başkanından en sade ve mâkul taraftarına kadar müthiş bir dayanışma azmi içinde kenetlenerek takım renklerinin ve armasının ardında durmasıydı. Bu bir ‘kesin inanç' gösterisiydi ve bu haliyle ürkütücüydü.

Futbolumuzun dünya piyasasında büyük bir marka değeri yok ama futbol taraftarlığı konusunda ‘fenomen ülke'lerden biriyiz. Bu öyle bir fenomen ki çoğu taraftar, inançlarını, politik görüşlerini, hatta aile bağlarını bile takımı uğruna geri planda bırakmayı göze alıyor. Doğrusu alkışa ve takdire lâyık bir bağlılık gösterisi! Peki ardında ne var?

ÜST DEĞERLER, ÜST DEĞERLER...

Ardı yalan dünya. Futbolun veya bir başka bağlılık türünün saygıyı hak etmesi için futboldan daha yüce üst değerleri de benimsemiş olması gerekiyor bana göre; bunların başında da ahlâki prensipler geliyor. Temiz oyun, kurallara riayet, kardeşlik ve barışı futbolun üzerinde tutmak, zafere tapınmamak, başarıyı sporun bütün değerlerinin üzerine koymak da öyle.

Unutmadan listeye ilâve edeyim; muhasebe prensipleri de bu sıralamaya girmeli. Basit kural; kazandığınızdan daha fazla harcarsanız şirket batar ve kapatılır ama bir futbol takımı her ne pahasına olursa olsun yaşatılmaya çalışılır. Servetinin kaynağı belirsiz zenginler takım yönetimine alınır, fiyakalı görevler verilir, takım harcamaları üzerinden spekülasyon yapılır, karşılıksız kalacağı belli paralar savrulur. O yöneticilerden hiçbiri, kendi şirketlerini takımları gibi yönetmeye rıza göstermezler ama... Ne çelişki!

Kimse kusura bakmasın, renk aşkı, arma sadakati denilen şey insanlara, hayatlarının diğer alanlarında sıkı sıkıya bağlı kaldıkları prensipleri bile bile çiğnetiyorsa ben o ‘fenomen'e saygı duymam; zaten ‘taraftarlık'tan da bu yüzden istifa etmiştim.

‘HAKEMLER HAKKINDA KONUŞMAK PRENSİBİM DEĞİL AMA...'

Hakemlik kurumu da futbolumuzun yarım-yamalak sektörlerinden biri. İnsan kaynağımız mebzul, dil bilen, spordan anlayan gençlerimiz kıyamet gibi ama hakemlikte de dünyanın başarı listesine giremiyoruz. Niçin? Acaba Türkiye'deki yargı sisteminin bu kadar baskı altında tutulmasının bir payı var mıdır iyi hakem çıkmayışında?

Tabir çirkin ama galiba bu duruma tam uyuyor: ‘Eşeğine güç yetiremeyen semerini döver' diye bir atasözü vardır. Bizde takım halinde başarısızlığın ilk bileti kolayca hakeme gönderiliyor. ‘Hakemler hakkında konuşmak âdetim değildir ama bu defa bir şeyler söyleyeceğim; artık bıçak kemiğe dayandı' cümlesiyle başlayan demeçleri üst üste koysak ansiklopedi çapında bir literatür olur!

HAKEMLER KÖTÜ DE FUTBOL CAMİASI TEMİZ Mİ?

Hakemliğin benim savunmama ihtiyacı olduğunu zannetmiyorum fakat onlar da işlerini yaparken hepimiz kadar hataya düşüyorlar ve biz bunu tabii kabul etmiyoruz. Futbol hakemini eleştirmek ve onun cinsi tercihlerinden başlayıp atalarının ne kadar ahlâken düşük insanlar olduğu hakkında ileri geri söylenmek futbol fanatiklerinin hoşuna gidiyor. Yakın zamanlara kadar stadyumlar zaten gönlünce, bağıra-çağıra küfredip rahatlamak için kullanılan bir terapi salonu gibiydi ve durum pek değişmiş sayılmaz.

Seyircinin velev ki bir hakemi eleştirmeye hak kazanması için önce seyircilik ehliyetini göstermesi gerekir ve ben seyircimizin bu niteliği haiz olduğunu zannetmiyorum. Ayrıca futbol yöneticilerinin, federasyonun, hakem yetiştiren ve maçlara atayan kurulların hatta çoğunluğu itibariyle futbol dünyamızın nasıl bir ‘yalan dünya' olduğunu gayet iyi bildikleri halde ekmek parası için ses çıkaramayıp koroya katılan futbol basınının da aynı ehliyetsizlik seviyesinde olduğunu düşünüyorum.

Herkes futbol düzeninin nasıl bir aldatmaca olduğunu çok iyi biliyor; bakmayınız siz şu günlerde ‘N'oolacak bu futbolümüzün hali' diye acı acı yakınanlara. Onlar yine futbol endüstrisinin değirmenini döndürmeye ve bunun için gerektiğinde üst değerleri görmezden gelmeye devam edecekler.

Türkiye ‘kaybet-kaybet' oyununu kazanabilir mi?

Kürt meselesinin yeniden terör kavramı ve kapsamı içine alınması, ülkeye her mânâda kan ve mesafe kaybettiriyor.

1925'te Şeyh Sait İsyanı, Ankara tarafından aynı yaklaşımla karşılanmıştı. Yunan Harbi'nden yorgun ama özgüveni tazelenmiş bir psikolojiyle çıkan Ankara, meseleyi 'askerî' kapsama soktu. Kürtlerin, İngiliz politik desteğiyle isyana kalkıştıklarını kabul ederek bölgeye orduyu sevk etti ve isyan sert ve kanlı bir yaklaşımla bastırıldı.

Sonraki Kürt ayaklanmalarında 'Şeyh Sait modeli' örnek tutuldu. Yirmi civarındaki isyanı devlet şiddet kullanılarak bastırdı.

'Bastırmak' fiiline dikkat çekmek istiyorum: Bastırmak, 'çözmek'ten, sonucunda herkesin mutlu olabileceği bir yaklaşımı tercih etmekten farklı bir usûl. Kürtlerin tercih ettiği şiddet yoluna daha güçlü ve kapsamlı kamu gücü kullanarak karşı şiddet uygulamak itirazları bastırabiliyor ancak çözmüyor.

Şeyh Sait İsyanı üzerinden 90 yıl geçti; bu 90 yıl hep 'bastırmak'la geçti. Bastırmak, ertelemek anlamına geliyor, problem ortadan kalkmıyor.

AK Parti'nin 'demokratik çözüm'ü denemesi farklı bir yaklaşımdı, cesurdu. Çözüm sürecinde AK Parti, uygulamada önemli taktik hatalar yapmasına rağmen desteklenmesi gereken bir riski göğüslemişti. 'Çözüm'ün 'çözülme' olduğunu ileri süren radikal milliyetçi çevreler hariç hemen herkes, elini taşın altına sokan AK Parti hükümetine destek verdi.

AK Parti tarafından başlatılan çözüm süreci, 2015 yılında AKP'nin tek yanlı kararıyla şaşırtıcı bir şekilde sona erdirildi. AK Parti'nin politikasını AKP ortadan kaldırıp yok saydı ve 90 yıl geriye dönerek şiddete karşı 'meşrû devlet şiddeti' kullanmak yoluna gidildi.

Bu ani politik dönüşün sebeplerini unutmamalıyız. 2015'deki genel seçimlerde oy kaybına uğrayacağını gören AKP, merkez sağ öbeğindeki milliyetçi oyları kendi safına çekebilmek için çözüm masasını devirdi. Beklenen oy kaybı vuku bulunca bölgede şiddet, âniden anlamlı bir yükselişe geçti. PKK, bu değişikliği canına minnet bilip eylemlerini kırlardan şehir merkezlerine doğru yaydı, İstanbul ve Ankara'da (kimin üstlendiği bu safhada anlamını kaybediyor) kanlı imha eylemlerine başladı.

Bugün itibariyle AKP ve PKK durumdan hoşnut görünüyor. AKP, MHP'ye kayan milliyetçi oyları yeniden kazanmayı başardı. PKK ise çekiç ve örs arasında kalan Kürt halkını âdeta rehin alarak Kürt muhalefetinin tek temsilcisi durumuna geldi. Farklı tonlarda itiraz eden sair Kürt muhalif toplulukları marjinalleşti ve ufaldı.

Toplulukların, kriz anlarında 'bilinen marka'ya yönelme eğilimi çift taraflı kullanıldı. AKP, milliyetçi oyları bünyesine celbederken, PKK da en güçlü ve tanınmış 'Kürt markası' hâline geldi.

Bu şekliyle şiddet denklemi iki tarafa da yaradı fakat 1925 şartlarında değiliz. Kürt muhalefeti, Suriye'deki karmaşık durumdan faydalanarak kendine uluslararası destek sağladı. Biz içeride şehirlerin merkez ilçelerinde barikat ve hendek temizleme operasyonlarına

yoğunlaşırken PKK, tabii uzantısı PYD aracılığı ile Suriye'nin kuzeyinde fiilî bir düzen kurdu, kantonlaştı ve bu kantonal yapı şu anda ABD ve Rusya tarafından açık, Suriye ve İran tarafından ise örtülü himâye görüyor.

Kürt taleplerini bastırmakta 1925 stratejisine dönmek açık bir 'kaybet-kazan' formülüdür. Kürt vatandaşların devlete duyduğu hissî bağlılıkları imha ederek kaybettiğimiz cevheri, hükümet seri seçim başarıları ile telafi ettiğini düşünüyor.

Konunun uluslararası bir mesele hâline gelmesi canımızı sıkıyor ve bu yüzden PKK'nın Suriye'deki YPG uzantısı aleyhine politik kampanya sürdürüyoruz. Bu mücadeleyi kazanmak artık çok zor. Suriye daha şimdiden parçalandı ve paylar daha üleştirilmeden PKK kendisi bakımından en büyük kazancı sağladı bile. Suriye'nin geleceği hakkında kurulan uluslararası masada artık belirleyici aktör durumunda değiliz; işte bu bilinçle AKP Hükümeti bütün dikkatini 'iç kazanç'a yoğunlaştırmış durumda; hatta 'kazanç'ı büyütmek için bir kara harekâtı bile düşünüldü ama neyse ki uluslararası toplumun baskısıyla bu sevimsiz ihtimalden vazgeçilmiş görünüyor.

AKP'ye 'kazan-kaybet' oyunu gibi görünen bu denklem, Türkiye açısından ne yazık ki bir 'kaybet-kaybet' açmazına dönüştü. Kaybeden sadece iktidar partisi değil maalesef, Türkiye kaybetti ve kayıplarımız çok yönlü olacak gibi görünüyor.

Yoksul çocuklarının eti

Rus Dışişleri sözcüsü Zaharova, "Bu olay bizim için büyük facia. Ankara'nın bunu anlaması lâzım" diyerek sayın Cumhurbaşkanımız'ın 'Rusya iki pilot yüzünden iyi dostu Türkiye'yi kaybetti' sözlerini eleştirdi.

Zaharova haklı ve haksız: Haklı, çünkü iki ülke arasındaki ilişkinin, nitelikleri ne olursa olsun 'iki insan' yüzünden bozulduğu yorumunda, insanı sayıya indirgemenin inciticiliği var. Meselâ 'Rusya-Türkiye ilişkileri iki portakal veya iki otomobil yüzünden bozuldu; değer miydi?' cümlesini herkes anlayabilirdi. Portakal veya otomobil insandan daha değerli değildir. Peki insandan daha değerli olan nedir? Cevabı azzz sonra...

Zaharova haksız, çünkü politikacılar bunu hep yaptılar, yapıyorlar ve bundan sonra da yapacaklar; haksız çünkü 'Milli menfaatler, ülkenin bağımsızlığı, birlik ve bütünlüğü, selâmeti, barışı, milli gurur vb.' gibi gerekçelerle politikacılar çok kolayca, adeta hiçbir insânî hesaplaşma ve vicdan kaygısı çekmeksizin 'başkalarının' çocuklarını ölüme sürerler. Bu olgunun en berrak ifâdelerinden biri Ulusalcı takımının popülerleştirdiği, 'Mevzû vatansa gerisi teferruattır' vecîzesidir. Kısa okuması şöyledir bu vecîzenin, 'Vatana nisbetle vatandaşlar birer hiçtir!'

Millî devletler dönemi başlamadan önce politikacılar, aynı ‘espri'yi, din veya kilise aşkına, imparator veya kral adına, hatta Tanrı nâmına tekrarlıyordu. ABD, kendi çocuklarının uzak ülkelerde ölmelerini ‘Demokrasi, hürriyet, evrensel değerler' gibi farklı kelimelerle izah etti ve mâkulleştirdi. Politikacılar bunu hep yaparlar ve yapacaklar. Politikacıların asla yapmayacakları şey, bizzat kendi evlâtlarını adı ne olursa olsun ‘ulvî' bazı amaçlar uğruna savaşmaya ve ölüme göndermektir. Mevzû evlâtsa gerisi teferruattır çünkü!

Sayın Cumhurbaşkanımız ‘iki pilotun ölümü, onbinlerin ölümünden, kitlelerin yoksullaşmasından, ırzın, canın, malın orta malı olmasından daha iyidir' demeye getirdi aslında. Bütün savaşların kökünde bu reddedilemez mantık vardır. Çokluğun selameti için bazı insanların ölümü tercih edilebilir; bu mantık, yeri geldiğinde en dindar, en hümanist, en demokrat ruhlara bile diz çöktürür. İnsanlığın en büyük çelişkisi; öyle olmasa, savaş denilen millî cinnet hâlini en güçlü insanlık geleneği olarak devam ettiremezdik.

Eeyy Zaharova bacı, seen Çarlık Rusya'sında yüzbinlerce Mujik'i, Sovyet iktidarında sayısız proleteri cephelerde sırf birer kemiyetten ibaret sayarak kırdıran bir siyasetin şimdiki sözcüsü değil misin? Rejimini pekiştirmek için milyonlarca muhalifi sürgüne uğratan, diri diri rejim kamplarına gömen, açlıktan inim inim inleten biz miydik? Şimdi kalkıp hangi suratla bize iki pilotun hesabını soruyorsun?

Öğrencilerim hatırlayacaktır, yeri geldiğinde, ‘Sizleri onbeş dakikada kısa bir nutukla ölmeye ve öldürmeye yönlendirebilirim. Bunun mekanizması basittir; bütün milli tarih ve edebiyatımız, bizi bazı şeyler uğruna ölmek ve öldürmeye hazırlayan parlak cümlelerle doludur' derdim de, kaç kişi anlardı bilmiyorum.

Bütün savaşlar yoksul çocuklarının etiyle pişirilir; geride kalanlar ‘Çocuklarımız yüksek bir gaye uğruna canını verdi' tesellisiyle hayata tutunur; politikacılar, ‘Ülkeyi sahipsiz mi sandınız, gerekirse bin mislini yine yaparız' diye efelenir dururlar.

Toplama briketlerle çatılmış derma-çatma gecekondu damlarına çekilen, o evden büyük bayrakları düşünüyorum; acısının derinliğinden sesi çıkmayan yoksul şehit yakınlarını... İki noktada birleşiyorlar: Evlâtları şehit, hâlleri yoksul.

Politikacılar mesleğe girerken, ilk savaşta cepheye gitmeye hazır on yakınının adı yazılı bir liste vermeye zorlanmalı. Servet beyannamesi gibi bir şey: Ailemden ölmeye hazır çocukların listesi. O zaman savaşlar rasyonel bir zemine oturacaktır ancak.

2016

07 Mart

Sayın Erdoğan Türkiye'yi bloke ediyor Aksiyon Dergisi

06 Mart

Bir okur mektubu Müstakil

05 Mart

Son yazı? Zaman Gazetesi

02 Mart

Ahlâk kavramında yiv-set sorunsalı! Zaman Gazetesi

Ahlâk kavramında yiv-set sorunsalı!

Böyle yazıları pek sevmiyorsunuz farkındayım. Yazarınızdan şöyle yüreğe çölde buzlu limonata gibi değen, vurunca göçerten, dostlarda muhabbet, düşmanda haşyet hissi uyandıran jilet gibi şeyler bekliyorsunuz ama sonuna kadar okuyunca, 'ha, bu da önemliymiş' diyeceksiniz zannındayım!

Mesele ahlâk; hayır bildiğimiz ahlâk değil, yeni bir kavram atıyorum ortaya: Muhasebe ahlâkı!

Yazarınız, fakülteden sonra üç yıl kadar muhasebeci çıraklığı yaptığı için vergi mükelleflerinin muhasebe kavramına nasıl baktığını az-çok bilir ve bu bakış açısı şöyle özetlenebilir: "Ahlâkı karıştırmayalım kâtip efendi. Bu vergi çok, azaltmanın yoluna bak!"

Muhasebe ahlâkından anlaşılması gereken şudur: Aile, bakkal, şirket veya kamu bütçesi değişmez; gelirle giderleri azbuçuk denk olmalı. İktisadi büyüme kavramı, verimli borçlanmayı mubah sayar; borç döndürüldüğü sürece sıkıntı çıkarmaz. O ayrı.

Eğer mahkeme kararıyla bir şirkete veya bir küçük işletmeye kayyım olarak atandıysanız bu karar şöyle bir mantığa dayanır: "Bu işletme muhasebe ahlâkına ve mantığına aykırı işletiliyor ve diğer ortakları zarara uğratılıyor. Bak kayyım efendi, kamu adına bu işletmeyi sen yönetecek, zarara yol açan kalemleri ortadan kaldıracak ve işletme kâra geçince görevi bırakıp eski işine döneceksin!"

Bizdeki uygulama ise şöyle: İktidar, kendine düşman bellediği bazı işletmelerden intikam almak için bir yerlerden kayyım bulup polis zoruyla şirketin başına getiriyor. Kayyım şirketi ele alıp dört ay içinde rekor seviyede bir güzel (!) zarar ettirdikten sonra kapısına kilit vuruyor ve tabii bu esnada ömründe göremediği ekstra maaşla nimetleniyor. Kayyım kârda, yönettiği şirket zararda, iktidar mest!

İki ihtimâl var: a) Kayyım, bırakın muhasebeyi filân, -tıpkı yazarınız gibi- ticari işletme yönetmekten tamamen habersiz ve bu açıdan niteliksiz bir adamdır; çünkü kendisine emanet edilen şirketi hızla batırmıştır! b) Kayyım aslında gerekli nitelikleri haizdir fakat kötü niyetlidir. Bütün amacı zaten şirketi kapatmaktı!

Bazı işletmelerden intikam almak için başına kayyım atamanın ticaret hukukuna, muhasebe ahlâkına ve nihayet Müslümanlığa sığar tarafı yok. Kayyımlığın bu türü, bundan sonra pekâlâ 'sebepsiz zenginleşme' olarak nitelenebilir; buna, 'talan ekonomisi' veya herkesin anlayabileceği yeni bir tâbirle kısaca 'çökü' de diyebiliriz. Gasp diyemiyoruz çünkü kayyım devletin legal görünümlü fakat illegal yaptırım gücüyle, normal hayatında önünden bile geçemeyeceği şirkete yönetici atanmıştır. Ganimet kavramı da yakışık almaz çünkü ganimet'in nasıl helâl sayılacağı fıkıh kitaplarında inceden inceye anlatılmıştır; erbâbı gayet iyi bilir! Bu çökü'dür veya talan.

Soru şu: Bu elemanları kayyım diye atayan siyasi ve hukuki irade, aynı kişilere babalarının bakkal dükkânını bir saatliğine olsun emanet eder mi; elli lira olsun borç verir mi veya iş bitip şirketler kapatıldıktan sonra bunlara dönüp bir selâm olsun vermeyi mideleri kaldırır mı?

Doğrudan el konulup kapatılamadığı için iktidara 'kayyım atama' yolunu tavsiye eden danışmanlara koca bir âferin, fakat bu yolun mahzuru şurada; gıcık olduğunuz kurumlara kayyım atayacak bir mahkeme ve teslim aldığı emânete hıyânetiyle mâruf birkaç kayyım bulduğunuz takdirde 'çökü'ye uğratılmayacak şirket yoktur. Şu an itibarıyla içtiğim kahvenin telvesinde, ilerideki günlerde başına kayyım atanacak bu gibi yandaş şirketleri ayan-beyan görüyorum fakat fal bakmak caiz olmadığı için söyleyemem; onlar bilirler.

Son yazı?

Bu okuduğunuz muhtemelen saçma-sapan bir yazı olacak (fonda 'öteki yazıların de öyle değil miydi!' sesleri), evet muhtemelen öyle olacak çünkü şu an itibariyle gazete merkezinde bir arkadaşın bilgisayarında yetiştirmeye çalıştığım bu satırlar, bu gazetede okuyacağınız 'son yazı' olabilir.

Durum şöyle: Kayyım ve sair enkaz ekibinin gazeteye ulaşmak üzere yolda olduğu bilgileri geliyor. Editörüm de, yarınki gazeteyi kayyımcı enkaz ekibin keyfine bırakmamak için erken baskıya girmek derdinde. Ah bu gazeteciler!

Aşağıda ise gazete çalışanları 'direniş pankartları'yla, işlerine son verip meslek dışı bırakarak gazeteyi göçertecek yıkım ekibini bekliyorlar. Enkazcıların birkaç protesto sloganı ve pankartı görünce pişman olmasını beklediklerinden değil: 'İşte o gün biz doğru tarafta, haklıların yanındaydık' diyebilmek için.

İtiraf edeyim ki, sayıları fazla değil ama tarihe şahitlik ediyorlar. Türkiye'de bırakınız hukuku, kanunun bile kalmadığı günün tutanağında onların da imzası olacak.

Haliyle bu akıbeti belirsiz yazıyı sıra gözetmeksizin bir takım kurum ve kişilerin azız hatıralarına adayarak tamamlamak istiyorum.

Başta, bize bu emsalsiz tuhaf ve saçma-sapan günü yaşatmak için, taa nerelerden erinip üşenmeyerek resmi mercilere emirle karışık talimatlar yağdırıp gazetemize zorla kayyım atanması için elinden geleni ardına koymayan aziz reisicumhurumuza…

Yüzünü gördükçe, bana Yunan tragedyalarındaki çifte karekter maskesini hatırlatan; gülen yüzüyle insan haklarından, basın hürriyetinden ve demokratik değerlerden bahsederken ağlayan yüzüyle ebedi şefinin talimatlarını yerine –eli mecbur!- getiren ve bu arada bırakınız basit yurttaş haklarını, başında bulunduğu kabinenin, parlamenter sistemin varlık sebebini bile savunamayan Başbakanımıza…

Son iki yılda parlamentonun itibarına demokrasi borsasında dip yaptıran meclis başkanlarına…

Parti içindeki muhalefeti tırsıtmak için bula bula ‘paraleller içimize sızmak istiyor' keşfinde bulunarak koltuğunu kurtarmaya çabalayan siyasi mumyalara…

“Bana Zaman'ın anahtarlarını getirin” emrini adeta dini bir vecd, hatta ürperiş ve çokça da korku ve endişe ile yerine getirmek için anayasa, kanun, tüzük, trafik vesaire gibi bilumum mevzuatın gazozuna ‘tertemiz emeller'i uğruna ilaç karıştırmaktan çekinmeyen bilumum gönüllü-gönülsüz emir kullarına…

Dört ay kadar önce ‘memlekete istikrar getireceğiz' vaadiyle aziz ve necib halkımızdan oy isteyip vekil seçilerek mecliste iktidar sandalyelerini dolduran ve fakat tez zamanda ülkenin içerde ve dışarda feci gailelerle yüzyüze kalmasını acı acı seyreden AKP grubuna…

Sureta demokrat görünüp de, sofrada ekmeğini bölmeden önce bile hamdele-besmele olsun diye paralele dirsek atmadan cümle kuramayan çakma Mevlevi dervişlerine…

Şu dar günde olup bitenleri pekala anladığı ve bildiği halde, ‘oh olsun şunlara, vaktiyle darbeci abilerimize az çektirmemişlerdi' diye manidar bir pişkinlik ve suskunluk çölünde vapur bekleyen ulusalcı takımına…

Nice zamandır bırakınız bir bardak suyu, bir kuru selamı bile esirgeyerek arkadaşlarına cüzamlı muamelesi yapan ‘eski arkadaşlar'a...

Hasseten an itibariyle yandaş medyada yan gelip, zulmü alkışlayan izzeti yaralı kalemşör takımına…

Ve siyasi tercihleriyle bu günleri hazırlayan aziz ve necib milli iradeye…

En samimi ve anlamlı ‘hisli duygular'ımı sunuyor ve bu yazının muhteviyatındaki sitemleri, kendilerine değil, kendilerinden sonrakilerin vicdanına havale ediyorum. Onlara şükran borçluyuz. Eğer susmasalar, eğer bir hakperest olsalar bugün biz bu güzellikleri (!) yaşayamazdık.

Bir okur mektubu

Zaman Gazetesine kayyım atandığı gece yaşananları takip eden ismi meçhul bir okurum, bu gelişmelerden doğan hislerini kaleme almış ve Twitter üzerinden aşağıdaki metni bana göndermiş. Kendisine huzurunuzda teşekkür ederek bu anlamlı yazısını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Eyy Çocuk,

Yüreğinde saflığın, masumiyetin yer ettiği, gözyaşında samimiyetin, hakikatin yüzünü gösterdiği çocuk! Zaman'ın çocuğusun sen, belki büyüyecek bilmem ki kaç yaşına geldiğinde okuyacaksın bu satırları.. Bu dönemin hitabı bu şekilde başlıyor, o yüzden eyy diye seslenişimin ardındaki hakikati(!)bil...

Neden sen çocuk? Öyle ya memlekette yazılacak kimse kalmadı mi ki sana yazdım? Kalmadı, kaldıysa da bizim ona güvenimiz kalmadı.. Yeni nesil diye başlayan cümlelerden hep bir ümit kapısı açmak istemişimdir. Gelmemiş günlerin umut bekçisi gördüğüm için belki de onları...

Hitabıma adalet diye başlayayım istedim muhatap bulamadım, insanlığı denemek istedim sesimi duyuramadım, inananlar en iyisi dedim niyet ettimse de ameli saymış bulamadım.. Onun için sana yazıyorum evlat, tertemiz yüreğine, kirlenmemiş zihnine, bozulmamış diline sesleniyorum...

Bu zamanda iyi ki çocuksun iyi ki senin aklın ermez sözünün bizatihi muhatabısın. Neden mi?

Dertliyiz, kederliyiz, gözüyaşlıyız, nicedir uykularımız kesik kesik, bitmek bilmeyen hicran ile sabahlıyoruz..

Bugün bardaktaki suyun artık taştığı gündeyiz. Her sabah gözlerin ışıl ışıl kapının önüne gelen gazeteyi okula gitmeden evvel annene verdiğin günün belki de son demindeyiz. Sesimiz soluğumuz saydığımız, gözümüzden sakındığımız biricik Zaman'ımızı çaldıkları gündeyiz.

Ey gece diyorum geçmesen, bitmesen, sabah olmasa gözlerim görmese ertesi gün olacakları..

Çaldılar evlat çaldılar bizden Zaman'ımızı... Yıllarca besleyip büyütüp harcına gözyaşı, emek, gayret, himmet ektiğimiz gazetemizi de en son hamleleri sayıp çaldılar bizden.. Öyle bir dönemdeyiz ki mesnetsiz bahanelerle her türlü malımıza kastediliyor. Adalet tatile çıkmış

evlat, kayyım adıyla her yerden nemalananlar bir tek kendi yerine, kendi makamına, kendi malına getirmekten korkuyor kayyımını...

Evlat, insanlığımızın üzerine bu gece uzun bir hüzün yağıyor. İnsanlar yağmur sanıp şemsiyeyle korunmaya çalışıyor lakin kimse hüznüne sahip çıkmıyor.

Kaldırımda dertli dertli oturan gözlerine hüzün yerleşmiş Ahmet Turan abiyi Ali Bulaç abiyi görüyorum kalbim yerinden çıkacak gibi oluyor dayanamıyorum. Kim mi bu dediklerim.. Bunlar Zaman'ın Koca Çınarları evlat.. İnsan nasıl unutur ki onları o kaldırımda hüzünlü ama asla yılmayan bakışları..

Ahh evlat öyle bir zamandayız ki giden sadece gazetemiz olsa idi keşke. İnsanlığımız gitti evlat insanlığımız. Azalıyoruz günden güne.. Firavunlar-Musalar, Zalimler-Mazlumlar, Habiller-Kabiller, Dostlar-Postlar.. Daha niceleri evlat, kalbime zihnime ağır gelen taşımaktan yorulduğum daha nice kelimeler..

Ben böyle bir devir görmedim evlat, birbirine bu kadar yabancı insan görmedim. Herkes bir diğeri için öteki artık...

Memleketin her yani yangın yeri... Her gün istisnasız her gün şehit haberi... Hayret! Hayret etmekten sakın korkma evlat ve ömrün boyunca hayret etmeye gayret et çünkü bu zamanın insanları ne vakit hayret etmeyi bıraktı o vakit her şeye alışır oldu. Ölümler artık kimseye ibret vermiyor...

Keskin bir bıçak gibi kesilmiş insan yanımız. Herkes öteki saydığının acısıyla mutlu. Sözde %98'i müslüman sayılan bir ülkenin insanlarıymışız. Sen büyüdüğünde bu oran hakikatine kavuşur inşallah.. İçi günden güne boşalan bir müslümanlık... Ah evlat büyük uçurumlar açtılar aramızda. Her şey ama her şey makam sevdasından. Dua et evlat "Hırs, sebeb-i hasarettir." "Dünyaya ait işler kırılmaya mahkum şişelerdir." Ama insanın başına ne geldi ise bu şişelere sahip olma arzusundan geldi. Ve kaybetti insan nesi varsa. Şucu bucu olduk ama insan olamadık bir türlü. Bu satırları okuduğunda ne kadar ümitsizmişsin diyeceksin belki de. Hayır, ama şair diyor ya "Umudum her zaman bakidir ama zaman kısa, ben yorgunum, yol uzun" Bu yol uzun evlat ve biz bu zamanın bize müsaade edilen kısmındayız şu an. Yaşıyoruz nefes alıyoruz çok şükür ama insanlığımız artık kıyıya vuruyor ve biz dönüp yüzüne bile bakamıyoruz..

Yorgunum evlat, geceye sığındım, gecenin sahibine sığındım. Geçeceksin eyy zaman diyorum biliyorum, iyi ki geçiyorsun geçmiş oluyorsun iyi ki geleceğin var ve çok şükür ki şimdi olup hüznün zeminde kalmıyorsun.

Evlat bu zamanı unutma, bu zamanın da zindanları var, suçsuz yere aylardır mahkum edilen Yusufları var.. Onların da rüyaları var duaları var gözyaşları var ve âh'ı var! Sen sen ol âh alma evlat...

Dilerim tarihin tekerrür etmez, etmez de tarihinin büyüğü olduğunda yeniden bu satırları yazmaz kalemin!

Yüreğinden öpüyorum seni evlat en masum en temiz yerinden...

Sayın Erdoğan Türkiye'yi bloke ediyor

Ülkemiz, tarihinin en ağır dış politika krizinin tam ortasında. Suriye sınırımızda süper güçler ağır silahlı askeri birlikleriyle mevzilenmiş durumda. Milyonlarca basiret sahibi insan her gün bir çılgınlık eseriyle Türkiye'nin sıcak savaşa bulaşmaması için dua ediyor. Güneydoğu il ve ilçelerindeki olağanüstü durum ortada.

Böyle ağır şartlar altında bile kamuoyu Cumhurbaşkanı'nın başkanlık kaprisinden kaynaklanan sistem sıkıntılarıyla meşgul olmak zorunda kalıyor. Sayın Erdoğan'ın gereksiz inadı gündemi âdeta tıkadı.

İnanılmaz günler yaşıyoruz; geçen hafta AYM kararıyla tahliye edilen iki gazetecinin durumuyla ilgili olarak sayın Erdoğan –tıpkı Cumhurbaşkanlığı gibi- bir anayasal kurum olan AYM'nin kararlarına saygı duymadığını, karara uymak zorunda olmadığını belirtti. Aynı günlerde keyfi ekran karartma uygulamalarından birine daha şahit olduk. Samanyolu grubu televizyonlarından sonra İMC ekranı ve Bengütürk TV de, bir savcılık yazısıyla uydudan düşürüldü.

Hükümet yönetiminin olup-bitenden hoşnutsuzluğu âşikâr, zira Türkiye aslında pekâlâ yaşamayabileceği problemlerin altında bunaldıkça hükümetin yönetme alanı daralıyor. Kamuoyu kadar hükümet de sayın Cumhurbaşkanı'nın hiç de tarafsız olduğu ileri sürülemeyecek beyanat ve direktiflerinden rahatsız. Tıpkı bir parti lideri gibi muhalefet partileriyle söz düellosuna girişen Sayın Erdoğan, gündelik politikanın merkezini işgal ederek hem hükümetin, hem parlamentonun rahat çalışmasını engelliyor.

'Cumhurbaşkanı'na hakaret iddiaları'ndaki yükselen istatistik, bu gerçeküstü durumu bir başka açıdan izah ediyor. Fikir ve duygularını ifade ederken biraz olsun abartıya düşen veya öyle algılanan herkes adeta otomatiğe bağlanmış şekilde kendisini mahkeme huzurunda buluyor ve haklarında kamu davaları açılıyor. Bu olgu, devletin en yüksek makamının bariz şekilde politik bir aktör haline geldiğini vurguluyor.

Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra ülkenin en sancılı gündem maddesi olmayı başarabildi. Onu aslî görev ve sorumluluklarına dönmeye ikna edecek otorite yok. Parlamento, Cumhurbaşkanı'nın doğrudan kontrol ettiği AKP grubuyla fonksiyonunu ve denetim görevini adeta unuttu. Yargı, bir anayasal kurum olarak itibarını büyük oranda kaybetti. Hepimizi ilgilendiren en önemli kararlar tek kişinin takdirine göre alınıyor.

Sayın Erdoğan, anayasadaki görev sınırlarına dönmeye rıza gösterse başta eski partisi, hükümeti ve meclis grubu olmak üzere, bütün bürokrasi ve anayasal kurumlar rahatlayacak, asli görev çizgisini hatırlayacak, fakat bir toplu illüzyon hali yaşıyoruz. Anayasal kurumlar dahil hiç bir güç, Sayın Erdoğan'ı 'bağımsız ve tarafsız' davranmaya ikna edemiyor. Anayasayı kaleme alanlar, belli ki böyle bir ihtimâli hiç akla getirmemişler; dolayısıyla Türkiye'nin anayasal düzeni ve hukuk nizamını yeniden hatırlayıp anayasal fabrika ayarlarına dönmesi, Sayın Erdoğan'ın takdir ve insafına kalmış durumda. İşin daha garibi, sayın Erdoğan bu tuhaf durumu örnek göstererek, anormalliğin son bulması için gönül rızamızla başkanlığı için destek vermemizi istiyor.

Bu tuhaf bir durum ve sürdürülebilmesi imkânsız. Bile-isteyen körüklenen bu buhran, yakın bir gelecekte –Sayın Erdoğan'ın arzu ettiği gibi- başkanlık sistemine geçilse bile yatışacağa benzemiyor.

Olayların sıcağıyla belki henüz farkedilemedi ama TC devleti şu anda bile hayli tehlikeli bir eksen kaymasına mâruz kalmış durumda. 'Devlet' kavramı muhteva değiştirmeye başladı; eskiden devlet, anayasal çatısı üzerinde yükselen kurumların işbirliğinden müteşekkil partiler üstü bir algıya sahipti; şimdi 'parti devleti' safhasını geçtik, devlet algısı 'tek adam yönetimi'ne dönüşmekte.

Sayın Erdoğan birkaç yıl boyunca kendisi için risk teşkil edebilecek kurum ve grupları 'paralel tehlike' bahanesiyle ikna etmeyi başardı ve geçici desteklerini sağladı. Şimdi artık meselenin paralel tehlikeyi aşarak başka bir çehreye büründüğü ortaya çıktı.

Durumun gerçeküstü (veya mizâhî) boyutunu şöyle tasvir edebiliriz: Sayın Erdoğan öyle dilerse Türkiye çok rahatça kısa zamanda Ortadoğu batağından sıyrılabilir; anayasal kurumlar rahatlar, siyasi tansiyon normale döner ve geleceğimi tehdid eden kamplaşma tehlikesi kolayca ortadan kalkar!

Başka nasıl anlatılabilir ki bu saçma durum?

Not: Bu yazı, Aksiyon Dergisi'nin 7 Mart 2016'da yayınlanacak nüshası için yazılmış, ancak derginin bu sayısının dağıtımı kayyım marifetiyle engellendiği için yayımlanamamıştır.